ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM TEKNOLOJİSİ DOKTORA PROGRAMI

EĞİTİMDEKİ DEĞİŞİMLERİN BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ KİMLİK YAPILARI VE DUYGULARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

DOKTORA TEZİ

DENİZ ATAL KÖYSÜREN

Prof. Dr. Deniz DERYAKULU

Ankara, Haziran, 2016

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Deniz ATAL KÖYSÜREN'in hazırladığı "Eğitimdeki Değişimlerin Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Mesleki Kimlik Yapıları ve Duyguları Üzerindeki Etkisi" başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı/ Eğitim Teknolojisi Programı'nda Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan …… ……..

Üye …….. ……

Üye …… ……..

Üye …… …….

Üye …… ……

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından ./…./20.. tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca …/…/20.. tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail GÜVEN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Deniz ATAL KÖYSÜREN

ÖZET

EĞİTİMDEKİ DEĞİŞİMLERİN BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ KİMLİK YAPILARI VE DUYGULARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Atal Köysüren, Deniz

Doktora, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Deniz Deryakulu

Haziran 2016, xvi+ 344 sayfa

Bu çalışmanın amacı; BT öğretmenlerinin çevrimiçi tartışma ortamlarındaki paylaşımlarından hareketle; ülkemizde BT ile ilgili gerçekleştirilen değişimlerin BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapılarında ve duygularında ortaya çıkardığı değişimleri incelemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması (case study) yöntemi temel alınarak gerçekleştirilen bu çalışmada farklı kaynaklardan elde edilen veriler çözümlenmiştir. Öncelikle, BT öğretmenlerinin bir araya gelerek paylaşımlarda bulunduğu çevrimiçi tartışma ortamlarından olan "Bilgisayar Bilişim Formu"ndaki (http://www.bilgisayarbilisim.net/) paylaşımlar çözümlenmiştir. Ardından, MEB tarafından alınan, BT öğretmenlerini doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen kararları belirlemek amacı ile 1995-2015 tarihleri arasında yayınlanmış olan genelgeler, yönergeler, yönetmelikler ve kurumlardan gönderilen resmi yazılar incelenmiştir. Araştırmanın son aşamasında, BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri ve duyguları hakkında daha derinlemesine bilgi edinmek amacı ile tartışma formu ortamındaki gönüllü 30 katılımcıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler içerik çözümleme yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırma kapsamında "Bilgisayar Bilişim Forumu" ortamında 2005-2015 yılları arasında paylaşılan toplam 302.617 mesajdan 47.866 mesaj duygu ve mesleki kimlik ile ilgili temaların altında kodlanmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda, eğitimsel değişimlerin, BT öğretmenlerinin yaşadığı duygular ve geliştirdikleri mesleki kimlikler üzerinde olumsuz etkileri olduğu

belirlenmiştir. 11 yıllık süreç içinde, BT öğretmenlerini hem duygusal, hem de mesleki kimlik anlamında en fazla etkileyen kararların; Fatih projesi, ders saati, dersin değerlendirmesi, formatörlük ve BTR görevlendirmesi, atama ve yer değiştirmeler, BT sınıfları ve norm sorunları konularında olduğu belirlenmiştir. Yaşanılan değişim ortamında, BT öğretmenlerinin en fazla öfke, üzüntü, bıkkınlık, çaresizlik ve isyan duygularını yaşadıkları, son yıllarda alanlarında yaşanılanlarla birlikte özellikle hayal kırıklığı, ümitsizlik ve tükenme duygularının arttığı ortaya çıkmıştır. Değişim sürecinde, mesleki kimlik olarak da olumsuz etkilenen BT öğretmenlerinin; yıllar içinde değişimlerle birlikte, özellikle gelecekten ümidi kalmayan, kendini değersiz gören, görev algısı öğretim işi ile ilgili olmayan, kendini öğretmen gibi hissedemeyen, mesleği bırakmak isteyen öğretmenler oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: BT öğretmenleri, eğitimdeki değişimler, duygular, mesleki kimlik

SUMMARY

EFFECTS OF EDUCATIONAL CHANGES ON ICT TEACHERS' PROFESSIONAL IDENTITIES AND EMOTIONS

Atal Köysüren Deniz
Doctoral Dissertation in the Department of Computer and Instructional Technologies Education
Thesis Supervisor: Prof. Dr. Deniz Deryakulu
June 2016, xvi+344 pages

The aim of this study was to examine the effects of ICT related educational changes on Turkish ICT teachers' professional identities and emotions. Case study method was adopted in this study, and the data set obtained from different resources. Firstly, the text messages in an online discussion forum, which was used by ICT teachers titled as "Bilgisayar Bilişim Formu (Computer and ICT forum)" on http://www.bilgisayarbilisim.net/ were compiled and analyzed. Then, in order to identify the decisions taken by Ministry of National Education (MoNE) which directly or indirectly influence ICT teachers, the circular notes, instructions, regulations and official correspondings with the institutions between the years of 1995 and 2015 were reviewed. At the last stage of the study, semi-structured interviews with 30 volunteer participants from the online discussion forum were done in order to get deeper information about their professional identities and emotions.

Content analysis method was used for qualitative data analysis. 47.866 messages out of 302.617 posts sent on the "Bilgisayar Bilişim Forumu" between the years of 2005 and 2015 were included in the study and coded under the themes of professional identity and emotions.

As a result of the study, it was found that educational changes had negative impacts on the teachers' emotions and professional identities which they developed over time.

It was also identified that throughout 11 years, the decisions that are most influential on the ICT teachers' emotions and professional identities are related to the FATIH project, duration of the ICT courses in a week, assessment of the course outputs, appointment as an ICT coordinator (named as 'Formatörlük' and BTR), as well as other assignments and appointments of ICT teachers, ICT classrooms and the quota of ICT teachers in a school. In the process of change, the teachers mostly had feelings of anger, sadness, boredom, desperation and insurgence, and recently, they had stronger feelings of disappointment, hopelessness and burn out because of what they were exposed to experience as an ICT teacher. In addition, it was identified that ICT teachers whose emotions were influenced negatively also diagnosed as the teachers who do not have any hope of their future, who feel themselves as worthless, whose perception of duty is unrelated with teaching commitments, who do not feel like a teacher and want to quit their jobs in line with the changes over time.

Keywords: ICT teachers, educational changes, emotions, professional identity

ÖNSÖZ

Bu araştırma, eğitimdeki değişimlerin bilişim teknolojileri öğretmenlerinin mesleki kimlik yapıları ve duyguları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Eğitim Teknolojisi Doktora Programı'nda doktora tez çalışması olarak gerçekleştirilmiştir.

Dört bölümden oluşan araştırmanın birinci bölümünde, araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları, temel kavramların tanımları ve kısaltmaların açık yazılışları yer almaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanma süreci ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgiler, üçüncü bölümde, bulgular ve yorumlar, dördüncü bölümde ise tartışma, sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Her kaybolduğumda yolumu aydınlatan, her zaman bilgi ve deneyimini benimle paylaşan, bana duyduğu inançla ve güvenle bu araştırmanın ortaya çıkmasını sağlayan, akademik desteğin ötesinde tüm dertlerimle beni sahiplenen, her konuda destekçim olan ve bundan sonra da hep yanımda olacağını bildiğim, bana anne olan değerli danışmanım, Prof. Dr. Deniz Deryakulu'a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Çalışmama verdiği önerilerle destek olan, ne zaman yanına gitsem sorularımı yanıtsız bırakmayan Prof. Dr. Sadegül Akbaba-Altun'a çok teşekkür ederim.

Lisans eğitimimden beri desteğini hep yanımda hissettiğim, düştüğüm zamanlarda beni ayağa kaldırmasını bilen, ilk danışmanım değerli hocam Prof. Dr. Yasemin Koçak-Usluel'e teşekkür ederim.

Çalışmayla ilgili getirdiği önerileri, olumlu eleştirileri ve güler yüzü ile tez izleme toplantılarıma katkı sağlayan değerli hocam Doç. Dr. Tolga Güyer'e teşekkür ederim.

Tez yazım sürecimde desteğini esirgemeyen, güler yüzü ve neşesi ile fakülteyi keyifli hale getirmesini bilen değerli hocam Doç. Dr. Özlem Çakır'a teşekkür ederim.

Verilerin kodlanması sürecinde özellikle duygular boyutunda benden desteğini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Cem Şafak ÇUKUR ve çalışma arkadaşlarına çok teşekkür ederim.

Çok uzaklardan bile kendisine sıkça yolladığım yardım çağrılarını her seferinde aynı içtenlikle kabul eden, süreçte bana inancını hiç eksik etmeyen değerli arkadaşım Arş. Gör. Dr. Hayriye Tuğba Öztürk'e teşekkür ederim.

Tez sürecinde yaşadığım sıkıntılı dönemlerde benimle aynı duyguları paylaşan, yorulduğumu hissettiğim her an beni sabırla dinleyen ve bana destek olan canım oda arkadaşım Arş. Gör. Raziye Dursun Sancar'a teşekkür ederim.

Benzer süreçlerden geçip birlikte yol almaktan mutluluk duyduğum sevgili arkadaşım Ayşe Kula'ya teşekkür ederim.

Tez sürecimi belki aynı çalışma ortamında değil ama yüreğinde, yaşadığım her sıkıntıyı ve mutluluğu benimle paylaşan, yeterlik telaşından başlayarak, tüm tez sürecimi paylaşan, yorulduğumu hissettiğim her an, güzel sözleriyle, bana destek olan ve bana inanan değerli dostlarım Güler-Umut Karaman'a teşekkür ederim.

Tez yazım sürecinde bana inancını her fırsatta dile getiren, mutsuz zamanlarımda beni mutlu etmek için elinden gelenin fazlasını yapan çok sevdiğim dostlarıma ne kadar teşekkür etsem azdır.

Hayatım boyunca beni destekleyen, her zaman aldığım kararlarda arkamda duran, bana karşılıksız sevgi ve şevkat gösteren ve hayatımın en önemli kahramanları olan canım anneme, babama ve kardeşime ilgi ve anlayışlarından dolayı çok çok teşekkür ederim.

Her ne kadar yazacağım kelimelerin duygularımı aktarmak için yetmeyeceğini bilsem de; iniş çıkışlarla, engellerde dolu, stresli doktora tez sürecimde, beni sabırla destekleyen, çalışma süresince hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan, bana benden çok inanan, göstermem gereken ilgimden mahrum bıraktığım ve ona ayırmam gereken zamanlarını çaldığım sevgili eşim Recep Köysüren'e çok teşekkür ederim. Hepiniz iyiki varsınız ve hayatımdasınız…

Ayrıca doktora sürecinde burs desteğinden dolayı TUBİTAK'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ iv
ÖZET v
SUMMARY vii
ÖNSÖZ ix
İÇİNDEKİLER xi
ÇİZEGELER DİZİNİ xv
ŞEKİLLER DİZİNİ xvii
BÖLÜM 1 1
1.1.Giriş 1
1.1.1. Kimliğin Tanımı 1
1.1.2.Mesleki Kimlik Tanımı 2
1.1.3.Mesleki Kimliğin Gelişim Aşamaları 3
1.1.4.Mesleki Kimliğin Sahip Olduğu Özellikler 4
1.1.5.Mesleki Kimliğin Oluşumunu Etkileyen Değişkenler 7
1.1.6.Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Yapılarını Ele Alan Modeller 11
1.1.7.Mesleki Kimlik Göstergeleri 13
1.1.7.1.Değer 16
1.1.7.2.İş Memnuniyeti 17
1.1.7.3.İş Güdülenmeleri 17
1.1.7.4.Benlik Algısı 18
1.1.7.5.Öz-saygı 18
1.1.7.6.Düşünce ve İnançlar 19
1.1.7.7.Görev Algısı 19
1.1.7.8.Öz-yeterlik 20
1.1.7.9.Geleceğe Bakış 21
1.1.7.10.Mesleki Bağlılık 21
1.1.8.Duygular 22
1.1.9.Duyguları Açıklamaya Çalışan Kuramsal Yaklaşımlar 24
1.1.10.Öğretimde Duyguların Yeri 27
1.1.11.Duyguların Sınıflandırılması 29
1.1.11.1.Öğretmenlerin Hissettikleri Olumlu Duygular 29
1.1.11.2.Öğretmenlerin Hissettikleri Olumsuz Duygular 30
1.1.12.Eğitimde Değişim 33
1.1.13.Değişimin Sahip Olduğu Özellikler 34
1.1.14.Değişim Sürecinde Öğretmenler 36
1.1.15.Öğretmenlerin Değişime Direnç Gösterme Nedenleri 39
1.1.16.Başarılı Değişim için Getirilen Öneriler 41
1.1.17.Problem 43
1.1.18.Amaç 59
1.1.19.Önem 59
1.1.20.Sınırlılıklar 61
1.1.21.Tanımlar 61
1.1.22.Kısaltmalar 61

BÖLÜM 2 62
2.1.Yöntem 62
2.1.1.Araştırma Modeli 62
2.1.2.Örneklem 64
2.1.2.1.Çevrimiçi Tartışma Formundaki Örneklem 64
2.1.2.2.Yarı Yapılandırılmış Görüşmeler İçin Oluşturulan Örneklem 64
2.1.3.Veri Toplama Araçları 66
2.1.3.1.Kodlama Birimi 67
2.1.4.Verilerin Toplanması 67
2.1.5.Verilerin Çözümlenmesi 68
2.1.5.1.Çalışmanın İç ve Dış Geçerliliği 71
BÖLÜM 3 72
3.1.Bulgular ve Yorumlar 72
3.1.1.Forum Ortamında Tartışılan Konuların, Duyguların ve Mesleki Kimlik Göstergelerinin Genel Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar 72
3.1.2.Yıllara Göre MEB Tarafından Alınan Kararlar ve Tartışma Formu İçeriklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar 78
3.1.2.1.MEB Tarafından 1993-2005 Yılları Arasında Alınan Kararlar ve Etkileri 78
3.1.2.1.1.Forum Ortamında 2005 Yılında Tartışılan Konular, Yansıtılan Duygular ve Mesleki Kimlik Göstergeleri 86
3.1.2.1.2.MEB Tarafından 2005 Yılına Kadar Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi 88
3.1.2.2.MEB Tarafından 2006 Yılında Alınan Kararlar 92
3.1.2.2.1.Forum Ortamında 2006 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri 95
3.1.2.2.2.MEB tarafından 2006 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi 97
3.1.2.3.MEB Tarafından 2007 Yılında Alınan Kararlar 101
3.1.2.3.1.Forum Ortamında 2007 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri 103
3.1.2.3.2.MEB Tarafından 2007 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi 105
3.1.2.4.MEB Tarafından 2008 Yılında Alınan Kararlar 110
3.1.2.4.1.Forum Ortamında 2008 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri 111
3.1.2.4.2.MEB Tarafından 2008 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi 114
3.1.2.5.MEB Tarafından 2009 Yılında Alınan Kararlar 117
3.1.2.5.1.Forum Ortamında 2009 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri 120
3.1.2.5.2.MEB Tarafından 2009 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi 123
3.1.2.6.MEB Tarafından 2010 Yılında Alınan Kararlar 129
3.1.2.6.1.Forum Ortamında 2010 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri 132
3.1.2.6.2.MEB Tarafından 2010 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi 135

3.1.2.7.MEB Tarafından 2011 Yılında Alınan Kararlar 142
3.1.2.7.1.Forum Ortamında 2011 Yılında Tartışılan Konular BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri 146
3.1.2.7.2.MEB Tarafından 2011 Yılında Alınan Kararların Öğretmenlerin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi 151
3.1.2.8.MEB Tarafından 2012 Yılında Alınan Kararlar 156
3.1.2.8.1.Forum Ortamında 2012 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri 166
3.1.2.8.2.MEB Tarafından 2012 Yılında Alınan Kararların Öğretmenlerin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi 170
Kıyafet serbestliği ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi 181
3.1.2.9.MEB Tarafından 2013 Yılında Alınan Kararlar 181
3.1.2.9.1.Forum Ortamında 2013Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri 187
3.1.2.9.2.MEB Tarafından 2013 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi..... 192
3.1.2.10.MEB Tarafından 2014 Yılında Alınan Kararlar 199
3.1.2.10.1.Forum Ortamında 2014 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri 208
3.1.2.10.2.MEB Tarafından 2014 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi..... 212
3.1.2.11.MEB Tarafından 2015 Yılında Alınan Kararlar 220
3.1.2.11.1.Forum Ortamında 2015 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri 232
3.1.2.11.2.MEB Tarafından 2015 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi..... 238
3.1.3.BT Öğretmenleri İle Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar 250
3.1.3.1.BT Öğretmenlerinin Okullarda Eğitim Verdikleri Dersler 250
3.1.3.2.BT Öğretmenlerinin BÖTE Bölümünü Tercih Nedenleri..... 251
3.1.3.3.BT Öğretmenlerinin Diğer Alan Öğretmenlerinden Farklı Özellikleri ... 252
3.1.3.4.BT Öğretmenlerin Benlik Algıları 254
3.1.3.5.BT Öğretmenlerinin Okullardaki Görev ve Sorumlulukları 255
3.1.3.6.BT Öğretmenlerinin Okul Yöneticileri, Diğer Alan Öğretmenleri, BT Alan Öğretmenleri ve Velilerle Kurdukları İletişim..... 256
3.1.3.7.BT Öğretmenlerinin Öğretim Sürecinde Kendilerinde Gördükleri Güçlü ve Zayıf Yönler 258
3.1.3.8.BT Öğretmenlerine Göre İyi Bir BT Öğretmeni Olmalarının Önündeki Engeller 259
3.1.3.9.MEB Kararlarının BT Öğretmenlerinin Mesleki Kimlikleri ve Duyguları Üzerindeki Etkisi..... 261
3.1.3.10.BT Öğretmenlerinin Mesleklerine Yönelik Olarak Gelecekten Beklentileri..... 266
BÖLÜM 4..... 273
4.1.Sonuçlar, Tartışma ve Öneriler..... 273
4.1.1.Sonuçlar 273

4.1.2.Tartışma 275
4.1.3.Öneriler 286
4.1.3.1.Araştırmacılara Yönelik Öneriler 287
4.1.3.2.Karar Alıcılara Yönelik Öneriler 287
KAYNAKÇA 290
EKLER 307
EK-1: Alanyazındaki Araştırmalarda Belirtilen Mesleki Kimlik Göstergeleri ve Duygular 307
EK-2: Görüşme Soruları 308
EK-3: BT Öğretmenlerinin Duygularını ve Mesleki Kimliklerini Belirlemeye Yönelik Uzman Görüş Formu 309
EK-4/EK218: MEB Tarafından 1993-2015 Yılları Arasında Yayınlanan Yayınlanan Resmi Yazılar Dizini 321
ÖZGEÇMİŞ 342

ÇİZEGELER DİZİNİ

Çizelge **Sayfa**

1. 1997-2013 Yılları Arasında Bilgisayar Dersinde Yaşanan Değişimler..... 54
2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Yapılan Katılımcıların Kişisel Bilgileri..... 65
3. BT Öğretmenlerin Okullarındaki Öğrenci Sayıları ve BT Sınıflarına İlişkin Bilgiler..... 65
4. 1997 Yılında Alınan 143 Sayılı Karara Göre Seçmeli Derslerin Listesi..... 80
5. 1998 Yılındaki 180 Sayılı Karara Göre Seçmeli Dersler Listesi..... 81
6. 2005 Yılında Tartışılan Konular ve Kodlanan Mesaj Sayısı..... 86
7. 2005 Yılında BT Öğretmenlerinin Duyguları 87
8. 2005 Yılında BT Öğretmenlerinin Mesleki Kimlik Göstergeleri..... 88
9. 2005 ve 2006 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması..... 95
10. 2005-2006 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması..... 96
11. 2005-2006 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması..... 96
12. 2005-2007 Yıllarında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması..... 103
13. 2005-2007 Yılındaki Duyguların Karşılaştırılması..... 104
14. 2005-2007 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması..... 105
15. 2005-2008 Yıllarında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması..... 111
16. 2005-2008 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması..... 112
17. 2005-2008 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması..... 113
18. 2005-2009 Yıllarında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması..... 121
19. 2005-2009 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması..... 122
20. 2005-2009 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması..... 123
21. 2005-2010 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması..... 133
22. 2005-2010 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması..... 134
23. 2005-2010 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması..... 134
24. 2005-2011 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması..... 147
25. 2005-2011 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması..... 149
26. 2005-2011 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması..... 150
27. 2005-2012 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması..... 167
28. 2005-2012 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması..... 168
29. 2005-2012 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması..... 169
30. MEB 2013 Performans Sonuçları..... 182
31. 2005-2013 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması..... 188
32. 2005-2013 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması..... 190
33. 2005-2013 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması..... 191
34. 2005-2014 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması..... 209
35. 2005-2014 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması..... 210
36. 2005-2014 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması..... 211
37. 2005-2015 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması..... 234
38. 2005-2015 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması..... 236
39. 2005-2015 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması..... 237
40. BT Öğretmenlerinin Okullarda Eğitim Verdikleri Dersler..... 250
41. BT Öğretmenlerinin Bölümünü Tercih Nedenleri..... 251

42. BT Öğretmenlerinin Diğer Alan Öğretmenlerinden Farklı Olarak Sahip Olduğu Özellikler 252
43. BT öğretmenlerinin Benlik Algıları 254
44. BT Öğretmenlerinin Okullardaki Görev ve Sorumlulukları..... 256
45. BT Öğretmenlerin Okul Yöneticileri, Diğer Alan Öğretmenleri, BT Alan..... 257
Öğretmenleri ve Velilerle Kurdukları İletişim 257
46. BT Öğretmenlerinin Öğretim Sürecinde Kendilerinde Gördükleri Güçlü ve Zayıf Yönleri..... 258
47. İyi Bir BT Öğretmeni Olmalarının Önündeki Engeller..... 260
48. MEB Kararlarının BT Öğretmenlerinin Mesleki Kimlikleri Üzerindeki Etkisi261
49. MEB Kararlarının BT Öğretmenlerinin Duyguları Üzerindeki Etkisi 262
50. BT Öğretmenlerinin Mesleklerine Yönelik Olarak Beklentileri 267
51. BT Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Özelliklerine Göre Dağılımları 283

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil **Sayfa**

1. Öğretmen Kimliğinin Kavramsallaştırılması 7
2. Öğretmenlerde Mesleki Kimlik Oluşumu 8
3. CIPP Modeline Göre Öğretmen Eğitimi Sürecinde Kimliği Etkileyen Değişkenler 11
4. Öğretmen Kimliğinin Oluşmasında Anahtar Etkiler 12
5. Mesleki Kimlik Gelişimi Üzerindeki Etkiler 12
6. Mesleği Bırakan Öğretmenler İçin Mesleki Kimlik Yapısı 14
7. Bilgisayar Bilimi Öğretmenlerinin Kimlik Yapısı 15
8. Russell'ın İngilizce Duygu Sözcüğüyle İlgili Dairesel Modeli 24
9. Ekolojik Sistemler Yaklaşımına Göre Öğretmenleri Etkileyen Sistemler ve İlişkiler 32
10. Etki Alanları ve Öğretmenlerin Öğrenme ve Değişime Yönelik Güdüleri ve Fırsatları 40
11. Soğan Modeli: Değişim Düzeyleri Modeli 44
12. Reform, Kimlik, Duygusal Deneyimler, Risk Alma ve Öğrenme-Gelişim Arasındaki İlişki 49
13. Reformların Kimlik, Duygu, Risk Alma ve Öğrenme Üzerindeki Etkisinin Kavramsal Modeli 50
14. İnanç, Kimlik, Hedef ve Duygu Arasındaki İlişki Modeli 51
15. Araştırmada Verilerin Toplanması ve Çözümlenesi Süreci 71
16. 2005-2015 Yılları Arasında Forum Ortamında Tartışılan Konularının Dağılımı 72
17. Dersler, Okul Yönetimi, Meslektaşlar, BT Sınıfları ve Öğrenciler ile İlgili Tartışılan Konuların Yıllara Göre Dağılımı 73
18. Tartışma Ortamında Ele Alınan Diğer Konuların Yıllara Göre Dağılımı 74
19. 2005-2015 Yılları Arasında Tartışma Ortamında Dile Getirilen Duyguların Dağılımı 74
20. 2005-2015 Yılları Arasında En Fazla Yansıtılan 6 Duygunun Yıllara Göre Dağılımı 75
21. Tartışma Ortamında Dile Getirilen Diğer Duyguların Yıllara Göre Dağılımı 76
22. 2005-2015 Yılları Arasında Tartışma Ortamında Dile Getirilen Mesleki Kimlik Göstergelerinin Dağılımı 77
23. Tartışma Ortamındaki Mesleki Kimlik İle İlgili Göstergelerin Yıllara Göre Dağılımı 77
24. BT Öğretmenlerin Mesleki Kimliklerini ve Duygularını Etkileyen Değişkenler Göstergelerin Yıllara Göre Dağılımı 284

BÖLÜM 1

Bu bölümde, araştırma ile ilgili kuramsal çerçeveye, ilgili araştırmalara, probleme, amaçlara, öneme, sınırlılıklara, tanımlara ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1.Giriş

Alanyazın, öğretmenlerin mesleki kimliklerinin mesleki güdülenmeleri, verimlilikleri ve mesleklerini yapmaya devam etmeleri noktasında oldukça önemli bir değişken olduğunu ortaya koymaktadır (Day ve diğerleri, 2005; Day ve diğerleri, 2006; Lasky, 2005; van den Berg, 2002). Öğretmenler, mesleki kimlikleri çerçevesinde öğretim sürecini yönetir, mesleki gelişimleri için çaba gösterir, eğitimdeki değişimler, düzenlemeler ve sorunlarla başa çıkma yeteneklerini geliştirir, isteklerine ve gelecekten beklentilerine yön verebilirler. Bu nedenle, öğretmenlerin mesleki kimliklerinin anlaşılması, onların mesleki yaşantılarını anlama açısından oldukça önemlidir.

1.1.1. Kimliğin Tanımı

Sosyoloji, psikoloji, felsefe ve eğitim gibi farklı disiplinler kapsamında incelenen kimliğin, alanyazında üzerinde uzlaşılmış tek ve açık bir tanımı yoktur. Bu nedenle, araştırmacılar, farklı bakış açıları ile kimliği tanımlamaya çalışmışlardır. En temel anlamda kimlik; kendine ve diğerlerine kim olduğunu ve ne yaptığını açık hale getirme sürecindeki etkinliklerin oluşturduğu genel bir yapı olarak tanımlanabilir (Gee, 2000). Lawler'e (2008) göre kimlik; bir dereceye kadar diğer bireylerle ortaktır. Bununla birlikte, her birey kendini diğerlerinden belirli ölçülerde farklı kılan benzersiz özelliklere sahiptir ve bu özellikler kimlik yapıları içinde bütünleşmektedir (akt: Trede ve diğerleri, 2012).

Gee (2000), bireylerin farklı uygulamalarda ve bağlamlarda yer alan çoklu kimliklere sahip olduğunu belirtmiş ve sahip olunan kimlikleri *doğal kimlik* (natural

identity), *kurumsal kimlik* (institutional identity), *söylemsel kimlik* (discourse identity) ve *yakın çevresel kimlik* (affinity identity) olarak sınıflandırmıştır. Betimlenen bu farklı kimliklerin her biri, kimliğin tanımlanmasında farklı odak noktalarına dikkat çekmektedir. Gee'ye (2000) göre doğal kimlik; bireyin ne yaptığı ya da neyi başardığı ile ilgili olmayan, bireyin kendi içsel özelliklerinden kaynaklı kimliktir. Kurumsal kimlik; kişinin toplumda ya da belirli bir kurumda sahip olduğu konum ile ilgili olan kimliktir. Söylemsel kimlik; bireyin diğerleriyle etkileşimleri ve söylemleri sonucu başkaları tarafından ona atfedilen kimliktir. Yakın çevresel kimlik ise; özel gruplarda ya da topluluklarda deneyimlerin ve ilgilerin paylaşılması sonucu oluşan kimliktir. Gee'ye (2000) göre, tanımlanan kimliklerin hepsi iç içe geçmiş olup, bireyler bu dört kimliğin özelliklerine de sahiptir.

1.1.2. Mesleki Kimlik Tanımı

Mesleki kimliği tanımlaya yönelik çalışmalar incelendiğinde, mesleki kimliğin tek bir açık tanımının yapılamadığı görülmektedir ve bu çalışmaların neredeyse tamamında mesleki kimliği tanımlamanın zorluğu vurgulanmaktadır (Avraamidou, 2014; Trede, Macklin ve Bridgesa, 2012). Mesleki kimliğini tanımlamadaki temel zorluğun, kimlik kavramının aslında eğitim alanının dışında psikoloji, antropoloji, felsefe gibi farklı alanların konusu olması ve ayrıca bu konu ile ilgili kuramsal ve deneysel çalışmaların eksikliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Beijaard, Meijer ve Verloop, 2004). Öte yandan, mesleki kimlik gelişiminin meslek eğitimi süreci ile sınırlı olmayıp, tüm meslek yaşamı boyunca devam etmesi de açık biçimde tanımlanmasının zorlaşmasına neden olmaktadır (Flores ve Day, 2006).

En genel anlamda mesleki kimlik, bireylerin sahip olduğu çoklu kimliklerin bir bileşeni olup, kişilerin meslekleri ile ilgili sahip oldukları algısal yapı biçiminde tanımlanmaktadır (Gee, 2000). Başka bir deyişle, mesleki kimlik; temelinde mesleki yargılamaların, eleştirel öz-değerlendirmelerin ve öğrenmelerin yer aldığı 'profesyonel' olma algısıdır (Paterson ve diğerleri, 2002, akt: Trede, Macklin ve Bridges, 2012).

Öğretmenlik mesleği odak alındığında, Beijaard ve diğerleri (2004) mesleki kimliğin kişinin kendisini öğretmen olarak nasıl gördüğü ile ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Timoštšuk ve Ugaste (2010) ise, öğretmenlerin mesleki kimliğini, bireyin mesleği bağlamında kendisi hakkındaki bilgisi biçiminde tanımlamıştır. Bu

bilginin çerçevesini ise sınıfta yapılan uygulamalar, öğretmenlikle ilgili durumlar, mesleki etkinlikler, mesleğe ait olma duygusu ve öğrenme deneyimleri çizmektedir. Bullough ve Gitlin (2001) de "Öğretmen olarak ben kimim? Ne tür bir öğretmen olmak istiyorum? Öğretmen olarak üstlendiğim roller nelerdir?" gibi soruların bireylerin kendilerini öğretmen olarak görmelerinde, mesleki kararlar vermelerinde, anlam oluşturmalarında ve mesleki kimliklerinin belirlenmesinde oldukça önemli olduğunu belirtmişlerdir (akt: Timoštšuk ve Ugaste, 2010). Öğretmenlerin kendilerini keşfetmeleri sürecinde, yaşam boyu süren karmaşık bir yapıya sahip olan mesleki kimlik gelişimi; onların kim oldukları, kendilerini öğretmen olarak nasıl gördükleri, öğrencilerle nasıl ilişkiler kurdukları, sorunlarla nasıl baş ettikleri, sonuçları nasıl yorumladıkları ve meslekleri içinde kendilerini nasıl tanımladıkları ile ilgili görülmektedir.

Mesleki kimlik ile ilgili alanyazın incelendiğinde, mesleki kimliğin bir kişinin kim ya da ne olduğuna ilişkin kendisine yüklediği anlamlar ya da kişiye diğerleri tarafından yüklenen anlamlarla ilgili olduğu (Beijaard, 1995, akt: Day ve diğerleri, 2005); toplum içinde yaşanan durumlardan, etkileşimlerden ve bireyin kendi deneyimlerini yorumlamasından beslendiği de görülmektedir (Geijsel ve Meijers, 2005). Başka bir deyişle, mesleki kimlik öğretmenlerin kendilerine ilişkin çizdikleri resimle ilgili olup; kişisel boyutta gelişim göstermekte, ancak toplumsal etkinin gücü ile de biçimlenmektedir. Öğretim işi toplumsal bir ortamda gerçekleştiğinden, böylesi bir etki beklenen bir durumdur.

1.1.3. Mesleki Kimliğin Gelişim Aşamaları

Bireylerin meslek yaşamlarına başlar başlamaz bir mesleki kimlik oluşturmalarını beklemek doğru değildir. Kimlik oluşumu bir süreç ve gelişim işidir (Akmal ve Miller, 2003). Alanyazında, kimlik gelişiminin belirli aşamaları olduğu belirtilmektedir. Örneğin Jebril (2008) bu aşamaları; uğraş öncesi, öğrenme süreci, meslek süreci ve meslek sonrası olarak dört dönemde ele almıştır.

Jebril'e (2008) göre uğraş öncesi dönem çocukluktan bireyin kendine uygun olan mesleki eğitime başlamasına kadar olan süreyi kapsamakta olup; bireyin ailesi, yakın çevresi, öğretmenleri, okullarındaki ve toplumsal yaşantısındaki çevresi ile kurduğu ilişkiler boyunca biçimlenen süreci içermektedir. Bu dönemde bireyin profesyonel

olarak kendisi hakkındaki farkındalık düzeyi, çevresel ve içyapısal etmenlere bağlı olarak kendi özelliklerinin farkında olması ile ilgilidir. İkinci dönem olan öğrenme süreci aşaması, bireyin kendisi için uygun olan mesleğe karar verip, bu mesleği öğrenme sürecine dâhil olması ile başlamaktadır. Bireyin mesleki eğitim sürecine başlamasından ilk istihdamına kadar uzanan süreyi kapsayan bu dönemde; mesleki temelleri öğrenme, mesleğe ilişkin beceri ve görev bilgisi edinme, mesleki dil, etik kurallar ve ahlaki ilkeleri öğrenme, kişiliğini meslekle ilişkilendirebilme ve mesleği kendinde derinleştirebilme üzerinde odaklanılmaktadır. Mesleki kimlik, bu aşamada oluşmaya ve biçimlenmeye devam etmektedir. Öğrenme süreci döneminden sonraki aşama meslek süreci (profesyonellik) dönemidir. Bu dönem, öğretmenlerin ilk istihdam aşamasından emekliliklerine kadar olan süreyi kapsamakta olup; bireyin mesleği ile ilgili kuram ve uygulama arasındaki bağı kurduğu ve mesleğe ilişkin beceriler kazanmaya devam ettiği dönemdir. Bu dönemde, mesleki kimlik düzenlenir ve geliştirilir. Son olarak öğretmenlerin mesleklerini bıraktıkları dönem olan emeklilik zamanı meslek sonrası dönem olarak tanımlanmaktadır. Alanyazında emeklilik döneminde bireylerin mesleki kimliklerinde bir değişim yaşanıp yaşanmadığı, eğer yaşanıyorsa bu değişimin nasıl olduğu konusunda herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle, emeklilik döneminde bireyin mesleki kimliği konusu araştırılmayı bekleyen konular arasında yer almaktadır. Yukarıdaki dönemler incelendiğinde, bireylerin mesleki kimliklerinin henüz mesleki eğitimlerine başlamadan oluşmaya başladığı ve mesleği bıraktıktan sonra da bu sürecin devam edebileceği anlaşılmaktadır.

1.1.4. Mesleki Kimliğin Sahip Olduğu Özellikler

Öğretmenlerin davranışlarına ve yargılarına rehber olacak mesleki kimlik çerçevesini nasıl oluşturduklarına ilişkin araştırmalarda bireylerin farklı mesleki kimliklere sahip olma nedenleri incelenirken, mesleki kimliğin özellikleri de ortaya konulmuştur (Beijaard, Verloop ve Vermunt, 2000; Beijaard ve diğerleri, 2004). Erken zamanlarda araştırmacılar kimliğin değişmez, dengeli, yeniden yapılandırılamaz, dışsal çevreden bağımsız ve bireysel olduğunu düşünmüş (Allport, 1955; Cooley, 1902, akt: Hong, 2010), ancak bu düşünceler kimlikteki değişimi ve çeşitliliği açıklamaya yetmemiştir. Şimdilerde ise kimliğin sahip olduğu farklı özellikler tartışılmaktadır. Son

20 yılda mesleki kimliğin özelliklerini ortaya koyan çalışmalar incelendiğinde; mesleki kimliğin sürekli biçimlendiği, dengeli bir yapısının olmadığı, çok boyutlu ve değişken bir yapıda olduğu, bireysel ve bağlamsal olduğu ve söylemlerle biçimlendiği görülmektedir (Akkerman ve Meijer, 2011,315; Beauchamp ve Thomas, 2009; Beijaard ve diğerleri, 2004; Delahunty, 2012; Flores ve Day, 2006; Kelchtermans, 1993; Rodger ve Scott, 2008, akt: Akkerman ve Meijer, 2011; Zembylas, 2003).

Örneğin; Rodger ve Scott'ın (2008, 733) mesleki kimlik yapısı ile ilgili ortaya koyduğu dört temel varsayım, kimliğin sahip olduğu özellikleri de özetlemektedir (akt: Akkerman ve Meijer, 2011). Bu varsayımlara göre;

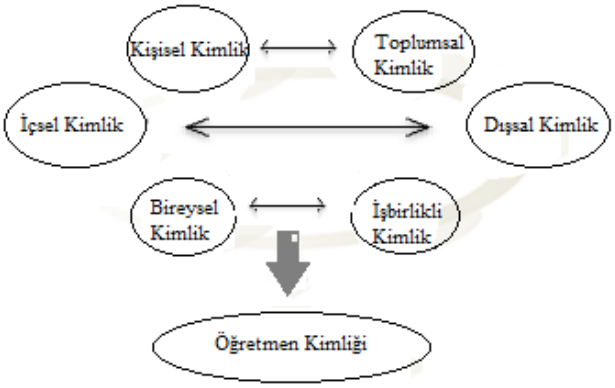
- Kimlik, toplumsal, kültürel, politik ve tarihsel gücün çoklu etkisiyle biçimlenir.
- Kimlik, diğer bireylerin etkisi ve bireyin kendi duygularının ilişkisiyle oluşmaktadır.
- Kimlik, değişkendir, kararsızdır ve çoklu bir yapıya sahiptir.
- Kimlik, zamanla, süreç içinde anlamın yapılandırılmasını ve yeniden yapılandırılmasını içerir.

Akkerman ve Meijer'e (2011, 315-316) göre mesleki kimlik hem tekil ve çoklu olarak; hem sürekli ve kesik olarak; hem de bireysel ve toplumsal olarak biçimlenen bir yapıya sahiptir. Delahunty (2012) ise, mesleki kimliğin karmaşık bir yapıya sahip olduğunu, toplumsal olarak dil aracılığı ile yapılandırıldığını ve sürekli bir değişim içinde olduğunu vurgulamaktadır. Mesleki kimliğin yapısını ele alan araştırmalarda aşağıdaki temel boyutlar tartışılmıştır:

Mesleki kimliğin karmaşık yapısı. Öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimi yaşam boyu devam eder ve bu süreçte mesleki kimlik de sürekli yorumlanır ve yeniden yapılandırılır (Kelchtermans, 1993). Gerek mesleki kimliği yorumlama sürecinde öğretmenlerin yaşadığı zorluklar, gerilimler, üstlenilen çoklu roller, beklentiler ve benzeri değişkenler, gerekse kimliğin yapılandırılmasında etkili pek çok diğer değişken, mesleki kimliğin oluşumunun oldukça karmaşık olmasına neden olmaktadır (Beijaard ve diğerleri, 2004). Alanyazında öğretmenlerin geliştirdikleri mesleki kimlikleri inceleyen çalışmalarda; öğretmenlerin okullarda üstlendikleri planlayıcı, öğretici, yansıtıcı, yaratıcı, işbirlikçi, destekleyici, değerlendirici gibi roller ile birlikte karmaşık bir mesleki kimlik yapısı ortaya koydukları belirlenmişlerdir (Beauchamp ve Thomas, 2010; Bjuland, Cestari ve Borgersen, 2012; Cohen, 2008; Maclean ve White, 2007; Søreide, 2006).

Mesleki kimliğin çoklu yapısı. Son zamanlardaki alanyazın, öğretmen kimliğinin çeşitliliğindeki alt kimliklerden ya da farklı kimliklerden bahsetmektedir (Akkerman ve Meijer, 2011; Avraamidou, 2014; Beauchamp ve Thomas, 2009; Burns ve Bell, 2011; Canrinus ve diğerleri, 2011; Farrell, 2011, Luttenberg, Imants ve van Veen, 2013; Skelton, 2012; Sutherland, Howard ve Markauskaite, 2010). Yapılan araştırmalara göre farklı bağlam ve ilişkilerle ortaya çıkan kimlikler, mesleki kimliğin çoklu yapısını ortaya koymaktadır. Örneğin Beijaard ve diğerleri (2000) çalışmalarında öğretmenlerin sahip olduğu alt kimlikleri; (1) konu alanı uzmanı, (2) pedagojik uzman, (3) öğretici ve (4) danışman olarak öğretmen biçiminde ifade etmişler, öğretmenlerin mesleki kimliğinin bu alt kimliklerle yapılandığını belirlemişlerdir. Canrinus ve diğerlerinin (2011) çalışmalarında ise güdülenme, iş memnuniyeti ve yeterlik boyutlarında farklılaşan öğretmenlerin; (1) tatminsiz ve güdülenmemiş kimlik, (2) güdülenmiş ve mesleğine bağlı kimlik ve (3) yeteneklerinden kuşkucu kimlik biçiminde üç farklı mesleki kimliğe sahip oldukları belirlenmiştir.

Mesleki kimliğin bireysel ve toplumsal yapısı. Yapılan araştırmalarda mesleki kimliğin hem bireysel (içsel) hem de toplumsal (dışsal) bir yapıya sahip olduğu belirtilmektedir (Beijaard ve diğerleri, 2004; Cardelle-Elawar, Irwin ve Sanz de Acedo Lizarraga, 2007; Day, Kington, Stobart ve Sammons, 2006; Delahunty, 2012; Izadinia, 2013; Kelchtermans, 1993; Kredl ve Kingsley, 2014; Lim, 2011; Rouhotie-Lyhy, 2013; Schepens, Aelterman ve Vlerick, 2009; Song ve Wei, 2007; Wu, Palmer ve Field, 2012). Başka bir deyişle, kimlikteki değişim yalnızca içsel ya da bireysel süreçlere değil, aynı zamanda toplumsal ve bağlamsal etkileşime bağlı olarak da gerçekleşmektedir. Öğretmenlerin bireysel özellikleri ile birlikte süreçteki değişkenlerle etkileşimleri sonucu okuldaki etkinliklere katılımları, başarımları, güdülenmeleri ve yerine getirdikleri roller de farklılık göstermektedir. Hsieh (2010) çalışmasında, öğretmenlerin mesleki kimliklerinin oluşumunda bireysel değişkenler, sınıfla ilgili değişkenler ve yanı sıra kuram, politika ve bağlamdan gelen öğrenme ve öğretme ile ilgili dışsal değişkenlerin de etkili olduğunu belirtmiştir. Danielwicz (2001) ise, öğretmenlerin mesleki kimlik gelişimi sürecinde bağlamın ve ilişkilerin önemine vurgu yapmış, öğretmenlerin mesleki kimliklerinin; kişisel, içsel ve bireysel kimliğin bir arada, dışsal, toplumsal ve işbirlikli kimlikle karşılıklı etkileşimi sonucu oluştuğunu ortaya koymuştur (akt: Chi, 2009). Şekil 1'de dile getirilen kimlik boyutlarının etkileşimi görülmektedir.

Şekil 1.Öğretmen Kimliğinin Kavramsallaştırılması

Kaynak. Chi, 2009, 78

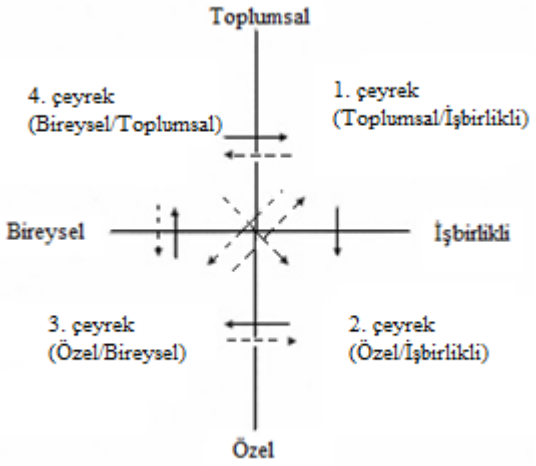
1.1.5. Mesleki Kimliğin Oluşumunu Etkileyen Değişkenler

Alanyazında, mesleki kimliği ortaya koyarken, tek bir göstergeye odaklanarak açıklamaya çalışmak yerine, bireysel ve toplumsal değişkenlerin etkileşimi yolu ile farklı mesleki kimliklerin ortaya çıkışı üzerinde durulmaktadır. Bu değişkenlerden, bireysel özellikler, bireyin kendisini öğretmen gibi hissetmesinde oldukça önemli olup, sürece kişisel anlam yüklenmesinde güçlü bir etkiye sahiptir.

Alanyazında mesleki kimlik üzerinde etkili olan bireysel değişkenler; bilgiler (pedagoji bilgisi, içerik bilgisi, pedagojik-içerik bilgisi vb. gibi), inançlar, deneyimler, beklentiler, yeterlikler, sorumluluklar, geçmiş yaşantılar, biyografiler, kişilik yapısı, duygular, endişeler, tutumlar, tutkular, güdülenmeler, memnuniyetler, güven, hayaller ve istekler olarak dile getirilmiştir (Beijaard ve diğerleri, 2004; Day ve diğerleri, 2005; Day ve diğerleri, 2006; Flores ve Day, 2006; Hong, 2010; Kelchtermans, 1993; Lasky, 2005; Mitchell, 1997; Rodgers ve Scott, 2008; Sutherland, Howard, Markauskaite, 2010; van Veen ve sleegers, 2006; Zembylas, 2005). Bu çalışmalarda, dile getirilen değişkenlerin tek tek ya da bir arada ele alınarak mesleki kimlik üzerindeki etkilerinin incelendiği dikkati çekmektedir.

Bazı araştırmacılar, bireysel özellikler üzerinde durarak mesleki kimliğin kişisel kimlik (Korthagen, 2004) ve öz-anlamlandırma (Kelchtermans, 2005) ile ilişkili olduğunu belirtse de, pek çok araştırmacı öğretmenlerin mesleki kimliğinin yalnızca öğretimin duygusal ve teknik boyutu ile öğretmenin yaşam deneyimleri aracılığıyla oluşmadığını (Hargreaves, 1998a; Nias, 1996); bunun yanı sıra öğretmenlerin

toplumsal, kültürel ve kurumsal çevresindeki olayların ve etkileşimlerin mesleki kimliğe yön verdiğini belirtmektedirler (Beijaard ve diğerleri, 2004; Korthagen 2004). Alanyazındaki pek çok araştırmada da mesleki kimlik yapılandırma sürecinde okulların, kurumların, öğretmen eğitim programlarının, çalışma gruplarının, öğrencilerin, sınıf içi uygulamaların, konu alanının, iş çevresinin, kurulan ilişkilerin, reform ve değişim hareketlerinin, toplumsal yapının, ailenin, dini grupların, politikanın ve diğer paydaşların oldukça etkili olduğu belirlenmiştir (Akerson, Pongsanon, Weiland ve Nargund-Joshi, 2014; Beijaard ve diğerleri, 2000, 2004; Beauchamp ve Cardelle-Elawar ve diğerleri, 2007; Flores ve Day, 2006; Fuller, Goodwyn ve Francis-Brophy, 2013; Hong, 2010; Hsieh, 2010; Gee, 2000; Kao ve Chen, 2016; Palmer, 2014; Rodgers ve Scott, 2008; Saka, Southerland, Kittleson ve Hutner, 2013; Smit ve Fritz, 2010; Sutherland ve diğerleri, 2010; Timoštšuk ve Ugaste, 2010; Thomas, 2009; Weiner ve Torres; van den Berg, 2002). Beijaard ve diğerleri (2004, 124), öğretmenlerin mesleki kimliklerinin oluşum sürecinde toplumsal, özel, bireysel ve işbirlikli süreçlere vurgu yapmış, mesleki kimliğin bu süreçlerin devam eden etkileşimi ile yapılandırıldığını Şekil 2'deki gibi görselleştirmiştir.

Şekil 2. Öğretmenlerde Mesleki Kimlik Oluşumu
Kaynak. Beijaard ve diğerleri, 2004, 124

Şekil 2 incelendiğinde, mesleki kimlik yapılandırma sürecinin çok boyutlu ve karmaşık bir süreç olduğu görülmekte, kişisel tarafla (şeklin sol tarafı) birlikte bağlamsal tarafa da (şeklin sağ tarafı) odaklanılması istenmektedir. Buna göre, kişisel bilgi ve inançlarla başlayan mesleki kimlik yapılandırma sürecinde toplumsal ve işbirlikli ortamda uygulama bilgisinin elde edilmesi ile döngü halinde devam edilmekte

ve kimi zaman ardışık dizilime uymadan diğer aşamalara geçişler olanaklı görünmektedir. Modelde bu geçişler kesikli çizgilerle gösterilmiştir.

Okul bağlamı. Öğretmenlerin mesleki kimlikleri üzerinde etkili olduğu belirtilen değişkenlerden biri de öğretmenlerin çalışma ortamı yani okul bağlamıdır. Çalışma ortamına katılan öğretmenler okul ortamında profesyonel bir grubun üyesi olmaya başlar ve çeşitli ilişkiler ve etkileşimler kurarlar. Okulda paylaşılan süreçler ve uygulamalar, sahip olunan bireysel özellikler ve beklentiler ışığında değerlendirilerek, mesleki kimliğin biçimlenmesine etki ederler (Akerson ve diğerleri, 2014; Beijaard, 1995; Beijaard ve diğerleri, 2004; Day ve diğerleri, 2005; Flores ve Day, 2006; Fuller ve diğerleri, 2013; Hong, 2010; Kao ve Chen, 2016; Kelchtermans, 1993; Lamote ve Engels, 2010; Lasky, 2005; Palmer, 2014; Rouhotie-Lyhy, 2013; Saka ve diğerleri, 2013; Smit ve Fritz, 2010; Timoštšuk ve Ugaste, 2010; Trede ve diğerleri, 2012; Weiner ve Torres, 2016; Wu ve diğerleri, 2012). Örneğin Akerson ve diğerlerinin (2014) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin mesleki kimlikleri üzerinde okul yönetiminin baskısının, meslektaşlar tarafından desteklenmenin ve öğrencilerle kurulan iletişimin etkisi belirlenmiştir. Weiner ve Torres de (2016), öğretmenler arasında kurulan işbirlikli destek ile birlikte kurum kültürünün mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin geliştirdikleri mesleki kimlik üzerindeki etkisini ortaya koymuşlardır.

Diğer taraftan yapılan bazı araştırmalarda öğretmenlerin okulda özellikle üstlendikleri görev ve sorumluluklar nedeniyle kimlik yapısında gözlemlenen farklılaşmaları belirlemişlerdir (Avraamidou, 2014, Day ve diğerleri, 2006; Timoštšuk ve Ugaste, 2010, Thomas ve Beauchamp, 2011, Kao ve Lin, 2015; Anspal, Eisenschmidt ve Löfström (2012). Örneğin; Kao ve Chen (2016) çalışmalarında öğretmenlerin kendilerine verilen görevler nedeniyle güdülenme ve bağlılık boyutlarında sorunlar yaşadıklarını belirlerken; Fuller ve diğerleri (2013) ise okullarda rollerini kabul ettiremeyen öğretmenlerin içsel memnuniyet, değer ve özsaygı boyutlarında olumsuz etkilendiklerini göstermişlerdir.

Öğretim bağlamı. Mesleki kimliği etkileyen değişkenlerle ilgili olarak bazı araştırmacılar da öğretim bağlamı ve öğretim deneyimlerinin etkisine vurgu yapmıştır (Chi, 2009; Flores ve Day, 2006; Hong, 2010; Kao ve Chen, 2016; Kelchtermans, 1993; Lamote ve Engels, 2010; Wu, Palmer ve Field, 2012; Volkmann ve Anderson, 1998). Kabilan'a (2007) göre öğretmenler, öğretim hakkındaki bireysel ve uygulama bilgilerini öğretmen eğitim programlarında öğrenen, öğrenci ve katılımcı olarak kazandıkları bilgiler çerçevesinde geliştirirler ve bu süreçte elde ettikleri temel pedagojik ve içerik

bilgisi ile anlamlı sınıf uygulamalarının farkına vararak, öğretme ve öğrenmeye karşı geliştirmiş oldukları olumlu tutum ve becerilerle mesleki kimliklerini geliştirirler (akt: Lim, 2011). Hong (2010) ise araştırmasında, öğretmenlerin elde ettikleri deneyim ile birlikte ders anlatabilme konusundaki yeteneklerinin, içerik ve yöntem bilgilerinin geliştirdikleri mesleki kimlik üzerinde etkisi olduğunu belirlemiştir. Benzer biçimde Volkmann ve Anderson (1998) da yaptıkları çalışmada, öğretim bağlamı ile birlikte öğretim programının öğretmenlerin mesleki kimlikleri üzerinde etkili olan değişkenler arasında olduğunu ortaya koymuşlardır.

Öğretmen eğitimi bağlamı. Öğretmenlerin mesleki kimlik yapılarını etkileyen değişkenlerden biri de öğretmen eğitimi bağlamıdır. Öğretmen yetiştirme kurumları, öğretmen adaylarına dersler, alan deneyimi, iş arkadaşları, ortam, öğretim üyeleri ve kaynak desteği sağlamakta; öğretmen adaylarına mesleklerini tanımlamalarında ve mesleki gelişimlerinde yardımcı olmaktadır. Alanyazındaki çalışmalarda, öğretmenlerin dâhil oldukları öğretmen eğitimi bağlamının ve öğrenim gördükleri kurum tarafından desteklenmelerinin mesleki kimlik gelişimlerini etkilediği belirlenmiştir (Anspal, Eisenschmidt ve Löfström, 2012; Beauchamp ve Thomas, 2009; Chang-Kredl ve Kingsley, 2014; Danielwicz, 2001, akt: Chi, 2009; Flores ve Day, 2006; Schepens ve diğerleri, 2009).

Flores ve Day (2006) çalışmalarında, mesleki kimliğin yeniden yapılandırılması sürecinde deneyim ve öğretim uygulamaları ile birlikte öğretmen eğitimi sürecinin de etkisini ortaya koymuşlardır. Schepens ve diğerleri (2009) ise, öğretmenlerin öğretmen eğitimi sürecinde mesleki kimliklerinin gelişimini etkileyen değişkenleri CIPP modelini (C-context=bağlam, I-input= girdi, P-process=süreç ve P-product=ürün) temel alarak ortaya koymaya çalışmışlardır. Stufflebeam ve diğerleri (1971) tarafından önerilen CIPP modeli, özellikle öğretmen eğitim programlarının etkililiğini değerlendirmede kullanılan bir model olsa da, bu model aynı zamanda öğretmenlerin mesleki kimlik yapılarını etkileyen değişkenleri anlamak / ortaya koymak amacıyla bir çerçeve olarak da kullanılmıştır (Schepens ve diğerleri, 2009).

Şekil 3'deki model incelendiğinde, öğretmenlerin mesleki kimliklerinin öğretmen eğitimi sürecinde dört aşamanın değerlendirilmesi sonucu yapılandırıldığı görülmektedir. Modele göre öğretmenler, öğretim bağlamına sahip oldukları girdi değişkenleri (öğretmen eğitimine gelmeden önce sahip olunan inançlar, demografik ve kişisel özellikler, onları bu eğitime yönlendiren güdülenmeler) ile katılır, öğretmen eğitimi sürecinde (alınan destek ve rehberlik, öğretmen olarak gelişimleri için sağlanan

işbirliği, öğretim mesleği için hazırlıklar ile) kendilerini geliştirir ve öğretmen eğitim süreci sonunda ürün değişkenlerine (öğretimsel yeterlikler, mesleğe uyum ve öğretim işine bağlılık) sahip olurlar.

<table>
<tr><th colspan="3">BAĞLAM
Flaman toplumunda Öğretmen Eğitimi (ÖE)</th></tr>
<tr><td colspan="3">Yasal ÖE bağlamı: İşe yeni başlayan öğretmenlerden toplumsal beklentiler (Ör. Temel yeterlilikler)

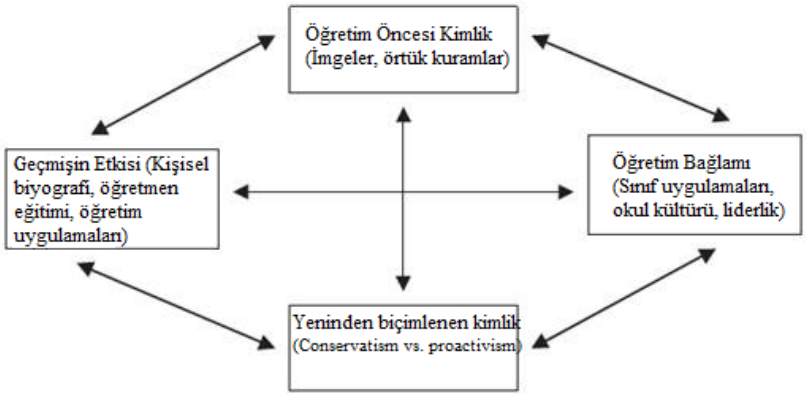
ÖE türü:
(1) Yükseköğretim için ÖE kurumları: Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretimin ilk aşamasına yönelik ÖE.
(2) Üniversitelerde akademik ÖE: Ortaöğretimin ileri aşamaları için ÖE.
(3) Yetişkin eğitiminde ÖE: Ortaöğretim kurumlarında teknik ve mesleki becerilerin kazandırılmasına yönelik ÖE.</td></tr>
<tr><th>Girdi (ÖE'ye giriş)</th><th>Süreç (ÖE sırasında)</th><th>Ürün (Mezuniyet sonrası)</th></tr>
<tr><td>Demografik özellikler
Kişisel özellikler
ÖE yönlendiren güdülenme</td><td>Öğretim elemanı desteği
İşbirlikli destek
Öğretim mesleğine hazırlama</td><td>Öğretsel yeterlilik
Mesleğe uyum
Öğretim işine bağlılık</td></tr>
</table>

Şekil 3. CIPP Modeline Göre Öğretmen Eğitimi Sürecinde Kimliği Etkileyen Değişkenler
Kaynak. Schepens ve diğerleri, 2009, 363

Ürün değişkeni aslında bir biçimde öğretim programını değerlendirme anlamına da gelmekte olup; bu değerlendirmenin bağlam, girdi ve süreç ile ilişkili olarak biçimlendiği ve sonunda da öğretmenlerin mesleki kimliklerinin yapılandığı vurgulanmaktadır (Schepens ve diğerleri, 2009).

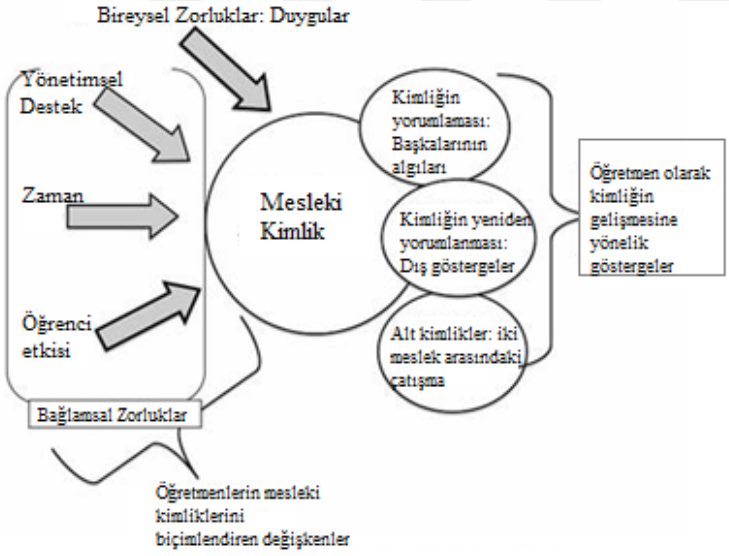
1.1.6. Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Yapılarını Ele Alan Modeller

Alanyazında kimi araştırmalar öğretmenlerin mesleki kimlik yapılarını etkileyen değişkenleri tek tek ele alırken, kimi araştırmalar da ortaya koydukları modellerle farklı değişkenleri ve bu değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymaktadır. Flores ve Day'e (2006) göre bireysel özellikler, daha öğrenciyken elde edilen deneyimler, öğretmen eğitimi sürecinde edinilen deneyimler, okul kültürü ve öğretim bağlamı mesleki kimliğin yeninden yapılandırılmasında oldukça büyük bir etkiye sahiptir. Mesleki kimlik üzerinde bu değişkenlerin etkisi Şekil 4'deki biçimde gösterilmektedir.

Şekil 4. Öğretmen Kimliğinin Oluşmasında Anahtar Etkiler
Kaynak. Flores ve Day, 2006, 230

Akerson ve diğerleri (2014) üniversiteden bir öğretim üyesinin bir ilköğretim okulunda fen eğitimi ile ilgili eğitim vermek üzere çalışmaya başlaması sürecinde yapılandırdığı mesleki kimlik üzerine yaptıkları araştırmada yeni yapılandırılan mesleki kimliğin gelişim göstergelerini ve bu gelişimi etkileyen değişkenleri Şekil 5'deki biçimde belirlemiştir.

Şekil 5. Mesleki Kimlik Gelişimi Üzerindeki Etkiler
Kaynak. Akerson, Pongsanon, Weiland ve Nargund-Joshi, 2014, 2068

Şekil 5'deki model incelendiğinde, okul ortamındaki öğretmenlerin ve yöneticinin bireyin kimliği ile ilgili değişen algısının, kurumda öğretim üyesinin öğretmen olarak algılandığına yönelik dışsal göstergelerin ve bireyin sahip olduğu alt kimliklerin çekişmesi sonucu mesleki kimliğin yapılandığı görülmektedir. Bu yapılanma sürecinin

biçimlenmesinde; duygular gibi bireysel zorluklar ile yönetimsel destek, zaman ve öğrenciler gibi bağlamsal zorlukların etkisi göze çarpmaktadır. Şekil 8'de yer alan okların kalınlığı değişkenlerin mesleki kimliği etkileme gücünü göstermektedir. Buna göre; mesleki kimlik üzerinde en fazla yaşanan duyguların ve öğrencilerin etkiye sahip olduğu dikkati çekmektedir.

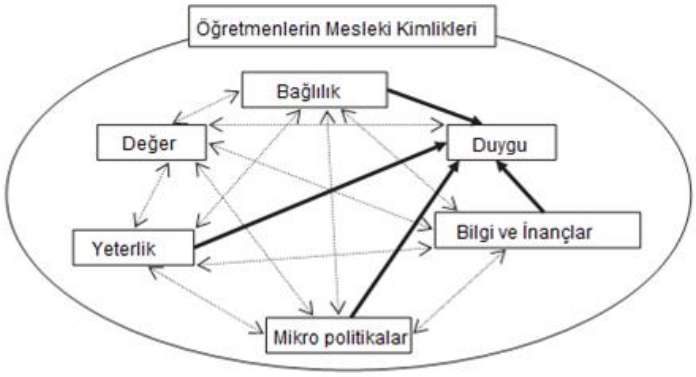
1.1.7. Mesleki Kimlik Göstergeleri

Alanyazında öğretmenlerin mesleki kimliklerini etkileyen değişkenler ve bu değişkenlerin etkileşimine odaklanan çalışmaların yanında, mesleki kimliğin yapısını oluşturan değişkenleri ortaya koymaya çalışan çalışmalar da bulunmaktadır. Lasky (2003) çalışmasında öğretmenlerin mesleki kimlik yapısı ile ilgili olarak bağlılık, bilgi, inanç, değer ve duygusal iyi olma ve incinebilirlik (vulnerability) kavramlarını ele almış, bu kavramların mesleki kimliği oluşturduğunu belirtmiştir (akt: Lasky, 2005). Kelchtermans'ın (1993) çalışmasında ise öğretmenlerin mesleki kimliklerinin özünü; öz-imge, öz-saygı, iş için güdülenme, görev algısı ve geleceğe bakış oluşturmaktadır. Kelchtermans'a (1993) göre; öz-imge öğretmenin kendisini öğretmen olarak nasıl tanımladığı; öz-saygı ise bireyin kendini öğretmen olarak nasıl değerlendirdiği ile ilgilidir. İş için güdülenme; bireyin öğretim işini seçmesi, mesleğini sürdürmesi ya da bırakmasındaki gerekli güdülenmeyi içermektedir. Görev algısı; öğretmenin kendi işini tanımlaması ile ilgili olup, "benim öğretmen olarak işim nedir?" sorusuna verilen yanıttır. Geleceğe bakış ise; bireyin mesleki konumu ile ilgili gelecek beklentilerini ve hislerini içermektedir.

Lamote ve Engels (2010) ise yaptıkları çalışmada; mesleki yönelimi, görev yönelimini, öğretmenlerin öz-yeterliğini ve öğretim bağlılığını mesleki kimlik göstergeleri olarak belirtmişlerdir. Onlara göre öğretmenlerin mesleki yönelimleri "öğretmen kime denir ve nasıl davranır?" sorularına verilen yanıtlardan yola çıkarak; öğretmenlerin işbirlikli çalışmaları, okul ortamındaki politika yapıcılarla bağlantıları, kendi görüşlerini farklı kuramsal bilgiler düzleminde geliştirmeleri ve velilerle ve diğer kişilerle birlikte hareket etmeleri ile oluşturmaktadır. Görev yönelimi; "Öğrencilerimle birlikte neyi başarmayı istiyorum?", "bunu başarmak için ne yapabilirim?" sorularına verilen yanıtlar boyunca öğretmenler ve öğrenciler arasındaki pedagojik ilişki, eğitimsel hedefler ve öğretim vurgusu ile ilişkilidir. Öz-yeterlik; öğrencilerin katılımları ve

öğrenmeleri ile ilgili istenen çıktıkları elde edebilmek için öğretmenin yeteneklerini yargılanması sonucu oluşan düşünceleri içermektedir. Öğretim bağlılığı ise, kişilerin profesyonel olarak öğretimle kurduğu psikolojik bağ ile ilgili olup; öğrencilerin bireysel gereksinimlerinin farkına varılması, öğretmenlik mesleğine karşı engellerin ve güdülenmelerin neler olduğunun anlaşılması ile ilişkilidir.

Hong'a (2010) göre ise, öğretmenlerin mesleki kimliklerini oluşturan altı değişken vardır. Bu değişkenler; değer, öz-yeterlik, mesleki bağlılık, duygular, bilgi-beceriler ve mikro politikalardır. Hong'un (2010) çalışmasındaki mesleki kimlik göstergelerinden değer, istenen durum hakkındaki inançları; öz-yeterlik, bireyin belirli bir görevi yerine getirme konusunda kendi bilgi ve becerileri hakkındaki yargıları; mesleki bağlılık, öğretmenlerin mesleğe adanmışlığını; duygular, öğretmenlerin deneyimleri, inançları ve onları çevreleyen bağlam ile bağlantılı hislerini; bilgi ve inançlar, öğretim sürecinde sahip olunması gereken bilgiyi ve süreçlerle ilgili sahip olunan görüşe bağlılıklarını; mikro politikalar ise kurum içindeki günlük yaşamı etkileyen yönetim ve çatışma arasındaki karşılıklı etkileşimi ve okuldaki güç ilişkisini içermektedir. Hong (2010) bu değişkenler arasındaki ilişkiyi incelerken bir taraftan da mesleği bırakan öğretmenlerin bu değişkenlerden nasıl etkilendiğini ortaya koymaya çalışmıştır. Buna göre, mesleki kimlik yapıları arasındaki ilişkiyi ve mesleği bırakan öğretmenlerin bu yapılardan nasıl etkilendiğini Şekil 6'daki biçimde dile getirmiştir.

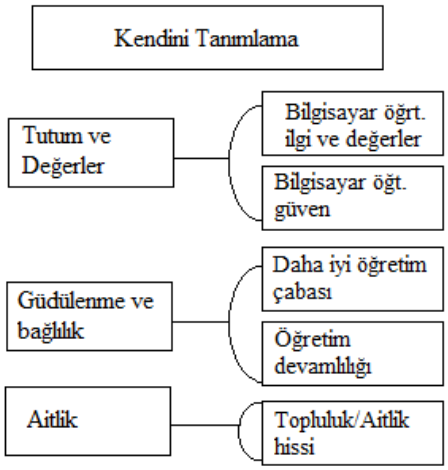

Şekil 6. Mesleği Bırakan Öğretmenler İçin Mesleki Kimlik Yapısı
Kaynak. Hong, 2010, 1540

Şekil 6 incelendiğinde, mesleki kimliğin yapısını oluşturan tüm değişkenler arasında bir ilişki söz konusu olsa da, bağlılığın, öz-yeterliğin, mikro politikaların ve bilgi-becerilerin duygular üzerinde oldukça büyük bir etkisinin olduğu görülmektedir.

Desteklenmeyen politik gelişmelerin bulunduğu ortamda, mesleğine tam olarak bağlanamayan, öz-yeterlilik eksikliği hisseden, ağır iş yükü ve sorumlulukları olan öğretmenlerin duygusal olarak olumsuz etkilendiği; oluşan olumsuz duyguların da mesleki kimlik üzerinde önemli etkisi olduğu ortaya konmuştur.

Ni (2011) tarafından bilgisayar bilimi öğretmenlerinin mesleki kimlik yapılarını ortaya koymak amacı ile bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, öğretmenlerin mesleki kimlikleri Şekil 7'de görüldüğü biçimde ifade edilmiştir.

Şekil 7. Bilgisayar Bilimi Öğretmenlerinin Kimlik Yapısı
Kaynak. Ni, 2011, 29

Şekil 7 incelendiğinde, öğretmenlerin mesleki kimlikleri; bilgisayarı öğretmeye ve öğrenmeye yönelik tutum ve değerleri, meslekte kalma ile ilgili güdülenmeleri ve bağlılıkları ve belli bir gruba ait olmaları temel alınarak beş tema altında incelenmiştir. Belirlenen temalar altında; bilgisayar öğretimindeki ilgi ve değerler, bilgisayar öğretimindeki güven, daha iyi öğretim için gösterilen çabalar, mesleki bağlılık ve topluluk ve aitlik hissinin ele alındığı görülmektedir.

Alanyazında bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde, kimlik yapısı ile ilgili farklı göstergelerin temel alındığı görülmektedir. Bu çalışmalarda, mesleki kimliğin; değer, iş memnuniyeti, iş güdülenmesi, benlik algısı, öz-saygı, düşünce ve inançlar, görev algısı, öz-yeterlik, geleceğe bakış ve mesleki bağlılık göstergeleri ile incelendiği göze çarpmaktadır.

1.1.7.1. Değer

En temel anlamı ile değer " Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2015). Başaran (1992) ise değeri bir nesne, işlem, görüş ya da eylemin örgüt içinde taşıdığı önemi belirleyen nitelik ve nicelik biçiminde ifade etmektedir. Bireyler sahip oldukları değerlere göre, belirledikleri davranış ve tutumlarla yaşamlarına yön vermektedirler. Öğretmenler sahip oldukları değer yargıları çerçevesinde davranışlarını düzenler, görev ve sorumluluklarını gerçekleştirirler. Bu süreçte eğitimcilerin kendilerine sürekli olarak sormaları gereken en önemli soru, "Ben bir eğitimci olarak hangi değerlere sahip olmalıyım?; benim işimle ilgili olarak sahip olmam gereken iş etiği ilkelerim neler olmalıdır?" sorularıdır (Akbaba-Altun, 2003). Öğretmenler sahip olduğu değerlerle, sınıf ortamının düzenlenmesini, etkinliklerin uygulanmasını, öğretim yöntemlerinin seçimini, içeriğin belirlenmesini, sınıf içindeki davranışlarını, öğretim stillerini, disiplin uygulamalarını, öğrenciye yönelik tutum ve davranışlarını düzenlerler (Balcı, Yanpar-Yelken, 2010). Bu durum, değerlerin öğretmenlerin mesleki kimliklerinin bir bileşeni olarak onların öğretim uygulamalarında ve mesleğe yönelik tutumlarında önemli bir belirleyici olduğunu göstermektedir.

Yalnızca demografik özellikler ya da yalnızca okul bağlamı öğretmenlerin sınıf uygulamalarını ve okuldaki deneyimlerini anlamaya, onların dışsal durumları içselleştirmesine, kendilerini öğretmen olarak algılamalarına ya da onların meslekten uzaklaşmaya karar vermelerini açıklamaya yetmez. Öğretmenler, aynı okul ortamından, aynı çalışma koşullarından farklı biçimlerde etkilenirler ve buna dayalı olarak da farklı kararlar verirler. Bu noktada, öğretmenlerin karar verme süreçlerinin altında yatan değerlerin anlaşılması gerekmektedir (Hong, 2010).

Hong'a göre (2010) öğretmenler Wigfield ve Eccles (1992) tarafından ortaya atılan beklenti-değer kuramında yer alan görev değerinin bileşenlerinden içsel ve dışsal değerle süreci değerlendirirler ve yükledikleri anlamla birlikte mesleki kimliklerini biçimlendirirler. Söz edilen dışsal (atfedilen) değer bireyin görevi yerine getirmeye verdiği önem derecesini; içsel değer ise görevi tamamlamayla alınan içsel memnuniyeti nitelemektedir (Wigfield ve Eccles, 2000). İçsel olarak durumdan duyulan memnuniyet, bireyin yaptığı işi ve kendisini değerli kılmaktadır. Eğitimde yaşanan değişimler, değer algıları ile tutarsız olduğunda öğretmenler stres, benlik kaybı, suçluluk ve öfke gibi duygular hissedebilmekte (Nias, 1996); değer verdikleri iş / görev durumlarını

kaybettiklerini düşünerek öğretmenliklerini tehlikede görebilmektedirler (Kelchtermans, 1996).

1.1.7.2. İş Memnuniyeti

Locke'ye (1976) göre iş memnuniyeti, bireyin işini değerlendirmesi sonucu ortaya çıkan keyifli ve olumlu duygusal durum olarak tanımlanmaktadır (akt: Skaalvik ve Skaalvik, 2011). Öğretmenlik mesleği düşünüldüğünde, öğretmenlerin iş memnuniyetleri üzerinde gereksinimleri, istekleri, toplumsal ilişkileri, okul yönetimi, çalışma koşulları, sunulan ve algılanan olanaklar, maaş ve daha birçok değişkenin etkili olduğu bilinmektedir (Byars ve Rue, 1997, akt: Nimalathasan, 2010). Dinham ve Scott'a (1998) göre öğretmenlerin iş memnuniyeti ya da memnuniyetsizliği üç başlıkta sınıflandırılmaktadır. Bunlar; (1) öğretimin içsel ödülleri, (2) okul temelli etkiler ve (3) okul dışındaki etkiler biçimindedir. Öğretimin içsel ödüllerinde, öğretim işinin doğası, öğrencilerle birlikte çalışmak ve onların gelişimlerini görmek öğretmenlerin birincil güdülenme kaynağı olarak görülmektedir. Okul temelli etkiler ise meslektaşlar, aileler, öğrenciler ve okul yönetimi arasındaki ilişkiler, zaman baskısı, öğretmene verilen değer ve istenmeyen öğrenci davranışları olarak belirtilmiştir. Öğretmenlere zorla uygulatılmak istenen eğitimsel değişimler, medyada öğretmenlerin olumsuz biçimde betimlenmesi ve öğretmenlik mesleğinin statüsündeki düşüşler ise okul dışındaki etkiler başlığında yer almaktadır. İşlerinden memnun olan bireylerin verimli, istekli ve üretken bir biçimde işlerini severek ve isteyerek yerine getirmeleri söz konusu olduğundan, öğretmenlerin memnuniyeti onların mesleklerini algılayışları, mesleklerini değerlendirmeleri ve sürdürmeleri noktasında oldukça önemlidir.

1.1.7.3. İş Güdülenmeleri

Karmaşık bir psikolojik yapı olarak bilinen güdülenme en temel anlamıyla, etkinlikler sırasında birey tarafından ortaya konan çaba ve davranış kaynağı olarak açıklanmaktadır (Gins ve Watters, 2000). Bir işe başlamaya, o işi sürdürmeye ve işi tamamlamaya yardımcı güç olarak görülen bu içsel durumun, öğretmenlerin meslek seçiminden mesleği sürdürmeleri ya da mesleği bırakmalarına kadar her kararda oldukça önemli bir etken olduğu bilinmektedir (Kelchtermans, 2009). Öğretmenlerin güdülenme düzeylerinde azalmaların olması, onların mesleklerine yönelik kararlarını

olumsuz yönde etkilemektedir. Kelchtermans'a (1993) göre öğretmenlerden beklenen fazladan görevler ve sorumluluklar, yeniliğin uygulanması sürecinde öğretmenlere yapılan baskılar ve bu baskılarla birlikte çalışma düzenlerinin ve toplumsal statülerinin bozulması, öğretmenlerin mesleki güdülenmelerini olumsuz biçimde etkilemektedir. Day'e (2002) göre de özellikle reformların öğretmenlerin güdülenmeleri ve işlerine bağlılıkları üzerinde güçlü bir etkisi bulunmaktadır.

1.1.7.4. Benlik Algısı

Benlik algısı, kişinin zihinsel ve fiziksel özelliklerinin farkındalığına işaret eden, kişinin kendisini nasıl ve nerede gördüğü ile ilgili düşüncelerini vurgulayan bir kavramdır (Lawrence, 2006). Bu kavram üzerinde yalnızca kişisel (içsel) yapıların değil, toplumsal çevrenin de etkisi bulunmaktadır. Bireylerin kim oldukları ve neleri başarabilecekleri konusunda kişisel düşünceleri ile birlikte diğerlerinin de onlar hakkındaki düşünceleri benlik algısına biçim vermektedir (Burns, 1979, akt: Plummer, 2007).

Öğretmenlik mesleği açısından düşünüldüğünde, öğretmenlerin kendileri ile ilgili algıları, üstlendiklerini düşündükleri roller, sahip oldukları haklar ve sorumluluklar, onların benlik algısı içinde bütünleşmektedir. Bu algı üzerinde diğer öğretmenlerin, velilerin, öğrencilerin, yöneticilerin ve benzeri toplumsal değişkenlerin etkisi tartışılmaktadır (Rots, Kelchtermans ve Aelterman, 2012). Benlik algısının öğretmenlerin yalnızca kendilerinin öğretmen olarak gelişimleri üzerinde değil, aynı zamanda onların eğitimsel değişimlere karşı tutumları ve değişim karşındaki davranışları üzerinde de etkisi bulunmaktadır (Beijaard ve diğerleri, 2004).

1.1.7.5. Öz-saygı

Coopersmith'e (1967) göre öz-saygı bireyin sahip olduğu ilgileri, yetenekleri ve amaçları ile ilgili inançlarından oluşan, bireyin kendisi ile ilgili sahip olduğu düşüncelerini değerlendirmesi sonucunda ortaya çıkan yapılar olarak tanımlanmaktadır (akt: Heatherton, Wyland ve Lopez, 2003). Bu değerlendirme sürecinde bireyin benlik yapıları ile onun yaşam olaylarını algılama biçimi ve bunlar arası etkileşimlerin değerlendirilmesi söz konusudur. Lawrence'ye (2006) göre öz-saygı, bireyin benlik algısı ile oluşturduğu ideal benlik arasındaki farkı değerlendirmesi sonucunda ortaya

çıkmaktadır. Başka bir deyişle, bireyin algıladığı ‘kendi’ ile olmak istediği ‘benlik’ arasındaki fark onun öz-saygısını göstermektedir.

Kelchermans’a (2005) göre öğretmenlerin öz-saygısı; onların öz-imgeleri ile (ben ne yapıyorum) görev algıları (ne yapmam gerekiyor) arasındaki denge sürecinde oluşmaktadır. Öğretmenlerin var olan iş başarımlarını değerlendirmesinden doğan bu süreç; “Ben öğretmen olarak işimi ne kadar iyi yapıyorum?” sorusuna verilen yanıt ile yapılanmaktadır. Bu soruyu yanıtlarken öğretmenlerin özellikle öğrencilerinden ve diğer öğretmenlerden aldıkları dönütlerin önemi oldukça büyüktür (Kelchermans, 2009). Schmidt ve Datnow (2005) da eğitimsel değişimlerin öğretmenlerin öz-saygıları üzerindeki etkisine vurgu yapmış, yaşanan değişimlerde anlam oluşturma sürecinde öğretmenlerin duygularının, görev algılarının ve öz-saygılarının etkilenebileceğini belirtmiştir.

1.1.7.6. Düşünce ve İnançlar

Öğretmenlerin öğretim davranışlarında kendini gösteren bilgi ve inançların etkisi, eğitim reformu sürecinde de dikkatleri çekmekte, bilgilerin, deneyimlerin ve inançların değişim sürecinin başarılı bir biçimde uygulanmasında anahtar role sahip olduğu vurgulanmaktadır (Davis, 2003). Öğrenme ve öğretme deneyimlerini temel alarak oluşan inançlar, yeniliği / değişimi uygulama sürecinde bir filtre görevi görerek sürecin değerlendirilmesini sağlamaktadır. Eğer ki değişimler ve reformlar öğretmenlerin inançlarında değişiklik oluşturmazsa, yalnızca yüzeysel bir değişimin gerçekleşmesi söz konusu olacak demektir (Van den Berg, 2002). Hâlbuki öğretmenlerin tutum ve inançlarındaki değişim, onların sınıftaki davranışlarında, öğretim uygulamalarında ve öğrencilerin gelişimlerinde kendini göstermektedir (Guskey, 2002). Fakat pek çok değişim ya da reform öğretmenlerin düşünce ve inançlarını dikkate almamaktadır.

1.1.7.7. Görev Algısı

Bireyin yapması gerekenlerle ilgili anlamlandırmaları, görev algısını oluşturmaktadır. Bu algı, iyi öğretim yapmak için sahip olunması gereken değer ve normlarla ilgili inançları içermekte olup (Rot, Kelchtermans ve Aeltermana, 2012), öğretmenlerin üstlendiği görev ve sorumluluklarla biçimlenmektedir. Öğretmenler, görev algılarını oluştururken şu sorulara yanıt aramaktadır: “İyi bir öğretmen olmak için

ne yapmam gerekir? İyi yaptığımı hissetmem için yapmak zorunda olduğum temel görevler nelerdir? Neleri yasal sorumluluklarım olarak düşünmeliyim ve işimin parçası olan hangi görevleri reddetmeliyim?".

Eğitimde yapılan yeni düzenlemeler ve değişimlerin öğretmenlerin görev algıları üzerindeki etkisi alanyazında sıklıkla tartışılmaktadır. Çeşitli araştırmalarda değişimlerin öğretmenlere sunduğu yeni çalışma koşulları ile birlikte onların görev algılarında değişimlere ya da çelişkilere neden olduğu, bu durumun ise öz-saygılarını, iş doyumlarını ve duygularını etkilediği belirtilmektedir (Hargreaves, 1995; Kelchtermans, 1995, 1999; Nias, 1996).

1.1.7.8.Öz-yeterlik

Bandura'ya (1977) göre öz-yeterlik inancı, bireylerin herhangi bir davranışı ya da görevi gerçekleştirebileceklerine yönelik kendileri ile ilgili yargılarıdır (akt: Akgün, 2008). Benzer biçimde öğretmen öz-yeterliliği ise, bir öğretmenin öğrencilerin zorlandığı ya da güdülenmediği durumlarda bile sahip olduğu becerilerle, öğrencide bağlılık ve öğrenme gibi istenen sonuçları elde edebilmesine yönelik kendisine ilişkin yargısı olarak tanımlanmaktadır (akt: Tschannen-Moran ve Hoy, 2001). Bu inanç, öğretmenlerin sınıfta gerçekleştirmeyi hedeflediklerinde, uygulamalarında ve isteklerinde kendini göstermektedir.

Alanyazındaki çalışmalarda, öz-yeterliliğin öğretmenlerin değişim ve yeniliğe karşı tutumlarında, öğretimsel kararları üzerinde ve mesleklerini sürdürme kararlarında oldukça etkili olduğu vurgulanmaktadır (Skaalvik ve Skaalvik, 2010). Öğretmenlerin yeterliklerine yönelik kuşkularının, eğitimsel reformları uygulama sürecindeki olumsuz etkileri bilinmektedir (Lask, 2005; Nielsen, Barry ve Staab, 20088). Day'e (2002) göre öğretmenlerin sahip oldukları öz-yeterlik inançları ile onların değişimi algılayışları arasında karşılıklı bir etkileşim bulunmaktadır. Öğretmenlerin öz-yeterlik inançları değişimin kabulünü ve uygulanmasını etkilediği gibi, değişim süreci de öğretmenlerin öz-yeterlik inançlarını etkilemektedir. Bu nedenle, değişim sürecinde öğretmenlerin öz-yeterliklerinin yüksek olması süreçte yaşanacak zorluklar karşısında çaba harcamalarında, güçlü olmalarında ve süreci başarı ile tamamlamalarında oldukça önemlidir.

1.1.7.9. Geleceğe Bakış

Geleceğe bakış, öğretmenlerin meslekleri ile ilgili gelecek beklentilerini içermektedir. "Kendimi ve mesleğimi gelecekte nasıl görüyorum? ve bu durumda nasıl hissederim?" sorusunun yanıtı öğretmenlerin mesleklerine yönelik geleceğe bakışlarını göstermektedir (Rot, Kelchtermans ve Aeltermana, 2012). Geleceğe bakış, aslında, öğretmen kimliğinin dinamik yapısını göstermekte olup, kimliğin hem geçmişteki deneyimler, hem de gelecek beklentilerinden etkilendiğini ortaya koymaktadır (Kelchtermans, 1995). Çünkü bireylerin şimdiki eylemleri gerek geçmiş deneyimler, gerekse gelecek beklentiler tarafından biçimlendirilmektedir.

1.1.7.10. Mesleki Bağlılık

Öğretmen bağlılığı, Mowday, Steers ve Porter'e (1982) göre, en temel anlamda, bireylerin belirli bir kuruma katılımı ve özdeşleşmesi olarak tanımlanmakta olup, bunun örgütün hedeflerini ve değerlerini güçlü biçimde kabul etme ve inanma, örgüt adına çaba göstermeye istekli olma, örgütsel üyeliği sürdürmeye güçlü niyet ya da istek duyma ile bağlantılı olduğu belirtilmektedir (akt: Tsui ve Cheng, 1999)

Meyer, Allen ve Smith'e (1993) göre, mesleğe bağlılığın üç önemli boyutu bulunmaktadır. Bunlar; (1) mesleğe duygusal bağlılık, (2) mesleğe devam bağlılığı ve (3) mesleğe normatif bağlılık biçiminde tanımlanmaktadır. Meyer ve diğerlerine (1993) göre, mesleğe duygusal bağlılık, meslekle özdeşleşmeyi, mesleği severek yapmayı; mesleğe devamlılık bağlılığı, meslekten ayrılmanın yüksek maliyetli oluşunu, mesleğe vazgeçemeyecek kadar çok yatırım yapmış olmayı; mesleğe normatif bağlılık ise, meslekte kalma konusunda sorumluluk ve zorunluluk hissetmeyi içermektedir.

Park'a (2005) göre eğitim alanında öğretmenlerin mesleki bağlılıklarının iki önemli boyutu bulunmaktadır. Buna göre; mesleki bağlılık; öğretmenlerin değişimle ya da yaşadığı engellerle gelen sorunlar karşısında sorumluluk alması noktasında içsel güç sağlarken; öğretmenler bu içsel güç ile birlikte reform ve değişimlerle gelen dışsal güçlerin uygulamasını gerçekleştirebilirler. Bazı araştırmacılar ise, öğretmenlerin bağlılıklarını etkileyen değişkenler üzerine odaklanmış; öğrencilerin davranışlarının, meslektaş ve yönetim desteğinin, ailelerin isteklerinin, eğitim politikaları ve düzenlemelerinin bağlılık üzerindeki etkisini ortaya koymuşlardır (Day, 2002; Day ve diğerleri, 2005; Tsui ve Cheng, 1999). Örneğin, Day ve diğerlerinin (2005)

çalışmasında, öğretmenlerin bağlılıklarını etkileyen değişkenler; bireysel değişkenler, okul bağlamı, sistem bağlamı ve mesleki değişkenler olarak sınıflandırılmıştır. Öğretmenlerin mesleki bağlılıklarının en fazla zamanla dayatılan yenilikler, bürokratik engeller, kaynakların kesilmesi, bütçenin azlığı, yapılan dayatmalar ve zorlamalar, öğretim sürecinde özerkliğin ve yeterlilik hissinin azaltılması ile zayıfladığı belirlenmiştir.

1.1.8. Duygular

En genel anlamda duygular; belirli bir nesnenin, olay ya da bireyin insanın iç dünyasında uyandırdığı izlenim olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2015). Lazarus'a (1991) göre duygular içinde inançları, anlamları, güdülenmeleri, öznel deneyimleri ve psikolojik durumları barındıran karmaşık bir sistemdir. Watson ve Clark (1994) ise duyguları; organizmanın yaşamını sürdürmesi, gereksinimleri, amaçları ve çevreyle uyum sağlayabilmesi için olaylara karşı gösterdiği düzenli ve kısa süreli uyumsal tepkiler olarak ifade etmektedir. Keltner ve Ekman (2000) da benzer biçimde duyguları; bireylerin fizyolojik, psikolojik, deneyimsel ve davranışsal etkinliklerini içeren kısa ve hızlı tepkiler olarak tanımlamıştır (akt: van Veen ve Sleegers, 2006).

Alanyazındaki tanımlardan yola çıkarak duyguları; belirli olaylar ya da uyarıcılar sonucunda bireylerin iç dünyalarında ortaya çıkan, kararlarını ve davranışlarını etkileyen tepkiler olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır. Bu tepkiler; sözel olarak ifade edilsin ya da edilmesin insan yaşamında oldukça büyük etkiler taşımaktadırlar.

Eğitim alanındaki duygu araştırmaları incelendiğinde, duyguların 1990'lı yıllara kadar araştırmalara çok fazla konu olmadığı görülmektedir. 1970'lerin öncesinde bireylerin bilişsel yapıları üzerindeki çalışmalar, araştırmacıları bilişsel psikoloji üzerine yoğunlaştırmış, duygu ve mantığın ikiye ayrılması, yapılan çalışmaların daha çok öğretmenlerin bilişsel düşünceleri ve inançları üzerinde odaklanılması duygu çalışmalarını sınırlandırmıştır. Sutton ve Wheatley'e (2003) göre duyguları konu edinen araştırmaların sınırlı olmasının temel nedeni, batı kültüründe duygularla ilgili olarak bir şeylerin yanlış gitmesi; duyguların genellikle bireyin kontrolü dışında geliştiğine, yıkıcı, ilkel ve çocukça olduğuna inanılmasıdır. Ayrıca o dönemde duygular doğrudan ölçülemediği için de anlaşılmaz bulunmuş ve duygu çalışmalarına bu anlaşılmazlıktan dolayı kuşku ile yaklaşılmıştır. Boler'e (1999) göre, bazı araştırmacılar da duyguları

genellikle kadın ve feminist felsefe ile ilişkili bulmuş, bunun saygın bir yapıya sahip, incelemeye değer ve araştırabilir olmadığını düşünmüşlerdir (akt: Cross ve Hong, 2012). Ancak, 1990'lardan sonra duyguların bilişten ayrılamayacağını belirten araştırmacıların sayısı artmaya başlamış ve duygu ile ilgili yapılan araştırmalar hız kazanmaya başlamıştır.

Sosyal psikologlar ve kişilik psikologları duyguların ne olduğu ile ilgili bir görüş birliğine sahip olmasalar da, pek çok kuramcı duyguların çok bileşenli bir süreçle ortaya çıktığını doğrulamaktadır (Lazarus, 1991a, 1991b). Sutton ve Wheatley'e (2003) göre duyguların ortaya çıktığı süreç çeşitli alt sistemlerdeki değişim ağını kapsamakta olup; bu alt sistemler değerlendirme, öznel deneyimler, fizyolojik değişim, duygusal ifade ve eylem eğilimleri biçiminde tanımlanmaktadır. Değerlendirme, bireyleri güdüleyen hedefler ya da istekler ile ilişkili olup; birey için durumun anlamlılığının yorumlandığı süreç olarak tanımlanmaktadır (Scherer, 2001). Bazı kuramcılara göre, duyguların oluşum süreci değerlendirme ile başlamaktadır. Aynı dışsal olayların aynı duyguları niçin ortaya çıkarmadığı ya da aynı öğrenci davranışları karşısında öğretmenlerin duygularında neden bireysel farklılıklar görüldüğü sorularının yanıtları bireysel değerlendirme ile verilebilmektedir (Sutton ve Wheatley, 2003).

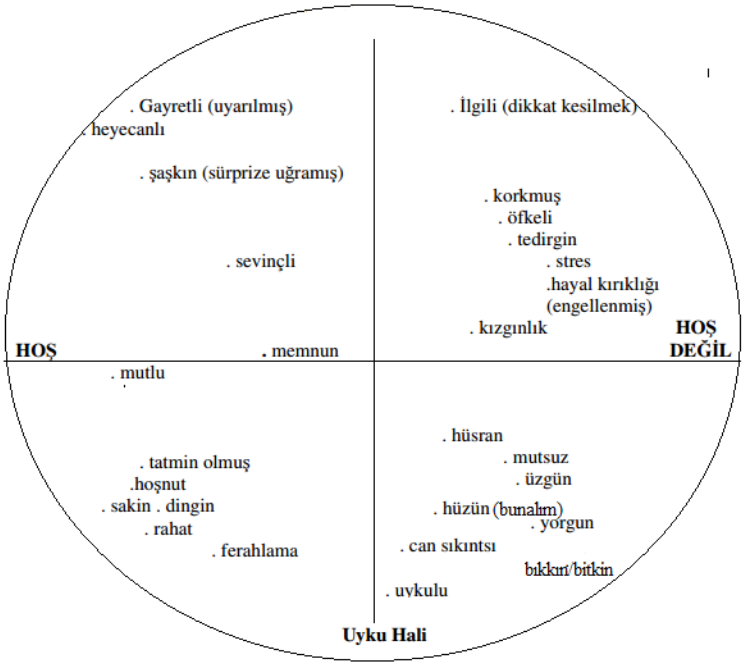
Duyguların bireyler üzerinde oluşturduğu etki, bireyden bireye farklılık göstermekte olup (Oatley, 1992, akt: Sutton ve Wheatley, 2003); bu durum duyguların oluşumunda öznel deneyimlerin etkisine işaret etmektedir. Örneğin; öğretmenlerin sevindiği zaman deneyimledikleri ile hayal kırıklığına uğradıkları zaman hissettikleri aynı şey değildir. Ayrıca bireylerin hissettiklerinin; fizyolojik yapılarında ve duygusal ifadelerinde değişikliklere neden olacağı tartışılmaktadır. Sutton ve Wheatley'e (2003) göre duygusal süreçler beraberinde bir takım değişiklikleri getirmekte olup; bu değişiklikler vücut ısısının, kan basıncının ve kalp atışının artması biçiminde olabileceği gibi yüz ifadelerinde de değişikliklerin olmasına neden olabilmektedir.

Yaşanan olay ya da durum karşısında hissedilen duygulara verilen bireysel tepkilerdeki farklılıklara vurgu yapan Lazarus da (1991a), bireylerin gösterdiği bu tepkileri eylem eğilimleri ya da tepki eğilimleri olarak adlandırılmaktadır. Lazarus'a (1991a) göre bir öğretmen öğrencinin başarısı karşısında sevinçten bağırabileceği gibi başka bir öğretmen bu kez istenmeyen öğrenci davranışları karşısında bağırma davranışını gösterebilmektedir.

1.1.9. Duyguları Açıklamaya Çalışan Kuramsal Yaklaşımlar

Alanyazın incelendiğinde, duyguları açıklamaya çalışan pek çok kuramsal yaklaşımın olduğu dikkati çekmektedir. Duyguları açıklamaya çalışan en temel yaklaşımlardan biri "Temel Duygular Kuramı"dır. Duyguların her kültürde aynı anlamlandırıldığı ve duyguların doğuştan var olduğu düşüncesini temel alan bu kurama göre; insandaki temel duygular evrenseldir, birbirilerinden bağımsızdır ve bunlar zamana, çevreye göre değişmezler (Ekman ve Friesen, 1986). Ekman ve Friesen'e (1986) göre, her bireyde bulunan temel duygular; öfke, iğrenme, korku, mutluluk, hoşnutluk, üzüntü ve şaşkınlık duygusudur.

Duyguları tanımlamaktan çok onlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlayan araştırmacılardan Russell (1980) ise bu ilişkiyi açığa çıkarabilmek amacıyla "Dairesel Duyuş Modeli"ni (Circumplex Model of Affect) geliştirmiştir. Bu modele göre duygular arasında hoşnutluk-hoşnutsuzluk ile uyarılmışlık-durağanlık hali boyutlarında dinamik bir ilişki bulunmaktadır. Bu iki boyut dairesel alanı dört alana ayırmakta ve duygular ilişkisel bir biçimde bu alanlarda yer almaktadır.

Şekil8. Russell'ın İngilizce Duygu Sözcüğüyle İlgili Dairesel Modeli
Kaynak, Russel, 1980, 1167

1980'lere gelindiğinde duygu ile ilgili tartışmalarda bazı araştırmacılar duygu ve biliş arasındaki ilişki üzerine odaklanmış, yapılan tartışmalar beraberinde "Bilişsel Değerlendirme Kuram"ını getirmiştir. Bu kurama göre duygular bilişten ayrı değildir;

duygular bireylerin farklı boyutlarda yapmış oldukları değerlendirmeler sonucunda ortaya çıkmaktadır (Lazarus, 1991b).

Bilişsel bakışa göre; bireyler sahip oldukları bilgileri temel alarak gerçekleştirdikleri değerlendirme süreci sonunda duygusal anlamlara erişirler (Lazarus, 1991b). Smith ve Lazarus'a (1990) göre duyguları anlamak için önemli olan değerlendirme boyutları şunlardır: bireyler nasıl bir tehlike ile karşı karşıyalar, süreçte kendilerini ve dünyayı nasıl algılarlar ve tehlike ya da engellerle nasıl başa çıkarlar?

Lazarus (1991b), bireylerin duygusal değerlendirme süreçlerini; birincil değerlendirme (primary appraisal) ve ikincil değerlendirme (secondary appraisal) olarak ikiye ayırmaktadır. Birincil değerlendirmede; birey olayın ya da durumun kendisi ile ne kadar ilgili olduğunu ve olayın kendisi için ne kadar önemli olduğunu değerlendirmektedir. Başka bir deyişle, birincil değerlendirme ile kişi olayın kendisi için ne anlama geldiğini değerlendirmektedir. İkincil değerlendirme, kişinin durumla baş edebilme yeteneği ile ilgili olup; bireyin kendi kaynaklarını, sağlığını, kişiliğini, toplumsal desteklerini ve moralini dikkate alarak yaşanan durum karşısında "ne yapabilirim?" sorusunu yanıtlamaya çalıştığı aşama olarak görülmektedir.

Lazarus'a göre (1991b), birincil değerlendirmede hedef ile ilişkililiğin (goal relevance), hedef ile uygunluğun (goal congruence) ve ego-katılımının (ego-involvement) önemi oldukça büyüktür. Bu boyutlarda gerçekleşen değerlendirme sürecinde en önemli etkinin hedef ile ilişkililik ve uygunluk boyutlarında yaşandığı vurgulanmaktadır. Bireylerin belirli bir hedefi yoksa duygu da oluşmayacak, hedef ile uyumluluk söz konusu değilse, duygusal tepki ortaya çıkacaktır. Bireylerin ego kimliği ile ilgili olan olaylar ya da amaçlar da ego-katılımı ile bağlantılı olarak; duygusal deneyimlerin biçimlenmesinde önemli rol oynamaktadır (Lazarus, 1991b). Değerlendirme sonucunda oluşan utanç, gurur ve öfkenin toplumsal saygı ve benlik oluşturma ya da benliği koruma isteğiyle, suçluluğun ahlaki değerlerle; endişenin ise varoluşla ilgili olduğu bilinmektedir.

Birincil değerlendirmenin ardından gerçekleşen ikincil değerlendirme süreci ile ilgili olarak; suçlama/güven, başa çıkma potansiyeli ve gelecek beklentileri ile ilgili boyutların etki ettiği görülmektedir (Lazarus, 1991b). Suçlama ve güven; oluşan yarar, zarar ya da tehditte sorumlunun kim ya da ne olduğunu belirleme vardır. Başa çıkma potansiyeli, bireyin durumsal beklentileri yönetip yönetemeyeceği ya da nasıl yöneteceği sorusuna yanıt aranan, durumla başa çıkmak için seçeneklerin

değerlendirildiği boyuttur. Gelecek beklentisi ise, bireylerin olay tamamlandığında koşulların daha iyi ya da daha kötü yönde değişeceğine yönelik algısını içermektedir.

Smith ve Lazarus'a (1993) göre duyguyu meydana getiren olaylar yedi farklı boyutta değerlendirilmektedir. Bu boyutlar; (1) güdüsel ilgi, (2) güdüsel uygunluk-benzerlik, (3) sorun odaklı baş edebilme potansiyeli, (4) duygu odaklı baş edebilme potansiyeli, (5) kendi sorumluğu, (6) başkalarının sorumluğu ve (7) gelecek beklentisi biçimindedir. Bireyler bu değerlendirme süreçlerinin sonucunda farklı duygular hissetmektedirler.

Scherer (2001) de duyguların oluşumu sürecinde durumları değerlendirirken dikkate alınması gereken farklı boyutların varlığından söz etmiş ve bu boyutları; (1) uygunluk, (2) olayın yeniliği-aşinalık, (3) içsel hoşnutluk ve (4) hedefle uygunluk biçiminde tanımlamıştır. Scherer'e (2001) göre bireyler "Bu olay benim amaçlarımı nasıl etkiler? Bu olaya kim ya da ne neden oldu? Olayın sonuçları üzerinde kontrole ve güce sahip miyim? Olayın sonuçlarına uyum sağlayabilme yeteneğim var mı? Bu olayın sonuçları benim kişisel standartlarımla ve toplumsal normlarla uyuşuyor mu?" biçimindeki sorulara verdikleri yanıtlar çerçevesinde duygularını oluşturmaktadır. Böylelikle aynı olayı iki kişi farklı biçimde değerlendirebilmekte ve farklı duygusal tepkiler gösterebilmektedir.

Özetle; bireylerin duygularını ve duygularındaki değişimi anlamak için bireylerin yönelimlerine, onlardan beklenen durumsal beklentilere ve bireysel değerlendirme süreçlerine odaklanılarak bunlar arasındaki ilişkinin incelenmesi gerekmektedir. Değerlendirme süreçleri sonucunda, bireylerin aynı durum karşısında farklı duygular hissetmesi olanaklıdır. Fakat bilişsel değerlendirme kuramları bilişsel değerlendirmenin yapılmadığı durumları görmezden geldiği için ve kimi zaman hızlı ve otomatik olan değerlendirme süreçlerini ölçmek zor olduğu için eleştirilmektedir (Oatley, 2000, akt: Van Veen ve Sleegers, 2006). Bu noktada, bireyi içinde bulunduğu çevre ile birlikte ele alarak, süreç içinde oluşan duygulara odaklanan "Sosyo-Psikolojik Bilişsel Kuram" geliştirilmiştir (Lazarus, 1991b).

Lazarus tarafından geliştirilen soyo-psikolojik bilişsel kurama göre duyguların doğduğu süreci anlamak, duyguları tanımlamaktan daha anlamlıdır (Lazarus, 1991b). Bu kuram, duyguların bireylerin olayları ya da durumları ilişkisel, güdüsel ve bilişsel değerlendirmeleri sonucunda oluştuğunu ileri sürmektedir (Lazarus, 1991; Smith ve Lazarus, 1990, 1993; Frijda, Kuipers ve Schure, 1989). Değerlendirme sürecinde, her bireyin bilişsel süreçleri farklı işleyeceği için, bireyler farklı toplumsal çevrelerin

etkisiyle birlikte aynı olayları yaşamış olsalar bile aynı olaydan farklı duygular yaşayabilmektedirler. Lazarus'a (1991b) göre duyguların ilişkisel yapısı, kişi ve çevre ilişkisine odaklanmakta olup; zaman içinde değişen kişi-çevre ilişkisine göre farklı duyguların ortaya çıkması söz konusudur. Duyguların ortaya çıkmasını sağlayan güdülenme kaynakları ise, yaşanan durumu hedefe uygunluk, zarar ve yarar kaynakları ile karşılaştırarak, bireyde duygusallığın ortaya çıkmasına yardımcı olmaktadır. Duyguların bilişsel yapısı ise, sahip olunan bilgileri ve inançları temel alarak yapılan değerlendirme sonucunda kişisel anlamlandırmaların oluşacağını göstermektedir.

İlişkisel, güdüsel ve bilişsel bakış açısına göre; kişilik yapısı, durumsal beklentiler ve değerlendirme süreci duygularla ilişkilidir ve iç içe geçmiş durumdadır. Eğitimsel değişim ortamındaki öğretmenleri inceleyen Van Veen ve Sleegers (2006) de çalışmalarında bu ilişkiye vurgu yapmışlar, değişim sürecinde öğretmenlerin duygularını anlamak için; duygusal değerlendirme süreçlerinin nasıl gerçekleştiğinden çok, bu süreçte oluşan duyguların anlamına, değişimle gelen beklentilere, öğretmelerin değişim sürecinde kendileri ile ilgili algılarına, değişimin öğretmenler için ne anlam taşıdığına ve öğretmenlerin değişim bağlamını nasıl değerlendirdiğine odaklanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Başka bir deyişle, değişim sürecinde öğretmenlerin işlerine karşı yönelimleri (kişilikleri, kimlikleri vb.), durumsal beklentiler (öğretimdeki değişim ve eğitim reformlarının sonucu olarak öğretmen rollerindeki değişim) ve aracılık eden süreçler (birincil değerlendirme bileşenleri) arasındaki ilişki, öğretmenlerin değişim bağlamındaki duygularını anlamada oldukça önemli görünmektedir.

1.1.10. Öğretimde Duyguların Yeri

Özellikle son zamanlarda öğretimde duyguların rolü ile ilgili yapılan çalışmalardaki artış dikkati çekmektedir. (Bloomfield, 2010; Cowie, 2010; Cross ve Hong, 2009, 2012; Darby, 2008; Day ve Gu, 2009; Day ve Leitch, 2001; Hargreaves, 1998a, 1998b, 2000; Hodgen ve Askew, 2007; Kelchtermans, 2005; Kelchtermans, Ballet ve Piot, 2009; Lasky, 2005; Lee ve Yin, 2011; Linnenbrink, 2006; Nias, 1996; Nielsen ve diğerleri, 2008; Reio, 2005; Schutz, Hong, Cross ve Osbon, 2006; Shapiro, 2010; Taxer ve Frenzel, 2015; Trigwell, 2012; van Veen ve Lasky, 2005; van Veen ve Sleegers, 2006, 2009; Zembylas, 2003a, 2003b, 2004, 2005a, 2005b, 2006; Zembylas ve Schutz, 2009; Zembylas, Charalambous, Charalambous ve Kendeou, 2011). Yapılan çalışmaların pek

çoğunda duyguların öğretmenlerin öğrenmelerinde, güdülenmelerinde, uyum sağlamalarında, dünyayı anlamlandırmalarında ve bireylerle iletişimlerinde oldukça önemli etkilerinin olduğu belirlenmiştir. Örneğin, Hargreaves (1998), öğretmenlerin mesleklerinde ve mesleki gelişimlerinde duyguların nasıl konumlandığını anlamlandırmak üzere bir çerçeve çizmiştir. Buna göre;

- Öğretim, duygusal bir uygulamadır.
- Öğretim ve öğrenme duygusal anlamlandırmaları içerir.
- Öğretim, duygusal emeğin bir türüdür.
- Öğretmenlerin duyguları, onların ahlaki amaçlarından ve bu amaçları başarma yeteneklerinden ayrılamaz.
- Öğretmenlerin duyguları, kendileri, kimlikleri ve diğerleri ile olan ilişkilerinden etkilenir.
- Öğretmenlerin duygularını, güç ve güçsüzlük ile ilgili deneyimleri biçimlendirir.
- Öğretmenlerin duyguları, kültür ve bağlamla çeşitlenir.

Zembylas (2004) da çalışmasında değişim sürecinde öğretmenlerin duyguları ile ilgili 3 temel görüş geliştirmiştir. Bunlar,

- Öğretmenlerin duyguları okul ve öğretim bağlamını değerlendirmelerini içerir.
- Öğretmenlerin duyguları ilişkisel olup, toplumsal etkileşim ile sürekli değişmektedir.
- Öğretmenlerin duyguları, öz-değerlendirmelerini ve kendi öğretimlerini nasıl yapılandırdıkları ile ilgili algılarını içerir.

Görüldüğü gibi, öğretim işi pek çok boyutu ile içinde duyguları barındırmakta, toplumsal ve psikolojik pek çok yapı ile biçimlenmektedir. Herbest ve Worty'e (2001) göre öğretmenler; (1) beklentiler, kişilik ve çalışma ortamının gereklilikleri, (2) güdülenmeleri, (3) öğrencilerin davranışları, (4) okulun toplumsal ve kültürel yapısı ve (5) politik gelişmeler ve reformlar gibi etmenler nedeni ile çok farklı duygular hissedebilmektedir. Hissettikleri duygular ise öğretmenlerin mesleklerine bakışlarını ve yaptıkları işin niteliğini etkilemektedir. Öğretim ve değişim süreçlerindeki duygular ve bu duyguların ortaya çıkma nedenleri incelendiğinde, bu süreçlerde yaşanan olumsuzlukların ortadan kalkmasında işe yarayabilecek bilgilere ulaşılabileceği düşünülmektedir.

1.1.11. Duyguların Sınıflandırılması

Duyguları sınıflandırılmak kolay olmasa da, alanyazında genellikle olumlu ve olumsuz duygular üzerinde durulmaktadır (Trigwell, 2012). Buna göre, mutluluk, memnuniyet, heyecan, umut, huzur, güven, hoşnutluk ve sevgi gibi duygular olumlu duygular olarak; öfke, hayal kırıklığı, tükenme, bıkkınlık, endişe, üzüntü, korku, kaygı, stres, mutsuzluk gibi duygular ise olumsuz duygular olarak anılmaktadır (Day ve diğerleri, 2006; Flores ve Day, 2006; Hargreaves, 1998b; Lazarus, 1991a, 1991b; Spopiro, 2010; Sutton ve Wheatley 2003; Timoštšuk ve Ugaste, 2012; van Ven ve diğerleri, 2005).

1.1.11.1. Öğretmenlerin Hissettikleri Olumlu Duygular

Eğitim-öğretim bağlamında duygular üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde; öğretmenlerin olumlu duyguları üzerinde öğrencilerin, meslektaşların, okul yönetiminin, ailelerin ve toplumsal yapının oldukça büyük etkisi olduğu görülmektedir Örneğin, yapılan çalışmalarda öğretmenlerin mutluluk ve memnuniyetleri üzerinde öğrencilerin isteklilikleri, öğrenmeleri ve ilerlemeleri etkiliyken (Cowie, 2011; Day ve Gu, 2009; Hargreaves, 1998b; Nias, 1996; Trigwell, 2012; Zembylas, 2005b); öğrencilerle kurulan ders dışı iletişim, işbirlikli çalışmalar ve mezun öğrenciler tarafından anımsanma öğretmenlerde mutluluk ve gurur duyguları oluşturmaktadır (Hargreaves, 1998b; 2000; Timoštšuk ve Ugaste, 2012). Benzer biçimde, öğretmenlerin çabalarına okul yönetimi ve meslektaşlar tarafından değer verilmesi de öğretmenlerde mutluluk ve gurur gibi duyguların oluşmasına yol açmaktadır (Cowie, 2011; Cross ve Hong, 2012; Day ve Gu, 2009; Timoštšuk ve Ugaste, 2012; Zembylas, 2005b). Lazarus'a (1991a) göre ortaya çıkan olumlu duygular, yaşanan olay kişinin benliği ile ilgili değilse mutluluk, kişinin benliği ile ilgili ve öz-güvenini destekleyecek nitelikte ise gurur biçiminde yaşanmaktadır.

1.1.11.2. Öğretmenlerin Hissettikleri Olumsuz Duygular

Öğretmenlerin öğretim sürecindeki çabalarının olumsuz sonuçlanması, beklentilerinin karşılanmaması ya da benliklerini olumsuz yönde etkileyen durumlar karşısında olumsuz duygular yaşaması söz konusudur. Alanyazında öğretmenlerin hissettikleri belirlenen çok farklı olumsuz duygular tanımlanmıştır. Bu duygular içinde en fazla dile getirilen duygu öfke ve üzüntü duygusu olup, bu olumsuz duyguların oluşmasının farklı nedenleri bulunduğu belirlenmiştir. Örneğin, Hargreaves (2001) göre, öğretmenler amaçları erişilmez olduğunda, diğer bireyler onların güdülenmelerini kontrol ettiğinde, hedefler çok sayıda ve dağınık olduğunda ya da hedefler başarılamadığında kızgınlık, hayal kırıklığı ya da diğer olumsuz duyguları hissedebilmektedirler.

Öğretmenlerin, öğrencilerden kaynaklı olumsuz duygular yaşama nedenleri ise genellikle; öğrencilerin hatalı davranmalarından ya da kuralları ihlal etmelerinden ve öğretimi zorlaştırmalarından kaynaklanmaktadır (Hargreaves, 2000; Nias, 1996). Örneğin, öğrencilerin düşük akademik başarıları, tembellikleri, dikkatsizlikleri öğretmenlerin kontrol edemedikleri değişkenlerden kaynaklandığı için öfke, endişe ve üzüntüye neden olmaktadır (Day ve Gu, 2005; Cowie, 2011; Timoštšuk ve Ugaste, 2012; Trigwell, 2012; Zembylas, 2005b).

Meslektaşların, velilerin, okul yönetiminin tutum ve davranışları da öğretmenleri olumsuz etkilemekte; işbirliğine yanaşmayan meslektaşlar, uygun davranış göstermeyen aileler, sorunlara çözüm bulamayan okul yönetimi, öfke ve hayal kırıklığına neden olmaktadır (Day ve Gu, 2005; Lasky, 2005; Nias, 1996). Örneğin, Day ve Gu (2005) çalışmalarında okul yönetimi tarafından yeterli desteği görememenin, önemsenmemenin, meslektaşlar ve okul yönetimi ile olumlu ilişkiler kuramamanın öğretmenlerde üzüntü, hayal kırıklığı ve öfkeye neden olduğunu belirlemişlerdir.

Öte yandan, yaşanan ağır iş yükü ve zorluklar, öğretmenlerde stresin artmasına ve üzüntüye neden olmakta; sıklıkla karşılaşılan sınırlamalar nedeni ile öğretmenler kendilerini çaresiz hissetmektedir (Kelchterman, 2005; Nias, 1996; Timoštšuk ve Ugaste, 2012). Endişe duygusu ise, gelecek belirsizliği ve öğretmenlerin mesleklerini iyi yapıp yapmamayı değerlendirme noktasında yaşanmaktadır (Darby, 2011, Day ve diğerleri, 2005). Ayrıca, endişe duygusu öğretim işinin karmaşıklığından ve hedeflere ulaşmadaki belirsizler nedeni ile daha çok mesleğe yeni başlayan öğretmenler tarafından hissedilmektedir (Sutton ve Wheatley, 2003).

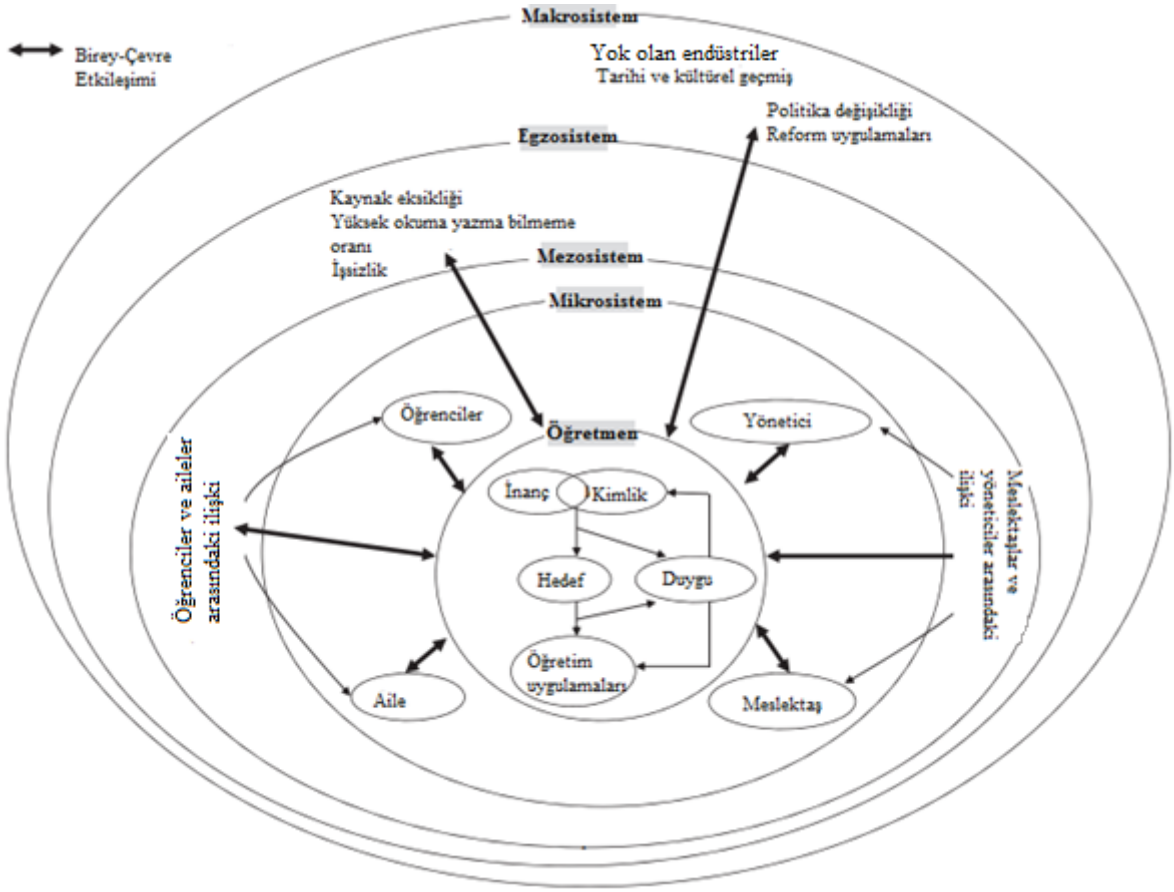
Eğitimsel değişim süreçlerinde yaşanan sorunlar da öğretmenlerce deneyimlenen birçok olumsuz duygunun kaynağı olarak görülmektedir Yapılan çalışmalara göre; değişimin belirsizliği, hızlı gerçekleşmesi, süreçte öğretmenlerin ihmal edilmesi, değişimin somut sonuçlar içermemesi gibi değişimin yapısı ile ilgili değişkenler; inanç ve bilgi eksikliği, deneyim eksikliği, isteksizlik gibi bireysel engeller; zaman yetersizliği, materyal ve kaynak yetersizliği, işbirliği ve destek yetersizliği gibi konular öğretmenlerde üzüntü, korku, öfke, hayal kırıklığı ve endişe gibi duyguların yaşanmasına neden olmaktadır (Britzman, 2007; Hargreaves, 2005; Lee ve Yin, 2010; Schmidt ve Datnow, 2005; van Veen ve Sleegers, 2009; Zembylas, 2004; Zembylas ve diğerleri, 2011).

Olumsuz duyguların ortaya çıkma nedenleri ile ilgili olarak Lazarus (1991b), yaşanan olaylar bireylerin öz-güvenlerine olumsuz etki ederse kızgınlık ve öfke; bireyleri tehdit ederse korku ve kaygı; bireyde bir kaybın yaşanmasına yol açarsa üzüntü biçimde gerçekleşeceğini belirtmiştir. Dahası, birey bir durumun değişmeyeceğine inanıyorsa üzüntü yaşayabilmekte, belirsizlikle varoluşunu tehlikede görüyorsa endişe duyabilmektedir (Lazarus, 1991b).

Duyguların, birey ile onun etrafındaki toplumsal çevrenin etkileşimi ve bireyin bu çevredeki olayları değerlendirmesi sonucunda oluştuğunu temel alarak geliştirilen "Ekolojik Sistemler Yaklaşımı" da sosyo-kültürel çevrenin duyguları nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır. Bronfenbrenner (1976, 1979) tarafından geliştirilen bu yaklaşım, bireylerin sosyo-kültürel dünyalarının karmaşıklığını ve bireyin gelişimi üzerindeki etkilerinin yoğunluğunu göstermektedir (akt: Cross ve Hong, 2012). Cross ve Hong (2012) çalışmalarında, öğretmenleri etkileyen sistemleri ve bu sistemlerin ilişkisini bir modelle ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu modele göre bireyler, kendilerine çeşitli uzaklıklarda bulunan beş adet iç içe geçmiş ortam tarafından çevrili durumdadır. Bu ortamlar; (1) mikro sistem, (2) mezosistem, (3) egzosistem, (4) makrosistem ve (5) kronosistem olarak adlandırılmaktadır. Şekil 9'da bu ortamlar ve birey üzerindeki etkileri görülmektedir.

Şekil 9'daki modele göre mikro sistem, sistemin en iç katmanını oluşturmaktadır. Bu sisteme öğretmenler açısından bakıldığında; sistem içinde öğretmenler, öğrenciler, aileler ve yöneticiler bulunmakta olup; bireylerin etkinliklerini, görevlerini, rollerini ve kişiler arası ilişkilerini içermektedir. Mikrosistem içinde yer alan kişiler öğretmenlerin etkileşim içerisinde bulunduğu ve onları doğrudan etkileyen kişilerdir. İlişkilerin çok yönlü ve karşılıklı olduğu bu ortamda, öğretmenlerin davranışları, düşünceleri ve

eylemleri mikrosistemdeki diğer bileşenler tarafından etkilenir ve diğerlerini etkiler (Cross ve Hong, 2012).

Şekil 9. Ekolojik Sistemler Yaklaşımına Göre Öğretmenleri Etkileyen Sistemler ve İlişkiler Kaynak. Cross ve Hong, 2012, 959

İki mikro sistem arasındaki karşılıklı etkileşim mezosistemi oluşturmaktadır. Başka bir deyişle; mezosistem mikrosistemler arasındaki ilişkiyi ve bağlantıları içermektedir. Örneğin, diğer öğretmenler ile öğrenciler arasında kurulan ilişkiler mezosistem olarak ifade edilmektedir. Öğretmenlerin duygularında bu sistemlerin etkileşimlerinin yansımalarını görmek olanaklıdır (Cross ve Hong, 2012).

Bir sonraki katman olan egzosistem, mezosistemin bir uzantısıdır. Egzosistem içinde bireyin doğrudan ilişki içinde olmadığı; ancak bireyi etkileyen olayların yaşandığı (örneğin ailelerin iş yerleri, okul yönetim kurulu, yerel ve ulusal devlet kurumları, bu kurumların aldığı kararlar ve düzenlemeler gibi) ve bireyi dolaylı olarak etkileyen daha geniş toplumsal sistemlerin yer aldığı görülmektedir. Egzosistemin

öğretmenler üzerindeki etkisini temel alarak bu etkileşim sürecinde ortaya çıkan duyguları belirlemeye yönelik çalışmalar bulunmaktadır.

Makrosistemler ise belirli bir kültürün ve topluluğun değerlerini, yasalarını ve geleneklerini içermektedir. Makrosistemler daha büyük toplumsal bağlamı kapsaması nedeni ile makrosistemler içerisindeki değişikliklerin diğer düzeyler üzerinde önemli etkisi olacağı bilinmektedir (Cross ve Hong, 2012).

Kronosistem, birey ve çevre arasındaki ilişkiyi değiştiren ve yaşam olaylarına değişiklikler getiren zaman etkenini temsil etmektedir. Başka bir deyişle, yaşam içinde değişiklik ve tutarlılık gösteren etmenlerin etkisi kronositemi oluşturmaktadır (Cross ve Hong, 2012).

Bronfenbrenner (1976, 1979) tarafından geliştirilen "Ekolojik Sistemler Yaklaşımı" öğretmenler temel alınarak incelendiğinde, öğretmenler üzerinde etkili olan sistemler ve bu sistemlerin birbirileri ile olan etkileşimi görülmektedir. Her bir sistem öğretmenlerin hissettiği duyguların anlaşılması bakımından önemlidir (akt: Cross ve Hong, 2012). Mikrosistem içindeki etkileşimlerin incelenmesi öğretmenlerin öğrencilerle, ailelerle, meslektaşlarla ve yöneticilerle bağ kurma sürecinde oluşan duyguları anlamda bilgi verirken; mezosistem ve egzosistemin incelenmesi ile özellikle alınan kararlar ve düzenlemeler sürecinde yaşanan karmaşık duyguların anlaşılması sağlanabilecektir (Kelchtermans ve diğerleri, 2009; Lasky, 2005). Ayrıca, alanyazında duygular üzerinde kültür, gelenekler, değerler ve tarih gibi değişkenlerin önemi belirtilmekte olup, bu da öğretmenler üzerinde makrosistemlerin etkisinin incelenmesi gereğine işaret etmektedir (Hargreaves, 2000, 2001; Zembylas, 2005b).

1.1.12. Eğitimde Değişim

Değişim ile ilgili alanyazın incelendiğinde, değişim, yenilik ve reform sözcüklerinin zaman zaman birbiri yerine kullanıldığı görülmektedir. Bu kavramlar sıklıkla birlikte ya da birbirlerinin yerine kullanılsa da, bu kavramların birbirinden ayrıldığı noktalar da bulunmaktadır. En genel anlamda değişim; bir zaman dilimi içindeki değişikliklerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2015). Başka bir deyişle; değişim, belirli bir zaman dilimi içerisinde bir nesnenin ya da durumun yapısında gerçekleşen farklılaşma olarak bilinmektedir (Giddens, 2000). Değişimi bir süreç olarak ele alan Helvacı'ya (2005) göre ise değişim, bir durumdan farklı bir duruma geçen, yönü, doğrultusu ve

yargısı olmayan, kendiliğinden olabileceği gibi kişiler tarafından da harekete geçirilen (planlı ya da plansız), istendik ve planlı yönde gerçekleşmesi halinde olumlu, tersi durumda olumsuz olarak nitelendirilen bir süreçtir.

Yenilik ise eskimiş, yararsız ya da yetersiz sayılan şeyleri yeni, yararlı ve yeterli olanlarıyla değiştirme olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2015). Yenilik ve değişim arasındaki ilişki ile ilgili olarak Başaran (1982), yenileşmeyi daha bütüncül, köklü, kasıtlı ve olumlu yöndeki değişmeler biçiminde ele almakta, buna karşın, değişmeyi yönü belirgin olmayabilen ve kasıtlı olmayabilen her türlü farklılaşmalar için kullanmaktadır. Bu açıklamalar, yeniliğin daha planlı ve değişime göre daha az kendiliğinden başladığını doğrulamaktadır.

Reform ise, genel olarak herhangi bir kuruluşta, devlet düzeninde eskimiş ya da bozulmuş olan yanları düzeltmek, yani 'ıslahat' olarak tanımlanmakta olup (TDK, 2015); yenileşmeye göre daha geniş bir süreç olarak ele alınmaktadır. Melchor'a (2008) göre zaman zaman kurumlardaki değişim reformların anahtar bir parçası olabilir; öte yandan reformlar az ya da hiç değişim oluşturmayabilir. Ayrıca değişim amaçlanmış ya da istemsiz bir biçimde gerçekleşebilir; ancak reformlar yapılandırılmış, kapsamı belli ve sistemli bir süreçtir.

1.1.13. Değişimin Sahip Olduğu Özellikler

Çağımızda, bilgi toplumunun gereksinimleri temel alındığında, eğitim sistemlerinden beklenen; bilgiye erişebilen, bilgiyi kullanabilen, yorumlayabilen ve üretebilen bireyleri yetiştirmesidir. Toplumsal, ekonomik, teknolojik ve kültürel değişimlerin yaşandığı ortamda bireylerin gelecek için hazırlanabilmesi için eğitim sistemlerinde değişim bir zorunluluktur. Dünyadaki tüm toplumların yapısal olarak sürekli değişim ve gelişim içinde olması, bugün ve gelecekteki güç ve dengelerin değişimine ayak uydurmak ve bireyleri toplum yaşamına hazırlamak için eğitim sistemlerinde değişim bir gerekliliktir (Sikes, 1992).

Fullan (1991), değişimin başarıya ulaşması için bu süreç içindeki tüm bileşenlerin; yani bireylerin ve grupların olayın dinamiğini anlaması ve ilişkili oldukları birey ya da kurumlara bu yapıyı anlaşılır biçimde aktarması gerektiğini belirtmiştir. Bu durum, eğitimsel değişim sürecinin çok boyutlu ve karmaşık yapısını doğru anlamayı gerekli kılmaktadır.

Fullan ve Milles (1992) değişimin sahip olduğu özellikleri aşağıdaki biçimde özetlemişlerdir:

- Değişim, öğrenilebilir belirsizliklerle yüklüdür.
- Değişim, ayrıntılı bir tasarım ya da plan değil, bir süreçtir.
- Değişim sürecinde sorunlar kaçınılmazdır.
- Değişim, kaynaklara açtır.
- Değişimin onu yönetmek için güce gereksinimi vardır.
- Değişim, sistematiktir.
- Tüm geniş ölçekli değişimler, bölgesel olarak uygulanır.

Fullan ve Milles'e (1992) göre bu özellikler bir yerde değişim sürecinin yapısı ile ilgili olup, bu yapının anlaşılması sonucunda süreçte başarının elde edilebileceğini göstermektedir. Eğitim alanında yapılan değişimler ülkelere, ülkelerin politikalarına, değişimin uygulandığı bağlama, değişimin etki alanına göre farklılık göstermektedir. Fakat Day (2002) ortaya çıkan farklılıklara karşın değişimin sahip olduğu ortak özellikler olduğunu belirtmiş ve bu özellikleri aşağıdaki biçimde sıralamıştır:

- Değişimler önerilir, çünkü hükümetler değişimler aracılığı ile öğrencilerin öğrenme koşullarının değişmesinin olanaklı olduğuna, gelişimi canlandırdığına ve başarı durumlarını yükselttiğine inanmaktadır.
- Değişimler, hükümetin toplumun içinde bulunduğu toplumsal ve kişisel değerlerin değişime uğradığı yönünde ciddi endişeleri olduğunu vurgulamaktadır.
- Değişimler, öğretmenlerin herhangi bir standardı ve düzeni olmayan uygulamalarına meydan okumaktadır.
- Değişimler, öğretmen için iş yükünün artması ile sonuçlanır.
- Değişimler, hiçbir zaman öğretmenlerin kimlikleri ile ilgilenmez, dolayısıyla güdülenme, yeterlik, bağlılık, iş doyumu ve etkililik ile de ilgilenmemektedirler.

Öğretmenlerin nasıl değiştiklerini anlamak için değişim sürecini ele alan kuramsal yaklaşımların incelenmesi yararlı olacaktır. Alanyazında değişim kuramları ve bunlarla ilgili yapılan araştırmalar reformların uygulanması ile ilgili olarak bilgi vermektedir. Lewin'nin (1958) "Değişim Kuramı" bilinen en eski değişim kuramlarından olup, geçerliliğini halen korumaktadır. Lewin'in değişim kuramına göre değişim süreci üç temel aşamada ele almaktadır. Bu aşamalar; (1) buzunu çözme, (2) hareket etttirme, (3)

yeninden dondurma biçiminde adlandırılmaktadır (akt: Reio, 2005). Buzunu çözme aşaması daha çok ikna sürecini içeren aşama olup; öğretmenlerin değişimin kaçınılmaz olduğuna ikna edildiği, eski uygulamaları, süreçleri ve davranışları sürdürmeleri noktasındaki ısrarlarının ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmaların yapıldığı aşamadır (Reio, 2005). Bu süreçte, öğretmenlerin eski davranışlarını terk ederek yeniyi kabullenmeleri, ancak onların yaşadıkları korkuların ortadan kaldırılması ve kendilerini güvende hissetmelerinin sağlanması ile olanaklıdır (Burnes, 2004).

İkinci aşama hareket ettirme aşamasıdır. Bu aşama, değişimin gerçekleştiği aşama olarak tanımlanmaktadır. Hareket ettirme aşamasında; öğretmenlere değişimle ilgili yeni kurallar ve işleyişler kabul ettirilir, iş alışkanlıklarını değiştirme ve başarımlarını arttırma konusunda inançları desteklenir, böylece yapılmak istenen değişim uygulanmaya başlanabilir (Reio, 2005).

Son aşama olan yeniden dondurma aşamasında ise, öğretmenlerden yeni düzenlemeleri ve davranışları uygulamaları, yeni alışkanlıkları çalışmalarına kaynaştırmaları beklenir. Yeniden dondurma aşaması bir nevi yeni bir denge oluşturma ve sabitleme aşaması olarak görülebilir (Burnes, 2004).

Değişimle birlikte gelen bu süreçleri yaşayan bireyler, kendilik algılarını ve kimliklerini oluştururlar. Lewin'e (1946) göre değişim dışsal güçler tarafından yürütülmekte; ancak içsel olarak sürdürülmektedir. Eğitimde değişim sürecinde eğer öğretmenlerin içsel yapıları (algıları, inançları, alışkanlıkları vb.) değişmezse, davranışlarında değişim yaşanması da olanaklı olmayacaktır (Burnes, 2004).

Lewin (1969) tarafından değişim süreci ile ilgili olarak "Güç Alanı Çözümleme Modeli" (Force Field Analysis) geliştirilmiştir (akt: Harwell, 2000). Bu model, planlı bir değişim sürecinde karşılaşılan sorunların çözülmesi için çerçeve sağlamakta; sorunun belirlenmesinde uygulama düzeyinde ortaya çıkan destek ve karşıt güçler arasındaki dengenin sağlanması ile değişimin gerçekleşeceğini vurgulamaktadır. Modelde ifade edilen destek güçler, değişimi başlatmayı ve sürdürmeyi sağlarken; karşıt güçlerin ise değişim sürecine engel olacağı ve değişimi zayıflatacağı vurgulanmaktadır.

1.1.14. Değişim Sürecinde Öğretmenler

Eğitim toplumsal bir sistem olarak ele alındığında, gerçekleştirilen eğitim reformlarında ve değişimlerde hesaba katılması gereken pek çok öğenin söz konusu

olduğu ortadadır. Bu öğeler; öğretmenler, öğrenciler, okul yönetimleri, aileler, fiziksel ve mali kaynaklar, okulun bulunduğu toplumsal çevre ve okul kültürü gibi bileşenlerden oluşmaktadır. Eğitimdeki değişimlerin uygulayıcıları olan öğretmenler, yapılan değişimlerin ve reformların başarılı olmasında anahtar bir role sahiptir (Fullan, 1991). Çünkü reformların sınıf ortamında sürdürülmesi onların öğretmenler tarafından benimsenmesine ve desteklenmesine bağlıdır (Darby, 2008). Bu ise ancak öğretmenlerin reformlarla ilgili olarak bilgilendirilmesi, değişim sürecinin öneminin öğretmenlerce kavranması ve onların değişimleri yönetebilmeleri konusunda gerekli birikime sahip olmasıyla olanaklı görünmektedir (Beycioğlu ve Aslan, 2010, 169). Bu nedenle, değişim sürecinde öğretmenlerin ne düşündükleri, değişimi nasıl algıladıkları, bu süreçte nelerden etkilendikleri ve değişimle ilgili olarak ne hissettikleri oldukça önemlidir (Fullan, 1991).

Eğitim alanındaki değişimlerden farklı biçimde etkilenen öğretmenler, duruma göre destek sağlayan ya da karşıt olan güçler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, Stevens'ın (2004) yaptığı alanyazın taraması sonucunda öğretmenler, reformlara verdikleri tepkilere göre üç gruba ayrılmıştır. Bunlar; (1) yeniliğe açık olan ve reformu uygulamaya istekli olanlar, (2) değişimi reddeden ve var olan durumu korumaya çalışanlar ve (3) herhangi bir tepki vermeden "bekle ve gör" tutumunu sergileyenlerdir.

Lee ve Yin'in (2011) yaptıkları çalışma sonucunda, değişim sürecinde farklı duygulara ve mesleki kimlik yapılarına sahip olan üç tür öğretmen grubu belirlemişlerdir. Bunlar; (1) isteğini yitiren değişime açıklar (losing heart accommodators), (2) yalnızca yapması gerekenlere odaklananlar (the drifting followers) ve (3) inanmayan uygulayıcılardır (the cynical performers). İsteğini yitiren değişime açıklar, reformları uygulamaya başlama noktasında istekli olup, bununla ilgilenen, ancak uygulama sürecinde hevesini kaybeden kişilerdir. Bu kişilerin süreç içinde yaşadıkları zorluklar ve kısıtlamalar, reform sürecinden zarar görmelerine neden olmaktadır. Yalnızca yapması gerekenlere odaklanan öğretmenler ise, reformların gelmesi ile birlikte çok az heyecanlanan, reform içinde kendilerini önemli görmeyen kişilerdir. Reform süreci ile gelen görüşlere karşı olmayan bu öğretmenler, değişimi ulusal bir politika olarak yorumlayıp, iyi bir seçim olarak değerlendirmektedirler. Onlara göre, hem eski eğitim sisteminin, hem de reformun güçlü ve eksik yönleri bulunmaktadır. İnanmayan uygulayıcılar ise, reformlara duygusal olarak güçlü bir biçimde direnç gösteren, bununla birlikte davranışsal olarak reformları uygulayan öğretmenlerdir. Bu öğretmenler özelde reform sürecinin çok kötü biçimde

sonuçlanacağını düşünmekte, çünkü reform ile öngörülen değişiklikleri eğitimsel ve kültürel bağlamda saçma ve tutarsız görmektedirler. Bu öğretmenler ancak yerel ya da hükümet yöneticileri onları değerlendirmeye geldiği zaman eğitim reformlarının gereklerini yerine getiren öğretmenler olarak davranış sergilemektedirler.

Bowsher (1989) ise çalışmasında, öğretmenlerin değişime direnme nedenlerini incelemiş ve öğretmenlerin değişim sürecinde yedi farklı davranış sergilediğini belirlemiştir. Buna göre;

- Olumlu direnenler: Bunlar genellikle tüm reformları kabul eder, ancak davranışa ve uygulamaya dönüştürmezler.
- Özgül direnenler: Değişimi diğer tüm disiplin alanlarında iyi olabilecek olarak değerlendirip, asla kendi alanları için uygulamazlar.
- En son kabul edici olmak için direnenler: Hiçbir zaman değişimin doğru olmayacağını söylemezler, ancak değişimi en son uygulayan olmak için direnç gösterirler. Bununla birlikte, tüm değişim görüşlerinin kendi alanlarında uygulanmaya başlamadan önce sona ereceğini düşünürler.
- Değişim için daha fazla zamana gereksinim olduğuna inanarak direnenler.
- Bölgesel değişime inanarak direnenler: Bu öğretmenler temelden değişecek tüm yeni programlara direnip, yalnızca yerel programların etkili olabileceğine vurgu yaparlar.
- Maliyet odaklı direnenler: Tüm değişimlerde öncelikle maliyet hesabının yapılmasının zorunlu olduğuna inanırlar.
- Birikimli değişime inanarak direnenler: Bütünüyle yeni ve başarılı bir sistem geliştirmenin olanaklı olmadığına, yalnızca eski sistemin bir bölümünü içeren bir değişimin olabilirliğine inanırlar (akt: Gorton, Alston ve Snowden, 2006).

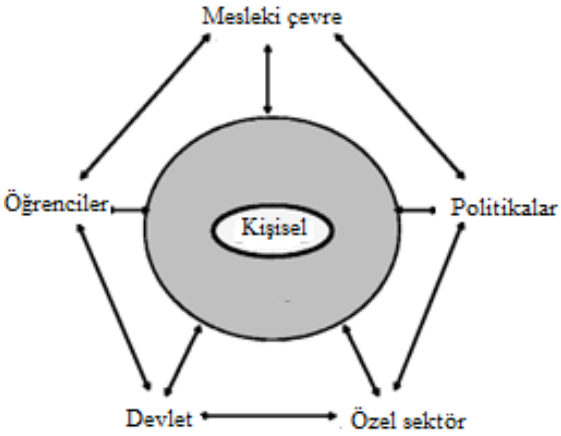
Yukarıda sözü edilen araştırmalar topluca değerlendirildiğinde, eğitimde değişim ve reform ile karşılan öğretmenlerin farklı davranışlar gösterdiği görülmektedir. Bazı öğretmenler değişimi benimseyip uygulamaya koyarken, bazı öğretmenler süreç içinde direnerek değişime karşı gelmektedirler (Davis, 2003; Fullan ve Miles, 1992; Zembylas, 2005). Özetle, reformların başarılı bir biçimde uygulanması için, reform paketini tam olarak anlamlandırabilen ve kişisel yaklaşımları ile yeni durumlar / gereksinimler arasında uyum sağlayabilen öğretmenlere gereksinim vardır. Aksi durumda farklı nedenlerle değişimlere / reformlara karşı gelen öğretmenlerle değişim büyük olasılıkla başarısız olacaktır.

1.1.15. Öğretmenlerin Değişime Direnç Gösterme Nedenleri

Öğretmenlerin değişmek istememelerinin ve değişime direnmelerinin altında çok farklı nedenler yatmaktadır. Bu nedenler; öğretmenlerin bilgi düzeyleri, değişime karşı inançları, değişimin altında yatan temel düşünceyi anlamamaları, var olan durumdan memnuniyetleri gibi kişisel nedenler olabileceği gibi; değişimin karmaşık yapısı, belirsizliği, baskıcı politikalar, kaynak ve zaman yetersizliği gibi dışsal nedenlerden de kaynaklanabilmektedir (Davis, 2003; Day ve diğerleri, 2005; Fullan ve Miles, 1992; Gorton ve diğerler, 2006; Schmidt ve Datnow, 2005; Schwahn ve Spady,1998; Spillane, 1999; Zembylas ve Barker, 2007). Schwahn ve Spady (1998) değişim süreçlerindeki başarısızlık nedenlerini araştırdıkları çalışmalarında; öğretmenler değişim için zorlanırlarsa, değişimi sahiplenmezlerse, değişimin sonunda ne ile karşılaşacakları konusunda somut bir bilgiye sahip değillerse, değişim sürecinde kurumsal destek alamıyorlarsa ya da sınırlı destek alıyorlarsa, değişimin başarıyla sonuçlanmasının olanaklı olmadığını ortaya koymuşlardır. Benzer biçimde, Zembylas ve Barker (2007) da çalışmalarında; reformun öğretmenlerin gereksinimlerini karşılama derecesinin, değişimin öğretmenlerin inançları ile uyumluluğunun, değişim için ayrılan zamanın, değişimle sunulan olanakların ve değişim sürecinde alınan desteğin yetersizliğinin değişimi engelleyeceğini saptamışlardır.

Schmidt ve Datnow'a (2005) göre değişim sürecinde öğretmenlerin var olan pedagojik ve ideolojik bakış açıları ile değişimle gelen görüşler uyuşmadığı zaman ve değişimin kendi öz-imgelerine ve kimliklerine engel oluşturduğunu düşündükleri zaman, öğretmenler tarafından değişime karşı direnç gösterilmektedir. Gorton ve diğerleri (2006) ise, hem bireysel özelliklerin, hem de değişimin sahip olduğu özelliklerin süreci etkilediğini belirterek; öğretmenlerin alışkanlıklarının, bilgi, beceri ve güdülenme eksikliklerinin, farklı görüşlere sahip olmalarının, öğretmenlerin ve toplumun normlarının, bürokratik yapıların ve değişimin doğru anlaşılamamasının değişim sürecinde engel oluşturduğunu saptamışlardır.

Spillane (1999), öğretmenlerin değişim sürecinde direnç göstermelerine neden olan değişkenler arası ilişkileri ortaya koymak amacı ile bir model geliştirmiştir. Öğretmenlerin çevresindeki dışsal değişkenlerin kendi aralarında ve öğretmenlerle ilişkisini ortaya koyan bu model Şekil 10' da görüldüğü biçimdedir.

Şekil 10. Etki Alanları ve Öğretmenlerin Öğrenme ve Değişime Yönelik Güdüleri ve Fırsatları Kaynak. Spillane, 1999,168

Şekil 10'daki model incelendiğinde, öğretmenlerin değişim sürecinde etkin bir aracı (agent) olduğunu vurgulayan modelin merkezinde öğretmenlerin kişisel kaynaklarının yer aldığı görülmektedir. Öğretmenin kişisel alanını formal ve informal politika ve düzenlemeler, mesleki çevre, öğrenciler, devlet ve özel sektör etkilemektedir. Bu değişkenlerin her biri reform sürecinin bir parçası olup, öğretmenler kişsel yapıları ile kendilerini çevreleyen bu değişkenlerle kurdukları etkileşim ile değişim sürecini değerlendirirler.

Gregg (1957), konuyu başka bir bakış açısından ele alarak, değişim sürecinde iletişim dilinin önemine vurgu yapmıştır. Gregg'e (1957) göre değişim sürecinde sözlü ve yazılı iletişim yeterli olmadığında, değişimdeki amaç öğretmenlerce yeteri kadar anlaşılıp kabul edilmeyecek, amaçları gerçekleştirmek için karar alıcılar (değişimi planlayanlar) ve uygulayıcılar (öğretmenler) arasında işbirliği olanaklı olmayacaktır. Bu noktada değişim için kullanılan dilin önemi ortaya çıkmaktadır. Çünkü politika oluşturucular, uygulamalar hakkındaki görüşlerini sunmak için yazılı ya da sözlü dili kullanırlar, öğretmenler de bu dille ifade edilenlerin altında yatan anahtar görüşleri anlamaya çalışarak uygulamaya geçerler (Spillane, 1999). Ancak değişimler göz öne alındığında, iletişimin sağlandığı yazılı ve sözlü dilin herkes tarafından aynı biçimde anlaşılmaması ve ifadelerin yoruma açık olması süreçte sorunlara neden olmaktadır. Başaran (1996), kurumlarda iletişim sürecinde özellikle yazılı iletişimde yanlış anlaşılmaların engellenmesi gerektiği belirtmekte; kullanılan ifadelerin açık ve anlaşılır olması gerektiğini, uygun bir anlatım biçimi seçilerek anlatılmasını, farklı

yorumlamalara yol açmadan kısa ve öz biçimde, yalın bir dille ve dil bilgisi kurallarına uygun olarak hazırlanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Özetle, öğretmenlerin değişim sürecine direnç göstermelerinin altında özellikle değişimin yapısının, uygulanma sürecinin ve öğretmenler tarafından algılanışının büyük etkisi olduğu görülmektedir. Değişimin öğretmenler tarafından yorumlanması sürecinde ise, toplumsal değişkenlerin ve bireysel özelliklerin de etkisi oldukça fazladır.

1.1.16. Başarılı Değişim için Getirilen Öneriler

Alanyazında değişim ile ilgili alınan kararlar ve sürecin uygulanması noktasında araştırmacılar tarafından çeşitli öneriler getirilmiştir. Değişim sürecinde gereksinimlerin öğretmenlerle birlikte belirlenmesi, hedeflerin birlikte oluşturulması, başarım fırsatları sunulması, belirsizliklerin ortadan kaldırılması, öğretmenlerin süreci sahiplenmesinin sağlanması, formal ve informal destek verilmesi, materyal desteği sağlanması, işbirlikli ortamların oluşturulması ve süreç-içi değerlendirmelerin yapılması başarı elde etmek için gerekenler arasında yer almaktadır (Akmal ve Miller, 2003; Fullan ve Miles, 1992; Hung ve Yeh, 2013; Spillane, 1999; Troman, 2008; Vähäsantanen (2015); Zembylas ve Barker, 2007)

Burke, Lake ve Paine (2008) çalışmalarında öğretmenlerin değişime direnmelerinin azaltılması için yapılacaklarla ilgili olarak aşağıdaki noktaları vurgulamışlardır:

- Eğer yöneticiler ve katılımcılar değişimin bir parçası olduklarına ve yöneticisi olduklarına inanırlarsa, direnme az olacaktır.
- Eğer proje sistemin üst düzey yetkilileri tarafından içtenlikle desteklenirse, direnme az olacaktır.
- Eğer katılanlar, değişmeyi var olan sorumluluklarını arttırıcı değil, azaltıcı olarak görürlerse, direnme az olacaktır.
- Eğer değişim katılanların sahip oldukları ve önem verdikleri değerlere uyumluysa, direnme az olacaktır.
- Eğer değişim katılanların ilgisini çekecek yeni deneyimler sunuyorsa, direnme az olacaktır.
- Eğer katılanlar özgürlüklerinin ve güvenliklerinin tehdit edilmediğini hissederlerse, direnme az olacaktır.

- Eğer katılanlar sorunun ne olduğunu belirleme çalışmalarına katılmışlarsa ve sorunun önemli olduğuna inanıyorlarsa, direnme az olacaktır.
- Eğer değişim oybirliğine dayalı bir grup kararıyla benimsenmiş ise, direnme az olacaktır.
- Eğer değişimi savunanlar, savunmayanların duygu ve düşüncelerini anlayabiliyor, geçerli karşı duruşları dikkate alıyor ve gereksiz korkulardan kurtulmaları için önlem alabiliyorsa, direnme az olacaktır.
- Yeniliklerin yanlış anlaşılma ve yanlış yorumlanma olasılığının bulunduğu bilinirse ve eğer değişimin nasıl algılandığına ve gereksinimlerin aydınlatılmasına ilişkin dönüt olanağı sağlanırsa, direnme az olacaktır.
- Eğer katılımcılar birbirleri ile olan ilişkilerde, kabul, destek ve güvene sahip olurlarsa, direnme az olacaktır.
- Eğer değişim yeniden düzenlemeye ve gözden geçirmeye açık yapılandırılırsa, direnme az olacaktır.

Akmal ve Miller (2003) ise araştırmalarında değişim sürecinde yaşanan engellerin üstesinden gelmek için gereksinimlerin belirlenmesi, ilgili kişilerin bir araya gelmesi, değişimin öğretim programını nasıl etkileyeceği ile ilgili çalışmaların yapılması, disiplinler arası işbirliğinin sağlanması ve değişim-teknoloji niteliğinin güçlendirilmesini önermişlerdir. Hung ve Yeh (2013) ve Danielowich (2012) de değişimle birlikte öğretmenler sürecin yönetimini ve öğrencilerin kabulünü nasıl sağlayacaklarını öğrendiklerinde, öğretim programını nasıl uygulayacaklarını öğrendiklerinde değişimle gelen ikilemlerin ve uyumsuzlukların aşılabileceğini ortaya koymuşlardır.

Değişim sürecinde direnci azaltmaya yönelik alınan önemlerle birlikte, öğretmenler kendilerini değişim sürecinin bir parçası olarak görebilir, gereksinimleri dikkate alındığı için değişim sürecine önyargı ile yaklaşmayarak, kendilerini geliştirmek için sunulan çeşitli olanakları kullanabilirler. Bu noktada, değişim kararlarını alanlara da önemli sorumluluklar düşmektedir.

1.1.17. Problem

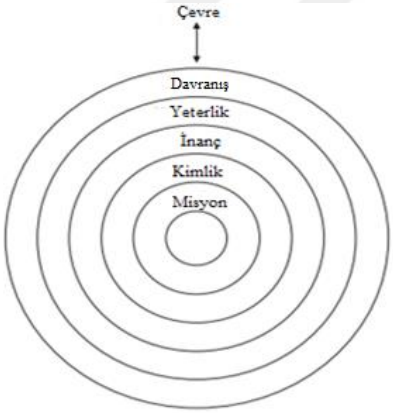
Öğretmen eğitimi, 1950'lerden bu yana eğitim alanyazınında sıklıkla tartışılan konular arasında yer almaktadır. Nitelikli öğretmenler yetiştirmek, böylece eğitim hizmetinin niteliğini arttırabilmek için, hem öğretmen yetiştirme, hem de öğretim süreçlerinde etkili olan çeşitli etmenlerin incelenmesi önem taşımaktadır (Ball ve Forzani, 2009; Cochran-Smith, 2004).

Alanyazında 'iyi' bir öğretmenin sahip olması gereken özellikleri belirlemek amacıyla farklı modelleri temel alan araştırmalar yapılagelmektedir. Örneğin, 20. yüzyılın ortalarında somut, gözlemlenebilir, başarım (performance) temelli ya da yeterlik (competence) temelli modeller üzerinde durulurken, 1970'lerde bireyin kendisine odaklanan modeller temel alınmaya başlanmıştır (Korthagen, 2004, 79). Günümüzde de öğretmen eğitimi araştırmalarında farklı yaklaşım ve modeller benimsenmeye devam etmektedir.

Çalışmalar ortaya koymaktadır ki; mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin, bu süreçte gereksinim duyduğu güçlü bilişsel, toplumsal ve duygusal desteği alamaması sonucu meslek yaşamlarında sorunlar yaşaması kaçınılmaz bir durumdur (Karmos ve Jacko, 1977). Kimi öğretmen, eğitim sürecinden uygulama ortamına geçtiğinde okul bağlamı, kurumsal yapı, kurulan ilişkiler, sınıf uygulamaları ve sorumluluklarla birlikte yaşadığı sorunlar ve zorluklar nedeni ile "uygulama şoku" yaşamakta (Kelchtermans ve Ballet, 2002), hatta bazı öğretmenler yaşanan şokun etkisiyle mesleklerini bırakma kararı bile alabilmektedirler. Alanyazında bu konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, özellikle mesleklerinin ilk yıllarında bu kararı alan öğretmenlerin sayısının oldukça fazla olduğu dikkati çekmektedir (Kagan, 1992; Kelchtermans, 1993). Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 'Mükemmel Eğitim İçin Ortaklık Kuruluşu' (Alliance for Excellent Education, 2004) tarafından yayınlanan rapora göre öğretmenlerin %14'ü mesleklerinin ilk yılında, %33'ü ilk üç yılında ve %50'si ise ilk beş yıllık süre içinde mesleklerini bırakmaktadırlar (akt: Hong, 2010).

Öğretmenlerin mesleki yaşantılarının daha başındayken mesleki bağlılıklarının zarar görmesi ya da mesleği bırakma kararı almaları tüm dünyada gözlenen bir sorun haline gelmiştir. Öğretmenlerin mesleği bırakma kararlarında, umduklarından farklı bir çalışma ortamı ile karşılaşmalarının, gereksinim duydukları desteğin yetersizliğinin ya da kişisel deneyim eksikliklerinin etkili olduğu düşünülmektedir.

Öğretmenlerin mesleği bırakma nedenlerini belirlemeye yönelik alanyazın incelendiğinde, çalışmaların çoğunlukla öğretmenlerin demografik özelliklerine ya da kurumun (okulun) özelliklerine odaklanarak konuyu ele aldıkları görülmektedir (Smith ve Ingersoll, 2004). Ancak, ne yalnızca demografik özelliklerin ne de okul bağlamının tek başına öğretmenlerin kendilerini ve sınıflarını algılayış biçimlerini, dışsal durumları nasıl yorumladıklarını, sahip oldukları düşüncelerini ve inançlarını, kendilerini öğretmen olarak nasıl algıladıklarını ve mesleklerini sürdürme ile ilgili kararları üzerinde etkili olan değişkenleri açıklamaya yetmeyeceği bir gerçektir (Hong, 2010). Öğretmenlerin mesleklerine yönelik kararlarında demografik özellikler ve okul bağlamı ile ilgili değişkenler önemli olsa da, öğretmenlerin karar vermelerine, öğretim uygulamalarına, anlam oluşturma süreçlerine, içsel değer sistemlerine ve geliştirdikleri öğretmen kimliklerine daha dikkatli bakılması gerekmektedir. Bu görüşü destekleyen Korthagen (2004), klasik sınıflamaların ötesinde öğretmenlerin daha geniş bir çerçeveden incelenmesi gerektiğini belirtmiş, öğretmenlerin gelişiminde etkili olan boyutları ve bu boyutlar arası ilişkileri geliştirmiş olduğu "Soğan Modeli" ile ortaya koymuştur.

Şekil 11. Soğan Modeli: Değişim Düzeyleri Modeli
Kaynak. Korthagen, 2004, 80

Şekil 11'deki model incelendiğinde, öğretmenlerde gerçekleşen değişimlerin düzeyleri görülmektedir. Her bir düzeydeki değişimin karşılıklı olarak bir diğerini etkilediği modelde, çevre ve davranışlar dışsal düzeyi; yeterlikler, inançlar, kimlik ve misyon ise içsel düzeyi oluşturmaktadır. Korthagen'e (2004) göre öğretmenleri öğretim mesleği için hazırlamak demek; yalnızca davranışlarını, yeterliklerini ya da inançlarını değiştirmek değil, aynı zamanda gelecekte sahip olacakları öğretmen kimliklerini ve misyonlarını da derinlemesine dikkate almak demektir. Çünkü öğretmenler, sahip

oldukları mesleki kimlik çerçevesinde öğretim sürecini yönetir, mesleki gelişimlerini sürdürür, karşılaştıkları değişimler, yeni düzenlemeler ve sorunlarla başa çıkma yeteneklerini geliştirir, böylece isteklerine ve gelecekten beklentilerine yön verebilirler. Bu nedenle, pek çok araştırmada öğretmenlerin anlam oluşturma ve karar verme süreçlerinde oldukça etkili olan, onların yaşamlarını çevreleyen, mesleklerine bağlanmalarında anahtar nokta olan, kendileri hakkındaki inançlarına, yani mesleki kimliklerine odaklanmak yaşamsal bir gerekliliktir (Korthagen, 2004).

Watson'a (2006) göre mesleki eylemler, mesleki kimliği biçimlendirmektedir. Başka bir deyişle, bireyin kendisini öğretmen gibi algılayışı; duygularında, düşüncelerinde ve eylemlerinde kendisini gösterir. Bu nedenle, öğretmenlerin mesleki kimliklerini anlamak; düşüncelerini, inançlarını, kararlarını, güdülenmelerini, duygularını, mesleklerini sağlıklı bir biçimde nasıl sürdürebileceklerini kısacası mesleki yaşantılarını anlayabilmek için oldukça önemlidir.

Duygular, öğretmenlerin öğretim uygulamaları ve kimlikleri üzerinde etkili olan önemli bir değişkendir (Van Veen, Sleegers ve Van de Ven, 2005). Bireyler öznel bakışlarıyla, yani duygularıyla yaşanılanları değerlendirerek şu anki ve gelecekteki değerlerini anlamak / belirlemek için zihinsel yapılar oluşturur ve bu ortaya çıkan duygular onların gelişimlerinde, kararlarında, uygulamalarında, bağlılıklarında, tükenmişliklerinde ve mesleği bırakmalarının temelinde yer almaktadır.

Son yıllarda özellikle duygular ve mesleki kimlik arasındaki ilişkiye odaklanan araştırmaların sayısındaki artış dikkati çekmektedir. Alanyazında birçok yazar yaptıkları çalışmalarda öğretmenlerin mesleki kimliğinin ve duygularının kaçınılmaz biçimde ilişkili olduğunu gözlemlemiştir (Beauchamp ve Thomas 2009; Bloomfield,2010; Hargreaves 1998, 2001; Hodgen ve Askew, 2007; Zembylas 2003, 2005). Hargreaves'a (1998) göre profesyonel bir meslek olarak öğretmenlikle ilgili tartışmalarda duygular öğretimin kalbindedir ve mesleki kimlik yapısının temelinde bilişsel değerlendirmelerle birlikte duygular da yer almaktadır. Öte yandan, bazı çalışmalarda da 'öğretmen olma' işinde oldukça önemli bir role sahip olduğu belirtilen duyguların mesleki kimliğin oluşumunda önemli katkısının olduğu dile getirilmiştir (Day ve diğerleri, 2006; Hargreaves, 2001; Schmidt ve Datnow, 2005; Zembylas, 2003).

Mesleki kimliğin yapılandırılması sürecinde duygular; öğretmenler, öğrenciler, meslektaşlar, danışmanlar, okul, toplum ve devlet arasındaki karmaşık ilişkiler tarafından uyarılmaktadır (Hargreaves 2001; Kelchtermans 2005; Zembylas 2003, 2005). Duyguların ortaya çıkması, bireylerin yaşadıkları / deneyimledikleri durumları

nasıl anlamlandırdığına ve uyarıcıları nasıl yorumladığına bağlıdır (Cross ve Hong, 2012). Bu yorumlama sürecinde bireylerin durumla ilgili inançları, hedefleri ve kimlikleri gibi pek çok psikolojik yapının etkisi söz konusudur. Nias'a (1996) göre öğretmenlerin duygusal deneyimlerinin incelenmesi gerekmektedir, çünkü öğretim yalnızca teknik bir girişim değil, öğretmenlerin kişisel yaşamları ile kaçınılmaz bağlantısı bulunan bir süreçtir.

21. yüzyılda öğretmenlerin görevlerindeki çeşitlenmenin ve iş yükünün artması ile birlikte, sorumlulukları da artmakta; okul ortamında geçirdikleri zaman artarken, görevlerini tamamlamak için ayırabildikleri zaman azalmaktadır. Politik değişimler, ailelerin, meslektaşların ve yöneticilerin beklentileri nedeniyle kendini baskı altında hisseden öğretmenler duygusal olarak etkilenmektedir. Diğer taraftan, sınırlı sürede sorumluluklarını yerine getirmeye çalışırken ortaya çıkan yetersizlik hissi, ağır iş yükü ve görevler karşısında hissettikleri duygular ile birlikte mesleki kimlikleri de zarar görmektedir (Hong, 2010).

Çağımızda, eğitim sistemi ve onun alt sistemi olan okullardan beklenen, bireyleri kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, toplumsal beklentilere uygun olarak yetiştirmek ve onları gelecekte gereksinim duyacakları becerilerle donatmaktır. Bu beklentileri karşılamak, öğrencilerin gelişimini hızlandırmak, başarı düzeyini yükseltmek ve ekonomik rekabet gücünü arttırmak amacıyla pek çok ülke eğitimde çeşitli düzenlemeler yapmakta ve değişime yönelik projeler yürütmektedirler. Yapılan değişimler ve eğitimsel girişimlerin kaderini belirleyen kişiler ise öğretmenlerdir. Sikes'e (1992) göre eğitim sisteminde değişimin boyutu ne olursa olsun, hedefe ulaşılmada öğretmenlerin önemi oldukça büyüktür. Bu durum, öğretmenlerin eğitim sistemi içindeki konumundan kaynaklanmaktadır. Çünkü öğretmenler, öğrencilerle doğrudan iletişim kuran, onların yeni gelişmeler ve düzenlemelerle belirlenen hedefler doğrultusunda gelişmesi, değişen teknolojiler ve toplumsal isteklere uygun bireyler olarak yetiştirilmesine olanak sağlayan birincil kişilerdir.

Fullan'a (1993a) göre değişimin başarısı öğretmenlerin bu süreci anlamlı bulması ve süreci sahiplenmesi ile olanaklı görülmektedir. Başka bir deyişle, değişim sürecinde öğretmenlerin yeni durumlara karşı içsel anlamlandırmaları, inançları, değerleri ve hisleri değişime karşı olduğunda değişimin uygulanması oldukça zor görünmektedir (van den Berg 2002; van Veen ve Sleegers, 2009). Bu nedenle, öğretmenlerin değişim sürecinde ne yaptıkları, ne düşündükleri ve değişimi nasıl algıladıkları oldukça yaşamsal bir öneme sahiptir (Fullan, 1991,1993b; Fullan ve Miles, 1992; Sikes, 1992).

Dile getirilen değişkenler tam olarak anlaşılmadığında, değişimin başarısızlıkla sonuçlanmasının nedenleri de anlaşılamayacak, ileride gerçekleştirilen değişimlerin hedeflenen başarıyı göstermesi olanaklı olmayacaktır. Bu nedenle, eğitimsel değişimler sırasında öğretmenlerin karar verme süreçlerinin nasıl işlediği, süreçte nelerden etkilendikleri ve öğretmenlerde ne tür değişimlerin gerçekleştiği gibi soruların yanıtlanması değişimin uygulama aşamasının başarısı için temel bir gereksinimdir.

Eğitimdeki geniş ölçekli değişimler genellikle karmaşık, çok boyutlu ve çoğu zaman çelişkili bir yapıya sahiptir (Fullan ve Miles, 1992). Ayrıca değişim ve reformlar çoğu zaman bireyleri ve bireylerin gereksinimlerini dikkate almadan ortaya çıkmakta, etkililiğine ilişkin yeterli sayıda deneysel kanıt olmadan uygulanmakta, gerçek uygulamalar yerine varsayımlar ve kuramsal tartışmalar temel alınarak ortaya atılmaktadır. Hatta kimi zaman değişimin etkililiğini denetleyen çalışmalar bile yapılmamaktadır. Öğretmenler ise yukarıdan aşağıya uygulanan (karar alıcıların böyle yapılacak diyerek yürürlüğe soktuğu) reformların yalnızca uygulama sürecine katılmak zorunda kalmakta, tasarlama süreci üzerinde çok az söz hakkına sahip olmaktadırlar (Hargreaves, 1996, van Veen ve Sleegers, 2009). Değişimin bir parçası olmayı bekleyen öğretmenlerin, değişim sürecine ilişkin düşünceleri ve bunu neden yapmaları gerektiği konusundaki görüşleri de çoğunlukla ihmal edilmektedir (Olson, 2002). Ayrıca, farklı eğitim felsefelerine, değerlere, mesleki, pedagojik ve kuramsal yönelimlere sahip öğretmenlerin değişim sürecine farklı tepkiler gösterebileceği olasılığı görmezden gelinmektedir (Kelchtermans, 1993). Değişim sürecini farklı yorumlayan öğretmenlerden bazıları değişim sürecine başarılı bir biçimde dâhil olurken; bazıları süreci benimseyemediği için zorluklar yaşamaktadır (Day, 2002). Değişim ve reform istekleri, kurum gerçekleri ve öğretmenlerin ideolojik yapıları ile uyuşmadığı zaman, öğretmenlerin değişime karşı direnç gösterdiği bilinen bir gerçektir.

Yapılan her yeni reform ya da gerçekleştirilen her yeni değişim, öğretmenlere yeni roller yüklemekte ve yeni beceriler kazanmalarını gerektirmektedir (Thomas ve Beauchamp, 2011). Ancak kimi zaman öğretmenler yeni ve karmaşık roller altında ezilmekte; beklenmeyen ya da istenmeyen yollarla gelen reformların kendi mesleki kimliklerini tehdit ettiğini düşünmektedirler. Bu durum, reformların ve değişimlerin öğretmenlerin mesleki kimlik yapıları üzerinde sahip olduğu etkinin bir göstergesidir (Lasky, 2005; van Veen ve Sleegers, 2006). Çalışmalar, eğitimdeki reformların ve değişimlerin öğretmenler tarafından kabul edilmesinin, benimsenmesinin ve sürdürülmesinin, reformun / değişimin öğretmenlerin var olan mesleki kimliğini ne

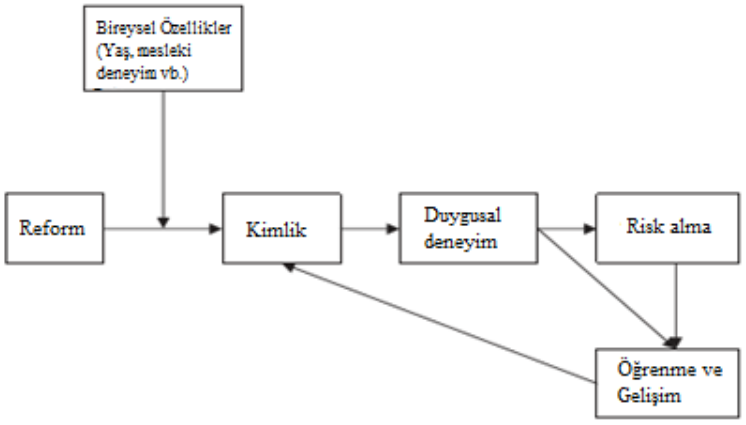
derece etkilediği ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Akmal ve Miller, 2003; Danielowich, 2012; Day, 2002; Day ve diğerleri, 2005; Hung ve Yeh, 2013; Spillane, 1999; Troman, 2008; Vähäsantanen, 2015; van Veen ve Sleegers, 2006).

Değişim ortamında öğretmenler yalnızca mesleki kimlik anlamında değil, duygusal anlamda da etkilenmektedir. Wexler'e (2002) göre öğretmenler için eğitimdeki değişimlerin sorunlu iki yönü bulunmaktadır. Bir tarafta öğretmenler mesleki başarımlarında beklenen artış nedeniyle mesleklerini sürdürmede sorunlar yaşarken; bir taraftan da değişimlerin gerektirdiği zaman ve enerji miktarı öğretmenlerin duygusal yaşamlarını etkilemektedir (akt: Van Veen ve Sleegers, 2006). Bu durum, öğretmenlerin değişim deneyimlerinin duygu yüklü olduğunu, bu nedenle araştırmalarda değişim kuramları ile birlikte duygusal boyuta da odaklanılması gerektiğini göstermektedir (Nias, 1996, van Veen ve Lasky, 2005). Başka bir deyişle, değişim öğretmenlerin farklı alanlardaki inanç ve duygu süzgeçlerinden geçerek tamamen farklı bir yapıya dönüşmekte; farklı süzgeçlerden geçen bilgi ve yaklaşımlar da farklı anlamlar kazanarak istenen başarıyı etkilemektedir (Hargreaves, 1998). Bu noktada, özellikle reformları duygusal olarak değerlendirmenin önemi ortaya çıkmaktadır. Zembylas (2010) da değişim sürecinin başarılı bir biçimde gerçekleşmesi için öğretmenlerin duygularına odaklanılması gerektiğini belirtmiş, onların değişim sürecinde duygusal ve toplumsal desteğe olan gereksinimini dile getirmiştir.

Cross ve Hong'a (2009) göre reformlar; öğretmenlerin branşlarına ilişkin inançlarını, öğretimle ilgili hedeflerini, mesleki kimliklerini ve öğretim sürecinde oluşan duygularını biçimlendirmektedir. Bu durum, eğitimdeki değişim ve reformlar ile öğretmenlerin mesleki kimlikleri ve duyguları arasındaki ilişkinin bir göstergesidir (Olson, 2002). Başka bir deyişle, öğretmenlerin eğitimdeki değişim sürecinde yaşadıkları onların mesleki kimliklerinin belirlenmesi ya da sürdürülmesi noktasında önemli bir belirleyicidir ve bu süreçte duyguların da etkisi bulunmaktadır (van Veen ve Sleegers, 2009). Ancak, değişim sürecinde öğretmenleri ele alan çalışmalar incelendiğinde, duyguların etkisinin genellikle ihmal edildiği görülmektedir (Handal ve Herrington, 2003; Hargreaves, 2005; Kelchtermans, Ballet ve Piot, 2009; Nias, 1996; Sutton ve Wheatley, 2003; Van Veen ve Sleegers, 2006; Zembylas, 2010; Zembylas ve diğerleri, 2011). Hâlbuki eğitimde karar alıcılar değişimin uygulayıcıları olan öğretmenleri sürecin tasarımı, kararlaştırılması ve uygulanışı aşamasında dikkate almazlarsa, değişimin istenen etkiye ulaşmasının pek olanaklı olmayacağı bir gerçektir.

Alanyazında öğretmenlerin gelişimleri, öğretim uygulamaları ve mesleği sürdürmeleri noktasında değişim sürecinin, mesleki kimlik yapısının ve duyguların ilişkisi pek çok araştırmaya konu olmuştur (Cross ve Hong, 2009; Darby, 2008; Day ve diğerleri, 2006; Day ve Leitch (2001); Hsieh, 2011; Kelchtermans ve diğerleri, 2009; Lask, 2005; Lee ve Yin, 2011; März ve Kelchtermans, 2013; McDougall, 2010; Nielsen ve diğerleri, 2008; Olsen ve Sexton, 2009; van Veen ve Sleegers, 2006; van Veen ve diğerleri, 2005; van Veen, Sleegers ve van de Ven, 2005). Lask'ye (2005) göre değişim sürecinde amaçların net olmaması, öğretmenler üzerinde artan baskılar ve yaşanan belirsizlikler öğretmenlerde hayal kırıklığı, suçluluk, tükenme gibi duygulara yol açarken, onların mesleki bağlılıklarını zayıflatarak profesyonellikten uzaklaştırmaktadır. Darby de (2008) yaptığı çalışmada değişim sürecinde öğretmenlerin mesleki kimliklerini yeninden yapılandırırken yaşanılan engeller, iletişim ve işbirliği eksikliği nedeni ile öfke, üzüntü ve endişe duygularını yaşadıklarını, öz-güven, öz-saygı, görev algısı ve benlik algısı boyutlarında olumsuz etkilendiklerini ortaya koymuştur.

Alanyazında duygu, mesleki kimlik ve değişim arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalarda çeşitli model önerileri de getirilmiştir. Örneğin Reio (2005) reform, kimlik, duygusal deneyimler, risk alma ve öğrenme-gelişim arasındaki ilişkiyi ortaya koyan doğrusal bir model önerisinde bulunmuştur.

Şekil 12. Reform, Kimlik, Duygusal Deneyimler, Risk Alma ve Öğrenme-Gelişim Arasındaki İlişki

Kaynak. Reio, 2005, 992

Şekil 12'de ortaya konulan modele göre, reformlar öğretmenlerin mesleki kimliklerini doğrudan etkilemektedir ve bu etki bireylerin sahip olduğu yaş, mesleki

deneyim gibi bireysel özelliklere göre değişebilmektedir. Öte yandan, öğretmenlerin reformlara ilişkin duygusal deneyimleri de mesleki kimlik üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Oluşan duygular öğretmenlerin risk alma davranışlarını, öğrenme ve gelişimlerini etkilemektedir. Ayrıca öğretmenlerin süreç içindeki öğrenmeleri ve gelişimleri de mesleki kimlikleri üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir.

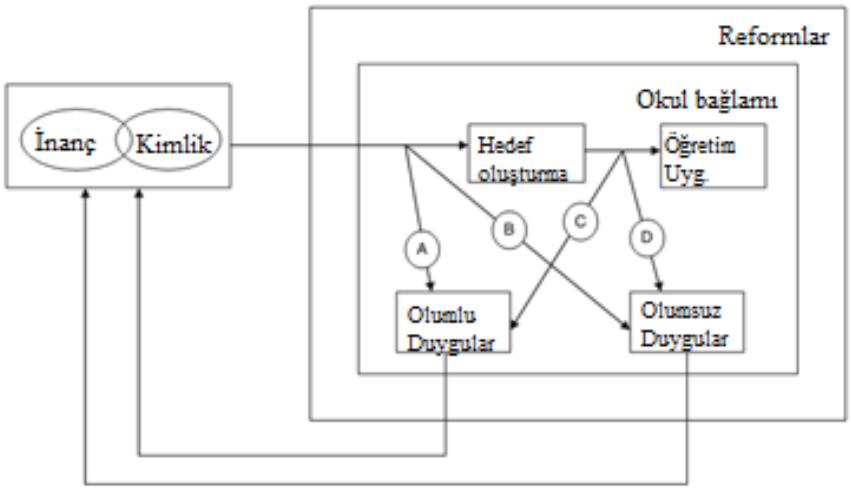
Van Veen ve Sleegers (2009) de Lazarus'un (1991) duygulara karşı sosyo-psikolojik yaklaşımını temel alarak değişim sürecinde duyguların nasıl ortaya çıktığını Şekil 13'deki biçimde açıklamıştır. Şekil 13 incelendiğinde, mesleki kimlik ve eğitimdeki değişimler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi sonucu duyguların oluştuğu görülmektedir. Değişim sürecinde ortaya çıkan olumlu duygular kimliğin gelişimini desteklerken, istenmeyen duygular kimliği tehdit etmektedir.

Şekil 13. Reformların Kimlik, Duygu, Risk Alma ve Öğrenme Üzerindeki Etkisinin Kavramsal Modeli

Kaynak. Van Veen ve Sleegers, 2009, 237

Cross ve Hong (2009) da reform ve okul bağlamında duygular, inanç ve mesleki kimlik arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacı ile bir model geliştirmiştir. Şekil 14'de geliştirilen model görülmektedir.

Şekil 14. İnanç, Kimlik, Hedef ve Duygu Arasındaki İlişki Modeli
Kaynak. Cross ve Hong, 2009, 276

Cross ve Hong'a (2009) göre reformlar, öğretmenleri hem reformla gelen yeni hedefleri kabul etme, hem de reformlarla gelen değişimleri eğitimsel hedeflere dönüştürme noktasında etkilemektedir. Öğretmenlerin reformun amaçlarını ve bu reformla gelen görevleri kendi inançları ile birlikte değerlendirmeleri sonucunda, öğretimsel kararlarını ve uygulama isteklerini etkileyen duygular ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, reform sürecinde, reformların hedefleri ve öğretmenin benlik algısı arasındaki uyumdan ortaya çıkan olumlu duygular öğretmenlerin var olan mesleki kimliklerini desteklemekte, bu da öğretmenlerin öğretim uygulamalarını etkilemektedir.

Model incelendiğinde reform sürecinde öğretmenlerin olumlu ve olumsuz duyguları hissetme nedenleri görülmektedir. Buna göre, öğretmenlerin var olan inançları ve kimlikleri ile reformların gerektirdikleri arasındaki uyum durumuna göre öğretim için hedeflerin oluşturulduğu süreçte yol A ve yol B'de görülen olumlu ve olumsuz duygular oluşmaktadır. Öğretmenlerin yaptıkları değerlendirmeler sonucunda belirledikleri öğretim hedeflerini uygulama sürecinde de duygular oluşmakta, bu duygular da yol C ve yol D'de görülmektedir.

Ortaya konulan bu modelle; öğretmenlerin reform sürecinde inançları, hedefleri, kimlikleri ve duyguları arasındaki ilişki resmedilmiş olup; değişkenlerin birbirleriyle etkileşimi ve sürecin nasıl işlediğini ortaya konulmuştur. Öğretmenlerin kendi eğitim hedeflerinin reform hedefleri ile uyumunu ve bu hedeflerin benimsenip öğretim uygulamalarına dönüşümü sürecinde duyguların nasıl ortaya çıktığını gözler önüne serilmiştir.

Konu ile ilgili geliştirilen modellerde de görüldüğü gibi, reformlar hem öğretmenlerden değişim ile birlikte farklı roller ve bakış açılarına uyum sağlamalarını bekledikleri için mesleki kimliğin yeniden biçimlendirilmesine yol açmakta, hem de öğretmenlerde ortaya çıkan duyguları biçimlendirmektedir. Ancak, değişimle birlikte kendi mesleki kimlikleri hakkında karmaşaya düşen, yeteneklerini ve sorumluluklarını yeniden sorgulamaya başlayan öğretmenler, sahip oldukları rollerin tehdit edildiğini düşünmekte ve öfke, stres, tükenmişlik gibi duygular yaşamaya başlamaktadırlar. Day, Elliot ve Kington'a (2005) göre süreçte öğretmenler güçsüzlüklerini sorgulamaya başladıklarında, acizlik hissettiklerinde, değişim ve reform ile gelen kimlik krizlerinin yaşanması kaçınılmaz olmaktadır.

Değişime zorlanma, öğretmenlerin mesleki kimlik yapılarını, öz-imgelerini, öz-saygılarını, güdülenmelerini, yeterliklerini, görev algılarını ve mesleğe bağlılıklarını tehlikeye sokarken (Lee, Yin, 2011), bilişsel ve duyuşsal değişimlerin oluşmasına neden olmaktadır (Cross ve Hong, 2009). Bu değişimde zorlanan öğretmenler; üzüntü, öfke, hayal kırıklığı, suçluluk ve tükenme gibi olumsuz duygular nedeni ile okullarında isteksiz, verimsiz ve mutsuz bir öğrenme ortamının oluşmasına yol açmaktadırlar (Day ve diğerleri, 2005, 565). Oluşan olumsuz durumun ortadan kaldırılması için araştırmacıların reformların okullarda uygulanması sürecinde eksik olan noktaları belirleyerek, sürecin etkililiği için nelerin yapılabileceği konusunda çalışmalar yürütmeleri, bunu yaparken de öğretmenlerin mesleki kimliklerini ve duygularını dikkate almaları gerekmektedir.

Ülkemizde özellikle 1990'lı yıllardan günümüze eğitim reformu adı altında yapılan pek çok girişim dikkati çekmektedir. Bu girişimleri; öğretmen eğitimleri, öğretim programı düzenlemeleri, eğitimin yönetimi, öğretmen atamaları, eğitimin finansmanı, teknolojik destek ve altyapı çalışmaları gibi başlıklar altında toplamak olanaklıdır. Genel olarak, Türk eğitim sisteminin hem hiyerarşik, katı ve merkeziyetçi yapısı, hem yöneticilerinin geleneksel, bürokratik tutum, davranış ve alışkanlıkları, hem de değişimin yukarıdan aşağıya doğru başlatılıp gerçekleştirilmeye çalışılması, yapılmaya çalışılan değişikliklerin etkili olmasını engellemekte ve uygulanmasını geciktirmektedir (Şahin, 2007). Akşit'e (2007) göre yapılan girişimler, çoğu zaman sistemin özüne dokunmadan, politik çıkar elde etmek amacıyla, genellikle bütünlükten uzak ve bölük pörçük bir biçimde gerçekleştirilmektedir. Bazen de bir değişiklik sisteme tam olarak yerleşmeden hareket edilmekte, ortaya çıkan yeni sorunları çözmek için yeni değişimler

gündeme gelmektedir. Bu sorunlar, çoğunlukla emek, zaman ve maddi kayıplara neden olmaktadır.

Diğer ülkeler gibi ülkemizin de 21. yüzyılda varlığını sürdürebilmesi için geleceğin gereksinimlerine yanıt verebilecek biçimde politikalarını yeniden düzenleyerek, bilişim teknolojilerinden etkili bir biçimde yararlanan, yaratıcı, esnek, yenilikçi ve sorgulayıcı bireyler yetiştirmesi bir zorunluluktur. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin (BİT) gücünü fark eden ülkeler, bilgi üretimine katkı sağlamak, değişim ve gelişmeleri kısa sürede elde edip kullanmak amacıyla var olan yapılarını sorgulamakta, düzenlemeler ve planlar yapmaktadır. Bu nedenle, günümüzde pek çok ülke teknoloji-eğitim işbirliğine yönelik gerekli reform ve düzenlemeleri gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar.

Ülkemizde BİT'in öğretim süreçlerinde kullanımına yönelik çalışmaların 1980'li yıllarda başladığı görülmektedir. MEB tarafından örgün eğitim kapsamındaki ilk girişim 1984 yılında "Ortaöğretimde Bilgisayar Eğitimi İhtisas Komisyonu" ile gerçekleşmiş ve aynı yıl içinde ortaöğretim kurumlarına bilgisayar satın alınarak öğretmenlere hizmet-içi eğitim kursları verilmeye başlanmıştır. 1990'lı yıllara gelindiğinde, MEB ile Dünya Bankası arasında teknolojiyi sınıflarda etkin kullanmak amacıyla "Millî Eğitimi Geliştirme Projesi" başlatılmıştır. (MEB, 2002). Okullarda öğrencilere bu teknolojilerin etkin biçimde kullanılmasını öğretmek ve diğer derslerde kullanımı için rehberlik edecek olan Bilgisayar öğretmenlerinin yükseköğretimde yetiştirilme sürecinin temelleri ise 1986 yılında Marmara Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi tarafından atılmıştır. 1998 yılına gelindiğinde Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) Dünya Bankası'yla ortaklaşa yürüttüğü "Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Programlarının Geliştirilmesi" projesi kapsamında Eğitim Fakülteleri bünyesinde "Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü" (BÖTE) programı açılmıştır. Bölümün temel amacı; bilgisayar ve diğer bilgi teknolojileri konusunda lisans eğitimi vererek ilk ve orta öğretimde çalışacak bilgisayar öğretmenlerini bilgisayar ve diğer bilgi teknolojileri hakkında güncel bilgi ile donatmak olarak belirlenmiştir (YÖK, 2007).

BİT'in eğitim ortamlarında kullanımının yaygınlaşması ve bu teknolojileri etkili biçimde kullanabilen bireylerin yetiştirilmesi amacıyla ilköğretim programına bilgisayar dersi 10.09.1997 tarih ve 143 sayılı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) kararı ile seçmeli ders olarak eklenmiştir. Yıllar içinde bakanlık tarafından bilgisayar dersinin adı, ders saati, okutulacağı sınıf düzeyi, dersin seçmeli ya da zorunlu olmasına ilişkin pek çok düzenleme yapılmıştır. Çizelge 1'de ders ile ilgili olarak 1997 yılında 2013 yılına kadar yapılan değişiklikler yer almaktadır.

Çizelge 1'de dersin durumu, ismi, seçim biçimi, değerlendirilmesi ve saatlerine yönelik yapılan değişiklikler görülmektedir. Yıllar içinde tüm boyutlarda sürekli düzenleme yapıldığı, en son alınan kararla birlikte dersin notla değerlendirilen zorunlu dersler arasında yer aldığı dikkati çekmektedir. MEB tarafından gerçekleştirilen projelerde, teknolojinin kullanımını sağlayacak, rehberlik ve destek hizmeti verebilecek personele duyulan gereksinimler sonucunda 1990'lı yıllarda formatör / koordinatör öğretmen adı altında (BİTEFO) öğretmenler hizmet-içi eğitimlerle yetiştirilmeye başlanmıştır.

Çizelge 1

1997-2013 Yılları Arasında Bilgisayar Dersinde Yaşanan Değişimler

Yıl	Karar	Dersin İsmi	Durum	Seçim Şekli	Değerlendirme	Ders Saati							
						1	2	3	4	5	6	7	8
1997	143	Bilgisayar	Seçmeli	Okul yönetimince belirlenir	Notla değerlendirme yapılır				1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
2005	192	Bilgisayar	Seçmeli	Öğretmenler kurulunca belirlenir	Notla değerlendirme yapılmaz	1	1	1	1	1	1	1	1
2007	111	Bilişim Teknolojileri	Seçmeli	Öğretmenler kurulunca belirlenir	Notla değerlendirme yapılmaz	1	1	1	2	2	1	1	1
2010	75	Bilişim Teknolojileri	Seçmeli	Öğretmenler kurulunca belirlenir	Notla değerlendirme yapılmaz						1	1	1
2012	69	Bilişim Teknolojileri ve Yazılım	Seçmeli	Veliler okula dilekçe verir	Notla değerlendirme yapılmaz					2	2	2	2
2013	22	Bilişim Teknolojileri ve Yazılım	5 ve 6. sınıflarda zorunlu 7 ve 8. sınıflarda seçmeli	Veliler okula dilekçe verir ve dersler e-okul sistemine girilir	Notla değerlendirme yapılır					2	2	2	2

Kaynak. Bilişim Teknolojileri Eğitimcileri Derneği [BTE]

BİTEFO olarak görevlendirilen öğretmenlerden; okullarda bilgisayar destekli eğitimin verimli bir biçimde yürütülmesini sağlamaktan, bilişim teknolojileri (BT) sınıflarını mesai saatleri içinde açık tutmaya, bakım onarım işlerini takip etmekten, web sitelerinin hazırlanması ve güncellenmesine, öğretmen eğitimleri vermekten, yönetime teknolojik anlamda destek olmaya kadar uzanan çok çeşitli görev ve sorumluluklar verilmiştir.

BT öğretmenlerini ilgilendiren MEB kararları; ders ve formatör öğretmen görevlendirmeleriyle sınırlı olmayıp, teknolojinin okullarda yaygınlaştırılması ve öğretim süreçlerine kaynaştırılmasına yönelik çalışmaları ve yürütülen projeleri de kapsamaktadır. Bu projeler içinde en fazla Temel Eğitim Projesi (TEP) 1. Faz ve 2. Faz çalışmaları ile MEB tarafından desteklenen Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) Projesi, Endüstriyel Okullar Projesi, Yaygın Mesleki Eğitim Projesi, Milli Eğitimi Geliştirme

Projesi, Çağı Yakalama 2001 Projesi gibi iç ve dış kaynaklı projeler ile çeşitli hibe projeleri büyük ölçüde eğitim ve BT odaklı olmuştur (MEB, 2012a). Ayrıca okullarda DynEd (İngilizce dil eğitimi sistemi), ThinkQuest (Proje ve Yarışma Portalı), Etwinning (Ortak Proje Portalı), MEB Vitamin (Ders Yazılımı) gibi projeler halen uygulanmakta, BT öğretmenleri ve formatör öğretmenlere çeşitli görevler verildiği görülmektedir.

Son yıllarda gündemde olan MEB projelerinden biri de FATİH Projesidir. 22.12.2010 tarihinde MEB ve Ulaştırma Bakanlığı arasında imzalanan bir protokolle yürürlüğe giren projede; e-Dönüşüm Türkiye kapsamında 2013 yılı sonuna kadar dersliklere BT araçları sağlanarak, BT destekli öğretimin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla BT araçlarının derslerde etkin kullanımı için; okulöncesi, ilköğretim ile ortaöğretim düzeyindeki tüm okullara dizüstü bilgisayar, LCD Panel Etkileşimli Tahta ve internet ağ altyapısı sağlanması hedeflenmiştir. Ayrıca dersliklere kurulan BT donanımının öğrenme-öğretme sürecinde etkin kullanımını sağlamak amacıyla öğretmenlere hizmet-içi eğitimler verilmesi ve öğretim programlarının BT destekli öğretime uyumlu hale getirilerek eğitsel e-içerikler oluşturulması planlanmıştır (MEB, 2011). Projenin öğretmen eğitimlerinin 2014 yılına kadar, altyapı ve donanımlarının ise 2013 yılı sonuna kadar tamamlanmasına yönelik açıklamalar yapılsa da, halen özellikle donanım dağıtımı boyutlarında çalışmalar devam etmektedir (MEB, 2015).

FATİH projesinin başlaması ile birlikte alanyazında projenin etkililiğini ve sorunlarını belirlemek ve çözüm önerileri geliştirmek için çok sayıda araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmalarda projenin öğretme-öğrenme süreçlerine getirdiği zenginlik ve çeşitlilik nedeni ile ortamı zenginleşmesi, dersin etkililiğini arttırması, bilgiye hızlı erişim olanaklarının sunulması, güdülenmeyi arttırması ve farklı türden becerilerin gelişimine katkı sağlaması gibi olumlu yönleri belirtilmiştir. Bunun yanı sıra; içerik yetersizliği, öğretmenlerinin teknoloji kullanımı konusundaki önyargıları, endişeleri, bilgi eksiklikleri, verilen eğitimlerin yetersizliği, yaşanan teknik sorunlar, internet kısıtlamaları, teknik destek sağlanamaması, ders sürecinde iletişim becerisini köreltmesi, dikkat dağınıklığı oluşturması, teknolojinin farklı amaçla kullanımı, araştırma merakının azalması ve öğrencinin tembelleşmesi gibi olumsuz yönlerinin olduğu vurgulanmıştır (Aktaş, Gökoğlu, Turgut ve Karal, 2014; Altın ve Kalelioğlu, 2015; Altun, Yücel ve Ergün, 2015; Dağhan, Kibar, Akkoyunlu, Baskan, 2015; Ekici ve Yılmaz, 2013; İncik ve Akay, 2015; Kurt, Kuzu, Dursun, Güllüpınar ve Gültekin, 2013; Pamuk, Çakır, Ergun, Yılmaz ve Ayas, 2013; Şanlı, Altun ve Tan, 2015).

Proje sorunları ile ilgili olarak Ekici ve Yılmaz (2013) yaptıkları çalışmalarında özellikle proje için hazırlanmış ve kamuoyu ile paylaşılmış bir proje planı bulunmadığını, projede çözümleme aşamasının yetersiz olduğunu, hedeflerin ve yöntemin, uygulama sırasında çıkan sorunlara yönelik çözümlerin net olmadığını, proje paydaşları ile yeterince iletişim kurulmadığını belirtmiştir. Ayrıca paydaşların yalnızca projede uygulayıcı olarak algılandıklarını, projenin bütçesinin ne biçimde dağıtıldığı ve nasıl yönetildiğinin belli olmadığını, yapılan değerlendirmelerin yeterli görülmediğini, projenin verimlilik, etkinlik ve etki değerlendirilmesi için ölçülebilir göstergelere sahip olmadığını vurgulamıştır. Şanlı ve diğerleri (2015) ise FATİH Projesi'nde hedefler, paydaşlar ve gereksinimler net bir biçimde tanımlanmadan, geçmiş deneyimler ve projeler yeterince değerlendirilmeden ve başka ülkelerdeki örnekler tam olarak incelenmeden ve alt yapı oluşturulmadan başarıdan söz etmenin olanaklı olmadığını belirtmişlerdir.

Ülkemizde son 20-30 yıl içinde eğitim alanında gerçekleştirilen değişimlerin ve reformların pek çoğunun teknoloji odaklı olduğu görülmektedir. Fatih projesi bunlardan yalnızca biridir. Ancak eğitim sisteminde yapılan değişimlerin beraberinde bir takım sorunları da getirdiği ortadadır. Özyılmaz (2013), eğitim sistemimizde temel alınan ideolojik yaklaşımlar, eğitim yönetimi ve denetimi sorunları, eğitime yapılan yatırımlar, uygulanan öğretim programları ve öğretmen yetiştirme gibi konularda fazlası ile sorunlar yaşandığını vurgulamıştır. Şahin (2007) ise eğitim sistemimizin merkeziyetçi, bürokratik, gereksinimlere uygun olmayan yapısına vurgu yaparak, eğitimde yaşanan temel sorunları sistemin işleyişinin hükümete ya da bakana göre değişmesine bağlamaktadır. Ayrıca süreç içinde yapılan projeleri eleştiren Şahin (2007), projelerin uygulanması ya da uygulanmadan kaldırılması konusunda yeterince araştırma yapılmadığını, ilgili tarafların görüşlerinin alınmadığını, görüş alınsa da bunların dikkate alınmadan uygulamalara devam edildiğini vurgulamaktadır.

Teknoloji odaklı değişimlerin / reformların yapıldığı eğitim sistemimizde BT öğretmenleri okullarda teknolojinin öğretim sürecine kaynaştırılmasına dönük projelerde önemli bir paydaşken; projelere ilişkin kararlarda BT öğretmenlerinin yalnızca seyirci olarak kaldığı, kendilerine yeterince söz hakkı verilmediği, yeniliklerin asıl uygulayıcıları olarak önerilerinin ve görüşlerinin ihmal edildiği ve böylece kendilerini sistemin dışında hissettikleri görülmektedir. BT öğretmenleri yalnızca projeler nedeni ile değil, kendi alanlarını etkileyen diğer değişimler ve düzenlemeler nedeni ile de pek çok sorun yaşamaktadır. Alanyazında BT öğretmenlerinin yaşadıkları

sorunları belirlemeye yönelik çok sayıda çalışma yapıldığı dikkati çekmektedir. BT öğretmenlerinin süreç içinde yaşadığı sorunlarla ilgili araştırmalar incelendiğinde; özellikle reform ve değişimle artan belirsizliklerin, görev ve sorumlulukların, görev tanımının net olmamasının, kalabalık sınıfların ve BT sınıflarının teknik özelliklerinin, dersin değerinin, sayısının ve seçmeli olmasının, öğretim programının yetersizliğinin, öğretmen eğitimindeki sorunların, okul yönetimi, diğer öğretmenler, öğrenciler ve veliler ile kurulan iletişimin öğretmenleri olumsuz etkilediği görülmektedir (Altun ve Ateş, 2008; Deryakulu, 2005; Deryakulu ve Olkun, 2007; Eren ve Uluuysal, 2012; Karal ve Timuçin, 2010; Şerefoğlu-Henkoğlu ve Yıldırım, 2012; Topu ve Göktaş, 2012; Yeşiltepe ve Erdoğan, 2013).

BT öğretmenleri üzerinde yürütülen çalışmalar incelendiğinde, öğretim sorumlulukları dışında okuldaki bilgisayarların bakım-onarımı ile ilgilenmek, teknik sorunlara çözüm bulmak, okulun ağ yapısını kurmak, okulun web sitesinin oluşturmak, teknoloji ile ilgili konularda yönetici ve öğretmenlere destek olmak, BT ile ilgili konularda özellikle e-okul işlemlerinde yöneticilere, öğretmenlere ve memurlara yardımcı olmak gibi sorumlulukları üstlenmek zorunda kaldıkları ve süreç içinde öğretmenlerin bu görevler nedeni ile kendilerini bir tamirci ya da teknik servis elemanı olarak gördükleri, ayrıca yaşadıkları iş stresi ile birlikte duygusal tükenmişlik yaşadıkları belirlenmiştir (Deryakulu, 2005; 2006; Deryakulu ve Olkun, 2007; Eren ve Uluuysal, 2012; Karal ve Timuçin, 2010; Karataş, 2010; Şerefoğlu-Henkoğlu ve Yıldırım, 2012; Topu ve Göktaş, 2012).

Bu kadar mesleki sorun yaşayan BT öğretmenleri, yaşadıkları olumsuzlukları MEB'e ve reform yapıcılara duyurabilmek için çevrimiçi tartışma ortamlarına yönelmiş, bu ortamlarda kendi görüşlerini, duygularını ve düşüncelerini paylaşmaya başlamışlardır. Cowie'ye (2011) göre yaptıkları ve yaşadıkları konusunda anlam oluşturmak için diğer bireylerle bir araya gelmek isteyen öğretmenler, çevrimiçi ortamların kendilerine sundukları fırsatlardan yararlanarak paylaşımlarda bulunmaktadırlar. Bu ortamlarda, öğretmenler diğer bireylerle zamandan ve ortamdan bağımsız olarak bir araya gelerek, diğer öğretmenlerin yorumları ile gelişme, kendi deneyimlerini yeniden yorumlama ve mesleki öğrenmelerini ve mesleki kimliklerini geliştirme olanağı bulmaktadırlar (Luehman ve Tinelli, 2008; Sutherland ve diğerleri, 2010). Deryakulu ve Olkun'a (2007) göre çevrimiçi tartışma forumlarına katılım gönüllülük esasına dayalı olduğundan, katılımcılar içten güdülenmiş, amaçlı ve kendi deneyimlerini, duygularını ve düşüncelerini paylaşmaya istekli; diğerlerinin durumla

ilgili paylaşımlarını dinlemeye gönüllü kişilerdir. Paylaşım konusunda gönüllü olan BT öğretmenleri de çevrimiçi tartışma forumlarında ders materyallerinin paylaşımından, öğrencileri ile yaşadıkları sorunlara, yapılan reform ve düzenlemelerin onlar üzerindeki etkisinden, öğretim süreçlerinde yaşadıkları olumsuzluklara kadar pek çok konu hakkında paylaşımlarda bulunmakta, duygu ve düşüncelerini yansıtmaktadırlar.

Çevrimiçi tartışma ortamlarında öğretmenlerin duyguları ile birlikte mesleki kimlik yansımalarını da görmek olanaklıdır. Luehman ve Tinelli (2008) çalışmalarında, çevrimiçi tartışma forumuna katılan öğretmenlerin, meslektaşları ile gerçekleştirdikleri tartışmalar sırasında yapılan yorumlar ve sunulan öneriler ile mesleki kimliklerini yapılandırdıklarını belirlemişlerdir. Izadinia'ya (2013) göre ise, çevrimiçi tartışma ortamlarına katılım öğretmenlerin mesleki kimlik gelişimi için önemli olup, duygularını ve deneyimlerini dile getirmelerinde oldukça etkilidir. Bireyler, bu ortamlara katılımla sunulan fırsatlar ile birlikte bir taraftan bilgilerini paylaşıp duygusal destek elde ederken, bir taraftan da mesleki kimliklerini geliştirebilirler (Cowie, 2011).

Şu bir gerçektir ki, reformların altında yatan niyet ve kuramsal temel ne olursa olsun, eğer reformların uygulayıcılarının 'kimler' olduğu, ne düşünüp ne hissettikleri bilinmezse, yapılan reformların istenen etkiyi oluşturması olanaksızdır (Reio, 2005). Ülkemizde de teknoloji odaklı değişimler / reformlar düşünüldüğünde bu değişimlerin eğitim sisteminde etkili biçimde yürütülmesinde BT öğretmenlerinin rolünün oldukça büyük olduğu bilinmektedir. BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri, değişim sürecini anlamlandırmaları, süreçte yaşadıkları ve buna dayalı duyguları değişim sürecinin etkili ve verimli bir biçimde ilerlemesinde oldukça önemlidir. Ancak, ulusal alanyazın incelendiğinde, BT öğretmenleri ile ilgili çalışmalarda bu öğretmenlerin eğitimdeki değişim süreçleri sonucunda yaşadıkları sorunların temeline inilmediği, onların duygusal anlamda ve mesleki kimlik anlamında nasıl etkilendiklerinin belirlenmesine yönelik araştırmalar yapılmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, bu çalışmanın temel problemini; ülkemiz eğitim sisteminde sıklıkla gündeme gelen ve ağırlıklı olarak bilişim teknolojileri eğitimi ve bu teknolojilerin eğitime kaynaştırılması odaklı değişimlerin BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapıları ve duyguları ve üzerindeki etkisini belirlemek oluşturmaktadır.

1.1.18. Amaç

Bu çalışmanın amacı; BT öğretmenlerinin çevrimiçi tartışma ortamlarındaki paylaşımlarından hareketle, ülkemizde bilişim teknolojileri ile ilgili gerçekleştirilen değişimlerin BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapılarında ve duygularında ortaya çıkardığı değişimleri incelemektir. Bu genel amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Bilişim teknolojileri ile ilgili gerçekleştirilen değişimlerin BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapılarında ve duygularında ortaya çıkardığı değişimler nelerdir?
- Mesleki Kimlik Alt Boyutu
  - BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapıları nelerdir?
  - Eğitimdeki değişimlerin BT öğretmenlerinin kimlik yapıları üzerindeki etkisi nedir?
- Duygular Alt Boyutu
  - BT öğretmenlerinde eğitimdeki değişimler sonucunda oluşan duygular nelerdir?
  - BT öğretmenlerinde belirlenen duyguların oluşmasını sağlayan nedenler nelerdir?
- Beklentiler/Öneriler Alt Boyutu
  - BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri, olumlu duyguların oluşması ve başarılı reform ve değişim uygulamaları ile ilgili olarak yapılabilecekler konusunda beklentileri ve önerileri nelerdir?

1.1.19. Önem

Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde, eğitimsel değişim sürecinde öğretmenlerin duygularının ve mesleki kimlik yapılarının incelenmesinin, değişimle ortaya çıkan başarısızlıkların altında yatan nedenlerin belirlenmesinde önemli olduğu vurgulanmaktadır (Beijaard, Verloop ve Vermunt, 2000; Schutz ve diğerleri, 2006). Eğitimsel değişim süreçlerinde öğretmenlerin duygularını ve mesleki kimliklerini incelemek önemliyken, ülkemizde yapılan çalışmalarda bu değişkenleri ele alan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, yapılan bu çalışmanın BT

öğretmenlerinin duygularını ve mesleki kimlik yapılarını ortaya koyması ile alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma ile BT öğretmenlerini etkileyen değişimlerin öğretmenlerin duygularını ve kimliklerini nasıl ve niçin etkilediği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu konuda daha önce ülkemizde yapılmış bir araştırmaya rastlanmaması araştırmayı özgün kılmaktadır. Böylece bu araştırma ile ortaya konan bulguların karar alıcılara, değişim uygulamalarındaki eksikliklerin, ihmal edilen boyutların ve yanlış uygulamaların gösterilmesi açısından rehber olması beklenmektedir.

Alanyazında mesleki kimliğin yalnızca uygulama sürecinde değil, öğretmen eğitimi programlarının planlanmasında ve uygulanmasında da oldukça önemli etkilerinin olduğu belirtilmektedir (Lamote ve Engels, 2010). Vygotskian (1971) öğretmen eğitim programlarının temel amacının mesleki kimlik gelişimini desteklemek olması gerektiğini belirtmiş (akt: Timoštšuk ve Ugaste, 2010), Çeşitli araştırmalarda da iyi bir öğretmen eğitiminin olumlu bir mesleki kimlik gelişimine yardımcı olması gerektiği vurgulanmıştır (Beauchamp ve Thomas, 2009; Thomas ve Beauchamp, 2007). Bu bağlamda, bu çalışmanın öğretmen eğitiminde mesleki kimlik oluşturma konusunda ihmal edilen boyutların ve yaşanan sorunların neler olduğunun ortaya koyulması ve belirlenen sorunlara çözüm olabilecek düzenlemelerin planlanması noktasında ışık tutması beklenmektedir.

Eğitimdeki değişimler sonucu öğretmenlerin yaşadıkları sorunlara eğitim teknolojisi açısından bakıldığında, konunun eğitim teknolojisi alanının kullanım boyutu içinde ele alındığı dikkati çekmektedir. Seels ve Richey'e (1994) göre, okulların yeniden yapılanması çalışmaları ve okullardaki değişim uygulamaları kullanım boyutunun çalışma konusuna girmektedir. Bu boyut kapsamında gerçekleştirilen araştırmalarda, genellikle, yenilik öncüleri ile yeniliği kullanacakların değişim ve yenilik karşısındaki özellikleri, politika ve düzenlemelerin kullanım, yayılım, uygulama ve kurumsallaştırma üzerindeki etkisi incelenmektedir. Bu çalışma ile de yeniliğin kullanımı ve kurumsallaşması sürecinde gerçekleştirilen değişim ve düzenlemelerin, öğretmenlerin bireysel özelliklerini dikkate alarak ortaya konulması gerekliliğinden yola çıkılmış ve eğitim teknolojisinin kullanım boyutuna ilişkin bir soruna çözüm önerileri getirmek hedeflenmiştir.

1.1.20. Sınırlılıklar

- Bu çalışmanın tartışma forumu verileri, incelenen çevrimiçi tartışma forumunda (www.bilgisayarbilisim.net) 2005-2015 yılları arasındaki mesajlar ile sınırlıdır.
- Araştırma kapsamında görüşme yapılan BT öğretmenleri, çevrimiçi tartışma forumunda paylaşımda bulunan ve görüşme yapmaya gönüllü olan öğretmenlerle sınırlıdır.

1.1.21. Tanımlar

Duygu: Bireylerin fizyolojik, psikolojik, deneyimsel ve davranışsal etkinliklerini içeren, insanlara yaşamları ile ilgili sorunlar ve fırsatlar konusunda yardım eden, olayları ya da durumları ilişkisel, güdüsel ve bilişsel değerlendirmeleri sonucunda oluşan kısa ve hızlı tepkilerdir.

Mesleki Kimlik: Bireysel (içsel) ve dışsal etkiler sonucu biçimlendirilen, bireylerin mesleğinde kendisi hakkındaki bilgisi / algısıdır. "Bu mesleği yapan kişi olarak ben kimim, nasıl biriyim?" sorusuna verilen yanıtların biçimlendirdiği benlik algısıdır.

Reform: Eğitim sisteminin yapısını ya da belirli bir uygulamanın düzenini daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik ve iyileştirmelerdir.

Değişim: Belli bir sürede herhangi bir şeyde meydana gelen farklılaşmadır.

1.1.22. Kısaltmalar

BİT: Bilgi ve İletişim Teknolojileri
BÖTE: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
BT: Bilişim Teknolojileri
MEB: Milli Eğitim Bakanlığı
TEF: Teknik Eğitim Fakültesi
YÖK: Yüksek Öğretim Kurulu
OHO: Okullar Hayat Olsun

BÖLÜM 2

2.1. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

2.1.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması (case study) yöntemi temel alınarak gerçekleştirilmiştir. Durum çalışmaları Mcmillan'a (2000) göre "bir ya da birden fazla olayın, durumun, ortamın, programın, toplumsal grubun ya da birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği bir yöntem"dir (akt: Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008, 257). Stake'e (1995) göre de benzer biçimde durum çalışması, bir durumun ayrıntılı bir biçimde incelenmesi ile ilgili olup; incelenen durum bir birey, ortam, topluluk, olay ya da süreç olabilmektedir (akt: Glesne, 2013).

Durum çalışması, belirli bir kişi, olay, süreç, kurum ya da grup hakkında gözlemler, görüşmeler, işitsel ve görsel belgeler ve raporlar gibi veri toplama yöntemleri ile sistematik biçimde yeterli bilgi elde etmek için kullanılmaktadır (Berg, 1998; Creswell, 2007; Yılıdırım ve Şimşek, 2011). Başka bir deyişle, güncel bir olgu gerçekleştiği çerçeve içinde incelenecekse, olgu ve içinde bulunduğu bağlam arasındaki sınırlar kesin hatları ile belirgin değilse ve birden fazla kanıt ya da veri kaynağı varsa, durum çalışması yöntemi kullanılabilmektedir (Yin, 2003). Bu yöntemle, olayı meydana getiren ayrıntılar açık bir biçimde ortaya konulabilmekte, var olan sonuçlara ilişkin açıklamalar ve derinlemesine değerlendirmeler yapılabilmektedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2008). Yapılan araştırmada da MEB tarafından gerçekleştirilen, öncelikle BT'nin eğitime kaynaştırılması odaklı değişimlerin BT öğretmenlerinin duyguları ve mesleki kimlik yapıları üzerinde meydana getirdiği etkiler bir durum olarak ele alınmış

ve bu durum ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir. Eğitimdeki değişimlerin BT öğremenlerinin duyguları ve mesleki kimlikleri üzerindeki etkisini belirlemek amacı ile farklı kaynaklardan elde edilen veriler çözümlenmiştir. BT öğretmenlerinin bir araya gelerek paylaşımlarda bulunduğu çevrimiçi tartışma ortamlarından olan "Bilgisayar Bilişim Formu"ndaki (http://www.bilgisayarbilisim.net/) paylaşımlar çözümlenmiştir. Hara ve diğerlerine (2000) göre çevrimiçi tartışma ortamlarında katılımcıların mesajlarını incelerken; görüşmelerle ve geçmiş raporların incelenmesi gibi yöntemlerle verilere destek sağlanması önemlidir. Buradan yola çıkılarak, BT öğretmenlerini etkileyen değişimleri/kararları belirlemek amacı ile belge taraması yapılmıştır.

Belge taraması, tanımlanan amaç ya da sorunla bağlantılı olarak araştırmaya veri sağlayacak belgelerin toplanması, değerlendirilmesi, çözümlenmesi ve yorumlanmasını içermektedir (Cohen, Manion ve Morrison, 2013). Belge taramasında, doğrudan gözlem ya da görüşmelerin olanaklı olmadığı durumlarda ya da yapılan araştırmaların geçerliğini arttırmak amacıyla, araştırma problemi ile ilgili yazılı ve görsel materyaller araştırmaya dâhil edilip çözümlenir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Yapılan çözümleme sürecinin belirli aşamaları bulunmaktadır. Örneğin, Foster (1995) belge tarama sürecindeki aşamaları; belgelere ulaşma, özgünlüğünü kontrol etme, belgeleri anlama, veriyi çözümleme ve veriyi kullanma biçiminde betimlemiştir (akt: Yıldırım ve Şimşek, 2011). Owage ve Malen (199) ise nitel belge taraması yaparken öncelikle, bir inceleme çerçevesi oluşturulmasını, incelemelerin odağının belirlenmesini, ilgili alanyazının incelenmesini, türlerine göre belgelerin sınıflandırılmasını, belgelerin hangi boyutlarda inceleneceğinin belirlenmesini istemiştir (akt: Randolph, 2009). Yapılan araştırma kapsamında MEB tarafından alınan, BT öğretmenlerini doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen kararları belirlemek amacı ile genelgeler, yönergeler, yönetmelikler ve kurumlardan gönderilen resmi yazılar incelenmiştir.

Araştırmanın son aşamasında BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri ve duyguları hakkında daha derinlemesine bilgi edinmek, açıklığa kavuşmayan ya da net biçimde anlaşılmayan noktaların ortaya çıkarılmasını sağlamak amacı ile tartışma formu ortamındaki katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmasının nedeni; bu yöntemin diğer görüşme yöntemlerine göre araştırmaya derinlik katan, gerek duyulan noktalarda daha derinlemesine ve ayrıntılı bilgi elde etmeye yarayan görüşme türü olmasıdır (Berg, 1998).

2.1.2. Örneklem

Bu araştırmanın örneklemi, amaçlı örneklemden ölçüt örneklem yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Ölçüt örneklem; daha önceden belirlenmiş bazı önem ölçütlerini karşılayan tüm durumları çalışma ve gözden geçirmek için kullanılır ve bu önrmeklemde asıl nokta seçilecek olan duruların bilgi verme açısından zengin olmasıdır (Patton, 2002).

2.1.2.1.Çevrimiçi Tartışma Formundaki Örneklem

Çalışmada kapsamında incelenecek olan forum ortamı seçilmeden önce belirli ölçütler göz önünde bulundurulmuştur. Bu amaçla arama motorunda yalnızca BT öğretmenliği alanına yönelik oluşturulmuş olan, tartışma forumunda dosya ve materyal paylaşımları dışında öğretmenlerin görüşlerini de paylaştığı, yıllar içinde düzenli paylaşımların yapıldığı, halen etkin olarak kullanılan forum ortamının seçilmesi kararlaştırılmıştır. Ölçütlere göre yapılan incelemeler sonucunda "Bilgisayar Bilişim Formu" belirlenmiştir. Bu forum topluluğu, araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Bilgisayar Bilişim formu 2005 yılında kurulan bir forum olup, günümüzde halen etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Bu forum, bilgisayar öğretmenlerini bir araya getiren, yaşadıkları sorunlar karşısında bilgi alış verişinde bulunmalarını sağlayan, işbirlikli çalışmalarına fırsat sunan, yenilikleri takip etmelerini sağlayan bir ortamdır. Forum ortamında kayıtlı kullanıcılar bilgi paylaşabilmekte, kayıt yapmayan kullanıcılar yalnızca mesajlara erişebilmekte, herhangi bir paylaşımda bulunamamaktadır. Forum ortamında; BT öğretmenleri tarafından duyurular, etkinlikler, uygulamalar ve materyaller paylaşılmakta; MEB tarafından alınan kararlara ilişkin kararlar üzerinde tartışmalar yürütülmekte; yazılım, donanım ve tasarıma yönelik paylaşımlarda bulunulmaktadır. Araştırma kapsamında "Bilgisayar Bilişim Forumu" ortamında 2005-2015 yılları arasında paylaşılan toplam 302.617 mesaj incelenmiştir.

2.1.2.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşmeler İçin Oluşturulan Örneklem

Araştırmada görüşme yapılacak BT öğretmenlerini belirlemek amacıyla çalışma grubunu oluşturan topluluk üyelerine araştırmanın amacını, gerekli açıklamaları ve görüşme isteğini içeren mesajlar gönderilmiştir. Görüşme yapılacak kişileri belirlerken

sürecin başında "maksimum çeşitlilik örneklemesine" uygun olarak tartışma forumunda duygu ve mesleki kimliklerine yönelik olumlu ve olumsuz paylaşımları dikkat çeken öğretmenlerle görüşmek istendiği halde, belirlenen kişilere bireysel olarak gönderilen görüşme isteği mesajlarına olumlu yanıt alınamamıştır. Bu nedenle, görüşmeler gönüllü örneklem yöntemi kullanılarak, görüşme isteğine olumlu yanıt veren gönüllü 30 BT öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. BT öğretmenlerine ait bilgiler Çizelge 2'dedir.

Çizelge 2

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Yapılan Katılımcıların Kişisel Bilgileri

		f	**%**
Cinsiyet	Erkek	14	46.70
	Kadın	16	53.30
Yaş	25-28 yaş	8	26.70
	29-33 yaş	18	60.00
	34-37 yaş	4	13.30
Mesleki deneyim	0-5 yıl	11	36.70
	6-10 yıl	17	56.70
	11 yıl ve daha fazlası	2	6.70

Çizelge 2'de görüldüğü gibi, 14'ü erkek, 16'sı kadın BT öğretmeni ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeye katılan BT öğretmenlerinin, yarısından fazlasının 29-33 yaş arasında (%60) olduğu, çok az kişinin 34 ve üstü yaş grubunda olduğu görülmektedir. Mesleki deneyim olarak; öğretmenlerin yarısından fazlası (N=17) 6-10 yıl deneyime sahipken, yalnızca iki kişinin 11 yıldan fazla deneyimi bulunmaktadır. BT öğretmenlerinin görev aldıkları kurumlardaki öğrenci sayıları ve BT sınıflarına ilişkin bilgiler Çizelge 3'de yer almaktadır.

Çizelge 3

BT Öğretmenlerin Okullarındaki Öğrenci Sayıları ve BT Sınıflarına İlişkin Bilgiler

		f	**%**
Okul türü	İlköğretim	26	86.70
	Ortaöğretim	4	13.30
Okuldaki toplam öğrenci sayısı	1-500 arası	7	23.30
	500-1000 arası	9	30.00
	1000-2500 arası	14	46.70
BT sınıflarındaki öğrenci sayısı	1-20 arasında	5	16.70
	20-30 arasında	9	40.00
	30-40 arasında	12	30.00
	40'dan fazla	4	13.30
BT sınıflarındaki bilgisayar sayısı	0	3	10.00
	15+1	8	26.70
	20+1	16	53.30
	25+1 ve daha fazlası	3	10.00

Çizelge 3 incelendiğinde; BT öğretmenlerinden 26'sının ilköğretim okullarında, 3'ünün ise ortaöğretim okullarında görev aldığı görülmektedir. Görüşmeye katılan BT öğretmenlerinin genellikle kalabalık okullarda çalıştığı görülmektedir. Buna koşut olarak, Çizelge 3'de BT öğretmenlerinin BT sınıflarındaki öğrenci sayıları incelendiğinde; 1-20 arasında öğrenciye sahip BT öğretmeni sayısı oldukça azken (N=5); 20-30 arasında öğrenciye sahip BT öğretmeni sayısı daha fazladır (N=12). Görüşmeye katılan BT öğretmenlerinin okullarındaki BT sınıflarındaki bilgisayar sayıları incelendiğinde ise; 3 öğretmenin okulunda BT sınıfına sahip olmadığı görülmektedir. BT sınıfı olan öğretmenlerden yarısından fazlasının ise, 20+1 bilgisayarı bulunduğu görülmektedir. Bu durum, BT öğretmenlerinin sınıflarında bir bilgisayar başına düşen öğrenci sayısının 2 ve daha fazla olduğunu göstermektedir.

2.1.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak; forum ortamı kayıtlarını çözümlemek için kodlar ve temalardan oluşan taslaklar ve yarı yapılandırılmış görüşmeler için görüşme formu hazırlanmıştır. Alanyazında, duygu ve mesleki kimlik göstergeleri ile ilgili olarak bir görüş birliği olmadığından, çalışma kapsamında öncelikle duyguların belirlenmesi için Russel (1980) ve Scherer (2001) gibi duygu kuramcılarının ortaya koymuş olduğu duygu sınıflamaları temel alınarak verilerin kodlanması için bir çerçeve oluşturulmuştur. Mesleki kimlik için ise yine konu ile ilgili araştırmalardaki mesleki kimlik göstergelerinden yola çıkılarak bir kodlama çerçevesi oluşturulmuştur (EK 1).

Tartışma formuna katılarak paylaşımlarda bulunan ve araştırma kapsamında görüşme yapmaya gönüllü olan BT öğretmenlerinin mesleki kimliklerini daha derinlemesine ortaya çıkarmak, eğitimdeki değişimler karşısında mesleki kimliklerinin ve duygularının nasıl etkilendiğini belirlemek amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bunun için katılımcıları bilgi paylaşmaya teşvik eden ve konu ile ilgili görüşlerini açık bir biçimde elde etmek amacıyla sorular hazırlamıştır. Sorular hazırlanırken kolay anlaşılabilir ve açık uçlu sorular sorulmaya çalışılmış, görüşme sürecinin yönlendirmelerden uzak ve farklı sorularla desteklenmiş biçimde yürütülmesi planlanmıştır. Hazırlanan taslak form bir ölçme değerlendirme uzmanı ve üç alan uzmanı tarafından incelenmiştir. Uzmanlardan alınan dönütler ve düzeltmeler sonucunda görüşme formunun son hali elde edilmiştir.

Görüşmelere geçilmeden önce iki BT öğretmeni ile pilot görüşmeler yapılmış, görüşme sırasında anlaşılmayan, açıklık getirilmesi gereken sorular belirlenerek, ek sorular yapılandırılmıştır. Alınan dönütler ve düzeltme önerileri ile yeniden biçimlenen görüşme formu, ölçme değerlendirme uzmanı tarafından bir kez daha değerlendirilmiş ve görüşme formuna son hali verilmiştir (EK 2).

2.1.3.1.Kodlama Birimi

İçerik çözümlemesi yapılmadan önce araştırmacıların yapacağı ilk şey çözümlemenin hangi birimler üzerinde gerçekleşeceğine karar verilmesidir. Bu birimler sözcük, cümle, paragraf, bölüm, ünite, yazar, ideolojiler, konular ya da bağlamla ilgili diğer bileşenler olabilmektedir (Berg, 1998). Bu birimleri seçerken önemli olan, kodlayıcılar arasındaki güvenirliğin sağlanmasına ve birimlerin kodlayıcılar tarafından tanımlanabilmesine dikkat edilmesidir (Rourke, Anderson, Garrison ve Archer, 2000). Yapılan araştırmada çevrimiçi ortam kayıtlarını çözümlemek için kodlama birimi olarak katılımcılar tarafından gönderilen mesajlar belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde ise kodlama birimi olarak, öğretmenlerin dile getirdikleri ifadelerdeki bağlamı kaybetmemek ve kodlayıcılar arasındaki nesnelliği sağlayabilmek için cümleler seçilmiştir.

2.1.4. Verilerin Toplanması

Tartışma formunda verilerin toplanmasına başlanmadan önce, tartışma formunun yöneticilerine ilgili araştırma kapsamında kayıtların incelenmesine yönelik izin amaçlı bir mesaj gönderilmiştir. Forum yöneticilerinden gelen olumlu yanıtlardan sonra, 2005-2015 yılları arasında belirlenen forum ortamında tartışılan tüm mesajlar araştırmacı tarafından kayıt altına alınmış ve basılı hale getirilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşmeler için ise, forum ortamındaki katılımcılara araştırmanın amacı, kapsamı, elde edilmek istenen bilgilerle ilgili açıklamalarla birlikte çalışmada kişisel bilgilerin gizliliği, görüşmelerin ortalama süresi, görüşme ve kayıt türü ile ilgili bilgileri içeren bir mesaj yollanmıştır. Görüşme yapmayı kabul eden 30 BT öğretmeni ile görüşmeler; Ankara ilinde bulunan ve yüzyüze görüşmeyi kabul edenlerle yüzyüze gerçekleştirilmiş, yüzyüze görüşmeyi kabul etmeyen ya da farklı illerde çalışan

BT öğretmenleri ile telefon görüşmeleri aracılığı ile yapılmıştır. Görüşmelere başlamadan önce BT öğretmenlerine bir kez daha çalışma hakkında bilgi verilmiş, onların katkısının önemi, bilgilerin gizliliği, verilerin ses kaydı altına alınacağına ilişkin hatırlatmalar yapılmıştır. Katılımcıların onayı alındıktan sonra görüşmelere başlanmıştır. Görüşmelere araştırmacı tarafından hazırlanan soruların sırası ile sorulması ile başlanmış, katılımcılara soruları istedikleri biçimde içtenlikle yanıtlamalarına izin verilmiştir. Süreç içinde anlaşılmayan noktalar ya da daha da ayrıntılandırılması istenen konularda ek sorular sorularak görüşme derinleştirilmiş, katılımcı tarafından anlaşılmayan sorularla ilgili yönlendirici olmayan açıklamalar yapılmıştır. Yüzyüze yapılan görüşmeler katılımcıların çalıştıkları kurumlarda gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin kesintiye uğramaması için öğretmenlerin kurumlarında derslerinin olmadığı saatlerin seçilmesine özen gösterilmiştir.

Araştırma kapsamında forum ortamı kayıtlarının çözümlenmesi ve görüşmeler dışında MEB tarafından BT öğretmenlerini doğrudan ya da dolaylı biçimde etkilediği belirlenen resmi belgeler incelenmiştir. Bu resmi belgelere resmi gazeteden, tebliğler dergisinden, MEB mevzuat bankasından, MEB'in resmi web sitesinden ve il milli eğitim müdürlüklerinin web sayfalarından erişilmiştir. Bu belgelerin seçilmesi işlemine 1995-2015 tarihler arasında yayınlanmış olan belgelerin başlıklarının ve içeriklerinin okunması ile başlamıştır. Alınan kararlarda öncelikle bilişim teknolojileri eğitimi ve bu teknolojilerin eğitime kaynaştırılması odaklı olan, daha sonra da BT öğretmenlerini doğrudan etkileyen kararlar belirlenmiştir. Belirlenen belgeler türlerine ve yıllara söre sınıflandırılmış ve çözümlenmeye hazırlanmıştır.

2.1.5. Verilerin Çözümlenmesi

Öncelikle BT öğretmenlerinin tartışma formunda yansıttıkları duyguları ve mesleki kimliklerini belirlemek amacı ile hazırlanan duygu ve mesleki kimlik temalarına göre içerikler çözümlenmeye başlanmıştır. Araştırmada BT öğretmenlerinin duygularını ve mesleki kimliklerini ortaya koymak amacı ile yapılacak kodlamada alanyazına dayanarak çerçevelerin oluşturulmasının ardından, verilerin kodlanmasına geçilmiştir. Verilerin yaklaşık %20'lik kısmı (58200 mesaj) belirlenen temalara göre kodlanmıştır. Ancak süreç içinde bazı duygular listeye eklenmiş, bazı duygular ise öğretmenler tarafından hiç dile getirilmediği ya da diğer duygularla iç içe geçtiği için ayırt

edilemediği için listeden çıkarılmıştır. Mesleki kimliğe yönelik olarak da belirlenen temalara uygun biçimde kodlamalar gerçekleştirilmiştir. Verilerin kodlanması sürecinde okunan 302.617 mesajdan 47.866 mesaj duygu ve mesleki kimlik ile ilgili temaların altında kodlanmıştır.

Neundorf (2001) içerik çözümlemesinde kodlamanın güvenilirliği için en az iki kodlayıcının kullanılmasını ve kodlamaların birbirinden bağımsız olarak yapılması gerektiğini ifade etmektedir. Bu araştırmada da en az iki kodlayıcının verilerin farklı bölümlerini araştırmacıdan bağımsız bir biçimde kodlaması planlanmıştır. De Waver, Schellens, Valcke ve Van Keer (2006) temalaştırma ile ilgili daha güvenilir sonuçlar sunması açısından birden fazla kodlayıcı arası güvenilirlik kat sayısının hesaplanmasının uygun olacağını belirtmiştir.

Araştırmacı tarafından oluşturulan kod listesi ve kodlanan mesajların güvenirliğini belirlemek amacıyla uzman görüş formu hazırlanmıştır (EK 3). Uzman görüş formu hazırlanırken her bir duygu ve mesleki kimlik yapısı ile ilgili mesajla ilgili temalar altında yer verilmiştir. Hazırlanan form, duygu alanında çalışan iki uzman ile eğitim bilimleri alanında nitel çalışma yapan iki uzman tarafından incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda alınan dönüt ve düzetmelerle birlikte temalar son haline getirilmiştir.

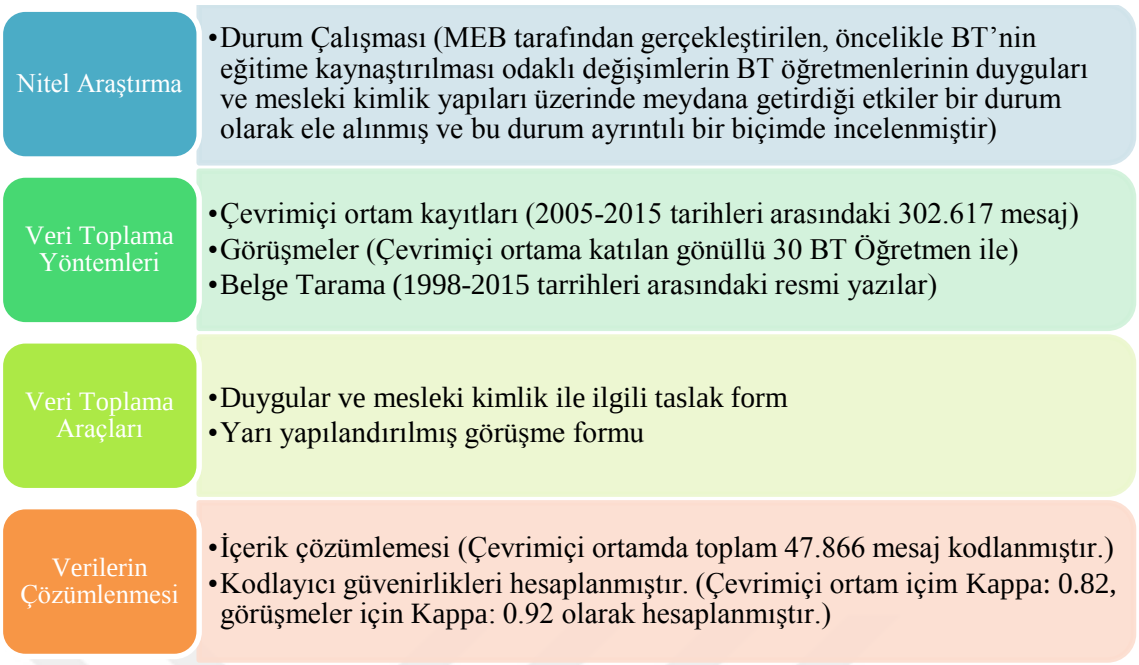
Çevrimiçi tartışma ortamında veriler araştırmacı tarafından kodlandıktan sonra nitel araştırma dersi almış ve bu konuda çalışmalar yapan doktorasını tamamlamış bir öğretim elemanı tarafından kodlanmıştır. İkinci kodlayıcıdan kodlama birimlerini konulara, duygulara ve mesleki kimlik yapılarına göre belirlenen temalara uygun olarak kodlaması istenmiştir. İkinci kodlayıcı tarafından kodlanan veriler, tüm kodlanan mesajların %10'unu oluşturmaktadır (4236 mesaj). Kodlayıcılar arasındaki güvenirliği belirlemek için Kappa Cohen katsayısı hesaplanmıştır. Çevrimiçi tartışma ortamındaki kodlamalar için Kappa Cohen katsayı 0.82 olarak belirlenmiştir. Elde edilen sonuç, her iki kodlayıcı arasındaki tutarlığın gerekli düzeyi sağladığını göstermiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilen verileri çözümlemek için ise içerik çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. Çözümlemeye başlanmadan önce görüşme ses kayıtları metin haline getirilmiştir. Nitel verilerin çözümlemeye hazır bir biçimde düzenlenmesinin ardından, görüşme yapılan kişilerin her soruya verdiği yanıtlar tek tek okunarak genel bir görüş elde edilmiştir. Ardından verileri kodlanması aşamasına geçilmiştir. Veriler araştırmacı tarafından tümevarımcı bir çözümlemeyle kodlanmıştır. Ardından bu kodları genel düzeyde açıklayabilen temalar oluşturulmuş ve veriler bu

temalar altında toplanmıştır. Temaların belirlenmesi sürecinde bir alan uzmanından yardım alınmış, ondan gelen görüşlere göre düzenlemeler yapılmıştır. Görüşmelerin çözümlenmesinin ardından görüşme yapılan kişiler arasından rastgele seçilen 6 kişinin (%20) görüşme metinleri bir alan uzmanı tarafından belirlenen kod ve temalara göre çözümlenmiştir. Kodlayıcı ve araştırmacının verileri arasında güvenirliği belirlemek için Kappa Cohen katsayısı hesaplanmıştır. Görüşme verileri için hesaplanan Kappa Cohen katsayısı 0.92 olarak belirlenmiştir. Sonuçlar her iki kodlayıcı arasındaki tutarlığın gerekli düzeyi sağladığını göstermiştir.

Yapılan bu çalışma kapsamında çevrimiçi tartışma ortamından elde edilen veriler; MEB kararları temel alınarak yıl yıl ele alınmıştır. Verilerin sunumunda tartışılan konuların, duyguların ve mesleki kimlik göstergelerinin frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Çevrimiçi ortamdan alınan alıntılarda veriler desteklenmiştir. Alıntılar verilerken, kişilerin adlarına ve çevrimiçi ortamdaki kullanıcı adları kullanılmamış, onun yerine örneğin 200. Mesajı bulgularda kullanmak için mesaj (M-200) biçiminde isimlendirilmiştir. Yapılan görüşmelerin çözümlenmesinde de benzer biçimde veriler, görüşme soruları temel alınarak frekans ve yüzde değerleri ile sunulmuştur. Görüşmelerin çözümlemesinde doğrudan kişilerin adlarına ve çevrimiçi ortamdaki kullanıcı adlarına yer verilmemiştir. Verilerin sunumunda gizliliği sağlamak ve etik kurallara uymak için katılımcılar cinsiyetlerine ve kodlanma sırasına göre kod isimler verilerek ifade edilmiştir. Örneğin, görüşmelerde birinci sırada görüşme yapılan kişi kadın ise, (1-K) biçiminde kod verilmiştir. Çalışmada, bulguları desteklemek için hem çevrimiçi tartışma formundan, hem de görüşmelerden doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilmiştir.

Araştırmada belge taraması ile toplanan resmi belgeler de içerik çözümlemesi yöntemi ile çözümlenmiştir. Bu süreçte 1995-2015 tarihleri arasında erişilen resmi belgelerde BT öğretmenlerini özellikle çalışma ortamı ve görev sorumluluk bağlamında doğrudan ya da dolayı olarak etkileyen noktaları belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla, resmi belgeler tek tek incelenmiş, BT öğretmenlerini ilgilendiren kısımlar kodlanmıştır. Belirlenen kodlar ve resmi belgeler MEB mevzuatına hâkim olan alan öğretmenleri tarafından incelenmiş, dönütler ve düzenlemelerle son haline getirilmiştir. Çözümlemelerin ardından bulgular kronolojik olarak sunulmuştur. Araştırmadaki verilerin toplanması ve çözümlenmesine ilişkin süreç Şekil 15’ de görüldüğü biçimdedir.

Şekil 15. Araştırmada Verilerin Toplanması ve Çözümlenesi Süreci

2.1.5.1.Çalışmanın İç ve Dış Geçerliliği

Bu araştırmada, çalışmanın iç geçerliliği ve dış geçerliliğini sağlamak için aşağıdaki önlemler alınmıştır:

- Farklı veri kaynaklarından veriler toplanarak çözümlenmiştir.
- Araştırma sürecinde çevrimiçi tartışma ortamı verileri, erişilen resmi belgeler ve görüşme kayıtlarına ilişkin veriler bilgisayar ortamına aktarılıp saklanmaktadır.
- Verilerin çözümlenmesi sürecine ilişkin olarak ayrıntılı bilgi verilmeye çalışılmıştır.
- Verilerin tanımlanması ve yorumlanmasında nesnel davranılmaya çalışılarak, verilerin yorumlanmasında ses kayıtlarından ve ortam kayıtlarından doğrudan alıntılara yer verilmiştir.
- Toplanan verilerin ve bulguların doğruluğu için alan uzmanları ve araştırmacılardan destek alınmıştır.
- Araştırmanın benzer bağlamlarda yinelenebilmesi için araştırma grubu, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenme sürecine ilişkin ayrıntılı bilgiler verilmiştir.
- Araştırma sonuçları daha sonra yapılacak olan çalışmalarla ilişkilendirilebilecek biçimde sunulmaya çalışılmıştır.

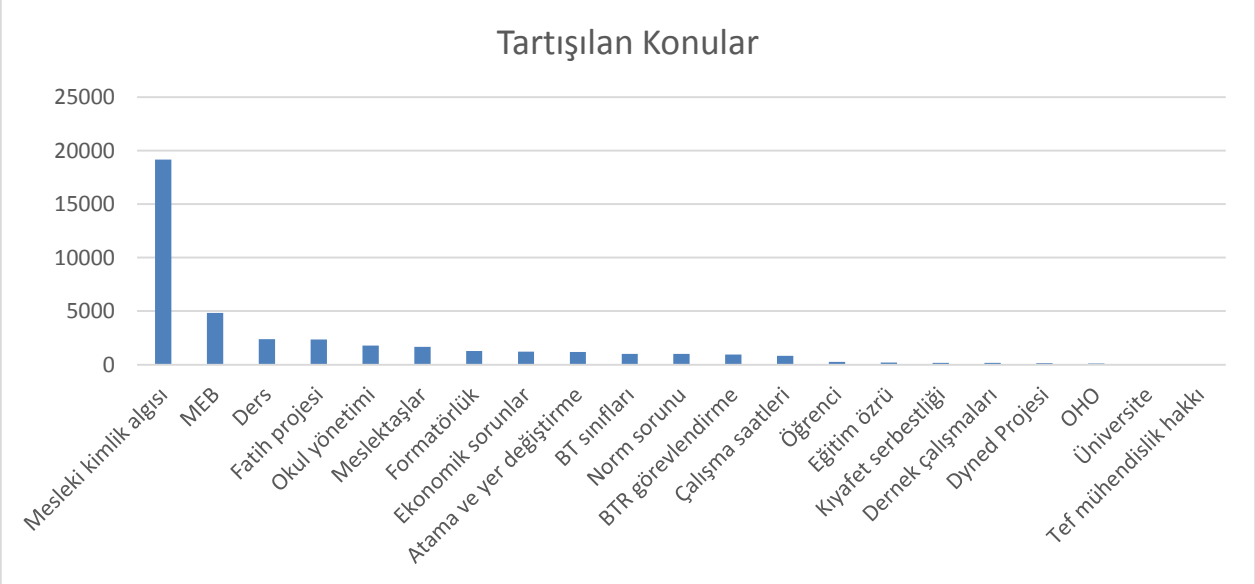
BÖLÜM 3

3.1.Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın bulguları ve bu bulgulara ilişkin yorumlar sunulmuştur.

3.1.1. Forum Ortamında Tartışılan Konuların, Duyguların ve Mesleki Kimlik Göstergelerinin Genel Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

2005-2015 yılları arasında forum ortamında tartışılan konuların yıllara göre dağılımı Şekil 16' da görülmektedir.

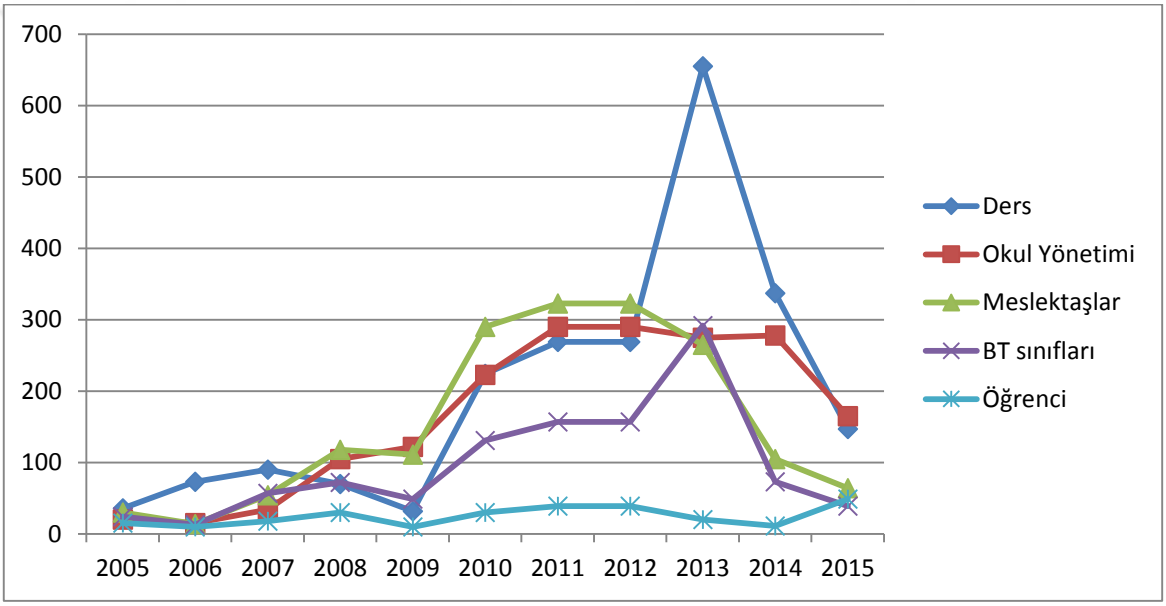

Şekil 16. 2005-2015 Yılları Arasında Forum Ortamında Tartışılan Konularının Dağılımı

Şekil 16 incelendiğinde, forum ortamında 11 yılda en fazla mesleki kimlik algısı ile ilgili tartışmaların yapıldığı, bunu MEB ile ilgili yapılan tartışmaların izlediği

görülmektedir. MEB dışında, BT dersleri, fatih projesi, okul yönetimi, meslektaşlar, formatörlük görevlendirmesi gibi konular ise birbirine yakın yoğunlukta tartışılmıştır. Yapılan tartışmalar içinde en az DynEd projesi, Okullar Hayat Olsun (OHO) projesi, üniversite desteği ve teknik eğitim fakültesi mezunlarına mühendislik hakkının verilmesi ile ilgili konularda tartışmaların olduğu görülmektedir. Şekil 16 incelendiğinde, yıllar içinde öğrenciler ile ilgili tartışılan konuların azlığı dikkati çekmektedir.

Forum ortamında 2005-2015 yılları arasında okul bağlamı ile doğrudan ilişkili olan dersler, okul yönetimi, meslektaşlar, BT sınıfları ve öğrenciler ile ilgili tartışılan konuların yıllara göre dağılımı Şekil 17'de görüldüğü biçimdedir.

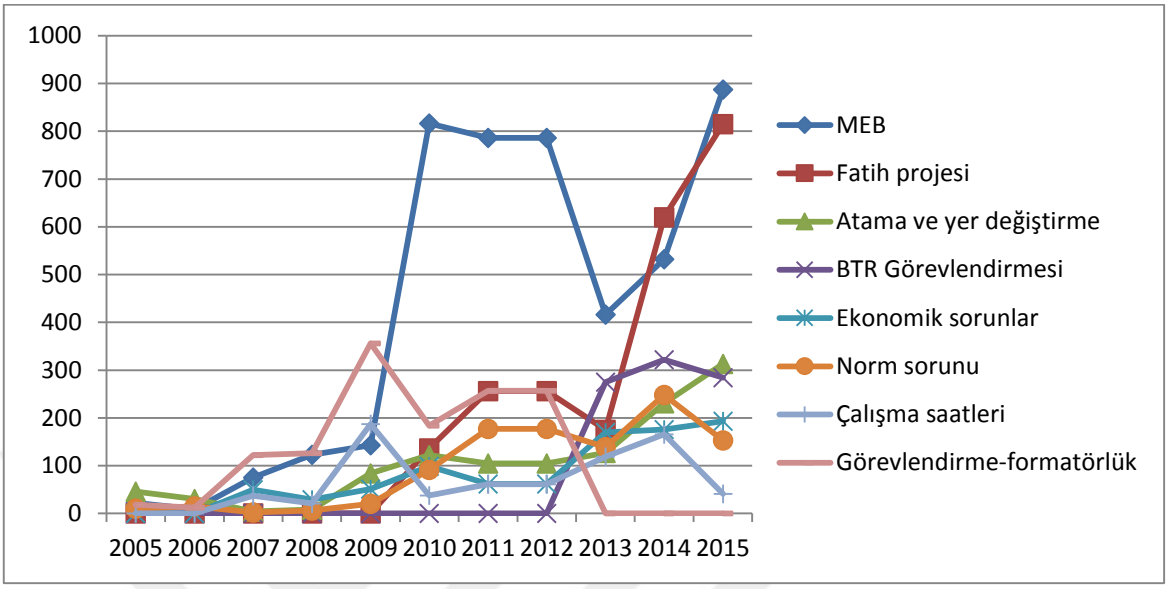

Şekil 17. Dersler, Okul Yönetimi, Meslektaşlar, BT Sınıfları ve Öğrenciler ile İlgili Tartışılan Konuların Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 17 incelendiğinde dersler, okul yönetimi, meslektaşlar, BT sınıfları ve öğrenciler ile ilgili konuların hemen hemen her yıl tartışıldığı; fakat belli dönemlerde tartışılan konuların yoğunluklarında sıçramalar yaşandığı görülmektedir. Yapılan tartışmalarda, özellikle 2010, 2013 ve 2014 yıllarındaki değişimler dikkati çekmektedir. Yaşnılan ani değişimler üzerinde, bu yıllarda BT öğretmenlerini ilgilendiren kararların etkisi bulunmaktadır.

Okul bağlamındaki konular dışında MEB'in genel uygulamaları, Fatih projesi, atama ve yer değiştirmeler, norm kadro sorunu, formatörlük görevlendirmesi, BTR

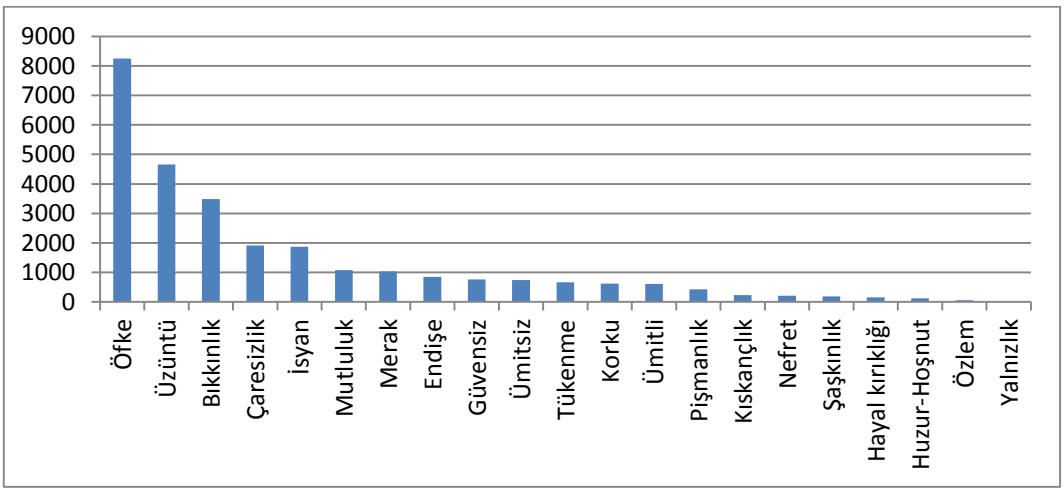
görevlendirmesi ve çalışma saatleri ile ilgili konularda yapılan tartışmaların yıllara göre dağılımı Şekil 18'de görülmektedir.

Şekil 18. Tartışma Ortamında Ele Alınan Diğer Konuların Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 18 incelendiğinde, okul bağlamı dışındaki konuların tartışılma yoğunluklarında dönem dönem ani değişikliklerin olduğu görülmektedir. Özellikle MEB ve Fatih projesi ile ilgili konularda 2010, 2013, 2014 ve 2015 yıllarındaki değişimler dikkati çekmektedir. Okul bağlamındaki tartışmalara benzer biçimde ilgili yıllarda BT öğretmenlerini etkileyen önemli kararların alındığı görülmektedir.

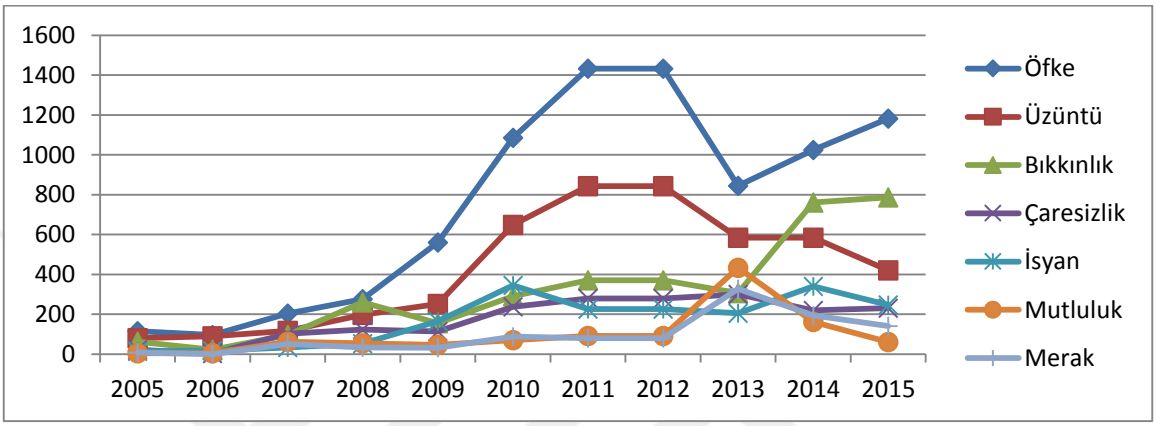
BT öğretmenlerinin 2005-2015 yılları arasında dile getirdiği duyguların dağılımı Şekil 19' de görüldüğü biçimdedir.

Şekil 19. 2005-2015 Yılları Arasında Tartışma Ortamında Dile Getirilen Duyguların Dağılımı

Şekil 19 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin 11 yıl boyunca yaptığı tartışmalarda en fazla öfke, üzüntü ve bıkkınlık; en az ise özlem ve yalnızlık duygularını yansıttıkları görülmektedir. Olumlu duygulardan mutluluk, ümit gibi duyguları ise oldukça az yansıttıkları dikkati çekmektedir.

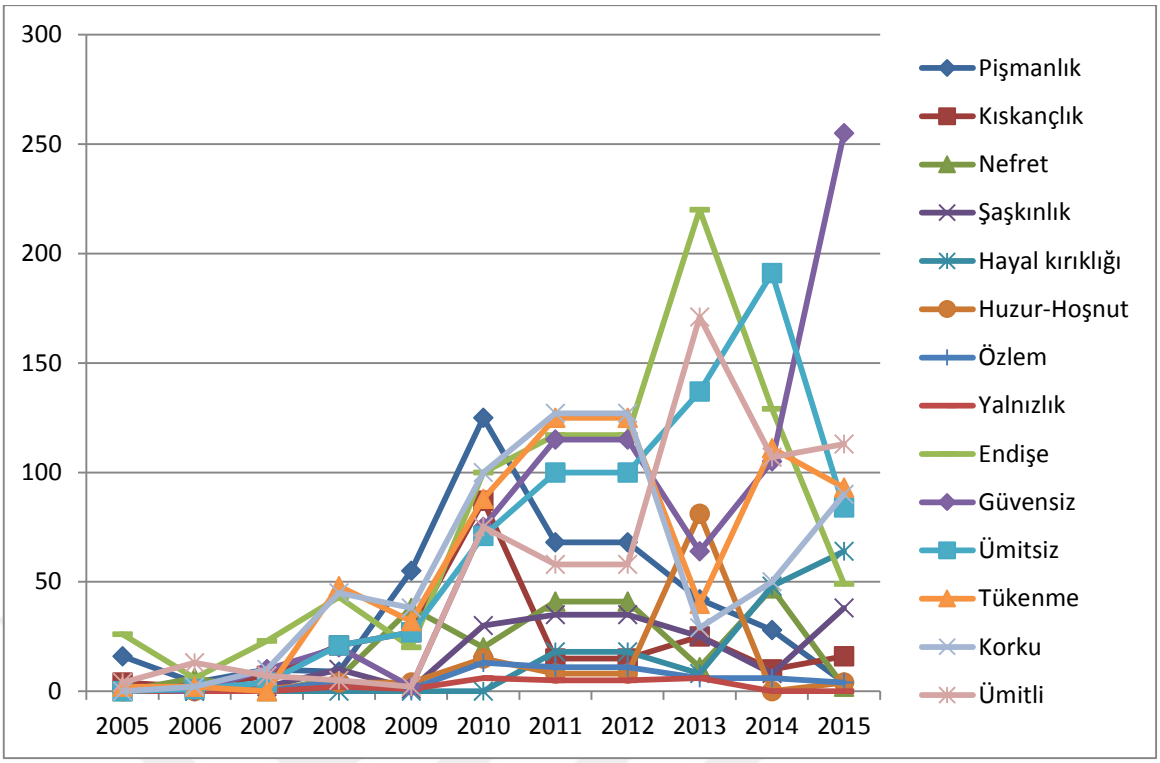
BT öğretmenlerinin en fazla yansıttığı 6 duygunun (toplam sayısı 1000'den fazla olan) yıllara göre dağılımı Şekil 20'de yer almaktadır.

Şekil 20. 2005-2015 Yılları Arasında En Fazla Yansıtılan 6 Duygunun Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 20 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin duygu içeren mesajlarında özellikle 2008 yılında sonra hızla artış yaşanmaya başladığı; 2011 ve 2012 yılında ise duyguları içeren tartışmaların en yüksek düzeyde yaşandığı görülmektedir. 2013 yılı ise pek çok duygu için önemli değişimlerin yaşandığı yıl olarak göze çarpmaktadır. Bu yılda alınan kararların olumsuz duyguları azalttığı, olumlu duygular arttırdığı dikkati çekmektedir. Ancak yaşanan durum çok uzun sürmemiş, 2014 yılı ile birlikte olumsuz duygular yeninden artmaya başlamıştır.

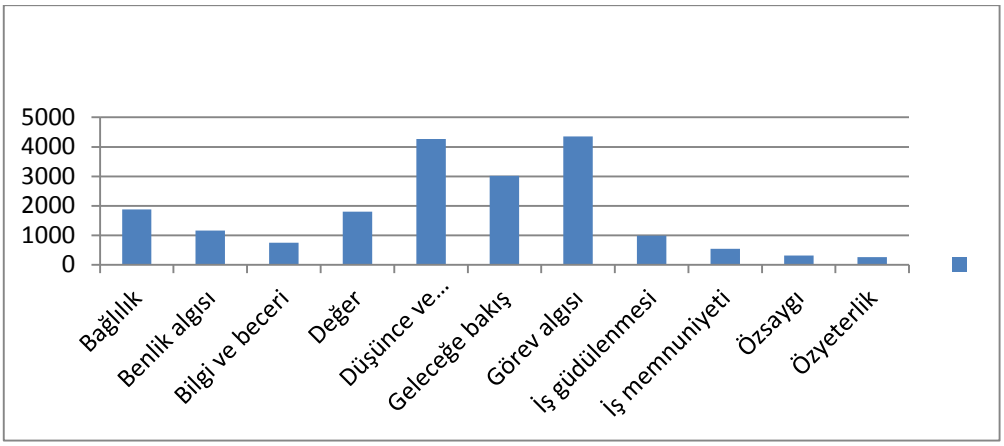
Forum ortamında öfke, üzüntü, bıkkınlık, çaresizlik, isyan ve mutluluk kadar yoğun olmasa da BT öğretmenleri tarafından dile getirilen diğer duyguların yıllara göre dağılımı Şekil 21'de görülmektedir.

Şekil 21. Tartışma Ortamında Dile Getirilen Diğer Duyguların Yıllara Göre Dağılımı

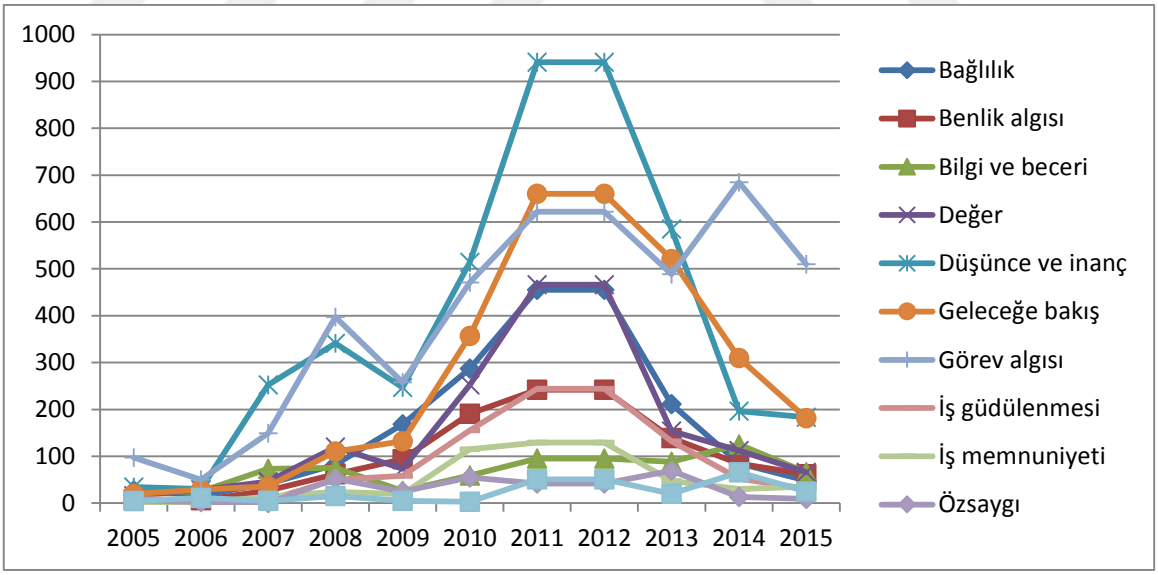
Şekil 21 incelendiğinde, yine diğer duygularda benzer biçimde 2010, 2013, 2014 ve 2015 yıllarındaki kararların büyük değişikliklere neden olduğu görülmektedir. Özelikle 2013 yılından sonra belirli duygulardaki önemli değişiklikler göze çarpmaktadır. Endişe, ümit ve ümitsizlik, huzur ve hoşnutluk duyguları 2013 yılında aniden yükselirken; 2014 yılına gelindiğinde olumlu duyguların hızla azaldığı, olumsuz duyguların daha da arttığı görülmektedir. Bu olumsuz duygular içinde özellikle tükenme, korku, ümitsizlik, hayal kırıklığı ve güvensizlik gibi duygularda artış yaşandığı görülmektedir.

Forum ortamında duygularla birlikte BT öğretmenlerinin tartışmalarındaki mesleki kimlik göstergelerinin dağılımı incelendiğinde Şekil 22'deki gibi olduğu görülmektedir.

Şekil 22. 2005-2015 Yılları Arasında Tartışma Ortamında Dile Getirilen Mesleki Kimlik Göstergelerinin Dağılımı

Şekil 22 incelendiğinde, yıllar içinde BT öğretmenlerinin en fazla görev algısı, düşünce ve inançlar ile geleceğe bakış boyutlarında, en az ise öz-saygı ve öz-yeterlik boyutlarında mesleki kimlik yansımalarının olduğu görülmektedir. Yıllar içinde bazı mesleki kimlik göstergelerine çok yoğun rastlanırken, bazı yıllar bu oran oldukça azdır. BT öğretmenlerinin mesleki kimlik göstergelerinin yıllara göre dağılımı daha net biçimde Şekil 23'de yer almaktadır.

Şekil 23. Tartışma Ortamındaki Mesleki Kimlik İle İlgili Göstergelerin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 23 incelendiğinde, 2008, 2009, 2011, 2013 ve 2014 yılları arasında kimlik göstergelerinde yaşanan değişimler dikkati çekmektedir. Özellikle 2010 yılından sonra

mesleki kimliğin neredeyse tüm göstergeleri ile ilgili yansımalar hızla artmış, 2013 yılından sonra ise bu durum tersine dönmüştür.

MEB tarafından alınan kararların BT öğretmenlerinin duygularındaki ve mesleki kimlik yapılarındaki etkisini ortaya koyabilmek amacıyla yıl yıl alınan kararlar ve forum ortamında yapılan tartışmalar birlikte incelenmiştir. Aşağıda sırası ile MEB tarafından alınan kararlara, BT öğretmenlerinin tartıştıkları konulara ve bu konuları tartışırken yansıttıkları duygulara ve mesleki kimlik göstergelerine yer verilmiştir.

3.1.2. Yıllara Göre MEB Tarafından Alınan Kararlar ve Tartışma Formu İçeriklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

3.1.2.1.MEB Tarafından 1993-2005 Yılları Arasında Alınan Kararlar ve Etkileri

15.03.1993 tarihinde MEB tarafından 2378 sayılı "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumlarında Bilgisayar Laboratuvarlarının Seçilmesi, Düzenlenmesi ve İşletilmesi ile Bilgisayar ve Bilgisayar Koordinatör Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi, Seçilmesi ve Görevleri" hakkında bir yönerge yayınlanmıştır (EK 4). Bu yönergede bilgisayar dersini okutabilecek atama alanları ile ilgili açıklamalarda bulunulmuş; esas ve yardımcı branşları bilgisayar olanlar öncelikli olacak biçimde; gereksinimin karşılanmadığı durumlarda halen bakanlık kadrolarında çalışan yükseköğretim mezunu sınıf öğretmenleri, ortaöğretim kurumlarında çalışan fizik, kimya, fen, biyoloji branş öğretmenleri ile örgün ve yaygın mesleki öğretim kurumlarındaki meslek dersleri öğretmenlerinden isteyenler arasından görevlendirme yapılabileceği belirtilmiştir. Yönergede ayrıca laboratuvarların ders dışı zamanlarda etkili kullanımının sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Bilgisayar öğretmeninin temel görevleri olarak; yönetmelikte belirtilen görevler dışında dersleri yürütmek, BT dersliğinin bakım ve temizliğini sağlamak, teknik sorunlar olduğunda koordinatör ile işbirliği içinde sorunlara çözüm bulmak belirtilmiştir. Yönergede koordinatör öğretmen ile ilgili de açıklamalar yapılmıştır; bu öğretmenler bilgisayar laboratuvarlarının etkin kullanımı ile ilgili her türlü aksaklıkları gidermekle yükümlü olan, gerekli bağlantıların ve işbirliğinin sağlanmasından sorumlu kişi olarak tanımlanmıştır. Yönergede koordinatör öğretmenlerin görevleri sıralanmış, bu görevler arasında "idari ve diğer amaçlı bilgisayar kullanımına yardımcı olmak" biçiminde dile getirilen görev tanımı

dikkati çekmektedir. Koordinatör öğretmenin görevlerinin belirtildiği madde de "bilgisayar laboratuvarı bulunan okullara ilave bir müdür yardımcısı kadrosu verilir ve bilgisayar koordinatör öğretmeni müdür yardımcısı olarak görevlendirilir." açıklaması yapılmış, bu açıklama ile koordinatör öğretmenlere idari kadro verileceği belirtilmiştir.

29.04.1994 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 578 sayılı kararla "İlköğretim okulları haftalık ders çizelgesi"ni yayınlamıştır (EK 5). Yayınlanan ders çizelgesinde zorunlu ya da seçmeli dersler arasında "Bilgisayar Dersi" yer almamaktadır.

21.06.1996 tarihinde MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 218 sayılı kararıyla "Resmi, Özel Okulöncesi, İlköğretim, Ortaöğretim ve Yaygın Eğitim Kurumlarına Atanacak Öğretmenlerinin Atama Onaylarına Esas Olan Alanlarla, Mezun Oldukları Yükseköğretim Programlarının ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslerin Listesini" yayınlamıştır (EK 6). Çizelgede atamaya esas olan branş olarak "Bilgisayar" branşına fakültelerin "Bilgisayar Öğretmenliği, Bilgisayar Sistemleri Öğretmenliği, Bilgisayar ve Kontrol Öğretmenliği, Bilgisayar Bilimleri Mühendisliği ile Kontrol ve Bilgisayar Mühendisliği" bölümlerinden öğretmenlerin atanacağı belirtilmiştir. BÖTE bölümleri kararın alındığı yıl henüz daha kurulmamıştır. Alınan kararın açıklamalar kısmında öğretmen açığının kapatılamadığı alanlar için en az 21 kredi "Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri" aldığını belgelendiren, karar ekindeki yükseköğretim kurumları lisans mezunlarının başvurularının kabul edileceği, bu biçimde de açık karşılanmaması durumunda karar ekinde yer alan lisans mezunlarından "Öğretmenlik Meslek Bilgisi"ne sahip olmayanların başvurularının da kabul edileceği, ancak bu lisans programından mezun kişilerin atanmaları durumunda adaylık dönemleri içinde hizmetiçi eğitim yoluyla formasyon eğitimi verileceği belirtilmiştir.

10.09.1997 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 143 sayılı kararı ile 1997-1998 eğitim öğretim yılından itibaren uygulamaya koymak üzere yeni bir ders çizelgesi yayınlanmıştır (EK 7). Yeni ders çizelgesinde "Bilgisayar Dersi" ilk defa 4. sınıftan itibaren seçmeli dersler programda yer almıştır. Seçmeli derslerin okul yönetimince öğretim yılı başında okulun ve çevrenin koşulları, öğrencilerin ilgi, istek ve gereksinimleri velilerin de görüşleri dikkate alınarak seçmeli dersler listesinden seçileceği belirtilmiştir. Gereksinim duyulması halinde seçmeli derslere ayrılan sürenin bir kısmı ya da tamamı Türkçe dersine, en fazla 2 saatinin de yabancı diller dersine ayırılabileceği vurgulanmıştır. Çizelge 4'de Bilgisayar dersin 4. 5. 6. 7. ve 8. sınıflarda 1 ya da 2 saat olarak okutulabileceği görülmektedir. 12.08.1998 tarihinde MEB Talim

Terbiye Kurulu Başkanlığı 173 sayılı kararla "Öğretmenliğe Atanacakların Atamalarına Esas Olan Branşlarıyla Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Dersler" konusunda 1996 yılında alınan kararda bir takım düzenlemeler yapmıştır (EK 8). Yapılan düzenleme ile birlikte fizik, kimya ve fen bilgisi derslerinin atama alanları değişmiş, diğer alanlarda ise herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Çizelge 4

1997 Yılında Alınan 143 Sayılı Karara Göre Seçmeli Derslerin Listesi

Dersin Adı	**Yıl Olarak Süresi**	**Haftalık Ders Saati**
1. Beslenme bilgisi	1-2	1-2
2. Bilgisayar	1-5	1-2
3. Çiçekçilik	1-5	1-2
4. Dramatizasyon	1-3	1-2
5. Güzel konuşma ve yazma	1-5	1-2
6. Güzel yazı çalışmaları	1-5	1-2
7. Halk oyunları	1-3	1-2
8. İkinci yabancı dil	1-5	1-2
9. Kooperatifçilik	1-5	1-2
10. Koro çalışmaları	1-3	1-2
11. Kütüphane bilgisi	1-5	1-2
12. Müzik	1-3	1-2
13. Pratik hayvancılık	1-5	1-2
14. Sağlık eğitimi	1-2	1-2
15. Sanat eğitimi	1-3	1-2
16. Spor etkinlikleri	1-3	1-2
17. Turizm rehberliği	1-3	1-2
18. Uygulamalı tarım	1-5	1-2
19. Yerel el sanatları	1-5	1-2

26.08.1998 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 180 sayılı kararla "İlköğretim Okulları Haftalık Ders Çizelgesi ve İlköğretim Okulu Seçmeli Dersleri" konusunda düzenleme yapmıştır (EK 9). Düzenleme ile birlikte seçmeli ders listesinde yer alan derslerden bir kısmı kaldırılmış, bir kısmı birleştirilmiş, bir kısmının da adı değiştirilerek listede yeniden yerini almıştır. Daha önceden 19 olan seçmeli ders sayısı düzenlemenin ardından 7'ye indirilmiştir.

Yeni listede Bilgisayar dersinin okutulacağı yıl ve haftalık ders sayısında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. 180 sayılı kararla birlikte yayınlanan yeni seçmeli ders listesi Çizelge 5'de verilmiştir.

Çizelge 5

1998 Yılındaki 180 Sayılı Karara Göre Seçmeli Dersler Listesi

Dersin Adı	**Yıl Olarak Süresi**	**Haftalık Ders Saati**
Bilgisayar	1-5	1-2
Drama	1-3	1-2
Güzel konuşma ve yazma	1-5	1-2
İkinci yabancı dil	1-3	1-2
Turizm	1-3	1-2
Tarım	1-3	1-2
Yerel el sanatları	1-3	1-2

02.12.1998 tarihinde Bakanlar Kurulunun 98/12120 nolu kararı ile "Milli Eğitime Bağlı Öğretmen ve Yöneticilerin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Esaslar" belirlenmiştir (EK 10). Bu esaslarda bakanlığın öğretmen, yönetici, uzman ve usta öğreticileri ile diğer görevlilerinin haftalık ders saatlerinin sayısı, ders görevleri, hizmetiçi eğitim etkinlikleri, ders ücreti karşılığı görevlendirme gibi ders ve ek derse ilişkin açıklamalar yer almaktadır. Bunun dışında; ders niteliğinde yönetim görevi, ders dışı hazırlık ve planlama görevi, sınav görevi, ders dışı eğitim çalışmaları gibi ek ders görevinden sayılan durumlara ilişkin konularla ilgili açıklamalar yapılmıştır. Öğretmen sayısının yetersiz olması halinde yükseköğrenim mezunu olmak koşuluyla; belirtilen esaslar kapsamındaki yönetici ve öğretmenler dışındaki resmî görevliler ile aylık karşılığı ders ve ek ders görevi saatlerini doldurup doldurmadıklarına bakılmaksızın sınıf öğretmenlerine ek ders görevi verilebileceği belirtilmiştir. Kadrosunun bulunduğu okul ve kurum dışında görevlendirme ile ilgili aylık ve ek ders görevi saatini dolduramayan öğretmenlerin için yapılan açıklamaya göre, çalıştıkları okul ya da kuruma en son atanan öğretmenden başlamak üzere aynı veya ikamet ettikleri belediye sınırları içinde alanlarında öğretmen gereksinimi bulunan diğer okul ve kurumlarda görevlendirileceklerdir. Aynı belediye sınırları içinde, alanlarında aylık karşılığı ders ve ek ders görevi saatlerini dolduramayan öğretmen varken dersler diğer alandaki öğretmenler ile uzman ve usta öğreticilere verilemeyecektir.

16.07.1999 tarihinde Bakanlar Kurulunun 99/13184 nolu kararı ile "MEB'e Bağlı Okul ve Kurumların Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 11). Yönetmelik ile MEB'e bağlı her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile diğer eğitim kurumlarının öğretmen ve yönetici norm kadro sayılarına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Aynı tarihte yayınlanan "Norm Kadro Uygulama Kılavuzu"nda norm kadronun ne olduğu açıklanmış, norm kadroların belirlenmesine yönelik ayrıntılı bilgiler sunulmuştur. Bazı alan öğretmenlerinin norm

belirleme durumları örneklerle açıklanırken; bilgisayar dersi için ayrıca bir açıklama yapılmamıştır. Yazının devamında bölge normunun norm belirlenmesi sürecinde nasıl işleme dâhil edileceği açıklanmıştır. Yapılan açıklamaya göre normun belirlenmesinde yalnızca okuldaki ders sayısının değil, eğitim bölgesindeki ders yükünün de etkili olduğu görülmektedir. Yönetmelikte ayrıca norm kadroların Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşleri de alınarak MEB tarafından belirleneceği belirtilmiştir. Aynı yönetmelikte okul ve kurumların norm kadro sayılarının Haziran ayında, yeni açılan okul ve kurumların norm kadrolarının ise belirtilenen süreler beklenmeksizin belirleneceği dile getirilmiştir. Öğretmenler aylık karşılığı ders ve zorunlu ek ders saatlerini kendi okul ve kurumlarında dolduramamaları halinde geçici olarak görevlendirileceklerdir. Yapılan görevlendirmede istekli öğretmenlere öncelik verilecek, istekli bulunmaması ya da fazlalığın giderilmesine yetecek sayıda olmaması halinde, o okul veya kuruma en son atanan öğretmen norm fazlası olarak belirlenecek ve işlemler ona göre sürdürülecektir.

10.08.1999 tarihinde MEB tarafından 23782 sayılı resmi gazetede "Norm kadro uygulama kılavuzu" yayınlanmıştır (EK 12). Kılavuzda belirlenen yönetmeliğin uygulamaya geçiş süreci ve bu süreçte izlenecek yollar, dikkat edilecek noktalar ve eğitim bölgelerinin planlanmasına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Yazıda norm kadro düzenlemelerin en geç 6 ay içinde tamamlanması istenmiştir.

03.11.1999 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğünü "Norm Kadro Uygulama Süreci" konulu 1999/90 sayılı genelge yayınlamıştır (EK 13). Genelgede eğitim bölgelerinin belirlenmesinin ardından bir eğitim bölgesinde bulunan okullardaki öğretmenlerin normunun nasıl hesaplanacağına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Daha önce yayınlanan yönetmelikte bölge normuna göre okullara nasıl norm verildiği belirtilse de çıkarılan genelge ile bu durum örnekle açıklanmıştır.

31.01.2000 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğü 10706 sayılı "Norm kadro uygulanması" konulu genelge yayınlamıştır (EK 14). Genelgede ülkenin her yerine hizmet götürebilmek adına yapılan norm düzenlemelerinden söz edilmiş, özür durumu atamalarına ve eş durumuna bağlı atamalara yer verilmiştir.

15.02.2000 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğü 16890 sayılı "Norm kadro ve yer değiştirmeler" konulu genelge yayınlamıştır (EK 15). Genelgede en geç 6 ay içinde belirlenmesi gereken okul ve kurumların norm kadroları tamamlanamadığı için, geçici süreliğine her türlü yer değiştirme işlemlerinin durdurulduğu belirtilmiştir.

18.02.2000 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğü 18942 sayılı "Norm kadro uygulanması" konulu genelge yayınlamıştır (EK 16). Genelgede 6 ay içinde tamamlanması beklenen eğitim bölgelerinin ve kurumların norm kadrolarının belirlenmesi işlemlerinin tamamladığı, onaylı listenin yürürlüğe girdiği belirtilmiştir.

10.03.2000 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğü "Norm kadro uygulaması" konulu 2000/28 sayılı genelge yayınlamıştır (EK 17). Genelgede özellikle bölüm, atölye ve laboratuvar şeflerinin norm düzenlemeleri, Anadolu ve Fen lisesindeki öğretmenlerin norm kadro durumları, geçici görevlendirilen öğretmenlerin norm kadro durumları hakkında verilen bilgiler dikkati çekmektedir.

01.06.2000 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu 340 sayılı kararı ile "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar İle Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Programları Ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslar " ile ilgili yeni düzenleme yapmıştır (EK 18). Yapılan düzenleme ile birlikte "Bilgisayar Dersi"ni okutabilecek program sayısı 9'a çıkarılmış, dersi okutabilecek programlar arasında "Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği" bölümü ilk kez yer almıştır. Alınan kararda BÖTE bölümü mezunlarının "mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına" atanamayacağı belirtilmiştir.

20.10.2000 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 8846 sayılı "Okulların Web Siteleri" konulu genelge yayınlamıştır (EK 19). Genelgede özellikle okulların web sitelerinin oluşturulan web yayın ekibi ile düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Genelgede okul web sitelerinin içeriğinde neler olması gerektiği belirtilmiş; okulların sitede tanıtım, faaliyet duyuruları, proje çalışmaları, sanat çalışmaları ve ders programına yer vermeleri istenmiştir.

02.11.2000 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 10055 sayılı "Okulların web siteleri" konulu yazı yayınlamıştır (EK 20). Resmi yazıda bazı okulların web sitelerinde yalnızca öğretmenler, etkinlikler, duyurular gibi okulun özel sorumluluk alanına ilişkin bilgilere yer verilmediği belirtilmiş, bu eksiklerin giderilmesi ve web sitelerinin kapsamında milli değerlerimiz, Atatürk ve Cumhuriyetimiz ile ilgili yazılı, görsel ve işitsel materyallere ve bilgilere kesinlikle yer verilmesi istenmiştir.

04.09.2001 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 339 sayılı "İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesinde Yer Alan Bazı Derslerin Haftalık Ders Saatlerinin Değiştirilmesi" konulu karar almıştır (EK 21). Karada bilgisayar dersi ile ilgili herhangi bir düzenleme yapılmamış, ders seçmeli olarak 1-5. sınıf arasında 1 ya da 2 saat seçilebilecek biçimde programda yerini korumuştur.

30.01.2002 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 1066 sayılı "Bilgi Teknolojisi Sınıfları 2002/13" konulu genelge yayınlamıştır (EK 22). Genelgenin başında teknoloji etkin bir biçimde kullanmak adına 2802 ilköğretim okulunda 3188 bilgi teknolojisi sınıfının açıldığı, bu sınıflarda etkili eğitimi verebilen 2058 formatör öğretmen ile 221.000 öğretmene bilgisayar okuryazarlık eğitimi verildiği belirtilmiştir. Ancak etkin biçimde kullanılmadığı belirtilen BT sınıfları için belirli düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan düzenlemelere göre müfettişler aylık raporlarında BT sınıflarının rehberlik çalışmalarına yer vermesi, BT sınıflarının teneffüslerde dahi açık tutulması, öğrencilerin bilgisayar arkadaşlığı konusunda teşvik edilmesi, müfettişlerin bilgisayar kullanımını teşvik etmesi, okullarda bilgisayar kullanımını teşvik için yarışmalar yapılması, ödüllerin verilmesi ve yapılanlarla ilgili olarak raporların tutulması istenmiştir.

31.03.2003 tarihinde MEB Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü 2003/20 sayılı "Standart Türk Klavyesi" konulu genelge yayınlamıştır (EK 23). Genelgede F klavye Türkçe diline daha uygun, daha ergonomik ve kullanışlı bulunduğundan; bakanlığa bağlı olan kuruluşlarda ve her derece ve türdeki okul ve kurumlarda TS-2117 sayılı Standart Türk Klavyesinin (F klavye) kullanımı istenmiştir.

23.07.2003 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 7421 sayılı "Bilişim Teknolojileri Kullanımı" konulu genelge yayınlamıştır (EK 24). Genelgede teknolojinin eğitim alanına girmesinden sonra teknolojinin yaygınlaştırılması için yapılanlar özetlendikten sonra tüm okullarda BT sınıfları kurulumu ile ilgili projelerinin olduğu belirtilmiştir. Teknolojinin eskimeden kullanılması için başta kendi okul öğrencileri olmak üzere çevre okulların ve vatandaşların bu teknolojilerden etkin bir biçimde yararlanması gerektiği vurgulanmıştır.

27.08.2003 tarihinde 25212 sayılı resmi gazetede "Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği" yayınlanmıştır (EK 25). Yönetmelikte ilköğretimin amaçları, ilkeleri, okullara öğrencilerin kayıt durumları, öğrencilerin değerlendirilmesi, personel görev ve yetkileri, kurullar ve komisyonlara yönelik açıklamalar yer almaktadır. İlgili yönetmelikte özellikle seçmeli derslerin değerlendirilmesi ile ilgili olarak yapılan açıklamalar dikkat çekmektedir. Açıklamalara göre seçmeli yabancı dil dersi dışındaki seçmeli derslerin notla değerlendirilmemesine; ancak öğrencilerin hangi seçmeli dersi aldıklarına ilişkin bilgilerin karne ve diğer kayıtlarda belirtilmesine karar verilmiştir.

01.11.2003 tarihinde MEB tarafından 2554 sayılı Tebliğler Dergisinde "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Araçları ve Ortamlarının Eğitim Etkinliklerinde Kullanım Yönergesi" yayınlanmıştır (EK 26). Yönergede ilköğretim ve orta öğretim okullarında bulunan BT sınıfları ve buna bağlı iletişim araçlarından; bu kurumlara devam eden öğrencilerle birlikte, bu teknolojinin bulunmadığı diğer kurumlardaki çalışan personelin, öğrencilerin ve çevre halkının yararlanabileceği belirtilmiştir. Ayrıca açılacak olan kurs ve etkinliklerde BT sınıfından nasıl yararlanılacağı ve sorumlu kişilere verilen görevler açıklanmıştır.

12.07.2004 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 119 sayılı kararın ile birlikte "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Öğretim Kurumlarına Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar ile Mezun Oldukları Yükseköğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslar" düzenlenmiştir (EK 27). Düzenleme ile birlikte bilgisayar dersi atama alanları 11 alana çıkartılmıştır. Ayrıca bölümlerin aylık karşılığı okutabilecekleri ders sayısı da yapılan düzenleme ile birlikte artmıştır. 2000 yılındaki düzenlemede BÖTE bölümü mezunları mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına hiç atanamazken; 2004 yılındaki düzenleme ile birlikte atamaları "sadece atölye ve laboratuvar derslerine atanamayacaklar" biçiminde değiştirilmiştir. 199 nolu kararda bilgisayar öğretmen gereksiniminin karşılanmaması durumu Elektronik Öğretmenliği ile Elektronik ve Haberleşme Öğretmenliği programlarından mezun olanların bilgisayar dersine atanabileceği belirtilmiştir.

24.06.2005 tarihinde 25855 sayılı resmi gazetede "Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 28). Yapılan değişiklikle birlikte seçmeli derslerin kimler tarafından okutulacağına ilişkin olarak "İlköğretim okullarının 4 ve 5 inci sınıflarında özel bilgi, beceri ve yetenek isteyen; beden eğitimi, müzik, resim-iş, din kültürü ve ahlâk bilgisi, yabancı dil, iş eğitimi ve bilgisayar dersleri branş öğretmenlerince okutulur. Ancak gereksinimin branş öğretmenlerince karşılanamaması hâlinde bu dersler yükseköğrenimlerini söz konusu branşlarda yapan sınıf öğretmenleri veya sınıf öğretmeni olup bu alanda hizmetiçi eğitim sertifikası almış öğretmenler tarafından ders değişimi yolu ile okutulabilir. Bunun da mümkün olmadığı durumlarda söz konusu dersler sınıf öğretmenince okutulmaya devam edilir." biçiminde düzenleme yapılmıştır.

14.07.2005 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 192 sayılı kararı ile yeni "İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi" belirlenmiştir (EK 29). Yeni çizelgede seçmeli ders listesinde düzenleme yapılmış; listeye sanat etkinlikleri, spor etkinlikleri,

satranç, düşünme eğitimi, halk kültürü, takviye ve etüt çalışmaları gibi dersler eklenmiş; ders saatleri ve okutulacak sınıf düzeyleri belirlenmiştir. 192 sayılı kararla birlikte Bilgisayar dersi ile ilgili de düzenleme yapılmış, dersin seçmeli ders olarak 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. ve 8. sınıflarda 1'er saat olmasına, her yıl ardışık olarak seçilmesinin koşul olmadığına karar verilmiştir. Düzenlemede seçmeli derslerin notla değerlendirilmeyeceği; ancak öğrencilerin hangi seçmeli dersi aldığı karne ve diğer resmi kayıtlarında belirtileceği hatırlatılmıştır. Yeni çizelgenin 1. 2. 3. 4. ve 5. sınıflara ait bölümü 2005-2006 yılında; 6. 7. ve 8. sınıflara ait olan bölümü ise 2006-2007 eğitim-öğretim yılında 6. sınıftan başlamak üzere kademeli olarak uygulanacaktır.

27.09.2005 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 13822 sayılı "Okulların WEB Siteleri" konulu yazı yayınlamıştır (EK 30). Yazıda okullarda web yayın ekibinin kurulmasına ve web sitesi içeriğine ilişkin bilgilere yeniden dikkat çekilmiştir.

27.09.2005 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 329 sayılı kararla "Orta Öğretim Kurumları Bilgi ve İletişim Teknolojisi Dersin Öğretim Programı" yayınlanmıştır (EK 31). Programda; uygulama süreci ile ilgili açıklamalara, dersin amaçlarına, ünitelere, ünitelerde işlenecek olan konulara, örnek etkinliğe yer verilmiştir.

3.1.2.1.1. Forum Ortamında 2005 Yılında Tartışılan Konular, Yansıtılan Duygular ve Mesleki Kimlik Göstergeleri

2005 yılında forum ortamında tartışılan konular Çizelge 6'da gösterilmektedir.

Çizelge 6

2005 Yılında Tartışılan Konular ve Kodlanan Mesaj Sayısı

Konular	**f**	**%**
Mesleki kimlik algısı	183	45.33
Atama ve yer değiştirme	46	11.39
BT Dersi	36	8.91
Meslektaşlar	30	7.43
BT sınıfları	24	5.94
MEB	22	5.45
Formatörlük	18	4.95
Öğrenciler	15	4.46
Norm kadro	10	3.71
Toplam	**404**	2.48

Çizelge 6 incelendiğinde, 2005 yılında forum ortamında en fazla mesleki kimlik algıları (%45.3), atama-yer değiştirmeler (%11.4) ve bilgisayar dersi (%8.9); en az ise öğrenciler (%3.7) ve norm kadro düzenlemesi (%2.5) ile ilgili konularda tartışmalar yapıldığı görülmektedir.

Forum ortamında 2005 yılındaki tartışmalarda BT öğretmenlerinin yansıttıkları duygular Çizelge 7'de verilmiştir. Tartışmalara yansıyan duyguların yer aldığı Çizelge 7 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin 2005 yılında en fazla öfke (%32), üzüntü (%22.4) ve bıkkınlık (%17.4); en az ise tükenme (%0.6) ve güvensizlik (%0.3) duygularını yansıttıkları belirlenmiştir. Mutluluk (%1.3), ümit (%1.3) gibi olumlu duyguların ise çok az yansıtıldığı dikkati çekmektedir. Konulara göre öğretmenlerin yansıttıkları duygular incelendiğinde; mesleki kimlik algısı ile ilgili en fazla bıkkınlık ve üzüntü; atama ve yer değiştirmelerle ilgili tartışmalarda en fazla öfke ve üzüntü; BT dersi ile ilgili tartışmalarda en fazla üzüntü, öfke ve çaresizlik; meslektaşlar ile ilgili tartışmalarda en fazla öfke ve bıkkınlık duyguları dile getirilmiştir.

Çizelge 7

2005 Yılında BT Öğretmenlerinin Duyguları

Duygular	**f**	**%**
Öfke	116	32.04
Üzüntü	81	22.38
Bıkkınlık	63	17.40
Çaresizlik	23	6.35
Endişe	26	7.80
Pişmanlık	16	4.42
İsyan	14	3.87
Merak	8	2.21
Mutluluk	4	1.10
Kıskançlık	4	1.10
Ümitli	4	1.10
Tükenme	2	0.55
Güvensiz	1	0.28
Toplam	**362**	**100**

Forum ortamında 2005 yılındaki tartışmalarda BT öğretmenlerinin yansıttıkları mesleki kimlik göstergeleri Çizelge 8'de verilmiştir. BT öğretmenlerinin yansıttıkları mesleki kimlik göstergelerinin yer aldığı Çizelge 8 incelendiğinde, 2005 yılındaki tartışmalarda en fazla görev algısı, düşünce ve inanç ve bağlılık boyutlarında, en az ise öz-yeterlik ve iş memnuniyeti boyutlarında yansımalarının olduğu görülmektedir.

Çizelge 8

2005 Yılında BT Öğretmenlerinin Mesleki Kimlik Göstergeleri

Kimlik boyutları	**f**	**%**
Görev algısı	97	39.92
Düşünce ve inanç	34	13.99
Bağlılık	27	11.11
Bilgi ve beceri	22	9.05
Geleceğe bakış	19	7.82
Değer	16	6.58
İş güdülenmesi	9	3.70
Benlik algısı	7	2.88
Öz-saygı	6	2.47
Öz-yeterlik	4	1.65
İş memnuniyeti	2	0.82
Toplam	**243**	**100**

3.1.2.1.2. MEB Tarafından 2005 Yılına Kadar Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi

Atama alanları ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2005 yılında atama alanları ile ilgili olarak BÖTE mezunlarının mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının atölye ve laboratuvar derslerine atanamamaları yönünde alınan karar, bilgisayar dersini okutabilecek bölümlerin sayısındaki artış, sınıf öğretmenlerinin ve uzman olarak 2 yıllık mezun kişilerin bilgisayar dersine girmelerine yönelik düzenleme BT öğretmenlerini oldukça öfkelendirmiş ve üzmüştür. Çünkü mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının atölye ve laboratuvar derslerine atanamayan BT öğretmenleri, bu noktada aldıkları eğitimleri sorgulayarak kendilerini engellenmiş hissetmişlerdir. Ayrıca iki yıllık mezunları, aldıkları eğitim bakımından Bilgisayar dersini yürütebilme noktasında yetersiz bulan BT öğretmenleri, uygulamanın adaletsizliğine ve diğer alan öğretmenlerinin BT öğretmenliğini rahat para kazanılan bir branş olarak görmelerine vurgu yaparak öfkelerini yansıtmışlardır. Atamalarla ilgili yapılan düzenlemelerin BT öğretmenlerinde oluşturduğu üzüntü ve öfke tartışma forumunda aşağıdaki biçimlerde ifade edilmiştir:

> *"*Neden giremiyoruz anlamıyorum. Benim meslek lisesinde çalışan o kadar çok arkadaşım var ki. Hem de böte mezunu… Hayret bir şey, şimdi ben atanamayacak mıyım?"(M-216)
> "Biz atanmazken ön lisans mezunlarının merkez okullarda bizim dersimizi işlemesine çok üzülüyorum." (M-237)

> "Tabi sizler derslerinize girmemek için gelip bizim alana el atıyorsunuz. Bir şeyler bilmenize de gerek yok, nasılsa okuldaki bilgisayar öğretmeni gerekeni yapar, bizde onun başında dururuz diyorsunuz… Böyle rahatlığı kim istemez ki. Biz zaten parayı çok kolay kazanıyoruz dimi… Gidin artık gidin istemiyoruz sizi.." (M-296)

BT dersi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2005 yılına kadar BT dersiyle ilgili olarak ders saatlerinin düzenlenmesi ve dersin notla değerlendirilmesi konularında düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Tartışma formu incelendiğinde, 2005 yılının ikinci yarısında bilgisayar ders saatinin azaltılması ile birlikte BT öğretmenlerinin MEB'e karşı öfkeleri artarken, sınırlı sürede verimli ders işlemeleri engellendiği için üzüntüleri de artmıştır. Bazı BT öğretmenleri tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Çünkü çok sevdiğim bilgisayar öğretmenliğini iyice rezil ettiler, ben derse girip öğrencileri düzene sokana kadar 5-10 dakika geçiyor. Her bir bilgisayara en az iki üç öğrenci oturtuyorum. Anlaşamayan 3-5 öğrenci oldu mu onlara da gidiyor 15-20 dakika. Geriye kalıyor 10-15 dakika. 10-15 dakika arası bir sürede benden nasıl verimli bir ders işlememi bekliyorlar!!! Gelsin de kendileri anlatsın bakalım. Yok böyle bir şey olamaz yaaa!!!" (M-470)
>
> "1 ders saatinde müfredatın yetişmesi imkânsız. Ben en çok öğrencilere üzülüyorum. Bilişim çağı bilişim çağı diyoruz, kısacık sürelerde öğrencilere bir şeyler vermeye çalışıyoruz. Yazık değil mi bu öğrencilere…" (M-612)

Ders saatlerinin sınıf düzeylerinde azalması BT öğretmenlerinin mesleki kimliklerini de olumsuz etkilemiştir. Bir yandan zorunlu ders saatini dolduramayan BT öğretmenleri gelecekte norm fazlası olabileceklerini düşünerek gelecek endişesi yaşarken, bir yandan da diğer alan öğretmenleri ile kendilerini kıyaslayarak, MEB tarafından kendilerine değer verilmediğini hissetmeye başlamışlardır. Süreçteki tartışmalarda, özellikle ders ile ilgili alınan karardan sonra BÖTE bölümünü okuduğu için pişmanlıklarını dile getiren BT öğretmenlerinin sayısındaki artış dikkati çekmektedir. Bu öğretmenler özellikle matematik gibi kendini ve dersini daha değerli hissedeceği bir öğretmenlik bölümü okumadıkları için pişmandırlar. Ders saati ile ilgili yapılan bu düzenlemenin BT öğretmenlerinin mesleki kimlik göstergeleri üzerindeki etkisi BT öğretmenleri tarafından şöyle ifade edilmiştir:

> "Ne güzel, seneye okulumda 12 saat dersim kalacak. Demek oluyor ki norm fazlası oluyorum. Şimdi beni başka bir okula mı görevlendirecekler, ya da okul okul mu gezeceğim, ne olacak… Geleceğimizden endişe etmeye başladım şimdiden, ne olacağını göremiyorum." (M-911)
>
> "… bilişim çağında bilgisayar dersine bir saat yeter. Ne güzel bir karar. Şuan o kadar pişman oldum ki böte bölümünü okuduğum için. Keşke matematik öğretmeni olsaydım. Dersim azalmaz, aksine artsın diye uğraşırlardı."(M-384)

> "Mesleğinin başında değersiz hissetmek… Sizce de bize değer verilse, bakanlık bizim dersimizi önemsese saatlerini azaltır mıydı?"(M-390)

BT sınıfları ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2005 yılında BT sınıfları ile ilgili olarak forum ortamında en fazla BT sınıflarındaki alt yapı eksiklikleri ve yaşanan teknik sorunlar tartışılmıştır. Kurulmayan BT sınıfları nedeni ile ders işleniş sürecinde zorluklar yaşayan BT öğretmenleri üzüntülerini yansıtırken, MEB'e öfkelenmektedirler. BT sınıfı olmadığı için hissedilen öfke ve üzüntü forum ortamında şöyle yansıtılmıştır:

> "Arkadaşlar Milli Eğitim Bakanı Bakanlığı kendi çiftliği sanıyor herhalde. Dönem içerisinde neden hala sınıf kurulmuyor, mantıklı bir sebep bulamıyorum. Adamlar çok fena bilgisayar alacağız bu kadar laboratuvar kuracağız deyip millete hava atmayı biliyorlar, bilgisayarlı eğitime destek diye, ama ortada sınıf falan yok, yeter artık insaf" (M-339)
> "BT sınıfı bu haldeyken ders işlemek istemiyorum. Herkes gibi ben de teneffüslerde dinlenmek, tozun içinde eski bilgisayarlarla uğraşmak istemiyorum. İnanın çok mutsuzum" (M-345)

2005 yılında BT sınıfları ile ilgili olarak tartışılan bir diğer konu, özelikle koordinatör öğretmenlerin görev yazısında belirtilen BT sınıflarının halka açılması ile ilgili olmuştur. BT öğretmenleri okuldaki görev ve sorumluluklarına bir de BT sınıflarının halka açılması görevinin eklenmesi ile öfke ve bıkkınlık hissederken, diğer taraftan sınıflarda güvenliğin nasıl sağlanacağı ve oluşan teknik sorunlarla kimlerin ilgileneceği konusunda resmi yazıdaki belirsizlik nedeni ile endişelenmişlerdir. Bu durumu tartışma formuna şöyle yansıtmışlardır:

> "Peki kim yapacak bu işleri? Her iş bitti, sınıflarımı halka açacakmışız. Kim ilgilenecek sorunlarla, biz, kim kalacak okulda geç saatlere kadar biz, peki ücret alacak mıyız, yok daha neler neden alalım ki bizim zaten görevimiz bu… Bıktım artık bu emirvakilerden…"(M-293)
> "Bilmiyorum ne yaparlar ama bu görevin bizim başımıza patlaması düşüncesi bile beni ürkütüyor." (M-327)

Formatörlük ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2005 yılında BT öğretmenlerinin sayısının az olması nedeniyle formatör öğretmen gereksinimini karşılamak için farklı alanlardaki öğretmenlere hizmetiçi eğitim sonrasında görev verilmesi BT öğretmenlerini daha da rahatsız etmeye başlamıştır. BT öğretmenleri özellikle yetişen alandışı öğretmenlerinin bilgisizliğine vurgu yapmakta, aldıkları 4 yıllık eğitimle 180 saatlik hizmetiçi eğitimin bir tutulmasına öfkelenmekte,

bir an önce bu haksız ve adaletsiz uygulamaya son verilmesini istemektedir. Bu durum iki BT öğretmeni tarafından tartışma formunda şöyle ifade edilmiştir:

> "Sinirlenmemek için artık forumu okumama kararı aldım. Yaaa Allah aşkına biz burada kendimizi parçalıyoruz bilgisayar öğretmenleri olarak, bakanlık çıkıyor ve eğitici formatörlük sınavı yapacağını açıklıyor, el insaf kardeşim pes yani. Meslektaşlarım bizler teknik eğitim mezunuyuz veya böte 4 yıl boyunca yeterince bilgisayar dersi görmedik mi? Mümkün mü 180 saatte bizim 4 yıl boyunca aldığımız eğitimleri almaları. Yapmayın artık, bırakın bizlere haksızlık yapmayı, herkes gitsin kendi işini yapsın." (M-632)
> "BÖTE mezunu bir bilgisayar öğretmeniyim okulumda 2 tane formatör öğretmen var. Birisi sabahçı birisi öğlenci olarak göreve başladı. Bir tanesi e-posta göndermeyi bile bilmiyor. Derse giriyorum, nöbet tutuyorum, laboratuvar işlerini yapıyorum, OKS kayıtları dâhil her türlü idari işleri yapıyorum, web sayfası işlemleriyle de uğraşıyorum Maaş karşılığını anca dolduruyorum. Onlar bir şey bilmeden full ek ders. Yeteeer ben zaten hepsini yapıyorum, son verilsin bu uygulamaya." (M-685)

BT öğretmenlerinin ve koordinatör öğretmenlerin görev ve sorumluluklarının tanımlandığı bir yönerge olsa da, 2005 yılındaki tartışmalarda BT formatör öğretmenlerinin görevlerinin yönergede yazılanlarla sınırlı kalmadığı görülmektedir. BT öğretmenleri bir taraftan okul yönetimi ve meslektaşların öğretim dışı ve kişisel istekleri ve sorunları ile ilgilenirken, bir taraftan da okullardaki teknik sorunlara çözüm bulmaya çalışmaktadırlar. Pekçok BT öğretmeninin yardımcı olmak amacı ile yaptıkları işlerin fazlalaşması ve kendilerine diğer öğretmenler ve yönetim tarafından tamirci, teknik eleman, hizmetli gibi bakılması onları işlerinden uzaklaştırırken, bıkkınlık ve üzüntü duymalarına yol açmıştır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Arkadaşlar ben de bir bilgisayar öğretmeniyim, kendi okulum harici 2 okulda görevlendirilmem var.. Yani toplam 3 okulum var. İnanın artık ben bu işten nefret etmeye başladım…Okula bir gidiyorum hocaların hepsi üstüme yürüyüp bir şey sormaya başlıyor, yok benim şu sorunun var. Yok bu sorunum var herkes elime kağıtları adresler tutuşturup benden bir şeyler istiyor. Teneffüs aralarında 5 dakika soluklanmak için dışarı çıkacak oluyorum ki başımda en az beş öğretmen belirip bana sorun anlatmaya başlıyorlar. Tam bir boğuşma ile mesai bittikten sonra ben bir sürü kopyalanacak CD ve bir sürü internetten halledilecek işlerle eve geliyorum ki telefonlarımız çalmaya başlıyor. İşte hocam benim bilgisayarımda sorun var, 5 dakika sonra seni evden alacağım.. Artık ne özel hayatımı kaldı ne de kendime ayıracak zamanım. Sanki okulunun kütüphanesi yokmuş gibi bütün yıllık ödev yaptıracak öğrenciler bile beni buluyor. Üniversite öğrencileri bile kaşla göz arasında benden ödevlere kaynak araştırma sözü alıyor. Sabah servise biniyorum lise öğrencileri sabah sabah bilgisayarımdaki sorunları çözüm arıyor. Bir kahve içmek için kafeye gidiyorum kafe sahibi hemen beni tutup bilgisayarımdaki dertleri anlatmaya başlıyor. Kısacası arkadaşlar ben bir uyurken dinleyebiliyorum. Bıktım artık lütfen derdime ortak olun." (M-549)
> "Ben hem öğretmen, hem teknisyen, hem de hizmetli. Valla üçü bir arada. 3 kişinin işini tek başına yapar olduk. Peess yani, sınıfı temizle→ hizmetli, bilgisayara bak→ teknisyen, ders anlat → öğretmen. Bu kadar da olmaz. Çok üzgünüm bu işleri yapmak zorunda kaldığım için" (M-570)

Yapılan tartışmalarda okul yönetimi ile BT öğretmenleri arasında da görev ve sorumluluklar bağlamında sorunlar yaşandığı görülmektedir. BT öğretmenleri okul yönetiminin yönetmelikteki maddeleri gerekçe göstererek "yönetime destek" adı altında kendi sorumluluklarındaki bazı görevleri yaptırmak istemesi nedeni ile öfkelenmektedir. Bilgisayara öğrenci bilgilerini girmek, ders programı hazırlamak, evrakları düzenlemek, teknik sorunlara çözüm bulmak gibi görevler istenen gereksiz görevlerden bazılarıdır. Verilen görevler BT öğretmenlerinin benlik algılarını da olumsuz etkilerken, kendilerini öğretmen gibi görmelerini engellemiştir. Verilen görevler anlamında yaşanan sorunların nedenini tartışan BT öğretmenleri, sorunları görev tanımları ve özlük hakları ile ilgili yönergedeki belirsizlikler ve özlük haklarının henüz net biçimde tanımlanmasına bağlamaktadırlar. Bu noktada öğretmenler ileride yapılacak düzenlemeyle sorunlarının çözülmesini istemektedir. Bir BT öğretmeni bu isteğini şöyle dile getirmiştir:

> "Derse girip çıkıyorum, öğretmenlerin notlarını giriyorum, sınav sorularını hazırlıyorum, yetmiyor müdürün yazı işlerine yardım ediyorum. Gerçekten ben öğretmeniyim, değil miyim? Yoruldum yeter artık. Görev tanımımız net biçimde belli olsa bunların hiçbirini yapmak zorunda kalmayacağız. Bir an önce özlük haklarımızı yeninden kazanmak için, hizmetçilikten kurtulmak için birlikte hareket etmeliyiz. Görev tanımlarımız belli olmazsa halimiz nicedir." (M-566)

Norm kadro ve ek ders ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2005 yılına kadar normların belirlenmesi, düzenlenmesi, norm fazlası öğretmenlerin belirlenmesi, görevlendirilmesi ve ataması ile ilgili olarak çok fazla karar alınsa da bu dönemde bilgisayar öğretmeni ve koordinatör öğretmen gereksinimi fazla olduğu için BT öğretmenlerinin norm ile ilgili çok fazla tartışma yapmadığı dikkati çekmektedir. Ayrıca bilgisayar alanının ders dışı çalışma yapılabilecek alanlar arasında bulunmaması BT öğretmenlerini egzersiz yapma konusunda sınırlandırsa da BT öğretmenleri 2005 yılında konu ile ilgili çok fazla tartışmamıştır.

3.1.2.2.MEB Tarafından 2006 Yılında Alınan Kararlar

21.02.2006 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 1662 sayılı "T.C. Millî Eğitim Bakanlığı İnternet WEB Sitesi Genel Kuralları" konulu bir yazı yayınlamıştır (EK 32). İlgili yazıda web sayfası tasarım yapısı ve içeriğinde bulunması gereken bilgilere yer verilmiştir.

04.03.2006 tarihinde 26098 sayılı resmi gazetede "Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği" yayınlanmıştır (EK 33). Yönetmelikte; öğretmenlerin atanma koşullarına, atama ve yer değiştirme işlemlerine, hizmet bölgeleri ve hizmet puanlarına yer verilmiştir. Buna koşut olarak, norm fazlası öğretmenlerin yer değiştirmeleri ile ilgili bir düzenleme yapılmıştır. Norm fazlası öğretmenlerin yer değiştirmeleri ile ilgili olarak; önceki düzenlemede, kuruma en son atanan öğretmenden başlamak üzere öğretmenlerin diğer kurumlarda ve okullarda görevlendirilmesi söz konusuyken, 2006 yılında yapılan düzenleme ile norm fazlası öğretmenlerin okullarında norm fazlası olarak devam etmelerine, ders ve ek ders görevlerini ise görevli oldukları yerleşim yerlerindeki diğer eğitim kurumlarında gerçekleştirmelerine karar verilmiştir. Norm fazlası öğretmenlerden istekli olanların, alanlarında gereksinim olması durumunda il içinde, gereksinim olmaması durumunda il dışında atamalarının yapılabileceği belirtilmiştir. Yer değiştirme konusunda isteklilerin olmaması durumunda ise, hizmet puanı en az olandan başlamak üzere görevlendirmenin yapılmasına karar verilmiştir.

09.05.2006 tarihinde 26163 sayılı resmi gazetede "Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayınlanmıştır. Yeni yönetmelikte bazı illerin hizmet bölgesi sınıflarında değişiklik yapılmıştır (EK 34).

12.05.2006 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu 133 nolu kararı ile "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Öğretim Kurumlarına Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar ile Mezun Oldukları Yükseköğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslar" hakkında düzenleme yapılmıştır (EK 35). Düzenlemede, bilgisayar dersinin atama alanında herhangi bir değişiklik gerçekleşmemiştir.

28.08.2006 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 347 sayılı kararı ile "İlköğretim Seçmeli Bilgisayar (1–8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı"nı yayınlamıştır (EK 36). Yeni programda "Bilişim Teknolojileri" dersinin tanıtımı yapıldıktan sonra başlangıç, orta ve ileri düzeydeki başarım göstergelerine ve başarım göstergeleriyle program basamakları arasındaki ilişkiye yer verilmiştir. Ardından yeni öğretim programında dersin işleniş süreci, derste kullanılacak öğrenme ve öğretme yöntemleri, değerlendirme süreci gibi konularda bilgiler verilmiş; basamak basamak kazanımlar ve etkinlikler sunulmuştur.

11.09.2006 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 354 sayılı kararı ile "İlköğretim Seçmeli Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı"nı yayınlamıştır (EK 37). Çocukların, ilköğretimden başlayarak medya karşısında bilinçlendirilmelerinin gerekliliğinden hareketle, dersin öğretim programı verilen örnekler ve uygulamalarla ayrıntılandırılmıştır.

02.10.2006 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 16739 sayılı "Bilgisayarlı Eğitime Destek 2006/83" konulu genelge yayınlamıştır (EK 38). Genelgede, öncelikle Bilgisayarlı Eğitime Destek Kampanyasının hızla devam ettiği, kampanya sürecinde 120.000 bilgisayarın okullara kazandırıldığı belirtilmiştir. Buna koşut olarak, yapılan yardımların tam olarak yerine getirilebilmesi için okullardan ilgili bilgileri eksiksiz ve doğru biçimde sisteme girmeleri istenmiştir.

10.11.2006 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 18675 sayılı "WEB Hizmetleri 2006/91" konulu genelge yayınlamıştır (EK 39). Genelgede, okul öncesinden başlayarak BT sınıflarının yaygın biçimde kullanımının amaçlandığı vurgulanmış, devamında web sayfalarının düzenlemesinde kullanılacak ölçütlere ve örneklere yer verilmiştir. İlgili genelgede, web sitesi için okul müdürü veya müdür başyardımcısı, bilgisayar/formatör öğretmeni, edebiyat öğretmeni, yabancı dil öğretmeni (site yabancı dilde de hazırlanırsa o dil ya da dillerden birer öğretmen), varsa haberleşme kolundan sorumlu öğretmenden oluşacak web yayın ekibinin kurulması gereği belirtilmiştir.

16.12.2006 tarihinde 26378 sayılı resmi gazetede "MEB Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine ilişkin karar" yayınlanmıştır (EK 40). Yeni düzenleme ile ders dışı izcilik, beden eğitimi ve spor çalışmaları, halk oyunları ve güzel sanatlarla ilgili alanlarda çalışma yapan öğretmenlere ek ders verilebileceği; ancak yöneticilere bu madde kapsamında ek ders görevi verilmeyeceği belirtilmiştir. Okul yöneticilerine ilişkin düzenleme karara yeni eklenmiştir. Buna koşut olarak, öğretmenlerin kadrosunun bulunduğu okul ve kurum dışında görevlendirmelerine yönelik de düzenleme yapılmıştır. Buna göre; aylık ve zorunlu ek ders görevi saatlerini kendi okul ve kurumunda dolduramayan öğretmenlerden, öncelikle isteklilerden, istekli bulunmaması durumunda ise, hizmet puanı en az olandan başlamak üzere görev yerlerinin bulunduğu veya ikamet ettikleri belediye sınırları içinde diğer okul ve kurumlara görevlendirilmeleri kararlaştırılmıştır. Yapılan düzenleme ile görevlendirmelerin öncelikle alanlarında, alanlarında açık bulunmaması durumunda girebileceği diğer alanlarda yapılacağı belirtilmiştir.

3.1.2.2.1. Forum Ortamında 2006 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri

Forum ortamında 2005-2006 yıllarında tartışılan konuların dağılımı Çizelge 9'da görüldüğü biçimdedir. Çizelge 9 incelendiğinde, 2006 yılında BT öğretmenlerinin en fazla mesleki kimlik algıları ve BT dersi, en az ise öğrenciler ve MEB konusunda tartışmalar yaptıkları görülmektedir. 2005 yılı ile karşılaştırıldığında 2006 yılında mesleki kimlik algısı, atamalar ve meslektaşlar ile ilgili tartışılan konular azalırken; bilgisayar dersi ile ilgili yapılan tartışmalarındaki artışı dikkati çekmektedir.

Çizelge 9

2005 ve 2006 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması

Konular	**2005**		**2006**	
	f	**%**	**f**	**%**
Mesleki kimlik algısı	183	45.30	205	51.77
BT Dersi	36	8.91	73	18.43
Atama ve yer değiştirme	46	11.39	30	7.58
Okul yönetimi	20	4.95	15	3.79
Norm sorunu	10	2.48	15	3.79
Meslektaşlar	30	7.43	14	3.54
BT sınıfları	24	5.94	13	3.28
Formatörlük	18	4.46	12	3.03
Öğrenciler	15	3.71	10	2.53
MEB	12	2.97	9	2.27
Toplam	**404**	**100**	**396**	**100**

Forum ortamında 2006 yılındaki tartışmalarda BT öğretmenlerinin yansıttıkları duygular ve bu duyguların 2005 yılındaki duygularla karşılaştırması Çizelge 10'daki biçimdedir. Çizelge 10 incelendiğinde, 2006 yılında BT öğretmenlerinin en fazla, üzüntü ve öfke duygusunu; en az ise, tükenme ve ümitsizlik duygusunu dile getirdikleri görülmektedir. Olumlu duygulardan ümit ve mutluluk duyguları ise çok az sayıda BT öğretmeni tarafından dile getirilmiştir. Çizelge 10 incelendiğinde, 2005 yılından 2006 yılına geçişle birlikte BT öğretmenlerinin yaşadığı öfke, bıkkınlık, endişe ve çaresizlik duyguları azalırken; üzüntü, ümit ve isyan duyguları da artmıştır. Korku, özlem ve ümitsizlik duyguları ise ilk defa 2006 yılında görülmeye başlamıştır.

Çizelge 10

2005-2006 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması

Duygular	**2005**		**2006**	
	f	**%**	**f**	**%**
Üzüntü	81	22.38	96	35.29
Öfke	116	32.04	90	33.09
Bıkkınlık	63	17.4	23	8.46
İsyan	14	3.87	18	6.62
Ümitli	4	1.10	13	4.78
Endişe	26	7.18	6	2.21
Nefret	0	0	6	2.21
Mutluluk	4	1.1	4	1.47
Pişmanlık	16	4.42	4	1.47
Çaresizlik	23	6.35	3	1.10
Kıskançlık	4	1.10	2	0.74
Korku	0	0	2	0.74
Özlem	0	0	2	0.74
Tükenme	2	0.55	2	0.74
Ümitsiz	0	0	1	0.37
Merak	8	2.21	0	0
Güvensiz	1	0.28	0	0
Toplam	**362**	**100**	**272**	**100**

2005 yılından 2006 yılına geçişle birlikte BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri ile ilgili olarak yaşanan değişim Çizelge 11'de yer almaktadır.

Çizelge 11

2005-2006 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması

Kimlik boyutları	**2005**		**2006**	
	f	**%**	**f**	**%**
Görev algısı	97	39.92	50	24.39
Düşünce ve inanç	34	13.99	30	14.63
Geleceğe bakış	19	7.82	29	14.15
Değer	16	6.58	28	13.66
Bilgi ve beceri	22	9.05	25	12.2
Bağlılık	27	11.11	17	8.29
Öz-yeterlik	4	1.65	11	5.37
Benlik algısı	7	2.88	6	2.93
İş güdülenmesi	9	3.70	6	2.93
Öz-saygı	6	2.47	2	0.98
İş memnuniyeti	2	0.82	1	0.49
Toplam	**243**	**100**	**205**	**100**

Çizelge 11 incelendiğinde, 2006 yılında BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapıları ile ilgili olarak en fazla; görev algısı, düşünce-inanç, geleceğe bakış boyutlarında, en az ise; öz-saygı ve iş memnuniyeti boyutlarında yansımalarının olduğu görülmektedir. 2005 yılı ile karşılaştırıldığında 2006 yılında BT öğretmenlerinin özelikle görev algısı, bağlılık ve öz-saygı boyutlarında tartışmaların azaldığı; değer, geleceğe bakış, bilgi-beceri ve öz-yeterlik boyutlarında ise tartışmaların arttığı dikkati çekmektedir.

3.1.2.2.2. MEB tarafından 2006 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi

BT dersi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2005 yılında yapılan değişiklikle birlikte ders saatinin tüm sınıf düzeylerinde bir saate indirilmesi yönündeki kararın yansımaları 2006 yılında da devam etmiştir. Tartışmalarda, BT dersinin ders saatlerinin arttırılması gerektiğini, hatta dersin zorunlu dersler arasında yer alması gerektiğini vurgulayan BT öğretmenleri, MEB'in aldığı bu karara karşı oldukça öfkelenmişlerdir. Bazı BT öğretmenleri ise, ders saati azaltıldığı için okullarında zorunlu ders saatini dolduramadıklarını belirterek, okul okul dolaşmak ya da farklı derslere girmek zorunda kaldıklarını dile getirmiş ve yaşadıkları durumdan duydukları üzüntülerini yansıtmışlardır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> *"*Bilgisayar dersini 1 saate indirenler bu dönemde bilgisayarın önemini maalesef anlamış değiller. Bu kişiler bilgisayardan anlamayan kişiler. İşe gireceğiniz zaman herkes bilgisayar biliyor musun diye şart koşuyor? Bunlar dersi kaldırıyorlar. Çok yazık…." (M-998)
>
> "Ben Lisede öğretmenim müdürümüz bilgisayar dersinin sadece ikinci sınıflara verebileceğimi söyledi. Okul yeni açıldığı için sadece 4 saat bilgisayar dersi var ve ben bu dört saat haricinde 22 saat branş dışı derslere giriyorum: Psikoloji, Beden Eğitimi ve İngilizce. …Ben de artık kendi dersime girmek istiyorum. İnanın sıkıldım, bıktım başka derslere girmekten." (M-1002)

Yapılan tartışmalarda bazı BT öğretmenleri ise, BT dersinin ders saatinin azaltılması nedeni ile öğretim sürecinde yaşadıkları sıkıntıları dile getirmiştir. Özellikle zaman yönetimi konusunda sorun yaşadıklarını belirten bu öğretmenler, bir taraftan süreçteki yorgunlukları ile birlikte üzüntülerini dile getirirken, diğer taraftan kendi bilgi becerilerini, yeterliklerini ve değerlerini sorgulamaya başlamışlardır. Özellikle çizelgeye yeni eklenen rehberlik ve toplumsal etkinlikler adı altındaki zorunlu dersle

birlikte değer sorgulaması daha da artmıştır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Siz bir saate o müfredatı nasıl yetiştirebiliyorsunuz arkadaşlar, ben dur, sus konuşma demekten, bozulan fareler, ekranlar, klavyelerle uğraşmaktan neredeyse hiç ders işleyemiyorum. Bu durum beni gerçekten çok üzüyor." (M-1124)
> "Bu müfredatı değiştirenlere soruyorum 20-25 dakika ne anlatabilirim gelin siz anlatın ne olur.. Biz öğretmen değil miyiz?... Rehber ve toplumsal etkinlikler adı altında bir ders kondu. Bu ders neden zorunlu, bizim o kadar da mı değerimiz yok." (M-1130)

Buna koşut olarak, BT dersinin öğretim programında yapılan değişikliğin yeni eğitim-öğretim döneminin başlamasına çok az kala yapılması, özellikle 1-3. sınıflarda derse girecek olan BT öğretmenlerini etkilemiştir. Yeni programı incelemek, anlamak ve derse hazırlanmak için yeterli sürelerinin olmadığını belirten bu öğretmenler, son dakika yapılan düzenleme nedeni ile oldukça öfkelenmişlerdir. Bir BT öğretmeni bu durumu tartışma formunda şöyle ifade etmiştir:

> "Şunun şurasında bir ay içinde dönem başlayacak, öğretim programı yayınlanıyor. Çok mu zor bunu daha önce hazırlamak. Nasıl yetişecek peki hazırlıklar. 1 ay içinde, seminer döneminde her şeyi anlayıp hazırlayabileceğimizi sanıyorlar sanırım... Bir kere de bizim lehimize karar alınsa şaşarım." (M-1163)

Bazı BT öğretmenleri ise, öğretim programının değişmesi gerektiğine inandıkları için yapılan düzenlemeden oldukça memnun olmuşlardır. Yaşadıkları memnuniyeti bir öğretmen tartışma formunda şöyle ifade etmiştir:

> "Çok iyi oldu gerçekten, sınıfta eski müfredatı ben bile uygulamak istemiyordum." (M-1184)

Atama alanları ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2006 yılındaki tartışmalarda mesleki teknik ve ortaöğretim kurumlarına atanabilme ile ilgili tartışmaların devam ettiği görülmektedir. Özellikle tartışma sürecinde, mesleki teknik ve ortaöğretim kurumlarında ilk atama ile çalışanların olduğunu ya da iki yıllık mezunların ve alan dışı öğretmenlerin bu kurumlarda çalıştığını öğrenen BT öğretmenleri, 2005 yılında alınan kararı adaletsiz bularak, yapılan haksızlıklar ve farklı uygulamalar nedeni ile üzüntüleri ile birlikte MEB'e öfkelerini ve nefret duygularını yansıtmışlardır. İki BT öğretmeni hissettiklerini tartışma formunda şöyle dile getirmiştir:

> "Kimse beni yanlış anlamasın ama arkadaşlar Lisans mezunu öğretmen adayları dururken Devletin ön lisanslara ataması ayıp bir durum. Bence diyeceksiniz ki bilgisayar biliyorlar ama.. İnanın bana o bilgileri 12 yaşındaki çocuk da biliyor hem bilmek öğretmen olmayı gerektirecek bir durum değil, bunun psikolojisi var, sosyolojisi var, felsefesi var, formasyonu var. Düşünün ki ön lisans mezunu birisi bilgisayar öğretmeni bu kişi internet kafeye gidiyor,

> orda arkadaşlarıyla milletin konuştuğu msn'i çalıyor. Örnekleri çok bu durumların. Kafası basmayıp 2 yıl dershaneye giden sonunda aile baskısından kaçmak için 2 yıllık okumaya giden birisinin kültür derslerini almadan, eğitimi almadan öğretmen olmasını kim ne derse desin kaldıramıyorum."(M-12)
> "Nasıl bir dönem içindeyiz. Önce ders saatleri azaltıyor, sonra meslek liselerine atanamaz deniyor, yarın dersi tamamen kaldırırız da derler. Hala anlamıyorum neden meslek lisesine atanamadığımızı. İki yıllıklar gelip o dersi verebiliyor, o alanda eğitim alan bizler atanamıyoruz. Benim tanıdıklarım var ilk atama ile meslek lisesinde çalışan. Nasıl bir adalet, nasıl bir uygulama bu. Nefretttt ediyorummm bakanlıktan, nefrettttttttt" (M-1364)

Norm kadro ve ek ders ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

Daha önceki yıllarda norm kadro ile ilgili konularda çok fazla tartışmayan BT öğretmenleri, ders saatlerinin azaltılmasının ardından, 2006 yılında norm kadro konusunda yapılan düzenleme ile birlikte konuyu tartışmaya başlamışlardır. Konu ile ilgili yapılan tartışmalarda, BT öğretmenlerinin yapılan düzenleme ile birlikte, gelecekte norm konusunda sorun yaşanabileceği konusunda endişe yaşadıkları görülmektedir. Bu durum bir BT öğretmeni tarafından şöyle ifade edilmiştir:

> "Böyle giderse birkaç sene içinde ders falan kalmayacak ve hepimiz norm fazlası olacağız… O zaman ne yapacağız, hiç bilmiyorum ☹" (M-1638)

BT sınıfları ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2006 yılının sonuna doğru yeni BT sınıflarının kurulumuna yönelik resmi yazı çıkmıştır. İlgili karardan önceki tartışmalarda, BT sınıfları eski, yetersiz, kalabalık olan öğretmenler ile hiç BT sınıfı olmayan öğretmenlerin olumsuz duygularını ve mesleki kimlik göstergelerini görmek olanaklıdır. BT sınıflarındaki sorunlar nedeni ile yaşadıkları zorlukları paylaşan bu BT öğretmenleri, üzüntülerini ve bıkkınlıklarını fazlası ile dile getirmişlerdir. Buna koşut olarak, bazı BT öğretmenleri ise, yeni BT sınıfları kurulmadığı için MEB'e oldukça öfkelenmişlerdir. İki BT öğretmeni hissettiklerini tartışma formunda şöyle dile getirmiştir:

> "Tam yoklamayı alıyorum, ders anlatmaya başlayacağım, biri seslenir, öğretmenimm ekranım açılmıyor, tamam gidip onu hallederim, bu kez sınıfın diğer ucundan bir ses daha öğretmenimmmm farem hareket etmiyorrrr, tamam onu da hallederim. Bu kez biri seslenir, öğretmenimmmm Ahmet bilgisayarı bana hiç kullandırmıyor… Nasıl bir ders bu Allahım. Daha başlamadan bitti, bıktım artık hem teknik sorunlardan hem kalabalık sınıflardan" (M-2012)
> "15 eski bilgisayar, 45-50 öğrenci. Neden biz diğer öğretmenler gibi ders işleyemiyoruz çok mu zor sınıflara yeni bilgisayar almak, MEB'de her şey lafta. Offf ki ne offf" (M-1961)

BT sınıfı nedeni ile yaşanılan sorunlarla birlikte, mesleki kimlik göstergelerinden özellikle benlik algılarını ve değerlerini sorgulamaya başlayan BT öğretmenleri, kendilerini ders işleyemeyen öğretmen olarak gördüklerini belirterek, MEB tarafından kendilerine değer verilmediğine inandıklarını vurgulamışlardır. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Ben bilgisayar öğretmeniyim ama okulda bilgisayar laboratuvarı yok, dersleri nasıl işleyebilirim. Şimdiye kadar hep konuştum bilgisayar hakkında, bazen yazdırdım, ama başka bir materyal yok. Bir tane bile bilgisayar yok ☹ ders işleyebileceğim, okula bu dönem atandım ve ne yapacağımı bilmiyorum… Kendimi hiç bu kadar çaresiz, değersiz hissetmemiştim." (M-2182)

Formatörlük ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2006 yılında BT öğretmenlerinin ve koordinatör öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına yönelik herhangi bir düzenleme yapılmamış, eski resmi yazılar temel alınarak görevlendirmeler yürütülmüştür. 2006 yılında konu ile ilgili yapılan tartışmalar incelendiğinde, okullarda rehberlik ve öğretim görevinden çok, gereksiz işlerle uğraşmak zorunda kaldıklarını belirten BT öğretmenleri, hizmetli, tamirci gibi öğretmenlik mesleğinden uzak roller üstlendiklerini belirtmişlerdir. Bu durum onlarda öfke ve üzüntüye neden olmuştur. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Resim öğretmeninden okulun boyanmasına yardımcı olması beklenmiyor, beden eğitimi öğretmenlerinden temizlik veya güç gerektiren işler ya da edebiyat öğretmenlerinden okulun yazışmalarını yapması istenmiyor. Ama garip bilgisayar öğretmenlerinden bilgisayarda kayıt girişi, okul bilgisayarlarının tamiri, öğretmenlere özel işlerinde yardımcı olma, idarede görevliymiş gibi destek isteniyor. Yazık bize gerçekten" (M-1821)

Öte yandan, yaşanılanlar, BT öğretmenlerinde olumsuz duygularla birlikte mesleki kimliklerinin benlik algısı, değer ve geleceğe bakış boyutlarında sorunlara neden olmuştur. Kendilerini öğretmen gibi hissetmemeye başladıklarını belirten bu öğretmenler, okuldaki konumlarını ve rollerini sorgularken kendilerini daha da değersiz hissettiklerini, hatta bazıları bu mesleği seçtiği için pişman olduklarını dile getirmeye başlamışlardır. Bu durum tartışma formunda BT öğretmenleri tarafından şöyle ifade edilmiştir:

> "Allah aşkına söyleyin bana benim asıl mesleğim ne? Ben ne için onca emek verdim.. Okulun bozuk bilgisayarlarını tamir etmek için mi, müdürlerin işlerini yapmak için mi, yoksa 15 bilgisayar 45-50 kişilik sınıflarda 1 saat ders anlatmaya çalışmak için mi…" (M-1414)
> "Bakanlık dersimizi zorunlu yapmadıkça kendimi asla diğer öğretmenler gibi hissedemeyeceğim. Okuldaki teknik eleman ihtiyacını karşılayan MEB'in de dersimizi

> zorunlu yapacağına hiiiiçççç inanmıyorum. Bir matematik öğretmeni, hatta bir beden öğretmeni kadar bile değer verilmiyor bize" (M-1459)
> "Gerçekten pişman oldum bilgisayar öğretmeni olduğum için. Daha bir ay oldu göreve başlayalı ama sanki 10 yıl geçti gibi. En çok kızdığım şey bize tamirci gözüyle bakılması. Okulun tüm tamir işleri yetmezmiş gibi arada sırada Öğretmenevi'nin bilgisayar işlerine de bakıyorum. Ne bileyim ya gerçekten meslek değiştirmek istiyorum sanki başka meslek yoktu. Keşke sınıf öğretmeni falan okusaydım, en azından sadece derslerimle ve öğrencilerimle ilgilenirdim. Lütfen Herkes Duysun artık Biz tamirci değil eğitimciyiz." (M-1471)

Görev ve sorumluluklar bağlamında yaşanan sorunların sorumlularının tartışıldığı noktada, bazı BT öğretmenleri MEB'i suçlarken, bazı BT öğretmenleri ise yaşanan sorunları, özlük haklarını bilmeyerek verilen her görevi kabul eden BT öğretmenlerine bağlamıştır. Yaşanılan sorunlarda BT öğretmenlerini suçlayan öğretmenler, özlük haklarını bilmeyerek her şeye "evet" diyen BT öğretmenleri olduğu sürece gelecekte daha kötü günlerin yaşanacağına inanmaktadırlar. Bu durum bir BT öğretmeni tarafından şöyle dile getirilmiştir:

> "Bizden bir çorba olmaz, daha haklarımızı koruyamıyoruz, burada onu zorla yaptırdılar, bunu zorla yaptırdılar diye ağlayıp duruyoruz. Devam edin bakalım böyle yarın öbür gün size bardak da yıkatırlar, paspas da yaptırırlar." (M-2042)

3.1.2.3.MEB Tarafından 2007 Yılında Alınan Kararlar

08.01.2007 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 211 sayılı "Bilişim Teknolojileri Sınıflarının Halka Açılması" konulu bir genelge yayınlamıştır (EK 41). Genelgede BT sınıflarının halka açılması ile ilgili olarak okullarda BT formatör öğretmeni varsa öncelikle ona, BT formatör öğretmeni yoksa okuldaki bilişim teknolojileri öğretmenine açılan kurslarda düzenin sağlanması, eğitimlerin verilmesi, kişilerin giriş, çıkış ve çalışma saatlerinin denetimi gibi görevleri verilmiştir.

20.03.2007 tarihinde MEB Hizmet İçi Eğitim Daire Başkanlığı 1056 sayılı "Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri" konulu yazı yayınlamıştır (EK 42). Yazıda formatör öğretmen yetiştirilmesi amacıyla hizmetiçi eğitim kursu açılacağı belirtilmiş, açılacak kurs hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

27.03.2007 tarihinde 26475 sayılı resmi gazetede "MEB Öğretmenlerin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik" yayınlanmıştır. Yayınlanan yönetmelikte bazı illerin hizmet sınıfında düzenlemeler yapılmıştır (EK 43).

04.06.2007 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 111 sayılı kararı ile "İlköğretim Okulları Haftalık Ders Çizelgesi"nde değişiklik yapılmıştır (EK 44). Kararla birlikte eskiden "Bilgisayar" olan dersin adı "Bilişim Teknolojileri" olarak değiştirilmiş, dersinin saati 4 ve 5. sınıflarda 2 saat, diğer sınıflarda 1 saat olacak biçimde düzenlenmiştir. Ayrıca, kararla birlikte "Medya okuryazarlığı" dersi seçmeli dersler listesine eklenmiştir.

04.07.2007 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 12089 sayılı "Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmen Görevlendirmesi" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 45). Yazıda öncelikle BT Formatör öğretmenlerinin görevlerine yönelik açıklamalar yapılmıştır. Açıklamalara göre; formatör öğretmenlerinin okullarda, bilgisayar destekli eğitimi yaygınlaştırmak, öğretmen ve öğrencilere rehberlik etmek, BT sınıflarının kullanılabilir durumda tutmak, örgün eğitim saatleri dışında BT sınıflarından çevre halkın yararlanmasını sağlamak biçiminde görevleri bulunmaktadır. Yazıda ayrıca görevlendirmelerin isteğe bağlı olarak yapılacağı, önceliğin atama alanı bilgisayar olan öğretmenlere verileceği belirtilmiştir. Görevlendirmeler öncelikle öğretmenlerin kendi okullarına olacak, ancak gereksinim duyulması halinde aynı ilçedeki başka okullara da görevlendirilme yapılabilecektir. BT öğretmenleri, çevre okullarda gereksinim olması durumunda o okullara destek ve rehberlik sağlamak amacıyla görevlendirilebilecektir. BT öğretmenlerinin okutabilecekleri ders saatinin arttığı bu dönemde, formatör öğretmenlerin girebileceği ders saati en az 6, en fazla 10 olarak düzenlenmiş, öğretmenlere nöbet dâhil kendi görevleri dışında herhangi bir görev verilmemesi gerektiği dile getirilmiştir. Yazıda formatör öğretmen sayısının artması ile birlikte görevlendirmelerin bir merkezden yürütülmesinin süreci olumsuz etkilenmemesi için, görevlendirmelerin il milli eğitim müdürlükleri teklifi üzerine valilik onayıyla yapılmasına karar verilmiştir. Ayrıca 6 aylığına görevlendirilecek öğretmenlerin süreleri bitene kadar görev iptalinde bulunamayacakları belirtilmiştir.

20.08.2007 tarihinde 26619 sayılı Resmi Gazetede "Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 46). İlgili yönetmeliğin notla değerlendirme, başarı ve yılsonu puanları ve diploma puanları ile ilgili kısımlarında değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişiklikler içinde dikkati çeken konularda biri, seçmeli derslerin notla değerlendirmesine ilişkin düzenlemedir. Son düzenlemeye göre, yabancı dil seçmeli dersine farklı bir uygulama getirilmiş, yalnızca bu dersin notla değerlendirilmesine karar verilmiştir.

3.1.2.3.1. Forum Ortamında 2007 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri

2005-2007 yıllarında forum ortamında tartışılan konular Çizelge 12' de görüldüğü biçimdedir.

Çizelge 12

2005-2007 Yıllarında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması

Konular	**2005**		**2006**		**2007**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Mesleki kimlik algısı	183	45.30	205	51.77	649	54.45
Formatörlük	18	4.46	12	3.03	122	10.23
BT Dersi	36	8.91	73	18.43	90	7.55
MEB	22	5.45	9	2.27	75	6.29
BT sınıfları	24	5.94	13	3.28	57	4.78
Meslektaşlar	30	7.43	14	3.54	54	4.53
Ekonomik sorunlar	0	0	0	0	50	4.19
Çalışma saatleri	0	0	0	0	37	3.10
Okul yönetimi	20	4.95	15	3.79	34	2.85
Öğrenci	15	3.71	10	2.53	18	1.51
Atama ve yer değiştirme	46	11.39	30	7.58	4	0.34
Norm sorunu	10	2.48	15	3.79	2	0.17
Toplam	**404**	**100**	**396**	**100**	**1192**	**100**

Çizelge 12 incelendiğinde, 2007 yılında BT öğretmenlerinin en fazla mesleki kimlik algısı, formatör öğretmen görevlendirmesi ve BT dersi; en az ise atama ve yer değiştirme ile norm sorunu konularında tartışmalar yaptıkları görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, 2007 yılında kodlanan mesaj sayısının diğer yıllara göre yaklaşık üç kat arttığı görülmektedir. Tartışılan konular içinde en fazla mesleki kimlik algıları, formatörlük görevlendirmesi, MEB, BT sınıfları ve okul yönetimi ile ilgili konularda yaşanan artış dikkati çekmektedir. Daha önceki yıllarda çok fazla dile getirilmeyen ekonomik sorunlar ve çalışma saatleri ile ilgili konular ise 2007 yılında tartışılmaya başlanmıştır.

Forum ortamında 2007 yılındaki tartışmalarda BT öğretmenlerinin yansıttıkları duygular ve bu duyguların diğer yılındaki duygularla karşılaştırması Çizelge 13'deki biçimdedir. Çizelge 13 incelendiğinde, 2007 yılında BT öğretmenlerinin en fazla öfke, üzüntü, çaresizlik ve bıkkınlık duygularını; en az ise ümitsizlik, şaşkınlık ve huzur

duygularını dile getirdikleri görülmektedir. 2005 yılından 2007 yılına gelindiğinde, BT öğretmenlerinin öfke ve çaresizlik duygularının arttığı görülmektedir. Özellikle, 2005 ve 2006 yıllarında alt sıralarda yer alan çaresizlik duygusu, 2007 yılında en çok yansıtılan duygular arasında yerini almış, öfke duygusu da 2006 yılına göre 3 kattan fazla artış göstermiştir. Bunlar dışında bıkkınlık, mutluluk ve merak duygularında da artış görülmektedir.

Çizelge 13

2005-2007 Yılındaki Duyguların Karşılaştırılması

	2005		**2006**		**2007**	
Duygular	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Öfke	116	32.04	90	33.09	204	27.91
Üzüntü	81	22.38	96	35.29	117	16.01
Çaresizlik	23	6.35	3	1.10	102	13.95
Bıkkınlık	63	17.40	23	8.46	97	13.27
Mutluluk	4	1.10	4	1.47	62	8.48
Merak	8	2.21	0	0	52	7.11
İsyan	14	3.87	18	6.62	33	4.51
Endişe	26	7.18	6	2.21	23	3.15
Korku	0	0	2	0.74	10	1.37
Güvensiz	1	0.28	0	0	10	1.37
Ümitli	4	1.10	13	4.78	7	0.96
Kıskançlık	4	1.10	2	0.74	7	0.96
Ümitsiz	0	0	1	0.37	4	0.55
Şaşkınlık	0	0	0	0	2	0.27
Huzur-Hoşnut	0	0	0	0	1	0.14
Tükenme	2	0.55	2	0.74	0	0
Pişmanlık	16	4.42	4	1.47	0	0
Özlem	0	0	2	0.74	0	0
Nefret	0	0	6	2.21	0	0
Toplam	**362**	**100**	**272**	**100**	**731**	**100**

2005-2007 yılları arasında BT öğretmenlerinin mesleki kimlik göstergelerinde yaşanan değişim Çizelge 14'de görüldüğü biçimdedir. Çizelge 14 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapıları ile ilgili olarak en fazla düşünce-inanç, görev algısı ve bilgi-beceri boyutlarında, en az ise iş güdülenmesi ve öz-yeterlik boyutlarında yansımalarının olduğu görülmektedir. Çizelge 14 incelendiğinde, 2007 yılında, daha önceki yılla göre mesleki kimlik ile ilgili tartışmaların üç katından fazla arttığı görülmektedir. Öte yandan, özellikle BT öğretmenlerinin düşünce ve inançlarını

yansıttığı tartışmalar yaklaşık 8 kat artarken; görev algısına yönelik tartışmalar 3 kat artmıştır.

Çizelge 14

2005-2007 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması

Kimlik boyutları	**2005**		**2006**		**2007**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Düşünce ve inanç	34	13.99	30	14.63	252	38.83
Görev algısı	97	39.92	50	24.39	149	22.96
Bilgi ve beceri	22	9.05	25	12.20	73	11.25
Değer	16	6.58	28	13.66	46	7.09
Bağlılık	27	11.11	17	8.29	41	6.32
Geleceğe bakış	19	7.82	29	14.15	36	5.55
Benlik algısı	7	2.88	6	2.93	27	4.16
İş memnuniyeti	2	0.82	1	0.49	14	2.16
İş güdülenmesi	9	3.70	6	2.93	6	0.92
Öz-yeterlik	4	1.65	11	5.37	5	0.77
Öz-saygı	6	2.47	2	0.98	0	0
Toplam	**243**	**100**	**205**	**100**	**649**	**100**

3.1.2.3.2. MEB Tarafından 2007 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi

Formatörlük ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2007 yılında formatör öğretmen görevlendirmesi ile ilgili olarak alınan karar BT öğretmenlerini pekçok boyutta etkilemiştir. Yeni görevlendirme yazısı; görev verilecek öğretmenlerin seçimi, görevlendirmelerdeki gönüllülük durumu, çalışma saatleri, nöbet görevi ve verilecek ek ders ücreti gibi konulardaki düzenlemeleriyle tartışmalara konu olmuştur.

2007 yılında formatörlük ile ilgili alınan kararlar incelendiğinde, hizmetiçi eğitimlerle formatör öğretmen yetiştirilmesine devam edildiği görülmektedir. Tartışmalar incelendiğinde, alanlarındaki bilgi ve becerilerin verilen kurslara kazanılmasının olanaklı olmadığını belirten BT öğretmenleri, bir yandan böyle bir uygulama yaptığı için MEB'e; bir yandan da okulda kendi derslerine girmek istemeyip, BT formatör kursuna yönelen diğer alan öğretmenlerine öfkelerini yansıtmışlardır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

"Devletin yanlış bir politikası daha. Zamanında 96 senesinde ziraatçiler, arkeologlar, ormancılar vs..... Hepsi sınıf öğretmeni yapıldı ve günümüzdeki eğitim ortada, şimdi de bilgisayar öğretmeninin görevini başka öğretmenlere yüklemeye çalışıyorlar, bu mantıkla daha çok kredi çekilir IMF'den eğitim düzelsin diye. Kurslarla bilgisayar öğretmeni olunmasına kesinlikle karşıyım!!!" (M-2097)
"Ya di mi bilgisayarın b'sinden anlamayan alakasız branşlardan mezun insanlar zaten formatör oluyorlar bir de kadro istiyorlar. Biraz elinizi vicdanınıza koyun. Biz 4 yıl okuduk bu işi yapabilmek için.60 saatlik kursla mı olacaksınız?" (M-1923)

2007 yılındaki formatör öğretmen görevlendirmesine ilişkin tartışmalarda ise özellikle, görevlendirme yazısındaki eksikliğe, plansızlığa ve yoruma açık ifadelerin yer almasına vurgu yapan BT öğretmenleri genellikle okul yöneticilerinin maddeleri kendi isteklerine göre yorumlayıp uygulamak istemeleri nedeniyle yaşadıkları sorunları paylaşmışlardır. Yapılan tartışmalarda, en çok kendilerine zorla formatörlük görevinin, nöbet görevinin ve yönetimsel görevlerin verildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca ders saatlerinin artmasına yönelik alınan kararla birlikte derse girmeyi isteyen, teknik işlerle uğraşmak istemeyen BT öğretmenleri, okul yöneticilerinin formatörlük görevi vermek üzere yaptıkları baskılar nedeniyle yaşadıkları sorunları, üzüntü ve çaresizlik duygusu ile dile getirmişlerdir. İki BT öğretmeni iş yükünü ve zorla verilen görevleri tartışma forumunda şöyle ifade etmiştir:

"…Çünkü malum biz böteliler çok kullanılırız. Öğretmenlerden yazılı sorularını yaz diye getirenler, bilgisayarını getirip tamir ettirmeye çalışanlar, eve çağırıp iş yaptıranlar, il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinden çağıranlar, sürekli gelen sorular 5 dakika teneffüs onda da soru cevaplıyoruz, e-okul, sınavlar, web sayfaları, bilgi teknoloji sınıf ve sorunları, bayramlarda müzik, afiş ve davetiyeler, etkinliklerden sinevizyonlar, aklıma gelmeyen bir yığın iş ☹" (M-109)
"Görev almak istemiyorummm, ama müdür zorla görevi veriyor… Ben öğretmen olmak isiyorum anladınız mı ama ben bunu müdüre anlatamıyorum, formatör olmak istemiyorummmm" (M-2340)

2007 yılında örgün eğitim saatleri dışında BT sınıflarını halkın kullanımına açma görevinin BT formatör öğretmenlerine verilmesi, BT öğretmenlerini oldukça etkilemiştir. Bir taraftan resmi yazılarda BT sınıflarının halkın kullanımına açılmasına yönelik ücret ve güvenlik boyutlarında yanıtlanmayan soruların olması, diğer taraftan okul yöneticilerinin formatör öğretmenlere geç saatlere kadar okulda beklemeleri yönünde yaptıkları baskılar, onları fazlası ile üzmüş ve isyan ettirmiştir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

"Bu iş angarya iş arkadaşlar, para filan yok, tüm haftasonun gider ayrıca tinerci, serseri, it kopukla uğraşır durursun. Örnekleri var özellikle İstanbul'da. Saçmalık inanın."(M-2247)
"Resmen okulun bekçisi olarak BT öğretmenlerini kullanmak istiyorlar. Ben okuldan o saatte çıkmak istemiyorum, yeteeerr artık biri MEB'e dur demeli."(M-2256)

Yaşanılan sorunlar karşısında formatör öğretmen olmak istemeyen BT öğretmenleri, bu kez de okullarındaki ders sayısının yetersizliği nedeni ile zorunlu ders saatlerini dolduramamaya başlamışlardır. Bu nedenle, bazı BT öğretmenleri, farklı derslere girmeye ya da farklı okullarda görev almaya başlarken, bazı BT öğretmenleri de okul okul gezmemek adına üzüntü ve çaresizlik içinde formatörlüğü kabul etmişlerdir. Bir BT öğretmeni ders saati eksikliği nedeni ile birden fazla okula görevlendirilmesini tartışma forumunda şöyle ifade etmiştir:

> "…ben de 2 okula gidiyorum ve zorluğundan yakınıyordum. Üstelik benim okullarımın arası 7 km ve ayaklarınızdan başka hiçbir vasıta yok!!!! Beterin beteri vardır sözüne bir kez daha şahit oldum. Allah hepimizi şu rezillikten kurtarsın: cry:" (M-2694)

Formatörlük görevlendirmesi nedeniyle yaşanılan sorunların tartışıldığı noktada, bazı BT öğretmenleri, sorunu yönetmeliklerin farklı yorumlanmasına bağlamış ve MEB'e daha açık ve anlaşılır görevlendirme yazısı çıkarmadığı için öfkelerini dile getirmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda tepkisini şöyle ifade etmiştir:

> "Ben bu yönetmeliklerin dilini bir türlü çö-ze-me-dimmm!!! Bir maddesinin de açık, net, tartışmasız olduğunu ne zaman göreceğim acaba!!!" (M-2644)

Formatör öğretmen görevlendirmesi nedeniyle yaşanılan sorunlara çözüm önerisi getirmek amacı ile yürütülen tartışmalarda, BT öğretmenlerinin farklı inançlara sahip oldukları belirlenmiştir. Bazı BT öğretmenleri formatör öğretmen görevlendirmesinin kadrolu bir görev olarak BT öğretmenlerine verilip, dersin tamamen kaldırılması ile sorunların çözüleceğine inanırken; bazı BT öğretmenleri formatörlük görevlendirmesini kendilerine ve mesleklerine yapılan büyük bir saygısızlık olarak değerlendirerek formatörlük uygulamasına bir an önce son verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öte yandan, bazı BT öğretmenleri ise, okullarda çok fazla iş yapmadıklarını, düzeni kurduktan sonra sürecin zorlayıcı olmadığını ve rahat olduklarını vurgulayarak kendilerini okuldaki en rahat öğretmenlerden biri olarak görmektedir. Formatörlük sürecinde, farklı düşüncelere sahip üç BT öğretmeni yaşadıklarını şöyle ifade etmiştir:

> "İlk yıl 28 saat derse girdim bir de okulun sekreteri teknik servisi gibi çalıştım istersen yapma. En azından formator olayım işim belli olsun" (M-2973)
>
> "Yazmadan edemeyeceğim ben de öğretmen arkadaşların tamircisi oldum. Yok format at, şunun şifresini kır. İnternete bağlanamıyorum. 3 kere power'a bastım bir şey olmadı. Bugün hatta birisi çocuğunun ödevini yaptırmaya kalkıştı. Bir şey de diyemiyorum yaptık. Ama ne yüzsüzlük canım… Nerde insanlık nerde değer bilen. Kaldırılsın artık bu uygulama" (M-2995)
>
> "Ben 8:00-3:00 Çalışıyorum ve gayet de memnunum. Acaba ben mi çok rahatım yoksa Siz mi abartıyorsunuz. Ben gayet rahatım" (M-3006)

2007 yılında formatörlük görevlendirmesi ile gelen görev ve sorumluluklar BT öğretmenlerini yalnızca duygusal anlamda değil, mesleki kimlik anlamında da oldukça etkilemiştir. Üstlendikleri görevler ve roller ile birlikte kendilerini çok farklı biçimde algıladıklarını belirten BT öğretmenleri, 2007 yılındaki tartışmalarda kendi benliklerini en fazla tamirci, amele ve internet kafeci olarak gördüklerini belirtmişlerdir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Ben BöTE mezunu bir bilgisayar öğretmeniyim. Bilgisayar öğretmenleri, okulun amelesi, tamircisi, katibi, açıkçası okulda ne olsa biz koşuyoruz.…"(M-3119)
> "Öğrencilerin gözünde bedava internet kafeci gibi gösterilmekten ben de muzdaribim."(M-3147)

BT dersi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2006 yılında ders saatlerinin azaltılmasından olumsuz etkilenen bazı BT öğretmenleri 2007 yılında 4. ve 5. sınıflarda ders saatlerinin arttırılması kararından olumlu etkilenmişlerdir. Ancak, ders saatinin arttırılması BT dersinin halen seçmeli dersler arasında olması nedeniyle öğretmenlerin yaşadığı sorunlara tamamen çözüm olamamıştır. Özellikle dönem başında okul yöneticilerinin kararlarına bağlı olarak seçilen dersin, o sene seçilip seçilmeyeceği ya da belirlenen ders sayılarının norm için yeterli olup olmayacağı gibi sorunları dile getiren BT öğretmenleri, yaşadıkları belirsizlikler nedeniyle bıkkınlık duyduklarını belirtmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bıkkınlığını şöyle ifade etmiştir:

> "Ben de bulunduğum okulda 8 saat derse giriyorum. Şu an norm fazlası durumuna düştüm. Okul müdürü dilekçe vermemi istedi. Böyle saçmalık olur mu? Bir yandan dersleri azaltıyorlar. Bir yandan okullarda az ders seçiliyor. Bir yandan da norm fazlası. Böyle belirsiz bir öğretmenlik olur mu? Sıkılmaya başladım bu işlerden." (M-2661)

2007 yılında BT öğretmenleri derslerin notla değerlendirilmesi ile ilgili olarak da tartışmalar yürütmüşlerdir. Öğrencilerin, meslektaşların ve velilerin derse bakışlarında notun öneminin oldukça büyük olduğunu vurgulayan bu öğretmenler, not veremedikleri için kendilerini önemsiz ve değersiz ders öğretmeni olarak gördüklerini ve çok üzüldüklerini belirtmişlerdir. Buna karşın, özellikle kalabalık okullarda derse giren BT öğretmenleri, tek tek tüm öğrencilere sınav yaparak notla değerlendirmenin getirdiği iş yükü nedeni ile notla değerlendirme olmamasından oldukça memnunlardır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda notla değerlendirme ile ilgili şöyle söylemişlerdir:

> "Ben de üzüldüm ya hiç ciddiye almıyorlar not olmayınca. Evet bizi sınav yap, not ver işinden kurtarıyor, ama öğrenciler hiç ciddiye almıyorlar, ancak oyun diye geliyorlar…" (M-2981)

> "Valla okulun o kadar işini yapıyoruz, not olmaması en azından bizim için kolaylık oldu. Bir de onunla uğraşmıyoruz...." (M-2963)

2007 yılında, BT dersinin öğretim programının değişmesine yönelik alınan karar, farklı boyutları ile daha yoğun bir biçimde tartışılmıştır. 1998 yılından beri kullanılan öğretim programını eski ve yetersiz bulan bazı BT öğretmenleri içeriğin yenilenmesi ve güncellenmesi nedeniyle mutlu olurken; yeni programı 4-8. sınıflarda ilk defa uygulayacak olan BT öğretmenleri ders kitabının olmaması, derse hazırlık zamanının yetersiz olması ve yeni basamak sisteminin tam olarak anlaşılmaması gibi nedenlerden oldukça endişelidirler. İki BT öğretmeni öğretim programı ile ilgili duygularını şöyle dile getirmiştir:

> "Amma müfredat değişti, ölçme değerlendirme değişti, değişti, değişti. Etkinlikler yapılacakmış, her konu ve ünite sonunda veya performans ve proje ödevleri… Evet, basamaklar halinde uygulanacak yeni müfredat. Yalnız birinci basamakta bile istenilenleri yapmamız için zaman yeterli olmayacak gibi görünüyor." (M-3306)
> "İl dışından yeni okula geldim. Basamakları nasıl belirleyeceğiz. Öğrencilerin seviyesi hakkında hiçbir fikrim yok. Sınav mı yapalım? Yaparsak da nasıl değerlendireceğiz? Basamakları belirledikten sonra plan hazırlayacağız o zaman. Valla bu iş karman çorman bir hal aldı." (M-3328)

Diğer taraftan, dersin öğretim süreci ile ilgili yürütülen tartışmalarda yeni öğretim programının uygulama sürecinde yaşadıkları sorunları paylaşan BT öğretmenleri, özellikle 6-8. sınıflarda öğrencilerinin dersin içeriğini öğrenmekte zorlandıklarını, derste isteksiz davrandıklarını, eski, yetersiz ve kalabalık BT sınıflarında ders işlerken zorlandıklarını dile getirmişlerdir. Dersin öğretim sürecinde yaşanılan sorunlarla birlikte, kendi yeterliklerini ve becerilerini de sorgulamaya başlayan BT öğretmenleri, ders sürecinde yaşadıkları sorunları üzüntü ve çaresizlik içinde dile getirmişlerdir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda yaşanılanları şöyle ifade etmiştir:

> "Bende de kalabalık sınıflar var, 57 ye kadar çıkıyor ama 2 lab var. Lablar alan olarak bu kadar öğrenciyi almadığından dolayı derslerde 2 labıda kullanmak zorunda kalıyorum. Maalesef çok yorucu oluyor. 28 saat dersim var ama. 2 ile çarpılmış gibi.... Maalesef bu durum bi çözümü yok galiba" (M-3742)
> "7 ve sekizlerle sınıfta bir şey işlenmiyor. Ne anlatsam asla dinlemiyorlar; konuşanı dersten atmak dışında da hiç bir yaptırımım yok bildiğiniz üzere… Ders falan anlatmak mümkün değil. Müdüre ısrarla yedi ve sekizleri istemiyorum dedim ama tabiki direkt verdi bana. Daha 2.senem dolmadı bile arkadaşlar; ben yoruldum, bıktım ve böyle bir meslek hayatı istemiyorum. Çok çaresizim çok" (M-3766)

3.1.2.4.MEB Tarafından 2008 Yılında Alınan Kararlar

16.07.2008 tarihinde Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü 8468 sayılı "Lisanslı yazılım kullanılması" konulu genelgeyi yayınlamıştır (EK 47). Genelgede, devlet kuruluşlarında kullanılacak bilgisayar programlarının lisanslı olmasının gerekli olduğu vurgulanmış, okullara MEB tarafından yazarlık yazılımı lisansının dağıtılacağı belirtilmiştir.

09.09.2008 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğü 77812 sayılı "Atamaların durdurulması" konu yazı yayınlamıştır (EK 48). Yazıda her türlü yer değiştirme işlemlerinin, yarıyıl tatiline kadar durdurulduğu belirtilmiştir.

11.09.2008 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğü "Atamaların durdurulması" konulu açıklama yazısı yayınlamıştır (EK 49). 09.09.2008 tarihinde atamaların durulması ile ilgili resmi yazıdaki belirsizlikler üzerine çıkan bu yazıda hangi durumlarda atamaların durdurulduğuna yönelik açıklamalar yapılmıştır.

23.10.2008 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğü 97603 sayılı "Formatör öğretmenler" konulu yazı yayınlamıştır (EK 50). Yazıda öncelikle BT formatörlerinden birçoğunun farklı alanlardaki öğretmenlerden görevlendirildiği, bu öğretmenlere ait derslerin yürütülmesinde ve asıl görevlerinin yerine getirilmesinde sorunların yaşandığı belirtilmiştir. Yaşanan sorunlar nedeniyle formatör öğretmen olarak görev yapan öğretmenlerin asıl görevlerini yerine getirmek üzere, boş kalan zamanlarında formatör öğretmen olarak verilen görevleri yapmaları istenmiştir.

24.11.2008 tarihinde 14575 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine" ilişkin yönetmeliğin geçici görevlendirmelerle ilgili olan maddesinde düzenleme yapılmıştır (EK 51). Düzenlemeye göre, öğretmenlere göreve başladıkları tarihten itibaren haftada 18 saat ek ders ücreti verileceği, bu kapsamda ek ders ücretinden yararlanan öğretmenlere ayrıca asli görevi için öngörülen ek ders ücreti ödenmeyeceği belirtilmiştir.

18.12.2008 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 22168 sayılı "Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmen Görevlendirmesi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 52). Yazıda, öncelikle 04.07.2007 tarihinde yapılan düzenleme ile formatör öğretmen görevlendirmelerine ilişkin yetki ve sorunlulukların il milli eğitim müdürlüklerine bırakıldığı; ancak işleyişte önemli aksaklıkların yaşandığı belirtilmiştir. Ayrıca, BT formatör öğretmen görevlendirilmesi ile ilgili açıklamalar yapılmış, okulda

BT öğretmeni bulunması durumunda söz konusu öğretmenlerden birinin zorunlu olarak BT formatör öğretmen olarak görevlendirileceği vurgulanmıştır. Okulda BT öğretmeni bulunmaması durumunda ise, diğer branşlardaki öğretmenler isteğe bağlı olarak görevlendirilebilecektir. Buna ek olarak, yeni düzenleme ile birlikte BT öğretmenlerinin 2009 yılı Ocak ayından itibaren 6 ay yerine 1 yıllık süreyle formatör öğretmen olarak görevlendirilmesine karar verilmiştir.

24.12.2008 tarihinde 27090 sayılı resmi gazetede "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 53). Yönetmelikte yapılan düzenlemede seçmeli dersler arasında geçen bilgisayar dersinin adı "Bilişim Teknolojileri" olarak değiştirilmiştir. Öte yandan, daha önceki düzenlemede İngilizce seçmeli dersinin notla değerlendirileceğine yönelik açıklama kaldırılmış ve 'Seçmeli dersler ile rehberlik ve toplumsal etkinlikler notla değerlendirilemez' denilmiştir.

3.1.2.4.1. Forum Ortamında 2008 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri

Forum ortamında 2005-2008 yıllarında tartışılan konuların dağılımı Çizelge 15'de görüldüğü biçimdedir.

Çizelge 15

2005-2008 Yıllarında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması

	2005		**2006**		**2007**		**2008**	
Konular	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Mesleki kimlik algısı	183	45.30	205	51.77	649	54.45	1328	64.62
Formatörlük	18	4.46	12	3.03	122	10.23	126	6.13
MEB	22	5.45	9	2.27	75	6.29	123	5.99
Meslektaşlar	30	7.43	14	3.54	54	4.53	118	5.74
Okul yönetimi	20	4.95	15	3.79	34	2.85	105	5.11
BT sınıfları	24	5.94	13	3.28	57	4.78	72	3.50
BT Dersi	36	8.91	73	18.43	90	7.55	70	3.41
Öğrenci	15	3.71	10	2.53	18	1.51	30	1.46
Ekonomik sorunlar	0	0	0	0	50	4.19	29	1.41
Çalışma saatleri	0	0	0	0	37	3.1	21	1.02
Dyned Projesi	0	0	0	0	0	0	19	0.92
Atama ve yer değiştirme	46	11.39	30	7.58	4	0.34	8	0.39
Norm sorunu	10	2.48	15	3.79	2	0.17	6	0.29
Toplam	**404**	**100**	**396**	**100**	**1192**	**100**	**2055**	**100**

Çizelge 15 incelendiğinde, 2008 yılında BT öğretmenlerinin en fazla mesleki kimlik algısı, formatörlük görevlendirmesi ve MEB ile ilgili; en az ise atama-yer değiştirme ve norm sorunu ile ilgili tartışmalar yaptıkları görülmektedir. Diğer yıllarla karşılaştırıldığında 2008 yılında kodlanan mesaj sayısındaki artış dikkati çekmektedir. 2008 yılında 2006 yılındaki mesajların beş katı kadar mesaj kodlanırken, 2007 yılındakinin yaklaşık iki katı kadar mesaj kodlanmıştır. 2008 yılındaki tartışma konuları içinde, özellikle mesleki kimlik algısına yönelik tartışmalar oldukça artmıştır. 2008 yılı ile birlikte MEB, meslektaşlar ve okul yönetimine ilişkin konularda tartışmalar artarken, ders, ekonomik sorunlar ve çalışma saatlerine yönelik konularda tartışmalar azalmıştır.

Tartışma formunda 2005-2008 yılları arasında BT öğretmenlerinin yansıttıkları duygular Çizelge 16'da görüldüğü biçimdedir.

Çizelge 16

2005-2008 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması

Duygular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Öfke	116	32.04	90	33.09	204	27.91	276	22.31
Bıkkınlık	63	17.40	23	8.46	97	13.27	260	21.02
Üzüntü	81	22.38	96	35.29	117	16.01	197	15.93
Çaresizlik	23	6.35	3	1.10	102	13.95	124	10.02
Mutluluk	4	1.10	4	1.47	62	8.48	55	4.45
İsyan	14	3.87	18	6.62	33	4.51	53	4.28
Tükenme	2	0.55	2	0.74	0	0	48	3.88
Korku	0	0	2	0.74	10	1.37	45	3.64
Endişe	26	7.18	6	2.21	23	3.15	43	3.48
Merak	8	2.21	0	0	52	7.11	33	2.67
Ümitsiz	0	0	1	0.37	4	0.55	21	1.70
Güvensiz	1	0.28	0	0	10	1.37	20	1.62
Şaşkınlık	0	0	0	0	2	0.27	10	0.81
Pişmanlık	16	4.42	4	1.47	0	0	9	0.73
Nefret	0	0	6	2.21	0	0	6	0.49
Özlem	0	0	2	0.74	0	0	5	0.40
Ümitli	4	1.10	13	4.78	7	0.96	5	0.40
Huzur-Hoşnut	0	0	0	0	1	0.14	4	0.32
Yalnızlık	0	0	0	0	0	0	2	0.16
Toplam	**362**	**100**	**272**	**100**	**731**	**100**	**1237**	**100**

Çizelge 16 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin 2008 yılındaki tartışmalarda en fazla öfke, bıkkınlık ve üzüntü duygularını; en az ise hoşnut ve yalnızlık duygularını

yansıttıkları görülmektedir. Diğer yıllarla karşılaştırıldığında, 2008 yılında BT öğretmenleri tarafından yansıtılan duyguların oldukça arttığı görülmektedir. Özellikle bıkkınlık ve üzüntü duygularındaki artış dikkati çekmektedir. Ayrıca, BT öğretmenleri daha önceki yıllarda tükenme duygusunun neredeyse hiç dile getirmemişken, 2008 yılında bu sayı birden artmıştır. Korku duygusu da diğer yıllara göre artan duygular arasında yer almaktadır.

Forum ortamında 2005 ile 2008 yılları arasında BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri ile ilgili olarak yaşanan değişim Çizelge 17'de görüldüğü biçimdedir.

Çizelge 17

2005-2008 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması

Kimlik boyutları	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Görev algısı	97	39.92	50	24.39	149	22.96	397	29.89
Düşünce ve inanç	34	13.99	30	14.63	252	38.83	341	25.68
Değer	16	6.58	28	13.66	46	7.09	120	9.04
Geleceğe bakış	19	7.82	29	14.15	36	5.55	110	8.28
Bağlılık	27	11.11	17	8.29	41	6.32	82	6.17
Bilgi ve beceri	22	9.05	25	12.2	73	11.25	75	5.65
Benlik algısı	7	2.88	6	2.93	27	4.16	62	4.67
Öz-saygı	6	2.47	2	0.98	0	0	52	3.92
İş güdülenmesi	9	3.7	6	2.93	6	0.92	50	3.77
İş memnuniyeti	2	0.82	1	0.49	14	2.16	24	1.81
Öz-yeterlik	4	1.65	11	5.37	5	0.77	15	1.13
Toplam	**243**	**100**	**205**	**100**	**649**	**100**	**1328**	**100**

Çizelge 17 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapıları ile ilgili olarak en fazla, görev algısı ve düşünce-inanç boyutlarında, en az ise, iş memnuniyeti ve öz-yeterlik boyutlarında yansımalarının olduğu görülmektedir. BT öğretmenlerin mesleki kimlik yapılarında yıllara göre değişim incelendiğinde, 2008 yılında mesleki kimliğin tüm boyutlarında tartışmaların arttığı görülmektedir. Bu boyutlardan özellikle görev algısı, değer ve geleceğe bakış boyutlarındaki artış oldukça fazladır. Görev algısı daha önceki yıllarda alt sıralarda tartışılan bir boyut iken; 2008 yılı ile birlikte BT öğretmenlerinin en fazla tartıştığı boyut olmuştur. Değer ile ilgili yapılan tartışmalar da bir önceki yıla göre yaklaşık üç kat kadar artmıştır. Buna ek olarak, öz-saygı boyutu da daha önce neredeyse hiç tartışılmazken, 2008 yılı ile birlikte tartışılmaya başlanmıştır.

3.1.2.4.2. MEB Tarafından 2008 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi

Formatörlük ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2008 yılında formatör öğretmen görevlendirme yazılarının geç çıkması, görev sürelerinin bazı illerde tatil zamanlarını da içerek biçimde düzenlenmesi, formatör öğretmenlerin farklı okullara görevlendirmelerinin artması, farklı alandan öğretmenlerin formatör öğretmen olarak görevlendirmelerinin devam etmesi, görevlendirmenin BT öğretmenleri için zorunlu olması ve formatör öğretmenlerin çalışma saatlerindeki belirsizlikler BT öğretmenlerini hem duygusal olarak, hem de mesleki kimlik olarak etkilemiştir.

Konu ile ilgili yapılan tartışmaların başında, görevlendirmelerin valiliklerce yapılması ile birlikte görevlendirilme zamanları ve görev yazılarının onaylanma sürelerinde ilden ile yaşanan farklılaşmalar gelmiştir. Buna göre, bazı iller formatör öğretmen görevlendirmesi yapmazken, bazı iller oldukça geç görev vermekte, bu durum da formatör öğretmenlerin görev sürelerinde illere göre farklılıklar yaşanmasına neden olmuştur. Yürütülen tartışmalarda uygulama süreçlerindeki farklılıkları dile getiren BT öğretmenleri MEB tarafından düzenli bir sistem oluşturulmadığı için oldukça öfkelenmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Manisada hala yapılmadı yazı imzada bekliyor. Bu işin illere devredilmesi pek iyi olmadı. İller öğretmen açığını (Bilgisayar branşı dışındaki formatörleri) bahane göstererek görevlendirme yapmak istemiyor. Kesin olarak tatil yok diyemeyiz aslında tatili var, ancak bölgesel olarak nasıl değişiyor?? Formatör öğretmenler okulda zorla nasıl tutulur anlamam... Başka hiçbir kurumda yoktur böyle bir şey!!!" (M-5114)

2007 yılındaki formatör öğretmen görevlendirmesinde birden fazla okula görevlendirmeye ilişkin kararının etkileri ise 2008 yılındaki tartışmalarda görülmeye başlamıştır. Formatör öğretmenlerden bazıları ilgili yazı doğrultusunda bir gün bir okulda, dört gün bir başka okulda olacak biçimde görev almaya başladıklarını belirtmişlerdir. Kendilerini gezici öğretmen olarak görmelerine yol açan bu uygulama, onlarda öfke ile birlikte hiç bir şey yapamadıkları için çaresizlik duygusu oluşturmuştur. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Arkadaşlar ben bir kasabada formatör olarak görev yapıyorum. Bizim okula yaklaşık 1,5 km uzakta bir okuldan bana ders verilmek isteniyor. Hem de zorla hem de oradan verilen 6 saat ders 4 güne yayılıyor gitmek zorunda mıyım. Allah aşkına böyle saçmalık olur mu??" (M-5482)

> "Bu dönem 3 okula gittiğim halde 20 saat anca dersim oluyor... Ben yine okul okul dolaşacağım. Ne yapacağımı bilmiyorum." (M-5490)

2008 yılında, ilden ile hatta okuldan okula yaşanan bir diğer farklılık formatör öğretmenlerin çalışma saatleri konusunda yaşanmıştır. Formatör öğretmenlerin çalışma saatleri ile ilgili olarak resmi yazılarda herhangi bir açıklama yapılmaması nedeniyle bazı okul yöneticileri formatör öğretmenleri okul açık olduğu sürece okulda tutmaya çalışmakta; bu saatlere uymayan formatör öğretmenlere zorluklar çıkarmaktadır. Forumda paylaşılan bazı illerin görevlendirme yazılarında çalışma saatleri ile ilgili olarak günde 8 saati geçmeyecek biçimde çalışma saatlerinin düzenlenmesine ilişkin açıklamalar yer alsa da, bu açıklama yalnızca ilgili illerde geçerli olmaktadır. Aynı görevi yürütürken yönetmelik ve resmi yazılarda açık ve net biçimde açıklamalar yapılmadığı için farklı uygulamalara maruz kaldıklarını belirten BT öğretmenleri, yaşanan sorunların sorumlusu olarak MEB'i görmekte ve oldukça öfkelenmektedirler. Öte yandan, çalışma saatlerini okul yönetimine anlatamayan formatör öğretmenler kendilerini çaresiz hissetmişlerdir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda yaşadıklarını şöyle ifade etmiştir:

> "…MEB neden aldığı kararlarda bizim öğretmen olduğumuzu unutuyor. Ne olur biri onlara bunu hatıratsın. Onların doğru düzgün karar alamamaları yüzünden biz müdürle sorun yaşıyoruz, her gün kavga, her gün stres, yeter." (M-5536)
> "Merhaba Arkadaslar, benim okulum ikili öğretim yapıyor. 08.00-18.00 çalışılıyor. Bana her defasında sen idari kadrosundasın bizim gibi girip çıkacaksın deniyor. Çaresiz, mecbur bekliyorum." (M-5549)

2008 yılında BT öğretmenlerinin, formatör öğretmen görevlendirmesi ile ilgili olarak yaşadığı bir diğer belirsizlik, formatör öğretmenlerin okullarda girecekleri ders saati konusunda olmuştur. 2008 yılının başında derslerin boş geçmesini önlemek adına formatör öğretmenlerin ders görevlerini yerine getirdikten sonra boş kalan zamanlarda bu görevi yürüteceğine yönelik açıklama yapılmış, ardından iki ay sonra çıkan formatör öğretmen görevlendirme yazısında formatör öğretmenlerin okullarda en az 6 en fazla 10 saate kadar derse girebilecekleri belirtilmiştir. İki ay önce dersler boş geçmeyecek biçimde düzenleme yapılması istenirken, iki ay sonra ders saatleri ile ilgili sınırlama getirilmesi, uygulama sürecinde farklı yorumlama ve uygulamalara yol açmıştır. Örneğin, bazı okul yöneticileri formatör öğretmenlerin kendi asli görevlerini aksatmamak koşulu ile formatörlük görevlerini yürütmeleri yönünde yapılan açıklamayı gerekçe göstererek, 10 saatten fazla ders vermek istemiştir. Kendilerini okul yöneticilerine anlatamayan BT öğretmenleri ise, yaşanan baskı nedeni ile okul

yönetimine öfkelenmiş, ancak MEB kaynaklı sorun yaşandığı için kendilerini çaresiz hissetmiştir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Ben de 20 saat derse gireceğim bu sene, çünkü müdürüm derslerimi aksatmadan formatörlük yapacağımı söylüyor. Hay Allahım ya neden bu yazıları düzgün okumazlar ki. Bulunduğum yerde bilgisayar dersine girecek kimse de yok. O yüzden 10 saat yerine 20 saat derse gireceğim… Acayip canım sıkıldı ne yapacağımı bilmiyorum..." (M-6083)

2008 yılındaki tartışmalarda, formatör öğretmenlerden beklenen görev ve sorumluluklar nedeni ile mesleklerinden iyice uzaklaştıklarını belirten BT öğretmenlerinin sayısındaki artış dikkati çekmektedir. Bu öğretmenler özellikle benlik algısı, değer ve iş güdülenmesi boyutlarında olumsuz etkilenmişlerdir. 2008 yılında benlik algısı ile ilgili olarak tartışmalardaki beş kat artış bu etkinin en büyük örneğidir. Yapılan tartışmalarda, BT öğretmenleri meslekten soğuduklarını, kendilerini mesleğe ait hissetmediklerini, bu nedenle artık mesleği yapmak istemediklerini vurgulamaya başlamışlardır. Bu noktada daha önceden dile getirilmeyen tükenme duygusu da ortaya çıkmaya başlamıştır. Beş BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Ne memur, ne öğretmen, ne idareci hepsinin arasında hatta hepsinin karışımı gibi geliyor bana… Okulun teknik servis elemanı, üstü toz olan amele, hizmetli, her işi yapan birisi. Ortaya karışık bir şey… Okulun floresanı arızalansa kendine müracaat edilen, yok ben bu işin adamı değilim dediğinde, hocam sen bunun eğitimini almadın mı sorusuna muhatap olan talihsiz kişi... Öğrenciler tarafından basit internet kafeci muamelesi gören şahıs. İdarenin amelesi." (M-7234)
>
> "Belki ağır gelecek ama şu anki Türkiye şartlarında formatörlük maalesef ki hamallık. Herkesten özür dileyerek söylüyorum bunu, lütfen beni yanlış anlamayın. Ben de formatörüm. Başımızdaki bazı zihniyetler değişmediği sürece bizler çok değerli olmamız gerekirken gereken değer verilmeyen biri konumdayız." (M-7260)
>
> "Ben de hep neden bilgisayar öğretmeni oldum ki diyorum :(diğer branşların yanında sanki çok değersiz bir branşmış gibi geliyor" (M-7345)
>
> "Formatörlük biraz hamallığa kaçtı. Öğlen çıkmam gerektiği yerde akşamı bekliyorum ve de iki okul. Bu sıcaklarda diğer okula yürümek zorunda kalıyorum. …Formatörlük beni biraz öğretmenlik heyecanımdan da soğuttu." (M-7591)
>
> "Sadece şunu söylemek istiyorum, 3 yıldır çalışıyorum ve hep keşke başka bir branşım olsaydı diyorum..." (M-7628)

2008 yılında formatör öğretmen görevlendirmesi ile ilgili tartışmalarda sınırlı da olsa formatörlük yaptığı için mutlu olduğunu dile getiren BT öğretmenleri dikkati çekmektedir. Bu öğretmenler, öğretim işinden keyif almadıklarını, aksine teknik işlerle uğraşmaktan mutlu olduklarını belirtmişlerdir. Öte yandan, formatörlük görevini kabul etmeyip derse girdikleri için mutlu olduğunu belirten BT öğretmenleri de bulunmaktadır. İki BT öğretmeni farklı nedenlerle mutu olduklarını şöyle ifade etmiştir:

> "Arkadaşlar açık konuşayım. Bilgisayar öğretmeniyim. 2 yıldır formatörlük yapıyorum. Sizin anlattığınız yukarıdaki (sizin hammallık diye nitelendirdiğiniz) işleri severek yapıyorum. Hatta öğretmen arkadaşlarımın sınav sorularını bile hazırlıyorum. Okulun evrak işlerini de yapıyorum. Web sitesini de yapıyorum. Karne de basıyorum. Bilgisayardaki arızalara da bakıyorum. Derse de giriyorum. Ve bütün bunlardan hiç şikayetçi olmuyorum. Çünkü (sihirli kelimeleri söylüyorum) ben işimi çok seviyorum." (M-7463)
> "…ama şimdi sadece derse girerek, yaptığım bu işlerin karşılığını alıyorum ve çok mutluyum. Hem bu sene formatör değilim kendimi çok rahat hissediyorum" (M-7485)

2008 yılının sonunda çıkan formatör öğretmen görevlendirme yazısında görevlendirmelerin bir yıllığına çıkacağına yönelik düzenleme ile BT öğretmenlerinin zorunlu olarak formatör öğretmen olacaklarına yönelik düzenleme, BT öğretmenlerinin sorunlar yaşanmasına neden olmuştur. Ancak, karar yılsonunda alındığı için 2008 yılındaki tartışmalara çok fazla yansımamıştır.

BT dersi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2008 yılında BT dersini doğrudan ilgilendiren bir karar alınmasa da daha önceki yıllarda dersle ilgili alınan kararların yansımalarını görmek olasıdır. Özellikle dersin seçmeli olması, notla değerlendirilmemesi, BT sınıflarının eski ve kalabalık olması gibi sorunlar 2008 yılında da tartışılmaya devam edilmiş, yaşanılan sorunların BT öğretmenlerinin benlik algılarını ve mesleki bağlılıklarını olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Arkadaşlar ben anlamıyorum 26, 27 saat dersim var diye seviniyorsunuz... Tamam formatörlük gerçekten çok aşağılayıcı, onur gurur kırıcı, kötü bi durum ancak derse girmenin de ondan aşağı kalır yanı yok! Dersin notu gelmezse bir anlamı yok... Üçerli dörderli oturmuş öğrenciler; 10 dakika dersi zorla dinletsen geri kalan otuz dakika serbest bırakıp oyun oynatsan yine de kafa beyin kalmıyor! Ben bu hafta şu üç gündür derse giriyorum baş ağrısı ve boğaz ağrısı başladı bile... Müzik dersi de verildi bana; inanın kendi dersimin sınıf ortamıyla bunun arasında bile dağlar kadar fark var, neden mi? sadece müziğin NOTU var diye! Bazılarınızın laboratuvar şartları iyi olabilir ya da sınıf mevcutları az olabilir; bu şekilde idare edilebilir belki; ama öyle olmayan da bir sürü insan var ve böyle olunca okula gitmek eziyet oluyor... Bu noktada benim için mesleği sürdürmenin hiçbir anlamı kalmıyor" (M-7819)

3.1.2.5.MEB Tarafından 2009 Yılında Alınan Kararlar

16.03.2009 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 4707 sayılı "BT formatör öğretmenler" konulu yazı yayınlamıştır (EK 54). Yazıda öncelikle her okula bir BT formatör öğretmeninin görevlendirilmesinin gerekliliğine karşın, bu konuda yeterli teklifin yapılmadığı belirtilmiştir. Buna koşut olarak, gereği kadar öğretmenin

Eğitici BT formatör öğretmeni olarak görevlendirilmek üzere teklif edilemediği de vurgulanmıştır. Bu nedenle BT formatör öğretmen ve il/ilçe milli eğitim müdürlükleri bünyesinde görev yapacak Eğitici BT formatör öğretmenlerin görevlendirilmesi konusunda açıklamalar yapılmıştır. Öncelikle, ilköğretim okullarında olmak üzere tüm okullarda BT alanında bilgi ve becerisi bulunan veya bu niteliğe kısa sürede sahip olabilecek bir müdür yardımcısı ile birlikte aynı okulda görev yapan öncelikle BT formatör öğretmenine, yoksa; BT alanında bilgi ve becerisi bulunan veya nitelik kazandırılabilecek bir öğretmene okulun BT hizmetlerinin görev ve sorumluluğunun verilmesi istenmiştir. Bu kişilerden "Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmen Eğitimi Programı"nı ilde hızlı bir biçimde tamamlamaları beklenmektedir. İlgili kararda formatör olarak görevlendirilen öğretmenlerle ilgili yeni düzenlemeler de yapılmıştır. Yapılan düzenleme ile birlikte öncelikle öğretmenlerin BT formatör öğretmeni olarak girebileceği ders saati, en fazla maaş karşılığı ders saati olacak biçimde değiştirilmiştir. Böylece BT öğretmenlerinin örgün eğitim ortamından uzaklaşmalarının ve derslerin boş geçmesinin önüne geçilebileceği belirtilmiştir. 2008 yılında BT formatör öğretmenlerin görevlendirme süreleri ile ilgili alınan karar yeniden değiştirilmiş, BT formatör öğretmenlerinin 01 Ocak 2009 tarihinden 30 Haziran 2009 tarihine kadar 6 aylığına görevlendirilmesine karar verilmiştir. Bu yeni düzenleme ile birlikte formatör öğretmenlere; eğitici formatör öğretmen rehberliğinde yenilikleri takip etmek, BT sınıfında ders işlenmesine dönük planlama yapmak, BT sınıflarının nasıl etkin kullanılacağını belirleyip uygulamak, web sayfasını güncellemek, okulda teknolojinin kullanımı noktasında öğrenci ve öğretmenlere destek sağlamak, ders dışında öğrencilerin ve çevrenin internet kullanımını sağlamak gibi görevler verilmiştir.

22.06.2009 tarihinde MEB Strateji Geliştirmek Başkanlığı "BT Formatörlerinin tatilde görevlendirilmesi" konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne "Eğitici ve formatör olarak görevlendirilen BT öğretmenlerinin sorunlarına ilişkin" 3416 sayılı soru önergesine yanıt vermiştir (EK 55). Soru önergesine verilen yanıtta, öncelikle formatörlük görevlendirmesi ile norm kadro arasında bir ilişkilendirmenin bulunmadığı, ancak formatör görevlendirmesi bulunan okula bir öğretmen kadrosunun verilmesi ile ilgili çalışmaların sürdüğü belirtilmiştir. Ayrıca, formatör öğretmenlerin görevlerini yürüterek okulda en fazla maaş karşılığı derse girmekle yükümlü olduklarını ve gerekli düzenlemelerin yapılması koşulu ile bu öğretmenlerin yarıyıl ve yaz tatillerinden yararlandırmalarında herhangi bir sorunun olmadığı dile getirilmiştir.

02.07.2009 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 12271 sayılı "Formatör öğretmen görevlendirilmesi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 56). Yazıda 2009 yılı Eğitici formatör öğretmenler ile okul BT formatör öğretmenlerinin görevlendirilmesine 16.03.2009 tarih ve 4707 sayılı yazı çerçevesinde devam etmesi kararlaştırılmıştır. Ancak, bazı illerde görevlendirmeye ilişkin farklı uygulamalar ve kararsızlığa düşülen konuların olduğu belirtilmiş ve bu konulara açıklık getirilmiştir. Yapılan açıklamalarda özellikle formatör olarak görevlendirilen öğretmenlere kendi görevleri dışında başka görevler verilmemesi, derslerin boş geçmesini engelleyerek en fazla maaş karşılığı derse girecek biçimde ders saatlerinin ayarlanması, formatör öğretmenlerin maaş karşılığı derslerini dolduramamaları durumunda kalan zamanlarını BT formatör öğretmeni olarak tamamlamaları istenmiştir. Buna koşut olarak, görevlendirmelerin 6'şar aylık süre ile yapılacağı, okulda BT formatör öğretmeninin bulunmaması durumunda okulun BT uygulamalarına yön verebilecek düzeyde bilgi birikimine sahip ya da bu niteliği en çabuk biçimde kazanabilecek bir müdür yardımcısı ile kendisine bağlı olarak çalışacak bir öğretmenin il de BT formatör öğretmen eğitimi programı kapsamında düzenlenen eğitimlere katılmaları istenmiştir. İlgili yazıda formatör öğretmenlerin çalışma saatleri "formatör öğretmenlerin kendilerinden sorumlu idarecilerin çalışma saatlerine uymaları esastır" maddesi eklenerek düzeltilmiştir. Buna ek olarak, görevlendirmenin 1 Ocak-30 Haziran, 1 Temmuz-31 Aralık tarihlerinde olmak üzere 6 aylık 2 dönem halinde yılda iki kez yapılacağı belirtilmiştir.

07.07.2009 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu 80 sayılı karar ile "Milli eğitim bakanlığına bağlı öğretim kurumlarına öğretmen olarak atanacakların atamalarına esas olan alanlar ile mezun oldukları yükseköğretim programları ve aylık karşılığı okutacakları derslere ilişkin esaslar"ı yayınlanmıştır (EK 57). Yapılan düzenleme ile daha önceden bilgisayar olarak geçen atamaya esas alanın adı; 'Bilişim Teknolojileri' olarak değiştirilmiştir. Bilişim Teknolojileri atama alanları ise, 5'i öğretmenlik, 3'ü mühendislik, 4'ü bölüm olmak üzere 12 farklı alana çıkarılmıştır. 80 sayılı kararla birlikte BÖTE bölümü öğretmenlerinin mesleki ve teknik öğretim kurumlarına atanmaları ile ilgili de düzenleme yapılmış; eskiden "mesleki teknik ve ortaöğretim kurumlarının bilgisayar bölümlerine atölye ve laboratuvar öğretmeni olarak atanamazlar" biçimindeki açıklama "mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına atanamazlar" biçiminde değiştirilmiştir.

80 sayılı karar ile birlikte BT öğretmenlerinin aylık karşılığı okutulabilecekleri derslerde de değişiklikler yapılmıştır. Bu dersler içinde listeye en son eklenen "Bilişim

Teknolojileri ve Yazılım" dersi dikkati çekmektedir. İlgili kararda Medya okuryazarlığı dersi ile ilgili de düzenleme yapılmıştır. Yapılan düzenleme ile birlikte bu dersin öncelikle üniversitelerin basın yayın yüksekokulları/ iletişim fakültelerinden mezun olup hâlen sınıf öğretmeni olarak görev yapanlar ile gazetecilik alanı, halkla ilişkiler ve organizasyon hizmetleri alanı, radyo-televizyon alanı öğretmenleri olmak üzere toplumsal bilgiler ve Türkçe öğretmenleri tarafından okutulmasına karar verilmiştir.

2009 yılında MEB Öğretmenlerin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde farklı zamanlarda yapılan üç değişiklik dikkati çekmektedir. 25.02.2009 tarihinde 27152 sayılı resmi gazetede ve 30.05.2009 tarihinde 27243 sayılı resmi gazetede bazı illerin hizmet bölgelerine göre sınıflandırılmasında düzenleme yapılmıştır. 31.07.2009 tarihinde 27305 sayılı resmi gazetede ise bürokrasinin azaltılması ve işlemlerin basitleştirilmesi adına göreve başlamada istenecek belgeler azaltılmıştır (EK 58).

13.11.2009 tarihinde 27405 sayılı resmi gazetede "Bazı yükseköğretim kurumları bünyesinde bulunan teknik eğitim fakülteleri, mesleki eğitim fakülteleri, mesleki ve teknik eğitim fakülteleri, ticaret ve turizm eğitim fakülteleri ile Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesinin kapatılması ve aynı yükseköğretim kurumlarına bağlı olarak yeni fakülteler kurulması" konulu yönetmelik yayınlanmıştır (EK 59). Yönetmelikte adı geçen eğitim fakültesinin kapatılması ve aynı yükseköğretim kurumlarına bağlı olarak yeni teknoloji fakültelerinin kurulmasına karar verilmiştir.

02.12.2009 tarihinde Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 48942 sayılı "BT sınıflarındaki bilgisayarlar ve çevre birimleri" konulu yazı yayınlamıştır (EK 60). Yazıda BT sınıflarındaki bilgisayar ve çevre birimlerinin BT sınıfları dışına çıkarıldığı, bilgisayarların sınıflara dağıtıldığı, kurulan BT sınıflarının atıl duruma geldiği, öğrenci ve öğretmenlerin BT sınıfını kullanmasına yönelik olarak sorunlar yaşadığını belirtilmiştir. Kurulan BT sınıflarının teslim edilen biçimde korunarak, bilgisayar ve çevre birimlerinin başka birimlere çıkarılmasının önlenmesi, öğrenci ve öğretmenlerin bu sınıflardan yararlanmasının sağlanması istenmiştir.

3.1.2.5.1. Forum Ortamında 2009 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri

Forum ortamında 2005-2009 yıllarında tartışılan konuların dağılımı Çizelge 18'de görüldüğü biçimdedir.

Çizelge 18

2005-2009 Yıllarında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması

	2005		2006		2007		2008		2009	
Konular	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Mesleki kimlik algısı	183	45.30	205	51.77	649	54.45	1328	64.62	1105	48.53
Formatörlük	18	4.46	12	3.03	122	10.23	126	6.13	356	15.63
Çalışma saatleri	0	0	0	0	37	3.10	21	1.02	187	8.21
MEB	22	5.45	9	2.27	75	6.29	123	5.99	143	6.28
Okul yönetimi	20	4.95	15	3.79	34	2.85	105	5.11	122	5.36
Meslektaşlar	30	7.43	14	3.54	54	4.53	118	5.74	111	4.87
Atama ve yer değiştirme	46	11.39	30	7.58	4	0.34	8	0.39	84	3.69
Ekonomik sorunlar	0	0	0	0	50	4.19	29	1.41	51	2.24
BT sınıfları	24	5.94	13	3.28	57	4.78	72	3.50	49	2.15
BT Dersi	36	8.91	73	18.43	90	7.55	70	3.41	32	1.41
Norm sorunu	10	2.48	15	3.79	2	0.17	6	0.29	20	0.88
Öğrenciler	15	3.71	10	2.53	18	1.51	30	1.46	10	0.44
Dyned Projesi	0	0	0	0	0	0	19	0.92	5	0.22
Üniversite desteği	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0.09
Toplam	**404**	**100**	**396**	**100**	**1192**	**100**	**2055**	**100**	**2277**	**100**

Çizelge 18 incelendiğinde, 2009 yılında BT öğretmenlerinin en fazla mesleki kimlik algısı, formatörlük görevlendirmesi ve çalışma saatleri konularında, en az ise öğrenciler, DynEd projesi ve üniversite desteği konularda tartışmalar yaptıkları görülmektedir. Tartışılan konuların yıllar göre dağılımı incelendiğinde, formatörlük görevlendirmesi ve çalışma saatlerine yönelik konuların 11 yıllık forum incelemesinde en fazla 2009 yılında tartışıldığı belirlenmiştir. Buna ek olarak, 2009 yılında formatörlük görevlendirmesi ile ilgili yapılan tartışmanın önceki yıllara göre yaklaşık üç katı kadar; çalışma saatleri ile ilgili yapılan tartışmaların ise yaklaşık altı kat kadar arttığı görülmektedir. 2009 yılında tartışmalarda dikkati çeken bir diğer artış ise, atamalar ile ilgili konuda gerçekleşmiştir. Öte yandan, dersler ve öğrenciler ile ilgili konularda diğer yıllara göre tartışmaların azaldığı dikkati çekmektedir.

Forum ortamında 2005-2009 yılları arasında BT öğretmenlerinin yansıttıkları duyguların karşılaştırılması Çizelge 19'da görüldüğü biçimdedir.

Çizelge 19

2005-2009 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması

Duygular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Öfke	116	32.04	90	33.09	204	27.91	276	22.31	561	35.64
Üzüntü	81	22.38	96	35.29	117	16.01	197	15.93	252	16.01
İsyan	14	3.87	18	6.62	33	4.51	53	4.28	165	10.48
Bıkkınlık	63	17.40	23	8.46	97	13.27	260	21.02	156	9.91
Çaresizlik	23	6.35	3	1.10	102	13.95	124	10.02	114	7.24
Pişmanlık	16	4.42	4	1.47	0	0	9	0.73	55	3.49
Mutluluk	4	1.10	4	1.47	62	8.48	55	4.45	46	2.92
Korku	0	0	2	0.74	10	1.37	45	3.64	38	2.41
Nefret	0	0	6	2.21		0	6	0.49	38	2.41
Merak	8	2.21	0	0	52	7.11	33	2.67	32	2.03
Tükenme	2	0.55	2	0.74	0	0	48	3.88	32	2.03
Kıskançlık	4	1.10	2	0.74	7	0.96	21	1.70	27	1.72
Ümitsiz	0	0	1	0.37	4	0.55	21	1.70	27	1.72
Endişe	26	7.18	6	2.21	23	3.15	43	3.48	20	1.27
Huzur-Hoşnut	0	0	0	0	1	0.14	4	0.32	4	0.25
Güvensiz	1	0.28	0	0	10	1.37	20	1.62	2	0.13
Ümitli	4	1.10	13	4.78	7	0.96	5	0.40	2	0.13
Özlem	0	0	2	0.74	0	0	5	0.40	1	0.06
Şaşkınlık	0	0	0	0	2	0.27	10	0.81	1	0.06
Yalnızlık	0	0	0	0	0	0	2	0.16	1	0.06
Toplam	**362**	100	**272**	100	**731**	100	**1237**	100	**1574**	100

Çizelge 19 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin 2009 yılında en fazla öfke, üzüntü ve isyan duygularını; en az ise şaşkınlık ve yalnızlık duygularını dile getirdikleri görülmektedir. Olumlu duygulardan mutluluk, ümit ve huzur duyguları ise oldukça azdır. Diğer yıllar ile karşılaştırıldığında, 2009 yılında BT öğretmenlerinin öfke, üzüntü ve isyan duygularındaki artış dikkati çekmektedir. Özellikle isyan duygusunun önceki yıllara göre üç katından fazla arttığı görülmektedir. 2009 yılında önceki yıllarda çok fazla dile getirilmeyen pişmanlık ve nefret duygularındaki artış da oldukça fazladır. Forum ortamında 2005-2009 yılları arasında BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri ile ilgili yaşanan değişim Çizelge 20'deki biçimdedir.

Çizelge 20

2005-2009 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması

Kimlik boyutları	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Görev algısı	97	39.92	50	24.39	149	22.96	397	29.89	258	23.35
Düşünce ve inanç	34	13.99	30	14.63	252	38.83	341	25.68	247	22.35
Bağlılık	27	11.11	17	8.29	41	6.32	82	6.17	168	15.2
Geleceğe bakış	19	7.82	29	14.15	36	5.55	110	8.28	132	11.95
Benlik algısı	7	2.88	6	2.93	27	4.16	62	4.67	94	8.51
Değer	16	6.58	28	13.66	46	7.09	120	9.04	73	6.61
İş güdülenmesi	9	3.70	6	2.93	6	0.92	50	3.77	58	5.25
Bilgi ve beceri	22	9.05	25	12.2	73	11.25	75	5.65	26	2.35
Öz-saygı	6	2.47	2	0.98	0	0	52	3.92	25	2.26
İş memnuniyeti	2	0.82	1	0.49	14	2.16	24	1.81	19	1.72
Öz-yeterlik	4	1.65	11	5.37	5	0.77	15	1.13	5	0.45
Toplam	**243**	**100**	**205**	**100**	**649**	**100**	**1328**	**100**	**1105**	**100**

Çizelge 20 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapıları ile ilgili olarak en fazla görev algısı, düşünce-inanç ve bağlılık boyutlarında, en az ise iş memnuniyeti ve öz-yeterlik boyutlarında yansımalarının olduğu görülmektedir. Diğer yıllarla karşılaştırıldığında, 2009 yılında BT öğretmenlerinin bağlılık, geleceğe bakış ve iş güdülenmesi boyutlarındaki tartışmalardaki artış dikkati çekmektedir. Özellikle bağlılık boyutunda bir önceki yılın iki katı kadar artış yaşanmıştır.

3.1.2.5.2. MEB Tarafından 2009 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi

Formatörlük ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2008 yılının son aylarında yayınlanan formatör öğretmen görevlendirme yazısında görevlendirmenin okullarda bulunan BT öğretmenlerine zorunlu olarak verileceğine yönelik düzenleme 2009 yılında BT öğretmenlerini oldukça olumsuz etkilemiştir. İlgili yazıda görevlendirmelerdeki gönüllülük durumuna yönelik herhangi bir açıklamanın olmaması da okullarda BT öğretmenlerinin görev almak istemeseler bile formatör olarak görevlendirmelerine neden olmuştur. Yaşanan zorunluluk karşısında ne yapacağını bilemeyen BT öğretmenleri MEB'e karşı oldukça öfkelenmiş ve yaşananlara isyan etmiştir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Lanet olsun böyle öğretmenliğe de, formatörlüğe de, bizi böyle duruma düşüren Milli Eğitime de. Adam gibi bir genelge yönetmelik hazırlayıp haklarımızı belirlemediler…" (M-8112)
> "Lanet olsun ki görevlendirme zorunlu ve tekrar görev verilecek. İstemiyorum dedim imzaladım. Dün valilik onaylı bir yazı geldi. Görevlendirmem yapılmış. Çok kızgınım. Bunu zorunlu yapanlar ömür boyu her şeye zorunlu kalsın inşallah" (M-8145)

2009 yılında formatör öğretmen görevlendirmesi ile ilgili yaşanan bir diğer sorun formatör olarak görevlendirilen öğretmenlerin okulda girebilecekleri ders saatleri ile ilgili olmuştur. 2009 yılında formatör öğretmenlerin okullarda girebilecekleri ders saatleri ile ilgili olarak en fazla maaş karşılığını dolduracak biçimde derse girmeleri biçiminde yapılan düzenleme, daha önceki yıllarda yaşanan belirsizliklere çözüm olmuş gibi görünse de, maaş karşılığını doldurmada güçlük yaşayan BT öğretmenleri için sorunları da beraberinde getirmiştir. Ayrıca, ilgili yazıda formatör öğretmenlerin en fazla girebileceği derse ilişkin açıklama yapıldığı halde en az sayının belirtilmemiş olması ve 7. aydaki görevlendirme yazısında görevlendirilen formatör öğretmenlerin ders saatini dolduramama durumlarına ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamış olması, formatör öğretmenlerin en az girilebilecekleri ders sayısına yönelik soruları yanıtsız bırakmıştır. Oluşan belirsizlik ortamı formatör olarak görevlendirilen öğretmenlerin okullarda girecekleri ders saatleri konusunda sorunlar yaşanmasına neden olmuştur.

Yapılan tartışmalar incelendiğinde, bu noktada bazı okul yöneticilerinin BT dersini seçmemeye başladığı ve BT formatör öğretmenlerinin ya çok az derse girmesini ya da hiç girmemesini sağlayarak okulda tamamen formatör olarak çalışmaya zorladıkları görülmektedir. Zorla formatör olarak görevlendirilen BT öğretmenleri ise, derslerden ve öğretmenlikten iyice uzaklaşmaya başladıklarını belirtmişlerdir. Yaşanan bu durum BT öğretmenlerinde hem MEB'e hem de okul yöneticilerine karşı öfke duymalarına ve çaresiz hissetmelerine neden olmuştur.

Öte yandan, 2009 yılında formatörlük görevlendirmesi ile ilgili tartışılan bir diğer konu da formatör öğretmenlerin çalışma saatleri ve görevlendirme zamanları ile ilgili olmuştur. 2009 yılında yayınlanan formatör öğretmen görevlendirme yazısında formatör öğretmenlerin çalışma saatleri kendilerinden sorumlu yöneticilerin çalışma saatlerine uygun olarak düzenlenmişti. Bu yazıda formatörlerin haftalık toplam çalışabileceği saat sayısı net bir biçimde yine belirtilmemiş olup; özellikle ikili öğretim yapan okullarda tek başına görev alan öğretmenin nasıl görevlendirileceğine yönelik sorunlara yanıt bulunamamıştır. Okullarda, neden okul yöneticisi gibi görev yaptıklarına anlam veremeyen BT öğretmenleri ise kendilerini sürekli diğer öğretmenlerle karşılaştırmaya başlamış, okulda neden memur gibi kaldıklarını tartışmışlardır. Bu

öğretmenler gerçekleştirdikleri tartışmalarda okulda zorla bekletilmeleri nedeni ile öfke ve isyan duygularını yansıtmışlardır. Bazı BT öğretmenlerinin ise, çalışma saatleri konusunda rehber öğretmenlerin çalışma saatlerinin rahatlığı konusunda kıskandıkları belirlenmiştir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Allahım yaa ne işkence, öfff çok darlandım yaa… Ben öğretmenim öğretmen memur değil, kimse beni okulda zorla tutamaz... Tutamaz, tutamaz" (M-9008)
> "Rehber öğretmenler 9-3, ders yok, full ek ders, kimseye batmıyor, bize gelince sıkıntı oluyor.…" (M-9113)

Öte yandan, 2009 yılında formatör olarak görevlendirme zamanları da tartışmalara konu olmuştur. Formatör öğretmen görevlendirmelerinin bir yıllığına yapılmasına yönelik 2008 yılında alınan karar 2009 yılında üçüncü ayında yapılan düzenleme ile yeniden değişmiş; öğretmenlerin altışar aylık görevlendirilmelerine karar verilmiştir. Ancak, üçüncü aydaki resmi yazıda görevlendirme tarihlerinin tatilleri kapsayacak biçimde düzenlenmiş olması sorunları beraberinde getirmiştir. Yaşanan sorunlara ilişkin altıncı ayda verilen soru önergesinde tatilleri kapsamayacak biçimde görevlendirmelerin yapılması uygun bulunmuş, ancak yedinci ayda çıkan formatör öğretmen görevlendirme yazısında yine süreler tatil zamanlarını içine alacak biçimde belirtilmiştir. Yaşanan çelişkiler nedeni ile resmi yazıların uygulama sürecinde ilden ile hatta okuldan okula farklılıklar yaşanmaya başlamıştır. Tartışmalarda bazı BT öğretmenleri tatillerde çalışmadıkları belirtirken bazı BT öğretmenleri tatillerde de görev aldıklarını söylemişlerdir. Uygulamalarda yaşanan farklılık, görevlendirmedeki zorlamalar ile birleşince, bu durum BT öğretmenlerinde öfke, üzüntü ve isyan duygusunu arttırmıştır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Her kafadan bir ses çıkıyor, kimi görevlendirmeyi yapıyor, kimi yapmıyor… Nasıl bir uygulama bu. Çok mu zor çıkıp da tüm iller şu tarihte halletsin demek, ne kadar acizler" (M-9274)
> "Ben öğretmenim, memur değilim. Nasıl yaz tatili ve 15 tatilimizi elimizden alırlar anlamıyorum. Gerçekten haklarımızı elde etmemiz gerekiyor. …Yeter ben bıktım valla. her şey sıkıntı. Üzgünüm..." (M-9290)

İlden ile yaşanan farklılıklar yalnızca tatil zamanları ile ilgili olmamış, görevlere başlama zamanları ve çalışma saatleri ile ilgili olarak da yaşanan farklılıklar dile getirilmiştir. Aynı işi yaptıkları halde il milli eğitimin uygulamaları ve okul yöneticisi ile kurulan ilişkiye göre farklı süreçler yaşamak zorunda kalan BT öğretmenleri, oldukça üzgün ve çaresiz durumdadır. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Benim güzel ülkem. Niye illere göre farklılık gösteriyor bu uygulama. Bazı arkadaşlar zorunlu diye rahatsız (Haklılar), başka ildeki arkadaş ders sayısını ayarlıyor. Bulunduğum il (Isparta) bugüne kadar personel ihtiyacı var diye hiç görevlendirme yapmadı…." (M-9347)

2009 yılında formatörlük ile ilgili yapılan tartışmalar incelendiğinde, verilen görevler bağlamında da tartışmalar dikkati çekmektedir. Yapılan tartışmalarda özellikle, 2009 yılındaki resmi yazılarda yer alan BT formatör öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarına yönelik açıklamalarda görevlerin sınırlarının net bir biçimde çizilmediği dile getirilmiştir. Belirsizlik nedeni ile 2009 yılında BT öğretmenleri kendilerini tamirci ve teknik servis dışında memur, amele, köle, idareci, elektrikçi, hizmetçi, işçi, hamal, sekreter gibi görmeye başladıklarını belirtmişlerdir. Yeni kararlar alınsa da görev tanımlarının halen net bir biçimde belirlenmemiş olması BT öğretmenlerinde öfke ve isyan duygularını arttırırken, okulda o kadar iş yaptığı halde yapılan işin önemsiz görülmesi, kendilerinin okul yönetimi ve meslektaşlar tarafından rahat görülmeleri onları oldukça üzmektedir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Mesleğimin daha ilk yıllarında her gün mutsuz okula gitmekten, elimde kasa uğraşmaktan, branşımın idare ve öğretmen arkadaşlar tarafından ciddiye alınmayışından bir işi yetiştiremeyince afra tafradan, öğretmen sıfatımla alakası olmayan abuk sabuk işlerden çok sıkıldım"(M-8551)
>
> "Ben de çıldırmak üzereyim artık. Bir sürü iş yapıp bir de ardından sen ne iş yapıyorsun boş boş oturup para alıyorsun diye söylüyorlar..." (M-8624)
>
> "-BT sınıfındaki bilgisayarlara bilgisayar destekli eğitim arşivi oluştur. Tüm derslerle ilgili sunular flash animasyonlar falan hazırla (öğretmen BT sınıfını kullanırsa tabi)- o öğretmenler odasındaki bilgisayar kafayı yemiş düzelt..- iyi niyetle öğrencilere matematik bilgini aktar ki yardımın dokunsun...akşam 3-5 arası- hocammm. Buyur çocuğum. Bizim evdeki bilgisayarı getirtelim format atın. Oha devenin başı... (Red edildi)-hocam BT sınıfında ödevim var yardım edin. Ne demek (en doğal görevimiz. Eyvallah.)-hocam öğretmenlere kurs açın bir şey bilmiyoruz az öğretin da (bakarız bakarız)-hocam internet niye gitti ya bir bakıver. (TT netle flört yapıyorum yakında evleneceğiz)- hocam geçen bilgisayar şöyle oldu ile başlayan cümleler (günde en az 10 kişi)-hocam formatörsünüz ama nöbet ve sınıf vermek zorundayız (hay hayyy)-hocam öğrencilere BT sınıfını temizlettir (hayhay)-hocam şu evrakı ilçe milli eğitime getirin (hay hay)-ilçe milli eğitimden..vayy hocam hoş geldiniz virüslü bilgisayarlar sizi bekliyordu... (Tüh ya yakalandık)-ilçe milli eğitimden şovlar… Yaw hocam bizim ilçe sitesine baksanıza (tabi tabi bakarız bir ara)-sevgili okul memurumuzun msn'i kurulmuyor. Hobaa hemen göreve... ve ve ve..... Sadece okul sitesini güncelleyemedim diye bugün işittiğim azar.. Sinirden okulun camlarını indirecektim... Allah bildiği gibi yapsın..." (M-8607)

Formatör öğretmen görevlendirmesi ile ilgili yaşanan sorunların nedenlerine yönelik tartışmalar incelendiğinde, BT öğretmenlerinin farklı düşüncelere sahip olduğu dikkati çekmektedir. Bazı BT öğretmenleri yaşanan sorunların nedenini sürecin en başında görev-sorumluluklarını ve özlük haklarını bilmeyen, hayır diyemeyen ve okul

yönetiminin baskıları ve verdikleri gereksiz görevler karşısında sessiz kalan branş arkadaşlarında görürken, bazı BT öğretmenleri de yaşananlardan formatör öğretmen görevlendirmesini isteyenleri ve gönüllü biçimde bu görevi kabul edenleri sorumlu tutmaktadır. Ayrıca, yaşananlardan MEB'i sorumlu tutan BT öğretmenlerinin sayısı da oldukça fazladır. Bu görüşe sahip BT öğretmenlerine göre, MEB'in ciddi bir politika sorunu bulunmaktadır ve MEB sorunların farkına varmazsa, daha anlaşılır resmi yazılar çıkmazsa, formatörlük devam ettiği sürece sorunlar yaşamaya devam edilecektir. Yaşanan sorunların sorumlusunun tartışıldığı tartışmalarda BT öğretmenlerinin öfkelerini sıklıkla görmek olanaklıdır. Dört BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Hele şu son düzenlemeler mahvetti bizi, ben bu bölümü yazarken gözde meslekti, şu hale bak. Nerdeyse hepsi meslekten soğumuş, severek yapan nadir. Biz öğretmenlik yapmıyoruz ki, bu bölümü madem bu hale getireceklerdi açmasalardı. Teknik lise mezunlarını 2 yıllık bitirince okullarda görevlendirselerdi." (M-8928)
> "Adam gibi müfredat ve 2 ders zorunlu olsun diyeceğimiz yerde verin bize önlüğü verin tornavidayı gerisini bize bırakın diyoruz. Bunu diyenler kendilerini ne kadar aşağıladıklarının farkında değiller. Yarın bir gün de verin paspası süpürge küreği gerisini bize bırakın da dersiniz."(M-9811)
> "Lütfen ezdirmeyin kendinizi ya.... İnanın bazılarının yazdıklarını okudukça sinir oluyorum...Bana müdür telefon açıp dışarda gezmeyin diyecek!!!! Abartmayım ama o gün hayatının hatasını yapmış olur…" (M-9827)
> "Hocam kusura bakmayın ama size kızıyorum. Yaptığınız işlerin hiçbiri formatörün görevi değil. Fakat siz bu işleri yaptıkça bütün formatörlerin görevi haline geliyor… Hakkını aramayı bilmezseniz yakında tuvalette temizletirler size." (M-11398)

2009 yılındaki tartışmalarda, formatör öğretmen görevlendirmesinin BT öğretmenlerinin duyguları ve mesleki kimlik yapıları üzerindeki etkisi görülmektedir. 2009 yılında özellikle formatör öğretmen görevinin zorla verilmesi, BT öğretmenlerinin bu görevi istemeseler de kabul etmek zorunda kalmaları, gereksiz işlerle uğraşmak zorunda kalmaları ve formatörlük görevleri nedeni ile okul yöneticileri ile yaşanılan sorunlar, BT öğretmenlerini meslekten soğutmakta, pişmanlık duygusu ile birlikte bu mesleği artık yapmak istememelerine yol açmaktadır. Yaşanılan sorunlar formatörlük görevlendirmesinin mesleki kimliğin özellikle benlik algısı, değer ve bağlılık boyutundaki olumsuz etkisini ortaya koymuştur. Bazı BT öğretmenleri tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Öğretmen miyiz, teknisyen miyiz, memur muyuz belli değil.… Kısacası diplomalı devlet hamalı, amelesi, bilgisayar, tv, vcd, kamera vs. tamircisi, temizlikçisi...vs." (M-8178)
> "Bin pişmanım bu bölümü seçtiğim için. Benim de 9 yıl bitti ama gel gör ki her gün birbirinden keyifsiz geçiyor, ayaklarım geri geri gidiyor okula gelmemek için. ne iş hayatında mutluyum ne özel hayatımda..." (M-11139)

"Branşımdan memnun değilim meslekten de soğudum öğrencilerle uğraşmak, bağırmak, sus demekten bıktım. …Ne yapmalıyım sizce ya bu develeri güdeceğim ya bu diyardan gideceğim. Memurluğa filan geçemez miyim acaba :S Yeninden KPSS'ye mi hazırlansam" bulamadım" (M-11175)
"En kötüsü bana çok değersiz hissettiriyorlar. Dolayısıyla mesleğimden acayip soğudum ve başka bir çıkar yol bulsam 1 dk bile bu meslekte kalmazdım." Bulamadım" (M-11096)
"Derslerin kimsenin gözünde pek bir değeri de yok. Bizim branşı da ne hale getirdiler ben anlamadım gitti. "Ya ben dersin iki saat ve notla değerlendirildiği günlerini hatırlıyorum. Şimdi hiç oldu. Neyse Allah sonumuzu hayır etsin." (M-12051)
"Arkadaş ne çekiyoruz bu müdürlerden, yardımcılarından. Yazık valla. Bilişimciler yaşıyor bu sorunu birde, başka branşlarda böyle bir şey görmedim daha. Ne heves bırakıyorlar, ne istek" (M-12002)
"Nerden yazdım bu bölümü hala da anlamış değilim… Memurluk için okumuşuz… Herhangi bir yeri bitirip 4 senelik kpss ile devlete memur da olurduk… Hiç bu kadar zahmetimize gerek yokmuş" (M-12027)

Atama alanları ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2009 yılında atama alanları ile ilgili yapılan düzenleme ile birlikte BÖTE bölümü mezunlarının meslek liselerine atanabilmelerinin önü tamamen kapanmıştır. Daha önceki yıllarda meslek liselerine tamamen atanabilmeyi ümit eden BT öğretmenleri alınan karardan sonra oldukça üzülmüş ve öfkelenmişlerdir. Yapılan bu düzenleme BÖTE bölümü mezunları ile Teknik Eğitim Fakültesi (TEF) mezunları arasında alınan eğitimin niteliği ve atanma durumları konusunda tartışmaların artmasına neden olmuştur. Her iki lisans mezunu öğretmen grubu aldıkları eğitimin niteliklerini karşılaştırarak, kendilerinin daha üstün olduğu yönünde görüşler öne sürmüşlerdir. Özellikle, BÖTE bölümü mezunu öğretmenler aldıkları eğitimin TEF'den daha iyi olduğunu öne sürerek meslek liselerinde ders verebilecek yeterlikte olduklarını belirtmiş, ancak yapılan düzenleme ile birlikte TEF mezunları kadar değer görmedikleri için pişmanlıklarını ve üzüntülerini yansıtmışlardır. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

"Ben inşallah meslek liselerinde tüm derslere girebiliriz diye beklerken, hooo tam tersi bir karar… İnanın hayallerim yıkıldı. Belki öğretmen olduğumu hissederim diyordum, artık o duyguyu da tadamayacağım." (M-13008)
"Tef mezunları gibi değerimiz de yok. Nasıl artık atanamayacağız ya. Lanet olsun bu kararı alanlara" (M-13022)
"Tefi kazansaydınız diyen arkadaşım zaten tefi sollayıp da kazandık biz BÖTE'yi. Sadece zamanında tef ile böte ayrımını bilmediğimiz için şimdi bu durumdayız. Bizim girdiğimiz dönemde Türkiye'nin en iyi üniversitelerinde (BOĞAZİÇİ, ODTÜ, BİLKENT) Böte vardı tef değil. Arkadaşım BÖTE'yi kazanamadığı için tefi yazmıştı. Böte okuyanları aşağılar tarzda konuşanlara bu yüzden anlam veremiyorum. Şimdi bizim kazandığımız yerleri kazanamayanların gittiği meslek liselerine gidemiyoruz işte bu gerçekten çok acı"(M-13094)
"Beğenmediğim TEF'i yazmadığım için o kadar pişmanım ki… Belki o zaman kendimi tamirci olarak görmekten kurtulur, yaptığım işten haz alırdım." (M-13174)

3.1.2.6.MEB Tarafından 2010 Yılında Alınan Kararlar

07.01.2010 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğü 840 sayılı "Zorunlu çalışma yükümlülüğü" konulu yazı yayınlamıştır (EK 61). Yazıda illerin hizmet bölgesine ayrılmasında uygulamalarda birlik sağlanamadığı için farklı sonuçların oluştuğu belirtilerek, olumsuzlukların giderilmesi ve uygulamada birlik sağlanması için hizmet bölgelerinin belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken noktalar açıklanmıştır.

06.04.2010 tarihinde Ulaştırma Bakanlığı Haberleşme Genel Müdürlüğü "2250 adet bilgi teknolojileri sınıfı kurulması" konusunda ihaleye çıkmıştır, ancak 21.06.2010 tarihinde 2010/18237 ihale kayıt numaralı 2250 adet bilgi teknolojileri sınıfı kurulması ihalesinin iptaline karar verilmiştir. Alınan kararın gerekçesinde MEB'in 18.05.2010 tarihinde yayınlamış olduğu resmi yazı dile getirilmiştir. İlgili yazının özetinde, ülkemizde BT'nin eğitime kaynaştırılmasında her okula bir BT sınıfı yaklaşımının 1990'lı yıllardan beri kullanıldığı, okulların tamamının BT sınıflarına sahip olduğu, ancak BT sınıflarının eğitime kaynaştırılmasında çeşitli sorunların yaşandığı dile getirilmiştir. BT sınıflarının genellikle bilgisayar derslerinin öğretiminde kullanılması nedeniyle diğer derslerde kullanıma yeterli süre kalmadığı belirtilerek, çağımızda BT sınıflarının öğrenme-öğretme sürecinde kullanılması yaklaşımının terk edildiği, yeni öğretim felsefesiyle uyumlu olarak her sınıfın BT ile donatılması yaklaşımına geçilmesi gerektiği açıklanmıştır. Dünya genelinde de artık BT'nin sınıflarda daha çok kullanıldığı, bu bağlamda artık BT sınıfı kurmak yerine içinde BT araçlarının olduğu sınıf anlayışına geçilmesine karar verildiği vurgulanmıştır. Bakanlık tarafından alınan karardan hareketle, 2250 BT sınıfı ihalesinin yapılması yerine sınıflara BT donanımlarının temin edilmesi çalışmalarına başlanmasının gerektiği belirtilerek, ihale iptal edilmiştir (EK 62).

06.05.2010 tarihinde 27573 sayılı Resmi gazetede "Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği" yayınlanmıştır (EK 63). Yeni yönetmelikte yapılan önemli değişikliklerden biri norm fazlası öğretmenlerin yer değiştirmeleri konusunda olmuştur. Yeni düzenleme ile birlikte; norm fazlası öğretmenlerle ilgili "Herhangi bir nedenle istihdam alanı daralan öğretmenler ile görevli oldukları eğitim kurumlarında norm kadro esasları çerçevesinde öğretmen norm kadro sayısının azalması üzerine hizmet puanı üstünlüğüne göre yapılacak değerlendirme sonucunda hizmet puanı en az olandan başlamak üzere, öğretmenler norm kadro fazlası olarak belirlenir. Norm kadro fazlası olarak belirlenen bu öğretmenler; öncelikle görevli

oldukları yerleşim yerindeki ya da ilçedeki eğitim kurumları olmak üzere il içinde alanlarında norm kadro açığı bulunan eğitim kurumlarına tercihleri de dikkate alınarak hizmet puanı üstünlüğüne göre atanırlar." biçiminde düzenleme yapılmıştır. Bu değişikliklerin zamana bağlı olmaksızın öğretim yılının başladığı tarihten itibaren en geç Mart ayı sonuna kadar tamamlanması istenmiştir. İstekte bulunmayan öğretmenlerle ilgili olarak da "fazla konumdaki öğretmenlerden herhangi bir kuruma atanmak üzere başvurusu bulunmayanların yerleri valiliklerce isteklerine bakılmaksızın belirlenir" açıklaması yapılmıştır.

20.07.2010 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu 75 sayılı kararla "İlköğretim okulu haftalık ders çizelgesi" yayınlanmıştır (EK 64). Yeni çizelgede "Serbest etkinlik" adında bir derse yer verilmiştir. Serbest etkinlik dersi; 1,2,3,4,5. sınıflarda seçmeli derslerin yerine gelmiş olup, seçmeli dersler yalnızca 6. 7. ve 8. sınıfta seçilir hale getirilmiştir. BT dersi de bu kapsamda yalnızca 6. 7. ve 8. sınıflarda bir saat olarak okutulabilecek seçmeli bir ders olarak programda yerini almıştır. Seçmeli derslerin listede yer alan derslerle sınırlı kalmadığı, okulların öğrencilerin gereksinimini göz önünde bulundurarak, seçmeli ders çeşidinin arttırılabileceği belirtilmiştir. Yeni düzenlemeye göre, seçmeli dersler ve serbest etkinlikler notla değerlendirilmeyecektir.

2010 yılında alınan 75 sayılı kararın devamında çizelgenin uygulanmasına yönelik açıklamalara yer verilmiş, öncelikli olarak ilk defa uygulanacak olan "serbest etkinlik" dersinin ne olduğu açıklanmıştır. Serbest etkinlik dersinin farklı etkinlikleri gerçekleştirmek amacıyla uygulanacak bir ders olduğu, ders kapsamında sanat ve spor etkinlikleri, BT, satranç ve tarım derslerinin programlarından yararlanılabileceği ve dersin uygulama gün ve zamanları ile ilgili olarak dersin saatleri ayrı ayrı ya da blok olarak farklı günlerde uygulanabileceği belirtilmiştir. 75 sayılı düzenlemenin açıklamalar kısmında, BT dersine yönelik olarak "2010-2011 öğretim yılında seçmeli BT dersini 1-5. sınıflarda seçmiş olan okullar, serbest etkinlikleri ders saatleri içerisinde bu dersi işleyeceklerdir. Basım ve dağıtımı yapılan ders kitapları kullanılacaktır" denilmiştir. Buna ek olarak, yeni ders çizelgesinde seçmeli Medya Okuryazarlığı dersi ile ilgili de bir düzenleme getirilmiş, bu dersin 6. 7. ve 8. sınıflardan herhangi birince yalnızca bir kez okutulmasına karar verilmiştir.

25.07.2010 tarihli ve 27652 sayılı resmi gazetede "MEB yönetici ve öğretmenlerinin ders ve ek ders saatlerine ilişkin yönetmelikte değişiklik yapılmasına dair yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 65). Yönetmelikte yapılan düzenleme ile birlikte ders dışı eğitim çalışmaları ile ilgili olarak Türkiye Bilimsel ve Teknoloji Araştırma

Kurumu (TÜBİTAK) koordinasyonunda ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik olarak yürütülen bilim olimpiyatları ve proje çalışmalarında öğretmenlerin görev alabileceği belirlenmiştir. Yürütülen bilim olimpiyatları ve proje çalışmaları kapsamında çalışma yaptıran öğretmenlere haftada altı saati geçmemek üzere, her bir ders saati başına bir saat ek ders ücreti ödenecektir.

30.07.2010 tarih ve 27657 sayılı resmi gazetede "Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 66). Yeni yönetmelikle bazı maddelerde değişiklikler yapılmış ve yönetmeliğe geçici maddeler eklenmiştir. Yapılan düzenlemede, yönetmeliğe eklenen geçici madde ile birlikte "zorunlu çalışma yükümlülüklerini yerine getirmek üzere ikinci ve üçüncü hizmet bölgesine dâhil iller ile birinci hizmet bölgesine dâhil illerin (D) ve (E) ilçelerindeki eğitim kurumlarında 6.5.2010 tarihi itibarıyla görev yapmakta olan öğretmenler, adaylıkları kaldırılmış olmak kaydıyla, bulundukları eğitim kurumlarında ya da illerde çalışmaları gereken sürelerini tamamlayıp tamamlamadıklarına bakılmaksızın il içi ve iller arasında yer değiştirme dönemlerinde yer değiştirme isteğinde bulunabilirler" açıklaması eklenmiştir. Bu düzenleme ile "2010 yılına mahsus olmak üzere il içinde sıra oluşturmak suretiyle ikinci kez yer değiştirme işlemi yapılır" biçimindeki açıklamayla yer değiştirmelere izin verilmiştir.

19.08.2010 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğü 53578 sayılı "Ders dışı eğitim çalışmalarına dair esaslar" konulu genelge yayınlamıştır (EK 67). Genelgede ders dışı yapılacak çalışmaların, ödenecek ek ders ücretinin ve bu çalışmaları yürütecek kişilerin belirlenmesine yönelik açıklamalar yapılmıştır. Buna ek olarak, uygulayacak programın onayı gerçekleşmeden çalışmalara başlanmaması ve okul yöneticilerine çalışma kapsamında ödeme yapılmaması istenmiştir.

04.11.2010 tarihinde MEB İl Milli Eğitim Müdürlüklerine "Bilişim teknolojileri sınıfları"na yönelik olarak bir e-posta yollanmıştır (EK 68). Gönderilen e-postada okullara BT sınıfları kurulumlarının gerçekleştiği, güncelleme çalışmalarının da devam ettiği bildirilmiştir. Yapılan güncelleme çalışması ile Avrupa Yatırım Bankası 2. Faz projesi (AYB-2) ile planlamaya alınan BT sınıflarının ve Temel Eğitim Projesi 1. Faz (TEP-1) kapsamında kurulan BT sınıflarında bulunan bilgisayarların güncellemelerinin yapılacağı bildirilmiştir. Bunun ardından, tüm okullara BT donanımı ve internet götürmek üzere yeni bir çalışma başlayacağı, ancak bu çalışmanın yanlış anlaşıldığı, var olan BT sınıflarında bulunan bilgisayarların sınıflara dağıtılması biçiminde yanlış

yorumlandığı ifade edilmiştir. Gönderilen e-posta ile var olan BT sınıflarında bulunan bilgisayarların dağıtımının söz konusu olmadığı vurgulanarak, yanlış anlaşılmanın hemen düzeltilmesi istenmiştir.

22.11.2010 tarihinde MEB ile Ulaştırma Bakanlığı arasında imzalanan protokolle Fatih projesi kamuoyuna duyurulmuştur (MEB, 2011). Fatih projesinin BİT'in sınıflarda etkin ve verimli kullanılması ile öğretmen ve öğrenciler için fırsat eşitliği sağlayan bir proje olduğu belirtilmiş, eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullarımızdaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla yapılacaklar dile getirilmiştir.

Aralık 2010 tarihinde MEB İl Milli Eğitim Müdürlükleri okullara 01.01.2011-30.06.2011 tarihleri arasında görevlendirilmek üzere formatör öğretmen başvurusunda bulunulması gerektiğine ilişkin yazılar göndermeye başlamışlardır. Örneğin, Bursa ili 14.12.2010 tarihinde 56495 sayılı Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmen Görevlendirmesi konulu yazısında görevlendirmelerin 2009 yılında formatör öğretmenlerle ilgili alınan kararlar doğrultusunda yapılacağını açıklamıştır (EK 69).

30.12.2010 tarihinde MEB Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı 6722 sayılı "Hizmetiçi eğitim" konulu yazı yayınlamıştır (EK 70). Yazıda MEB ile Ulaştırma Bakanlığı arasında 22.11.2010 tarihinde imzalanan protokol hatırlatılmış, Fatih projesi kapsamında donanım kurulan okullar öncelikli olmak üzere tüm ortaöğretim ve ilköğretim okullarındaki sınıflarda bu donanımları kullanacak öğretmenlerden temel bilgisayar kullanımı konusunda eğitim almamış olanlar ile bu konuda kendilerini yeterli görmeyenlerin hizmetiçi eğitime alınması gerektiği belirtilmiştir.

3.1.2.6.1. Forum Ortamında 2010 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri

2005-2010 yıllarında tartışılan konuların dağılımı Çizelge 21'de görüldüğü biçimdedir. Çizelge 21 incelendiğinde, 2010 yılında BT öğretmenlerinin en fazla mesleki kimlik algısı, MEB, meslektaşlar ve okul yönetimi; en az ise DynEd projesi ve üniversite desteği ile ilgili tartıştıkları görülmektedir. Tartışılan konuların yıllara göre dağılımı incelendiğinde, 2010 yılında BT öğretmenlerinin pekçok konuda yoğun biçimde tartışmaya başladıkları görülmektedir. 2010 yılında kodlanan mesaj sayısının önceki yıllardaki tartışmaların iki katından fazla olması bu durumun göstergesidir. Özellikle MEB, dersler, okul yönetimi, meslektaşlar, BT sınıfları, atama ve yer değiştirmeler konularındaki tartışmalardaki artış oldukça fazladır. Fatih projesi, eğitim

özrü, gibi konular ilk defa 2010 yılında gündeme gelmiş, ancak yine de yoğun bir biçimde tartışılmaya başlanmıştır. 2009 yılında formatör öğretmen görevlendirmesi ve çalışma saatleri ile ilgili konulardaki tartışmaların azaldığı görülmektedir.

Çizelge 21

2005-2010 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması

Konular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Mesleki kimlik algısı	183	45.3	205	51.77	649	54.45	1328	64.62	1105	48.53	2459	49.47
MEB	22	5.45	9	2.27	75	6.29	123	5.99	143	6.28	816	16.42
Meslektaşlar	30	7.43	14	3.54	54	4.53	118	5.74	111	4.87	290	5.83
Ders	36	8.91	73	18.43	90	7.55	70	3.41	32	1.41	224	4.51
Okul yönetimi	20	4.95	15	3.79	34	2.85	105	5.11	122	5.36	223	4.49
Formatörlük	18	4.46	12	3.03	122	10.23	126	6.13	356	15.63	184	3.70
Fatih projesi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	136	2.74
BT sınıfları	24	5.94	13	3.28	57	4.78	72	3.5	49	2.15	131	2.64
Atama ve yer değiştirme	46	11.39	30	7.58	4	0.34	8	0.39	84	3.69	122	2.45
Eğitim özrü	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	113	2.27
Ekonomik sorunlar	0	0	0	0	50	4.19	29	1.41	51	2.24	99	1.99
Norm sorunu	10	2.48	15	3.79	2	0.17	6	0.29	20	0.88	91	1.83
Çalışma saatleri	0	0	0	0	37	3.1	21	1.02	187	8.21	38	0.76
Öğrenci	15	3.71	10	2.53	18	1.51	30	1.46	10	0.44	30	0.60
Dyned Projesi	0	0	0	0	0	0	19	0.92	5	0.22	9	0.18
Üniversite	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0.09	6	0.12
Toplam	**404**	**100**	**396**	**100**	**1192**	**100**	**2055**	**100**	**2277**	**100**	**4971**	**100**

Çizelge 22'de 2005-2010 yılları arasında BT öğretmenlerinin yansıttıkları duygular verilmiştir. Çizelge 22 incelendiğinde, 2010 yılında BT öğretmenlerinin en fazla; öfke, üzüntü ve isyan duygularını, en az ise, özlem ve yalnızlık duygularını yaşadıkları görülmektedir. Duyguların yıllara göre dağılımı incelendiğinde, 2010 yılında BT öğretmenlerinin duyguların bir önceki yıla göre iki katından fazla arttığı görülmektedir. Özellikle öfke, üzüntü, isyan ve bıkkınlık duygularında 2009 yılına göre nerdeyse 2 katı artış yaşanmıştır. Diğer olumsuz duygulardan olan çaresizlik, pişmanlık, korku, tükenme, kıskançlık, endişe ve güvensizlik duyguları da diğer yıllara göre en yüksek düzeye ulaşmıştır. Olumlu duygulardan olan mutluluk ve ümit duygularında diğer duygulara göre çok az dile getirilse de sayı olarak artış yaşandığı görülmektedir.

Çizelge 22

2005-2010 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması

	2005		2006		2007		2008		2009		2010	
Duygular	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Öfke	116	32.04	90	33.09	204	27.91	276	22.31	561	35.64	1085	30.38
Üzüntü	81	22.38	96	35.29	117	16.01	197	15.93	252	16.01	649	18.17
İsyan	14	3.87	18	6.62	33	4.51	53	4.28	165	10.48	345	9.66
Bıkkınlık	63	17.4	23	8.46	97	13.27	260	21.02	156	9.91	291	8.15
Çaresizlik	23	6.35	3	1.10	102	13.95	124	10.02	114	7.24	238	6.66
Pişmanlık	16	4.42	4	1.47	0	0	9	0.73	55	3.49	125	3.50
Endişe	26	7.18	6	2.21	23	3.15	43	3.48	20	1.27	100	2.80
Korku	0	0	2	0.74	10	1.37	45	3.64	38	2.41	100	2.80
Merak	8	2.21	0	0	52	7.11	33	2.67	32	2.03	88	2.46
Tükenme	2	0.55	2	0.74	0	0	48	3.88	32	2.03	88	2.46
Kıskançlık	4	1.10	2	0.74	7	0.96	21	1.7	27	1.72	87	2.44
Güvensiz	1	0.28	0	0	10	1.37	20	1.62	2	0.13	75	2.10
Ümitli	4	1.10	13	4.78	7	0.96	5	0.4	2	0.13	75	2.10
Ümitsiz	0	0	1	0.37	4	0.55	21	1.7	27	1.72	71	1.99
Mutluluk	4	1.10	4	1.47	62	8.48	55	4.45	46	2.92	70	1.96
Şaşkınlık	0	0	0	0	2	0.27	10	0.81	1	0.06	30	0.84
Nefret	0	0	6	2.21	0	0	6	0.49	38	2.41	20	0.56
Huzur-Hoşnut	0	0	0	0	1	0.14	4	0.32	4	0.25	15	0.42
Özlem	0	0	2	0.74	0	0	5	0.4	1	0.06	13	0.36
Yalnızlık	0	0	0	0	0	0	2	0.16	1	0.06	6	0.17
Toplam	**362**	**100**	**272**	**100**	**731**	**100**	**1237**	**100**	**1574**	**100**	**3571**	**100**

Forum ortamında 2005 ile 2010 yılları arasında BT öğretmenlerinin mesleki kimliklerinde yaşanan değişim Çizelge 23'de görüldüğü biçimdedir.

Çizelge 23

2005-2010 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması

	2005		2006		2007		2008		2009		2010	
Kimlik boyutları	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Düşünce ve inanç	34	13.99	30	14.63	252	38.83	341	25.68	247	22.35	514	20.90
Görev algısı	97	39.92	50	24.39	149	22.96	397	29.89	258	23.35	471	19.15
Geleceğe bakış	9	3.70	29	14.15	36	5.55	110	8.28	132	11.95	357	14.52
Bağlılık	2	0.82	17	8.29	41	6.32	82	6.17	168	15.2	287	11.67
Değer	16	6.58	28	13.66	46	7.09	120	9.04	73	6.61	252	10.25
Benlik algısı	7	2.88	6	2.93	27	4.16	62	4.67	94	8.51	191	7.77
İş güdülenmesi	9	3.70	6	2.93	6	0.92	50	3.77	58	5.25	155	6.30

(devam ediyor)

Çizelge 23 (devam)

2005-2010 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması

Kimlik boyutları	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
İş memnuniyeti	2	0.82	1	0.49	14	2.16	24	1.81	19	1.72	155	6.30
Bilgi ve beceri	22	9.05	25	12.2	73	11.25	75	5.65	26	2.35	59	2.40
Öz-saygı	6	2.47	2	0.98	0	0	52	3.92	25	2.26	55	2.24
Öz-yeterlik	4	1.65	11	5.37	5	0.77	15	1.13	5	0.45	3	0.12
Toplam	**243**	**100**	**205**	**100**	**649**	**100**	**1328**	**100**	**1105**	**100**	**2459**	**100**

Çizelge 23 incelendiğinde, 2010 yılında BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapıları ile ilgili olarak en fazla düşünce-inanç, görev algısı ve geleceğe bakış, en az ise öz-saygı ile öz-yeterlik boyutlarına yönelik yansımalarının olduğu görülmektedir. Önceki yıllar ile karşılaştırıldığında, BT öğretmenlerinin 2010 yılında mesleki kimliğin neredeyse tüm boyutlarında yapılan tartışmaların arttığı görülmektedir. Bu boyutlardan özellikle düşünce ve inanç, görev algısı ve geleceğe bakış boyutlarındaki artış dikkati çekmektedir. Değer, benlik algısı, iş memnuniyeti, iş güdülenmesi ve öz-saygı boyutlarına ilişkin tartışmalardaki artış ise diğer yıllara göre iki katından fazla olmuştur.

3.1.2.6.2. MEB Tarafından 2010 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi

BT dersi ve ders çizelgesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2010 yılında BT öğretmenlerini en fazla etkileyen kararlardan biri, yeni ders çizelgesi ile birlikte BT dersinin serbest etkinlik uygulaması ile 4. ve 5. sınıflardan kaldırılması olmuştur. BT öğretmenleri ders saatlerinin arttırılması ve dersin zorunlu olmasına yönelik beklenti içindeyken, alınan karar onları fazlası ile üzmüştür. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Toplam 10 saat dersim kalıyor maaş saatim dolmuyor. Hangi okula gittiysem bilgisayar öğretmenleri aynı durumda ne yapacağız ya bu nedir ya rezil olduk rezil..."(M13349)

Öte yandan, serbest etkinlik uygulamasının okul yönetimi tarafından tam olarak anlaşılmaması, derslerin nasıl belirleneceği ve uygulamanın nasıl gerçekleştirileceği noktasında tartışmalara neden olmuştur. Alınan kararda BT dersini 2010-2011 yılında

seçen okullarda bu dersin işleneceği belirtilmiştir, ancak dersin kimin tarafından verileceğinin net bir biçimde açıklanılmamıştır. Bu durum, BT derslerine BT öğretmenlerinin mi yoksa sınıf öğretmenlerinin mi gireceği noktasında belirsizliklere neden olmuştur. Yapılan tartışmalarda, özellikle resmi yazıdaki anlaşılmazlıklar ve BT dersini seçmeyen ya da seçilen dersi sınıf öğretmenlerine vermek isteyen okul yönetimi ile karşılaşan BT öğretmenlerinin okul yöneticilerine ve karar alıcılara karşı öfkeleri ve isyanları görülmektedir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Resmi bir yazıyı okullara göndermek çok mu zor, ya da düzgün bir yönetmelik. Kafayı yedirtecek bu adam bana"(M-13724)
> "Ya hala neden MEB bu konuda açıklama yapmadı. Acaba illerde bu tür sorunların olduğundan haberleri yok mu? Bu iş çığırından çıktı, ama muhatap yok. TTK ısrarla verilir diyor, bu seneye mahsus bazı idareler ise olmaz serbest etkinlik diyor. Hakikaten yeter elimden bir şey gelmiyor deli oluyorum. Bana verdiler, ama benim bile içim rahat değil. Allah bunları bildiği gibi etsin." (M-13988)
> "Ne yapalım biz ölelim mi, yangında mı yanalım, suda mı boğulalım, ne yapalım? Bu soruyu da cevaplasınlar. Hadi yaaa, ne yapacağız şimdi??? 12 saat derse giriyoruz okullarda açıldığından beri 4 ve 5 lerde, lanet olsun" (M-13721)

2010 yılındaki tartışmalarda, ders saatlerinin azaltılması ile birlikte BT öğretmenlerinin büyük bir kısmını olumsuz etkilerken, diğer taraftan, ders saatinin azalmasından memnun ve mutlu olduğunu belirten BT öğretmenleri de bulunmaktadır. Bu öğretmenler, özellikle ders sayısı azaldığı için, not vermedikleri için, formatör görevlendirmesi ile ek ders aldıkları için ya da okul yöneticisi ile sorun yaşamadıkları için mutlu olduklarını belirtmişlerdir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda mutluluğunu şöyle ifade etmiştir:

> "Ben de aslında matematik öğretmenliği istiyordum... Ama dediler atanması oldukça zor. Bilgisayar çağın mesleği dedi rehber öğretmenim. Ben de o nedenle tercih ettim ama iyiki de tercih etmişim mesleğinden çok memnunum. Çocuk sesi yok, yazılı not verme derdi yok, veli ile uğraşmıyoruz vb... İyi ki tercih etmişim…" (14056)
> "Ben de çok seviyorum okulum ve idarecilerimle aram iyi çok rahatım az derse girip çok ek ders alıyorum 15 tatile zaten gitmeyecektim günde 4-5 saat kafama göre durdum ve 240 lira ek ders fazla aldım daha ne olsun" (M-14173)

2010 yılında ders saatleri ile ilgili yapılan tartışmalar incelendiğinde, ders saatlerinin azaltılması kararı ile birlikte BT öğretmenlerinin mesleki kimliklerinin de olmusuz etkilendiği görülmektedir. Ders ile ilgili tartışmalarda, kendilerini tamirci gibi gördükleri için meslek seçimine ilişkin pişmanlıklarını ve tükenmişlik duygularını çok fazla yansıtmaya başlayan BT öğretmenleri, kendilerini değersiz hissettiklerini belirterek mesleki bağlılıklarının kalmadığını dile getirmişlerdir. Öte yandan, BT dersi

zorunlu ders olmadıkça yaşanan olumsuzlukların çözüleceğine de inanmadıklarını belirten bazı BT öğretmenlerinin gelecek beklentilerini kaybetmeye başladıkları görülmektedir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Değerimizi sınavlarda ölçmek istemiyorum ama okulda ÖSS'de, KPDS'de en yüksek puan almış öğretmen benim. Ama en değer verilmeyen öğretmen de benim. Bizi bu hale getirenlere hakkımı helal etmiyorum. Bizim isteğimiz sadece kıymetimizin bilinmesi." (M-16623)
> "Ya herkesin gözünde tamirci olduğumu… Öğrencilerin gözünde öğretmenlik adına hiç bir vasfımın olmadığını derinden hissettim ve içime oturdu açıkçası. En yüksek puanlarla üniversiteye girdiğimiz günleri anımsadım da keşke kendime yazık etmeseymişim. O kadar puanı tamirci olmak için heba etmişim." (M-16686)
> "Anlatacak çok şey var ama anlatacak azim kalmadı tükendi. Korkarım ki bu durum düzelmeyecek ve 50 yaşında da hala kasa koltuk altında gezeceğiz… Açıkçası ben artık bittim tükendim. Artık buraya kadar. Ben çoktan vazgeçtim…" (M-16741)

Atama ve yer değiştirmeler ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2010 yılında öğretmenlerin atama ve yer değiştirme yönetmeliğinde yapılan düzenleme BT öğretmenlerini de oldukça etkilemiştir. Daha önceki yönetmelikte norm fazlası öğretmenlerin istekte bulunmamaları halinde yer değişikliği yapılmazken; yeni düzenleme ile öğretmenler, istekte bulunmamaları halinde valiliklerce belirlenen okullara gitmek zorunda kalmışlardır. Tartışmalar incelendiğinde, alınan karardan dersi seçmeli olup, aynı dönemde ders saati azalan, zorunlu ders saatini tamamlamakta zorluk yaşayan BT öğretmenlerinin de oldukça etkilendiği görülmektedir. Özellikle yeni ders düzenlemesi ile aynı dönemde alınan karar, norm fazlası olma olasılıkları artan BT öğretmenlerinde en fazla üzüntü ve tükenme duygularına neden olmuştur. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "İyi hepimiz norm fazlası olduk. Şimdi ne yapacaklar bizi? Şaka bir yana Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığının bu kadar plansız programsız iş yapması insanı üzüyor." (M-14798)
> "Yeni okulumda göreve başlamamın bu sefer 3. ayında, 26 Kasım 2010 tarihinde norm fazlası olduğumu müdür bana ilettiğinde bir anda meslekten soğumama birçok insan hak verir sanıyorum. Ben bütün adaletsizliklere karşın hâlâ yararlı olmak isteyen biriydim. Ama tükendim. Şu anda yine İsteğim dışı nereye atanırım? Nasıl bir düzen kurabilirim? Kazandığım hak niye elimden alınıyor? gibi sorularla kafam meşgul ve moralim sıfır. Sorulacak çok soru var biliyorum. Ama şu anda birçok BT öğretmenini ilgilendiren ve birçok yerde tartışılan/tartışılması gereken gündemdeki sorun: Bizim hemen hemen her yerde norm fazlası duruma düştüğümüz/düşeceğimiz." (M-14894)

Atama ve yer değiştirme yönetmeliğinde yapılan değişikliğin ardından, okul yöneticilerinin norm hesaplamasında yaptığı yanlışlıkları, verilen görevleri yapmak istemeyen BT öğretmenlerine 'norm fazlası yaparım' biçimindeki baskıları tartışmalara

konu olmuştur. Okul yöneticileri tarafından yapılan baskılar, BT öğretmenlerinde öfke, çaresizlik ve nefret duygusunu arttırırken, onların mesleki bağlılıklarını ve özs-aygılarını olumsuz etkilemiştir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Tabii yakında ilköğretimde BT dersinin seçmeli olma durumu söz konusu, bu durumda okul idaresi istemediği bilgisayar öğretmenin ders saatini düşürüp ya da o dersi seçmeyip başka okula gönderebilecek." (M-15635)
> "Kendimi hiç bu kadar çaresiz hissetmemiştim, aşağı tükürsem sakal, yukarı tükürsem bıyık. MEB bir yandan, okul yönetimi bir yandan, bir kurtulamadılar bizden. Ne yapacağız arkadaşlar, kapana kısıldık" (M-15940)
> "Artık daha çok çalışacakmışım bana lütfedip ders vermişler, bunun hakkını verecekmişim, yoksa dersi alırlarmış (laboratuvarımda bir tane PC bile bozuk değil, temizliğini ben yaparım, cebimden para veririm) dilenciye döndüm nefret ettim bölümümden, öğretmenlik vasfım kalmadı, kendime saygım da" (M-18593)

Formatörlük ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

Önceki yılda zorunlu formatör öğretmen görevlendirmesine yönelik alınan kararın etkileri 2010 yılında da devam etmiştir. Ders saatlerinin azaltılması kararı ile birlikte ders saatini dolduramayan BT öğretmenleri, ek ders sorunu yaşamamak ya da okul okul gezmemek adına çaresiz formatörlük görevini kabul etmek zorunda kalmışlardır. Öte yandan, görevlendirmelerin zorunluluğu ile ilgili uygulamadaki farklılıklar, BT formatör öğretmenlerinin özlük hakları ile ilgili herhangi düzenleme yapılmaması, onların üstlenmek zorunda kaldıkları görev ve sorumluluklar BT öğretmenlerini hem duygusal hem de mesleki kimlik bağlamında olumsuz etkilemeye devam etmiştir. Formatörlük görevlendirmesi nedeni ile yansıtılan duygular arasında özellikle kıskançlık duygusu, forum ortamında en fazla 2010 yılındaki tartışmalarda dile getirilmiştir. Tartışmalar incelendiğinde, BT öğretmenlerinin çalışma koşulları, çalışma saatleri ve değişmeyen düzenleri boyutunda beden eğitimi öğretmenlerini ve rehber öğretmenleri; gördükleri değer boyutunda ise matematik öğretmenlerini kıskandıkları görülmektedir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Rehber öğretmenler 9 dan 15 e kadar odalarında mis gibi gazete okuyup internette takılıp evine gidiyorlar, biz ise akşama kadar 5 dk bile oturmadan oradan oraya koşturuyoruz ve aynı maaşı alıyoruz hak mı bu, o işe o maaşsa bizim en az 10.000 TL maaş almamız gerekir be. Gel gelelim kimseden çıt yok koyun gibiyiz koyun." (M-17864)
> "Büyük pişmanlığım biz o kadar yüksek puanlarla bu bölümlere geldik ama bir ilköğretim matematik öğretmeni kadar değerimiz yok" (M-17925)

2010 yılında formatör öğretmen görevlendirmesinin BT öğretmenlerinde oluşturduğu duyguların yanı sıra onların geliştirdikleri mesleki kimlik üzerindeki

olumsuz etkileri de oldukça fazladır. BT öğretmenleri tartışmalara formatörlük görevlendirmesi ile birlikte gelen, görev ve sorumluluklar nedeni ile kendilerini öğretmenlik mesleğine ait hissetmediklerini, mesleki kimliğin bağlılık, değer, güdülenme, öz-saygı ve geleceğe bakış boyutlarında olumsuz etkilendiklerini yansıtmışlardır. Beş BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Artık bu yaşananları kafaya takmaktan, insanların haksız yorumlarına maruz kalmaktan ve bir şey yapamamaktan ve geleceğimi düşünmekten sinirsel kaynaklı bir rahatsızlığa yakalandım. Baş ağrılarıma artık dayanamıyorum ve çıldırasım geliyor. Gencecik yaşımızda bizi mesleğimizden soğuttular ve bunalıma ittiler." (M-17812)
> "İstifa etmek çok zor, maddi olarak çalışmam şart. Ben teknisyenliği adam yerine konmamayı ve 8- 17 mesai saatlerini kaldıramayacağım. Tükendim. Neden bu hale geldik? Kim getirdi? Sesimizi neden kimse duymuyor? Ben öğretmen olamayacaksam memur teknisyen karışımı olacaksam neden bu kadar emek harcadım? Branş değiştirmek kısaca insan olmak istiyorum!!!!!!!" (M-17756)
> "Fotoğrafçılık (E-okul, web sitesi için vs...), Amelelik (Kablo çekimi, kanal montajı, Masa, koltuk tamirleri vs.), Tamircilik (Kasalardaki arızalar, format, prog. yüklemeleri) vs... Her türlü işi yapıyorum ama öğretmenlik dışında. Akşamları da Taksiye çıkmayı düşünüyorum." (M-17819)
> "Yol yakınken dön derim. Ne üniversitede verilen eğitim; eğitim değil. Ne çalışırken aldığın zevk; zevk değil. Kendini öğretmen bile hissedemiyorsun. Bu da her geçen gün meslekten soğutuyor. Bakalım 34 yıl böyle geçer mi?" (M-17878)
> "Birbirimize dert yanıp duruyoruz sadece, benim artık hiç ümidim yok, mücadele edecek gücüm de kalmadı. Aynı şeyleri tekrarlayıp duruyoruz, bağırıp çağırmamız da işe yaramayacak, başımızdakilerde bu zihniyet olduğu sürece değişen hiçbir şey olmayacak." (M-17914)

Ek dersler ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2010 yılında bir düzenleme de yönetici ve öğretmenlerinin ders ve ek ders saatlerine yönelik olmuştur. Yapılan düzenlemede bilim olimpiyatları ve proje çalışmalarıyla birlikte, BT öğretmenlerinin de ek ders ücreti alabilmelerinin önünün açıldığı düşünülmekteydi, ancak formatör görevlendirme yazısında BT öğretmenlerine nöbet dâhil hiçbir görev verilemeyeceğine ilişkin açıklamayı kendine göre yorumlayan bazı okul yöneticileri nedeni ile bazı BT öğretmenlerinin egzersiz açmalarına izin verilmemiştir. Yaşanan bu durum BT öğretmenlerinin okul yönetimine karşı öfkelenmelerine neden olmuştur. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Gerçekten sinirimden gülüyorum artık. Nasıl bir kurumda çalışıyoruz ki; makam sahibi her farklı kişi yazılan tüm kanunları farklı yorumluyor!!!" (M-16058)
> "Hocam elimdeki sertifika konusunda herhangi bir sıkıntı yok. Benim idarecilere anlatmaya çalıştığım olay 'Formatör öğretmenin mesai saatleri dışında ders dışı egzersiz çalışması yapılabileceği.' Ben yapılabileceğini iddia ediyorum, idareciler ise yapılamayacağını iddia

> ediyorlar. İster kurs açar, isterse kitap yazar, isterse taksi şoförlüğü yapar, isterse ders dışı egzersiz çalışması yapar... Ama gel gelelim bunu idarecilere nasıl anlatacağız. Ben diyorum ki idareciye; hocam Türkiye'nin muhtelif illerinde formatör olup ders dışı egzersiz çalışması yapan arkadaşlar var, birçok konuda yapan var bunu diyorum. Sizin çalışma genelgenizde formatör öğretmene görev verilemez diye bir ibare var diyor bana…" (M-16472)

BT sınıfları ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2010 yılında BT sınıfları ile ilgili tartışmalar incelendiğinde, alınan kararlarda sınıfların dağıtımı ile ilgili yanlış anlaşılmaların olduğu görülmektedir. 2010-2014 yılı MEB Strateji planında eğitimde yeni teknolojilerin kullanılması ve yaygınlaştırılmasına yönelik olarak bütün okulların internet erişimine kavuşması, BT sınıflarının yaygınlaştırılması kararı alınmışken, sonrasında bakanlığın BT sınıfı kurulumu ihalesinin iptal edilmesi, gerekçe olarak da BT sınıfı kurmak yerine dersliklere BT araçlarının kurulmasının uygun olacağını belirtilmesi sorunları beraberinde getirmiştir. Nitekim ihale iptali yazısından 5 ay sonra MEB tarafından okullara -tüm okullara BT donanımı ve internet götürmek üzere yeni başlayacak olan çalışmanın yanlış anlaşılması nedeni ile var olan BT sınıflarında bulunan bilgisayarların sınıflara dağıtıldığı, ancak bu uygulamanın yanlış olduğunu belirten bir e-posta yollamıştır. Gönderilen e-posta okullarda çıkan resmi yazıların farklı yorumlanarak uygulandığını göstermektedir.

Konu ile ilgili yürütülen tartışmalar incelendiğinde, BT öğretmenleri, yaşanan belirsizlik ortamında bazı okul yöneticilerinin BT sınıflarındaki bilgisayarları okul yöneticisi odasına ya da okuldaki diğer sınıflara dağıtmaya başladığını belirtmiştir. Bu durumla karşı karşıya kalan BT öğretmenleri bir yandan BT sınıfları dağıtıldığı için üzüntülerini ve derslerini yapamadıkları için de çaresizliklerini yansıtmışlardır.

Fatih projesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2010 yılının son aylarında eğitim ve teknoloji bağlamında önemli bir projeye adım atılmış ve Fatih projesi ile ilgili protokoller imzalanmıştır. Protokolün imzalanması ile birlikte teknoloji bağlantılı olan proje hakkında tartışmalar başlamışlardır. Tartışmalar incelendiğinde, BT öğretmenlerinin büyük bir kısmının, projenin belirli bir ön hazırlık yapılmadan, bilimsel çalışmalarla desteklenmeden, problem durumu ve gereksinimler belirlenmeden ortaya atılmış olduğunu düşündükleri ve BT sınıflarına gereksinim duyulan dönemde temel gereksinimleri karşılanmadan yatırımın boşa yapıldığına

inandıkları görülmektedir. Projeyi değerlendiren BT öğretmenleri tartışmalarında en fazla öfkelerini dile getirmişlerdir. İki BT öğretmeni proje ile ilgili duygularını şöyle dile getirmişlerdir:

> "Ya bunlar ne kadar öngörüsü olmayan eğitim camiasından kopuk basiretsiz insanlar. Akıllı tahtasız okul kalmayacakmış. Her şeyimiz tam da bir akıllı tahtamız eksik." (M-18057)
> "Hocam proje akıllı tahta, bilgisayar, projeksiyon alarak yapılmaz. Daha içeriği hazırlanmamış bir proje ne demeye hemen başlatılıyor anlayamıyorum. Önce adam akıllı hazırlasalardı tüm elektronik içeriklerini, bu sürede de kamuoyunu proje hakkında bilgilendirselerdi. Ama bizde kervan yolda dizilir gibi şahane bir atasözü de olduktan sonra daha çok yolda dizeriz." (M-18940)

Fatih projesi ile ilgili alınan kararlar, BT öğretmenlerinin mesleki kimlik tartışmalarında da kendini göstermiştir. BT öğretmenlerinin büyük bir kısmı MEB'e duydukları güvensizlik nedeni ile işlerin daha da kötüye gideceğini, proje ile görev ve sorumluluklarının daha da artacağını, özellikle değer ve benlik algısı boyutlarında olumsuz etkileneceklerini belirtmişlerdir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Fatih projesi ilk başta kulağa hoş gelen detaylara bakınca bilgisayar öğretmenlerinin durumunu zorlaştıracak bir proje. Sonuçta hepimiz BT öğretmeniyiz ve bu projede başı ağrıyacak ilk ve tek kişiyiz. Birçok arkadaşımızın başında olan teknoloji özürlü öğretmenler varken işimiz daha da zor olacak…" (M-18263)
> "Küstürülen BT öğretmenleri bu projenin neresinde? Küstürülen BT öğretmenleri projenin eşeği konumunda olacak. Semeri sırtımıza vuracaklar. Ortada BT öğretmenliği falan da kalmayacak. Biz mutsuz, önemsiz, değersiz, ayakçılar olacağız." (M-18330)
> "Bana göre bu fatih projesi öğretmenlikten çıkartıldığımızın tam bir göstergesidir... Adamlar resmen öğretmenliği elimizden alıyorlar, bizde oturup öyle bakıyoruz" (M-18724)

Zorunlu hizmet affı ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2010 yılında atama ve yer değiştirme yönetmeliğinde yapılan düzenlemenin yürürlüğe girmesinin ardından 2,5 ay geçmeden aynı yönetmelikte yeninden düzenleme yapılmıştır. İkinci kez yapılan düzenlemede herhangi bir gerekçe ve açıklama belirtilmeden "6 Mayıs 2010 tarihten önce" göreve başlayan öğretmenlere bir kerelik olmak üzere zorunlu hizmet affı getirilmiştir. Bir kerelik yapılması planlanan bu düzenleme, belirlenen tarihten sonra göreve başlayan, yüksek puanlar aldığı halde zorunlu hizmetini tamamlamak için istemediği yerlerde görev yapan, il içi ve il dışı atama bekleyen BT öğretmenleri tarafından oldukça tartışılmıştır. Aftan yararlanamayan BT öğretmenleri üzüntülerini paylaşırken, alınan kararın adaletsiz olduğunu düşünen BT öğretmenleri ise, MEB'in kararına karşı öfke ve isyan duygularını dile

getirmişlerdir. Dört BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Biraz da siz kusura bakmayın ama doğuda zorunlu görevini yapanlar sadece kpss'den düşük puan alanlar değil. Ben 2003'te benim, babamın, dedemin, dedemin dedesinin ve onun da dedesinin doğduğu ve büyüdüğü İzmir'e atandım 88 puanla. Sonra 2006'da zorunlu hizmetten Van'a geldim. Şu an zorunlu hizmetimi tamamlamış durumdayım ve tayin isteyeceğim. Ama yapılan tüm yorumlar, MEB'in yaptığı haksızlığı hiç bir şekilde değiştiremez. Birilerinin kuyusunun kazılmasına çok içerliyorsanız, 2010'dan sonra zorunluya tabi olanlar için de bir şeyler yazmanız gerekirdi. Piyango size vurdu diye çok mutlusunuz, olabilir. Ama 10 yılda bir gelen ve bazı kesimleri mutlu eden bir af hiç bir şekilde adalet değildir." (M-15371)
> "Biz yıllarca doğu görevi yaptık... Pekçok kişi ilk tayin isterken önce doğu görevimi bitireyim, sonra batıda evlenir çoluk çocuğa karışırım diye planlar yaptı ve şu anda dün göreve başlayanlar doğuya gitmeden istedikleri yerde görev yapabiliyor… Yazıklar olsun." (M-16003)
> "Madem bir karar alıyorlar o zaman herkesi kapsasın. Neden sadece belli dönemdekilere af geliyor. Yazık değil mi bize." (M-16111)
> "Zorunlu Hizmet Affını getiren yönetime ve zihniyete maddi manevi kayıplarımı ve haklarımı helal etmiyorum…" (M-16378)

3.1.2.7.MEB Tarafından 2011 Yılında Alınan Kararlar

22.02.2011 tarihinde 27854 sayılı resmi gazetede "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumların Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yürürlüğe girmiştir (EK 71). 2011 yılında yapılan değişiklikle, norm kadro belirlenmesinde okul yöneticilerin girdikleri ders saatlerini dikkate almadan normların hesaplanması istenmiştir. Aynı yönetmelikte BT öğretmenlerinin normları ile ilgili de bir düzenleme yapılmıştır. Yapılan düzenlemeye göre, BT öğretmenlerinin norm kadrolarının Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığının görüşleri de alınarak bakanlıkça belirleneceği belirtilmiştir. Aynı yönetmelikte norm kadroların belirleneceği tarihlerle ilgili de düzenleme yapılmıştır. Daha önceden Haziran ayında belirlenmesi istenen norm kadroların Haziran-Eylül aylarında yeniden belirleneceği, yeni okul ve kurum ya da yeni derslik açılması durumunda, bu okul ve kurumların norm kadrolarının Haziran-Eylül ayları beklenmeksizin belirlenebileceği ifade edilmiştir. Ayrıca, bakanlığın gerek gördüğü zamanlarda, bu aylar dışında da okul ve kurumların norm kadro sayılarını yeniden belirleyebileceği dile getirilmiştir.

23.02.2011 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğü BT öğretmenleri için bir basın açıklamasında bulunmuştur (EK 72). Açıklamada öncelikle bakanlıkta 11305 kadrolu, 1456 sözleşmeli olmak üzere toplam 12761 öğretmenin görev yaptığı, aynı

alandan 5040 öğretmene gereksinim olduğu belirtilmiştir. Açıklamanın devamında, basında çıkan BT öğretmenlerin mağdur edildiğine yönelik haberlerin asılsız olduğu belirtilmiş; ilköğretim okullarının 4 ve 5. sınıflarında bilgisayar dersinin haftalık ders saati sayısının azaltılması, 6. 7. ve 8. sınıflarında ise seçmeli ders hâline getirilmesi sonucu oluşan kurum bazındaki norm fazlası öğretmenlerin il içinde gereksinim duyulan eğitim kurumlarına hizmetin gereği olarak yapılan atama ve formatör öğretmen olarak yapılan görevlendirmelerden kaynaklı sorunlar yaşadıkları dile getirilmiştir.

01.03.2011 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğü 13895 sayılı "Norm kadro fazlası öğretmenlerin ataması" konulu yazı yayınlamıştır (EK 73). Yazıda, norm fazlası öğretmenlerin il içi atama işlemleri Mart ayı sonuna kadar yapılacak olsa da, bir yandan da norm kadroların belirlenmesine yönelik güncelleme çalışmaları devam ettiğini için süreçte sorun yaşamamak adına yer değiştirme işlemlerinin, norm güncellemeleri tamamlanana kadar ertelenmesine karar verilmiştir.

10.03.2011 tarihinde MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü 3341 sayılı "DynEd İngilizce Dil Eğitimi Sistemi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 74). Yazıda, 2008-2009 yılından itibaren uygulanan DynEd İngilizce dil eğitimi sisteminin etkili bir biçimde kullanılması için sistem güncellemelerinin bir an önce tamamlanmasına yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

05.04.2011 tarihinde MEB Personel Genel Müdürlüğü 203018 sayılı "Norm kadroların uygulanması" konulu yazı yayınlamıştır (EK 75). Yazının yönetmelik değişikliği sonucunda okul ve kurumların yönetici ve alanlar itibari ile öğretmen norm kadrosunda oluşabilecek yeni duruma yönelik işlemlerde ülke genelinde birlikteliğin sağlanması ve uygulamada karşılaşılabilecek olumsuzlukların önlenmesi amacı ile yayınlandığı belirtilmiştir. İlgili yazıda normunun nasıl belirleneceği ve nelere dikkat edilmesi gerektiği örneklerle açıklanmıştır. BT öğretmenleri ile ilgili olarak, ülkemizde her dereceli okulların bilişim teknolojileri alt yapısının tamamlanması, bu teknolojilerin etkin kullanımı, bölgeler ve okullar arasındaki eşitsizliğin ortadan kaldırılması ve eğitimde kalitenin arttırılmasına yönelik Bakanlık tarafından hızla çalışmalar yapıldığı belirtilmiştir. 2011 yılında yapılan değişiklikle BT sınıflarının personel gereksiniminin karşılanması amacıyla eğitim kurumlarına öğretmen norm kadrosu verilmesine olanak sağlanacağı da vurgulanmıştır.

08.04.2011 tarihinde 27889 sayılı Resmi Gazetede "Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 76). Yönetmelikte yapılan değişiklikle birlikte,

bakanlığın gerekli görüldüğü hallerde kadro olanakları ve gereksinimleri çerçevesinde Ağustos ayı dışında da atama yapılabileceği belirtilmiştir.

13.07.2011 tarihinde bir milletvekili Milli Eğitim Bakanlığına BT öğretmenlerinin normlarının nasıl hesaplanacağına yönelik "MEB BT öğretmenlerinin norm kadrolarının belirlenmesine ilişkin" konulu 7/341 esas numaralı soru önergesi vermiştir. Önergeye Bakanlık tarafından 11.11.2011 tarihinde yanıt verilmiştir (EK 77). Verilen yanıtta, BT öğretmenlerinin norm kadrolarına ilişkin çalışmaların devam ettiği, sonuçlandığında Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığının uygun görüşleri de alındıktan sonra norm kadroların sisteme işleneceği bildirilmiştir.

05.08.2011 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 17422 sayılı "Eğitimde Fatih Projesi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 78). Yazıda, 5 yıl içinde tamamlanması planlanan Fatih projesi kapsamında tüm dersliklere panel tipi etkileşimli tahta ile tüm okullara ağ alt yapısı, doküman kamera ve çok fonksiyonlu yazıcı verileceği, bu nedenle israfı önlemek adına uyumsuz donanımların dersliklerde kurulmaması istenmiştir.

26.08.2011 tarihinde MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü "BT Sınıfları" konulu yazı yayınlamıştır (EK 79). Yazıda, Bakanlığa 2000-2005 yıllarında kurulan ve yenilenmediği için ömrünü tamamlayan bilgisayarların derslik ve laboratuvar gereksinimi için demirbaş kayıtlarından düşülmesine ilişkin görüş sorulduğu belirtilmiş, bu sınıfların demirbaştan düşülerek normal sınıf ya da başka amaçla kullanımının uygun olduğu belirtilmiştir.

2011 yılının 9. ayında bazı iller okullarına formatör öğretmen görevlendirmesine yönelik yazılar yollamaya başlamıştır. Örneğin, 16.09.2011 tarihinde Mersin Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü 29972 sayılı "Okul Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmen Görevlendirmesi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 80). Yazıda, ekli listedeki öğretmenlerin 4 gün görevlendirildikleri okulda, 1 gün ise formatör görevlendirilmesi yapılmayan okula destek sağlamak amacıyla görevlendirilmesi dikkati çekmektedir.

22.09.2011 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 10643 sayılı "DynEd İngilizce Dil Eğitim Sistemi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 81). Yazıda, DynEd sisteminin etkili kullanımı için sistemden sorumlu müdür yardımcısı, il koordinatörü ve bölge temsilcilerinin bilgilerinin güncellenerek bildirilmesi, okulda DynEd'den sorumlu İngilizce öğretmeninin belirlenmesi, öğrencilerin ders dışında da yazılımın kullanımının sağlanması ve uygulama kılavuzunda belirtilenlerin eksiksiz biçimde yerine getirilmesi istenmiştir.

03.11.2011 tarihinde Ankara Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü 87496 sayılı "DynEd İngilizce Dil Eğitim Sistemi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 82). Yazıya göre, sistemin etkili bir biçimde yürümesi için Okullarda Bilgisayar öğretmenlerinden birinin DynEd Bilgisayar Okul sorumlusu olarak seçilmesi, bilgisayarlara kurulumların yapılması, öğrencilere CD'lerin çoğaltılarak verilmesi, okulda bunun etkili bir biçimde kullanımına ilişkin teknik donanımın sağlanması, BT sınıflarında programın çalışır durumda bulunması için gerekli tedbirlerin alınması, öğrencilerin ders dışında hafta sonu ve ters devrede de BT sınıflarını kullanabilmelerinin sağlanması istenmiştir.

06.11.2011 tarihinde MEB okullara "Eğitimde fatih projesi pilot okul öğretmen eğitimleri" konulu bir e-posta yollamıştır (EK 83). E-postada 51 okulda projenin pilot uygulamasının yapılacağı bildirilmiş, bu nedenle okullarda bazı önlemlerin alması istenmiştir. Öncelikle, öğretmenlerin temel eksikliklerinin 30.12.2010 tarih ve 6722 sayılı yazısı doğrultusunda Aralık ayı içinde giderilmesi istenmiştir. Proje kapsamında okullara etkileşimli tahta kurulacağı, Ocak 2012 ayında tüm öğretmenlerin fatih projesi eğitimde teknoloji kullanımı faaliyetlerine alınacağı belirtilmiştir. Projede BT sınıflarının eğitime hazır hale getirilmesi istenmiş, bundan müdürlerin, formatör öğretmenlerin ve eğitici formatör öğretmenlerin sorumlu olduğu belirtilmiştir.

21.11.2011 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 77941 sayılı "Norm kadro fazlası öğretmenler" konulu yazı göndermiştir (EK 84). Yazıda, norm kadro fazlası öğretmenlerin çalıştıkları kurumlarda nasıl görevlendirileceklerine yönelik açıklamalara yer verilmiştir. Buna göre, okullarda derslerin norm kadro içindeki öğretmenlere dağıtımı yapıldıktan sonra aylık karşılığı okutabileceği ders verilemeyen ya da norm kadro fazlası olan öğretmenlerin, o yerleşim yerinde alanlarında öğretmen gereksinimi bulunan eğitim kurumlarına, hizmet puanı en az olandan başlanmak üzere görevlendirilesi istenmiştir. Okullarda norm fazlası öğretmenlerin diğer eğitim kurumlarına görevlendirilmelerini gerektirecek derecede ders açığı bulunmaması halinde ise, kadrolarının bulunduğu okullarda derslerin norm kadro içinde ya da norm kadro fazlası ayırımı yapılmadan ders bütünlüğü de dikkate alınarak eşit bir biçimde dağıtımı istenmiştir.

29.11.2011 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 27477 sayılı "Eğitici Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmen Görevlendirmesi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 85). Yazıda, Fatih projesi kapsamında görevleri olan eğitici BT formatör öğretmenlerine gereksinim olduğu belirtilmiş, bu öğretmenlerin 01.01.2012 itibari ile 1 yıllığına görevlendirileceği dile getirilmiştir.

13.12.2011 tarihinde MEB, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliği İşbirliği ile "Okullar Hayat Olsun Projesi" uygulama protokolü imzalanmıştır (EK 86). Okulları hayat boyu öğrenme merkezi ve yaşayan güvenli alanlar haline dönüştürmeyi amaçlayan projede, eğitim-öğretim saatleri dışında; derslikleri, kütüphaneyi, BT sınıflarını, çok amaçlı salonları, konferans ve spor salonlarını ve okul bahçelerini toplumun hizmetine açmak amaçlanmıştır. İlgili yazıda, proje çerçevesinde il ve ilçe belediyelerinin bilgilendirilmesi için kurum ve kuruluşlarla çalışmalar yapılması istenmiştir.

29.12.2011 tarihinde MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 5299 ve 5300 sayılı "Okullar Hayat Olsun Projesi" konulu yazılar yayınlamıştır (EK 87). İlgili yazılarda 13.12.2011 tarihinde imzalanan Okullar Hayat Olsun Projesi protokolü ve proje hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir. BT sınıfları ile ilgili olarak, BT sınıfları ve kütüphanelerin giriş katına konumlandırılması, öğrencilere internete erişim ve ödevlerini hazırlama ve çıktıyı alma olanağının sunulması istenmiştir. Böylece güvenli ortamlarda öğrencilerin internet erişimlerinin sağlanması, veliler çocuklarını internet salonlarına göndermek yerine 20.00-21.00'e kadar açık olacak olan bu ortamlara göndermeleri amaçlanmıştır.

30.12.2011 tarihinde MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü 7457 sayılı "Fatih projesi eğitimde teknoloji kullanım kursu" konulu yazı yayınlamıştır (EK 88). Yazıda, Fatih projesi kapsamında tüm öğretmenlerin hizmetiçi eğitime alınmasının planlandığı, bu amaçla eğitimde fatih projesi kapsamında kursların düzenleneceği belirtilmiştir. Düzenlenecek kurslarla ilgili olarak, öncelik sırası, kurs süreci ve zamanları ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir. İlgili yazıda proje süresi 3 yıl olarak belirtilmiş, 2014 itibari ile eğitimlerin tamamlanması gerektiği vurgulanmıştır.

3.1.2.7.1. Forum Ortamında 2011 Yılında Tartışılan Konular BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri

Forum ortamında 2005-2011 yıllarında tartışılan konuların dağılımı Çizelge 24'de görüldüğübiçimdedir..

Çizelge 24

2005-2011 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması

Konular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Mesleki kimlik algısı	183	45.3	205	51.77	649	54.45	1328	64.62	1105	48.53	2459	49.47	3947	57.83
MEB	22	5.45	9	2.27	75	6.29	123	5.99	143	6.28	816	16.42	786	11.52
Meslektaşlar	30	7.43	14	3.54	54	4.53	118	5.74	111	4.87	290	5.83	323	4.73
Okul yönetimi	20	4.95	15	3.79	34	2.85	105	5.11	122	5.36	223	4.49	290	4.25
BT Dersi	36	8.91	73	18.43	90	7.55	70	3.41	32	1.41	224	4.51	269	3.94
Formatörlük	18	4.46	12	3.03	122	10.23	126	6.13	356	15.63	184	3.70	257	3.77
Fatih projesi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	136	2.74	256	3.75
Norm sorunu	10	2.48	15	3.79	2	0.17	6	0.29	20	0.88	91	1.83	177	2.59
BT sınıfları	24	5.94	13	3.28	57	4.78	72	3.50	49	2.15	131	2.64	157	2.30
Atama ve yer değiştirme	46	11.39	30	7.58	4	0.34	8	0.39	84	3.69	122	2.45	105	1.54
Ekonomik sorunlar	0	0	0	0	50	4.19	29	1.41	51	2.24	99	1.99	62	0.91
Çalışma saatleri	0	0	0	0	37	3.10	21	1.02	187	8.21	38	0.76	61	0.89
Dyned Projesi	0	0	0	0	0	0	19	0.92	5	0.22	9	0.18	51	0.75
Öğrenciler	15	3.71	10	2.53	18	1.51	30	1.46	10	0.44	30	0.60	39	0.57
Eğitim özrü	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	113	2.27	28	0.41
Dernek çalışmaları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	0.21
Üniversiteler	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0.09	6	0.12	3	0.04
Toplam	**404**	**100**	**396**	**100**	**1192**	**100**	**2055**	**100**	**2277**	**100**	**4971**	**100**	**6825**	**100**

Çizelge 24 incelendiğinde, 2011 yılında BT öğretmenlerinin en fazla mesleki kimlik algıları, MEB, meslektaşlar ve okul yönetimi; en az ise dernek çalışmaları ve üniversite desteği konularında tartışmalar yaptıkları görülmektedir. BT öğretmenlerinin 2011 yılındaki tartışma sayısının diğer yıllara göre oldukça arttığı dikkati çekmektedir. Özellikle, mesleki kimlik algısına ve norm sorununa yönelik yapılan tartışmalar, 2010 yılındaki tartışmaların yaklaşık iki katı kadar artmıştır. Buna ek olarak, 2011 yılında meslektaşlar, okul yönetimi ve Fatih projesi ile ilgili tartışmalar artmış; atama ve yer değiştirmeler, çalışma saatleri ve zorunlu hizmet affi ile ilgili tartışmalar azalmıştır. Öte yandan, daha önceden 2008 yılında tartışmalara konu olan DynEd projesi ile ilgili olarak 2011 yılındaki tartışmaların arttığı dikkati çekmektedir

Forum ortamında 2005-2011 yılları arasında BT öğretmenlerinin yansıttıkları duyguların karşılaştırılması Çizelge 25'de görüldüğü biçimdedir. Çizelge 25 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin 2011 yılındaki tartışmalarda en fazla öfke, üzüntü ve bıkkınlık duygularını, en az ise huzur ve yalnızlık duygularını yansıttıkları görülmektedir. Yıllara göre dağılım incelendiğinde, BT öğretmenlerinin 2011 yılında dile getirdikleri duygulardaki artış dikkati çekmektedir. Özellikle 2011 yılında öfke, üzüntü, bıkkınlık, çaresizlik, korku, tükenme, güvensizlik, ümitsizlik ve mutluluk duygularında artış yaşanmıştır. Öte yandan, isyan, pişmanlık, ümit ve kıskançlık duyguları azalmıştır. Hayal kırıklığı ise diğer yıllarda nerdeyse hiç dile getirilmemişken, 2011 yılında hissedilen duygular arasında göze çarpmaktadır.

Forum ortamında 2005 ile 2011 yılları arasında BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri ile ilgili yaşanan değişim Çizelge 26'da görüldüğü biçimdedir. Çizelge 26 incelendiğinde, 2011 yılındaki tartışmalarda BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri ile ilgili olarak en fazla, düşünce-inanç, geleceğe bakış ve görev algısı; en az ise, öz-yeterlik ve öz-saygı boyutlarına yönelik yansımalarının olduğu görülmektedir. Diğer yıllar ile karşılaştırıldığında, 2011 yılında mesleki kimlik bileşenlerinin tüm boyutlarında tartışmaların arttığı görülmektedir. Bu boyutlar arasında özellikle düşünce ve inançlar, geleceğe bakış, görev algısı, değer ve özyeterlik boyutlarındaki artış dikkati çekmektedir. 2011 yılında tartışmaların azaldığı tek boyut ise öz-saygı olmuştur.

Çizelge 25

2005-2011 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması

Duygular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Öfke	116	32.04	90	33.09	204	27.91	276	22.31	561	35.64	1085	30.38	1432	34.37
Üzüntü	81	22.38	96	35.29	117	16.01	197	15.93	252	16.01	649	18.17	843	20.23
Bıkkınlık	63	17.40	23	8.46	97	13.27	260	21.02	156	9.91	291	8.15	371	8.90
Çaresizlik	23	6.35	3	1.10	102	13.95	124	10.02	114	7.24	238	6.66	279	6.70
İsyan	14	3.87	18	6.62	33	4.51	53	4.28	165	10.48	345	9.66	226	5.42
Korku	0	0	2	0.74	10	1.37	45	3.64	38	2.41	100	2.80	127	3.05
Tükenme	2	0.55	2	0.74	0	0	48	3.88	32	2.03	88	2.46	125	3.00
Endişe	26	7.18	6	2.21	23	3.15	43	3.48	20	1.27	100	2.80	117	2.81
Güvensiz	1	0.28	0	0	10	1.37	20	1.62	2	0.13	75	2.10	115	2.76
Ümitsiz	0	0	1	0.37	4	0.55	21	1.70	27	1.72	71	1.99	100	2.40
Mutluluk	4	1.10	4	1.47	62	8.48	55	4.45	46	2.92	70	1.96	92	2.21
Merak	8	2.21	0	0	52	7.11	33	2.67	32	2.03	88	2.46	81	1.94
Pişmanlık	16	4.42	4	1.47	0	0	9	0.73	55	3.49	125	3.50	68	1.63
Ümitli	4	1.10	13	4.78	7	0.96	5	0.40	2	0.13	75	2.10	58	1.39
Nefret	0	0	6	2.21		0	6	0.49	38	2.41	20	0.56	41	0.98
Şaşkınlık	0	0	0	0	2	0.27	10	0.81	1	0.06	30	0.84	35	0.84
Hayal kırıklığı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	18	0.43
Kıskançlık	4	1.1	2	0.74	7	0.96	21	1.70	27	1.72	87	2.44	15	0.36
Özlem	0	0	2	0.74	0	0	5	0.40	1	0.06	13	0.36	11	0.26
Huzur/Hoşnut	0	0	0	0	1	0.14	4	0.32	4	0.25	15	0.42	8	0.19
Yalnızlık	0	0	0	0	0	0	2	0.16	1	0.06	6	0.17	5	0.12
Toplam	**362**	**100**	**272**	**100**	**731**	**100**	**1237**	**100**	**1574**	**100**	**3571**	**100**	**4167**	**100**

Çizelge 26

2005-2011 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması

Kimlik Boyutları	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Düşünce ve inanç	34	13.99	30	14.63	252	38.83	341	25.68	247	22.35	514	20.9	941	23.84
Geleceğe bakış	19	7.82	29	14.15	36	5.55	110	8.28	132	11.95	357	14.52	660	16.72
Görev algısı	97	39.92	50	24.39	149	22.96	397	29.89	258	23.35	471	19.15	622	15.76
Değer	16	6.58	28	13.66	46	7.09	120	9.04	73	6.61	252	10.25	466	11.81
Bağlılık	27	11.11	17	8.29	41	6.32	82	6.17	168	15.2	287	11.67	455	11.53
İş güdülenmesi	9	3.70	6	2.93	6	0.92	50	3.77	58	5.25	155	6.30	244	6.18
Benlik algısı	7	2.88	6	2.93	27	4.16	62	4.67	94	8.51	191	7.77	242	6.13
İş memnuniyeti	2	0.82	1	0.49	14	2.16	24	1.81	19	1.72	115	4.68	129	3.27
Bilgi ve beceri	22	9.05	25	12.20	73	11.25	75	5.65	26	2.35	59	2.40	95	2.41
Öz-yeterlik	4	1.65	11	5.37	5	0.77	15	1.13	5	0.45	3	0.12	51	1.29
Öz-saygı	6	2.47	2	0.98	0	0	52	3.92	25	2.26	55	2.24	42	1.06
Toplam	**243**	**100**	**205**	**100**	**649**	**100**	**1328**	**100**	**1105**	**100**	**2459**	**100**	**3947**	**100**

3.1.2.7.2. MEB Tarafından 2011 Yılında Alınan Kararların Öğretmenlerin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi

Norm kadro ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2011 yılında norm kadro ile ilgili olarak BT öğretmenlerini doğrudan etkileyen çok fazla karar alınmıştır. Öncelikle norm kadro ile ilgili yönetmelikte BT öğretmenlerin normu ile ilgili olarak, her okula bir BT öğretmeni normu verilmesine yönelik çalışmaların sürdüğü belirtilmiş, yönetmelikten sonra yayınlanan resmi yazılarda da BT öğretmenlerin norm kadrolarının belirlenmesine ilişkin çalışmaların sürdüğü dile getirilmiştir. Bu durum, bakanlığın BT öğretmenlerinin norm sorunu ile ilgili farkındalığını ve çalışmalar yaptığını gösterse de, 2011 yılında çalışmaların sonuçlanmaması, normların belirlenmesine yönelik soru önergesine çalışmaların ne zaman tamamlanacağına ilişkin net bir yanıt verilmemesi, BT öğretmenlerinde norm sorunun çözülemeyeceği düşüncesi ile birlikte olumsuz duygulara neden olmuştur. Yansıtılan duygular arasında özellikle öfke, isyan ve korku duygusu dikkati çekmektedir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Rezalet üstüne rezalet! Yüzlerce belki de binlerce bilişimci mağdur ama biz yine de bir şey yapamıyoruz. Her an başka okula gidecek miyiz korkusuyla mı yaşamaya devam edeceğiz. Şu an çooook sinirliyim gerçekten… Yazık değil mi bizlere emir eri olduk şimdi de okullarımızdan oluyoruz." (M-19266)
> "Ben dilekçeyle falan tayin istemiyorum, nereye atıyorlarsa atasınlar resen!! Gebze'deyim şimdi geldi yazı okula, pazartesi son gün… Allah belalarını versin!!!" (M-194345)
> "Korkuyu her an ensemizde hissediyoruz, sabaha uyanmaya korkuyorum, acaba norm fazlası olur muyum bugün diye." (M-20055)

2011 yılında norm kadrolarla ilgili BT öğretmenlerini etkileyen önemli bir düzenleme de norm kadro atamalarının tarihleri ile ilgili alınan kararla yaşanmıştır. Yeni düzenleme ile birlikte norm kadro güncelleme işlemlerinin süresi uzatılmış, yeni açılan okul, kurum ve derslikler olduğunda, zaman belirtilmeden her an norm kadro güncellenmesinin yapılabileceği ifade edilmiştir. Bu durum, kurumlarda görev alan BT öğretmenlerinin her an norm fazlası olup, resen başka kuruma atanabilmelerinin önünü açmıştır. Yapılan düzenlemelerle okullarında norm fazlası olmaya başlayan BT öğretmenleri bir yandan MEB tarafından yapılan düzenlemelerdeki sorunları, resmi yazılardaki belirsizlikleri, tutarsızlıkları ve MEB'in politika sorununa vurgu yaparken, öte yandan üzüntülerini, bıkkınlıklarını, güvensizliklerinin ve tükenmişliklerini yansıtmışlardır. Özellikle 2011 yılında norm fazlası olan BT öğretmenlerinin

yansıttıkları tükenme duygusundaki artış dikkati çekmektedir. BT öğretmenlerinin norm fazlası olmaları ile birlikte yaşanan olumsuzluklar onların sahip olduğu mesleki kimliği de olumsuz etkilemiş, bu etki en fazla değer boyutunda kendini göstermiştir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "…Ne olacaksa olsun artık. Bıktım adımın norm fazlası listesinde çıkmasından artık. Üçüncü defa dilekçe aldılar. Yeterdir, kafidir, bıktım artık. Ne olacaksa olsun. Olmayacaksa bir öğretmenin psikolojisiyle bu kadar oynanmaz. Bıktım ben, tükendim ben, sağlığımı kaybettim ben. Ha ne olacak. Bir okula atayacaklar şimdi. Seneye orada da norm fazlası olacağım. Olacağı bu. ☹" (M-21406)
> "Bu tür yazılar hep açık uçlu oluyor. Bu yazıdan herhangi bir sorunun çözüldüğü çıkarılamaz. Her geçen gün bizim için daha kötüye gidiyor. Bıktım bu belirsizliklerden…" (M-21559)
> "Size katılıyorum hocam MEB in personeline karşı bu kadar hesapsız ve düşüncesiz kararlar alması bende de güvensizliğe neden oldu." (M-21570)
> "Bizi kandırıyorlar bence, norm düzenlemesinin falan yapıldığı yok. Çalışma olsa şimdiye kadar bitmez mi. Çok mu zor her okula bir BT öğretmeni kadrosu verilecek demek. Bu bir cümle için yıllardır neyin çalışmasını yapıyorlar sizce. Bizi o kadar değersiz görüyorlar ki ya kandırıyorlar ya da önemsemiyorlar, bunun bence başka bir açıklaması olamaz." (M-21604)

Formatörlük ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2011 yılında BT formatör öğretmen görevlendirmesi ile ilgili süregelen sorunların yanında bazı illerin kurumlara gönderdikleri resmi yazılarla BT formatör öğretmenlerini birden fazla okula görevlendirmeye başladıkları görülmektedir. Zorunlu olarak görevlendirilen BT öğretmenleri bu nedenle okul okul gezmek zorunda kalmakta, en az iki okulun sorumluluğunu üstlenmektedir. Verilen görevlendirmelerin tamircilikten öteye gitmediğini belirten BT öğretmenleri tartışmalara çoğunlukla üzüntülerini yansıtmışlardır. Öte yandan, 2011 yılında yapılan Fatih projesi kapsamında eğitici formatör öğretmenlerin alan dışı öğretmenlere verilecek kurslarla yetişebileceği yönündeki açıklamalar da, bilişim alanında eğitim almış öğretmenler varken, alan dışından öğretmenlerin görevlendirilmesine devam edilmesi neden ile en fazla isyan duygusuna sebep olmuştur. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Formatör olanları da okul okul gezdirirler mi ne hallere düştük yaaaaaa" (M-20920)
> "Şu cuma vakti bu kutsal göreve karşı beni soğutanları Allaha havale ediyorum. Yoksa ağzımdan olmadık şeyler çıkacak… Sen 4-5 sene oku… Dünya çapında geçerliliği olan belgelerin olsun ama bizim Milli eğitimde bir şey ifade etmesin!!!" (M-21003)

2011 yılında formatör öğretmen görevlendirmesi ile ilgili tartışmalar incelendiğinde, yaşanılan sorunların çözümü konusunda dersin tamamen kalkması gerektiğini ve formatörlüğün kadrolu olarak BT öğretmenlerine verilmesi gerektiğini

belirten BT öğretmenlerinin sayısındaki artış dikkati çekmektedir. Bu durum, zorla formatör öğretmen görevlendirmeleri ile birlikte derslerden iyice uzaklaşan ya da ileride derslerin geri geleceğinden tamamen ümidini kesen formatör öğretmenlerin bulduğu çıkış yolu olarak görülmektedir. Bazı BT öğretmenleri de formatör öğretmen görevlendirmesini kabul ettikleri sürece sorunlara kalıcı çözüm sağlanamayacağına, derslerin bir daha geri gelmeyeceğine ve ilerde daha büyük sorunlar yaşayarak meslekten uzaklaşacaklarına inanmaktadır. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Dersimi versinler geri! İsteyen varsa buyursun olsun formatör! Ne hale düştük zorunlu görevlendirildik şimdi norm kaosundan kurtulmak için formatör kadrosu olsaymışmış, ben öğretmenim ve dersimi geri istiyorum o kadar." (M-22373)
> "Arkadaşlar kimse kursa bakmasın bence bu saatten sonra bilişim dersi tam bir hayal. Bence formatör öğretmen olarak kadro verilip çalışma saatleri düzenlenerek hepimiz aynı şartlarda olmalıyız." (M-22452)
> "Çünkü bende her okula formatör kadrosu verilmesi taraftarıyım, eğer verilirse formatörlük yapacağım. Sebebine gelince hiç ek ders almadan sadece derse girip ne kadar istemesek de okulun tamir işlerini yapmak zorunda kalıyor birçoğumuz ama az ama çok... O yüzden en azından hakkımız olan ek ders ücretini tam almalıyız diye düşünüyorum. Bizim kadar angarya işle bedavaya uğraşan var mı ki başka? En azından emeğimizin karşılığını alalım değil mi? Seneye sadece derse girerek kaç arkadaşımız ek dersini tam alabilecek? Çoğumuz maaş karşılığını dolduramaz duruma düşeceğine en azından hakkımızı alalım. Sonuçta hepimiz aynı branş öğretmenleriyiz ve dertlerimiz ortak..." (M-22468)

DynEd projesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2011 yılındaki kararlar incelendiğinde, 2011 yılı içinde DynEd ile ilgili çalışmaların arttığı dikkati çekmektedir. Proje ile ilgili olarak bazı illerde çıkan resmi yazılarda BT öğretmenlerine projede görev alma ile ilgili istekleri ya da gönüllülük durumları sorulmamış, proje kapsamında onlara okul sorumlusu olarak görevler verilmiştir. BT öğretmenlerine zorla verilen sorumluluk, özellikle İngilizce öğretmenlerinin uğraşması gerektiği halde onların ilgilenmediği okullarda gereksiz işler ve teknik sorunlarla çok fazla uğraşmak zorunda kalan BT öğretmenlerinde öfkeye neden olmuştur. Uygulamanın artık kaldırılmasını isteyen bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Yeter Kaldırsınlar bu Dynedi. Zaten İngilizce öğretmenleri ben bilmem anlamam deyip çekiliyorlar bütün iş de bilgisayar öğretmeninin başına kalıyor."(M-23641)

Fatih projesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2011 yılında Fatih projesi ile ilgili yapılan çalışmalar hız kazanmış, konu ile ilgili okullara gönderilen resmi yazı sayısı da oldukça artmıştır. MEB'in Fatih projesi ile ilgili gönderdiği yazılarda dikkat çeken notlardan biri, bazı yazılarda projenin 5 yılda tamamlanacağı, bazılarında ise 3 yılda tamamlanacağına ilişkin açıklamaların bulunmasıdır. Resmi yazılardaki tutarsızlıkla birlikte projeye başından inanmayan BT öğretmenleri projeyi planlanması, hazırlığı, amaca uygunluğu açısından sorunlu bir proje olarak değerlendirmekte, BT sınıflarına gereksinim duyulduğu dönemde boşa yapılan yatırım olarak görmektedirler. Bu noktada MEB politikalarını ve projelerini eleştiren BT öğretmenleri, yalnızca donanım almakla eğitimin etkili olacağına inanmadıklarını belirterek, üzüntü ve öfkelerini yansıtmışlardır. Bazı BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Bakın bir proje yapılıyorsa bunun fizibilite çalışması yapılır. Yapılırken bu bütün ülkeyi kapsayacak şekilde doneler alınır daha sonra masaya yatırılır burada öğretmenlerin sendikaların ve üniversitelerin görüşleri alınır ve sonra pilot bölgede 2-3 sen uygulanır gerçekten ciddi verim alınırsa memleketimize hayırlı uğurlu olsun denir ve bizde alkışlarız ben bakıyorum haftalardır bir Fatih projesi var sadece adı var bu nasıl proje yaw. İçeriği nedir kaça mal olur? Kullanım alanı nereler olacak gerçekten tuhaf sadece siyasi gibi geldi bana ben bunu onaylamam… Anlaşıldı ki bu çocukta ölü doğacak" (M-25144)
>
> "Öncelikle adam gibi bir eğitim planı yapılmalı, eğitimde sonuçlar en az 10 yıl sonra alınır. Fatihi 2020'ye kadar test etseler artısı eksisi düşünülse ve sonuçlar alındıktan sonra tüm ülkeye yaysalardı mantıklı olurdu. Akşam yatıp sabah yeni bir politikayla eğitim yönetilemiyor. Bu işin siyasi görüşle alakası yok çünkü boşa giden paralardan ziyade boşa giden zaman ve öğrencilerin geleceği dolayısıyla da ülkenin kaderi maalesef ..."(M-25206)
>
> "…hükümetin eğitim politikası yanlış, yönetici kim olursa olsun gelen bize bir şey getirmeyecek. veliyi ve öğrenciyi müşteri gibi görüp müşteri daima haklıdır mantığı ile eğitim yapılırsa olacağı bu. Bir fatih projesinde bile öğretmenin fikri alınmıyor, elektronik kitap çıkarılıyor hiç bir fizibilite çalışması yapılmıyor bu mantıkla nereye kadar gidilecek" (M-25703)
>
> "Ya arkadaş bu nasıl bi bakanlık anlamış değilim. Adamlar daha labları yenileyemiyor, fatih projesi diye ondan 3-4 kat daha maliyetli bir sistemi getireceğiz diyorlar. Benim BT sınıfına ihtiyacım var ama kimse bunu duymuyor, off offf. Allahım sen beni bu iş bilmez bakanlığın elinden kurtar, amin." (M-25905)

2011 yılında özelikle Fatih projesi ile ilgili tartışmalarda, BT öğretmenleri, projeye yönelik kararlarla birlikte kendilerinden beklenen sorumlulukların arttığını belirtmişlerdir. BT öğretmenlerinin üstlendikleri roller bu yılki tartışmalarda fazlası ile çeşitlenmiş, eskiden sahip olduğu öğretmenlik dışı rollere hademe, çoban, maskara, gariban, eşek, ortalık malı, joker, bakıcı, fotoğrafçı, maymun, kurban, yalaka, dilenci, kapıcı, etkisiz eleman, bekçi gibi roller eklenmiştir. Yapılan tartışmalarda da BT öğretmenleri artan iş yükünü dile getirirken, üzüntü ve öfke duygusu ile birlikte öz-

saygı, değer ve benlik algısı sorunlarını sıklıkla yansıtmışlardır. Bazı BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Öğretmenler odasındaki fotokopi makinesi bozulur, hocam bir baksana fotokopi çekemedim. Okul zil sesinde sorun çıkar, hocam bir bakar mısın amfi cihazdan ses gelmiyor. Dersinde projeksiyon bağlantısını yapamaz, koşarak gelir hocam bir türlü görüntü gelmiyor der. Tableti, etkileşimli tahtası da cabası. Okula teknolojiyle, elektronikle ilgili bir yazı gelir Okul Müdürü sana havale eder... E-okul, E-Kurs, Mebbis, EBA ve buna benzer internet ortamlarındaki sorunlarda ilk siz çağrılırsınız... Ve bunlara benzer bir sürü iş işin tabiri caizse 'Superman' gibi görünürüz... Ama sorsan okulun en değersiz branşına sahip öğretmen gibi görünürüz..." (M-26425)
> "Ben de dersimi istiyorum. Fatih'e feda edilenler olmak, tamirci olmak istemiyorum." (M-26630)
> "Proje diye tablet dağıtacaklar sonra o işin angaryasını bize yükleyecekler... :? :cry:" (M-26981)
> "Allah tüm bilgisayar öğretmeni meslektaşlarıma yardımcı olsun... Gerçi ben kendimi öğretmen olarak görmüyorum artık…" (M-27304)
> "MEB'in bize saygısı yok… Saygın bir meslek mi yapıyoruz. Artık değil. Utanıyorum artık bilgisayar öğretmeniyim demeye" (M-27337)

2011 yılında Fatih projesi ile ilgili olarak yürütülen tartışmalarda, mesleki kimlik ile ilgili olarak, BT öğretmenlerinin geleceğe bakışlarının da olumsuz etkilendiği görülmektedir. Özellikle 2011 yılında alınan kararlarda kendilerinden hiç söz edilmemesi, BT öğretmenlerinde geleceğe yönelik endişelerini arttırmıştır. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Aa arkadaşlar detaylı bilgi sahibi olan varsa lütfen paylaşsın. Biz bu projenin neresindeyiz? Bilgisayar laboratuvarlarından bahsetmiyorlar, anlaşılan dersi kökten kaldıracaklar. Tulumları giyip tamirciliğe devam edeceğiz galiba."(M-27997)

BT sınıfları ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2011 yılında Fatih projesi ile ilgili yazılarda proje kapsamında BT sınıflarının eğitime hazır durumda tutulmasından okul müdürleri ve BT öğretmenleri sorumlu tutulmuş, ancak resmi yazılarda sorunlu ve teknik altyapısı yetersiz okullarda sürecin ilerlemesi için ne gibi işlemlerin yapılması gerektiğine yönelik herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Öte yandan, 2011 yılındaki BT sınıflarının dağıtılmamasına (donanımların diğer dersliklere ya da başka ortamlara gönderilmesine) yönelik resmi yazılar incelendiğinde, BT sınıflarının çalışır halde olmayan BT sınıfları için ne tür işlemlerin yapılacağına yönelik herhangi bir açıklamaya erişilememiştir. Yaşanan belirsizlik ortamında bazı BT öğretmenleri eski ve yetersiz BT sınıflarında ders işlemeye çalışırken, bazı okul yöneticileri ise BT sınıflarını dağıtmaya devam etmiştir.

Yaşanan sorunlar BT öğretmenlerinde öfke, üzüntü ve çaresizlik duygusunu arttırmıştır. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "99'lu pcler hakkın rahmetine kavuşmuş. Maliye bakanlığı tarafından kefenlenip gömülmüş. Yenisi de gelmiyor. Öğrenci bana ben öğrenciye çok affedersiniz öküzün trene baktığı gibi bakıyoruz. Öğrencin gözüne baktığında bir şey yapamayışın çok rezil bir durum. Üstüne üstlük bir de sınıfı zapdedememek nedir bilir misin?" (M-24771)
> "Kapatılan labları duydukça arkadaşlar norm fazlası oldukça çok üzülüyorum." (M-24790)
> "…yaa biz ne yapalım. 12 saat ders... BT Laboratuvarı bomboş PC mc yok !" (M-24811)

3.1.2.8.MEB Tarafından 2012 Yılında Alınan Kararlar

14.02.2012 tarihinde MEB'e 7/4392 esas numaralı Fatih Projesi ile ilgili soru önergesi verilmiştir. Önergede, projenin öğretimsel katkısının ne olduğu, hangi ülkelerden örnek alındığı, öğretmen eğitimlerinin nasıl yapılacağı ve eğitim süresinin yeterliliği, tablet bilgisayarların alımı ve projenin maliyeti hakkında sorular yöneltilmiştir. Soru önergesine 18.05.2012 tarihinde MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı 3636 sayılı yazı ile yanıt vermiştir (EK 89). Verilen yanıtta, Fatih projesinin ABD, Japonya ve Güney Kore gibi gelişmiş ülkelerde incelemeler yapıldıktan sonra hiçbirinden aynen alınmadan ülkemize uygun geliştirilen bir proje olduğu belirtilmiştir. Proje kapsamında verilen eğitimlerle ilgili olarak Fatih Projesi hizmetiçi eğitim bileşeni çerçevesinde okullarda görev yapan öğretmenlerin, sınıflara sağlanan donanım altyapısını, eğitsel e-içerikleri ve BT ile uyumlu hale getirilen öğretmen kılavuz kitaplarını etkin biçimde kullanma becerilerini geliştirmelerine yönelik, yüz yüze ve uzaktan eğitim aracılığıyla hizmetiçi eğitimlerin planlandığı belirtilmiştir. Yazının devamında öğretmenlere hizmetiçi eğitim kapsamında, Fatih projesi temel BT eğitimleri (75 saat), Fatih projesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı kursu (30 saat) ve Teknoloji ve liderlik forumu (Yöneticiler için) (24 saat) eğitimi verildiği bildirilmiştir. Bu eğitimler dışında eğitimler ve pilot okul öğretmenleri ile ilgili 7/24 eğitim alabilecekleri bir uzaktan eğitim platformu kurulacağı söylenmiştir. Projenin maliyetinin ise 8 Milyar TL civarında olduğu ifade edilmiştir.

19.03.2012 tarihinde MEB Bilgi İşlem Grup Başkanlığı 418 sayılı "Kursiyer NET (FATİH Bilişim Platformu)" konulu yazı yayınlamıştır (EK 90). Yazıda öncelikli olarak kullanıcılara zaman ve mekandan bağımsız olarak internet üzerinden ücretsiz bilgisayar eğitimi veren, hazırlanmış video dersler sunan ve mobil cihazlarda da çalışabilen ortam olan Kusiyer.NET'in tanıtımı yapılmıştır. Bu projeden öğrenci, öğretmen ve velilerin

yararlanmasının hedeflendiği belirtilerek, ortamın öğretmen ve öğrencilere tanıtılmasına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

06.04.2012 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 2124 sayılı "Temel eğitim, ortaöğretim kurumlarına ait fiziki ve teknolojik altyapı bilgisi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 91). Yazıda, Fatih projesi kapsamında temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarına ait fiziki ve teknolojik altyapı bilgisine gereksinim duyulduğu belirtilerek, en kısa sürede bu bilgilerin kendilerine ulaştırılması istenmiştir.

11.4.2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmi Gazetede "İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" yürürlüğe girmiştir (EK 92). Yapılan değişiklikle birlikte, öncelikle zorunlu ilköğretim çağı, 6-13 yaş grubunu içeren öğrencileri kapsayacak biçimde değiştirilmiş; ilköğretim, ilkokul ve ortaokul olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. Buna koşut olarak, okulların büyüklüğü, ayrı ve birlikte olma durumuna göre görev alabilecek görevlilerin değişebileceği belirtilmiştir. Tarih itibariyle, 5. 6. 7. ve 8. sınıfta okuyanların sistemdeki değişiklikten etkilenmeyeceği; ancak 1. 2. 3. ve 4. sınıfta okuyanların etkileneceği dile getirilmiştir. Seçmeli derslerle ilgili olarak, ortaokul ve liselerde Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamberimizin hayatı derslerinin isteğe bağlı seçmeli ders olarak okutulmasına; diğer seçmeli derslerin ise MEB tarafından belirlenmesine karar verilmiştir. Ortaöğretim; ilköğretime dayalı, dört yıllık, zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsayacak biçimde düzenlenmiştir. Düzenleme ile birlikte, lise öğreniminin açık eğitim yoluyla alınabileceği belirtilmiş, lisenin zorunlu olmasına yönelik düzenlemenin 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmasına karar verilmiştir. Ancak, Bakanlar Kurulu isterse bu süreyi bir yıl erteleyebilecektir. Yönetmeliğin devamında ortaöğretim bitirme başarı notu ve puanların hesaplanmasına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

09.05.2012 tarihinde MEB 2012/401 sayılı "12 yıllık eğitime yönelik uygulamalar" konulu genelge yayınlamıştır (EK 93). Genelgede, 6287 sayılı ilköğretim ve eğitim kanununda yapılan değişikliklerle ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Özellikle okula başlama yaşı ile okulların bağımsız olarak kurulmasına ilişkin madde doğrultusunda, süreçte okulların nasıl planlanacağı açıklanmıştır. Düzenlemeye göre, 30 Eylül 2012 tarihinden itibaren 66 ayını tamamlayan öğrenciler e-okula kayıt yaptırılabileceklerdir. 60-66 ay arası öğrencileri ise veli izniyle okula kayıt olacaktır. 48-60 aylık öğrenciler için 2013 yılı sonuna kadar %100 okullaşma hedeflenmektedir. 2012-2013 eğitim öğretim yılında İmam Hatip ortaokuluna devam etmek isteyen 5. sınıf öğrencilerinin

kayıtları bu okullara yapılacağı belirtilmiş, bu nedenle İmam hatip ortaokullarının açılmasına öncelik verilmesi, yeni okul kurulamadığı durumlarda liselerle birlikte eğitim öğretimin planlanması istenmiştir. Yazıda okulların ayrılması ile ilgili olarak da acilen gerekli önlemlerin alınması istenmiştir.

09.05.2012 tarihinde MEB Özel Kalem Müdürlüğü 2012/20 sayılı "12 yıllık zorunlu eğitime yönelik uygulamalar" konulu genelge yayınlamıştır (EK 94). Genelgede, zorunlu eğitimin 4 yıl ilkokul, 4 yıl ortaokul, 4 yıl liseyi kapsadığı, 30 Eylül 2012 itibari ile 66 ayını tamamlayan çocukların ilköğretime kaydının yapılacağı, 60-66 aylık öğrencilerin veli izni ile kayıt olabileceği, isteyen öğrencilerin 5. sınıftan itibaren İmam-Hatip ortaokullarına kayıt yaptırabileceği, yatılı okullara yalnızca ortaokul öğrencilerinin gidebileceği belirtilmiştir. Alınan kararla birlikte, ilköğretim kurumlarının ilkokul ve ortaokul biçiminde acilen planlamalarının yapılması ve genelgede belirtilen açıklamalara göre, okullara ait düzenlemelerin tamamlanması istenmiştir. Yazının devamında binaların ayrılması, düzenlenmesi, taşınmasına yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

14.05.2012 tarihinde MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Müdürlüğü 15086 sayılı "Fatih projesi eğitimleri" konulu yazı yayınlanmıştır (EK 95). Yazıda, Projenin pilot uygulamasındaki eğitimler dile getirilmiş, eğitimlerin genel değerlendirilmesi sonucu 'Fatih projesi-Eğitimde Teknoloji Kullanımı' kursu etkinlik çerçeve programının güncellendiği belirtilmiştir. Verilen eğitimlerde eksik bilgi ve becerilerinin Fatih projesini aksatması nedeniyle, teknoloji kullanımı konusunda eğitime gereksinimi olan öğretmenlerin öncesinde Fatih projesi-Hazırlayıcı eğitim kursuna alınması planlanmıştır. İlgili yazının eklerinde 'Fatih projesi-Hazırlayıcı Eğitim Kursu' ve 'Fatih projesi-Eğitimde Teknoloji Kullanımı Kursu'nun güncellenen programları yayınlanmıştır. 25 saat olarak planlanan "Hazırlayıcı Eğitim Kursu"nda öğretmenlere temel bilgisayar özelliklerini öğretmek amacıyla, temel bilgisayar bilgileri, işletim sistemi, internet uygulamaları, resim düzenleme işlemleri, kelime işlemci programı, sunum hazırlama programı öğretilecektir. Fatih Projesi-Eğitimde "Teknoloji Kullanımı Kursu"nda ise, BT donanımının kurup kullanma, etkileşimli tahta ve yazılımı kullanma, EBA ortamını kullanma, materyal seçme, tasarlama, düzenleme ve değerlendirme gibi konularda 30 saatlik eğitim verilecektir.

05.06.2012 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 8960 sayılı "Okulların planlanması" konulu yazı yayınlamıştır (EK 96). Yazıda ilgili kanun ve genelge esas alınarak ortaokul ve ilkokulların birlikte kurulması durumunda dikkate alınması

gerekenlere açıklık getirilmiştir. Okulların dönüşümü hakkında bilgi verilmiş, hangi okulların ne olacağına valiliklerce karar verileceği belirtilmiştir. 1. sınıfa ve 5. sınıfa başlayacakların sadece ilkokul ve ortaokul olarak belirtilen okullara kaydolmaları, ara sınıfların yakındaki okula geçmeleri, okul yeri uzak ise ve veliler tarafından itiraz varsa öğrencilerin kendi okullarında kalmaları, ikili öğretime geçilmesi gereken durumlarda sabah ortaokul, öğlen ilkokulların gelmesi gerektiği belirtilmiştir. Yeni okul kurulumu ile ilgili olarak da açıklama yapılmış, 1. ve 4. sınıf öğrenci sayısı 10'un üzerinde olan yerleşim yerlerinde bulunan okulların yüksek maliyet getirmeyecek biçimde bakım ve onarım yapılarak eğitim öğretime açılması istenmiştir.

18.06.2012 tarihinde MEB Yenlik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 9806 sayılı "Muayene kabul modülü" konulu yazı yayınlamıştır (EK 97). Yazıda, Fatih projesi kapsamında 3.657 ortaöğretim okuluna BT malzemelerinin satın alınmasıyla ilgili sözleşmesinin Vestel Dijital ile BETA Ofis Ekipmanları şirketleri ile imzalandığı belirtilmiştir. Muayene kabul işlemlerinin, projeden sorumlu Şube Müdürleri koordinasyonunda İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından yürütüleceği belirtilmiştir. Ayrıca, muayene kabul komisyonundaki üyeler, bu üyelerin seçimi ve yapılacak işlemler ile ilgili bilgi verilmiş, formatör öğretmenin komisyon üyelerinden biri olacağı belirtilmiştir.

20.06.2012 tarihinde MEB "Norm kadro işlemlerinin güncellenmesi" konulu duyuru yayınlamıştır (MEB, 2012b). Duyuruda, norm kadro güncellemeleri için yönetmeliğe göre ayrılan sürenin yetersiz olduğunu belirtilmiş, norm kadroların düzenlenmesine ilişkin işlemler tamamlanamadığı için sürenin uzatıldığı ifade edilmiştir. Yazının devamında norm güncellenmesi işlemlerinde dikkat edilecek konularda açıklamalara yer verilmiştir.

25.06.2012 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 69 sayılı kararla "İlköğretim kurumları (ilkokul ve ortaokul) haftalık ders çizelgesi" yayınlamıştır (EK 98). BT dersinin adı, yeni çizelgede "Bilişim Teknolojileri ve Yazılım" dersi olarak değiştirilmiştir. Yapılan düzenleme ile birlikte, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi 5. 6. 7. ve 8. sınıflarda 2 saat, dört yıl boyunca seçilebilen ders olarak çizelgede yerini almıştır. Yeni çizelgede Medya Okuryazarlığı dersi ile ilgili de düzenleme yapılmış, buna göre Medya Okuryazarlığı dersi 2 ders saati olacak biçimde, 7. ya da 8. sınıflarda okutulacak biçimde çizelgede yerini almıştır.

69 sayılı kararla, serbest etkinlik uygulaması ile de ilgili düzenleme yapılmış ve serbest etkinlik uygulamasının yalnızca 1. 2. ve 3. sınıflarda uygulanmasına karar

verilmiştir. Yeni ders çizelgesinde seçmeli derslerin seçimine yönelik düzenlemeler de yapılmıştır. Buna göre, haftanın belirli bir günü 8 ders saatlik zaman dilimi seçmeli ders saatleri olarak belirlenecek, öğrenciler birden fazla sınıf düzeyinde seçmeli derslerden birini, 5-8 sınıf arasında herhangi bir sınıf düzeylerinde alabilecektir. Seçilen ders öğrenim sürecinde bir kez alınabileceği gibi sürekli olarak da alınabilecektir. Böylece farklı sınıf düzeyleride seçtikleri ders açısından aynı düzeyde olan öğrencilerin seçmeli ders grubu oluşturulması planlanmıştır. 2012 yılındaki yeni düzenleme ile birlikte 5. sınıflar için de farklı bir karar alınmıştır. Bu karara göre, Türkçe, Matematik, Fen, Sosyal ve Din dersinin 20 saati ile 4 saat seçmeli ders aldıktan sonra uygun koşullar doğrultusunda öğrencilerin 18 saate kadar yabancı dil dersi seçmesi olanaklı olabilecektir. Yeni çizelgenin 1. ve 5. sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak uygulanmasına karar verilmiştir.

03.07.2012 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 10124 sayılı "Okul dönüşümleri" konulu yazı göndermiştir (EK 99). Yazıda yedi farklı ilkokul/ortaokul türü belirlenmiş, ardından İmam Hatip ortaokulları ile diğer okullar arasındaki farklılıklar açıklanmıştır. Açıklamalara göre, İmam Hatip ortaokulları ve diğer ortaokullar arasındaki temel fark uygulanacak olan ders çizelgelerinde olup, iki okul arasında zorunlu dersler benzerlik gösterse de farklılıklar imam hatip ortaokullarında alana yönelik zorunlu derslerin eklenmesi ve seçmeli ders sayısının azaltılması noktasında yaşanmaktadır.

05.07.2012 tarihinde 9 nolu kararı ile "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar İle Mezun Oldukları Yükseköğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslar" konusunda düzenleme yapılmıştır (EK 100). Düzenlemede yönetmeliğe "Pedagojik Formasyon/Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifikası Programının tanımı" eklenmiş ve ilgili maddelerde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. BÖTE bölümü mezunlarının okutulacağı dersler listesine ise "Bilişim Teknolojileri ve Yazılım" dersi eklenmiş, öte yandan, BÖTE bölümü mezun öğretmenlerin meslek ve teknik ortaöğretim kurumlarına atanabilmesi konusunda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

10.07.2012 tarihinde MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 98 sayılı "İmam Hatip Ortaokulu Haftalık Ders Çizelgesi"ni kabul etmiştir (EK 101). Çizelgede, "Bilişim Teknolojileri ve Yazılım" dersi 5-8 sınıflarda seçmeli dersler arasında olup, 2 saat görülmektedir. Öğrenciler seçmeli derslerden herhangi birini, 5-8. sınıf arasında herhangi bir sınıfta ya da sürekli olarak alabileceklerdir.

13.07.2012 tarihinde MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 3151 sayılı "Okullar Hayat Olsun Projesi Yaz Etkinlikleri" konulu yazı yayınlamıştır (EK 102). Yazıda proje kapsamında yaz etkinlikleri düzenleneceği, etkinliklerin 7 yaş üzerindeki öğrencilere yönelik olacağı, etkinlik içeriklerinin merkezlerce belirleneceği, en fazla sürenin 120 saat olacağı belirtilmiştir. Etkinliklerin ilgili alan öğretmenleri ya da alanda uzman usta öğreticiler tarafından verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

21.07.2012 tarihinde 28360 sayılı resmi gazetede "Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 103). Yönetmelikteki değişikle birlikte, 66-80 aylık çocukların okula kayıt olmalarına yönelik açıklamalara yer verilmiştir. Buna göre, Eylül ayı sonu itibari ile 66 ayını dolduran çocukların kaydının yapılmasına, 60-66 ay arası çocukların ise velilerinin yazılı isteğine göre ilkokul birinci sınıfa kayıt olmasına karar verilmiştir. Yaşça kayıt hakkı olan 66 ay ve üzeri öğrencilerin ise sağlık kurumlarında alacakları rapor üzerine kayıtlarının bir yıl ertelenebileceği ifade edilmiştir. Daha önceden 66-68 aylık çocukların kaydının yapılmaması için istenen sağlık raporu bu düzenleme ile veli izni biçiminde değiştirilmiştir.

21.07.2012 tarihinde 28360 sayılı Resmi Gazetede "Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 104). Yönetmeliğe göre, gereksinim fazlası öğretmenin yer değiştirmesine ilişkin olarak; daha önceden işlemlerin öğretim yılının başladığı tarihten itibaren en geç Mart ayı sonuna kadar tamamlanması beklenirken, yeni düzenleme ile yönetmelikteki 'öğretim yılının başladığı tarihten itibaren' ifadesi çıkarılarak işlemlerin Mart ayı sonuna kadar tamamlanması istenmiştir. Aynı yönetmelikte, okullarda norm fazlası öğretmen bulunması durumunda, norm fazlası öğretmen bulunan ilde ilgili branşta ücretli ya da vekil öğretmenlerin görevlendirilmesinin yapılmayacağı da eklenmiştir.

31.08.2012 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 2668 sayılı "Seçmeli dersler" konulu genelge yayınlamıştır (EK 105). Yeni düzenleme ile birlikte, seçmeli derslerin öğrencilerin ilgi, yetenek ve istekleri doğrultusunda velisinin de rehberliğinde öğrenci tarafından seçileceği belirtilmiştir. Ayrıca, ortaokul 5. ve ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin seçmeli dersler listesinden almak istedikleri dersleri yazılı olarak Eylül ayında okullarına teslim etmesi, en az 10 öğrencinin dersi seçmesi sonucunda okullarda grup oluşturulması ve ders yılı başlamadan işlemlerin tamamlanması istenmiştir.

05.09.2012 tarihinde MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 150 sayılı kararla "Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokul Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi (5,6, 7 ve 8. sınıflar) Öğretim Programı" yayınlanmıştır (EK 106). Yeni öğretim programı 2012-2013 öğretim yılından itibaren 5. sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere kabul edilmiştir. Söz konusu programa göre ders kitabı hazırlanmaması, 28.08.2006 tarihli ve 347 sayılı kararı ile kabul edilen İlköğretim Seçmeli Bilgisayar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programının, 2012-2013 Öğretim Yılından itibaren 1-5. sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak uygulamadan kaldırılması kararlaştırılmıştır. Açıklamaların ardından yeni öğretim programına yer verilmiştir. Var olan içerik ve program Fatih projesini destekleme bakımından yetersiz görüldüğü için yeni programda bilgi okuryazarlığı, etik değerler, estetik, gizlilik, bilgi güvenliği ve siber suçlar gibi konulara ağırlık verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Yapılan açıklamaların ardından yeni öğretim programın özelliklerine geçilmiştir. Standart tabanlı bir öğretim programı olarak belirtilen yeni program, her yıl görüşler alınarak güncellenecek, tüm paydaşların katkıları ile bu güncelleme gerçekleştirilecektir. Programda temel, orta ve ileri olmak üzere 3 temel düzey; 3 düzey de kendi içinde iki düzeyi içermektedir. Programda örnek bazı öğrenme alanları belirlenmiş, ancak bu kapsamla sınırlı kalınmaması gerektiği, hedef kitlenin beklentileri ve gereksinimleri doğrultusunda önerilerin genişletilebileceği ve güncellenebileceği vurgulanmıştır. Ardından çerçeve programa yer verilmiş ve farklı düzeyler için kazanımlar belirlenmiştir.

28.09.2012 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 16791 sayılı "Bilişim Teknolojileri Rehberliği Görevi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 107). Yazıda, ilk olarak Fatih projesi kapsamında sınıflara kurulan donanımların ve sağlanan ders içeriklerinin öğretmen ve öğrenciler tarafından etkin biçimde kullanımı konusunda rehberlik yapmak üzere BT öğretmenlerine duyulan gereksinim belirtilmiş ve ardından BT Rehber (BTR) öğretmenlerinin görevlendirme esaslarına yer verilmiştir. Düzenlemeye göre, görevlendirmeler, Fatih projesi kapsamında donanım kurulan okullara öncelik verilecek biçimde yapılacak, bu okullarda gereksinim varken diğer okullara görevlendirme yapılmayacaktır. Yazıda görevlendirilen öğretmenlerin ders yükü ile ilgili olarak da, bu görevi yapacak olan öğretmenlerin okullarında var olan ders görevini yerine getirdikten sonra kalan zamanda rehberlik görevini yerine getirmeleri istenmiştir. BTR olarak görevlendirilen öğretmenin yerine kesinlikle ücretli veya başka bir öğretmen istenmeyecektir. Buna koşut olarak, BTR görevinin BT öğretmenleri

tarafından yürütüleceği, BT öğretmeninin bulunmaması ya da gereksinimin bu öğretmenler tarafından karşılanamaması durumunda kendi branşında ders açığı oluşturmayacak biçimde belirtilen öncelik listesine göre istekli branş öğretmenlerinden belirtilen önceliklere göre seçim yapılacağı belirtilmiştir. Ancak, özellikle sınıf öğretmenlerine görevin verilmeyeceği, sadece norm fazlası olması durumunda bu öğretmenlerin görevlendirilebilecekleri vurgulanmıştır. BTR görevlendirmesinin öncelikle kadrosunun bulunduğu ilçe sınırları içinde yapılacağı, okulda görevlendirme koşullarını taşıyan birden fazla öğretmen olması durumunda okuldaki eğitim-öğretimi aksatmayacak biçimde öncelikle aynı ilçede, gereksinim durumunda büyükşehir merkez ilçeleri arasında başvurunun değerlendirileceği belirtilmiştir. Görevlendirme yazısının 7. maddesinde BTR görevinin valilik onayı ile yapılacağı ve görevin öğretmenin haftalık ders çizelgesinde 'BT rehberliği' adı ile gösterileceği dile getirilmiştir. BTR görevinin zamanları ise, eğitim-öğretim yapıldığı saatlerde, sabahçı ve öğrenci devrede ayrı öğretmenler görevlendirilecek biçimde düzenlenmiştir. Görevlendirmeler ise yarıyıl ve yaz tatillerinde yapılmayacak ve belirtilen görevler dışında öğretmenlere nöbet dahil başka bir görev verilmeyecektir.

İlgili yazının ekinde görevlendirilen BTR öğretmenlerinin görevlerine yer verilmiştir. Buna göre, BTR öğretmenlerine fatih projesi kapsamında kurulan BT destekli sınıfların ve BT sınıfını amacına uygun kullanma, sınıfları hazır tutma, rehberlik ve danışmanlık hizmetinde bulunma, garanti takibini yapma, programların ve içeriklerin güncel kalmasını sağlama, BT araçlarının etkin kullanımı ile ilgili olarak aileler, öğretmenler ve öğrencilere bilgilendirici etkinlikler yapma, BT araçlarının eğitimde kullanımı ile ilgili kendini geliştirme ve bilgilerini aktarma, ders sırasında BT ile karşılaşılan sorunların çözümünü sağlama, çözülemeyen sorunları okul yönetimine bildirme, BT araçlarının satın alma, muayene, kabul vb. komisyonunda görev alma, BT konusunda yarışmalar düzenleme, eğitici BT formatör öğretmeni ile işbirlikli çalışma, web yayın ekibine katılma ve rehberlik etme, web sitesindeki bilgilerin güncelliğini sağlama, projelerde öğrencilere rehberlik etme biçiminde görevler verilmiştir.

Görevlendirme yazısının ardından iller okullara BTR öğretmen görevlendirmesine ilişkin yazıları göndermeye başlamıştır. Bazı iller MEB tarafından gönderilen yazıyı okullara aynen gönderirken, bazı iller çalışma saatlerine ilişkin eklemelerde bulunmuştur. Örneğin, 05.10.2012 tarihinde Trabzon İl Milli Eğitim Müdürlüğü "Bilişim Teknolojileri Rehber Öğretmenliği Görevi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 108). Yazıda, bakanlığın 28.09.2012 tarihinde 16791 sayılı yazısı doğrultusunda

01.11.2012-25.01.2013 tarihleri arasında BTR öğretmen görevlendirmesinin yapılacağı ve BTR öğretmenlerine yapılacak olan haftalık ders programında öğretmenin en fazla girebileceği ders sayısını (30 saat) aşmayacak biçimde ders çizelgesinin düzenlenmesi istenmiştir. Yazının devamında "Kadrosunun bulunduğu okul ile BT Rehberliği yaptığı okullar farklı olsa bile iki ders çizelgelerindeki toplam ders saati sayısı bir branş öğretmeninin azami girebileceği ders sayısını (30 saat) geçmeyecektir." biçiminde açıklama eklenmiştir.

09.10.2012 tarihinde 28436 sayılı resmi gazetede "Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar" yayınlanmıştır (EK 109). Yeni düzenlemeye göre, bazı maddelerde geçen "ilköğretim" kelimesi "ilkokul"a dönüştürülmüş, eklenen geçici madde ile Gençlik ve Spor Bakanlığınca yürütülen etkinliklere katılan öğretmenlere ödenecek ek dersler düzenlenmiştir.

11.10.2012 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 157925 sayılı "Eğitim bilişim ağı (EBA)" konulu yazı yayınlamıştır (EK 110). Yazıda, derslerde teknolojik olanaklardan yararlanarak dersleri zenginleştirmek adına, animasyon, video, ses, grafik, tablo, benzetim ve harita gibi dijital içeriklere erişimin sağlanacağı EBA ağının kurulduğu belirtilmiştir ve EBA için, tüm okullarda her kademede komisyonlar oluşturularak, her ders için ayrı ayrı içerik gereksinimlerinin (görsel, işitsel vb.) belirlenmesi istenmiştir.

19.11.2012 tarihinde MEB Bilgi İşlem Grup Başkanlığı 170305 sayılı "Okul web sitesi yönetim paneli" konulu yazı yayınlamıştır (EK 111). Yazıda, web siteleri için "Okul web sitesi yönetim paneli" uygulamasına geçildiği belirtilerek, web sayfalarının yazının ekinde belirtilen özelliklere uygun olarak düzenlenmesi istenmiştir. Yapılan işlemlerden oluşturulan web komisyonunun sorumlu tutulacağı belirtilmiştir.

27.11.2012 tarihinde 28480 sayılı resmi gazetede "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 112). Yeni yönetmelikle birlikte öğrencilerin, okul, sınıf ve şubelerde tek tip kıyafet giymeye zorlanamayacağı; ancak velilerin en az %60'ının isteği ile tek tip kıyafet giyilebileceği belirtilmiştir. Buna ek olarak, kız öğrenciler imam-hatip ortaokul ve liseleri ile çok programlı liselerin imam-hatip programlarında tüm derslerde, ortaokul ve liselerde ise seçmeli Kur´an-ı Kerim derslerinde başlarını örtebilecektir.

12.12.2012 tarihinde MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü 216910 sayılı "Bilişim teknolojileri rehber öğretmenliği kursu" konulu yazı

göndermiştir (EK 113). Yazıda, Fatih projesi kapsamında okullara BTR öğretmeni görevlendirildiği, BT formatör öğretmen uygulamasının ve formatör öğretmen olmak için verilen eğitimlerin sona erdiği belirtilmiştir. Ekte, BTR eğitim programı gönderilmiş, verilecek olan eğitimlere Fatih projesi-Eğitimde Teknoloji kullanımı kursunu başarı ile tamamlamış kişilerin katılabileceği belirtilmiştir.

12.12.2012 tarihinde MEB Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü 216911 sayılı "Hizmetiçi Eğitim Programı-Bilişim Teknolojileri Rehber Öğretmenliği Kursu" konulu yazı yayınlamıştır (EK 114). Yazıda, öncelikle BT Formatör öğretmen görevlendirmesinin sona erdiği belirtilerek, BTR öğretmenliği kursuna ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Verilecek 100 saatlik kursa, Fatih Projesi-Eğitimde Teknoloji Kullanımı kursunu tamamlamış olan öğretmenlerin katılması istenmiştir. Kurs kapsamında, BTR görevlendirme ve çalışma esasları, Fatih projesi uygulama süreçleri ve bileşenleri, donanım, yazılım ve ağ bileşenleri, Office yazılımı uygulamaları, video ve ses görüntü işleme uygulamaları, web tasarımı, internet uygulamaları, elektronik materyal kullanımı ve uygulamaları, öğrenme yönetim sistemleri ve toplumsal medya kullanımı gibi konuların ele alınacağı belirtilmiştir.

27.12.2012 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 248065 sayılı "Bilişim Teknolojileri Rehberliği Görevleri Tereddüt Edilen Hususlar" konulu yazı yayınlamıştır (EK 115). Genel müdürlüğe iletilen resmi yazılardan BT Rehber Öğretmenliği görevlendirilmesinde tereddütler oluştuğu ve iller arası farklı uygulamalar yaşandığı belirtilerek, konu ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir. BTR öğretmenlerinin farklı okullara görevlendirilmesi ile ilgili olarak; BTR öğretmenlerinin, var olan ders görevi yerine getirildikten sonra kalan zamanda bu görevi yapması, görevlendirildiği okullarda sadece BT rehberliği görevini yapması, kadrosunun bulunduğu okulda aylık karşılığı ders görevi olmaması veya aylık karşılığı ders görevini dolduramaması durumunda, ders saatlerini BT rehberliği ile tamamlaması yeninden vurgulanmıştır. Yazıda örneklerle BT Rehber öğretmeninin görevlendirdiği okulda görevli olduğu zamanların ders çizelgesinde nasıl belirtileceği açıklanmıştır. Çizelge oluşturulurken ders saati hesaplaması yapılmadan, görevlendirilen okuldaki eğitim-öğretimin bittiği saatin BT rehber öğretmeninin görevinin bittiği saat olacağı, ikili eğitim veren okullarda ders yoğunluğunun fazla olduğu devrede görevlendirilmelerin yapılması gerektiği bir kez daha vurgulanmıştır.

3.1.2.8.1. Forum Ortamında 2012 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri

Forum ortamında 2005-2012 yıllarında tartışılan konuların dağılımı Çizelge 27'de görüldüğü biçimdedir. Çizelge 27 incelendiğinde, 2012 yılında BT öğretmenlerinin, en fazla mesleki kimlik algıları, MEB, dersler ve fatih projesi; en az ise DynEd projesi ve üniversite desteği ile ilgili konularda tartışmalar yaptıkları görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, 2012 yılında BT öğretmenlerinin toplam mesaj sayısındaki artış dikkati çekmektedir. Özellikle MEB, dersler, Fatih projesi ve çalışma saatleri ile ilgili tartışmalardaki artış oldukça fazladır. Kıyafet serbestliği, OHB projesi, BTR görevlendirmesi ise, 2012 yılında ilk defa tartışılan konular arasında yer almaktadır. Öte yandan, meslektaşlar, okul yönetimi, formatör görevlendirmesi, norm sorunu ve BT sınıfları gibi konularda yapılan tartışmalar azalmıştır.

Forum ortamında 2005-2012 yılları arasında BT öğretmenlerinin duygularındaki değişim Çizelge 28' de görüldüğü biçimdedir. Çizelge 28 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin 2012 yılında en fazla öfke, üzüntü, merak ve bıkkınlık duygularını; en az ise özlem, yalnızlık ve hayal kırıklığı duygularını yansıttıkları görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, 2012 yılı da 2011 yılı gibi duyguların en fazla dile getirildiği yıllardan biri olarak görülmektedir. 2012 yılında dile getirilen duygular arasında, özellikle öfke, merak, mutluluk ve ümit duygularda artış yaşanırken; bıkkınlık, isyan, çaresizlik, nefret gibi duygular ise azalmıştır.

Forum ortamında 2005-2012 yılları arasında BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri ile ilgili olarak yaşanan değişim Çizelge 29'daki biçimdedir. Çizelge 29 incelendiğinde BT öğretmenlerinin 2012 yılında mesleki kimlikleri ile ilgili olarak; en fazla düşünce ve inanç, geleceğe bakış ve görev algısı boyutlarında, en az ise bilgi beceri ve özyeterlik boyutlarında tartıştıkları görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, 2012 yılında mesleki kimlik yapıları ile ilgili olarak, düşünce ve inanç, benlik algısı ve öz-saygı boyutlarında tartışmalar artarken, iş memnuiyeti, bilgi ve beceri, öz-yeterlik boyutlarındaki tartışmalarda da azalmaların azaldığı görülmektedir

Çizelge 27
2005-2012 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması

Konular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**		**2012**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Mesleki kimlik algısı	183	45.3	205	51.77	649	54.45	1328	64.62	1105	48.53	2459	49.47	3947	57.83	3847	50.44
MEB	22	5.45	9	2.27	75	6.29	123	5.99	143	6.28	816	16.42	786	11.52	1039	13.62
Ders	36	8.91	73	18.43	90	7.55	70	3.41	32	1.41	224	4.51	269	3.94	443	5.81
Ekonomik sorunlar	0	0	0	0	50	4.19	29	1.41	51	2.24	99	1.99	62	0.91	376	4.93
Fatih projesi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	136	2.74	256	3.75	349	4.58
Meslektaşlar	30	7.43	14	3.54	54	4.53	118	5.74	111	4.87	290	5.83	323	4.73	287	3.76
Okul yönetimi	20	4.95	15	3.79	34	2.85	105	5.11	122	5.36	223	4.49	290	4.25	263	3.45
Formatörlük	18	4.46	12	3.03	122	10.23	126	6.13	356	15.63	184	3.70	257	3.77	194	2.54
Çalışma saatleri	0	0	0	0	37	3.1	21	1.02	187	8.21	38	0.76	61	0.89	143	1.87
Norm sorunu	10	2.48	15	3.79	2	0.17	6	0.29	20	0.88	91	1.83	177	2.59	136	1.78
Atama ve yer değt.	46	11.39	30	7.58	4	0.34	8	0.39	84	3.69	122	2.45	105	1.54	121	1.59
BT sınıfları	24	5.94	13	3.28	57	4.78	72	3.50	49	2.15	131	2.64	157	2.3	110	1.44
Kıyafet serbestliği	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	76	1
OHO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	75	0.98
BTR görevlendirme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	64	0.84
Öğrenciler	15	3.71	10	2.53	18	1.51	30	1.46	10	0.44	30	0.6	39	0.57	38	0.50
Eğitim özrü	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	113	2.27	28	0.41	23	0.30
Dernek çalışmaları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	0.21	18	0.24
Dyned Projesi	0	0	0	0	0	0	19	0.92	5	0.22	9	0.18	51	0.75	18	0.24
Üniversiteler	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0.09	6	0.12	3	0.04	7	0.09
Toplam	**404**	**100**	**396**	**100**	**1192**	**100**	**2055**	**100**	**2277**	**100**	**4971**	**100**	**6825**	**100**	**7627**	**100**

Çizelge 28
2005-2012 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması

Duygular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**		**2012**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Öfke	116	32.04	90	33.09	204	27.91	276	22.31	561	35.64	1085	30.38	1432	34.37	1665	32.96
Üzüntü	81	22.38	96	35.29	117	16.01	197	15.93	252	16.01	649	18.17	843	20.23	911	18.03
Merak	8	2.21	0	0	52	7.11	33	2.67	32	2.03	88	2.46	81	1.94	373	7.38
Bıkkınlık	63	17.40	23	8.46	97	13.27	260	21.02	156	9.91	291	8.15	371	8.90	329	6.51
İsyan	14	3.87	18	6.62	33	4.51	53	4.28	165	10.48	345	9.66	226	5.42	286	5.66
Çaresizlik	23	6.35	3	1.10	102	13.95	124	10.02	114	7.24	238	6.66	279	6.70	278	5.50
Endişe	26	7.18	6	2.21	23	3.15	43	3.48	20	1.27	100	2.80	117	2.81	174	3.44
Tükenme	2	0.55	2	0.74	0	0	48	3.88	32	2.03	88	2.46	125	3.00	160	3.17
Korku	0	0	2	0.74	10	1.37	45	3.64	38	2.41	100	2.80	127	3.05	139	2.75
Ümitsiz	0	0	1	0.37	4	0.55	21	1.70	27	1.72	71	1.99	100	2.4	134	2.65
Mutluluk	4	1.10	4	1.47	62	8.48	55	4.45	46	2.92	70	1.96	92	2.21	130	2.57
Güvensiz	1	0.28	0	0	10	1.37	20	1.62	2	0.13	75	2.10	115	2.76	122	2.41
Ümitli	4	1.1	13	4.78	7	0.96	5	0.40	2	0.13	75	2.10	58	1.39	104	2.06
Pişmanlık	16	4.42	4	1.47	0	0	9	0.73	55	3.49	125	3.50	68	1.63	78	1.54
Şaşkınlık	0	0	0	0	2	0.27	10	0.81	1	0.06	30	0.84	35	0.84	46	0.91
Kıskançlık	4	1.10	2	0.74	7	0.96	21	1.70	27	1.72	87	2.44	15	0.36	42	0.83
Huzur-Hoşnut	0	0	0	0	1	0.14	4	0.32	4	0.25	15	0.42	8	0.19	32	0.63
Nefret	0	0	6	2.21		0	6	0.49	38	2.41	20	0.56	41	0.98	30	0.59
Özlem	0	0	2	0.74	0	0	5	0.40	1	0.06	13	0.36	11	0.26	10	0.20
Yalnızlık	0	0	0	0	0	0	2	0.16	1	0.06	6	0.17	5	0.12	5	0.10
Hayal kırıklığı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	18	0.43	4	0.08
Toplam	**362**	**100**	**272**	**100**	**731**	**100**	**1237**	**100**	**1574**	**100**	**3571**	**100**	**4167**	**100**	**5052**	**100**

.

Çizelge 29
2005-2012 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması

	2005		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**		**2012**	
Kimlik boyutları	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Düşünce ve inanç	34	13.99	30	14.63	252	38.83	341	25.68	247	22.35	514	20.90	941	23.84	1360	35.35
Geleceğe bakış	19	7.82	29	14.15	36	5.55	110	8.28	132	11.95	357	14.52	660	16.72	512	13.31
Görev algısı	97	39.92	50	24.39	149	22.96	397	29.89	258	23.35	471	19.15	622	15.76	501	13.02
Değer	16	6.58	28	13.66	46	7.09	120	9.04	73	6.61	252	10.25	466	11.81	400	10.40
Bağlılık	27	11.11	17	8.29	41	6.32	82	6.17	168	15.2	287	11.67	455	11.53	350	9.10
Benlik algısı	7	2.88	6	2.93	27	4.16	62	4.67	94	8.51	191	7.77	242	6.13	279	7.25
İş güdülenmesi	9	3.70	6	2.93	6	0.92	50	3.77	58	5.25	155	6.30	244	6.18	223	5.80
Öz-saygı	6	2.47	2	0.98	0	0	52	3.92	25	2.26	55	2.24	42	1.06	82	2.13
İş memnuniyeti	2	0.82	1	0.49	14	2.16	24	1.81	19	1.72	115	4.68	129	3.27	80	2.08
Bilgi ve beceri	22	9.05	25	12.20	73	11.25	75	5.65	26	2.35	59	2.40	95	2.41	49	1.27
Öz-yeterlik	4	1.65	11	5.37	5	0.77	15	1.13	5	0.45	3	0.12	51	1.29	11	0.29
Toplam	**243**	**100**	**205**	**100**	**649**	**100**	**1328**	**100**	**1105**	**100**	**2459**	**100**	**3947**	**100**	**3847**	**100**

3.1.2.8.2. MEB Tarafından 2012 Yılında Alınan Kararların Öğretmenlerin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi

Temel Eğitim Sistemi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2012 yılında alınan önemli ve çok tartışılan kararlardan biri "İlköğretim kurumları yönetmeliği"nde yapılan değişikliklerdir. Yeni düzenleme ile birlikte, konu ile ilgili peş peşe gönderilen resmi yazılardan özellikle ilkokula başlama yaşı ve okulların ayrılmasına ilişkin konularda karmaşa yaşandığı görülmektedir. Okulların ilkokul ve ortaokul olarak ayrılması, İmam Hatip ortaokullarının belirlenmesi ve derslerin düzenlenmesi, öğrencilerin nakil ve kayıt işlemleri, uzak olan okullara nakil gitmek istemeyen öğrencilerin durumları, öğretmenlerin görevlendirilmesi, yeni açılan dersler ve bu dersler için öğretmen atamaları beraberinde pekçok sorunu da getirmiştir. BT öğretmenleri de herhangi bir planlama ve pilot uygulama olmadan ideolojik yapı ile ortaya çıktığını düşündükleri ani değişikliği eleştirmişlerdir. Karar alan kişilerin eğitimden uzaklığını vurgulayan BT öğretmenleri öfkelerini de dile getirmiştir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Alt yapısı bile olmadan bir işte ben dedim oldu olur mu? Önce alt yapıyı ona uygun yap sonra kademeli olarak pilot bölge seç olumlu olumsuz yönlerini araştır. Bu konuda öğretmenlerden, sendikalardan eğitim fakültelerinden bir fikir al bu nasıl MEB ki kafasına göre eğitim projesi uyguluyor." (M-33686)
> "Açıklamalarda ideolojik değil pedagojik bir hamle deniyor. Soruyorum kim pedagojiden anlıyor bu tasarıyı hazırlayanlar arasında. Milli eğitim bakanı dahi eğitimci değil, bakanlık teşkilatındaki birçok üst düzey yetkilinin eğitimle ilgisi yok kalkıp bunu diyebiliyorlar." (M-33569)
> "Nasıl rezil bir durumdur ki bu eğitim politikası bir kişinin iki dudağı arasındadır. Artık ne dediğini merak etmiyorum bakanın; ama sinir bozucu yine de" (M-33861)

2012 yılında Temel Eğitim Sistemindeki düzenleme BT öğretmenlerini en fazla BT sınıfı ve norm kadro noktasında sıkıntıya sokmuştur. Okul dönüşümleri ile birlikte ilkokulda görev yapan BT öğretmenleri ortaokullara görevlendirilmiş, ancak aynı ortaokula birden fazla BT öğretmen kadrolarının kaydırılması yüzünden göreve başlar başlamaz norm fazlası duruma düşmüşlerdir. Yapılan tartışmalarda, yıllardır bitmeyen norm sorununun okul dönüşümleri nedeni ile artmasının, BT öğretmenlerinde öfke ve bıkkınlık duygusuna yol açtığı görülmektedir. Bazı BT öğretmenlerinin BT sınıflarının ilkokullarda kalması, öğretmenlerin görevlendirildiği yeni okullarda BT sınıflarının olmaması, bazı okul yöneticilerinin derslik gereksinimi nedeni ile var olan BT sınıflarını dersliğe dönüştürmesi gibi nedenlerle BT sınıfları olmadan ders işlemek

zorunda kaldıkları görülmektedir. Yaşanan bu olumsuzluklar BT öğretmenlerini oldukça öfkelendirmiştir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Şu anda ilkokul olan okulumdan ortaokul olan bir okula öğrenci ve öğretmenlerimizle beraber geçiş yapmış durumdayız. Kadrolarımız daha sonra bu okula geçecekmiş. Şu anda 2 kişiyiz okulda ama sanırım seneye hizmet puanı düşük olan gidecek. 2 kişi olmamız sebebi ile şu anda 6 saat seçmeli dersim var. Bunun dışında maaş karşılığını doldurmak üzere okulda kalıyorum. Artık bıktım gerçekten." (M-32954)
> "Çok mu zordu okulları dönüştürürken BT sınıflarını taşımak. Ama nerde, kimsenin aklına gelmez ki BT dersi de neymiş…" (M-32982)

Öte yandan, MEB tarafından ilkokullarda kalan BT sınıflarının ortaokullara nasıl nakil edileceğine ilişkin herhangi bir açıklama yapılmaması da BT öğretmenlerini etkilemiş, gelecekte derslerin tamamen kaldırılacağı yönünde edişeler yaratmıştır. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "4+4 işleri çok karıştırdı gerekirse müdürün odasını kapatın sınıf yapın demişler. Neyin ne olduğu belli değil ki birkaç yıl içinde tüm BTler kapanacak dediler. Yani derslerimize el sallayıp teknik servisliğe merhaba diyebiliriz." (M-33116)

OHO projesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2011 yılı sonunda ortaya çıkan ve 2012 yılında uygulanmaya başlayan OHO projesi BT öğretmenlerini pek çok açıdan etkilemiştir. Özellikle proje ile birlikte BT sınıflarının yerlerinin değiştirilmesi ve BT sınıflarının öğrencilerin ve halkın kullanımına saat 21:00'e kadar açık tutulmasına yönelik düzenleme öğretmenler tarafından fazlası ile tartışılmıştır. Projeyi yine MEB'in plansız ortaya attığı projelerden biri olarak değerlendiren bazı BT öğretmenleri, saat 21:00'e kadar sınıfların başında kimlerin nasıl görevlendirileceğine, güvenlik ve teknik sorunlar ile kimin nasıl ilgileneceğine ilişkin herhangi bir açıklama ve düzenleme yapılmamış olması nedeni ile projeyi eleştirmiş; MEB'e karşı öfkelerini dile getirmiştir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "O yazı bize de geldi. Bizim lab 2. katta. bunlar okulun giriş katında kütüphane ve bilgisayar odası karışık bir sistem kurmayı istiyorlar yazıya göre.... Hem bilgisayarlar olsun hem kütüphane olsun hem etüt salonu gibi bir şey. Hangi okul böyle fiziksel ortamı yaratabilir ki? Yaratsa bile kim başında duracak? BT sınıfındaki ekipmanlar da dağıtılamaz genelge var...." (M-38341)

Bazı BT öğretmenleri ise proje kapsamında verilen görevlerin kendilerini öğretmenlikte uzaklaştırılarak, iyice değersizleştirdiğine vurgu yapmıştır. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Bilgisayarları koridora, tuvalete, merdivenlere, merdiven altlarına, okul bahçe duvarlarının dışına 5 metre arayla her yere koyun, bilgisayar öğretmenleri siz de kendinizden kopyalar oluşturun, her yere dağılın... Dağılııııııııııın... Akşam 21'e kadar bekleyin yetmedi mi halkımız için yatın orda.. çökeni yap kırılanı tamir et ne de olsa sen bir insan değilsin... ÖĞRETMEN HİÇ OLAMAZSIN... Robotsun.. Çalışma şevkine ihtiyacın yok... Aslında yoksun sen... Kalbin yok, ruhun yok, ailen yok, normun da, adın da yok. Bir tek olmazsa olmaz HİZMETLERİN, çalışmaların, emeklerin var" (M-38467)

Fatih projesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2012 yılında Fatih projesi ile ilgili EBA içerik gereksinimlerin belirlenmesi, öğretmen eğitimlerinin düzenlenmesi, ortamların tanıtılması ve altyapı kurulumu için okul bilgilerinin güncellenmesine yönelik farklı konularda pekçok yazı gönderilmeye başlanmıştır. Bu durum, projede 2012 yılında öğretmen eğitimleri ile birlikte altyapı ve içerik çalışmalarının gerçekleştiğini göstermektedir. Konu ile ilgili yapılan tartışmalar incelendiğinde, Fatih projesinin başlamasının üstünden zaman geçmesine karşın, projeyi genel olarak değerlendirilen tartışmaların sürdüğü görülmektedir. BT öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu projenin başarı ile tamamlanıp sürdürebileceği ve etkili olabileceği noktasındaki inanç eksikliğini, üzüntülerini ve hayal kırıklıklarını dile getirmiştir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Fatih Projesine gelince altyapı eksik, kadrolar habersiz ve bilgisiz. Klasik bir MEB projesini andırıyor, kervan yolda dizilir misali biz yola çıkalım da gerisini hallederiz türü bir projeden ileriye geçeceğini zannetmiyorum. Keşke böyle olmasaydı." (M-41429)
> "Saygıdeğer Hocamızın da dediği gibi bu iş tabletlerle kamera karşısına geçip poz vermekten öteye gitmez. Sen bu tabletleri eğitim-öğretime nasıl entegre ettin. Eğitim programlarını sil baştan buna göre ayarladın mı? Öğrenme ortamları tabletlere hazır mı? Öğrenci ve öğretmen hazırbulunuşlukları bu teknoloji için gereken düzeyde mi? Ölçme değerlendirme metotlarını değiştirdin mi? sonu hüsran olacak bir proje ya neyse" (M-41570)

2012 yılında Fatih projesinin öğretmen eğitimi kısmı ile ilgili olarak, güncellenen hizmetiçi eğitim programı paylaşılmış, eğitimin kazanımları ve bu kazanımlar için ayrılan süreler açıklanmıştır. Ancak, konu ile ilgili hiçbir yazıda eğitimler kapsamında verilen kazanımların ve ayrılan sürelerin nasıl belirlendiğine ilişkin açıklamaya rastlanmamıştır. BT öğretmenleri de Fatih projesi kapsamında öğretmen eğitimini değerlendirdikleri tartışmalarda, eğitimin kalitesinin teknolojiyi almakla değil, bu teknolojileri etkili biçimde eğitime kaynaştıracak olan öğretmenlerin niteliğini arttırarak olanaklı olduğuna vurgu yapmışlardır. Fatih projesinde özellikle öğretmen boyutunun ihmal edildiğine inanan BT öğretmenleri, bu boyut ihmal edildiği için üzüntülerini yansıtmışlardır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Fatih projesi diye bas bas bağıran bu insanlar şunu anlamıyor ya da anlamak istemiyor ya da bakıyor da görmüyor bilemiyorum. Sorun şu ki kaliteli eğitim-öğretim için önemli olan elindeki teknolojiler ve çok yüksek düzeydeki imkânlar değil önemli olan bilgiyi verecek olan öğretmen. Nasıl bir mantıktır ki bu süreç için büyük önem arz öğretmeni 2. planda tutup gereken değeri vermiyor. İstediğin kadar teknolojiyi getir sun insanların önüne ne fayda. Sonrada akıllı tahtadan, tabletten verimlilik bekle çok ilginç." (M-41706)
> "Peki en önemlisi öğretmenler buna ne kadar hazır. Hepsi bu projeyi kullanabilecek düzeyde mi. Tamam teknolojiye çok önem veriyoruz ama sade araç, gereçlere. Önemli olan bunu kullanabilecek öğretmenlerin olması. Sınıfa istersen uzay üssü kur. Öğretmen bunu kullanmadıktan sonra hiçbir anlamı yok… Ama üzgünüm ki MEB öğretmenleri hiç düşünmüyor" (M-41882)

2012 yılında Fatih projesinde öğretmen eğitimlerinin alan dışından öğretmenler tarafından verilmeye devam etmesi, BT öğretmenlerinde öfke ve isyan duygusuna yol açmıştır. Yapılan tartışmalarda BT öğretmenleri, kendileri meslek liselerine atanamazken, alandışı görevlendirmelerle diğer branş öğretmenlerine eğitici olma olanağı sunulmasını MEB'in adaletsiz uygulaması olarak değerlendirmektedir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Daha meslek lisesinde bizi çalıştırmayan bakanlığa da buradan çok ağır ifadelerle hiçbir şey demeyerekten sözlerimi sonlandırıyorum Ben adaletsizlikten yakınıyorum hocam. Bende iyi düzeyde İngilizce biliyorum. O zaman gideyim İngilizce Öğretmeni olayım." (M-42063)
> "Sen de haklısın hocam bu ülkede yan alanı bilgisayar olanı meslek lisesine atayıp, böte mezununa aldığı onca fen derslerinden sonra yan alanı reva görmeyen, meslek lisesinde çalışmasına izin vermeyen zihniyetin tutup da 180 saatlik kursla bilgisayar öğretmenlerinin haklarını yediğini düşünmesi, düşünülemez zaten." (M-42184)

2012 yılında Fatih projesini ayrılan bütçe boyutu ile eleştiren BT öğretmenleri, projenin tablet kısmını akıllı tahtadan daha fazla eleştirmiş, tabletlerin eğitimsel katkı getireceğine inanmadıklarını belirtmişlerdir. Özellikle BT sınıflarının dağıtılması kararından sonra sınıfsız kalan BT öğretmenleri, yeni BT sınıfları kurmak yerine tablet ve etkileşimli tahtalara yatırım yapıldığı için öfkelerini dile getirmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Tabii tabiiii. Yüzyılın projesi!!!! 5 yıl sonra kocaman bir tablet çöplüğü için atılmış ilk adımlar. Adamın öğretmeni tableti rüyasında görebiliyor ancak, ama adam öğrenciye tablet dağıtıyor. Paraya bak beee. Ayakkabısı yırtık öğrencinin elinde tablet olacak düşünebiliyor musunuz? Önce öğrencinin karnını doyur, öğretmeninin durumu da içler acısı. Keşke BT sınıfları kursalardı o paraya, daha verimli bir şey yapmış olurlardı ama nerde" (M-43056)

2012 yılında Fatih projesinin hız kazanmaya başlaması ile birlikte BT öğretmenlerinden beklenen görev ve sorumluluklar da artmıştır. Özellikle BTR olarak görevlendirilen öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına, Fatih projesi kapsamında kurulan BT destekli sınıfların ve BT sınıfının açık tutulması, rehberlik görevleri, komisyon görevleri ve ders sırasındaki sorunlara çözüm bulunması gibi yeni görevler

eklenmiştir. Yapılan tartışmalarda BT öğretmenleri bu görevlere ek olarak, akıllı tahta ve tabletlerle birlikte teknik görevlerinin de arttığını belirtmişlerdir. Yaşanan iş yükü ve sorumluluk da BT öğretmenlerini hem duygusal olarak hem de mesleki kimlik olarak oldukça etkilemiştir. İş yükü karşısında, öfke, üzüntü ve ümitsizlik duygusunu hisseden BT öğretmenleri, bilgi beceri, benlik algısı ve değer boyutlarında da kendilerini değerlendirmişlerdir. Bu noktada, BT öğretmenleri artan iş yükü ile birlikte, kendilerini daha fazla tamirci gibi hissettiklerini, meslekleri̇nin MEB tarafından iyice değersizleştirilmiş olduğunu sıklıkla dile getirmişlerdir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Lafı çok uzatmaya gerek yok. Her ne kadar eğitim verseniz de öğretmen yapmaz ama hadi yaptı diyelim; bir e-içerik hazırlamak istedi, internetten bir video indirmesi lazım. Kursta eğitici bitefo ona orbitle nasıl youtubedan video indireceğini göstermişti ama unuttu kime danışacak? Tabi ki BT öğretmenine. Veya çocukların tabletlerine yeni bir z-kitap yüklenmesi lazım ya da bir android uygulaması kim yardımcı olacak tabi ki BT öğretmeni. Senaryoyu siz uzatın. Haaa yok biz bunları yapmayız derseniz adamlar dersi zaten kafadan sildi, BT öğretmenlerini de siler atar bir çırpıda." (M-44141)
> "Hiç bir iktidar döneminde öğretmenlik mesleği bu kadar ayaklar altına alınmamıştı… Sürekli öğretmeni aşağılayan, toplumun gözünde itibarını sarsan açıklamalar yapılıyor… Kendimi değersiz hissetmeye başladım." (M-44270)

BTR öğretmen görevlendirmesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2012 yılında BT öğretmenlerini doğrudan etkileyen kararlardan biri de yeni BT Rehber öğretmen görevlendirmesi ile ilgili olmuştur. BT Rehber öğretmen görevlendirmesi ile birlikte formatör öğretmen görevlendirmeleri sonlandırılmış, ancak görev başka bir isimle BT öğretmenlerine yeninden sunulmuştur. 2012 yılında BT Rehber öğretmen görevlendirmesi ile ilgili yazıda formatör öğretmen görevlendirmesinde sorun yaşanan bazı konulara açıklık getirecek biçimde düzenlemeler yapılmış, ancak konu ile ilgili tartışmalar yaşanmasıyla, yapılan açıklamaların yeterli olmadığı görülmüştür. Yaşanan belirsizlikler üzerine BTR görevlendirmesi ile ilgili tereddüt edilenler konulu yazı gönderilse de tartışmalar devam etmiş, bu yazı da yaşanan sorunların çözümde yeterli olmamıştır.

Öncelikle, BTR yazısında, öğretmenlerin görevlendirme saatleri ile ilgili olarak net bir zaman tanımlaması yapılmamakla birlikte, görevin öğretmenin haftalık ders çizelgesinde "BT rehberliği" adı ile gösterileceği ve eğitim öğretim yapıldığı saatlerde yapılacağının açıklaması farklı yorumlamalara ve uygulama sürecinde farklılıklara neden olmuştur. Öte yandan, tereddüt edilen noktalarla ilgili çıkan ikinci yazında,

verilen örneklerin karmaşık olması, okulda saat kaça kadar kalınacağı sorusunun net yanıtlanmamış olması ve BTRlerin görevlendirildiği kurumun saatlerine bağlı kalacağı yönündeki açıklamaların yapılması, yaşanan belirsizliği daha da arttırmıştır. Tartışmalar incelendiğinde, yaşanan belirsizlikler karşısında bazı okul yöneticileri belirtilen açıklamayı okulun açık olduğu saatler olarak yorumlamış ve BT öğretmenleri tüm gün okulda kalmaya zorlamıştır. İkili eğitim yapan okullardaki bazı yöneticiler ise, BT öğretmeninin derslerini her iki devreye de yayarak öğretmenin iki devrede de okulda BT rehberliği yapmasını istemiştir. Özellikle ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında okulların bitiş saatlerinin farklı olması nedeni ile görev alan BT öğretmenlerinin görev sürelerinin farklı olması, BT öğretmenlerini yapılan uygulamanın adaletsiz bir uygulama olduğunu düşündürtmüştür. Bu nedenle, yine MEB tarafından yayınlanan resmi yazılarda ifadelerin yoruma açık olmasını, uygulama sürecindeki farklılıklar ve belirsizlikleri eleştiren BT öğretmenleri, yaşanan tüm sorunların MEB'in politikalarından kaynaklandığını belirtmiş ve konu ile ilgili daha net ve sınırları çizilmiş yönetmelik olmadığı sürece sorunların yaşanmasına devam edeceğini vurgulamışlardır. Bu noktada en fazla üzüntü ve öfkelerini yansıtmışlardır. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Yıl olmuş 2015 ve hala bana formatörsün 8-5 çalışacaksın diye diretmeye çalışıyorlar. Allah aşkına şu BTR görevlendirme yazısında açıkça belirtilsin: BTR 8-5 çalışmaz!!! diye." (M-53648)
>
> "Formatörlük görevlendirmesinde kurumun mesai saatlerinde çalışır deniyordu. 2012 de BTR çıktı ve eğitim öğretim saati diyor. Yine 2012 de okullar dönüşüme uğradı. Haftalık ders çizelgeleri değişti ortaokullar 35, Anadolular 40 saat oldu. Bizim tek eksiğimiz bu değişiklikler olurken BTR görevlendirmesinde bir güncelleme yapmadılar. Bu güncellemenin yapılması için bastırmak lazım belli kurumları, bakanlığın bile bu farktan haberi yoktur eminim. Daha düzgün yazı çıkartamıyorlar. Bu büyük bir politik sorun olduğunun bir göstergesi" (M-53709)
>
> "Bu reva mı şimdi? Bize yapılan bu haksızlıklar ne zaman son bulur dersiniz? Daha meslek hayatının 8. ayında bunları söyletiyorlar kaçış yolu aratıyorlar insana bize bunları yaşatan herkesin Allah belasını versin…" (M-53876)

Daha önceki yıllarda formatör öğretmen görevlendirmesi ile devam eden yazıların uygulanma sürecindeki farklılıklar BTR görevlendirmesinde de sürmüştür. Yapılan tartışmalarda, görev yazısında yoruma açık ifadeler bulunması nedeniyle, bazı okul yöneticilerinin yazıları kendi istekleri doğrultusunda yorumladığı, BTR öğretmenlerine okulda kalmaları yönünde baskı uyguladığı, formatörlük uygulamasındaki gibi yönetimsel ve teknik sorunlara çözüm bulmasını istediği, verilmeyeceği belirtildiği halde sınıf ve nöbet görevleri verdikleri ve verilen görevlerin yerine getirmemesi durumunda BTR öğretmenleri tehdit ettikleri dile getirilmiştir. Tereddüt edilen

konularda açıklama yazısı da söz konusu belirsizlikleri çözmede yetersiz kalmıştır. Aynı görevi kabul etmelerine karşın, BTR öğretmenlerinin farklı süreçleri yaşamaları, farklı zamanlarda görevlendirmeleri, farklı görevleri yürütmeleri ve farklı çalışma saatlerine tabii tutulmaları BTR öğretmenlerini hem MEB'e hem de okul yöneticilerine karşı öfkelendirmiş, üzülmelerine ve kendilerini çaresiz hissetmelerine yol açmıştır. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "BTR'nin kaldırılacağına çok da üzülen çıkmaz aramızdan. Neyin nasıl olduğu belli olmayan, alelacele formatörlükten çakma bir sistem yaptılar. Görevlendirme, kimisi Eylül'de kimisi Kasım'da göreve başlıyor. Açık bir metin yok, tereddüt edilen hususlar diye yazı çıkar mı hiç ya? Demek ki adam akıllı sınırlar belirlemişsiniz. Kimine nöbet veriliyor, kimine farklı okullardaki derslere gir deniyor. Her il kafasına göre takılıyor. Kimine sen evrak göndermedin seni layık görmüyoruz diyorlar, kimine bilmem ne..." (M-53871)
> "Ya arkadaş bizde öyle olsun istemiyoruz zaten senin açık ve net gördüğünü müdür görmezse ne olacak.. Derdini nasıl anlatacaksın. bizde bilirdik burada pollyannacılık yapmayı ama bu durumda ne yapacağız onu soruyuz… İkili öğretim olan ilkokulda çalışıyorsun ve 1 tane sen BTR oldun. 2 tane yapmadılar o zaman ne olacak problem orda sen bunu bana açıkla ne diyeceğiz*** banan ben sabahçı BTR yem. öğlenden sonra atamadılarsa sizin sorununuz boş geçsin BT rehberlik saatlerimi diyeceksin.. Hadi dedik. Adam yermiş bildiğini okur gene." (M-53922)
> "Bu konu hakkında o kadar çok başlık açıldı ki, ne desek boş. Yönetmelik ve kanunların uygulanmadığı her türlü işin ikili ilişkilerle yürüdüğü güzel ülkemde, üzgünüm ama sen de idare ile olan ikili ilişkilerin çerçevesinde muamele görüyorsun" (M-53998)

2012 yılındaki tartışmalarda, BTR görevini kabul etmek istemeyen öğretmenlerin sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Ancak, bazı öğretmenler ekonomik sorunlar ve ek ders sıkıntısı nedeniyle, bazıları ise, ders saatini doldurmak için birden fazla okulda görev almak istememeleri nedeniyle görevi kabul etmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Yaşanılan bu zorunluluk BT öğretmenleri kendilerini çaresiz hissetmelerine neden olmuştur. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Okulumda 7 saat ders var formatörlüğü bu kadar aşağılıya arkadaşlarım söylesin bakalım ben ne yapayım. Formatör olmayayım da ne yapayım. Ek ders alabilmek ve maaş karşılığını doldurabilmek için 5 tane okul gezmem gerekiyor. Bizler öğretmeniz arkadaşlar. Hepimizin geliri belli. Yapabileceğimiz işlerde belli. Maaşımız ve ek dersimiz dışında birçoğumuzun ek geliri yok eee bu durumda onu da alamazsak hele bir de eşimiz çalışmıyorsa vay halimize. Bilişim öğretmenlerinin bu sorununa kesin, kat-i bir çözüm getirilmediği sürece bilişim öğretmeleri formatör olmaya mecburdur arkadaşlar kendimizi kandırmayalım"(M-54024)
> "Ya dersine sahip çıkan arkadaşlar nasıl sahip çıkıyor bize de anlatsalar... Mesela benim dersim seçilmedi bu sene... Müdürün boğazına mı yapışmayalım ya da diğer öğretmenlerin boğazına mı yapışmayalım dersim seçilsin diye… Bu durumda öğrenim kredisi borcumu, kiramı, düğün borcumu vs.. giderlerimi karşılamak için formatör olmaktan başka bir seçeneğim var mı bana söyler misiniz lütfen.." (M-54080)

2012 yılında BTR görevlendirmesi ile ilgili yaşanan sorunlar, BT öğretmenlerinin duyguları ile birlikte mesleki kimlik yapılarını da oldukça etkilemiştir. Yaşanılan

sorunlar karşısında, benlik algılarında, bağlılıklarında ve değer algılarında sorun yaşadıklarını, kendilerini öğretmenlik mesleğine ait hissetmediklerini belirten BT öğretmenleri artık bir an önce belirsizliklerin çözülmesini istemektedir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Hala tereddüt edilen hususlar yazısı (ki çalışma saatlerimiz doğru düzgün belli değil) dışında ÖZLÜK haklarımızı belirten bir yazı yok. Biz rehber miyiz, tekniker miyiz, öğretmen miyiz, idareci miyiz? Her ne isek artık adı konsun YETER!" (M-54111)

Ek ders ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2012 yılında BT öğretmenlerinin yaşadıkları ekonomik sorunlarla ilgili dile getirdikleri duyguların diğer yıllara göre yaklaşık iki katı kadar arttığı görülmektedir. Yaşanan ekonomik sorunlarla ilgili tartışmalar incelendiğinde, BT öğretmenlerinin ek ders saatini dolduracak kadar derslerinin olmaması, okullarda, BTR görevlendirmesindeki nöbet dâhil başka görev verilemez açıklaması gerekçe gösterilerek okul yönetimi tarafından egzersiz açabilmelerinin engellenmesi, okul yöneticilerinin egzersiz verebileceği zamanları ayarlayamaması ya da egzersiz açanların ek ders ücretlerini alamaması gibi sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Yaşanılan sorunlar karşısında, diğer alanlarla kendilerini karşılaştıran BT öğretmenlerinin egzersiz açmalarına izin verilmediği için öfkeyi hissettikleri görülmektedir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Yaw arkadaş dersimiz yok en saçma dersin egzersizi var, bizim o da yok. Sanki milli eğitim BT bölümü ile kan düşmanı!!!" (M-45652)

BT dersi ve öğretim programı ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2012 yılında BT öğretmenlerini etkileyen en önemli kararlardan biri ders çizelgesinde yapılan değişiklikle yaşanmıştır. Yeni ders çizelgesi ile birlikte BT dersinin adı ve ders sayısı değiştirilmiş ve daha önceden 6-8 sınıflarda seçmeli ve 1 saat olan ders yeni düzenleme ile birlikte 5-8 sınıflarda seçmeli 2 saat olacak biçimde yenilenmiştir. Böylece hem sınıf düzeylerinde hem de ders sayısında artış yaşanmıştır. Yaşanan bu olumlu gelişme pek çok BT öğretmenini mutlu etmiş ve sorunların düzelebileceği noktasında ümitlendirmiştir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Şu anki durumdan daha iyi olduğunu düşünüyorum. inş zorunlu olduğu dönemlerimde göreceğiz. norm sorunu böylece çözülür inş arkadaşlarımızın. Çok mutluyum, hepimize hayırlı olsun" (M-40942)

2012 yılında ders sayısında artış görülse de, seçmeli derslerin tek gün uygulanması ve farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin aynı dersi seçebileceğine yönelik kararlar alınması karmaşaya yol açmıştır. Yayınlanan yazıda seçmeli derslerin günlerinin, sınıf düzeylerinin ve öğrenci sayılarının nasıl belirleneceğine yönelik MEB tarafından herhangi bir açıklama yapılmaması belirsizlikleri ve farklı uygulamaları da beraberinde getirmiştir. Yapılan tartışmalarda bir yandan yeni uygulama ile ders sayılarını tam olarak hesaplayamayan BT öğretmenleri ders saatlerinin daha da azalması konusunda korku ve endişe yaşarken, öte yandan, anlaşılır ifadeler kullanılmadan resmi yazıları yayınlayan MEB'e öfkelerini yansıtmışlardır. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Böyle bir şey olacağından korkuyordum, teorikte 2 saate çıkmış görünüyor ama pratikte hiç de öyle olmayacak..." (M-40902)
> "Bu ibareye dikkat ettiniz mi arkadaşlar yani haftada sadece 8 saat seçmeli ders olacak. Yani biz 5-6-7-8 den 2 şer saatten zaten haftada 8 saat yapıyor. Yani seçmeli ders saati doluyor. Bu durumda öğrencilerin sadece bilişim dersini seçmesi durumunda ders saatimiz artabiliyor. Öğrenciler diğer seçmeli derslerden hiç birini seçmemesi lazım. Bu da zor bir ihtimal..." (M-40924)
> "Olay açıklamadaki saçmalıktan kaynaklanıyor aslında. Bu açıklamayı yazanların aklına şaşmak lazım!!!" (M-40968)

2012 yılında BT öğretmenlerini etkileyen önemli kararlardan biri de dersin öğretim programında yapılan değişiklik ile ilgili olmuştur. Yeni öğretim programının gelmesi ile birlikte, çerçeve programın yapısı ve dersin kitabının olmaması ve halen seçmeli olması yoğun biçimde tartışılmıştır. BT öğretmenleri yıllardır öğretim programının değişmesini bekledikleri halde, ilk defa uygulanacak olan çerçeve programda, özellikle başarım göstergelerindeki ifadeleri karışık bulduklarını ve okullar arasında uygulama farklılıklarının oluşacağını belirterek, yeni programı tam olarak anlayamadıklarını dile getirmişlerdir. Yeni öğretim programı ile ilgili olarak yaşanan belirsizlik BT öğretmenlerinde öfke ve çaresizliğe yol açmıştır. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "…birleri çıkıp adam akıllı cevap versin o zaman. Ben ne yapacağımı şaşırdım 2 okula gideceğim her birinde 12 saat ancak birinde lab var birinde hiç bir şey yok ben 2 okulla ve 4 tane farklı planla mı uğraşacağım? Ne anlatacağımı bile bilmiyorum" (M-41302)

Öğretim programındaki yeni düzenleme ile birlikte dersin kitabının olmayacağının belirtilmesi de BT öğretmenlerini olukça etkilemiştir. Tüm derslerin kitabı varken neden kendi derslerinin bir ders kitabı olmadığına anlam veremeyen bazı BT öğretmenleri, MEB'in alanlarına değer vermediği için ders kitabı çıkarmadığına inanmaya başlamış ve öfkelerini dile getirmişlerdir. Öte yandan, bazı BT öğretmenleri ise derste kitap olmamasının doğru bir karar olduğuna, teknolojinin sürekli geliştiği için kitap güncellemelerinin olanaklı olmadığına, kitabın ders işlerken kendilerini sınırlandırdığına vurgu yaparak, alınan karardan duydukları hoşnutluğu ve mutluluğu belirtmişlerdir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Dersimiz gereksiz kitap gereksiz. Biz de gereksiziz... Şu ders kitaplarını bassınlar artık ya" (M-41559)
> "Bence çok yerinde bir karar oldu. Kitap beni sınırlandırıyordu, şimdi kendim istediğim gibi içeriğimi belirliyorum, çocukların merak ettiği konuları ele alıyorum. Valla ben bu durumdan çok mutluyum." (M-41622)

2012 yılında ders ile ilgili tartışmalar incelendiğinde, bazı BT öğretmeninin, mesleklerini huzurlu bir biçimde yürütmeleri için derslerin zorunlu olması gerektiğine inandığı, ancak MEB'in bu yönde bir karar alarak yaşanılan sorunların çözülmesi noktasında ümitlerinin kalmadığını görülmektedir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Arkadaşlar ben açıkçası artık okuldaki haysiyetimi; önemimi falan düşünmüyorum; bunlardan çoktan vazgeçtim...Şu derslerimizi versinler ve kendi okulumda 15 saatimi doldurayım yeter...ama bunu da yapmayacaklarını biliyorum...Yani öğretmenliğimin daha 5inci senesinde tüm umutlarımı; beklentilerimi; ve hayallerimi yitirdim..." (M-41807)

MEB tarafından yapılan sözlü açıklamaların öğretmenlerin duyguları ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

Şubat 2012 yılında MEB tarafından yapılan "öğrenciler zaten bilgisayar biliyor" biçimindeki sözlü açıklama forum ortamında çok yoğun tartışmaların yapılmasına neden olmuştur. Bakanlığın BT dersi ve alanı ilgili yaptığı düzenlemeler nedeni ile derse giremediklerini belirten BT öğretmenleri, MEB yüzünden okullarda etkili olamadıklarını, ara eleman gibi çalıştıklarını vurgulamış, yapılan açıklamayı öfke içinde değerlendirmiştir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Bilgisayar kullanmayı bilmiyorlar bu çocuk dediğin canlılar bakaaaannnn. Lisans eğitimi için 4-5 senesini veren eğitimcilere sen nasıl olur da ihtiyacımız yok dersin!!!" (M-55740)

> "Bu tip öğretmene gereksinim yok diyor e o zaman dersin içeriğini doldur da o derse girelim, biz de zaten klavye fare öğretmekten sıkıldık, hani ders? Ders vardı da biz mi vermedik, web tasarım anlatalım, programlama algoritma anlatalım. Ufku Facebooktan öteye gitmeyenler için Facebook kullanmak=bilgisayar bilmek demek. Soruyorum msn'si olan var mı, herkes el kaldırıyor. E-postası olan var mı diyorum 1-2 kişi kalıyor. Bu mu bilmek! Madem bilgisayar herkes tarafından kendi kendine öğrenilen bir şey niye herkes BT öğretmeni olmak için üniversite okuyor, niye herkes bilgisayar sertifikası için kurslara gidiyor, niye herkes kendi kendine Bill Gates olmuyor, bakana sormak lazım!!! Şöyle 1 ay kendi kendine bilgisayarı öğren de, gel bize anlat ne öğrendin diye. …iki yakası bir araya gelmesin inşallah." (M-55309)

Yapılan bu açıklamanın BT öğretmenlerinin mesleki kimliklerinde, özellikle de değer algısı ve geleceğe bakışları üzerinde olumsuz etkileri olmuştur. Kendilerine MEB tarafından değer verilmediğini belirten BT öğretmenleri gelecekte de birşeylerin değişeceğine inanmamaktadırlar. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Bu sefer de onlar, bilgisayar öğretmenine gerek yok diyerek bizi yine değersizleştiriyor, önemsemiyor ve mağdur ediyor. Sanırım bizim kaderimiz bu ve hiç değişmeyecek." (M-55814)

Atama ve yer değiştirme ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2012 tarihinde atama ve yer değiştirme yönetmeliğinde norm fazlası öğretmenlerle ilgili düzenleme yapılmıştır. Norm fazlası olan öğretmenlerin atamaları önceden okul başladığı tarihten itibaren Mart ayına kadar yapılıyorken, yapılan düzenleme ile birlikte atamaların her zaman yapılabilmesinin önü açılmıştır. Yapılan düzenleme ile birlikte, okullarında ders sayısı yetersiz olan pek çok BT öğretmeni seçmeli ders seçimlerinin geç yapılması, okulların dönüştürülmesi, normların sisteme geç girmesi, derslerinin seçilmemesi, okul yöneticilerinin kendi girdiği ders sayılarını sisteme girmemesi gibi nedenler yüzünden norm fazlası durumuna düşmüşlerdir. Ayrıca, norm fazlası atama ile görev yeri değişen bazı BT öğretmenleri yeni atandıkları kuruma gider gitmez yine norm fazlası olmuş, bu durum onları fazlası ile etkilemiştir. Yaşanılanlar karşısında BT öğretmenleri MEB'e duydukları öfke ve isyan duygularını dile getirmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Maalesef hepimizin durumu aynı her yıl okul değiştiriyorum. Yeter artık! Ne çalışma azmi, ne isteği kaldı. Yararlanalım derken daha verimsiz hale getiriyor, bakanın hiç bir şeyden haberi yok!" (M-56509)

Kıyafet serbestliği ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2012 yılında kıyafet serbestliği ile ilgili olarak yapılan düzenleme de BT öğretmenlerinin tartışmalarına konu olmuştur. Bazı BT öğretmenleri, alınan kararın aileleri ekonomik anlamda zorlayacağına, öğrencileri psikolojik olarak etkileyeceğine inandıklarını belirtmiş, bazı BT öğretmenleri ise uygulama ile birlikte öğrencilerini tanımada, disiplin ve güvenlik konularında sorunlar yaşanabileceğini dile getirmiştir. Kıyafet serbestliği ile oluşabilecek sorunları ve yaşadıkları endişeyi şöyle dile getirmişlerdir:

> "Bizim okul 2 hafta önce serbest kıyafete geçti ve öğrenciler kendilerini öğrenci gibi hissetmiyor sanki dershaneye gider gibi geliyorlar. Disiplin bozuldu değişik değişik üstler giyiyorlar; dar pantolon vs... bu uygulamayı hiç doğru bulmuyorum." (M-58174)
> "Bizde de 2-3 hafta oldu uygulamaya başlanalı öğrencilerin tavırlar değişti hemen, iki sınıf birbirine girdi neymiş öteki sınıftakiler kız arkadaşlarına amele gibi giyinmiş gelmiş demiş onu da geçtim geçen perşembe tesadüfen BT sınıfı kapısında bir öğrenciyi çevirdim dersin yok mu niye geziyorsun diye, Ben öğrenci değilim arkadaşımı bekliyorum oldu cevabı…" (M-58222)
> "Okulda düzen falan kalmayacak bence, daha kötü bir ortam olur mu bilmiyorum, ama endişe etmiyor değilim" (M-58272)

3.1.2.9.MEB Tarafından 2013 Yılında Alınan Kararlar

18.01.2013 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 42818 sayılı "Bilgi toplama modülü" konulu yazı göndermiştir (EK 116). Yazıda, Fatih projesi kapsamında yapılacak olan ihalelerin gereksinimlerinin belirlemesi için kurumlara ait olan veri güncelleme işlemlerinin 25.01.2013 tarihine kadar tamamlanması istenmiştir. Bu kapsamında, okuldaki derslik sayısı, oda sayısı, donanım bilgileri ve Fatih kurulumlarına ilişkin bilgilerin girilmesi, girilen bilgilerin BT rehber öğretmeni, eğitici BT formatörleri ve BT il koordinatörleri tarafından kontrol edilmesi istenmiştir.

23.01.2013 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından illere e-posta yollanmıştır (EK 117). Gönderilen e-postada Fatih projesinin alt yapı kurulumları için eğitim kurumuna ait güncellemelerin yapılmasına gereksinim olduğu hatırlatılmış, güncelleme yapmayan okulların projenin ilerlemesine engel olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle en kısa sürede güncelleme işlemlerinin yapılması istenmiştir.

28.03.2013 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 18 sayılı kararla "Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi" yayınlamıştır (EK 118). Yeni kararla 10. 11. ve 12. sınıflara ait olan ders çizelgesinin 2013-2014 öğretim

yılından itibaren 10. sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak uygulanmasına karar verilmiştir. Yeni çizelgeye göre, Bilgi ve İletişim Teknolojileri dersi, öğrenim boyunca bir kez 10. 11. ve 12. sınıfların herhangi birinde 1 ya da 2 saat alınacak biçimde düzenlenmiştir.

MEB, 2013 yılının Nisan ayında faaliyet raporu yayınlamıştır. Bu raporda, Fatih projesine ilişkin bazı bilgilere de yer vermiştir (EK 119). Rapor içerisinde yer alan başarım bilgilerine bakıldığında, Fatih projesinin 2013 yılında hedeflenen başarıya ulaşamadığı görülmektedir. Proje ile ilgili başarım sonuçları Çizelge 30'da görüldüğü biçimdedir.

Çizelge 30

MEB 2013 Performans Sonuçları

Yıl/Dönem		2013						
İdare Adı		13 - MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI						
Performans Hedefi		22/Okulların internet alt yapısının güçlendirilerek FATİH projesi ile günümüz teknolojileri ile donatılmasının sağlanması.						
Sıra	Performans Göstergeleri	Hedef (a)	Gerçekleşme					Gerçekleşme Durumu
			I. Üç Aylık	II. Üç Aylık	III. Üç Aylık	IV. Üç Aylık	Kümülatif (c)	
1	İnternet alt yapısı yenilenen okul ve kurum sayısı/Sayı	3.500	0	0	450	2.912	3.362	Ulaşıldı
2	Etkileşimli tahta uygulamasına geçilen kurum sayısı/Sayı	75.000	0	0	0	0	0	Ulaşılamadı
3	Sınıf uygulamalarında tablet PC kullanan Öğrenci sayısı/Sayı	1.200.000	41.172	0	0	0	41.172	Ulaşılamadı
4	Sınıf uygulamalarında Tablet PC kullanan Öğretmen sayısı/Sayı	50.000	7.528	0	0	0	7.528	Ulaşılamadı
5	FATİH proje ekipmanlarının kullanımına yönelik eğitim verilen öğretmen sayısı/Sayı	3.205	180	963	596	307	2.046	Makul
Değerlendirme		Fatih projesi etkileşimli tahta uygulamasına yönelik ihale süreci Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından yürütülmekte olup sözleşmenin ancak 2014 yılı ocak ayında imzalanacak olmasından dolayı hedefe ulaşılamamıştır. Fatih projesi sınıf uygulamalarında tablet PC kullanan öğretmen ve öğrenci sayısına ilişkin olarak; 24.06.2013 tarihinde ihale süreci başlatılmış 10.600.000 adet tablet PC alımında yerli üretim zorunluluğu ve değerlendirme sürecinin devam etmesi nedeniyle acil olarak 675.000 adet tablet PC bilgisayar seti alımı gerçekleştirilmiştir. İhalesi tamamlanan tablet PC dağıtımı 2014 yılında başlayacaktır.						

Tablo 55: Milli Eğitim Bakanlığı Performans Sonuçları (22)

Kaynak. MEB faaliyet raporu, 2013

Çizelge 30 incelendiğinde, proje kapsamında internet alt yapısının yenilenmesi konusunda hedefe ulaşıldığı, ancak öğretmen ve öğrencilere tablet bilgisayar dağıtılması ve akıllı tahta kurulumları konusunda hedeflenen sayıya ulaşılamadığı belirtilmiştir. Ayrıca, Fatih projesi donanımlarının kullanımına yönelik verilen öğretmen eğitimlerinin de yeterli düzeyde hedefe ulaştığı belirtilmiştir.

04.04.2013 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 470426 sayılı "Okul dönüşümleri" konulu yazı yayınlamıştır (EK 120). Yazıda, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı için yeni açılacak okulların müstakil ilköğretim ya da müstakil ortaöğretim

biçiminde açılması ve kademeli geçiş beklenmeden uygun okul dönüşümlerinin sağlanması istenmiştir. Buna ek olarak, yatılı bölge okullarında ilkokul öğrencilerinin olanaklı olduğunca bulunmaması, en az 10 öğrencinin olduğu yerlerde okul açılması ya da bu öğrencilerin taşımalı eğitimle desteklenmesi gibi açıklamalara da yer verilmiştir.

07.05.2013 tarihinde MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü 868405 sayılı "Okul web siteleri" konulu yazı yayınlamıştır (EK 121). Yazıda, bakanlığın okul web sitesi yönetim panelini kullanarak web sitelerini düzenlemeyen okulların olduğu bildirilmiş ve bu okulların en kısa sürede bakanlık yazısına uygun olarak web sitelerini hazırlayıp güncel tutmaları istenmiştir.

08.05.2013 tarihinde MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 886814 sayılı "Okullar hayat olsun projesi web sitesi" konulu yazı yayınlamıştır (EK122). Yazıda, proje kapsamında faaliyet gösteren okul ve kurumların web sayfalarında görevlendirilen kişilerin bilgilerinin girilmesi istenmiştir.

15.05.2013 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 980028 sayılı "Yer değiştirmeler konulu" yazı yayınlamıştır (EK 123). Yazıda, okulların dönüşümü ile birlikte il içi ve iller arası yer değiştirmelerin sağlıklı yürüyebilmesi için gerekli açıklamalara yer verilmiştir. Öncelikle norm kadro güncelleme işlemleri bitene kadar güncellemelerin tamamlanması istenmiştir. Norm fazlası duruma düşen öğretmenlerden isteklilere il içi yer değiştirme hakkı verilmiş, istekli öğretmen yoksa hizmet puanı en düşük öğretmenin norm fazlası öğretmen olarak belirleneceği ve bu öğretmenlerin öncelikle eğitim bölgesinde, olanaklı olmayan durumlarda da il içinde bir okula atamasının yapılacağı belirtilmiştir. Yazıda tüm atama işlemlerinin Ağustos ayı itibari ile sonuçlandırılması istenmiştir.

28.05.2013 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 22 sayılı kararı ile İlköğretim kurumları (ilkokul ve ortaokul) haftalık ders çizelgesinin ortaokul kısmında değişiklik yapılması kararlaştırılmıştır (EK 124). Yapılan değişikliğe göre, Bilişim Teknolojileri ve Yazılımı Dersi 5. ve 6. sınıflarda 2 saat olarak zorunlu dersler arasında yerini almıştır. 7 ve 8. sınıflarda ise aynı isimle 2 saat seçmeli ders olarak kalmıştır. Bir önceki programdakine benzer biçimde, seçmeli dersler modüler yapıda, istenilen sınıf düzeyinde bir ya da birden fazla alınabilecek biçimde düzenlenmiştir. Daha önceki kararda 8 saat olan seçmeli ders günleri bu düzenleme ile haftanın belirli bir günü ya da günleri 6 ders saati olarak belirlenmiştir. Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin tek bir sınıfta birleştirilmesinin sağlanmasına yönelik uygulamaya yeni düzenleme ile devam edilmiştir. Bir önceki yönetmelikte olduğu gibi öğrencilerin, Türkçe, Matematik, Fen,

Sosyal ve Din dersinden 20 saat, seçmeli derslerden 4 saat seçildikten sonra uygun koşullar doğrultusunda 18 saate kadar Seçmeli Yabancı Dil dersi almalarına olanak sağlanmıştır.

05.06.2013 tarihinde MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü 1248487 sayılı "Seçmeli dersler" konulu yazı yayınlamıştır (EK 125). Yazıda, seçmeli derslerin uygulanması ile ilgili olarak kademeli geçiş nedeni ile yaşanan yanlış anlaşılmalar ve karışıklıklar belirtilmiş ve konuya açıklık getirilmiştir. Buna göre, 9. ve 10. sınıflarda Talim Terbiye Kurulunun 18 nolu kararında yer alan yeni seçmeli ders listesine göre, 11. ve 12. sınıflara ise eskiden olduğu gibi 76 sayılı karar göre seçmeli derslerin seçilebileceği belirtilmiştir.

07.06.2013 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 51 sayılı "İmam Hatip Ortaokulu Haftalık Ders Çizelgesi" yayınlamıştır (EK 126). Düzenleme ile Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi 2013-2014 eğitim-öğretim yılından itibaren 5. ve 6. sınıftan başlayarak uygulanacaktır. Ayrıca, yeni programa göre, İmam Hatip ortaokullarında Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi seçmeli ders olarak 7. ve 8. sınıflarda 2 ya da 1 ders saati olarak öğrenim boyunca 2 kere alınabilecektir.

11.06.2013 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 1325231 sayılı "Seçmeli dersler" konulu yazı yayınlamıştır (EK 127). Yazıda 2013-2014 eğitim öğretim yılından itibaren 5. ve 6. sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere serbest etkinlik uygulamasına geçildiği belirtilmiştir. Ortaokullar 5. ve 6. sınıflarında 6 saat, İmam Hatip Ortaokulları ise 2 saat seçmeli ders seçebilecektir. Öğrencilerin ders seçimini kendisi yapması, 4. sınıflara sınıf öğretmenlerinin rehberlik etmesi ve seçilen derslere göre öğretmen normlarının belirlenmesi istenmiştir. Ders seçiminde okul yönetiminin bir belirleme yapmaması, velileri ve öğrencileri başka alana yönlendirmemesi gerektiği vurgulanmıştır. İlgili öğretmen olmaması durumu ile ilgili olarak da ücretli ya da maaş karşılığı öğretmen bulunacağı belirtilmiştir.

27.06.2013 tarihinde MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 1547315 sayılı "Okullar hayat olsun projesi web sayfası bilgileri" konulu yazı yayınlanıştır (EK 128). Yazıda, ilgili proje kapsamında, web sitesindeki bilgilerin güncel tutulması, ortamların gelecek yıl öğrencilerin ve halkın kullanımına hazır biçimde düzenlenmesi istenmiştir.

04.07.2013 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü "2013 Yılı Öğretmenlerin İl İçi İsteğe Bağlı Yer Değiştirme" duyurusunu yayınlamıştır (MEB, 2013). Yapılan duyuruya göre, özellikle norm kadro fazlası öğretmenler ile 2012-2013 eğitim ve öğretim yılından itibaren görevli olduğu okulun dönüştürülmesi, kapatılması

ya da norm kadro uygulaması nedeniyle görev yerleri istekleri dışında değiştirilen öğretmenlere ve bulundukları eğitim kurumunda norm fazlası olan BT öğretmenlerine üç yılı beklemeden il içi yer değiştirme hakkı sunulmuştur. Duyuruda buna ek olarak, BT öğretmenlerinden matematik-bilgisayar, istatistik-bilgisayar bilimleri, bilgisayar teknolojisi/bilgisayar teknolojisi ve bilişim sistemleri, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği ile bilgi teknolojileri bölümü mezunlarının, mesleki ve teknik liselerini tercih edemeyecekleri hatırlatılmıştır.

25.07.2013 tarihinde 28713 sayılı Resmi Gazetede "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 129). Yeni düzenlemeye göre, öğrencilerin okul, sınıf ve şubelerde tek tip kıyafet giymeye zorlanamayacağı, ancak okul yönetimi ve okul-aile birliğinin işbirliğiyle, sınırlamalara aykırı olmamak koşuluyla, velilerin %50'sinden fazlasının onayı alınarak ilgili eğitim-öğretim yılı için okul kıyafetinin belirleneceği açıklanmıştır. Yazının devamında, tek tip okul kıyafetinin nasıl belirleneceği ayrıntılandırılmıştır.

14.08.2013 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar İle Mezun Oldukları Yükseköğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslar" konulu karar almıştır (EK 130). Kararla ile birlikte, Halk Kültürü ve Medya Okuryazarlığı dersine ilişkin düzenlemeler yapılmış; Medya Okuryazarlığı dersinin öncelikle "üniversitelerin Basın Yayın Yüksekokulları, İletişim Fakültelerinden mezun olup hâlen Sınıf Öğretmeni olarak görev yapanlar ile Gazetecilik Alanı, Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri Alanı, Radyo-Televizyon Alanı Öğretmenleri olmak üzere, Sosyal Bilgiler, Türkçe ve Bilişim Teknolojileri Öğretmenleri tarafından" okutulmasına karar verilmiştir.

28.08.2013 tarihinde MEB Özel Kalem Müdürlüğü 2237816 sayılı "Öğrenci okul kılık kıyafetleri" konulu yazı göndermiştir (EK 131). Yazıda, öğrencilerin kılık kıyafetleri ile ilgili olarak velilerce yapılan anket ve oylama sonunda uygulamaya karar verilmesi gerektiği belirtilmiş ve anket çalışmasının 4 yılda bir tekrarlanması istenmiştir.

11.09.2013 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 2417279 sayılı "Karşılıklı yer değiştirme ve atama iptali" konulu yazı yayınlamıştır (EK 132). Yazıda özür durumuna bağlı yer değiştiren öğretmenlerin istekleri durumunda, karşılıklı yer

değiştirebilecekleri belirtilmiştir. Özür durumundan ataması yapılan öğretmenlerin ise istekleri halinde atamalarının iptal edilebileceği belirtilmiştir.

13.09.2013 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 2476532 sayılı "DynEd İngilizce Dil Eğitim Sistemi" konulu yazı göndermiştir (EK 133). Yazıda, 2008-2009 eğitim yılından itibaren 4. 5. 6. 7. ve 8. sınıflarda uygulanan eğitim yazılımının 2013 yılından itibaren 9-12. sınıf öğrencilerinin kullanımına açıldığı belirtilmiştir. Dil eğitim sisteminde yapılan düzenlemeler ile yeni ünitelerin ve düzey sınavlarının eklendiği, uygulamanın tablet ile uyumunun sağlandığı söylenmiştir.

16.09.2013 tarihinde MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü 2494212 sayılı "Fatih Projesi Bilişim Teknolojilerinin ve İnternetin Bilinçli ve Güvenli Kullanımı Semineri" ile ilgili yazı göndermiştir (EK 134). Yazıda, seminere katılacak öğretmenlerin belirlenmesi, seminerlerin günlük 5 saati geçmeyecek biçimde mesai saatleri içinde düzenlenmesi ve tüm öğretmenlerin bu seminere katılımının sağlanması istenmiştir.

19.09.2013 tarihinde MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 2561316 sayılı "Okullar hayat olsun projesi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 135). Yazıda, proje okulları listesi gönderilmiş, listede yer alan okulların proje etkinliklerini yürütmesi istenmiştir.

04.10.2013 tarihinde MEB Bilgi İşlem Grup Başkanlığı 2846431 sayılı "Web sitesi tamamlama oranları" konulu yazı göndermiştir (EK 136). Yazıya göre, 19.11.2012 tarihinden itibaren okul web sitesi yönetim panelinin kullanıldığı, ancak pek çok okulun bilgi güncellenmesi konusunda eksiklerinin olduğuna belirtilmiştir. Bu nedenle, Bilgi İşlem Grup Başkanlığı tarafından hazırlanan web sitesi tamamlanma oranı modülü kontrol edilerek, eksikliklerin tamamlanması istenmiştir.

07.11.2013 tarihinde 28814 sayılı resmi gazetede "Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar" yayınlanmıştır (EK 137). Kararda, Bilgi İşlem Merkezinde görevlendirilecek olan öğretmenlere ilişkin madde eklenmiş ve onların ek ders saatine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

18.12.2013 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 3899116 sayılı "Bilişim teknolojileri sınıfları" konulu yazı yayınlamıştır (EK 138). Yazıya göre 12 yıllık zorunlu eğitimin ardından bazı BT sınıflarının ilkokul bünyesinde kaldığı, bu sınıfların başka okullara nakli, derslik gereksiniminin karşılanması için dersliğe dönüştürülmesi, kullanım ömrünü dolduran donanımların ise kayıtlardan düşülmesi konusunda

valiliklerden görüş istenmesi üzerine yazının çıktığı belirtilmiştir. 5. ve 6. sınıflarda zorunlu, 7. ve 8. sınıflarda seçmeli olarak okutulan Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersinin öğretimi için bir laboratuvara gereksinim olduğu vurgulanmış, kullanım ömrünü dolduran BT sınıflarındaki bilgisayar ve çevre donanımlarının ise taşınabilir mal yönetmeliği çerçevesinde kayıtlardan düşülmesinin yeterli olacağı belirtilmiştir. İlkokullardaki BT sınıflarının ortaokullara nakledilmesi, ancak, nakil sırasında çıkacak masraflar için merkezi yönetim bütçesinden ek kaynak aktarılmayacağından, giderlerin yerel olanaklarla karşılanması gerektiği belirtilmiştir. Bünyesinde BT sınıfı bulunan ve derslik gereksinimi olduğu için amacı doğrultusunda kullanılmayan ortaokullardaki BT sınıflarının ise, bağlı bulunan il ve ilçedeki Milli Eğitim Müdürlüklerinin planlamasıyla gereksinimi olan diğer ortaokullara nakledilmesi istenmiştir.

3.1.2.9.1. Forum Ortamında 2013Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri

Forum ortamında 2005-2013 yıllarında tartışılan konuların dağılımı Çizelge 31'de görüldüğü biçimdedir.

Çizelge 31 incelendiğinde, 2013 yılında BT öğretmenlerinin en fazla mesleki kimlik algısı, dersler, MEB, BT sınıfları ve BTR görevlendirmesi, en az ise DynEd projesi ve OHB projesi konusunda tartışmalar yaptıkları görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında 2013 yılında 2011 ve 2012 yıllarına göre kodlanan mesaj sayısının azlığı dikkati çekmektedir. Özellikle MEB, Fatih projesi ve ekonomik sorunlar ile ilgili tartışmalar azalırken, dersler, BT sınıfları, okul yönetimi ve BTR görevlendirmesi ile ilgili tartışmaların arttığı görülmektedir. Dersler ve BT sınıfları ile ilgili tartışmaların 11 yıl içinde en fazla 2013 yılında tartışıldığı dikkati çekmektedir. Buna ek olarak, ilk defa 2013 yılında teknik öğretmenlere mühendislik hakkı verilmesi konusunda tartışmalar gerçekleştirilmiştir.

Çizelge 31

2005-2013 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması

Konular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**		**2012**		**2013**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Mesleki kimlik algısı	183	45.3	205	51.77	649	54.45	1328	64.62	1105	48.53	2459	49.47	3947	57.83	3847	50.44	2455	43.57
Ders	36	8.91	73	18.43	90	7.55	70	3.41	32	1.41	224	4.51	269	3.94	443	5.81	655	11.62
MEB	22	5.45	9	2.27	75	6.29	123	5.99	143	6.28	816	16.42	786	11.52	1039	13.62	416	7.38
BT sınıfları	24	5.94	13	3.28	57	4.78	72	3.5	49	2.15	131	2.64	157	2.3	110	1.44	292	5.18
BTR görevlendirme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	64	0.84	275	4.88
Okul yönetimi	20	4.95	15	3.79	34	2.85	105	5.11	122	5.36	223	4.49	290	4.25	263	3.45	275	4.88
Meslektaşlar	30	7.43	14	3.54	54	4.53	118	5.74	111	4.87	290	5.83	323	4.73	287	3.76	265	4.70
Fatih projesi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	136	2.74	256	3.75	349	4.58	175	3.11
Ekonomik sorunlar	0	0	0	0	50	4.19	29	1.41	51	2.24	99	1.99	62	0.91	376	4.93	170	3.02
Norm sorunu	10	2.48	15	3.79	2	0.17	6	0.29	20	0.88	91	1.83	177	2.59	136	1.78	139	2.47
Atama ve yer değiştirme	46	11.39	30	7.58	4	0.34	8	0.39	84	3.69	122	2.45	105	1.54	121	1.59	127	2.25
Çalışma saatleri	0	0	0	0	37	3.10	21	1.02	187	8.21	38	0.76	61	0.89	143	1.87	119	2.11
Dernek çalışmaları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	0.21	18	0.24	95	1.69
Kıyafet serbestliği	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	76	1	75	1.33
Teknik öğretmen-mühendis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27	0.48
Eğitim özrü	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	113	2.27	28	0.41	23	0.30	20	0.35
Öğrenci	15	3.71	10	2.53	18	1.51	30	1.46	10	0.44	30	0.6	39	0.57	38	0.50	20	0.35
Üniversite	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0.09	6	0.12	3	0.04	7	0.09	14	0.25
Dyned Projesi	0	0	0	0	0	0	19	0.92	5	0.22	9	0.18	51	0.75	18	0.24	12	0.21
OHO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	75	0.98	9	0.16
Formatörlük	18	4.46	12	3.03	122	10.23	126	6.13	356	15.63	184	3.7	257	3.77	194	2.54	0	0
Toplam	**404**	**100**	**396**	**100**	**1192**	**100**	**2055**	**100**	**2277**	**100**	**4971**	**100**	**6825**	**100**	**7627**	**100**	**5635**	**100**

Forum ortamında 2005-2013 yılları arasında BT öğretmenlerinin duygularındaki değişim Çizelge 32' de görüldüğü biçimdedir. Çizelge 32 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin 2013 yılında, en fazla öfke, üzüntü ve mutluluk duygularını, en az ise hayal kırıklığı, özlem ve yalnızlık duygularını hissettikleri görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, 2013 yılında BT öğretmenlerinin dile getirdikleri duyguların azaldığı görülmektedir. Dile getirilen duygular arasında özellikle öfke, üzüntü ve bıkkınlık duyularında daha önceki yıllara göre azalmalar yaşanırken; mutluluk, merak, çaresizlik, endişe, ümit ve huzur-hoşnut duygularındaki artış dikkati çekmektedir. Mutluluk, huzur, ümit gibi olumlu duygular, forum ortamındaki 11 yıllık incelemede, en fazla 2013 yılında dile getirilmiştir. Duygulardaki bu değişimde alınan kararları etkisi olduğu düşünülmektedir.

Forum ortamında 2005-2013 yılları arasında BT öğretmenlerinin mesleki kimliklerinde yaşanan değişim Çizelge 33'deki biçimdedir. Çizelge 33 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin 2013 yılında mesleki kimlik yapıları ile ilgili en fazla düşünce ve inanç, geleceğe bakış ve görev algısı boyutlarında, en az ise bilgi-beceri, iş memnuniyeti ve öz-yeterlik boyutlarında tartıştıkları görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, 2013 yılında BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapılarını, 2011 ve 2012 yıllarına göre daha az mesajla yansıttıkları görülmektedir. 2013 yılında özellikle geleceğe bakışla birlikte bilgi ve beceri boyutunda tartışmaların arttığı, diğer boyutlarda ise azaldığı dikkati çekmektedir.

Çizelge 32

2005-2013 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması

Duygular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**		**2012**		**2013**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Öfke	116	32.04	90	33.09	204	27.91	276	22.31	561	35.64	1085	30.38	1432	34.37	1665	32.96	844	21.84
Üzüntü	81	22.38	96	35.29	117	16.01	197	15.93	252	16.01	649	18.17	843	20.23	911	18.03	585	15.14
Mutluluk	4	1.10	4	1.47	62	8.48	55	4.45	46	2.92	70	1.96	92	2.21	130	2.57	433	11.2
Merak	8	2.21	0	0	52	7.11	33	2.67	32	2.03	88	2.46	81	1.94	373	7.38	327	8.46
Bıkkınlık	63	17.4	23	8.46	97	13.27	260	21.02	156	9.91	291	8.15	371	8.90	329	6.51	306	7.92
Çaresizlik	23	6.35	3	1.10	102	13.95	124	10.02	114	7.24	238	6.66	279	6.70	278	5.50	300	7.76
Endişe	26	7.18	6	2.21	23	3.15	43	3.48	20	1.27	100	2.80	117	2.81	174	3.44	220	5.69
İsyan	14	3.87	18	6.62	33	4.51	53	4.28	165	10.48	345	9.66	226	5.42	286	5.66	205	5.3
Ümitli	4	1.10	13	4.78	7	0.96	5	0.40	2	0.13	75	2.10	58	1.39	104	2.06	171	4.42
Ümitsiz	0	0	1	0.37	4	0.55	21	1.70	27	1.72	71	1.99	100	2.40	134	2.65	137	3.54
Huzur-Hoşnut	0	0	0	0	1	0.14	4	0.32	4	0.25	15	0.42	8	0.19	32	0.63	81	2.1
Güvensiz	1	0.28	0	0	10	1.37	20	1.62	2	0.13	75	2.10	115	2.76	122	2.41	64	1.66
Pişmanlık	16	4.42	4	1.47	0	0	9	0.73	55	3.49	125	3.50	68	1.63	78	1.54	42	1.09
Tükenme	2	0.55	2	0.74	0	0	48	3.88	32	2.03	88	2.46	125	3.00	160	3.17	40	1.03
Korku	0	0	2	0.74	10	1.37	45	3.64	38	2.41	100	2.80	127	3.05	139	2.75	29	0.75
Kıskançlık	4	1.10	2	0.74	7	0.96	21	1.70	27	1.72	87	2.44	15	0.36	42	0.83	25	0.65
Şaşkınlık	0	0	0	0	2	0.27	10	0.81	1	0.06	30	0.84	35	0.84	46	0.91	25	0.65
Nefret	0	0	6	2.21	0	0	6	0.49	38	2.41	20	0.56	41	0.98	30	0.59	11	0.28
Hayal kırıklığı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	18	0.43	4	0.08	8	0.21
Özlem	0	0	2	0.74	0	0	5	0.40	1	0.06	13	0.36	11	0.26	10	0.20	6	0.16
Yalnızlık	0	0	0	0	0	0	2	0.16	1	0.06	6	0.17	5	0.12	5	0.10	6	0.16
Toplam	**362**	**100**	**272**	**100**	**731**	**100**	**1237**	**100**	**1574**	**100**	**3571**	**100**	**4167**	**100**	**5052**	**100**	**3865**	**100**

Çizelge 33

2005-2013 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması

Mesleki kimlik	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**		**2012**		**2013**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Düşünce ve inanç	34	13.99	30	14.63	252	38.83	341	25.68	247	22.35	514	20.9	941	23.84	1360	35.35	585	23.83
Geleceğe bakış	19	7.82	29	14.15	36	5.55	110	8.28	132	11.95	357	14.52	660	16.72	512	13.31	521	21.22
Görev algısı	97	39.92	50	24.39	149	22.96	397	29.89	258	23.35	471	19.15	622	15.76	501	13.02	489	19.92
Bağlılık	27	11.11	17	8.29	41	6.32	82	6.17	168	15.2	287	11.67	455	11.53	350	9.10	211	8.59
Değer	16	6.58	28	13.66	46	7.09	120	9.04	73	6.61	252	10.25	466	11.81	400	10.4	154	6.27
Benlik algısı	7	2.88	6	2.93	27	4.16	62	4.67	94	8.51	191	7.77	242	6.13	279	7.25	139	5.66
İş güdülenmesi	9	3.70	6	2.93	6	0.92	50	3.77	58	5.25	155	6.3	244	6.18	223	5.80	132	5.38
Bilgi ve beceri	22	9.05	25	12.2	73	11.25	75	5.65	26	2.35	59	2.4	95	2.41	49	1.27	88	3.58
Öz-saygı	6	2.47	2	0.98	0	0	52	3.92	25	2.26	55	2.24	42	1.06	82	2.13	69	2.81
İş memnuniyeti	2	0.82	1	0.49	14	2.16	24	1.81	19	1.72	115	4.68	129	3.27	80	2.08	47	1.91
Öz-yeterlik	4	1.65	11	5.37	5	0.77	15	1.13	5	0.45	3	0.12	51	1.29	11	0.29	20	0.81
Toplam	**243**	**100**	**205**	**100**	**649**	**100**	**1328**	**100**	**1105**	**100**	**2459**	**100**	**3947**	**100**	**3847**	**100**	**2455**	**100**

3.1.2.9.2. MEB Tarafından 2013 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi

BT dersi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2013 yılında BT öğretmenlerini etkileyen en önemli karar dersin seçmeli iken zorunlu ders olmasına yönelik alınan karar olmuştur. 2013 yılında yapılan düzenleme ile birlikte Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi 5. ve 6. sınıflarda zorunlu dersler arasında yerini almış ve yıllardır pekçok BT öğretmenlerinin dersin zorunlu olması için verdikleri çabalar yeni düzenleme ile sonuca ulaşmıştır. Alınan karar, dersle ilgili farklı düşüncelere sahip olan BT öğretmenleri tarafından fazlaca tartışılmıştır. Uzun yıllardır alanları ile ilgili yaşadıkları sorunları dersin seçmeli olmasına bağlayan BT öğretmenleri, dersleri zorunlu olduktan sonra yıllardır bekledikleri kararın sonunda alındığını dile getirerek mutluluklarını yansıtmışlardır. Mutluluk duygusu, 2005 yılından bu yana ilk defa bu kadar fazla dile getirmiş ve bunda 2013 yılında derslerle ilgili alınan kararın etkisi oldukça fazla olmuştur. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Ohhh yeahhh :D işte bu dostumum... Wall çok fena sevindim yaaa. Bugün ve hayatım boyunca alabileceğim en güzel haberlerden bir tanesi... :alkis: :paha: :P" (M-64302)
> "Allah Allah tutmayın oynayacağım :P" (M-64319)

2013 yılında BT dersinin zorunlu olması ile birlikte, ders saatinin 2 saat olması, dersin artık not ile değerlendirilebilecek olması, ders saatlerinin artması ilse norm sorunu ve ek ders sorunun azalması ve ders saatinin az olması nedeni ile BTR görevlendirmelerini kabul etme zorunda olma durumunun ortadan kalkması BT öğretmenlerinin mutlu olmalarını ve geleceğe ümitle bakmalarını sağlayan etkenler arasında yer almaktadır. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Emeği geçen herkese teşekkürler.. Hem biz hem de ülkenin geleceği için güzel bir gelişme.. Zamanla 7. ve 8. sınıflarda da zorunlu olacağına inanıyorum.. Sonunda birilerinin "Bilişim Teknolojileri"nin önemini anlamış olmaları çok sevindirici…" (M-65124)
> "Bugün herkes gibi bende çok sevinçliyim not vereceğiz Norm sıkıntımız olmayacak şükürler olsun onun da zamanı gelecek. Hele biz seneye şahlanalım, çocuklar bilişim dersi olunca neler yapabiliyor görsünler son model Lablar gelecek. Dersi zorunlu yapan MEB bu ihtiyacı biliyor." (M-65289)
> "Bizim de norm olayımız çözüldü, her sene oradan oraya tayin vs. durumumuz olmayacak.. biz de buna sevinelim.. Bir de ufak bir izin için müdürün gönlünü etmek zorunda kalmayacağım. eyvallahım olmayacak… Kendi adıma en çok buna seviniyorum" (M-65641)

Öte yandan, bazı BT öğretmenleri derslerin zorunlu olması ile birlikte yaşanabilecek sorunları tartışmaya başlamışlardır. Bu öğretmenler, dersler ve BTR rehberliği görevi ile birlikte artan iş yüküne vurgu yaparak, hem ders yükü hem de BT Rehberliği yükü altından nasıl kalkacaklarını noktasında, dersin zorunlu olmasını isteyen öğretmenlere öfkelerini dile getirmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Sevinen arkadaşları anlamıyorum. Sanki dersiniz var zorunlu diye formatörlük görevlerini yapmayacak mısınız sanıyorsunuz. Bakanlık artık BT sınıfı ihalesi yapmayacağını defalarca söyledi. Okullarınıza akıllı tahtalar takıldığında onların bakım onarım işlerini kimin yapacağını sanıyorsunuz ama siz derseniz ki ben dersime girerim sınavımı yaparım sınıf rehberliğim olur nöbetimi tutarım bir sürü kağıtla kürekle uğraşırım üzerine birde akıllı tahtalarla tabletlerle uğraşır idarenin işlerine yardımcı olurum ona birşey diyemem. Kolay gelsin o zaman" (M-65730)

Bazı BT öğretmenleri ise, dersin zorunlu olmasının ardından öğretim süreci ile ilgili tartışmalar gerçekleştirmiş ve öğrencilerin derse olan tutum ve ilgilerine, BT sınıflarındaki teknik sorunlarına, sınıf yönetimindeki zorluklara, kalabalık sınıflara, kalabalık okullarda not ile değerlendirmenin zorluklarına, öğretim programındaki belirsizliklere ve ders kitabı olmadığı için yaşanan sorunlara vurgu yapmışlardır. Özellikle teknik olarak yetersiz, kalabalık BT sınıflarında, isteksiz öğrencilerle ders işlemenin zorluklarını dile getiren BT öğretmenleri, süreçte yaşanabilecekleri öfke, üzüntü ve endişe içinde dile getirmişlerdir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Sorun aslında 30 saat derse girmek değil de girdiğin derste ne anlattığın önemli. Dersin içi dolu olduğunda zaman nasıl geçiyor anlamıyorsun ama saçma sapan konularda ben çok zorlanıyorum. Aynı saçmalığı her sınıfta hem kendi isteksizliğim hem de öğrencilerin isteksizliği ile dersler bitmek bilmiyor. Özellikle konunun içinde internet ve araştırma varsa çıldırıyorum. Çocuklar, Hocam siteler açılmıyor bakanlık engellemiş, dedikçe alıp bütün bilgisayarları yere çarpasım geliyor." (M-74189)
>
> "Ben BTR olmak istiyorum. 30 saat derse girip eve zor düşüyorum. Oğlum otur, kızım sus, internet açmıyor öğretmenim, fare çalışmıyor, sandalye ile sürünme oğlum, ders anlatmamıza iğrenen öğrenciler, sürekli oyun ve internet bekleyen öğrenciler. Ben BTR olup günde 2-3 sorunla uğraşmaktan mutluydum" (M-70417)
>
> "Benim atandığım okulda da BT sınıfı yok ve okul binası başka okulla paylaşıp kendi binamıza taşınacağımız için BT sınıfına ne yer var ne de şu anda BT sınıfı ayarlayabiliyorlar. Bu yeni müfredatı da sevmedim zaten sınıfta projeksiyonla bu sene nasıl geçecek bilmiyorum" (M-82352)

Öte yandan, dersle ilgili yaşanan olumlu gelişmelere karşın bazı BT öğretmenleri, MEB'in sürekli karar değiştirmesi nedeni ile bir sene önce güncellenen çizelgenin bir sene sonra yeninden güncellenebileceği olasılığını düşünerek MEB'e güvensizlikleri ile

gelecekle ilgili korkularını yansıtmışlardır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Yani, bir gözümüzü açtık dersimiz zorunlu oldu. Diğer gözümüzü açmaya korkuyorum. Haha şaka yaptık şakaaa, diyecekler gibi geliyor" (M-82547)
> "Valla tam olarak sevinemiyorum da korkuyorum çünkü yarın birinin çıkıp, dersleriniz yeninden seçmeli olacak diye. Öyle saçma sapan kararlar aldılar ki Mebe güvenim de kalmadı" (M-82590)

2013 yılında dersle ilgili tartışmalarda dikkat çeken konularda biri de ders çizelgesinde yer alan kademeli geçiş olmuştur. BT öğretmenleri yeni çizelgede yer alan, ders saatlerinin ve yeni öğretim programına kademeli olarak geçileceğine yönelik yapılan açıklamaları tam olarak anlayamamıştır. Yaşanan belirsizlik ortamında, derslerin 7. ve 8. sınıflarda kademeli geçiş ile birlikte zorunlu olacağını ya da iki saat olacağını düşünen BT öğretmenleri bile bulunmaktadır. Konu ile ilgili tartışmalarda, geçiş ile ilgili yaşanan belirsizlikle ve öğretmenlerin merak duygusu yansımaktadır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "7. ve 8. sınıflarda seçmeli olarak alınabilecek denmiş, kademeli olarak geçiş olursa seneye 7'lerde ondan sonraki sene 8'lerde zorunlu olur mu? Fikri olan var mı?"(M-90247)
> "7lerde gelecek yıl 2 saat seçmeli ders oluyor doğru mu anladım, malum şimdi 1 saat."(M-90308)

2013 yılında ders ile ilgili alınan karar BT öğretmenlerinin duyguları ile birlikte mesleki kimliklerini de oldukça etkilemiştir. Derslerin zorunlu olması ile birlikte öz-saygıları artan BT öğretmenleri, süreçte yaşanabilecek onca sıkıntıya karşın ilk defa kendilerini öğretmen gibi gördüklerini belirtmişlerdir. Bazı BT öğretmenleri uzun bir aradan sonra kendilerini değerli hissettiren bir karar alındığını vurgulamış, geleceğe ümitle baktıklarını ve daha güzel koşullarda öğretmenlik yapabilecekleri yönünde inançlarının arttığını belirtmiştir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Güzel günler bizi bekliyor inşallah. Karanlık sona erdi, inanıyorum ki her şey daha da iyi olacak." (M-65110)
> "Yılladır istediğimiz şey gerçekleşti arkadaşlar.. Ve ben ilk kez kendimi bu kadar öğretmen gibi hissediyorum. Ne kadar da güzel bir duyguymuş bu" (M-65325)
> "Yıllardır bize verilmeyen değeri bu kararla verdiler sonunda. Biz bunu çoktan hak etmiştik. Birlik olduğumuz sürece üstesinden gelemeyeceğiz bir şey olmadığını da görmüş olduk. Emeği geçen herkese çok teşekkür ederim." (M-65384)

Mesleki kimliğin bilgi ve becerileri boyutundaki tartışmalarda ise, diğer yıllardan farklı olarak dikkati çeken nokta BT öğretmenlerinin teknik yeterlikler yerine, yeniden dersin öğretim süreci, süreçte kullanılacak yöntemler ve sınıf yönetimi gibi konularda

paylaşımlar yapmaya, teknik yeterliklerini değil mesleki yeterliklerini sorgulamaya başlamaları olmuştur. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Öğrencileri nasıl değerlendireceğiz, yani not verebilecek miyiz, ya o kadar heyecanlıyım ki.. Sizce 5lerde ders işlerken farklı hangi yöntemleri kullanabilirim, onları nasıl güdüleyebilirim" (M-73421)

Fatih projesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2013 yılında Fatih projesi ile ilgili olarak gönderilen yazıların arttığı dikkati çekmektedir. Özellikle altyapı çalışmalarının hızlanmasına yönelik peş peşe yazılar gönderilmiş; güncellemelerini yapmayan ya da eksik yapan okulların projeyi engellediği belirtilmiştir. Bu durum, daha önceki tarihlerde tamamlanması gereken altyapının halen tamamlanmadığını ve projenin yürütülmesi sürecinde aksaklıkların yaşandığını göstermektedir. 2013 yılı MEB faaliyet raporunda da proje ile ilgili yaşanan aksaklıklarla ilgili olarak önemli açıklamalara yer verilmiştir. Raporda yer alan projenin pek çok ayağında hedeflenen başarıya ulaşılamadığına ilişkin değerler, projenin yürütülmesi sürecinde yaşanan sorunları doğrulamaktadır.

BT öğretmenleri de Fatih projesi ile ilgili tartışmalarında özellikle altyapı ve teknolojilerin kullanımında yaşanan sorunlarına deyinmiş, politik kararlarla başlatılan, eğitimsel katkısı olmayan projenin başlamadan bittiğine inandıklarını belirmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Hocam, bana sorarsanız zaten projenin kendisi daha dillendirilmese de fiilen bitti... 2 yıla kalmaz BT sınıfları projesi gibi iptal olur... Neden mi? Okulumda 2.5 yıl önce başlayan proje kapsamında hala okuluma fiber bağlantısı yapılamadı, 2 yılın sonunda uzun süre beklemeden sonra gelen tabletlerin 25-30 tanesi şimdiden iptal. Tahtaların kablosuz antenleri kırıldı... Buraya yazıyorum taş çatlasa 2 senesi var... Önce söylemlerde fatih projesinin adı azalacak, sonrada sessiz sedasız proje kaldırılacak... Zaten uygulanış biçiminden yola çıkılarak hiç bir fizibilite çalışmasının yapılmadığını düşündüğüm bu projenin başarıya ulaşmasının güçlüğünü tahmin ediyordum. Olan milli gelire oldu..."(M-66066)

Bazı BT öğretmenleri ise, 2013 yılında hız kazanan etkileşimli tahta kurulumu, internet alt yapısının oluşturulması ve tablet bilgisayarların dağıtımı ile ilgili süreç içinde yaşadıkları sorunları paylaşmışlardır. Özellikle tablet bilgisayarların dağıtımı ve etkileşimli tahtaların kullanılmaya başlanması BT öğretmenlerinin iş yükünü oldukça arttırmıştır. Okullardaki diğer branş öğretmenlerinin teknoloji konusundaki bilgisizliğini ve teknolojiyi eğitime kaynaştırma noktasındaki ilgisizliğini eleştiren BT öğretmenleri, öğretmenlerin teknolojileri eğitim amacıyla yeteri kadar kullanmadıklarına inandıklarını

üzüntü ile belirtmişleridir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Tabletler dağıtıldı. Müdür şikayetçi oyun oynuyorlar diye. Hocam bişey yapalım diyor. Ne yapacağız tek tek akşam evlerine gidip kontrol mü edelim? Şarj girişini bozanlar artmaya başladı. Servislerden 2 ay oldu dönen tablet yok. Her tablete bu kadar beklersek işimiz var. İnternete bağlandı bağlanmadı sorunları cabası. Ve daha birçok sorun. Öğretmen tableti eğitim için nasıl kullanırımın derdinde değil, mynetten okey tavla açıyor mu bu gibi sorularla geliyor. İyi niyetli atılmış bir adım olabilir her şeye muhalefet etmek istemem ama durum bundan ibaret."(M-66641)

BT sınıfları ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

Okul dönüşümleri ile birlikte bir önceki yıl tartışılmaya başlanan BT sınıflarının nakil konusu ile ilgili sorunların çözümüne ilişkin yazılar 2013 yılında gelmiştir. Ancak, resmi yazılarda BT sınıflarının ilkokullardan ortaokullara nakledilmesinde yerel olanakların kullanılmasına yönelik yapılan açıklama, okulları sıkıntıya düşürmüştür. Tartışmalarda, BT sınıflarının nakil masraflarını karşılamak istemeyen okul yöneticilerinin BT sınıfı kurmadığı, bazı okul yöneticilerinin ise derslik gereksinimi nedeni ile BT sınıflarını dağıtmaya devam ettiği görülmektedir. Yaşanan bu durum BT öğretmenlerinin okullarında BT sınıflarını kaybetmelerine yol açmıştır. Derslerin sayısının arttırıldığı dönemde BT sınıfı olmadan ders işlemek zorunda kalmak, BT öğretmenlerini oldukça etkilemiştir. Dersi BT sınıfı olmadan işlemenin zorluğundan bahseden BT öğretmenleri, özellikle dersin öğretim sürecinde yaşayabilecekleri sorunları paylaşarak üzüntü ve çaresizlikleri ile birlikte yine plansız uygulama yaptıkları için MEB'e öfkelerini belirtmişlerdir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Bilgisayar sınıfım yok maalesef. Anlatacak konu bulmada zorlanıyorum. Yine de şanslıyım bazı okullarda projeksiyon bile yok ne BT sınıfı nede projeksiyon. Fatihi bekliyoruz… İlk dönem ders anlattık da. Bu dönem ne yapacağımı bilmiyorum. Programlama anlatmaya çalışıyorum algoritma falan..." (M-66019)
> "İyi de arkadaşlar bu 4+4+4+ ????? Sistem yüzünden gecen sene labım dağıldı. Kütüphane (Z) adı altında bir proje var o kapsamda 10 metrekarelik bi aladan 8 bilgisayar kütüphane biçiminde birleştirdiler. Tahta yok, sınıf değil, falan fistan. Anlayacağınız sınıf yok. Eeee ben bu çocuklara ne anlatacağım. Madem ders zorunlu olacaktı gecen sene neden bunun önlemini almadınız." (M-69945)

BT öğretmenleri, BT sınıfı ile ilgili yürütülen tartışmalarda BT sınıflarının kapatılması ya da dağıtılması konusunda, ilden ile hatta okuldan okula yapılan farklı uygulamalara da vurgu yapmış ve yine resmi yazıların dili nedeni ile ortaya çıkan

farklılaşma nedeni ile bıkkınlık duygusunu dile getirmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Nasıl oluyor da benim okulumda sınıfımı dağıtıyorlar, başka okulda bu sınıfı koruyorlar. Benim günahım ne acaba, inanın bıktım herkesin kendi kafasına göre uygulama yapmasından…" (M-69825)

BTR öğretmen görevlendirmesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2013 yılında BTR görevlendirmesi ile ilgili yapılan tartışmalardaki artış dikkati çekmektedir. BT öğretmenleri, BTR görevlendirmelerinin öncelikle Fatih projesi kapsamındaki okullara yapılması nedeni ile çoğunlukla BTR görevlerini kendi okulları dışındaki okullarda yürütmeye başlamıştır. Ancak, iki farklı okulda görev alan bu öğretmenlerden yalnızca ders görevini gerçekleştirmesi gereken okulda teknik sorunlara çözüm bulması ve rehberlik etmesi beklenmektedir. Kendilerini ve sorumluluklarını okul yöneticilerine anlatmakta zorluk yaşayan BT öğretmenleri çaresiz hissetmektedir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Ben bir türlü müdürüme anlatamıyorum, bu okulda BTR olmadığımı. Okulda bulunduğum saatlerde benden teknik sorunlara çözüm bulmamı bekliyor. Her gün kavga her gün kavga, ne yapacağım ben bilmiyorum." (M-69496)

BTR öğretmeni olarak görev alan öğretmenler okullardaki gereksiz ve öğretim dışı işler, kadrosunun bulunduğu okul yönetimi tarafından kendilerine zorla verilmek istenen nöbet görevleri ve yine yöneticilerin çalışma saatleri konusundaki baskısı nedeni ile sorunlar yaşamaya devam etmiştir. Okul yönetimine kendini anlatamayan BT öğretmenleri bir yandan okul yönetimine öfkelerini yansıtırken, öte yandan kararların yapısı ve verilen görevler nedeni ile MEB'e öfke ve bıkkınlık duygusunu yansıtmışlardır. Yapılan tartışmalarda, yaşanılan sorunların çoğu BT öğretmeninde tükenme duygusuna yol açtığı görülmektedir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "BTR görevlendirme yazısında bu kalın kafalı idareciler anlamaz diye özellikle nöbet görevi dahil başka görev verilmez denmiş ama hala anlamıyorlar. Yazıyı göster hocam. Neye istinaden nöbet tutmam gerekir diye bir sor bakalım. Ya ben artık bıktım bunlara laf anlatmaktan." (M-70030)
>
> "Çok pişmanım bu sene BTR olduğum için. Ben çok sıkıldım ve yoruldum hocalarım bu sorumluluktan. Çünkü bösüvermiyorum. Dersime girip çıkmak istiyorum herkes gibi. Elimde Tornavida ile gezmek her gün Üstüm başım toz içinde eve gitmek istemiyorum. Enerjimin bittiğini hissediyorum. Sizler de durum nasıl?" (M-70118)

2013 yılında BTR görevlendirmesi ile gelen, görev ve sorumluluklar, görevlendirmedeki baskılar, resmi yazıya bağlı kalınmadan yapılan uygulamalar, birden fazla okula görevlendirmeler BT öğretmenlerinin duyguları ile birlikte mesleki kimliklerini de olumsuz etkilemiştir. Yapılan tartışmalarda özellikle mesleğe bağlılıklarının kalmadığını, kendilerini öğretmen gibi hissetmediklerini ve değersiz gördüklerini belirten BT öğretmenlerinin sayısı oldukça fazladır. Ayrıca, BTR ile ilgili yapılan tartışmalarda BT öğretmenlerinin gelecekten umutlarının kalmadığı da görülmektedir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Gün geçtikçe bu bölümde olanların pişmanlığı her geçen gün artıyor. Artık yeni arayışlar peşine düşüyor insanlar.1 haftadır düşünüyorum. Acaba tekrar ÖSS ye girip ilk mat mı okusam, kpss ye girip düz memur olarak mı atansam, kurumlar arası geçiş mi yapsam, başka bir branşta yüksek lisans mı yapsam...." (M-68724)
> "Okul okul dolaşıyorum. Nereye kadar bilmiyorum. Norm fazlası olmak da cabası. Kendimi bir yere ait hissetmiyorum, çok üzülüyorum. İnşallah sizler ben kadar mağdur olmazsınız" (M-68806)
> "Arkadaşlar hala bir şeyler bekleyenlere, ihtimalleri değerlendirenlere şaşırıyorum. Çünkü ben çok yoruldum… Diğer arkadaşlarımın dediği gibi umudum, hevesim, idealim hiç bir şeyim kalmadı… Yazıklar olsun…" (M-68838)

Norm kadrolar ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2013 yılında öğretmenlerin okulların dönüşümü sürecinde görev yapacakları okulların belirlenmesi ve il içi ve iller arası atama konusunda belirsizlikler yaşadığı görülmektedir. Öğretmenlerin ilk defa atamalarında yapılan iptaller ve karşılıklı yer değiştirmeye izin verilmesi MEB'in öğretmenlerin yerleştirilmesinde bu dönemde yaşadığı sorunların göstergesi olarak düşünülmektedir. Öte yandan, tartışmalar incelendiğinde, okul dönüşümleri ile birlikte aynı kuruma kadroları alınan BT öğretmenlerinin yeni okullarına gittiklerinde yine norm fazlası oldukları ve alınan kararlarla birlikte il içinde uygun olan okullara gitmeye zorlandıkları görülmektedir. Okulların ayrılması ve normların belirlenmesi sürecinde yaşanan plansızlık nedeni ile norm fazlası olan BT öğretmenleri, yapılan düzenleme sonucu yaşadıkları mağduriyet nedeni ile MEB'e oldukça öfkelidirler. Her yıl yaşanmaya devam eden norm sorunu BT öğretmenlerinde tükenmişlik duygusunu arttırmıştır. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "… gittiğim okulda da norm fazlasıyım... Seneye nereye giderim artık o belli değil... Tek olsak neyse... Aile diye bir şey kalmıyor ortada… Arkadaşlar hala bir şeyler bekleyenlere, ihtimalleri değerlendirenlere şaşırıyorum. Çünkü ben çok yoruldum... Diğer arkadaşlarımın dediği gibi umudum, hevesim, idealim hiçbir şeyim kalmadı.... Yazıklar olsun..." (M-88151)

OHO ve Dyned projesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2013 yılında OHO ve DynEd projelerine yönelik kararlar alınsa da forum ortamında bu konularda tartışmaların azaldığı dikkati çekmektedir. 2013 yılında alınan ve BT öğretmenlerini etkileyen diğer kararlar ile ilgili tartışmalara odaklanıldığı için bu konuların fazla tartışılmadığı düşünülmektedir.

3.1.2.10.MEB Tarafından 2014 Yılında Alınan Kararlar

09.01.2014 tarihinde MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü 119783 sayılı "2014-2015 Eğitim-Öğretim Yılında Okutulacak İlköğretim ve Ortaöğretim Ders Kitapları" konulu yazı yayınlanmıştır (EK 139). Yazıda, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında kitap gereksinimlerinin okul yöneticileri tarafından kitap seçim modülüne girilerek isteneceği duyurulmuştur. Bu bağlamda, kitap isteklerinin zamanında ve doğru girilmesi, seçilecek seçmeli derslerin iyi planlanması ve kitap seçimlerinin ona göre yapılması istenmiştir.

16.01.2014 tarihinde MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 233807 sayılı "Okullar Hayat Olsun Projesi" konulu genelge yayınlamıştır (EK 140). Genelgede, proje kapsamında görevli olan kurumlar ve bunların görevleri, okulların ve görev alacak öğretmenlerin belirlenmesine yönelik açıklamalar yer almaktadır. Açıklamalarda, özelikle proje ile ilgili bilgilerin, etkinlik ve haberlerin proje web sayfasına girilmesi ve bilgilerin güncel tutulmasına ilişkin maddelere yer verilmiştir.

30.01.2014 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 433392 sayılı "Kabul işlemleri" konulu yazı yayınlamıştır (EK 141). Yazıda, 17.02.2014 tarihinde 81 ilde tablet dağıtımının başlayacağı belirtilmiş, dağıtımın sorunsuz biçimde yürütülebilmesi için okul müdürlerinin 3 kişiden oluşan bir komisyonla teslim işlemlerini gerçekleştirmeleri istenmektedir.

30.01.2014 tarihinde MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü 445176 sayılı "2014-2015 eğitim-öğretim yılı ders kitabı gereksinimlerinin kitap seçim modülüne girilmesi" konulu yazı göndermiştir (EK 142). Yazıda, okullarda kitap seçiminde sorun olmaması için ilgili kitap seçim modülü hakkında bilgilere yer verilmiş ve farklı türdeki

okulların seçebileceği kitaplar ayrıntılı bir biçimde anlatılmıştır. İlgili yazıda, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersine ilişkin herhangi bir açıklama yer almamaktadır.

04.02.2014 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 506176 sayılı "ET keşif yönergesi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 143). Yazıda, 09.01.2014 tarihli ve 661 sayılı Eğitimde Fatih Projesi Bilgi Teknoloji Malzemelerinin Satın Alınması işi kapsamında, firma tarafından etkileşimli tahtalar için okullarda keşif çalışmaları yapılacağı bildirilmiştir. Yazının ekinde, Etkileşimli Tahta Faz-2 Projesi keşif yönergesine yer verilmiş, yönergede, okulda ve sınıflarda hangi durumlarda kurulumun yapılacağına ve kurulum yapılırken nelere dikkat edileceğine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

04.02.2014 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 506178 sayılı "Tablet dağıtımı" konulu yazı yayınlamıştır (EK 144). Yazıya göre, tabletlerin dağıtımlarının 17.02.2014 tarihinden itibaren başlayacağı belirtilmiş; ancak bazı okullarda daha önceden tablet dağıtımı yapıldığı veya bazı okullarda alt yapı kurulumunun ve/veya etkileşimli tahta kurulumları yapılamadığı için, yazı ekinde bulunan listeye göre tablet dağıtımlarının yapılması istenmiştir.

20.02.2014 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 9 nolu kararı ile "Öğretmenlik alanları, atama ve ders okutma esasları" konusunda yeni esaslar belirlemiştir. Yeni belirlenen esaslarla birlikte, BT alanına 19 farklı branştan atama yapılması kararlaştırılmıştır (EK 145). Bunların 6 tanesi öğretmenlik, 5 tanesi mühendislik, 8 tanesi de bölümden oluşmaktadır. Yeni belirlenen esaslarda da BÖTE Bölümü mezun öğretmenlerinin atama durumu değişmemiş, bu öğretmenlerin mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına atamalarının yapılamayacağı belirtilmiştir. Alınan kararla birlikte, BT alanında okutulacak derslerde güncellemeler yapılmış, bu alanının bilgisayar teknik servisi, ağ işletmenliği, web programcılığı, veri tabanı programcılığı dallarının alan dal dersleri, diğer alanların BT alanına ait alan dersleri ve modülleri, BT, Küreselleşen Toplumda İletişim Teknolojileri, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, Medya Okur-Yazarlığı derslerini okutabileceği belirtilmiştir.

14.03.2014 tarihinde 28941 sayılı Resmi Gazetede "Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" yürürlüğe girmiştir (EK 146). Yeni kanunda belli başlı konularda önemli düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan değişiklikler içinde en fazla dikkati çeken konular; yurt dışına gidecek öğrencilerin seçimi, aday öğretmenlerin atanabilmesi, dershanelerin dönüştürülmesi, dershanelerde çalışan öğretmenlerin MEB'e öğretmen olarak atanma

koşulları, okul ve kurum müdürlerinin valiliklerce 4 yıllığına atanmasına yönelik alınan kararlar olmuştur.

25.03.2014 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 1254474 sayılı "Tablet Bilgisayar Dağıtımı" konulu yazı yayınlamıştır (EK 147). Yazıda, tablet bilgisayarın kimlere dağıtılması gerektiği ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Açıklamalara göre, okulu bırakması ya da sınıf tekrarı olası öğrencilere ve örgün öğrenimden uzaklaşarak açık öğretim lisesine devam edecek olan öğrencilere tablet bilgisayar verilmemesi ve bu tablet bilgisayarların yedek olarak okullarda tutulması istenmiştir. İleride bir karışıklık yaşanmaması adına, tablet bilgisayarların seri numaralarının öğrenci veya öğretmenlerin kimlik numarası, adı ve soyadı bilgileri ile birlikte kayıt altına alınması hatırlatılmıştır.

21.04.2014 MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 1603497 sayılı "Tablet Bilgisayarların Dağıtımı" konulu yazı yayınlamıştır (EK 148). Tabletlerin Milli Eğitim müdürlüklerinden okullara devretme işlerinin nasıl gerçekleşeceğinin açıklandığı yazıda, öğrenicilere verilecek olanların tüketime verme biçiminde, öğretmenlere verilecek olanların ise demirbaş biçiminde zimmetlenmesi istenmiştir. Yazının devamında tablet bilgisayarların dağıtımı ve kayıt altına alınması ile ilgili iş ve işlemler ayrıntılandırılmıştır.

29.04.2014 tarihinde MEB "Fatih Projesi Envanter Bilgilerinin Güncellenmesi" konulu bir e-posta yollamıştır (EK 149). E-postada, eğitim sisteminin değişmesi, binaların yıkılması, kapanması, birleştirilmesi gibi işlemler nedeni ile kurum kodları ile donanım tahsis edilen kurumların eşleşmesinde sıkıntılar yaşandığı için, Fatih Projesi ile ilgili modüldeki bilgilerin güncellenmesine gereksinim olduğu bildirilmiş, konu ile ilgili güncellemelerin nasıl yapılacağına yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

08.05.2014 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 1839095 sayılı "İl içi yer değiştirmeler konulu" yazı yayınlamıştır (EK 150). Yazıda, öğretmenlerin il içi yer değiştirmelerinin sağlıklı biçimde gerçekleştirilebilmesi için hizmet süresi, hizmet puanı, zorunlu çalışma yükümlülükleri, sözleşmeli ve asker öğretmenlikte geçirdikleri süreler ile başvuru ve atamalarına etki edecek diğer durumların MEBBIS kayıtlarında güncellenmesi istenmiştir. Yazının devamında, 2014 yılı öğretmenlerinin il içi isteğe bağlı yer değiştirmelerine ait açıklamalara yer verilmiştir.

29.05.2014 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 2156853 sayılı "Seçmeli derslerin seçimi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 151). Yazıda, seçmeli derslerin seçimi ile ilgili olarak 4. sınıf öğrencilerin velilerine; 5. 6. ve 7. sınıf için

öğrencilere ve velilere gerekli bilgilendirme toplantılarının yapılacağı belirtilmiştir. İlgili alanda öğretmen eksikliği gerekçesiyle okul yönetimlerince öğrencilerin ve velilerin belli derslere yönlendirilmeyeceği, istek durumunda görevlendirmeler yoluyla öğretmen temin edileceği, okullarda en az 10 öğrencinin aynı dersi seçmesi durumunda ilgili seçmeli dersin okutulabileceği belirtilmiştir.

17.06.2014 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 2479897 sayılı "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Görevlendirme Kılavuzu" konulu yazı yayınlamıştır (EK 152). Kılavuzda yönetici görevlendirmesinde dikkate alınacak konular, yöneticilik görev süresinin hesaplanması, il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerince yapılacak işlemler ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Burada en çok dikkati çeken konulardan biri, müdürlerin dört yıllığına görevlendirileceği ve aynı eğitim kurumunda toplam 8 yıldan fazla görev yapamayacağına ilişkin düzenlemedir. Bir diğer önemli düzenleme ise, müdür görevlendirmeleri yapıldıktan sonra, müdürlerin kararı ile müdür başyardımcısı ve müdür yardımcısı görevlendirmeleri yapılmasına ilişkindir.

18.06.2014 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 2507031 sayılı "Norm kadro veri girişi bilgilendirmesi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 153). Yazıda, yeni "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumları Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmeliğin" yayınlandığı belirtilmiş ve norm kadrolarının güncellenmesine ilişkin işlemlerin 30.06.2014- 18.08.2014 tarihleri arasında yapılması istenmiştir.

18.06.2014 tarih ve 29034 sayılı resmi gazetede "Milli eğitim bakanlığına bağlı eğitim kurumları yöneticileri ve öğretmenlerinin norm kadrolarına ilişkin yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 154). Yönetmelikte müdür ve müdür yardımcısı, özel eğitim öğretmeni, rehberlik alan öğretmeninin norm kadroları ile ilgili düzenlemeler yapılmış, ancak BT öğretmenlerinin norm kadrolarının belirlenmesine yönelik herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. 2013 yılındaki norm kadro hesaplanmasında "yöneticilerin girecekleri ders saati dikkate alınmaz" biçimindeki ifade yeni yönetmelikte daha ayrıntılı bir biçimde yazılmış, "Alanlara göre öğretmen norm kadroları, yöneticilerin girmiş olduğu ders saatleri ilgili alanın ders yükünden düşülerek belirlenir" denilmiştir. Ayrıca norm kadroların belirlenme zamanları ile ilgili olarak daha önceki yönetmelikte yer alan "Yeni okul ve kurum veya yeni derslik açılması durumunda, bu okul ve kurumların norm kadroları Haziran-Eylül ayları beklenmeksizin belirlenir. Bakanlık gerek gördüğü zamanlarda bu aylar dışında da okul ve kurumların

norm kadro sayılarını yeniden belirleyebilir.” ifadesi yeni yönetmelikte “Yeni açılan eğitim kurumları ile yeni derslik/şube açılan veya kapatılan var olan eğitim kurumlarının norm kadroları süre aranmaksızın belirlenir” biçiminde değiştirilmiştir.

19.06.2014 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 2546881 sayılı “Fatih projesi eğitmen görevlendirmesi” konulu yazı yayınlamıştır (EK 155). Yazıda Haziran 2014 tarihinde eğitmenlerin görevini biteceği belirtilmiş, yeni görevlendirilecek öğretmenlerin seçimi ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Yeni yapılacak görevlendirmede daha önce görev alan öğretmenlerden görevine devam etmek isteyenler devam edebilecek, gereksinim olması durumunda Fatih projesi eğitimde teknoloji kullanımı kursuna katılan ve başarılı olan BT öğretmenleri arasından görevlendirme yapılabilecektir.

01.07.2014 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 2744041 sayılı “İller Arası Yer Değiştirme İptali” konulu yazı yayınlamıştır (EK 156). Yazıda, 26.06.2014 tarihinde sonuçlanan iller arası isteğe bağlı yer değiştirmelerin, öğretmenlerin görevlerinden ayrılmamaları koşulu ile iptal edilebileceği belirtilmiştir.

10.07.2014 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 2906763 sayılı “Tablet Bilgisayarlarla İlgili Hususlar “konusunda yazı yayınlamıştır (Ek 157). Yazıda, öğrenci ve öğretmenlerin yer değişiklikleri ve tabletlerin kayıp, çalıntı gibi durumlarında neler yapılacağına yönelik açıklamalara yer verilmiştir. Ancak, tabletlerin yenisinin nasıl temin edileceği ile ilgili açıklama yapılmamıştır.

26.07.2014 tarihinde 29072 sayılı resmi gazetede “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği” yayınlanmıştır (EK 158). Yeni yönetmelikle Okul Öncesi Eğitim Kurumları ile Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları yönetmelikleri birleştirilmiştir. Düzenlenen yeni yönetmelikte; okul öncesi eğitime öğrencilerin seçilmesi, yapılacak etkinlikler, ders ve dinlenme süreleri, bir günde yapılacak sınav sayısı, öğrencilerin ders başarılarının değerlendirilmesi ve verilecek cezalar ile ilgili düzenlemeler dikkati çekmektedir. Yeni yönetmelikte dikkati çeken bir diğer konu da “öğrencilere, her dönemde seçmeli dersler dâhil bütün derslerden en fazla beş defa olmak üzere ders etkinliklerine katılım puanı verilir” biçiminde yapılan düzenlemedir.

24.07.2014 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 3129420 sayılı “Tablet Bilgisayar Hakkında Hususlar” konulu yazı yayınlamıştır (EK 159). Yazıda; okullardaki tablet bilgisayarların sayıları ile arıza durumları hakkında bilgi toplanması amacı ile çalışmaların başlatıldığı belirtilmiş, sistem üzerinde arızası

giderildiği halde sisteme işlenmeyen kayıtların bir an önce işlenmesi ve sisteme arıza kayıtlarının girilmesi istenmiştir. Arızalı tabletlerin tesliminde arıza sahibinin okulda bulunmaması nedeniyle ortaya çıkan sorunların engellenmesi için okulda tablet bilgisayarların kargoya teslimiden sorumlu iki asil ve en az iki yedek kişinin belirlenmesi istenmiştir.

13.08.2014 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 3363690 sayılı "DynEd İngilizce Dil Eğitimi Sistemi DVD'leri" konulu yazı yayınlamıştır (EK 160). Yazıda, 9. ve 12. sınıflarda da DynEd İngilizce dil eğitiminin uygulamaya başlandığı belirtilmiş ve sistemle ilgili DVD'lerin ilde İngilizce öğretmenlerine imza karşılığında dağıtılması istenmiştir.

14.08.2014 tarihinde MEB 74 sayılı kararı ile "Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları" ile ilgili değişiklik yapılmıştır (EK 161). Karara göre, BT alanındaki atama alanlarında bazılarında "mesleki ve teknik ortaöğretim kurumuna atanamazlar" ifadesi çıkartılmıştır. Ancak atamalarına izin verilen alanlar içinde BÖTE bölümü bulunmamaktadır.

22.08.2014 tarihinde MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü 3508003 sayılı "DynEd İngilizce Dil Eğitimi Sistemi ile İlgili iş ve işlemler" konulu yazı yayınlamıştır (EK 162). Yazıda, yine DynEd dil sisteminin tüm resmi ortaöğretim kurumlarında kullanımının sağlanması, sisteme tüm 9-12 sınıf öğrencilerinin kaydedilmesi, CD'lerin ve DVD'lerin çoğaltılarak İngilizce öğretmenlerine dağıtılması istenmiştir.

26.08.2014 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 3541513 sayılı "Medya Okuryazarlığı Dersi Uzaktan Eğitim Yoluyla tanıtım kursu" konulu yazı yayınlamıştır (EK 163). Yazıda, 2014-2015 tarihinden itibaren uygulamaya başlayacak olan Medya Okuryazarlığı dersinin etkili ve verimli biçimde işlenebilmesi için "Medya Okuryazarlığı" dersini okutacak öğretmenlere uzaktan hizmetiçi eğitim yolu ile kurs verileceği belirtilmiştir. 14 saatlik dersi tamamlayarak sınavlarda en az 45 puan alan öğretmenlere bu dersi okutabilmek üzere sertifika verilecektir.

2014 yılının Eylül ayında Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından Eğitimde fatih projesi Yerel Alan Ağı Teknik Şartnamesi yayınlanmıştır (EK 164). Şartnamede; genel hükümler, keşif, teknik altyapı bileşenleri, kurulum ve garanti gibi konularda açıklamalar yapılmıştır. Şartnameye göre okuldaki keşif çalışmalarının "idareyi temsilen il koordinatörü veya İl Milli Eğitim Müdürü'nün belirleyeceği yetkili bir personel, okul müdürü ve/veya yetkilendireceği personel, varsa

okul formatörü, yoksa okul müdürünün yetkilendireceği personel ve okul yönetiminin gerek görmesi halinde uygun göreceği teknik personel ile birlikte yapılacağı" belirtilmiştir.

2014 yılının Eylül ayında iller Bilişim Teknolojileri Rehber Öğretmen Görevlendirilmesi ile ilgili MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 27.12.2012 tarih ve 248065 sayılı yazısına istinaden 6 ayda BTR görevlendirmesi için yazılarını yayınlamaya başlamışlardır. Bu yazılarda görevlendirmelerin Eylül-Ocak tarihleri arasında olacağı ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir (EK 165).

03.09.2014 tarihinde MEB Web sitesinde "Medya Okuryazarlığı" dersi ile ilgili kursun açıldığını duyurmuştur (MEB,2014). Yapılan açıklamalara göre, dersin okullarda etkili ve verimli biçimde uygulanabilmesi amacıyla Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı ve Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) işbirliğinde "Medya Okuryazarlığı Programı Tanıtımı Kursu Programı" hazırlandığı; öğretmenlerin 01-12.09.2014 tarihleri arasında uzaktan eğitim yoluyla bu kursa katılabilecekleri belirtilmiştir. Verilen hizmetiçi eğitimleri tamamlayarak sınavından başarılı olan öğretmenler aldıkları sertifika ile birlikte bu dersi okutabileceklerdir.

23.09.2014 tarih 2689 sayılı Tebliğler Dergisinde "Millî Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi" yürürlüğe girmiştir (EK 166). Yönergede kurs açma, kapatma, kurs süreleri ve öğrenci/kursiyer sayıları, kurs merkezi ve kurs açma yetkisi, kurslarda öğretim, yönetim, denetim ve sorumluluklar ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Yapılan açıklamalara göre, kurs açılacak dersler ve kursu verecek öğretmenler, öğrenciler ve velilerden gelen istekler üzerine belirlenecektir. Öğretmenlerin seçiminde ve açılacak kursların belirlenmesinde kurulacak komisyonlar görev alacaktır. Görev almak isteyen öğretmenlerin seçiminde veli ve öğrencilerin tercihleri de dikkate alınarak öncelikle; bilgi ve deneyimi ile alanında temayüz etmiş, çevresi ile iyi ilişkiler kurabilen, öğrenme ve öğretme yöntem ve tekniklerini etkili kullanabilen, teknolojik araç-gereçleri eğitim ortamına kaynaştırabilen öğretmenler seçilecektir.

24.09.2014 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 4176207 sayılı "Norm kadro veri girişi bilgilendirmesi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 167). Yazıda, 2014-2015 yılındaki norm kadro güncelleme işlemlerinin 29 Eylül-28 Ekim tarihleri arasında yapılacağı belirtilmiş ve bilgilerin güncellenmesi istenmiştir.

24.09.2014 tarihinde MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 4160071 sayılı "Milli Eğitim Bakanlığı Örgün ve yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 168). Yazıda, ilgili yönerge ve çalışma takvimi gönderilmiştir. Yönergede kurs açma, kapatma, kurs süreleri, öğrenci sayıları, kurs merkezi ve kurs açma yetkisi, kurslarda öğretim, yönetim ve sorumluluklar ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

27.09.2014 tarihinde MEB 29132 sayılı "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik" yayınlamıştır (EK 169). Yönetmelikte yapılan düzenlemeyle, kız öğrencilerin ortaokullarda başlarını örtebilmelerine karar verilmiştir.

19.09.2014 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 4068238 sayılı "Seçmeli derslerin puanla değerlendirilmesi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 170). Yazıda seçmeli derslerin notla değerlendirilmesi konusunda tereddütte düşüldüğü, değişen yönetmelikle birlikte ilkokul 4. sınıf ile ortaokul ve İmam-Hatip ortaokullarında Rehberlik ve Sosyal Etkinlikler dışındaki tüm derslerden (seçmeli dersler dâhil) öğrencilerin sınava tabi tutulması ve puanla değerlendirme yapılması gerektiği belirtilmiştir.

01.10.2014 yılında MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 4338881 sayılı "İhtiyaç Fazlası Öğretmenler" konulu 2014/22 sayılı genelge yayınlamıştır (EK 171). Genelgede, Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin "İhtiyaç fazlası öğretmenlerin yer değiştirmeleri" ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Buna göre "norm fazlası olan öğretmenlerden tercihte bulunanların tercihleri de dikkate alınarak hizmet puanı üstünlüğüne göre atamaları yapılacaktır. İl içinde tercihlerine atanamayanlar ile tercihte bulunmayanların, hizmet puanı en fazla olandan başlamak üzere öncelikle görev yapmakta oldukları ilçe içinde, bunun mümkün olmaması durumunda ise hizmet puanı en az olandan başlamak üzere görev yapmakta oldukları il içinde resen atanacakları" belirtilmiştir. Ayrıca aylık karşılığı ders saatini dolduramayan öğretmenler ile de ilgili açıklamalar yapılmıştır. Yapılan açıklamalara göre, öğretmenlerin yer değiştirmeleri ile ilgili olarak; öncelikle isteklilerden, istekli bulunmaması durumunda ise hizmet puanı en az olandan başlamak üzere görev yerlerinin bulunduğu veya ikamet ettikleri belediye sınırları kalmak kaydıyla öncelikle alanlarında veya ilgili öğretmenin girebileceği diğer alanlarda öğretmen gereksinimi bulunan diğer okul ve kurumlara görevlendirileceği belirtilmiştir.

08.10.2014 tarihinde YÖK 59228 sayılı "Teknik Öğretmen" konulu yazı yayınlanmıştır. İlgili yazıda, BÖTE bölümü mezun öğretmenleri ilgilendiren karar almıştır (EK 172). Karara göre, 13.05.2014 tarihli 2014.17.2821 sayılı kurul kararında 2547 sayılı kanunun 2880 sayılı kanunla değişik 43/b maddesi uyarınca, Üniversitelerarası Kurul görüşü de dikkate alınarak, BÖTE bölümünün teknik eğitim yapan program veya teknik öğretmen kapsamında sayıldığına karar verilmiştir.

31.10.2014 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 4941148 sayılı "EBA şifresi" konulu yazı yayınlamıştır (EK 173). Buna göre, öğrencilerin EBA içeriklerine tablet üzerinden erişebilmeleri için öğrencilere EBA şifresi verileceği, şifrelerin verilmesi sürecinde, isteyen öğrencilere sınıf rehber öğretmenleri tarafından kılavuzda belirtilen biçimde şifre verilmesi istenmiştir.

03.11.2014 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 4961776 sayılı "Tablet bilgisayar" konulu yazı yayınlamıştır (EK 174). Yazıya göre, istekleri karşılamak üzere depolarda bulunan tablet bilgisayarların genel müdürlük tarafından yapılan planlama nedeniyle planlama sonuçlanana kadar dağıtımlarının yapılmaması ve müdürlüklerin depolarında yedek olarak bulunan tablet sayısının en kısa sürede bakanlığa bildirilmesi istenmiştir.

25.11.2014 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 5677218 sayılı "EBA (Eğitim Bilişim Ağı) Portalı ve e-İçeriklerin Kullanımı" konuyu yazı yayınlamıştır (EK 175). Yazıda Fatih Projesi eğitmenleri tarafından 31 Aralık 2014 tarihine kadar; EBA hakkında, proje okullarında görevli olan öğretmenlere yönelik bilgilendirme toplantılarının yapılması, yapılacak toplantılarda alanlara göre içeriklerin kullanıma yönelik bilgilerin aktarılması, proje okullarında görevli BTR öğretmenlerinin etkinliklerinin takip edilmesi, çalışma yapmayan BTR öğretmenlerinin görevlendirmelerinin iptal edilmesi istenmiştir.

31.12.2014 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 7118361 sayılı "EBA e-Ders tanıtım Broşürü" konulu yazı yayınlamıştır (EK 176). Yazıda TEOG sınavına yönelik 8. sınıf öğrencileri için EBA da e-ders videolarının hazırlandığı belirtilmiş, ortamın tanıtımının yapılması için gönderilen broşürlerin kullanılması istenmiştir.

3.1.2.10.1. Forum Ortamında 2014 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri

Forum ortamında 2005-2014 yıllarında tartışılan konuların dağılımı Çizelge 34'de verilmektedir. Çizelge 34 incelendiğinde, 2014 yılında en fazla mesleki kimlik algısı, Fatih projesi ve MEB ve dersler; en az ise kıyafet serbestliği ve üniversite desteği ile ilgili konuların tartışıldığı görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, Fatih projesi, BTR görevlendirmeleri, norm sorunu ve atama ve yer değiştirme konularında yapılan tartışmaların 2014 yılında en yüksek düzeye ulaştığı görülmektedir. 2014 yılında ilgili konularda alınan kararların sayısının fazlalığı bu konuların forum ortamında da en fazla tartışılan konular arasında yer almasına yol açtığı düşünülmektedir.

Forum ortamında, 2005-2014 yılları arasında BT öğretmenlerinin duygularında yaşanan değişim Çizelge 35'de görüldüğü biçimdedir. Çizelge 35 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin 2014 yılında en fazla öfke, bıkkınlık, üzüntü ve isyan duygularını yansıttıkları; en az ise şaşkınlık ve özlem duygularını yansıttıkları görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, 2014 yılında diğer yıllara göre bıkkınlık, ümitsizlik, tükenme ve hayal kırıklığı duygularında artış yaşandığı dikkati çekmektedir. Özellikle, bir önceki yıla göre bıkkınlık ve güvensizlik duygusu yaklaşık iki katı kadar; tükenme, nefret ve hayal kırıklığı duygularında iki katından fazla artış olduğu görülmektedir. Öte yandan, üzüntü, mutluluk, merak, huzur ve pişmanlık duygularında ise bir önceki yıla göre neredeyse yarı yarıya azalmaların yaşandığı görülmektedir.

Forum ortamında 2005 ile 2014 yılları arasında BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri ile ilgili olarak yaşanan değişim Çizelge 36'da görüldüğü biçimdedir. Çizelge 36 incelendiğinde, 2014 yılında BT öğretmenlerin mesleki kimlik algıları ile ilgili en fazla görev algısı, geleceğe bakış ve sahip oldukları düşünce ve inançlarla ilgili; en az ise iş memnuniyeti ve özsaygı boyutları ile ilgili tartıştıkları görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, 2014 yılında mesleki kimlik algısı ile ilgili olarak öğretmenlerin tartışmalarının azaldığı dikkati çekmektedir. Bu durumun, 2014 yılında öğretmenlerin forum ortamında ağırlıklı olarak projeler ve görevlendirmelerdeki sorunlara yoğunlaşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çizelge 34

2005-2014 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması

Konular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**		**2012**		**2013**		**2014**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Mesleki kimlik	183	45.3	205	51.77	649	54.45	1328	64.62	1105	48.53	2459	49.47	3947	57.83	3847	50.44	2455	43.6	1758	35.8
Fatih projesi	22	5.45	9	2.27	75	6.29	123	5.99	143	6.28	816	16.42	786	11.52	1039	13.62	416	3.1	620	12.6
MEB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	136	2.74	256	3.75	349	4.58	175	7.4	532	10.8
Ders	46	11.39	30	7.58	4	0.34	8	0.39	84	3.69	122	2.45	105	1.54	121	1.59	127	11.6	337	6.9
BTR görevlendirme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	64	0.84	275	4.9	322	6.6
Okul yönetimi	0	0	0	0	50	4.19	29	1.41	51	2.24	99	1.99	62	0.91	376	4.93	170	4.9	278	5.7
Norm sorunu	20	4.95	15	3.79	34	2.85	105	5.11	122	5.36	223	4.49	290	4.25	263	3.45	275	2.5	248	5
Atama ve yer değiştirme	10	2.48	15	3.79	2	0.17	6	0.29	20	0.88	91	1.83	177	2.59	136	1.78	139	2.3	231	4.7
Ekonomik sorunlar	36	8.91	73	18.43	90	7.55	70	3.41	32	1.41	224	4.51	269	3.94	443	5.81	655	3	176	3.6
Çalışma saatleri	30	7.43	14	3.54	54	4.53	118	5.74	111	4.87	290	5.83	323	4.73	287	3.76	265	2.1	166	3.4
Meslektaşlar	15	3.71	10	2.53	18	1.51	30	1.46	10	0.44	30	0.6	39	0.57	38	0.5	20	4.7	105	2.1
BT sınıfları	0	0	0	0	37	3.10	21	1.02	187	8.21	38	0.76	61	0.89	143	1.87	119	5.2	73	1.5
Dernek çalışmaları	24	5.94	13	3.28	57	4.78	72	3.50	49	2.15	131	2.64	157	2.30	110	1.44	292	1.7	20	0.4
Kıyafet serbestliği	0	0	0	0	0	0	19	0.92	5	0.22	9	0.18	51	0.75	18	0.24	12	1.3	13	0.3
Dyned Projesi	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0.09	6	0.12	3	0.04	7	0.09	14	0.2	12	0.2
Öğrenci	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	0.21	18	0.24	95	0.4	11	0.2
OHO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	75	0.98	9	0.2	6	0.1
Üniversite	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	76	1	75	0.2	3	0.1
Eğitim özrü	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	113	2.27	28	0.41	23	0.3	20	0.4	0	0
Formatörlük	18	4.46	12	3.03	122	10.23	126	6.13	356	15.63	184	3.7	257	3.77	194	2.54	0	0	0	0
TEF-mühendislik hakkı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27	0.5	0	0
Toplam	**404**	**100**	**396**	**100**	**1192**	**100**	**2055**	**100**	**2277**	**100**	**4971**	**100**	**6825**	**100**	**7627**	**100**	**5635**	**100**	**4911**	**100**

Çizelge 35

2005-2014 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması

Duygular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**		**2012**		**2013**		**2014**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Öfke	116	32.04	90	33.09	204	27.91	276	22.31	561	35.64	1085	30.38	1432	34.37	1665	32.96	844	21.84	1025	24.83
Bıkkınlık	63	17.4	23	8.46	97	13.27	260	21.02	156	9.91	291	8.15	371	8.90	329	6.51	306	7.92	761	18.44
Üzüntü	81	22.38	96	35.29	117	16.01	197	15.93	252	16.01	649	18.17	843	20.23	911	18.03	585	15.14	585	14.17
İsyan	14	3.87	18	6.62	33	4.51	53	4.28	165	10.48	345	9.66	226	5.42	286	5.66	205	5.3	340	8.24
Çaresizlik	23	6.35	3	1.10	102	13.95	124	10.02	114	7.24	238	6.66	279	6.70	278	5.5	300	7.76	220	5.33
Merak	8	2.21	0	0	52	7.11	33	2.67	32	2.03	88	2.46	81	1.94	373	7.38	327	8.46	195	4.72
Ümitsiz	0	0	1	0.37	4	0.55	21	1.70	27	1.72	71	1.99	100	2.4	134	2.65	137	3.54	191	4.63
Mutluluk	4	1.10	4	1.47	62	8.48	55	4.45	46	2.92	70	1.96	92	2.21	130	2.57	433	11.2	162	3.92
Endişe	26	7.18	6	2.21	23	3.15	43	3.48	20	1.27	100	2.8	117	2.81	174	3.44	220	5.69	129	3.13
Tükenme	2	0.55	2	0.74	0	0	48	3.88	32	2.03	88	2.46	125	3.00	160	3.17	40	1.03	111	2.69
Ümitli	4	1.10	13	4.78	7	0.96	5	0.4	2	0.13	75	2.10	58	1.39	104	2.06	171	4.42	107	2.59
Güvensiz	1	0.28	0	0	10	1.37	20	1.62	2	0.13	75	2.10	115	2.76	122	2.41	64	1.66	105	2.54
Korku	0	0	2	0.74	10	1.37	45	3.64	38	2.41	100	2.80	127	3.05	139	2.75	29	0.75	50	1.21
Hayal kırıklığı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	18	0.43	4	0.08	8	0.21	48	1.16
Nefret	0	0	6	2.21	0	0	6	0.49	38	2.41	20	0.56	41	0.98	30	0.59	11	0.28	47	1.14
Pişmanlık	16	4.42	4	1.47	0	0	9	0.73	55	3.49	125	3.50	68	1.63	78	1.54	42	1.09	28	0.68
Kıskançlık	4	1.10	2	0.74	7	0.96	21	1.70	27	1.72	87	2.44	15	0.36	42	0.83	25	0.65	10	0.24
Şaşkınlık	0	0	0	0	2	0.27	10	0.81	1	0.06	30	0.84	35	0.84	46	0.91	25	0.65	8	0.19
Özlem	0	0	2	0.74	0	0	5	0.40	1	0.06	13	0.36	11	0.26	10	0.20	6	0.16	6	0.15
Huzur-Hoşnut	0	0	0	0	1	0.14	4	0.32	4	0.25	15	0.42	8	0.19	32	0.63	81	2.10	0	0
Yalnızlık	0	0	0	0	0	0	2	0.16	1	0.06	6	0.17	5	0.12	5	0.10	6	0.16	0	0
Toplam	**362**	**100**	**272**	**100**	**731**	**100**	**1237**	**100**	**1574**	**100**	**3571**	**100**	**4167**	**100**	**5052**	**100**	**3865**	**100**	**4128**	**100**

Çizelge 36

2005-2014 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması

Kimlik boyutları	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**		**2012**		**2013**		**2014**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Görev algısı	97	39.92	50	24.39	149	22.96	397	29.89	258	23.35	471	19.15	622	15.76	501	13.02	489	19.9	685	39
Geleceğe bakış	19	7.82	29	14.15	36	5.55	110	8.28	132	11.95	357	14.52	660	16.72	512	13.31	521	21.2	310	17.6
Düşünce ve inanç	34	13.99	30	14.63	252	38.83	341	25.68	247	22.35	514	20.9	941	23.84	1360	35.35	585	23.8	196	11.1
Bilgi ve beceri	22	9.05	25	12.2	73	11.25	75	5.65	26	2.35	59	2.40	95	2.41	49	1.27	88	3.6	125	7.1
Değer	16	6.58	28	13.66	46	7.09	120	9.04	73	6.61	252	10.25	466	11.81	400	10.40	154	6.3	112	6.4
Bağlılık	27	11.11	17	8.29	41	6.32	82	6.17	168	15.20	287	11.67	455	11.53	350	9.10	211	8.6	85	4.8
Benlik algısı	7	2.88	6	2.93	27	4.16	62	4.67	94	8.51	191	7.77	242	6.13	279	7.25	139	5.7	84	4.8
Öz-yeterlik	4	1.65	11	5.37	5	0.77	15	1.13	5	0.45	3	0.12	51	1.29	11	0.29	20	0.8	66	3.8
İş güdülenmesi	9	3.70	6	2.93	6	0.92	50	3.77	58	5.25	155	6.30	244	6.18	223	5.80	132	5.4	52	3
İş memnuniyeti	2	0.82	1	0.49	14	2.16	24	1.81	19	1.72	115	4.68	129	3.27	80	2.08	47	1.9	30	1.7
Öz-saygı	6	2.47	2	0.98	0	0	52	3.92	25	2.26	55	2.24	42	1.06	82	2.13	69	2.8	13	0.7
Toplam	**243**	**100**	**205**	**100**	**649**	**100**	**1328**	**100**	**1105**	**100**	**2459**	**100**	**3947**	**100**	**3847**	**100**	**2455**	**100**	**1758**	**100**

3.1.2.10.2. MEB Tarafından 2014 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi

Fatih projesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2014 yılında Fatih projesi ile ilgili çok fazla karar alınmıştır. Özellikle, tablet bilgisayarların dağıtımı, etkileşimli tahta ve internet altyapısının kurulması, öğretmen eğitimleri, EBA ortamının zenginleştirilmesi gibi konularında çalışmalar hız kazanmıştır. Aynı konu ile ilgili peş peşe gönderilen resmi yazılar projenin farklı ayaklarında istenilen düzenlemelerinin gerçekleşmesinde sorunlar yaşandığını düşündürtmektedir. Resmi yazılarda özellikle göze çarpan 4+4+4 okul dönüşümleri ile birlikte Fatih projesi teknolojilerinin dağıtımında değişen okul kodları nedeni ile sorun yaşanması, bu nedenle okullardan sık sık güncelleme bilgilerinin istenmesidir. Yaşanan durum okulların dönüşümleri ile ilgili kararın projeyi olumsuz etkilediğini göstermekte, planlama sürecinde sıkıntılar yaşandığını doğrulamaktadır. Öte yandan, 2014 yılında Fatih projesi ile ilgili olarak tüm boyutlarda çalışmalar hızlansa da her bir bileşenin farklı firmalarla imzalanan protokollere uygun olarak yapılması birimler arasında işbirliğini engellediği görülmektedir. Bu da işlerin yarım kalmasına, süreç içinde aksaklıklar yaşanmasına neden olmaktadır. 2014 yılındaki tartışmalarda projeyi değerlendiren BT öğretmenlerinin de sıklıkla kurulum yapan firmalar arasındaki uyumsuzluğu, farklılıkları ve sürecin ilerleyemediğini dile getirerek, yaşanan sorunlar nedeni ile üzüntülerini ve bıkkınlıklarını yansıtmışlardır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Proje genel olarak çok dağınık. Herhangi bir sorunda resmi bir yetkili bulmak çok zor. İl koordinatörlerinin de bilgisi yok normal olarak. Çünkü tahtanın ne zaman takılacağını sadece Vestel biliyor. En çok sıkıntı yaşayan da BTR'ler, il-ilçe koordinatörleri. Adamlar parayı kazanıyor derdini bizler çekiyoruz. Eğitim öğretimin aksaması, ne ilgili firmanın umurunda ne de ilgili bakanlığın. Netice itibari ile üzgünüm ki fatih projesi devam ediyor." (M-126881)
> "Arkadaşlar bu Fatih projesi ne alemde? Bazı okullarda sadece tahtaları kurmuşlar …. Kimisine i3, kimisine i5, kimisine i7 işlemci takmışlar. Kimisi hiç açılmıyor sorunlu. İlgilenen yok. Alt yapı yok. Ağ olayı hiç yapılmamış. Tablet olayı hiç yok lafı bile geçmiyor? Büyük vurgunlar oldu gibi geliyor bana. Biz bilişimcilere de vermişler fatih projesi sorumlusu yetkilisisin sen diye, kullanıyorlar. (iş yükü bence). Yazık valla. Bizim ilçedeki okullarda olanlar ve gördüklerim bunlar." (M-126895)

2014 yılında tablet bilgisayarlarla ilgili gönderilen yazılar incelendiğinde, özellikle dağıtım sürecinde yaşanılan sorunlara yer verildiği görülmektedir. Ancak, bilgisayarların kaybolması ya da çalınması halinde nasıl bir yol izleneceğine ilişkin herhangi bir açıklamaya erişilememiştir. Üstelik yer değiştirme işlemleri sonucu

kurumdan ayrılan öğretmenlerin tabletlerine ne tür bir işlem yapılacağı da bilinmemektedir. Tabletler dağıtılmaya başlamadan, sorulara yanıt verilmesi ve ilgili yönetmeliğini hazır olması beklenirken, halen yönetmelik olmaması ve gerekli açıklamaların geç yapılması süreç içinde BT öğretmenleri için sorunlara neden olmuştur. Akıllı tahtada yaşanan teknik sorunlar, tabletlerin etkinleştirme ve şifre verme işlemlerinde yaşananlar, okuldaki internet sorunları nedeni ile EBA erişim sorunları, öğretmenlerin bilgisizliği, kayıp, çalıntı, öğrencilerin nakil edilmesi ve öğretmenlerin emekli olması ya da kurum değiştirmesi gibi durumlarda nasıl hareket edileceğine yönelik resmi yazı ve açıklama eksikliği, BT öğretmenlerinin iş yükünü fazlası ile arttırırken, süreç içinde nasıl hareket edeceklerini bilemedikleri için öfkelenmelerine, üzüntü ve bıkkınlık duymalarına neden olmuştur. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Bu tabletler adamı deli eder... Kayıt olduğu halde pybs.eba.gov.tr adı ve soyadı gözüküp tablet atanmamış gözüken öğretmen var. (Bu durumda ne yapacağız acaba?) El ile mi atama yapacağız. Herkes atanmış, bir kişi tabletsiz gözüküyor!" (M-148298)
> "İl dışı tercihle bu sene geldiğim okula yaz tatilinde akıllı tahtalar kuruldu. Şimdilik sadece kuruldu. Elektrik bağlantısı tam yapılmadı sanırım. Baktığımda sadece bir adet kullanım kılavuzu ve kumanda gördüm. Öyle bekliyorlar. Ben akıllı tahta daha önce hiç kullanmadım. Bununla ilgili süreç nasıl işliyor. Bizlere seminer verilecek mi??? Öğretmen arkadaşlar tahta kalemi kullanabilir miyiz diye sordular. Ben de araştırdım evet dedim (beyaz beyaz tahtalar). Zaten başka nasıl ders işleyecekler... Yalnız şu an her şey havada gibi bende. Benim BT öğretmeni olarak şu an ne yapmam lazım. Haftaya dersler başlayacak... Okulda projeksiyon yok.ee ben nasıl dersimi işleyeceğim. Akıllı tahtalarla ilgili CD'ler idareye mi teslim edildi acaba??? Bunlarla ilgili süreçler nasıl işliyor. Bu konuda bilgisi olanlar varsa benimle paylaşırsa çok sevinirim. Ben şu an ne yapmalıyım? İstanbul'a alışmaya çalışırken bu şeylerin yerine oturmaması çok canımı sıkıyor..." (M-148313)
> "Format yok, virüs temizleme yok, site tasarlamak yok, ağ kablolarıyla uğraşmak yok, donanımlarla boğuşmak yok, şu yok bu yok şu cümleye ayar oldum ya akıllı tahtaya imajı kim atıyor virüs bulaştığı zaman kim temizliyor okulun sitesini güncelleyen kim idareci yazıcısı okuldaki fotokopi makinelerinde arıza olunca kim aranıyor akıllı tahtalar ya da genel ağda sıkıntı olunca kim çağrılıyor servis çağır demiş çağır bakalım servisi kaç para karşılığı ve sana ne zaman randevu verecekler bir dene bakalım. Hepsine ben koşuyorum, bıktım artık, yeter valla!!" (M-148320)

Tabletlerle birlikte 2014 yılında EBA ortamı ile ilgili alınan kararlar da fazlası ile tartışılmıştır. Tartışmalar incelendiğinde, BT öğretmenlerden içerik geliştirmeleri ve tabletlerin okulda etkili kullanım konusunda destek sağlamalarının beklendiği, bunların etkili kullanılmamasının sorumlusu olarak BTR öğretmenlerinin gösterildiği görülmektedir. EBA ortamının kullanımından sorumlu tutulan BT öğretmenleri ise, sistemi içerik yetersizliği, niteliksizliği ve yaşanan erişim sorunları nedeni ile eleştirmektedirler. EBA'nın MEB'in düzgün bir altyapı oluşturmadan, plansız bir biçimde, nitelikli içerikler geliştirmeden kullanıma sunulduğunu inanan bu öğretmenler,

sistemin etkili kullanımı konusunda kendilerine yönetilen suçlamalar nedeni ile öfke ve isyan duygularını yansıtmışlardır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "İlçedeki eğiticiler aracılığı ile bütün öğretmenlere kurs veriyorsunuz. Fatih eğitmenleri ki çoğu ilçedeki eğiticilerdir. EBA'dan bahsetmiyor mu öğretmenlere, velev ki bahsetti öğretmen istekli olmazsa ne yaparsın… Eba öyle profesyonel bir sistemmiş gibi konuşmuş. TÜBİTAK laboratuvarında zeki iki öğrenciye anlatılmış ders videolarından başka adam akili birey yok ki. Zambağın Z-kitabinin demosunu indirdim. İnceledim ve özel yayınevleri bu Z kitapları hazırlayana kadar, benim bakanlığımdaki bu projenin başındaki adamlar uyuyor mu diye isyan ettim." (M-132417)
> "BT Rehber öğretmeni kadar başına taş düşmesin. Ne değerimiz oldu ki bundan sonra olsun. Varsın elinden geleni ardına koymasın. Eba da ne adam akıllı içerik var ne aradığın şeyle ilgili doğru düzgün materyale ulaşabiliyorsun. İlk önce adam gibi site yapın vitamin ya da morpa gibi sonra bana konuşun." (M-132458)

Proje ile birlikte yaşanan teknolojik sorunlar, artan iş yükü, zamanında çıkmayan resmi yazılar, öğretmenleri bilgisizliği vb. sorunları yoğun bir biçimde yaşayan BT öğretmenleri meslekten iyice uzaklaştıklarını, artık kendini öğretmen gibi hissetmek istediklerini belirtmişlerdir. Kendilerini bakanlık tarafından en değer verilmeyen öğretmen olarak gördüklerini vurgulayan BT öğretmenleri, geleceğe yönelik beklentilerini ve inançlarını kaybetmişler, mesleki bağlılıklarının kalmadığını dile getirmişlerdir. Özellikle Fatih projesindeki yerlerini ve önemlerini sorguladıklarında kendilerine gereken değerin verilmediğini belirtmişlerdir. Tartışmalar incelendiğinde, 2014 yılında özellikle farklı mesleklere yönelmek için çabaladığını dile getiren öğretmenlerin sayısının bir hayli artması dikkati çekmektedir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Burama kadar geldi artık ilk fırsatta MEB'den kaçmayı düşünüyorum. Hele şu 2.üniversite bi bitsin... Yüksek lisans, doktora ne varsa yapmaya niyetliyim... Bu kadar haksızlık olmaz, el insaf kanser ettiniz bizi... Artı MEB öğretmenlerinden tiksinmeye başladım kendim dahil.... Acı ama gerçek, kimse kutsallıktan falan bahsetmesin ne yazık ki bu ülkede profesyonellerle çalışmıyoruz, hep arıza insanlarla çalışıyoruz... Siyaset zaten her şeye egemen olmuş... Parası olan iyi eğitim görüyor devlet mekanizması yetersiz... Neyse çok doluydum iyi oldu bu..." (M-132042)
> "Ben bütün dertlerimi bırakıp fatih projesinin reklam yüzü olamam. O-la-mam. Derslerimi versinler, tıkır tıkır anlatayım, öğrencilere. Öğretmenler gereksinim duyduklarında gelsinler, teknoloji konusunda onlara yardım edeyim, nasıl yapılacağını anlatayım. Ama dayatarak, ama zorlayarak ama öte yandan öğretmenlerin söylediklerine kulak vermeden bu iş yürümez. Üzgünüm ama kaçtı o tren. Baştan bize değer verilmediyse bu projede bu saatten sonra da kimse bir şey beklemesin… " (M-132185)
> "…Sürekli teknik sorunlarla uğraşmaktan başka hiçbir şey yapamıyorum. MEB'in üvey evladı falan mıyız biz. En öğretmenlikten uzak bölüm yaparak bizimi cezalandırıyorlar yoksa. Kendimi hiç öğretmen gibi hissetmiyorum da artık" (M-132152)

BTR öğretmen görevlendirmesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2014 yılında da BTR görevlendirmesi ile ilgili tartışmalar yoğun bir biçimde yaşanmıştır. Bir yandan resmi yazıların farklı yorumlanması nedeni ile özellikle çalışma saatleri ve nöbet konusunda yaşanan sorunlar devam ederken, öte yandan, fatih projesindeki iş yükünün artması da BT öğretmenlerini fazlası ile etkilemiştir. Yaşanılanlar sonucu BT öğretmenlerinin öfkeleri ve isyanları da artmıştır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Yav bitirin Allah askına bitirin. Haftada 40 saat okulda kalıyoruz o kadar tahtayla tabletle bilgisayarla yazıcıyla uğraşıyoruz. Bunlar yetmedi idarecilerin kaçtığı isleri yapıyoruz. Bitirin arkadaşım bitirin de rahat edelim. Pybs'ye 20 gündür girip ariza kaydı yapamıyorum. Garantiye gönderdiğim tabletler aynen bana geri geliyor. Aktivasyon yapamıyorum sistem bozuk. Akili tahtalarda anti virüs yok tek tek ilgileniyoruz her virüs bulaştığında. Kalın kafalı bazı hocalar ısrarla Microsoft Office istiyor. Tabletler beş para etmiyor sürekli bozuluyor şarj yeri. Tahta zaten facia dendiğin de ötesi essek oluşu gibi. Hocalara tahtayı kullanın diyorum aman kim uğraşacak diyorlar. Evet hâklisiniz kapatın su BTR'yi de biz de rahatımıza bakalım yeter bu kadar haksızlık ve eziyet. Ya da bir hafta benim yerime gel görev yap. Yaptığım isleri sen yap eğer hakikaten kolaysa mesleği bırakırım. Eğer gözünüz üç kuruş ek dersimizdeyse alin o da sizin olsun. Çok çok özel ders veririz minnet edip verdiğiniz edersin katlarını kazanırız. Adamı hasta etmeyin. Sorunu bizde değil kendinizde arayın!" (M-142458)
> "Hocam gerçekten çok ilginçler ya nasıl bir beyinleri var ve nasıl çalışıyor anlayamadım 3 yıldır... Ben diyorum ki bana nöbet veremezsin adam diyor 5'e kadar durman lazım yönetmeliğini okudum biliyorum diyor...2012 de değişti dedim inanmadı...5 dk da indirdim çıkardım yüzüne vurdum al oku öğren dedim bana 2010 daki şeyleri söyleme dedim...artık çok düzeysiz olduk..." (M-142524)

2014 yılında BTR öğretmenlerinin yürüttükleri tartışmalar, mesleki kimliklerinin değer, benlik algısı ve geleceğe bakış boyutlarında da çok fazla olumsuz etki bırakmıştır. Kendilerini öğretmenden çok hizmetli, tamirci, amele, memur gibi rolleri üstlenen bir kişi olarak gören BT öğretmenleri, kendilerine duydukları saygıyı, verdikleri değeri ve bağlılıkları yitirmişlerdir. Bazı BT öğretmenleri de tükenmişlik duygusu ile zaman zaman isyan ederek, artık kendilerini öğretmenlikten tamamen uzaklaştıran BTR görevini kabul etmeyeceklerini belirtmişlerdir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Çoğumuz derslere girip kalan zamanda BTR olduk, BTR görevini de genelde başka okulda veya okullarda yaptık. Her sene hatta her dönem değişen çalışma şartlarıyla uğraştık. Gittiğimiz okullarda rehber öğretmeni, hizmetli, memur, idareci herkesin odası, bilgisayarı, yazıcısı, interneti varken biz ortalıkta gezindik. Hiç bir yetkimiz olmadı, değerimiz de olmadı, herkes özel-resmi işini yaptırmaya çalıştı, yaptırdı. Çeşit çeşit işle uğraştık, web sitesi, format, tahta, tablet, e-okul, Mebbis, yazıcı, internet, okul zili, fotoğraf çektik, kasa taşıdık. Son yazıdan sonra şöyle bir düşündüm, Allah aşkına biz bu kadar mı zavallı bir zümreyiz? Aç bile kalsam daha fazla aşağılanmaya niyetim yok, ben artık BTR MTR olmuyorum." (M-144985)

> "Bugün itibari ile dilekçe verdim BTR olmak istemiyorum diye hayırlısı olsun... Ben öğretmen olmak istiyorum... Müdürün gözünde bir hizmetli gibiyiz sanki tahtalar bizim tabletler bizim bilgisayarlar bizim bir şey olursa tek sorumlu biziz... Bende artık sadece derdine girip evine gitmek istiyorum... Okuldaki memur bile ama hocam siz bakacaksınız yapacaksınız... Emir eri olduk... Çok sıkıldım... Yeter artık Türk Telekom, MNG kargo, İnova, adım adım başarı, Vestel bunlarla uğraşmaktan bıktım. Telefonum adres defteri bir sürü numarayla dolu... Artık benden bu kadar derse girip öğretmen olduğunu hissetmek istiyorum... Bana müdürün kimse zorla BTR olmuyor dedi. Bende anladım ki ne yaparsak yapalım bizim kendi emeğimiz hiçe sayılıyormuş. Burada şunu kastetmiş oldu aldığımız ek dersi bile bize çok görüyorlar saygılar..." (M-145012)
>
> "Sizi bilmem arkadaşlar ama ben ÖSS ye yeninden hazırlanıyorum. Yıllarca bu mesleği tamirci olarak sürdürmeye hiç niyetim yok. Hayatımın hiçbir döneminde kendimi bu kadar değersiz, önemsiz, gereksiz hissetmemiştim. Siz devam etmek istiyorsanız uğurlar ola ama benden bu kadar." (M-145180)

Öte yandan, yaşanılan olumsuzluklar BT öğretmenlerinin geleceğe bakışlarını da oldukça olumsuz etkilemiştir. Öğretmenlerin BTR görevlendirmesi ile ilgili yaşadıkları sorunlar nedeni ile 2014 yılındaki tartışmalarda özellikle vurguladıkları nokta, nasıl karar verilirse verilsin belirsizliklerin çözülmesine ilişkindir. Her yıl ne olacağı, nasıl bir uygulama ile karşı karşıya kalınacağı, norm sorunu, farklı uygulanan görevlendirmeler, kendini okul yönetimine anlatma çabası vb. pek çok sorun yaşayan BT öğretmenleri çözüm ister BTR kadrosu olsun ister derslerin tüm sınıf düzeylerinde gelmesi olsun razı olduklarını, artık yerlerini ve görevlerini tam olarak bilmek istediklerini belirtmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "İnanın şu olsun bu olsun demiyorum, ne yaparlarsa yapsınlar ama tam yapsınlar, sürekli değiştirmesinler. Bıktım ben sürekli belirsizlik yaşamaktan, acabalar yaşamaktan, ne olacak diye korkarak beklemekten. Bitsin artık bu belirsizlikler!!!" (M-145274)

Ders ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik göstergeleri üzerindeki etkisi.

2014 yılında BT dersini etkileyen önemli kararlardan biri de seçmeli derslerin notla değerlendirilmesi ile ilgili alınan karar olmuştur. "MEB'e Bağlı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği"nde yapılan değişiklik ile birlikte öğrencilerin her dönem seçmeli dersler de dâhil her dersten not ile değerlendirilecek olması yönündeki düzenleme ile birlikte BT seçmeli dersi de artık öğrencilerin notla değerlendirileceği dersler arasında yerini almıştır. Ancak, yıl içince yönetmelikte konu ile ilgili maddenin anlaşılmadığı için MEB tarafından seçmeli derslerin değerlendirilmesine yönelik resmi yazı ile anlaşılmayan noktalara açıklık getirildiği görülmektedir.

Tartışmalar incelendiğinde, 2014 yılında BT öğretmenlerinin de 7. ve 8. sınıflarda seçmeli BT dersinin değerlendirilmesi konusunda sorun yaşadıkları görülmektedir.

Kademeli geçişle birlikte 7. ve 8. sınıflarda nasıl bir uygulama yapılacağını tam olarak anlayamayan BT öğretmenleri, dersin adının 'Bilişim Teknolojileri' mi 'Bilişim Teknolojileri ve Yazılım' mı olduğu, 1 saat mi 2 saat mi olduğu, yeni sisteme göre mi değerlendirme yapılacağı yoksa eski sistemdeki gibi mi devam edileceği noktalarında çok fazla tartışmışlardır. Yaşanan belirsizliklere not girişinin yapıldığı ortam olan "e-okul"da 7. ve 8. sınıf BT dersine ilişkin not değerlendirme kısmının bir süre etkin olmaması, bazı BT öğretmenlerinin sistemlerinde farklı ekranların görülmesi, daha önce verdiği notların sistemde görülmemesi gibi sorunlar da eklenmiştir. Yaşanan belirsizlik durumu, resmi yazıların yoruma açık olarak yazılması ve yetkili birileri tarafından açıklama yapılmaması BT öğretmenlerinde merak, öfke ve bıkkınlık uyandırmıştır. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Arkadaşlar yaklaşık 3 hafta önce ben de sınav yaptım, ama not gireceğim zaman proje ve derse katılım notuna izin verdiğini gördüm e-okulun.. Benim kafam karmakarışık. Şimdi biz sınav notu giremiyoruz, peki bu yaptığımız sınav notlarını proje olarak mı girmeliyiz, yoksa yeni proje mi vermeliyiz? Ya da bu sınav notunu derse katılım olarak mı girelim. 8leri nasıl değerlendireceğimizi anlayamadım ben. Fikri olan var mı? Ya da MEB'den hangi birime sormalıyım? Herkese kolaylıklar.." (M-147209)
>
> "Lâ havle ve lâ kuvvete... Ben 10 yıllık meslek hayatımda hiç bu kadar rezil bi seneye rastlamadım" (M-147331)
>
> "Arkadaşlar ben o genelgeyi sözü geçen e-postadaki gibi algılamıştım ilk yayınlandığı zaman. Yani 2014-2015 yılından itibaren 5, 6, ve 7. sınıflarda zorunlu olurken, 2015-2016 yılından itibaren de 5, 6 ,7, 8.sınıflarda yani ortaokulun tüm kademelerinde zorunlu olacak biçiminde. Gerçi bizim ülkede yönetmelikler, genelgeler yorumlarla uygulanıyor. E bunda da haksız değiller hani. Açık açık yazmıyorlar genelgeyi sonra da ha bire açıklama adı altında yazılar yayınlamak zorunda kalıyorlar. Yani bu site kullanıcılarının yazdığı yorum mesajlarına hiç şaşırmıyorum, hak bile veriyorum. Bıktım artık… Lanet olsun ki böyle bir sistemimiz var" (M-147398)

Norm kadro ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2014 yılında norm kadro ile ilgili pek çok resmi yazı yayınlanması, konu ile ilgili sorunlar yaşandığını düşündürmektedir. Norm kadro yönetmeliğinde 2011 yılında yapılan düzenlemede normların Haziran-Eylül aylarında belirleneceği; ancak yeni okul, kurum ya da derslik açılması durumunda bu süre beklenmeden normların belirlenmesi dile getirilmişti. 2014 yılında ilgili yönetmelikte yapılan değişiklikle birlikte yönetmelikte yer alan "Haziran ve Eylül ayları" ifadesi çıkarılmış, "bakanlığın uygun gördüğü tarihlerde" normların belirlenebileceğine yönelik ifade eklenmiştir. Yazının devamında ise yeni okul, kurum ya da derslik açılması durumunda süre aranmaksızın normun belirleneceği belirtilmiştir. Tartışmalar incelendiğinde, süre aranmaksızın normların belirlenmesinin, güncellenme sürecinde sorunlara neden olduğu

görülmektedir. Üstelik norm fazlası olma ve normun belirlenmesi ile ilgili yıllardır düzenleme beklendiği halde çıkan yönetmelikte diğer öğretmenlerin norm kadroları ile ilgili düzenlemelere yer verilirken, BT öğretmenlerin durumlarına ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmaması, BT öğretmenlerini oldukça olumsuz etkilemiştir. Norm kadro yönetmeliğinde yapılan bu değişiklik ile birlikte, ilgili yıl içinde derslik açılması, norm kadroların geç belirlenmesi, seçmeli derslerin seçimlerinin zamanında tamamlanmaması, okul yöneticilerinin yanlış hesaplamaları ve güncellemeleri BT öğretmenlerinin ders saatlerinin arttığını dönemde norm fazlası olmasına neden olmuştur. Yaşanan bu durumlar BT öğretmenlerinde değersizlik hissi ile birlikte özellikle üzüntü duygusunu arttırmıştır. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etiştir:

> "Bilgisayar öğretmeni olduğum için her zaman gurur duydum, böyle de devam edecek. Ama bu ülkede bilgisayar öğretmeni olduğum için utanıyorum. Hiçbir değerimiz yok maalesef ☹" (M-172493)

Atama alanları ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2014 yılında atama ve yer değiştirme ile ilgili yapılan tartışmalar daha önceki yıllara göre iki katından fazla artış göstermiştir. Bu tartışmaların artmasının nedeni, 2014 yılında YÖK'ün BÖTE mezunu öğretmenlerinin 'teknik öğretmen' olduğuna ilişkin açıklamasından sonra meslek liselerine atanabilme durumunun gündeme gelmesidir. YÖK tarafından yapılan açıklama, uzun yıllardır çok fazla tartışılmayan bu konuyu yeniden gündeme getirmiştir. BT öğretmenleri, yıllardır devam eden Teknik Eğitim Fakültesi Bilgisayar Öğretmenliği bölümü ile Eğitim Fakültesi BÖTE bölümünü karşılaştırarak kendi bölümlerinin üstünlüklerini dile getirmekte, meslek lisesine atanma hakkı konusunda görüşlerini belirtmektedirler. Bilgi ve becerileri noktasında kendilerinin yeterliğine inanan BÖTE mezunu öğretmenler, tartışmalarda çoğunlukla bölümünün yetersiz olduğunu düşünen TEF mezunlarına öfkeli mesajlar göndermişlerdir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Evet artık tef=böte oldu zaten çokta fazla bir fark yoktu meslek lisesinde de derslere girdim ilköğretimde tefliler ilköğretimde güzel güzel derslerine girerken kimse onlara bilgisayar destekli eğitim derslerini görmediniz demedi. TEF mezunlarının tef>böte benzeri yaklaşımlarını anlamak mümkün değil." (M-170436)
>
> "BOTE'li arkadaşlar meslek liselerinde çalışacaklar arkadaşlar boşuna karnınıza ağrılar girmesin. Kimse şunu düşünmüyor herhalde. Bu TEF li arkadaşların birçoğu kendini bir şey zannediyor. Zaten meslek lisesinden mezun olmuşsun, hayvan kadar ek puanla yerleşmişsin, benden daha zeki yada daha çalışkan kesinlikle değilsin. O yüzden kendini kaf dağında

görme. Görmediğiniz dersleri siz nasıl mühendislik yaparken fark dersleri alarak yapabiliyorsunuz. Bizde aynı şekilde fark dersleri alırız ve çalışırız meslek liselerinde." (M-170489)

Bazı BT öğretmenleri de özellikle 2014 yılında BÖTE mezunlarının teknik unvan alacağına yönelik açıklamalardan sonra ümitlenseler de MEB'e yönettikleri sorulara aldıkları farklı yanıtlar karşısında oldukça üzülmüşlerdir. MEB'in birbirinden habersiz birimleri olduğunu belirten BT öğretmenleri, temel sorun bilgi ve beceri anlamında değil, atamalarda yaşanan sorunlarla ilgili olduğu için, atamaların ayrılması gerektiğine inanmaktadırlar. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

"Nasıl ki ilköğretim matematik-lise matematik, Türkçe-edebiyat ayrımı var, bence bilgisayarda da olmalı. Aynı şey mesela İngilizce öğretmenliği için de olmalı ama nerde. Benim artık hiçbir şeyden umudum kalmadı bu ülkede. Ben eğitim fakültesi mezunlarının elektronik dâhil birçok dersi verebileceğine inanıyorum. Yeni gelen nesil çok yetenekli ve zeki. Ama bu adil mi? Hiç sanmıyorum. Meslek lisesinde ders verebilen bir tef mezunu ortaokuldaki temel bilgisayar derslerini verebilir mi? Pek ala verebilir. Ama bence bu da adil değil." (M-179984)

Konu ile ilgili tartışmalar mesleki kimlik açısından incelendiğinde, özellikle değer ve benlik algısını noktasında BÖTE bölümü öğretmenlerinin TEF mezunu öğretmenleri kıskandıkları görülmektedir. Çünkü bu öğretmenler, kendilerine meslek lisesinde derse girdikleri için daha fazla değer verileceğine ve öğretim işi ile uğraşacaklarından kendilerini öğretmen gibi hissedebileceklerine inanmaktadırlar. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

"Ama tef mezunları gibi değerimiz de yok. Meslek lisesinde çalışsam böyle mi olurum, önce öğrenciler bana saygı duyar, dersimi önemser. Ben de amelelik yapmak yerine öğrencilerime faydalı olmak için çalışırım." (M-180051)

Destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2014 yılında alınan önemli kararlardan biri de örgün ve yaygın eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarının açılması ile ilgilidir. Konu ile ilgili yayınlanan yönergelerde ve resmi yazılarda süreç hakkında bilgi verilmiştir. Yeni kararla ilgili özellikle tartışılan konu, derslerin ve bu dersleri verecek olan öğretmenlerin belirlenmesi noktasında yaşanmıştır. Resmi yazılarda öğretmenlerin belirlenmesinde velilerin ve öğrencilerin de isteklerine bakılarak komisyonun görev alacağı belirtilse de, yapılan açıklamaların seçimin adaleti ve şeffaflığı açısında yeterli olmadığı düşünülmektedir. Ayrıca kurs

verilecek derslerin belirlenmesinde öğrenci ve veli isteklerine bakılacağı söylenmiştir, ancak son kararı komisyonun verecek olması tartışmalara neden olmuştur.

2014 yılında konu ile ilgili yapılan düzenleme ile birlikte, BT öğretmenlerinin de okullarda destekleme kursu açabilip açamama durumları oldukça tartışılmıştır. Çıkan yazı ile birlikte okullarda kurs açıp açamayacaklarını bilemeyen BT öğretmenleri merak duygusu ile birlikte forum ortamında bu sorunun yanıtını aramışlardır. Buna koşut olarak, tartışma ortamında, BT öğretmenlerin kurs açma istekleri karşısında okul müdürlerinin; TEOG sınavında soru çıkan derslere öncelik vermesi, velileri bu alanlarda yönlendirmesi, bilişim alanında kurs açabilecek yeterli sayıda öğrencisi olduğu halde kursunun onaylamaması gibi sorunları paylaşmışlardır. Bazı okul yöneticileri de BTR öğretmenlerine nöbet dâhil başka bir görev verilmeyeceğine yönelik maddeyi gerekçe göstererek, BTR öğretmenlerine kurs açtırmamıştır. Yaşanan tüm bu durumlar BT öğretmenlerde üzüntü ve bıkkınlık duygusunun oluşmasına neden olmuştur. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Güneş ay ve yıldızlar doğru konumda değilmiş… Bir bahane buluyorlar. Bir yerden sonra pes ediyorum. Paraya ihtiyacım da var, ama zoruma gidiyor. Ek ders için uğraşıyoruz, belli vermemek için ellerini ardlarına koymuyorlar. Ben de lanet olsun deyip vazgeçiyorum" (M-165498)

MEB'in aldığı diğer kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

Öğretmenler yukarında tartışılan kararlar dışında kılık-kıyafet yönetmeliğindeki değişiklikler, OHO projesi, DynEd projesi, müdürlerin atanmaları gibi konularda da tartışmalar yapsalar da bunların sayısı diğer konulara göre oldukça azdır. Geçmiş yıllarda BT sınıfları ve meslektaşlar ile ilgili konular çok sık tartışılırken, 2014 yılında bu konulardaki tartışmaların azlığı da dikkati çekmektedir. Yaşanan durum özellikle Fatih projesi ile gelen görev ve sorumlulukların, ders ile ilgili konulardan daha fazla tartışıldığını göstermektedir. Buna ek olarak, BT öğretmenlerinin meslektaşları ile yaşadıkları sorunları tartışmak yerine, daha çok okulda yaşadıkları teknik sorunlara çözüm bulmak adına tartışmalar yürüttükleri dikkati çekmiştir.

3.1.2.11.MEB Tarafından 2015 Yılında Alınan Kararlar

09.01.2015 tarihinde MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü 239091 sayılı "DynEd İngilizce Dil Eğitim Sistemi" konulu resmi yazıyı yayınlamıştır (EK 177). Yazıda,

DynEd sisteminin okullarda etkili kullanımı için il koordinatörlerinin ve koordinatör yardımcılarının gerekli tedbirleri almaları, uygulamanın okullarda etkili biçimde kullanımının sağlanması istenmektedir.

12.01.2015 tarihinde MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü 305476 sayılı "2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılında Okutulacak İlköğretim ve Ortaöğretim Ders Kitapları" konulu resmi yazıyı yayınlamıştır (EK 178). Yazıda, ortaöğretim 9. sınıf İngilizce derslerinde 2015-2016 eğitim-öğretim yılına özel olmak üzere ilgili genel müdürlükçe hazırlanarak hizmete sunulacak İngilizce öğretim materyalinin kullanılacağı belirtilmiştir. Buna koşut olarak, 2015-2016 yılında ücretsiz ders kitabı dağıtımı uygulamasına devam edileceği, okulların belirlediği kitapları ve kitap sayılarını kitap seçim modülüne girmeleri, seçmeli derslerin iyi planlanması ve kitap gereksiniminin bu doğrultuda yapılması istenmiştir.

16.01.2015 tarihinde Devlet Personel Başkanlığı 31292642045.02302 sayılı Görüş Talebi konulu yazısında, MEB Mesleki Eğitim Fakültesi mezunu olup "Teknik Öğretmen" unvanına sahip personelin, mezunu olduğu fakültenin "Teknik Eğitim Fakültesi"ne denk olup olmadığı konusunun Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığınca değerlendirilmesine karar vermiştir. Denkliği kabul edilirse bu öğretmenlere bir derece verileceği belirtilmiştir (EK 179).

27.01.2015 tarihinde MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 928552 sayılı "Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Tereddütte Düşülen Hususlar" konulu resmi yazısı yayınlamıştır (EK 180). Yazıda "Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi" hakkında bakanlığa sorulan sorular açıklığa kavuşturulmak istenmiştir. Yönetici ve öğretmenlere ders yılı içinde ve yarıyıl ve yaz tatillerinde verilebilecek ek ders görevleri ve ders saatleri ayrıntılı biçimde açıklanmıştır. Buna göre, kurslarda görev alacak öğretmenlerle ilgili olarak kurs verilecek derslerin belirlenmesinde öğrenci ve velilerinden gelen istekler ile öğrencilerin desteklenmelerine gerçekten gereksinim duyulan derslere öncelik verilmesinin uygun olacağı belirtilmiştir. Konu ile ilgili yetki ve sorumluluk il/ilçe millî eğitim müdürlüklerine bırakılmıştır.

28.01.2015 tarihinde 29250 sayılı resmi gazetede "Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 181). Düzenlemeye göre, 06.05.2010 tarihli ve 27573 sayılı resmi gazetede yayınlanan 'Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nde belirtilen öğretmenlerin atanmaları için 40 yaş sınırına ilişkin maddeler yürürlükten kaldırılmıştır.

2015 yılının Şubat iller BTR görevi (2014-2015 II. Dönem) görevlendirmesine yönelik resmi yazılar yollanmış, öğretmenlerin görevlendirmelerinin 6. aylık dönemler halinde yapılacağı belirtilmiştir (EK 182).

2015 yılının Şubat ayında 2689 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan "Millî Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi" yürürlüğe girmiştir (EK 183). Yönergede; kurs açma, kapatma, kurs süreleri ve öğrenci/kursiyer sayıları, kurslarda öğretim, yönetim ve sorumluluklar ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Kurs açılacak dersler ve kursu verecek öğretmenin öğrenciler ve velilerden gelen istekler üzerine belirleneceği belirtilmiştir. Öğretmenlerin seçiminde ve açılacak kursların belirlenmesinde kurulacak komisyonun görev alacağı hatırlatılmış, kurslarda görev almak isteyen öğretmenlerden veli ve öğrencilerin istekleri de dikkate alınarak öncelikle; bilgi ve deneyimi ile branşında temayüz etmiş, çevresi ile iyi ilişkiler kurabilen öğrenme ve öğretme yöntem ve tekniklerine hakim, teknolojik araç-gereçleri eğitim ortamında kullanabilenlerin seçileceği belirtilmiştir. Görevli yönetici ve öğretmenlerin ders ve ek ders ücretlerine ilişkin konuların 'Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar' kapsamında belirleneceği belirtilmiştir. Aynı tarihte, MEB yönerge ile birlikte sıkça sorulan soruların yanıtlarını da paylaşmıştır. Bu sorular arasında, öğretmenlerin kaç saat derse girebileceği, kurs zamanları, kurslardan kimlerin yaralanabileceği, görevli öğretmenin seçimi, kurs yerleri ve devamına ilişkin konularda açıklık getirilmiştir.

06.02.2015 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 1320756 sayılı "Seçmeli Dersler" konulu resmi yazısı yayınlamıştır (EK 184). Yazıya göre, ortaokullarda ve İmam Hatip Ortaokullarında ders çizelgesine göre seçilecek olan seçmeli derslerin belirlenmesi istenmiştir. Öğretmen gereksiniminin karşılanması ve seçmeli derslere ilişkin 2015-2016 eğitim öğretim yılında okutulacak ders kitaplarının hazırlanması için seçimlerin 20 Şubat 2015 tarihine kadar yapılması istenmiştir. İlgili alanda öğretmen yokluğu nedeni ile okul yöneticilerinde öğrenciler ve velilerin belirli derslere yönlendirilmemesi istenmiş, gerekli durumlarda öğretmen desteğinin sağlanacağı belirtilmiştir.

03.02.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 1174906 sayılı "A3/A4 Çok Fonksiyonlu Yazıcılar Hk. Yazı" yayınlamıştır (EK 185). Yazıya göre, Fatih projesi kapsamında Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile OYAK Pazarlama Hizmet ve Tur. A.Ş. arasında 10.01.2014 tarihinde 41.996 adet A3/A4 Çok Fonksiyonlu Yazıcıların kurulumu gerçekleşmiş, 2. kısım için 25.384 adet

yazıcının dağıtımının devam edeceği belirtilmiştir. Ayrıca dağıtımı yapılan yazıcıların idari hizmetlerden çok, eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanılması gerektiği vurgulanmıştır.

10.02.2015 tarihinde YÖK Eğitim Öğretim Dairesi Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğüne 75850160-303.01.01/7310 sayılı "Mesleki Eğitim Fakülteleri ile Teknik Eğitim Fakülteleri" konulu resmi yazı göndermiştir (EK 186). Yazıda, 2547 sayılı Kanunun 2880 sayılı Kanun'la değişik 43/b maddesine göre; Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi ile Teknik Eğitim Fakültesinin eşdeğer olduğu; ancak Mesleki Eğitim Fakülteleri ile Teknik Eğitim Fakültelerinin denk olmadığı yönünde karara varılmıştır.

03.03.2015 tarihinde Eğitimde Fatih Projesi 2. Faz yerel Alan Ağı Kurulumu 5. Kısım Sözleşmesi imzalanmıştır (EK 187). İmzalanan sözleşmede; sözleşmenin türü, bedeli, işe başlama ve bitirme süreleri, proje yönetim planı, depolama, dağıtım, garanti süresi ve genel kurallara ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Sözleşmede dikkat çeken maddelerden biri denetim, muayene ve kabul işlemleri ile ilgili olarak okullarda ikisi konusunda uzman en az beş kişilik geçici ve kesin kabul komisyonlarının oluşturulması ile ilgili maddedir. Sözleşmede, okul yönetimleri tarafından depolama alanlarının sağlanması ve mesai sonrası çalışmalar için olanakların sunulması yönünde maddeler de bulunmaktadır.

13.03.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 2831524 sayılı "4961776 sayılı TBS dağıtımı" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 188). Yazıda, durdurulan tablet dağıtımının gereksinimler doğrultusunda dağıtımına devam edilmesine karar verilmiştir.

25.03.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 3264628 sayılı "2. Faz Yerel Alan Ağı Kurulumu" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 189). Yazıya göre 2. Faz Yerel Alan Ağı Kurulumu İşinin I, II, IV ve V. Kısımları için Probil Bilgi İşlem Destek ve Dan. San. Tic. A.Ş ile 03.03.2015 tarihinde sözleşme imzalandığı belirtilmiştir. Sözleşmeye göre, 46 ilde 9052 okulun altyapı kurulum işinin tüm bölgelerde yılsonuna kadar tamamlanması planlanmıştır. Çalışmaya olanak sunmak adına özellikle okulların boş ve çalışmaya elverişli olduğu yaz döneminde çalışmalara kolaylık sağlanması, beş asıl beş yedek üyeden oluşan geçici kabul komisyonlarının oluşturulması ve kabul komisyon üyelerinin yaz aylarında görev bölgesinde bulunabilecek kişilerden seçilmesine dikkat edilmesi belirtilmiştir.

31.03.2015 tarihinde Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Eğitim Öğretim Dairesi Başkanlığı 75850160-303.01.01/17167 sayılı "Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü" konulu resmi yazısında 13.05.2014 tarihli Yüksek Öğretim Kurulu toplantısında 2547 sayılı Kanunun 2880 sayılı Kanun'la değişik 43/b maddesine göre Üniversitelerarası Kurul'un görüşü de dikkate alınarak BÖTE Bölümünün teknik eğitim yapan program veya teknik öğretmen kapsamında sayıldığına karar verilmiştir (EK 190).

17.04.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 4130623 sayılı "I. Faz Altyapı Kesin Kabul Komisyonları kurulması" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 191). Yazıda, her bir okul için kesin kabul komisyonlarının oluşturulması gerektiği belirtilmiştir. Komisyonların en az ikisi konusunda uzman ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü personel olmak üzere, ilgili okul müdürünün başkanlığında beşer kişilik asıl ve yedek üyelerden, okul bazlı olarak oluşturulması gerektiği belirtilmiştir. Uzman personelin öncelikle elektrik, elektronik, bilgisayar branşlarında olmak üzere ilgili okulda görev yapan öğretmenler, mühendis, tekniker ve teknisyen ünvanlı personel arasından belirlenmesi istenmiştir.

17.04.2015 tarihli ve 29329 sayılı Resmî Gazetede "Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer değiştirme Yönetmeliği" yürürlüğe girmiştir (EK 192). Yeni yönetmelikte, öğretmenlerin ilk atamadaki tercih sayıları, zorunlu hizmet bölgesinde hizmet puanlarının hesaplanması, zorunlu hizmetten muaf olma durumları, aynı eğitim kurumunda en fazla çalışma süreleri ve yer değiştirme durumları, öğretmenlerin eğitim kurumu müdürleri tarafından ders yılı sonunda değerlendirilmeleri, öğretmenlerin adaylık sürecinin değerlendirilmesi, eğitim personelinin öğretmenliğe atanması ve eş durumu gibi pek çok konuda düzenlemelere yer verilmiştir. Yönetmelikte dikkat çeken maddelerden biri aynı eğitim kurumunda 8 yıllık çalışma sürelerini dolduran öğretmenler ile ilgili olan kısımdır. Düzenlemeye göre, aynı eğitim kurumunda 8 yıllık çalışma süresini dolduran öğretmenlerin ilçe gruplarında alanlarında gereksinim bulunan eğitim kurumuna valiliklerce tercihleri ve hizmet puanı üstünlüğüne göre yer değiştirmeleri planlanmıştır. Ancak, en fazla çalışma süreleri uygulamasının ilk defa uygulanıyor olmasından hareketle, aynı eğitim kurumunda; 2014-2015 öğretim yılında 12 yıl, 2015-2016 öğretim yılında 11 yıl, 2016-2017 öğretim yılında 10 yıl, 2017-2018 öğretim yılında 9 yıl görev yapan öğretmenler hakkında uygulanmasına karar verilmiştir. Tercihlerine atanamayanlar ile tercih yapmayanların atamalarının ise, aynı eğitim kurumunda görev süresi en fazla olandan başlamak üzere alanlarında öğretmen

gereksinimi bulunan ilçe gruplarındaki eğitim kurumlarına valiliklerce resen yapılacağı ifade edilmiştir. Öğretmenlerin aynı eğitim kurumunda en fazla çalışma süresi ile ilgili olarak okul yöneticilerine yönelik düzenleme getirilmiştir. Bu düzenlemeye göre; 8 yıllık görev süresinin hesabına; aynı eğitim kurumunda ikinci görev kapsamında yönetici olarak geçen görev süreleri hariç olmak üzere yıllık izin, hastalık izni, vekâlet, geçici görev ve benzeri nedenlerle fiilen yapılmayan öğretmenlik görevlerinin de dâhil edileceği açıklanmış, böylece müdürlerin rotasyona uğraması engellenmiştir.

Yeni atama ve yer değiştirme yönetmeliğinde, aday öğretmenlerin değerlendirmesi ile ilgili ayrıntılı bilgilere de yer verilmiştir. Düzenlemeye göre, aday öğretmen bir yıl içinde üç defa eğitim kurumu müdürü, danışman öğretmen ve maarif müfettiş tarafından yapılacak olan değerlendirmeden 100 üzerinden en az 50 ve üzerinde puan alması durumunda adaylık sınavına girmeye hak kazanacakları belirtilmiştir. Başarım değerlendirmesinde yeterli puanı alamayan öğretmenler ise, öğretmenlik unvanlarını kaybedecekler ve memuriyetle ilişkileri kesilecektir. Yapılan başarım değerlendirmesinde yeterli puanı alan adaylar Bakanlıkça belirlenecek merkezlerde ve tarihlerde yazılı ve sözlü sınava ya da yalnızca yazılı sınava girerek değerlendirilecek ve yapılan değerlendirmede 60 ve üzeri puan alan aday öğretmenler başarılı sayılacaktır. Yazılı sınavda başarılı olamayan öğretmenlerin için il içinde aynı hizmet bölgesinde ve aynı hizmet alanında başka bir eğitim kurumunda valiliklerce görevlendirilerek yeniden başarım değerlendirmesi ve sınava tabi tutulacağı; tekrar başarısız olması durumunda öğretmenlik unvanını kaybederek memuriyetle ilişiklerinin kesileceği belirtilmiştir.

17.04.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 4130623 sayılı "I. Faz Altyapı Kesin Kabul Komisyonları kurulması" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 193). Yazıya göre, her bir okul için altyapı kesin kabul komisyonlarının oluşturulması gerektiği belirtilmiştir. Oluşturulan komisyonların en az ikisi konusunda uzman ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü personel olmak üzere, ilgili okul müdürünün başkanlığında 5'er kişilik asıl ve yedek üyelerden oluşturulması istenmiştir. Uzman personelin öncelikle elektrik, elektronik, bilgisayar branşlarından olmak üzere ilgili okulda görev yapan öğretmenler, mühendis, tekniker ve teknisyen ünvanlı personel arasından belirlenmesi istenmiştir.

21.04.2015 tarihinde MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü 4248950 sayılı "Aday Öğretmenlerin performans değerlendirmeleri" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 194). Yazıda, aday öğretmenlere ilişkin işlemlerin sorunsuzca yürütülmesi için il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri, eğitim kurumları müdürlükleri,

değerlendirici olarak görevlendirilenlerle ilgili olarak dikkat edilmesi gerekenler açıklanmıştır.

08.05.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 4811469 sayılı "ET Faz-2 II. Kısım Okul Liste Güncellemesi" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 195). Eğitimde Fatih projesi kapsamında 347.367 adet Etkileşimli Tahta Alınması İşine ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ve Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş. arasında 09.01.2014 tarih ve 661 sayılı sözleşmenin imzalandığı hatırlatılmıştır. Söz konusu sözleşme gereği, ET Faz-2 I. Kısım (101.644) sürecin 12.05.2015 tarihinde biteceği, ardından Faz-2 II. kısım (245.723adet ET) sürecinin başlayacağı belirtilmiştir. Yazıda, yeni kurulacak tahtalarla ilgili öncelik sırası açıklanmıştır. Buna göre, Faz-2 I. kısımda ET kurulumu yapılmamış olan yeni açılmış veya yeni binasına geçmiş liseler, Faz-I veya Faz-2 I. Kısımda kurulumları tamamlanan ancak çeşitli nedenlerle ET gereksinimi olan okullar ve ortaokullar ve ilkokullar olacak biçimde kurulumların yapılacağını belirtilmiştir. Yapılan işlemlerde sorun yaşamamak adına okullardan gereksinim duyulan tahta sayısına ilişkin bilgileri eksiksiz bicimde sisteme girmeleri istenmektedir.

12.05.2015 tarihinde MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü 4953035 sayılı "Aday öğretmenlerin adaylık sürecine ilişkin tereddüt hakkında" genelge yayınlamıştır (EK 196). Genelgede, 17.04.2015 tarihli 29329 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren MEB Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğin aday öğretmenlerin adaylık sürecine ilişkin belirsizlikleri kaldırmanın amaçlandığı belirtilmişlerdir. 14.03.2014 tarihinden sonra atanan öğretmenlerin yeni yönetmelik kapsamında başarım değerlendirme sürecine tabi tutulacağı belirtilmiştir. Yönetmelikte ayrıca belirtilen tarihten önce atananlar, özel öğretim kurumlarında çalışanlar, devlet üniversitelerinde öğretim üyesi olarak görev yapanlar ve çalışmaya geç başlayanlar ile ilgili açıklamalara da yer verilmiştir.

01.06.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 5603482 sayılı "ET Faz-2 II. Kısım Keşifleri" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 197). Yazıda yeni etkileşimli tahta kurumları için keşif sürecinin başladığı belirtilmiştir. Yazının devamında Faz-2 I. Kısımda ET keşfinin yapılması, tahtanın yönünün belirlenmesi, yazı tahtası renk seçimi gibi konulara açıklık getirilmesi ve sürecin sistemli ilerlemesi için gerekli açıklamalara yer verilmiştir.

04.06.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 9846165 sayılı "2. EBA Kadraj Fotoğraf Yarışması" konulu resmi yazı yayınlamıştır

(EK 198). Yazıda, EBA'nın tanıtımında farkındalık oluşturulması ve fotoğraf sanatının yayınlaşması amacı ile yarışma düzenlendiği belirtilmiş ve ilgili açıklamalar yapılmıştır.

17.06.2015 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 6237440 sayılı "Dershane ve etüt eğitim merkezlerinde görev yapan personelin öğretmenliğe ön başvuru duyurusu" konulu resmi yazısı yayınlamıştır (EK 199). Yazıda, 14.03.2014 tarihi ile dershaneler ve öğrenci etüt eğitim merkezlerinde görev yapan, istenen koşullar ile birlikte 01.01.2014 tarihi itibari ile en az altı yılını tamamlamış öğretmenlerin öğretmen unvanlı memur kadrolarına atanabilmeleri için ön başvurularının yapılması istenmiştir.

24.06.2015 tarihinde MEB Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 6529324 sayılı "FATİH Projesi Tablet Bilgisayar Yönergesi" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 200). Yönergede, Fatih projesi kapsamında öğrencilere ve öğretmenlere verilen tablet bilgisayar setlerine ilişkin teslim alma, dağıtım, kullanım, arıza, servis işlemleri, garanti kapsamı ile tayin, nakil ve benzeri durumlarda izlenecek yönteme ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Özellikle, tablet bilgisayar setlerini teslim alma, dağıtım, öğretmen ve öğrencilerin yer değiştirmeleri, garanti koşulları, satış sonrası onarım ve yedek parça temini, kullanıcının sorumluluğu, arıza ve tamir ile ilgili açıklamalar dikkati çekmektedir. Yönergede tablet bilgisayarlarla ilgili okullarda yaşanan sorunlar ve sisteme giriş ile ilgili konularda sorumlu öğretmene başvuracağı belirtilirken, bu öğretmenin kim olacağı ile ilgili herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Yalnızca teslim alma işlemlerinin kurulacak komisyonlarla gerçekleştirilmesi istenmiştir.

24.06.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü web sitesinde 20-Temmuz-12 Eylül tarihleri arasında Türk Telekom/Sebit işbirliği ile EBA stüdyolarında 12 ilde e-içerik geliştirme eğitimi verileceğini bildirmiştir. Bu eğitimlere Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Fen ve Teknoloji / Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler, Tarih, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Felsefe Grubu ve Coğrafya branşlarından isteyen öğretmenlerin katılımı belirtilmiştir (MEB, 2015b).

24.06.2015 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 6534786 sayılı "İller arası yer değiştirme iptali" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 201). Yazıda, 18 Haziran 2015 tarihinde sonuçlanan iller arası isteğe bağlı yer değiştirme isteğinde bulunan öğretmenlerin istemeleri ve görev yerlerinden ayrılmamış olmaları durumunda, atamalarının iptal edilebileceği belirtilmiştir.

25.06.2015 tarihinde 29397 sayılı resmi gazetede "Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayınlanmıştır (EK 202). Yönetmelikle birlikte; okul öncesi eğitimdeki öğrenci sayısı, yaz dönemi uygulaması, kadrolu öğretmenlerin görev alması, kayıt döneminin değiştirilmesi, İmam-Hatip ortaokullarına kayıt zamanlarının düzenlenmesi, öğrencilerin sınav durumunun kısa mesaj ile velilere bildirilmesi, yılsonu başarı puanlarının hesaplanması, sınıf tekrar kararının verilmesi, öğretmenlerin mesleki çalışmalarının düzenlenmesi gibi konularda düzenlemeler yapılmıştır.

26.06.2015 tarihinde MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü 6648252 sayılı z-Kütüphane konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 203). Yazında Eğitim Araçları ve Yayımlar Dairesi tarafından hazırlanan 'z-Kütüphane Kurulması ve Donatılmasına İlişkin Şartname'de okul kütüphaneleri için belirlenen özelliklere yer verilmiştir. Bu özellikler arasında, kütüphane ile ilgili genel özellikler, bakım, onların, mobilya, elektrik ve internet altyapısı, bilgisayar ve yazıcı, kitap seçimi ve alımı ile ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.

03.07.2015 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 6929561 sayılı "Norm kadro güncellenmesi" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 204). Yazıda, Haziran 2014 yılında değişen norm kadro yönetmeliğinde norm kadroların süre aranmaksızın belirlenmesine yönelik alınan kararın tam anlaşılmaması nedeni ile okulda yaşanan sorunlara değinilmiş ve bunun önüne geçebilmek için alınacak önlemlerden söz edilmiştir. Özellikle yaşanılan sorunların, yaz döneminde açılacak sınıf ve şube sayıları belli olmadan sisteme girilen norm sayıları nedeni ile atama ile gelen öğretmenlerin öğretim yılı başında norm fazlası olmasına ya da o eğitim kurumundaki hizmet puanı en düşük olan öğretmenin norm kadro fazlası olmasına neden olduğu vurgulanmıştır. Sorun yaşanmasını önlemek adına süre aranmaksızın norm kadroların güncellenmesi gerektiği belirtilmiştir.

04.07.2015 tarihli ve 29406 sayılı Resmî Gazetede 17.04.2015 tarihli ve 29329 sayılı Resmî Gazetede "Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (EK 205). Yeni yönetmeliğe göre, aday öğretmenlerin değerlendirilmesi ve aynı eğitim kurumunda en fazla çalışma süresi ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan yeni düzenlemede maarif müfettişlere aday öğretmenlere rehberlik, gözlem ve inceleme görevi verilmiştir. Aynı eğitim kurumunda en fazla çalışma süresi 8 yıldan 12 yıla çıkarılmıştır. Böylece 30 Eylül tarihi itibari ile 12 yıl görev yapmış olan

öğretmenlerin coğrafi durum ve ulaşım koşulları da göz önünde bulundurularak ilçe gruplarında alanlarında öğretmen gereksinimi olan kurumlara tercihlerine ve hizmet puanı üstünlüğüne göre görev yerlerinin değiştirileceği belirtilmiştir. Uygulamaya ilk kez geçileceği için yönetmeliğin geçici 3. maddesi "aynı eğitim kurumunda; 2014-2015 öğretim yılında 15 yıl, 2015-2016 öğretim yılında 14 yıl, 2016-2017 öğretim yılında 13 yıl görev yapan öğretmenler hakkında uygulanır." biçiminde düzenlenmiştir.

07.07.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 7032252 sayılı "3. Faz Altyapı Yapılacak Okullar" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 206). Yazıda, Fatih Projesi kapsamında 3. Faz altyapı ihalesi için okul bilgi sisteminde altyapı gereksinimi olan okulların bilgilerinin güncellemeleri istenmiştir.

13.07.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 7197894 sayılı Kabul Evrakları konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 207). Yazıda, Eğitimde FATİH Projesi kapsamında 03.03.2015 tarihinde imzalanan 2. Faz 5. Paket Yerel Alan Ağı Kurulum İşi sözleşmesi kapsamında okullarda kurulum ve kabul işlerinin devam ettiği belirtilerek teknik şartname, sözleşme, geçici kabul tutanağı ve kontrol listelerine göre kabul işlemlerinin gerçekleşmesi istenmiştir.

08.09.2015 tarihinde MEB Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından "Destekleme ve Yetiştirme Kursları e-kılavuzu" yayınlanmıştır (EK 208). Kılavuzda genel esaslar, il/ilçe komisyonları, kurs merkezileri, öğretmen başvuruları, kurslara öğrenci başvuruları, kurslara öğretmen görevlendirilmesi, kurslarda sınıfların oluşturulması ve ders programlarının onaylanması, kurs dönemleri, sorumluluklar ve denetim ile ilgili konularda ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Kursların açılış/kapanış, onay, öğretmen-öğrenci kayıt, ders programları, kazanım testleri vb. iş ve işlemlerin e-kurs modülü üzerinde yapılacağı belirtilmiştir. Kurslarda görev alacak öğretmenlerin, başvuru yapan öğretmenler arasından veli ve öğrencilerin tercihleri de dikkate alınarak kurs müdürlüğünce belirleneceği, kurs müdürünün, kendi okulundan öğretmen görevlendirebileceği gibi diğer okullardan veya gereksinim olması halinde il/ilçe komisyonunca onaylanan öğretmenler arasında ücret karşılığı görevlendirme yapılabileceği belirtilmiştir.

29.09.2015 tarihinde MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 9578742 sayılı "DynEd İngilizce Dil Eğitim Sistemi" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 209). Yazıda, Dyned İngilizce Dil Eğitim sisteminde yapılan değişikliklerden söz edilmiş, 2015-2016 eğitim öğretim yılında da uygulamaya devam edeceği belirtilmiştir. Bu sistemin etkili ve

verimli kullanımını sağlamak için altyapı ve donanım eksikliklerinin giderilmesi, kullanımının sağlaması ve valiliklerce gerekli tüm önlemlerin alınması istenmiştir.

01.10.2015 tarihinde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 9704870 sayılı "Norm kadro veri giriş bilgilendirmesi" konulu resmi yazı yayınlanmıştır (EK 210). Yazıda, 2015-2016 eğitim öğretim yılın ait norm kadro güncellemelerinin 12 Ekim- 11 Kasım tarihleri arasında yapılacağı belirtilmiş, kurumların bu işlemleri eksiksiz ve zamanında yapması istenmiştir.

08.10.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 10075740 sayılı "Geçici Kabul Kontrol Listesi düzeltmeler" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 211). Yazıda, etkileşimli tahta kabul işlemlerinin ek de bulunan sistem odası, sınıflar, BT laboratuvarı ve idare ve öğretmen odasındaki kontrollere ilişkin açıklamalara uygun olarak yapılması istenmiştir.

16.10.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim teknolojileri Genel Müdürlüğü 10503022 sayılı "Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Şifre Alma İşlemleri" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 212). İlgili yazıda 08.09.2015 tarihinde EBA'nın ikinci sürümü ile yenilenerek öğretmen ve öğrencilerin hizmetine sunulduğu belirtilmiş, devamında yeni sistemin sahip olduğu özelliklere yer verilmiştir. Yeni sistemin özellikleri arasında, öğretim yönetim sisteminin kurulması, bireyselleştirilmiş öğretim yönetim sisteminin kurulması, engellilere yönelik içeriklerin geliştirilmesi, yardımcı ders kitabı niteliği taşıyan bütün yayınların öğrenci ve öğretmenlerin kullanımına açılması dikkati çekmektedir. Yazının devamında, EBA sisteminin etkili bir biçimde kullanımı için gerekli duyuruların yapılması, öğrenci ve öğretmenlerin sisteme giriş şifrelerini almaları için bilgilendirilmesini istenmiştir.

19.10.2015 tarihinde Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Eğitim Öğretim Dairesi Başkanlığı 75850160-303.01.01/56945 sayılı "Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü Teknik Öğretmen İptal" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 213). Yazıda, eğitim fakülteleri toplumsal bilim tabanlı eğitim veren birimler olduğu için mezunlarının "Teknik Öğretmen" unvanı almasının uygun olmadığına, Teknik Eğitim Fakültesi'ne dek olmadığına, 13.05.2014 tarih ve 2014.17.2821 sayılı Yükseköğretim Yürütme Kurulu kararının iptal edilmesine karar verilmiştir.

27.10.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim teknolojileri Genel Müdürlüğü 10942116 sayılı "Etkileşimli Tahta Muayene ve Kabul" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 214). Yazıda, Vestel Elektronik San. Ve Tic. A.Ş. tarafından fatih projesi kapsamında 2. Kısım okullara 245.723 adet etkileşimli tahta kurulumunun başlatıldığı

belirtilmiştir. Bu kapsamda, muayene kabul komisyonlarının oluşturulması ve ilgili genel müdürlüğe bildirilmesi istenmiştir. Yazının ekinde muayene ve kabul komisyonları kurulurken dikkat edilecek özellikler ile ilgili açıklamalara da yer verilmiştir. Komisyon üyelerinden 2. üyenin okul BT rehber öğretmeni, 3. ve 4. üyenin ve yedek üyelerin bilişim, elektrik, elektronik branşlarından öğretmen, bu branşlardan öğretmen yoksa aynı okulda teknik öğretmen veya öğretmen olması istenmiştir.

31.10.2015 tarihinde 11046980 sayılı onay ile Milli Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesinde değişiklik yapılmıştır. Düzenleme ile birlikte özel eğitim kurumlarının da açılan kurslardan yararlanılması ve yaz döneminde de kursların açılması sağlanmıştır (EK 215). Yapılan değişiklik ile birlikte kurslara kabul edilecek öğrenci özellikleri, sayısı ve kursun toplam saat sayısı ile ilgili de düzenlemeler yapılmıştır. Kurs açılacak derslerle ilgili olarak daha önce öğrenciler ve velilerden gelen istek üzerine belirlenen dersler için kurs açılacağı belirtilmişken; düzenleme ile gelen istekler üzerine Bakanlıkça ilan edilen örgün eğitim öğretim programındaki derslerle sınırlı olarak kurs açılacağı söylenmiştir.

05.11.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 11294124 sayılı "Tablet bilgisayar" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 216). Yazıya göre, MEB-Tübitak işbirliği ile geliştirilmiş olan merkezi cihaz yönetimi ile (MDM) uzaktan erişim ve yönetimi olanaklı olan tablet bilgisayarların öğrencilere ulaştırıldığı belirtilmiştir. Daha önce pilot uygulama kapsamında öğretmenlere verilmiş olan tabletlerin bu ortam ile etkileşimi sağlanamadığından, öğretmenlere daha önce dağıtılan Samsun, General Mobile (e-tab) ve Vestel marka tabletlerin geri alınarak, yerine yeni model tabletlerin dağıtılması istenmiştir.

23.11.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 12032217 sayılı "I. Faz Altyapı Kesin Kabul Formu" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 217). Yazıda, I. Faz Yerel Alan Ağı Kurulumu için kesin kabullerin yapılacağı belirtilmiş ve işlemlerin 15.12.2015 tarihine kadar yapılıp, tutanakların genel müdürlüğe gönderilmesi istenmiştir.

2015 yılının Aralık ayında İl Milli Eğitim Müdürlükleri Bilişim Teknolojileri Rehber Öğretmenliği Kursu açılacağına yönelik resmi yazılar yayınlamışlardır. Bu yazılarda, donatılan okullardaki eğitim teknolojisi araçlarının verimli kullanımını sağlamak, rehberlik etmek üzere görevlendirilecek öğretmenlerin yetiştirilmesi amacı ile 100 saatlik Bakanlığa bağlı eğitim-öğretim kurumlarında görevli "FATİH Projesi– Eğitimde Teknoloji Kullanımı Kursu" nu başarı ile tamamlamış öğretmenlere "Bilişim

Teknolojileri Rehber Öğretmenliği Kursu" düzenleneceği belirtilmiştir. Ekte ise kursun içeriği, BTR ile ilgili resmi yazılar ve başvuru formu gönderilmiştir (MEB, 2015c).

30.12.2015 tarihinde MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 13507730 sayılı "Fatih projesi BT Rehberliği görevi" konulu resmi yazı yayınlamıştır (EK 218). Yazıda, özellikle Fatih projesi kapsamında kurulan donanımların ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden sağlanan ders içeriklerinin öğretmen ve öğrenciler tarafından etkin bir biçimde kullanımı için BT rehberliğine duyulan gereksinim dile getirilmiş ve Projenin 1 ve 2. Faz uygulamaları ışığında yapılan BT rehberliği görevlerinin yeninden düzenlenmesinin gerekliliği belirtilmiştir. Yeni yazı, görevlendirmede birçok değişikliği beraberinde getirmiştir. Öncelikle görevlendirme ismi; FATİH Projesi BT Rehberliği olarak değiştirilmiştir. Yeni görevlendirmelerin sadece fatih projesi kapsamında donanım kurumları yapılan okullara verileceği belirtilmiştir. Sekiz şubeden az okullara tek başına görevlendirme yapılmayacağı, 21 saatten fazla ders görevi olan öğretmenlere kendi okulu dışında rehberlik görevi verilmeyeceği, kendi okulu proje okulu değilse öğretmenlerin o okulda görev alamayacağı vurgulanmıştır. Ücretli öğretmen, aday öğretmen, asaleten ya da vekâleten idareci olanlara görev verilmeyeceği, daha önceden verilmiş olan 180 saatlik Bilgisayar Formatör öğretmenliği vb. adı altında belgelerle görevlendirme yapılmayacağı belirtilmiştir. Öğretmenlerin görevleri arasına asli görevi okulundaki tüm öğretmenlerle en az bir defa sınıf içi uygulamaya destek verme olduğu, bu desteğin de destek EBA, EBA ders veya EBA V sınıf uygulamasını kullanarak ders işlenmesine yönelik olduğu belirtilmiştir. Nöbet konusu ile ilgili de yeni bir düzenleme yapılmış, Fatih Rehber Öğretmeni olarak görevlendirilen öğretmene BT rehberliği görevi yürüttüğü günler haricinde nöbet görevinin verilebileceği dile getirilmiştir.

3.1.2.11.1. Forum Ortamında 2015 Yılında Tartışılan Konular, BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Göstergeleri

Forum ortamında 2005-2015 yıllarında tartışılan konuların dağılımı Çizelge 37'de verilmektedir Çizelge 37 incelendiğinde, 2015 yılında BT öğretmenlerinin en fazla, mesleki kimlik algısı, MEB, Fatih Projesi, atama ve yer değiştirmeler konusunda, en az ise, dernek çalışmaları, OHO projesi ve kıyafet serbestliği gibi konularda tartıştıkları görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, BT öğretmenlerinin 2015 yılında toplam kodlanan mesaj sayısının 2010-2014 yılları arasındaki mesaj sayısına göre

azaldığı dikkati çekmektedir. Özellikle, BT sınıfları, ders, çalışma saatleri, meslektaşlar gibi konuların tartışma sayısında azalma yaşanmıştır. Yaşanan durum, 2015 yılında BT öğretmenlerinin dersin öğretim süreci ve bu öğretim sürecini etkileyen durumlar üzerinde tartışmayı azaltarak, diğer konulara yöneldiklerini göstermektedir.

Çizelge 37

2005-2015 Yılında Yapılan Tartışmaların Karşılaştırılması

Konular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**		**2012**		**2013**		**2014**		**2015**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Mesleki kimlik	183	45.30	205	51.77	649	54.45	1328	64.62	1105	48.53	2459	49.47	3947	57.83	3847	50.44	2455	43.6	1758	35.8	1216	27.6
MEB	22	5.45	9	2.27	75	6.29	123	5.99	143	6.28	816	16.42	786	11.52	1039	13.62	416	7.4	532	10.8	887	20.1
Fatih projesi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	136	2.74	256	3.75	349	4.58	175	3.1	620	12.6	815	18.5
Atama ve yer değiştirme	46	11.39	30	7.58	4	0.34	8	0.39	84	3.69	122	2.45	105	1.54	121	1.59	127	2.3	231	4.7	313	7.1
BTR görevlendirme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	64	0.84	275	4.9	322	6.6	284	6.4
Ekonomik sorunlar	0	0	0	0	50	4.19	29	1.41	51	2.24	99	1.99	62	0.91	376	4.93	170	3	176	3.6	193	4.4
Okul yönetimi	20	4.95	15	3.79	34	2.85	105	5.11	122	5.36	223	4.49	290	4.25	263	3.45	275	4.9	278	5.7	165	3.7
Norm sorunu	10	2.48	15	3.79	2	0.17	6	0.29	20	0.88	91	1.83	177	2.59	136	1.78	139	2.5	248	5	153	3.5
Ders	36	8.91	73	18.43	90	7.55	70	3.41	32	1.41	224	4.51	269	3.94	443	5.81	655	11.6	337	6.9	147	3.3
Meslektaşlar	30	7.43	14	3.54	54	4.53	118	5.74	111	4.87	290	5.83	323	4.73	287	3.76	265	4.7	105	2.1	64	1.5
Öğrenci	15	3.71	10	2.53	18	1.51	30	1.46	10	0.44	30	0.6	39	0.57	38	0.50	20	0.4	11	0.2	49	1.1
Çalışma saatleri	0	0	0	0	37	3.1	21	1.02	187	8.21	38	0.76	61	0.89	143	1.87	119	2.1	166	3.4	41	0.9
BT sınıfları	24	5.94	13	3.28	57	4.78	72	3.50	49	2.15	131	2.64	157	2.30	110	1.44	292	5.2	73	1.5	39	0.9
Dyned Projesi	0	0	0	0	0	0	19	0.92	5	0.22	9	0.18	51	0.75	18	0.24	12	0.2	12	0.2	11	0.2
Üniversite	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0.09	6	0.12	3	0.04	7	0.09	14	0.2	3	0.1	10	0.2
Dernek çalışmaları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	0.21	18	0.24	95	1.7	20	0.4	8	0.2
OHO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	75	0.98	9	0.2	6	0.1	8	0.2
Kıyafet serbestliği	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	76	1	75	1.3	13	0.3	4	0.1
Eğitim özrü	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	113	2.27	28	0.41	23	0.30	20	0.4	0	0	0	0
Formatörlük	18	4.46	12	3.03	122	10.23	126	6.13	356	15.63	184	3.7	257	3.77	194	2.54	0	0	0	0	0	0
Tef mühendislik hakkı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27	0.5	0	0	0	0
Toplam	**183**	**45.3**	**205**	**51.77**	**649**	**54.45**	**1328**	**64.62**	**1105**	**48.53**	**2459**	**49.47**	**3947**	**57.83**	**3847**	**50.44**	**2455**	**100**	**4911**	**100**	**4407**	**100**

Forum ortamında 2005-2015 yılları arasında BT öğretmenlerinin yansıttıkları duyguların karşılaştırılması Çizelge 38'de görüldüğü biçimdedir. Çizelge 38 incelendiğinde, 2015 yılında BT öğretmenlerinin en fazla öfke, bıkkınlık ve üzüntü duygusunu, en az ise özlem, pişmanlık ve nefret duygusunu yaşadıkları görülmektedir. 2015 yılında BT öğretmenlerinin mutluluk, ümit gibi olumlu duyguları çok az yansıttıkları görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, BT öğretmenlerinin 2015 yılında dile getirdikleri duyguların diğer yıllara göre azaldığı göze çarpmaktadır. Ancak, öfke, güvensizlik, korku ve şaşkınlık duyguları diğer yıllara göre oldukça artmıştır. Bu duygular arasında, güvensizlik duygusunun en fazla 2015 yılında dile getirildiği görülmektedir.

Forum ortamında 2005-2015 yılları arasında BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri ile ilgili olarak yaşanan değişim Çizelge 39'daki biçimdedir. Çizelge 39 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin en fazla görev algısı, düşünce ve inançlar ve geleceğe bakış boyutlarında; en az ise öz-yeterlik ve öz-saygı boyutlarında tartıştıkları görülmektedir. Önceki yıllara göre yaşanan değişim incelendiğinde, 2015 yılında diğer yıllara göre mesleki kimliğe yönelik tartışma sayısının azaldığı görülmektedir. Yaşanan bu azalmanın, 2015 yılında artan görev ve sorumluluklar nedeni ile yaşanan sorunlara çözüm bulma odaklı tartışmalara ağırlık verilmesi böylece mesleki kimlik algısına yönelik daha az tartışma yapılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çizelge 38

2005-2015 Yıllarındaki Duyguların Karşılaştırılması

Duygular	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**		**2012**		**2013**		**2014**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Öfke	116	32.04	90	33.09	204	27.91	276	22.31	561	35.64	1085	30.38	1432	34.37	1665	32.96	844	21.84	1025	24.83
Bıkkınlık	63	17.40	23	8.46	97	13.27	260	21.02	156	9.91	291	8.15	371	8.90	329	6.51	306	7.92	761	18.44
Üzüntü	81	22.38	96	35.29	117	16.01	197	15.93	252	16.01	649	18.17	843	20.23	911	18.03	585	15.14	585	14.17
İsyan	1	0.28	0	0	10	1.37	20	1.62	2	0.13	75	2.10	115	2.76	122	2.41	64	5.30	340	8.24
Çaresizlik	14	3.87	18	6.62	33	4.51	53	4.28	165	10.48	345	9.66	226	5.42	286	5.66	205	7.76	220	5.33
Merak	23	6.35	3	1.1	102	13.95	124	10.02	114	7.24	238	6.66	279	6.70	278	5.50	300	8.46	195	4.72
Ümitsiz	8	2.21	0	0	52	7.11	33	2.67	32	2.03	88	2.46	81	1.94	373	7.38	327	3.54	191	4.63
Mutluluk	4	1.10	13	4.78	7	0.96	5	0.4	2	0.13	75	2.10	58	1.39	104	2.06	171	11.20	162	3.92
Endişe	2	0.55	2	0.74	0	0	48	3.88	32	2.03	88	2.46	125	3.00	160	3.17	40	5.69	129	3.13
Tükenme	0	0	2	0.74	10	1.37	45	3.64	38	2.41	100	2.8	127	3.05	139	2.75	29	1.03	111	2.69
Ümitli	0	0	1	0.37	4	0.55	21	1.7	27	1.72	71	1.99	100	2.40	134	2.65	137	4.42	107	2.59
Güvensiz	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	18	0.43	4	0.08	8	1.66	105	2.54
Korku	4	1.10	4	1.47	62	8.48	55	4.45	46	2.92	70	1.96	92	2.21	130	2.57	433	0.75	50	1.21
Hayal kırıklığı	26	7.18	6	2.21	23	3.15	43	3.48	20	1.27	100	2.80	117	2.81	174	3.44	220	0.21	48	1.16
Nefret	0	0	0	0	2	0.27	10	0.81	1	0.06	30	0.84	35	0.84	46	0.91	25	0.28	47	1.14
Pişmanlık	4	1.10	2	0.74	7	0.96	21	1.7	27	1.72	87	2.44	15	0.36	42	0.83	25	1.09	28	0.68
Kıskançlık	0	0	0	0	1	0.14	4	0.32	4	0.25	15	0.42	8	0.19	32	0.63	81	0.65	10	0.24
Şaşkınlık	0	0	2	0.74	0	0	5	0.4	1	0.06	13	0.36	11	0.26	10	0.20	6	0.65	8	0.19
Özlem	16	4.42	4	1.47	0	0	9	0.73	55	3.49	125	3.50	68	1.63	78	1.54	42	0.16	6	0.15
Huzur-Hoşnut	0	0	6	2.21	0	0	6	0.49	38	2.41	20	0.56	41	0.98	30	0.59	11	2.10	0	0
Yalnızlık	0	0	0	0	0	0	2	0.16	1	0.06	6	0.17	5	0.12	5	0.10	6	0.16	0	0
Toplam	**362**	**100**	**272**	**100**	**731**	**100**	**1237**	**100**	**1574**	**100**	**3571**	**100**	**4167**	**100**	**5052**	**100**	**3865**	**100**	**4128**	**100**

Çizelge 39

2005-2015 Yıllarındaki Mesleki Kimlik Göstergelerinin Karşılaştırılması

Kimlik boyutları	**2005**		**2006**		**2007**		**2008**		**2009**		**2010**		**2011**		**2012**		**2013**		**2014**		**2015**	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Görev algısı	97	39.92	50	24.39	149	22.96	397	29.89	258	23.35	471	19.15	622	15.76	501	13.02	489	19.92	685	39	472	41.3
Düşünce ve inanç	34	13.99	30	14.63	252	38.83	341	25.68	247	22.35	514	20.9	941	23.84	1360	35.35	585	23.83	196	11.1	183	16
Geleceğe bakış	19	7.82	29	14.15	36	5.55	110	8.28	132	11.95	357	14.52	660	16.72	512	13.31	521	21.22	310	17.6	181	15.8
Bilgi ve beceri	22	9.05	25	12.20	73	11.25	75	5.65	26	2.35	59	2.40	95	2.41	49	1.27	88	3.58	125	7.1	66	5.8
Değer	16	6.58	28	13.66	46	7.09	120	9.04	73	6.61	252	10.25	466	11.81	400	10.4	154	6.27	112	6.4	66	5.8
Bağlılık	27	11.11	17	8.29	41	6.32	82	6.17	168	15.2	287	11.67	455	11.53	350	9.10	211	8.59	85	4.8	48	4.2
İş memnuniyeti	2	0.82	1	0.49	14	2.16	24	1.81	19	1.72	115	4.68	129	3.27	80	2.08	47	1.91	30	1.7	35	3.1
İş güdülenmesi	9	3.70	6	2.93	6	0.92	50	3.77	58	5.25	155	6.30	244	6.18	223	5.80	132	5.38	52	3	31	2.7
Benlik algısı	7	2.88	6	2.93	27	4.16	62	4.67	94	8.51	191	7.77	242	6.13	279	7.25	139	5.66	84	4.8	26	2.3
Öz-yeterlik	4	1.65	11	5.37	5	0.77	15	1.13	5	0.45	3	0.12	51	1.29	11	0.29	20	0.81	66	3.8	25	2.2
Öz-saygı	6	2.47	2	0.98	0	0	52	3.92	25	2.26	55	2.24	42	1.06	82	2.13	69	2.81	13	0.7	9	0.8
Toplam	**243**	**100**	**205**	**100**	**649**	**100**	**1328**	**100**	**1105**	**100**	**2459**	**100**	**3947**	**100**	**3847**	**100**	**2455**	**100**	**1758**	**100**	**1142**	**100**

3.1.2.11.2. MEB Tarafından 2015 Yılında Alınan Kararların BT Öğretmenlerinin Duyguları ve Mesleki Kimlik Yapıları Üzerindeki Etkisi

Fatih projesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2015 yılında Fatih projesi ile ilgili olarak satın alma ihaleleri, kurulum çalışmaları, dağıtım ve altyapı çalışmaları devam etmiş ve proje ile ilgili çok fazla karar alınmıştır. Öncelikli olarak alınan kararlar içinde Fatih projesi ağ altyapısının kurulumu ile ilgili olarak kurulumların mesai saatleri sonrasında olacak biçimde düzenlenmesine yönelik açıklamanın tartışmalara neden olduğu görülmektedir. Çünkü ilgili yazı incelendiğinde, mesai saatleri dışında görev alacak olan kişilerin neye göre seçileceği, mesai saatleri dışında çalışıldığı için onlara ödeme yapılıp yapılmayacağı, yapılacaksa hangi durumlara göre yapılacağı gibi soruların yanıtlarına erişilememiştir. Tartışmalar incelendiğinde, bu madde ile ilgili olarak varsa BTR öğretmenleri yoksa BT öğretmenleri resen bu komisyonlarda görev aldığı için, bu durumun BT öğretmenlerinin mesai saatleri dışında da çalışmalarına neden olduğu görülmektedir. Var olan iş yükü ile birlikte komisyon görevleri ile artan sorumluluklar BT öğretmenlerinde bıkkınlık ve isyan duygusunu arttırmıştır.

2015 yılındaki resmi yazılardan tablet bilgisayarların dağıtımının hız kazandığı görülmektedir. Ancak, 2015 yılındaki tartışmalar incelendiğinde, BT öğretmenlerinin halen tabletlerin eğitimsel olarak katkı getirmeyeceğine ve etkili biçimde kullanılacağına inanmadıkları, bu nedenle de özellikle tablet uygulamasından vazgeçilmesini istedikleri görülmektedir. Öte yandan, tablet bilgisayarların dağıtımına daha önceki yıllarda başlanmasına karşın, ilgili yönergenin ancak 2015 yılında yayınlanabilmesi BT öğretmenlerinin tabletlerin teslimi, kaydı, dağıtımı, teknik desteği ve garanti takibi gibi konularda yaşadıkları sorunları arttırmıştır. MEB'in dağıtımlar başlamadan önce yayınlaması gereken yönetmeliğin, aradan birkaç yıl geçmesine karşın hala yayınlanmaması pek çok BT öğretmenini öfkelendirmiştir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Biraz geç olmadı mı bunun için!!! İlk tabletler dağıtılmadan önce hazırlanması gerekirdi. İlk dağıtılan tabletler gümbürtüye gitti. Çoğu okul bu tif kayıtlarını yapmadı, nakil öğrencilerde, tayin olan öğretmenlerde neler yapılacağını bilmediği için giden gitti. Geçmiş olsun artık!!!" (M-187570)

Tablet sorunları ile birlikte, etkileşimli tahta ile ilgili olarak da tahtalara program kurulumu, güvenlik, teknik sorunlar, öğretmenlerin tahtaları kullanım yetersizliği ve

gerçekleştirilemeyecek istekleri BT öğretmenlerinin iş yükünü daha da arttırmıştır. Tabletler ve etkileşimli tahtalarla ilgili yaşanan sorunlar, BT öğretmenler en fazla öfke ve bıkkınlık duygularını dile getirmişlerdir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "ve 3 tane tableti de aktifleştirdim kapatırken yeniden başlamaya başladı şarjı bitene kadar yeniden başlayıp durdu. Bugün şarja takıp tekrar denedim yine aynı şey restleşmeye çalıştım olmadı. Artık bu saçma sapan tabletlerle uğraşmaktan gına geldi" (M-188126)
> "Kilitlesen, Öğrenci teneffüs aralarında kullanamıyor. Hocalara söyleyin de teneffüs aralarında kilitlemesin, diye söylerler. Açık bıraksan, Öğrenci film izliyor, ahlaka uygun olmayan şeyler açıyor. Bir önlemini al hocam, derler. İnsan ne yapacağını şaşırıyor" (M-188274)

Tartışmalar incelendiğinde, okullarda tablet ve etkileşimli tahta sorunları ile yoğun bir biçimde uğraşan BT öğretmenlerinin, zaman zaman teknik bilgi eksiklikleri nedeni ile oluşan sorunlara çözüm bulamakta zorlandığı görülmektedir. Bu noktada sahip oldukları bilgi ve becerileri sorgulayan pek çok BT öğretmeni teknik bilgi konusundaki eksikliklerini kabul etmiştir. Özellikle, forum ortamında sorunların çözüm yollarını anlamakta zorlanan bu öğretmenler, bilgi eksikliği nedeni ile üzüntü ve endişelerini dile getirmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Arkadaşlar ben gerçekten bilmiyorum tablette bir sorunla karşılaştığımda ne yapacağımı. Her gün stresle bekliyorum, umarım sorun çıkmaz diye. Garantisi bozulur diye dokunmak da istemiyorum ama sanırım bireyler öğrenmem gerek, servisle sorunların çözülmesi mümkün değil." (M-189085)

2015 yılında Fatih projesi kapsamında EBA ile ilgili yapılan çalışmalar da artmıştır. Resmi yazılar incelendiğinde, MEB'in özellikle içeriklerin geliştirilmesi, sistemin yenilenmesi ve daha etkileşimli hale getirilmesi için çalışmalar yaptığı görülmektedir. Ancak, yapılan tartışmalarda, BT öğretmenlerinin EBA ortamını içeriğin yetersiz olması, videoların eksik ve niteliksiz olması, okullarındaki internet altyapısının EBA ortamındaki videolara erişimi sınırlandırması, öğretmenlerin isteksiz ve bilgisiz olması nedeni ile etkili bulmadıkları görülmektedir. Bu yaşanılanlar, BT öğretmenlerini oldukça üzmektedir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Aynen hocam ben de kendi okulumda 5-6. sınıflara dersimde hevesle tanıttım. Öğrenci şifrelerini dağıttım giriş yaptık. Yapmaz olaydık hiçbir şey yok. Sadece 8. sınıflar için testler var o kadar. EBA DERS liseler için oluşturulmuş bir portal ortaokullar için pek bir şey yok maalesef." (M-182459)
> "EBA'yı kullanalım diye bütün öğretmenleri ayağa kaldırdık, bilgilendirme toplantıları yaptık, okul içi bütün öğretmenlere resmi yazı bile yazdık. Şimdi öğretmenler geliyor Sayın BT Rehber Öğretmenim okulda internet yok EBA'da videoları izleyemiyoruz diyorlar. Şimdi EBA'da video izleyemedikleri için internet yok diyen öğretmen arkadaşlara mı yanayım

> yoksa okulu ayağa kaldırdık EBA kullanmıyorsunuz kullanın kardeşim diye ama adamlar şimdi FATİH ağından EBA'daki videoları izleyemiyorlar. Sınıfta açıyorlar ama açılmayınca öğrencilere mahcup oluyorlar. Biz onlara mahcup oluyoruz. Şimdi hangisine yanayım bilemedim." (M-182490)

2015 yılındaki tartışmalarda, Fatih projesinin BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapısı üzerindeki etkisi de oldukça fazladır. Tartışmalar incelendiğinde, projenin özellikle benlik algısı, görev algısı, bilgi-beceri ve geleceğe bakış boyutunda olumsuz etkiler olduğu görülmektedir. Özellikle, BT öğretmenlerinin büyük bir kısmının geleceğe bakışlarında, kendilerini sorunların çözüldüğü bir ortam yerine; tamamen tamirci olarak çalışmaya başladıkları ve derslerinin tamamen ortadan kalktığı bir ortamda gördüklerini belirtmiş ve yaşanan durumun nedeni olarak Fatih projesini göstermişlerdir. Bu düşünceye sahip olan BT öğretmenleri, artık MEB'in kendi alanları ile ilgili bir düzenleme yapmayacağını belirterek, proje devam ettiği sürece gelecekten korktuklarını, ümitsiz olduklarını ve artık tükendiklerini vurgulamışlardır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Artık inanın hiçbir beklentim kalmadı. Ne yapıyorlarsa yapsınlar. Yapılan hiç birşeyin bizim için olduğuna inanmıyorum ki. Artık iyice paranoyak oldum onlar yüzünden. Olumlu şeylerden bile olumsuz anlamlar çıkarmaya başladım." (M-187232)
> "2008 yılını düşünüyorum da mesleğe başladığımda ne kadar da mutluydum, o heyecanımı kimse bilemez.. Yıl oldu 2015 ve ben okula gitmek bile istemiyorum, sabahları uyanmak istemiyorum. Hayattan tat almıyorum, kimseyle konuşmak bile istemiyorum. Mutsuzum, çok mutsuzum ve beni bu hale bakanlık getirdi." (M-187456)

Öte yandan, bazı BT öğretmenleri ise hala projede bir şeylerin daha iyi olabileceğine belirterek, özellikle tablet ayağının kaldırılmasını ve projenin daha sistemli bir biçimde ilerlemesi ile sorunların çözülebileceğine inanmaktadır. Bu noktada, BÖTE bölümünün yapabileceklerinin bakanlık tarafından fark edilmesi koşul olarak gösterilmektedir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Acilen tablet ayağı kaldırılmalıdır. Tabletler sadece oyun aracı olarak kullanılıyor çocuklar tarafından şimdiki 11. sınıflarımıza 9. sınıftalarken tablet verdik bir tanesinin eğitim amaçlı kullandığını bilmiyorum daha bugün yine 140 tane tablet geldi dağıtılmak üzere. Onlar da aynısı olacak" (M-183803)
>
> "Bir BT öğretmeninin Fatih Projesi ile Sınavı sanırım... Gerçekten halen inandığım bir proje ama işi ehline vermek sureti ile… BÖTE mezunları öğretim tasarımı içerik yönetimi içerik yapılandırma.. Bir eğitimin bilgisayar ortamında nasıl yapılandırılacağı …Eğitimi hedef kitleye uygun olarak görsel tasarım ve içerik tasarımı öğelerine dikkat ederek nasıl yapılandıracağını bu ülkede en iyi bilen insanlardır.. Bu alanda yetişmiş kişilerdir... Yeter ki Projenin her noktasında BÖTE mezunları yer alsın" (M-183829)

Atama ve yer değiştirme ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2015 yılında atama ve yer değiştirme ile ilgili konular diğer yıllara göre en yüksek düzeye ulaşmıştır. Konu ile ilgili tartışmanın artmasının nedenleri arasında öğretmenlerin meslek lisesine atanabilmeye yönelik çalışmalarının etkisi oldukça fazladır. 2014 yılında BÖTE mezunu öğretmenlerin YÖK'ün kararından sonra meslek liselerine atanabilme konusunda çalışmaları 2015 yılında da devam etmiş, öğretmenler ilgili birimlere gönderdikleri resmi yazılarla çözüm arayışına girmişlerdir. 2015 yılında ilk olarak MEB, kararın YÖK tarafından verileceğini belirtmiş ve YÖK'ten görüş yazısı istenmiştir. Bir ay sonra YÖK'ün bildirdiği görüş yazısında, "Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi ile Teknik Eğitim Fakültesinin eşdeğer olduğu; Mesleki Eğitim Fakülteleri ile Teknik Eğitim Fakültelerinin denk olmadığı" yönünde karara varılmıştır. BÖTE bölümleri ile ilgili görüş yazısına, YÖK 3. ayda yanıt vermiş ve bu yanıtta BÖTE bölümünün teknik eğitim yapan program ya da teknik öğretmen kapsamında sayıldığına yer verilmiştir. Bu açıklama, öğretmenlerin teknik öğretmen unvanı alabilmeleri ve bu unvanla birlikte meslek liselerine atanabilmeleri konusunda tartışmaların başlamasına neden olmuştur.

Konu ile ilgili tartışmalarında, sınıf öğretmenliğinden alan değiştirme ile BT öğretmeni olanların teknik öğretmen sayıldığı, kimya öğretmenlerine eğitim fakültesi mezunu oldukları halde atölye öğretmeni unvanın verilmesine yönelik kararları paylaşan BT öğretmenleri; kendilerine de meslek liselerinde çalışabilme hakkının verilesi için daha fazla çaba göstermeye başlamışlardır. Bu dönem, BÖTE bölümü öğretmenlerinin meslek liselerine atanmalarının tamamen kaldırılması ile ilgili karardan sonra yoğun biçimde yaşanan BÖTE-TEF tartışması yeninden oldukça artmıştır. Yapılan tartışmalarda, MEB'in eğitimde aldıkları yanlış ve ani kararlar olduğunu, kararla birlikte mağdur edildiklerini belirten BT öğretmenleri öfkelerini dile getirmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Böte'nin meslek lisesine yeni atama döneminde bile MEB tarafından atanması diğer öğretmenler ayni dersleri vermesine rağmen yapılan haksızlık normal, sınıf öğretmeninin branş değişikliği ile meslek lisesinde çalışması normal, 2 yıllık programcılık okuyanın teknik hizmetler sınıfında olması normal… Her yeri haksızlık dolu MEB normal, kapatılmış bolumun hakları korunması normal mühendisin öğretmen olması normal... Böte hakkini arayınca deli bir tas attı... Bıdı bıdı... Yaw he hee!..." (M-225283)

İlgili yerlere resmi yazılar yollayarak haklarını aramak isteyen BÖTE bölümü mezunlarına son yanıt YÖK tarafından 10. ayda yayınlanan yazı ile gelmiştir. Yazıda

eğitim fakülteleri toplumsal bilim tabanlı eğitim veren birimler olduğu için mezunlarının "Teknik Öğretmen" unvanı almasının uygun olmadığı, BÖTE bölümüne de bu unvanın verilemeyeceği belirtilmiştir. Böylece BÖTE bölümlerinin teknik öğretmen olduklarına yönelik bir yıl önce alınan karar YÖK tarafından yanlışlık yapıldığı belirtilerek değiştirilmiştir. YÖK ve MEB arasında yaşanan durum daha önceden alınan kararın yanlışlığı, resmi yazıların ya da alınan kararların plansız, özensiz ve dikkatsiz bir biçimde hazırlandığını göstermektedir. YÖK'ten gelen atanamayacaklarına yönelik yazı meslek lisesine atanabilme konusunda ümitlenen BT öğretmenlerini tamamen üzmüş ve hayal kırıklığına uğratmıştır.

BTR öğretmen ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2015 yılında BTR görevlendirmeleri devam etmiştir. Tartışma ortamında paylaşılan yazılardan bazı illerin BTR görevlendirmelerinde ek açıklamalar ekleyerek görev yazılarını yolladıkları görülmektedir. Özellikle, ikili eğitim yapan kurumlardaki görevlendirmeler, görevlendirme süreleri, nöbet görevi ve ders programının dağınık olması nedeni ile yaşanan sorunların önüne geçebilmek adına bu konularda açıklamalar eklenmiştir. Yaşanılan bu durum, MEB tarafından gönderilen resmi yazılarda da anlaşılmayan noktaların olduğunu göstermektedir.

2015 yılında BTR görevlendirmesi ile ilgili tartışmalar incelendiğinde, okulda zorla bekletilmelerin, ilkokul ve ortaokulda görev alan öğretmenlerin çalışma saatlerindeki farklılıkların, nöbet görevi ve öğretim dışı görevler gibi konularda yaşanılan baskıların devam ettiği görülmektedir. Kendilerinin halen teknik eleman olarak görülmesi ve yaşanılan baskılar BT öğretmenlerinde özellikle üzüntü ve bıkkınlık duygusunu arttırmıştır. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Arkadaşlar merhaba. Yeni tayinim çıktığı okulda müdür beyle biraz tartıştık. Bana teog da öğrencilerin nereyi kazandığını gösteren tablo yap dedi, ben de kısaca müdür yardımcılarının işi olduğunu yapamayacağımı söyledim. İdarenin islerini yapmayacağımı söyledim, o da müdürün verdiği isleri yapacaksın falan filan dedi ben de yönetmelik değişti dedim. Ne durumlara duştuk, eğitime bak, derse bak, halimize bak....." (M-280105)

2015 yılında tartışılan konularda biri de BTR öğretmen normu verilmesi ile ilgilidir. 2014 yılında olduğu gibi 2015 yılındaki tartışmalarda da artık kendilerini bir yere ait hissetmek isteyen BT öğretmenleri, ne biçimde olursa olsun belirsizliklerin çözülmesini istemektedir. Kendilerini göçebe olarak gören ve geçici görevlendirmeler nedeni ile okulla bağlılık sorunu yaşadıklarını belirten bu öğretmenler üzülmekte, ellerinden bir

şey gelmediği için kendilerini çaresiz hissetmektedir. Yaşanılan sorunlara çözüm noktasında, yine görüş birliğine sahip olamayan BT öğretmenlerinden bazıları, kadrolu bir biçimde BTR görevinin yürütülmesini isterken, bazıları BTR görevinin tamamen kaldırılarak okullarda derslere ve öğretime odaklanılması gerektiğini belirtmektedir. Farklı görüşlere sahip olunsa da ortak olan, alanlarının yapılan uygulama nedeni ile değersizleştirildiğidir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "BTR normu şart. Herkes önce yerini bilsin ki o yere katacağı değeri düşünsün. 6 ay orda 6 ay burada BTRlik yap. Olmadı o okulda bu okulda zorunlu ders karşılığını tamamla. Nerde çalışıyorsun dendiğinde hemen aklına ilçe sınırları gelsin. Ne verimi bekliyorsun bahtsız bedeviden." (M-280189)
> "Ben iyi düzenlenmiş bir BT rehber öğretmen kadro yönetmeliğine razıyım.. Yeter ki kadromuz olsun ek dersimiz sabit olsun ne yağacağımız belli olsun…" (M-280274)
> "BTR olmak bir dert, olmamak ayrı bir dert… Geçen sene ilk defa BTR oldum… Akıllı tahta, tablet derken kafayı yiyecek oldum… Norm fazlası oldum ve geçtim Meslek Lisesi'ne.. Bakalım bu yıl ne olacak... Kimisi ders anlatmak yerine olurum BTR geçerim odama diyor kimi de ben uğraşamam, tamirci olamam diyor… Gerçek olan ise bizim branşın ne kadar da önemsiz gibi göstermeye çalışıldığı..." (M-280396)

BT öğretmenlerin BTR görevlendirmesi ile ilgili yaptıkları tartışmalarda geçmiş yıllara göre dikkat çeken noktalardan biri de bu öğretmenlerin bölüm seçimine yönelik pişmanlıklarının oldukça artmasıdır. 2015 yılında yaşadıkları zorluklar ve mutsuzluklar karşısında öğretmenler pişmanlıklarını tekrar tekrar dile getirmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Bazı noktalarda katılmamak elde değil. Ben de 2002 senesinde 198 puanla girmiştim ilköğretim matematikten filan fazlaydı bizim bölümün puanı. O zamanlar cahildik bilemedik, geçmişe dön tekrar tercih yap deseler asla seçmezdim bu branşı." (M-280825)

2015 yılında BTR görevlendirmesi ile ilgili yapılan tartışmalarda, duygularla birlikte, mesleki kimlik boyutlarına yönelik de pek çok olumsuz etkiyi görmek olanaklıdır. Yeni yüklenen sorumluluklarla birlikte kendilerini daha çok teknik eleman gibi gördüklerini belirten BT öğretmenleri, yaşadıkları ile birlikte artık benlik algılarının değiştiğini, kendilerini öğretmen gibi görmediklerini sıklıkla vurgulamışlardır. Değer görmeye gereksinim duyduklarını dile getiren bu BT öğretmenleri, iş güdülenmelerinin kalmadığını, en mutsuz öğretmenler olduklarını, meslekten iyice uzaklaştıklarını, bağlılıklarının kalmadığını hatta tükendiklerini de sıklıkla dile getirmişlerdir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Yani o lanet olası yazıcı da dahil okulun her şeyiyle ilgilenmek zorundayım çünkü yanlış branş seçmişim. Ben öğretmen filan değil tamirciyim, ya da tamircilik yapmak zorundayım." (M-281989)

> "Sıkıntım şu ben bu işi yapamıyorum, yapmak istemiyorum mutsuzum kendimi verimsiz hissediyorum. İlk yıldan idaremle aram bozuldu belki bu da etkili oldu iyice soğudum. Aramızda atama bekleyen bulmuş bunuyor diyen, madem öyle neden okudun diyenler olacaktır. Mecburiyetten hep zorunluluk nedeniyle ilgim olmasa da zorladım çalıştım bitirdim atandım ama şimdi gitmiyor." (M-282054)
> "Doğru dürüst ders yok BTR geldiğim okulda umduğumu bulamadım bu yüzden bir yanda da çok verimsiz hissediyorum. Sorum şu öğretmenliği seviyorum ama bu branşta yapamıyorum açık öğretimden falan başka bir bölüm mü okumalıyım o zaman tekrar Kpss ye girmek zorunda mıyım? Ales'e mi hazırlansam dedim eğitim bilimlerinden... Kafam çok karışık inanın keyfi değil bu yazdıklarım. Bu durumda olan ya da fikir sunabilecek arkadaşlarıma şimdiden teşekkür ederim" (M-282139)

Bazı BT öğretmenleri de kendilerine ve mesleklerine olan saygılarının kalmadığını belirtmiş, gerek ders, gerek norm, gerekse BT sınıfı gibi diğer nedenler yüzünden kendilerini mutsuz ve değersiz hissettiklerini vurgulamışlardır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Böte mezunuyum, meslekte 7 yılım doldu. Mesleğe ilk başladığımda tecrübesiz olduğum için işimi sevmediğimi düşünüyordum. Artık tecrübeliyim, bana sorulan neredeyse her konuya çözüm getirebiliyorum. Ama hala branşımı hiç sevmiyorum. Öğretmenliği çok seviyorum ama branşımdan nefret ettim. 7 yılda 6 okul değiştirdi kadrom. Ayrıca çoğu zaman da 2 okulda birden çalıştım. Bu sürede idarelerle zaman zaman yaşadığım problemler, saçma beklentileri, insanların kendi işini yaptırmaya çalışmaları, sürekli eleman gibi ayaklarına çağırmaları, kitapsız, labsız ders işlemeye çalışmak,... Pufff, daha neler neler… Bıktım, hiç mutlu değilim.."
> "Ben bu işlere kafa yormayı çoktan bıraktım. Kabul edeceğimiz tek şey bize değer verilmeyeceği ve bizim ülkenin bu kafayla 20 yıl sonra bile üreten değil tüketen bir ülke olacağıdır"

2015 yılında geleceğe bakış ile ilgili tartışmalarda ise, BT öğretmenlerinin diğer yıllara göre ümitlerinin azaldığı dikkati çekmektedir. Özellikle, son yıllarda artan gereksiz işler ve iş yükü ile birlikte gelecekte daha kötü günler yaşayacaklarını düşündükleri ve sorunların çözüleceğine inanmadıklarını görülmektedir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Tamircilik konusuna da malesef katılıyorum. Hele ki bu yıl akıllı tahtalar da geldi işimiz iş. 5-10 yıl daha bu işi yapabilirim ama bayan halimle 40-50 yaşıma geldiğimde hala PC formatlıyor, kasayı açıp ram, güç kaynağı değiştiriyor olarak düşünemiyorum kendimi. Ne biliyim geleceğimizi pek parlak görmüyorum" (M-282315)

BTR görevlendirmesi ile ilgili olarak düzenleme 2015 yılının son günü yapılmıştır. Yapılan bu düzenlemenin BT öğretmenlerini oldukça etkileyeceği düşünülmektedir. Özellikle iş yükü, nöbet görevi ve ders saatlerinin düzenlenmesi gibi konularda alınan kararların, BT öğretmenlerinin yıllardır süregelen sorunları ile ilişkili olması nedeniyle konunun kısa sürede fazlası ile tartışılacağı, uygulama sürecinde farklı duygulara neden olacağı düşünülmektedir.

Kurs açabilme ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2015 yılında Destekleme ve Yetiştirme Kursları ile ilgili pek çok karar alınmış, alınan her yeni kararla, her seferinde bir boyut ile ilgili düzeltme yapılmıştır. Buna ek olarak, aynı yıl içinde konu ile ilgili tereddüt edilen hususlara ilişkin açıklama yazısı da gönderilmiştir. Konu ile ilgili peş peşe yapılan düzenlemeler, alınan kararlardaki hazırlıksızlığı ve plansızlığı işaret etmekte ya da süreçte acele ile ayrıntılı düşünülmeden kararlar alındığını düşündürmektedir. Tereddüt edilen konularla ilgili çıkan yazı da konu ile ilgili resmi yazının anlaşılmadığını ve farklı yorumlanarak uygulandığını doğrulamaktadır.

Konu ile ilgili olarak, 2014 senesinde derslerin seçimi ve öğretmenlerin belirlenmesi konusunda hangi özelliklere dikkat edilerek seçim yapılacağına ilişkin ayrıntılı açıklama beklendiği halde, 2015 yılındaki resmi yazılarda da ilgili açıklamaya rastlanmamıştır. Öğretmenlerin belirlenmesi ile ilgili olarak kurs açmak isteyen öğretmenler arasından veli ve öğrencilerin tercihleri de dikkate alınarak kurs müdürlüğü tarafından öğretmenlerin belirleneceğine yönelik açıklama halen son kararın okul yönetiminde olduğunu göstermektedir.

Tartışmalar incelendiğinde, süreç içinde kurs açmak isteyen bazı BT öğretmenlerinin okul yönetimi tarafından sınava yönelik kurs açılması istendiği için engellendikleri ve kurslarının onaylanmadığı görülmektedir. Sınav sistemine yönelik çalışmalar yapıldığı için ya da dersleri değersiz bulunduğu için kurs açılmasına izin verilmediğine inanan BT öğretmenleri ise, süreç içinde kurs açamadıkları için üzüntülerini ve çaresizliklerini dile getirmişlerdir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Hocam ülkemizde her şey sınav başarısına bağlı altı ana ders ve diğerleri mantık bu. Beni üzen o altı branş öğretmeninde biz gerekliyiz size gerek yok tavrı. Ne diyelim nasip artık." (M-251905)
>
> "Müdür beyin odasına gittim, bende hafta sonu kurs açmak istiyorum, dedim, müdür bana alaycı bir ifade ile, teog dersi olmayan derslerden açtırmıyoruz malesef hocam, dedi. Sonrasında ben, Herkes kurs açıyor biz öğretmen değil miyiz, bizimkisi ders değil mi, dedim. Müdür bana, hocam yanlış branş seçmişsiniz, benimle ilgili bir durum değil, dersinizin amacı yok, dedi." (M-251976)

Öğretmen rotasyonu ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2015 yılında yayınlanan yeni Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde, öğretmenlerin aynı eğitim kurumunda en fazla çalışabileceği süreye yönelik yapılan düzenlemeler, BT öğretmenlerinin tartışmalarına konu olmuştur. Alınan karar, özellikle oluşturacağı aile sorunları, düzen sorunları, ekonomik sorunlar, farklı okula gitme ile oluşacak uyum sorunları, yeni okullardaki teknik sorunlar ve yaşanacak belirsizlikler nedeni ile fazlası ile eleştirilmiştir. Uygulama sürecinde neler yaşayacağını bilemeyen BT öğretmenleri alınan kararın iptal edilmesini isterken konu ile ilgili üzüntülerini ve endişelerini dile getirmişlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "Bu uygulama canımı sıkıyor. Tamam, daha 8 yılıma çok var ama bu durumda küçük ilçelerdeki öğretmenlerin özellikle bizim branştaki öğretmenlerin yerleşik düzene geçme, ev sahibi olmasına imkân yok. Mutlaka bir köy ya da başka ilçeye resen veya zorunlu tercih ile gönderileceğiz. Düzenimiz bozulacak her 8 yılda. MEB kafasına göre iş yapmaya devam ediyor. Bu madde en çok bizim branşı olumsuz etkileyecek. Çünkü aynı ilçede başka okula gitseniz bile kendi okulunuzda BT labı var vs. diyelim gittiğiniz okulda olmayacak. Diğer branşları çok etkilemez, çünkü herhangi bir altyapıya gereksinimleri yok. Bir matematik veya Türkçe öğretmeninin bir ilçede hangi okulda çalıştığı fark etmez." (M-252622)

Aday öğretmenlerin değerlendirilmesi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2015 yılında yeni atama ve yer değiştirme yönetmeliğinde aday öğretmenlerin değerlendirme süreçlerine yönelik yapılan düzenleme BT öğretmenleri tarafından yapılan tartışmalara konu olmuştur. Tartışmalarda, özellikle, memurluk sınavını kazanıp aday öğretmenken başarısız olunması nedeni ile meslekten atılmalarına ilişkin düzenleme ele alınmıştır. Öğretmenlerin atanana kadar yaşadıkları sıkıntıları dile getiren BT öğretmenleri, adaylık sürecindeki değerlendirmeyle memurluğa son verilebilecek olmasına oldukça üzülmüşlerdir. Bir BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmiştir:

> "O kadar çalış üniversiteyi kazan, üniversiteyi büyük hayallerle oku, bitir. Devlet hayır KPSS ye de girmen lazım, üniversitenin seçiminden banane desin. (Diplomadaki ortalamaya takılmayın yüksek lisans yapmayacaksınız hiçbir işe yaramıyor) Tabi bu arada senelerce bekle... İki gözün yollarda atama sayısı bekle KPSS ye de Üniversite gibi hazırlan, çalış orayı da kazan. Tam bitti derken karşında sınava bile girmeden atanan şube müdürlerinin karşısında çaresiz ben ÖĞRETMEN OLMAK İSTİYORUM dedirttirsinler. Kalite neden mi düştü, öğretmenliğin neden mi saygınlığı azaldı. İşte bunlar yüzünden. İnsanın bu süreçlerden geçtikten sonra nasıl verim beklerler. Allah akıl fikir versin bu yöneticilere ne diyelim. Allah atama bekleyen öğretmenlerimize sabır versin, işleri zor gerçekten..." (M-266411)

İlgili yönetmelik incelendiğinde, aday değerlendirme sürecinin ne kadar tarafsız yapılacağı konusunda da belirsizliklerin olduğu düşünülmektedir. Bu yönetmelik yeni yayınlandığı halde, birkaç ay sonra özellikle aday öğretmenlerin değerlendirmelerinin nasıl yapılacağı konusunda resmi yazılar gönderilmiş olması, konu ile ilgili anlaşılmayan noktalara açıklık kazandırılmak istendiğini göstermektedir. Öte yandan, aynı yıl içinde yapılan düzenlemeler, çıkan yönetmeliğin plansızca, acele ya da ayrıntılı biçimde üzerinde çalışılmadan yayınlandığını düşündürmektedir.

Norm kadro ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2015 yılında, norm kadro ile ilgili MEB tarafından açıklama yazısının gönderildiği görülmektedir. İlgili yazıda, normların belirlenmesine ilişkin çıkan resmi yazıda yanlış anlama ve yorumlamalar olduğunu kabul eden bakanlık, özellikle norm kadro yönetmeliğinde norm kadroların süre aranmaksızın belirlenmesine yönelik alınan kararın tam anlaşılmaması nedeni ile okullarda yaşanan sorunlardan söz ederek, bu madde ile ilgili açıklamalara yer vermiştir. Bakanlık yazısının yanlış yorumlanması ile birlikte yeni açılan ya da kapatılan şube sayıları nedeni ile ders sayıları netleşmeden sisteme girilen norm kadrolar BT öğretmenleri için sorun yaratmıştır. Tartışmalarda, bakanlığın dersle ilgili düzenlemeleri ve normların belirlenmesine yönelik sürekli düzenleme yapılması nedeni norm fazlası duruma düştüklerini belirten BT öğretmenleri, yıllardır süren norm sorunu nedeni ile tükenme noktasına geldiklerini belirtmişlerdir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Atanamayanlar bir sıkıntı. Atananlar bir sıkıntı. Hay ben böyle bölümün. Çektiğimiz sıkıntılara bak ya. Ne istedin MEB bizden. Hiç mi işe yarar insanlar değiliz. Her sene norm fazlası. Her sene ders belirsizliği. Her sene idarenin oyuncağı. Her sene dersim olacak mı. Bence bilişimle ilgili her şeyi kapatsınlar. Bu sayfayı da. Bizi de ormancı yapsınlar, fidan dikelim. İnsanlar bizi anlamıyor. Belki ot böcek bizi anlar. Yazıklar olsun nesli böyle harcayanlara." (M-235496)
>
> "Geçen yıl kadrom lisedeydi, BT dersi seçmeli olduğu için norm fazlası olup resen ortaokula atandım, ortaokulda da 7. Sınıflar seçmezse norm fazlası olacağım. Kendimi artık dünyada fazlalık olarak görmeye başladım." (M-235522)

BT dersi ile ilgili alınan kararların duygular ve mesleki kimlik üzerindeki etkisi.

2015 yılında dersler ile ilgili herhangi bir karar alınmasa da 2015 yılında ders ile ilgili yapılan tartışmalarda daha önceki yıllarda alınan kararların yansımalarını görmek olanaklıdır. 2015 yılı içinde dersle ilgili alınan kararlar içinde en fazla dikkati çeken

konu, yeni ders çizelgesinde yer alan İngilizce ağırlıklı sınıfların oluşturulması konusu olmuştur. Bazı BT öğretmenleri ülkemizde verilen İngilizce eğitiminin niteliğini ve yetersizliğini eleştirirken, bazı BT öğretmenleri İngilizce ağırlıklı ders verecek okullarda BT derslerinin seçimi konusunda endişelerini dile getirmişlerdir. Yapılan tartışmalarda, bazı BT öğretmenlerinin okullarında BT derslerinin bu gerekçe ile seçilmediğini öğrenmeleri onlarda üzüntü ve çaresizlik duygusunu yaşattığı görülmektedir. Bazı BT öğretmenleri de gelecekte dersin yine tamamen kalkacağı ve derssiz kalacakları yönünde endişelerini dile getirmişlerdir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Öğrenciler 4 saat İngilizceden bıkıyorlar 18 saat yapacaklar. Bu adamlar eğitimin içine etmeyi bırakamayacaklar. Dil öğretemiyorsunuz diye tüm dünya bağırıyor bunlar da ders saatini artırarak bu utançtan kurtulacaklarını sanıyorlar. Bizim eğitim sistemimiz Afrika'dan bile berbat bana göre" (M-209097)
> "Maalesef yapacak bir şey yok gibi... Eyvahlar olsun. Burada bu hepimizin başına gelebilir. Bunun için önlem almak lazım." (M-209118)
> "İyi de hocam böyle olursa hangi okulda norm kalır anlamadım, 5lerden dersimiz gitti bir 6lar kaldı onları da başka bir bahane ile alırsalar ne olacak?" (M-209175)

Eğitim sisteminde ve ders çizelgesinde her sene yaşanan değişiklikler nedeni ile yorulduklarını belirten BT öğretmenleri, bakana göre değişen eğitim sistemini ve politika eksikliği nedeni ile her sene ne olacak endişesi yaşamaktan bıktıklarını ve üzüldüklerini belirtmişlerdir. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Bizim okuduğumuz 90larda 5+3'ün neyi vardı da bu kadar yapboz oynadık anlamıyorum, 4+4+4 te hata yaptılar dönemiyorlar da şimdi, bari 4+1+3+4 yapalım diyorlar. Yazık diyorum başka bir şey demiyorum. Devlet politikamız yok, onu geçtim hükümet politikası yok, bakan politikası var diyordum. Artık oda yok yıllık politikalar var artık eğitimde" (M-210564)
> "Olan gene bize olur. Gene bu branşı seçtiğim vakte diyeceğim… Toptan kapatıp bir yerlere geçirsinler bizi de her yıl ne olacağım derdim bitsin.." (M-210589)

2015 yılında ayrıca medyada çıkan "Kodlama Dersi" konusu fazlası ile tartışılmaya başlanmıştır. BT öğretmenleri ilköğretim ve ortaöğretimde verilmesi planlanan dersle ilgili çıkan haberlerden sonra hem ders sayısı artacağı için hem de norm sorunu çözüleceği için fazlası ile ümitlenmişlerdir. Ancak, bazı BT öğretmenleri BT sınıflarındaki teknik yetersizlikler nedeniyle uygulama sürecinde sorun yaşanacağına inanmaktadır. İki BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

> "Harika bir haber... Günümüzde bilgisayar demek kodlama demek...nihayet bunu gördüler.... Ay hadi inşallah diyoruz." (M-234360)
> "Bence bizimle ya da genel anlamda insanlarla dalga geçiyorlar. Daha genel anlamıyla seçim yatırımı. Okullarda bilişim sınıfı kalmadı, hepsi dağıtıldı, hatta başka okullara verildi. Şu durumda bu ders konduğu gün bütün ilkokullara bilişim sınıfı lazım. Teorik olarak bu dersi

veremezsiniz. Şu durumda birçok ortaokulda bile sınıf yok. Teorik anlatım yapmaya çalışılıyor. Bunun maliyetini söylemeye gerek duymuyorum bile. Bende olumlu bakmak isterim ama mantığım ağır basıyor...” (M-234384)

2015 yılında ders ile ilgili tartışmalarda, BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapıları ile ilgili farklı yansımalar görülmektedir. Yapılan tartışmalarda dikkati çeken noktalardan biri, yaşanılan sorunlar nedeniyle meslekten uzaklaştıklarını, değersizleştiklerini, mesleği artık yapmak istemediklerini belirten BT öğretmenlerinin yanı sıra, mesleki değeri öğretmenlerin kendilerinin yarattığını, temel sorunun mesleği sevmekle çözülebileceğini vurgulayan öğretmenler de olmuştur. Yaptıkları işe değer veren bu öğretmenler, görevlerini ve haklarını bildiklerinde, okuldaki duruşlarının ve benliklerinin farkında olduklarında mutlu olunacağını belirtmişlerdir. Üç BT öğretmeni tartışma forumunda bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

“Hocam yazdıklarınıza kesinlikle katılıyorum, birileri sizi teknik servis gibi kullanıyor ama her ne olursa olsun mesleğinizi sevmeniz çok önemli!!! Şahsen ben bilgisayarı çok seviyorum ve bu işten para kazanıyorum - kazanıyoruz. Başka bir mesleğim olsa da sürekli bilgisayarla uğraşırdım hobi olarak, şu şekilde düşünüyorum: Hobi olarak bilgisayarla uğraşıyorum ve bu hobiyi yaptığım için bana para veriyorlar :) Bence işin özünde İŞİNİ SEVMEK yatıyor!!!” (M-256095)

“Değer görmek istiyorsanız kendinizi değerli hissettiriniz. Siz olmayınca belli işlerin yürümeyeceğini bilmeliler. Hemen her işi yapmayın bazen de işinize geldiği gibi davranmak gerektiğini unutmayın. Dersiniz varsa maddiyata ihtiyacınız yoksa BTR ye ara verebilirsiniz. Öğretmenleri de çok fazla sallamayın. Sizin işiniz öğrenciye bir şeyler sağlamak öğretmene değil. Naçizane fikrim. Kolay gelsin.” (M-256107)

“Ben BTRyim 9-3 okuldayım. Ayak işi asla yapmam çünkü müdürümle ilk muhatap olduğumda ilk söylediğim şey, çalışmayı severim ama kullanılmayı değil genelde arkadaşların unuttukları şey bilişimcilerin de öğretmen oldukları dedim... Haklısın hocam dedi.. Tahtayla ilgili sorun bildiriyor hemen gitmemi bekliyor öğretmen arkadaş, eee benim dersim ne olacak? Taviz vermem dersime girerim boş dersimde halledebileceğimi söylerim. Ve müdürüm de sabırsız davranan öğretmenleri kendisi eleştiriyor şimdi kız derse mi girsin akıllı tahtalara mı baksın sabredin istediğiniz anda koşamaz size diye… Ha ben yeri geliyor öğle arasında bile çalışıyorum o ayrı... Diğer öğretmen arkadaşların dersleri aksamasın, video izletecektir tahtadaki sorunu hemen çözeyim vb. gibi. Okuldaki teknoloji ile ilgili her şeyle ilgileniyor 12 saatte derse giriyorum, arkadaşlara yardım ediyorum ama kusura bakmasınlar görev tanımımın dışına çıkmam idari islere asla bakmam isteyemezler de böyle şey… İsterlerse siz de benim dersime girin o Zaman hocam ya da bir tahtaya imaj atılacaktı onu yapın derim.. Derim yanı :) Çünkü elimden geleni yapmaya çalışıyorum, okulda ben olmazsam işler aksar bunu da farkındalar.. Anadolu lisesinde çalışıyorum ve müdürüm iyi ki norm göstermişiz ne kadar rahat ediyoruz hoca hanim sayesinde deyip duruyor… 3. Yılıma girdim bu okulda da. Binalara karşın benim çok rahat olduğumu çalışmadığımı söyleyen öğretmen arkadaşlarda var haha :) Öğretmenler odasında 2 saat üst üste otur göze batıyoruz hemen ama umurumda değil gerçekten... Siz duruşunuzu belli edin hocam onlar size ayak uydursun. İsin çok zor zırt pırt çağırıyorlar sadece derse girip çıkmıyorsun diyen öğretmenler arkadaşlarım da var... Su soruları soruyorum ben kendime okulda bir eksiklik var mı benim yapacağım? Yok... Dersime girip düzgünce anlatıyor muyum? Evet... O zaman hadi öğretmenler odasında çay içelim :)” (M-256143)

3.1.3. BT Öğretmenleri İle Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Daha önce de belirtildiği gibi BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri ve duyguları hakkında daha derinlemesine bilgi edinmek, açıklığa kavuşmayan ya da net biçimde anlaşılmayan noktaların ortaya çıkarılmasını sağlamak amacı ile tartışma formu ortamındaki katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Bu alt bölümde BT öğretmenleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular görüşme soruları temel alınarak sunulmuştur.

3.1.3.1.BT Öğretmenlerinin Okullarda Eğitim Verdikleri Dersler

BT öğretmenlerinin okullarda girdikleri ders sayının çok çeşitli olması nedeni ile geliştirecekleri mesleki kimliğin etkilenebileceği düşünüldüğünden, yapılan görüşmelerde öncelikle BT öğretmenlerine görev aldıkları süre içinde verdikleri derslerin neler olduğu sorulmuştur. BT öğretmenlerinin girdikleri dersler incelendiğinde, 10'dan fazla farklı dersin dile getirildiği görülmektedir (Çizelge 40).

Çizelge 40

BT Öğretmenlerinin Okullarda Eğitim Verdikleri Dersler

BT dersi dışında girilen dersler	**f**	**%**
Müzik	7	23.33
Beden eğitimi	4	13.33
Görsel sanatlar	4	13.33
İngilizce	4	13.33
Matematik	3	10.00
Fen ve teknoloji	2	6.67
Sosyoloji	2	6.67
Medya okuryazarlığı	2	6.67
Teknoloji ve tasarım	2	6.67
Trafik ve ilkyardım	1	3.33
Türkçe	1	3.33

Çizelge 40 incelendiğinde, BT öğretmenleri en fazla müzik (N=7), beden eğitimi, görsel sanatlar ve İngilizce dersine (N=4) girdiklerini belirtmişlerdir. Bu durum, BT öğretmenlerinin eğitim alıp almadığına ya da alanları ile ilişkisi olup olmadığına bakılmaksızın gereksinim duyulan herhangi bir alanda derslere girmek durumunda kaldıklarını göstermektedir.

3.1.3.2. BT Öğretmenlerinin BÖTE Bölümünü Tercih Nedenleri

Yapılan görüşmelerde, BT öğretmenlerinin bu mesleği tercih etme nedenlerini belirlemek amacı ile sorular yöneltilmiştir. Yanıtlar Çizelge 41'de görülmektedir. Çizelge 41'e göre, BT öğretmenlerinin çoğunlukla bölümü popüler olması nedeni ile tercih etmişlerdir (N=10). Bunun dışında atanma kolaylığı (N=8) ve girilen seçme sınavında puanlarının bu bölüme yetmesi (N=7) BT öğretmenleri tarafından sıklıkla dile getirilen diğer nedenler arasında yer almaktadır

Çizelge 41

BT Öğretmenlerinin Bölümünü Tercih Nedenleri

	f	**%**
Popülerlik	10	33.33
Atanma kolaylığı	8	26.67
ÖSS puanın yeterliliği	7	23.33
Öğretmen olma isteği	6	20.00
Meslek lisesinden mezun olma	5	16.67
Öğretmen/aile/arkadaşların yönlendirmesi	4	13.33
Bilgisayara ilgi duyma	3	10.00

. Verilen yanıtlar, BT öğretmenlerinin çoğunun mesleği isteyerek seçmediklerini göstermektedir. Meslek seçimi ile ilgili olarak iki BT öğretmeni şunları söylemiştir:

"Hayalim öğretmenlik değildi. Ama garanti diye seçtik. Sosyoloji okumak isterdim.(4-K)"
"…bilmiyorduk, iyidir dediler bilgisayar iyi dediler, öylelikle seçtim. Sözelciydim aslında. Hukuk ya da başka sözel bölüm okuyabilirdim. Burası oldu. (9-E)"

Yapılan görüşmelerde, çok az sayıda BT öğretmeni (N=3) hem alanı sevdiği için ve hem de öğretmenlik mesleğini yapmak istediği için bölümü tercih ettiğini ve mesleğinden memnun olduklarını belirtmiştir. Öte yandan, başkalarının yönlendirmesi sonucu bölümü tercih eden BT öğretmenleri, mutsuzlukları ve pişmanlıklarıyla birlikte, mesleği sürdürmek istemediklerini vurgulamışlardır. İki BT öğretmeni bu durumu şöyle dile getirmiştir:

"Dayım vardı matematik öğretmeni. Yeni çıkmış, önü açık dedi. Ne olduğunu bilmeden geldim. Pişmanım tabi. Aslında matematik öğretmeni olmak istiyordum. …Tabiki fırsatım olsa bırakırım bu mesleği, niye sürdüreyim ki (5-E)"
"İsteyerek geldim, çalışma şartları çok uygun, ben bu işi seviyorum ve iyi başardığımı düşünüyorum. Benim beklentilerimi karşılıyor. Öğretmenim çocukla uğraşıyorum bunun bir geri dönüşü var tatmini var.(3-K)"

3.1.3.3.BT Öğretmenlerinin Diğer Alan Öğretmenlerinden Farklı Özellikleri

Yapılan görüşmede, BT öğretmenlerinin diğer alan öğretmenlerinden farklı olarak sahip olması gereken özelliklerin olup olmadığı belirlenmek istenmiştir. Alana özgü sahip olduklarını düşündükleri özelliklerin onların mesleki kimliklerinin parçası olduğu düşünülmektedir. BT öğretmenlerinin ilgili soruya verdikleri yanıtlar Çizelge 42'de görülmektedir.

Çizelge 42 incelendiğinde, yanıtların bireysel özellikler ve öğretmenlik mesleği ile ilişkili özellikler olmak üzere iki tema altında toplandığı görülmektedir. Yapılan görüşmelerde, BT öğretmenlerinin yaklaşık yarısı kendilerinin öncelikli olarak sürekli gelişen ve yenilenen bir alana sahip oldukları için, diğer öğretmenlerden daha fazla gelişime açık olmaları gerektiğini belirtmişlerdir (N=14). Öte yandan, daha fazla sabırlı olmaları (N=10), problem çözebilme becerisine sahip olmaları (N=9) ve iletişim becerilerinin yüksek olması (N=9) sahip olmaları beklenen diğer özellikler arasındadır.

Çizelge 42

BT Öğretmenlerinin Diğer Alan Öğretmenlerinden Farklı Olarak Sahip Olduğu Özellikler

		f	%
Bireysel özellikler	Kendini geliştirme-yeniliğe açıklık	14	46.67
	Sabırlı olma	10	33.33
	Problem çözebilme	9	30.00
	İletişim becerisi yüksek olma	9	30.00
	Daha fazla fedakâr olma	7	23.33
	Enerjik ve çalışkan olma	5	16.67
	Yardımsever olma	5	16.67
	Teknik becerilere sahip olma	4	13.33
	Stres yönetebilme	2	6.67
Mesleki özellikleri	Sınıf yönetebilme	12	40.00
	Özlük haklarını bilme	6	20.00
	Öğretim programına hakim olma	4	13.33
	Dikkat ve ilgi çekebilme	3	10.00
	Farklı öğretim yöntemi kullanabilme	3	10.00
	Gereksinim belirleyebilme	2	6.67
	Mesleğini sevme	2	6.67

BT öğretmenleri bu özellikleri şöyle dile getirmiştir:

"Teknoloji ile içiçe olmalı. Diğer öğretmenler kendilerini meslekleri ile ilgili standart bir seviyede tuttuklarında bu onları 5-10 yıl idare eder, ama bilgisayar öğretmeninin böyle bir şansı yok. Bunu yapabilmesi için her yıl bilgilerini tazelemeli. Sürekli devinim içinde olan bir bölüm. Araştırmacı olmalı. Yeniliklere açık olmalı. Gelişmeleri yakından takip etmeli (3-K)"

"Değişime kesinlikle direnç göstermemeli. Her zaman yeniliğe açık olmalılar. Daha enerjik, çalışkan olmalılar. İşimiz derste bitmiyor. Telefonlar susmuyor. Bu en yakın arkadaşınız da oluyor. …Seminer döneminde okul müdürünün PC formatlanır, arkadaşlara yardım edilir. Size günde en az 50-60 tane soru gelir. Bu noktada sabırlı olmalısınız ve yardımsever olmalısınız. Sizin tamamen gelişime açık olmanız lazım, biraz daha anlayışlı olmanız lazım. (8-K)"
"Sabırlı olması lazım. İletişiminizin de oldukça iyi olması gerekir. Öğrencilerle kurulan iyi iletişim onların sizin dersinizi ciddiye almasında bence önemli bir nokta. (11-E)"

Belirtilen özelliklere ek olarak, BT öğretmenlerinin sahip olması gereken bireysel özelliklerle ilgili olarak, fedakâr olma (N=7), enerjik ve çalışkan olma (N=5) ve yardımsever olma (N=5) da dile getirilmiştir. İlk bakıldığında belirtilen özelliklerin tüm öğretmenlerde olması gereken özellikler olduğu görülse de, BT öğretmenleri kendilerinin diğer alan öğretmenlerinden daha fazla bu özelliklere sahip olmaları gerektiğini vurgulamışlardır. Çünkü BT alanı pek çokları için yenidir ve okullarda teknolojinin kaynaştırılması noktasında BT öğretmenlerinden beklenenler fazladır. Bu durumu BT öğretmenleri şöyle dile getirmişlerdir:

"… Saydığım özellikler ilk bakışta tüm öğretmenlerin sahip olduğu özellikler olarak görülüyor belki ama BT öğretmeni bu özelliklere daha fazla sahip olmalı. Bu onların mesleklerinin bir gereği bence. Yoksa bu işi yapmaları mümkün değil. (29-E)"
"Kişiliğinize bu mesleğin uygun olması lazım. Saydığım tüm özelliklere fazlası ile sahip olmanız lazım. Evet, bu ağır bir iş. Öğretmen özellikleri sayıldığında bütün erdemleri sayarsınız. Yeni bir alan geldiğinde BT gibi, kuralları belli olmayan, öğretmenleri yeni olduğu için nitelikleri belli olmayan bir alan geldiğinde daha da fazla niteliğe ihtiyacınız oluyor. En iyilerin BT öğretmeni olması gerekiyor. Diğer öğretmenlerden farkınızı bilerek hareket etmeniz gerekiyor. (3-K)"

BT öğretmenlerinin sahip olması gereken özelliklerle ilgili bir diğer boyut sahip oldukları meslek bilgisi ile ilgilidir. Yapılan görüşmelerde BT öğretmenleri en fazla sınıf yönetimi becerisine vurgu yapmışlardır (N=12). Dersin uygulamalı bir ders olması ve BT sınıflarının eski ve kalabalık olması nedeniyle BT sınıflarında ders işlenmesinin zorluğunu belirten bu öğretmenler, etkili öğretim süreci için sınıf yönetimi becerisinin olmazsa olmaz olduğunu düşünmektedirler. Bir BT öğretmeni sınıf yönetimi becerisinin önemi ile ilgili şöyle söylemiştir:

"Dersimiz uygulama ders olduğu için bu öğretmen çok farklı şeylerle karşılaşabilir. Sınıf yönetimi kabiliyeti daha yüksek olmalı. …Uygulama işin içine girdiğinde birçok özelliği bir arada bulundurmak zorundayız. Öğrenci bir açık yakaladığında sizi başka taraftan da yakalıyor. Bu yüzden dikkat etmeliyiz. İnanın ben de ilk zamanlar çok zorlandım ama zamanla öğrencileri tanıdıkça bu becerileriniz gelişecektir. Verimli bir ders işlemek istiyorsanız önce sınıfı yönetmeniz gerekmektedir. (30-K)"

Mesleki özelliklerle ilgili, BT öğretmenleri tarafından dile getirilen bir diğer boyut özlük haklarını, görev ve sorumluluklarını bilme ile ilgilidir (N=6). Bu öğretmenlere

göre, BT öğretmenlerinin haklarını bilmemesi durumunda onu kullanmak isteyen, ara eleman olarak gören kişiler fazla olacaktır. Bir BT öğretmeni özlük hakları ile ilgili olarak şöyle söylemiştir:

> "… Bir de BT öğretmenleri haklarını bilmeli. Yoksa çok ezilir, daha ilk yıllarında yıkılır, tükenir. Kullanılmaya, ezilmeye açık bir alan olur eğer öğretmen haklarını bilmezse. Ben ilk göreve başladığımda müdürle nasıl iletişim kuracağımı bilemedim. Sorun yaşamayayım diye istediklerini hep yaptım. Ama gerçekten bilmiyorum neleri yapıp neleri yapmamam gerektiğini. Sonradan öğrendim hep. Bu yüzden tüm BT öğretmenleri bunları bilmeli ve haklarına sahip çıkmalı. (12-E)"

Bunlar dışında, dersin öğretim sürecinde dikkati çekme (N=3), güdüleme (N=3) ve etkili öğretim için farklı yöntemleri kullanabilme (N=3) boyutları da BT öğretmenleri tarafından dile getirilmiştir. Özellikle, BT sınıflarında verimli öğretim süreci geçirebilmek için BT öğretmenlerinin belirtilen becerilere sahip olması gerektiği düşünülmektedir.

3.1.3.4.BT Öğretmenlerin Benlik Algıları

BT öğretmenlerin sahip oldukları mesleki kimlik göstergelerini belirlemek amacı ile onlara BT öğretmeni olarak kendilerini nasıl tanımladıkları, kendilerini mesleklerinde nasıl gördükleri gibi sorular yöneltilmiştir. BT öğretmenlerinin sorulan sorulara verdikleri yanıtlar Çizelge 43'de görülmektedir.

Çizelge 43

BT öğretmenlerinin Benlik Algıları

		f	**%**
Öğretmenlikle ilgili algılar	Öğrencilere rehber olan	5	16.67
	Öğrencileri gerçek hayata hazırlayan	4	13.33
	Öğretmenlerin öğretmeni olan	2	6.67
	Herkesten bir şeyler isteyebilen	1	3.33
	Mucize yaratan	1	3.33
	Gereksinim duyulan	1	3.33
	Toplam	**9**	**30**
Öğretmenlik dışındaki algılar	Teknik eleman	9	30.00
	Müdür/müdür yardımcısı	6	20.00
	Ne iş yaptığı belli olmayan öğretmen	4	13.33
	İnternet kafeci	4	13.33
	Boş ders öğretmen	2	6.67
	Memur	1	3.33
	Toplam	**21**	**70**

Çizelge 43 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin yaklaşık %30'unun kendisini öğretmen olarak gördüğü, %70'inin ise öğretmen olarak görmediği belirlenmiştir. Kendini öğretmen olarak tanımlayan kişiler en fazla; öğrencilere rehber olan (N=5) ve öğrencileri gerçek hayata hazırlayan (N=4) öğretmen olduklarını vurgulamışlardır. Bu BT öğretmenleri; benliklerini öğrencilerin hayatlarında önemli ve değerli bir noktada görmektedirler. Bir öğretmen benlik algısı ile ilgili şöyle söylemiştir:

> "Temel eğitimin amacı vardır ya çocuğu hayata hazırlamak, onlara rehberlik etmek, tamamen bunu gerçekleştirmeye en yakın alan öğretmeniyiz. …Kendi amacını kaybetmemiş yegâne alan öğretmeni olarak görüyorum. Çocukları gerçekten gereksinim duyduğu için dersinize geliyor, meslek sahibi olmak için değil. Hayatın kendisi bu alan."(8-K)

Görüşme yapılan BT öğretmenlerinin yarısından fazlası kendisini öğretmen olarak göremediklerini belirtmişlerdir (N=21). Bu durum, forum ortamındaki bulgularla da benzerlik göstermektedir. Özellikle, okullarda üstlenmek zorunda kaldıkları görev ve sorumluluklar, BT öğretmenlerini teknik eleman (N=9), okulun müdür /müdür yardımcısı (N=6), internet kafeci (N=4) ve ne iş yaptığı belli olmayan öğretmen (N=4) biçiminde benlik algısı oluşturmaya itmiştir. Örneğin, bir BT öğretmeni okuldaki görevlerini ve oluşturduğu benlik algısını şöyle dile getirmiştir:

> "…sadece öğretmen değil, dersine girip çıkacak, okulun işlerini de yapacak kişiyiz. Her şeyden anlamak zorundayız. O kadar çok görevimiz var ki. Mesela kamera sistemi, telefon hattı. Her şeyden anlamamız gerekir. Birinin bilgisayarı wifi görmez, bilgisayar öğretmenini çağırır. Aslında bunlar bilgisayar öğretmeninin görevi değildir. Ben tamirci de oldum, yönetici de, internet kafeci de. (19-E)"

3.1.3.5.BT Öğretmenlerinin Okullardaki Görev ve Sorumlulukları

Yapılan görüşmelerde BT öğretmenlerinin benlik algılarını etkileyen görev ve sorumlulukların neler olduğunu belirlenmek istenmiştir. BT öğretmenlerinin ilgili sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde BT öğretmenlerinin okullarda üstlendikleri görevler Çizelge 44'de görüldüğü biçimde belirlenmiştir. Çizelge 44 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin okullarda teknik görevler, öğretim ile ilgili görevler ve yönetimsel görevlerle ilgilendikleri belirlenmiştir. Üstlendikleri görevler incelendiğinde, BT öğretmenlerinin okullarda öğretim ile ilişkili görevlerden çok teknik görevlerle ilgilenmek zorunda oldukları görülmektedir. Ortaya çıkan bu tablo, BT öğretmenlerinin benlik algılarının öğretmenlikten neden uzaklaştığını daha net biçimde ortaya koymaktadır.

Çizelge 44

BT Öğretmenlerinin Okullardaki Görev ve Sorumlulukları

		f	%
Teknik görevler	Okulun teknik-bakım görevlerini yapma	21	70.00
	Öğretmenlere teknik destek sağlamak	8	26.67
Öğretimsel görevler	Öğretim programını işleme	20	66.67
	Fatih projesi öğretmen eğitimleri verme	12	40.00
	Eğitim ortamını hazır hale getirme	7	23.33
	Veli-öğrenci seminerleri düzenleme	3	10.00
Yönetimsel görevler	Okul yöneticinin görevlerini gerçekleştirme	18	60.00

Yapılan görüşmelerde BT öğretmenlerinin, okullarda derslerinin etkili öğretimi sağlama, öğretmen ve veli eğitimlerini düzenleme biçiminde görevleri gerçekleştirmek istemelerine karşın, kendilerinden beklenen görevlerin gereksiz ve fazla olması nedeniyle bunu gerçekleştiremedikleri ve bu yüzden kendilerini öğretmen olarak göremedikleri belirlenmiştir. Bir BT öğretmeni yaşadıklarını şöyle dile getirmiştir:

> "Ben öğretmeniyim dimi, bilişim teknolojileri öğretmeni. Ama e-okula fotoğraf da yüklemem isteniyor, dönem başında ders programını hazırlamam da, karneleri basmam da. Size bilgisayar ve diğer tüm elektronik tamirlerden bahsetmiyorum bile, onlar zaten var. Eee ben ne öğretiyordum.(12-E)"

Yapılan görüşmelerde bazı BT öğretmenleri, özlük haklarını tam olarak bilemedikleri için ya da görevi olmayan işleri yönetici ve diğer öğretmenlerle sorun yaşamamak adına kabul etmek zorunda kaldıkları için, görev ve sorumluluk bağlamında sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir (N=6). İstemeyerek kabul edilen bu görevlerin hem duygusal anlamda hem de mesleki kimlik anlamındaki etkisini bir BT öğretmeni şöyle dile getirmiştir:

> "Öğretmenlerle sorun yaşamamak için yardımcı olmaya çalışıyorum. Bazen onların benim bu iyi niyetimi kullandıklarını hissediyorum. O zaman çok üzülüyorum ve beni tamirci gibi gördüklerini düşünüyorum. (19-E)"

3.1.3.6.BT Öğretmenlerinin Okul Yöneticileri, Diğer Alan Öğretmenleri, BT Alan Öğretmenleri ve Velilerle Kurdukları İletişim

BT öğretmenlerine okul yönetimi, okullarındaki alan öğretmenleri, diğer BT öğretmenleri ve veliler ile kurdukları iletişimleri belirlemeye yönelik sorular yöneltilmiştir. Öğretmenlerin okullarda kurdukları iletişimin dağılımı Çizelge 45'de görüldüğü biçimdedir.

Çizelge 45

BT Öğretmenlerin Okul Yöneticileri, Diğer Alan Öğretmenleri, BT Alan Öğretmenleri ve Velilerle Kurdukları İletişim

	İyi		Fena Değil		Kötü	
	f	%	f	%	f	%
Okul yönetimi ile iletişim	8	26.67	13	43.33	9	30.00
Diğer öğretmenlerle iletişim	15	50.00	11	36.67	4	13.33
BT öğretmenleri ile iletişim	7	23.33	8	26.67	15	50
Veliler ile iletişim	5	16.67	12	40.00	13	43.33

Çizelge 45 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin okullarda okul yöneticileri, meslektaşlar ve velilerle kurdukları iletişimi orta düzeyde ya da kötü olarak değerlendirildikleri dikkati çekmektedir. Öte yandan, diğer alan öğretmenleri ile kurulan iletişim çoğunlukla iyi olarak değerlendirilmiştir. Kurdukları iletişimi neden bu biçimde değerlendirdikleri incelendiğinde, BT öğretmenlerinin özellikle okul yöneticilerinin bilgisizlikleri, baskıları ve gereksiz istek ya da beklentileri karşısında iletişim sorunu yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Okul yönetimi ve diğer alan öğretmenleri tarafından kendilerine ve alanlarına değer verilmediğini belirten BT öğretmenleri, diğer öğretmenlerin istekleri karşısında yorulduklarını, iletişim kurmak istemediklerini ve duygusal anlamda olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir (N=11). Velilerle ise, dersler seçmeli iken kurulamayan iletişimin, derslerinin notla değerlendirilmeye başlanması ile birlikte daha iyi duruma geldiği vurgulanmıştır. İki BT öğretmeni diğer alan öğretmenleri ve velilerle kurulan iletişim ile ilgili şöyle söylemiştir:

> "İnanın bıktım artık. Beni görür görmez, hocam bilgisayarımın şusu bozuldu, hocam hangisini alayım, hocam şunu bir yazar mısınız siz hızlı yazarsınız, hocam internet yok bir bakar mısınız? İnanın sorularla karşılaşmamak için öğretmenler odasına gidesim gelmiyor. Bir gün fotoğraf makinesini getirip sen anlarsın diyen öğretmen bile oldu. Resmen tamirci gibiyim onların gözünde. Artık hayır demeyi, sorularına cevap vermemeyi, siz yapabilirisiniz demeyi öğrendim. (16-E)"
>
> "Ders zorunlu olduğundan beri velilerle iletişim kurmaya başladım, daha öncesinde hiçbir veli görüşmeye gelmemişti. (5-E)"

BT öğretmenlerine, yaşadıkları sorunlar karşısında destek sağlayacak alanın yine kendi alanında görev yapan BT öğretmenlerinin olması beklenirken; onlarla kurulan iletişimin iyi olarak değerlendirilmemesi dikkati çekmektedir (N=15). Yapılan görüşmelerde, birbirleri ile bilgi alışverişi yaparak gelişimlerini destekleyebilecekleri, sorunları tartışarak birlikte çözüm önerileri getirebilecekleri halde, BT öğretmenlerinin alanlarına yönelik istek ve beklentilerinin farklı olmasının, süreç içinde oluşan boş vermişliğin ve birlikte harekete geçememenin iletişimi zayıflattığını belirtilmiştir (N=8).

Bir BT öğretmeni BT öğretmenlerinin aralarındaki iletişim sorununu ile ilgili şöyle söylemiştir:

> "Zümre toplantılarının çok iyi bir şekilde gerçekleşmesi gerekiyor. Çünkü en büyük sıkıntı yaşayan meslek gruplarından biri biziz okullarda. İyi iletişim kurmamız gerek aslında. Ortak bir tutum sergilememiz gerekiyor, ama olmuyor. Bu sergilenmediğinde böyle sorunlar oluyor. Çünkü herkes farklı şeyler istiyor, kimi ders, kimi BTR, kimi kitap… Ortaklık yok (28-K)"

Yapılan görüşmelerde, iletişim anlamında kurumlarında sorun yaşamadığını belirten BT öğretmenleri de bulunmaktadır. Kurdukları iletişimi çok iyi olduğunu belirten bu BT öğretmenlerinin; okullarda üstlenmeleri gereken görev ve sorumlukların bilincinde olduğu (N=4), kendisine baskı yapmayan yöneticiye sahip oldukları (N=3), kendini ve mesleklerinin değerini ve önemini hisseden öğretmenler (N=3) oldukları dikkati çekmektedir. Bu durum, BT öğretmenlerinin geliştirmiş olduğu mesleki kimlik ile kurdukları iletişimin ilişkili olduğunu göstermektedir.

3.1.3.7.BT Öğretmenlerinin Öğretim Sürecinde Kendilerinde Gördükleri Güçlü ve Zayıf Yönler

BT öğretmenlerinin öğretim süreçlerini ayrıntılı biçimde incelemek adına öğretim sürecinde kendilerinin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemeye yönelik sorular yöneltilmiştir. BT öğretmenlerin sorulara verdikleri yanıtlar Çizelge 46'da görülmektedir.

Çizelge 46

BT Öğretmenlerinin Öğretim Sürecinde Kendilerinde Gördükleri Güçlü ve Zayıf Yönleri

		N	%			N	%
Güçlü Yönleri	İletişim kurma	9	30.00	**Zayıf Yönleri**	Sınıf yönetimi	10	33.33
	Sınıf yönetimi	6	20.00		Zaman yönetimi	7	23.33
	Görsel materyal desteği sağlama	5	16.67		Öğretimin değerlendirilmesi	5	16.67
	Dikkat çekme	5	16.67		Teknik sorunlara çözüm bulma	4	13.33
	Güdüleme	5	16.67		Dikkat çekme	3	10.00
	Öğretim sürecini planlama	3	10.00		İletişim kurma	3	6.67
	Bilgiye hızlı erişim	3	10.00		Kendini geliştirme	2	6.67
	Materyal geliştirme	2	6.67		Yumuşak huylu olma	2	6.67
	Teknik sorunlara çözüm bulma	2	6.67		Mesleğini sevme	1	3.33
	Gerçek hayatla bağlantı kurma	2	6.67				
	Zaman yönetimi	1	3.33				

Çizelge 46 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin öğretim sürecinde kendilerini en fazla iletişim (N=9) ve sınıf yönetimi (N=6) boyutlarında güçlü gördükleri belirlenmiştir. Bunu öğrencilere görsel materyal desteği sağlama (N=5), öğrencilerin dikkatini çekme (N=5), öğrencileri güdüleme (N=5) izlemektedir. BT öğretmenleri en fazla sınıf yönetimi (N=10) ve zaman yönetimi (N=7) konusunda sıkıntı yaşamaktadır. Bunu, öğretimin değerlendirilmesi (N=5), teknik sorunlara çözüm bulma (N=4) ve öğrencilerin dikkatini çekme (N=3) izlemektedir.

BT öğretmenlerin dile getirdikleri güçlü ve zayıf yönler karşılaştırıldığında, bazı temaların öğretmenlerin güçlü ve zayıf yönlerinde ortak olduğu dikkati çekmektedir. Özellikle sınıf yönetimi, zaman yönetimi, iletişim, dikkat çekme, teknik sorunlara çözüm bulma ortak belirtilen özellikler arasındadır. İki BT öğretmenleri sahip oldukları güçlü ve zayıf yönleri ile ilgili olarak şöyle demişlerdir:

> "Öğretim sürecini de güzel planlıyorum. Ne zaman ne yapılması gerektiğine, öğrencilerin dikkati dağıldığında hemen bir video izleterek, dersin ilk süresini etkili biçimde kullanarak bunu gerçekleştiriyorum. Videolar dışında animasyonlar ve farklı görseller de kullanıyorum. Bu konuda iyi olduğumu düşünüyorum. Öğrencilerin dikkatini çekmek ve ders boyunda onların etkinlikleri yapmasını sağlamak zor bir iş. Ama ben bunu başarıyorum. (27-E)"
> "Ders işlerken farklı yöntemleri uygulamaya çalışıyorum ama bu noktada yetersiz kalıyoruz. Zamanı yönetemiyoruz. Ama nedense ben zamanı ayarlama konusunda yıllar geçse de sorun yaşıyorum. Bazı sınıflarda sınıf yönetiminde de zorlanıyorsunuz. Bir sınıfta çok güzel ders işlerken bir sınıfta dur, sus konuşma demekten aynı konuyu tamamlayamıyorsunuz, bu belki de hala benim sınıf yönetiminde eksiklerim olduğunu da gösterir sanırım. (30-K)"

Yapılan görüşmelerde dikkat çeken noktalardan biri de, bir öğretmenin mesleğini severek yürütmediğini, kendilerini geliştirmek için çaba göstermek istemediğini ve öğrencilerle iletişim kurmaktan bile çekindiğini söylemesi ve bu nedenle öğretim sürecinde kendini güçlü görmediğini belirtmesidir. BT öğretmeninin bu açıklaması, mesleği sevmenin öğretim süreci üzerindeki etkisini göstermektedir. Mesleğini sevmediğini dile getiren bu BT öğretmeni zayıf yönleri ile ilgili şöyle söylemiştir:

> "Zayıf olduğum yönler: Ders anlatmak. Çok fazla konuşmak. Ben çok fazla konuşmayı sevmiyorum. Ders anlatmayı sevmiyorum. İletişim de kurmak gelmiyor içimden. Mesleğimi sevmiyorum, o yüzden derste bir şey yapmak istemiyorum. Dersi de bir saate anlatıyorum, 2 saat fazla geliyor, ben de serbest bırakıyorum. (23-E)

3.1.3.8.BT Öğretmenlerine Göre İyi Bir BT Öğretmeni Olmalarının Önündeki Engeller

Tartışma ortamında BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapıları ve duyguları üzerindeki engeller belirlense de görüşmelerle BT öğretmenlerinin mesleklerinde iyi bir BT öğretmeni olmalarını engelleyen durumlar derinlemesine incelenmek istenmiştir. BT

öğretmenlerinin iyi bir öğretmen olmaları önündeki engellerin neler olduğuna ilişkin soruya verdikleri yanıtlar Çizelge 47'de görülmektedir.

Çizelge 47

İyi Bir BT Öğretmeni Olmalarının Önündeki Engeller

	f	**%**
Okullardaki altyapı sorunları	20	66.67
Okullardaki iş yükü	12	40.00
Derse verilen değer	12	40.00
Öğretim programı	11	36.67
Kalabalık sınıflar	10	33.33
MEB'in BT dersi ile ilgili politika eksikliği	10	33.33
Okul yönetimi	7	23.33
Görev tanımındaki belirsizlikler	6	20.00
Üniversite eğitimi ve desteği	5	16.67
Mesleğini sevme	2	6.67
Hizmetiçi eğitimlerin niteliği	1	3.33

Çizelge 47 incelendiğinde, BT öğretmenlerin yarısından fazlasının ilk olarak dile getirdiği engelin altyapı olduğu (N= 20) dikkati çekmektedir. Ardından en fazla iş yükü (N=12), dersin değeri (N=12), öğretim programı (N=11), kalabalık sınıflar (N=10) ve MEB'in dersle ilgili politika eksikliği (N=10) yer almaktadır. Bazı BT öğretmenleri konu ile ilgili olarak şöyle söylemişlerdir:

> "Altyapı çok önemli. Bize malzeme verecek ki biz dersimizi uygulamalı işleyelim, klasik yöntemden uzaklaşalım. Diğer branşlara göre en büyük zorluğu biz yaşıyoruz. Her konuda. En büyük sıkıntı teknik sıkıntılar. (12-E)"
>
> "En büyük sıkıntım dersin ders programı benim için çok sıkıntılı. Rezalet durumda. Bu yaz ders programını kendim yazmayı istiyorum. Müfredattan bahsediyorum. Dersin ismini değiştirerek geldiler, ders içeriğinde de düzenleme yapılmalıydı. Hala 10 yıl önceki konular, müfredat var ve hala bunu uygulamaya çalışıyoruz. MEB artık bu konuda bir şeyler yapmalı. Bazı konular uzun, kısa oluyor, bazılarını öğrenci anlamıyor, bazıları gereksiz oluyor. En büyük sorun bu bende. (4-K)"
>
> "Milli eğitim bizim için en büyük engel. Aldığı kararlara baksanıza. Siz hangi karardan sonra çok güzel bir şey yaptı dediniz bizimle ilgili. Bir son aşırı baskıdan sonra sırf bizi susturmak için dersleri zorunlu yaptın, onun öncesine kadar izlenilen politikaya bakar mısınız? Takip edemiyorduk onanları. Bu yüzden bizim iyi bir öğretmen olmamızı engelleyen ilk şey milli eğitimin kendisidir. (12-E)"

BT öğretmenlerin dile getirdiği iyi bir öğretmen olmanın önündeki engeller incelendiğinde, doğrudan ya da dolaylı bir biçimde MEB'in BT öğretmenleri ile ilgili almış olduğu kararlar ve düzenlemelerinin etkisinin olduğu dikkati çekmektedir. Örneğin, derse değer verilmediğini belirten BT öğretmenleri, bunu ders saatlerine ve öğretim programına bağlarken; öğretim programının yetersizliği nedeni ile sorun yaşadığını belirten BT öğretmenleri ise, yine MEB'in plansızlığına vurgu yapmaktadır.

Okullarda pek çok iş yükü ile uğraştıkları için sorun yaşadığını belirten BT öğretmenleri de, aslında temel sorunu görev tanımlarındaki belirsizliğe bağlamışlardır. Bu noktada, yapılan görüşmelerle birlikte, MEB'in öğretmenlerin mesleklerini sürdürme sürecindeki olumsuz etkisi çevrimiçi tartışmalardan sonra bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Öte yandan, az sayıda da olsa bazı BT öğretmenleri, öğretmen eğitimi sürecinde aldıkları eğitimleri değerlendirerek bu eğitimlerin niteliksizliğinin öğretim sürecinde sorunlar yaşanmasına neden olduğunu belirtmiştir (N=5). Bu boyut, çevrimiçi ortamda çok sınırlı bir biçimde dile getirilirken; görüşülen BT öğretmenlerinin yaklaşık %17'si tarafından dile getirilmiş olması dikkat çekicidir. Bu noktada, BT öğretmen eğitimlerinin niteliğinin tartışılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bir BT öğretmeni üniversitedeki eğitimi şöyle eleştirmiştir:

> "Üniversitede teknik anlamda çok iyi yetişsek de öğretmenlik anlamında iyi bir eğitim aldığımı söyleyemeyeceğim. İlk atandığımda sudan çıkmış balık gibiydim. Ne yapacağım, nelere dikkat edeceğim, nasıl yapacağım hepsi birbirine girdi inanın. Teoride mükemmelim, eminim ama uygulamada inanılmaz zorladım. (28-K)"

3.1.3.9.MEB Kararlarının BT Öğretmenlerinin Mesleki Kimlikleri ve Duyguları Üzerindeki Etkisi

Yapılan görüşmelere göre, MEB kararlarının BT öğretmenlerinin mesleki kimlikleri üzerindeki etkisi Çizelge 48'de yer almaktadır.

Çizelge 48

MEB Kararlarının BT Öğretmenlerinin Mesleki Kimlikleri Üzerindeki Etkisi

	f	**%**
Kendini değersiz-gereksiz hissetme	23	76.67
Gelecek beklentisini kaybetme	21	70.00
Kendini öğretmen gibi görememe	12	40.00
Görev ve sorumluklardan bıkkınlık yaşama	11	36.67
Öğretmenlik mesleğini yapmak istememe	10	33.33
Kendini, alanını ve öğretimini sorgulama	9	30.00
Mesleki değer geliştirememe	7	23.33
Başka alanlara yönelme	6	20.00
Kendine saygısını kaybetme	1	10.00

Yapılan görüşmelerde MEB kararlarının BT öğretmenlerinin duyguları üzerindeki etkisi ise Çizelge 49'da yer almaktadır.

Çizelge 49

MEB Kararlarının BT Öğretmenlerinin Duyguları Üzerindeki Etkisi

	f	%
Öfke	27	90.00
Mutluluk	26	86.67
Üzüntü	25	83.33
Bıkkınlık	23	76.67
Güvensiz	12	40.00
İsyan	12	40.00
Çaresiz	10	33.33
Tükenme	9	30.00
Korku	9	30.00
Umutsuz	6	20.00
Kıskanç	6	20.00
Ümit	5	16.67
Yalnızlık	3	10.00

Çizelge 48 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin MEB kararları ile birlikte en fazla değer (N=23), geleceğe bakış (N=21) ve benlik algıları (N=12) boyutlarında olumsuz etkilendikleri belirlenmiştir. Çizelge 49 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin MEB kararları ile birlikte en fazla öfke (N=27), üzüntü (N=25) ve bıkkınlık (N=23) duygularını hissettikleri görülmektedir. Olumlu duygulardan da yalnızca mutluluk duygusu (N=26) dile getirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen bu sonuçların tartışma formundaki sonuçlarla benzerlik gösterdiği dikkati çekmektedir.

MEB kararlarının mesleki kimlik ve duygular üzerindeki etkisine yönelik bazı BT öğretmenleri şöyle söylemişlerdir:

> "Tüm bu yaşananlar mesleki kimliğimi de çok olumsuz etkiledi. MEB bizi öğretmen olarak görüyor mu, dersimi gerekli bir ders olarak görüyor mu, bakış açısı belli değil. O noktada büyük bir sorun var. Geçen seneye kadar öğretmenlik anlamında istediğim hazzı alamıyordum. …MEB, öğretmenlik vasıflarını benden alıyor …Sizce yapılan işin adı öğretmenlik mi?(26-K)"
>
> "MEB kararları yüzünden süreçte umutsuzluğa düştüm, meslekten soğudum. Ben meslekte ilerlemeyi, hatta doktora yapmayı bile düşündüm. Ama askerden geldiğimde gördüm ki dersler kaldırılıyor, değişiklik yapılıyor ben gelecek göremedim ve meslekten soğudum. Mesleği yapmak bile istemiyorum. Tükendim ben ya. İnan tükenmişlik sendromu yaşıyorum. İlk yıllarda koşturuyordum bir istek vardı ama gittikçe bu istek tükendi bitti. Artık istemeye istemeye yapılan bir iş halini aldı ve işkenceye dönüşmeye başladı. Şimdi eczacılık okuyorum bir taraftan. Bunu yapabiliyorsam yapayım dedim ve bitireceğime inanıyorum... Başka bir şey yapmak isteyen çok kişi var çevremde. (2-E)"
>
> "Gelecekle ilgili düşündüğümüzde içinden çıkamıyorsunuz. …Umutsuzluk, kaygılı oldum gelecekten. Milli eğitim beni normal bir memur olarak atayacaktı. Ki hala böyle bir sürecin içindeyiz ama bunu bilmiyoruz. Kaygı her zaman var. Umudum da dersi geçtim eğitimde yapılanlardan sonra git gide azalıyor. İyice umutsuzluğa düşmek istemiyorum. O zaman ne dersimden ne de yapacağım işten zevk alırım. Bir umudum var ama ama işte. Git gide azaltıyor bu umudum. (14-E)"

> "Milli eğitimin bana hissettirdiği en önemli duygu; kardeşim bu kadar mı uygulamadan uzaksınız siz. Hiç bunlar bu işi bilmiyor hissi uyandırdı milli eğitim bende. Güven duymuyorum. Anlayacaklar diye beklediğimiz zamanlar olmuştu ama artık umut da kalmadı. Artık öğrenci de tanımıyorlar, sistem de tanımıyorlar dediğim için artık ben de milli eğitim için yine bunlar olmayacak bir şey diyorum (8-K)"
> "…Örneğin dersimiz seçmeli hale getirildi. Bazı şeylerin belli bir standarttı yok ve bu da bizi gerçekten yıldırdı. Yine mi bizimle uğraşıyorlar diyoruz. Ben üniversitede okurken bizim dersler 2şer saati, sonra seçmeli oldu ve ben bu bölümü neden okuyorum dedim. Sonra seçmeli falan neyse ben bir şekilde atanayım da dedim, gerisi kolay dedim. Atandıktan sonra durumun daha zor olduğunu gördüm. Seçmeli ders öğretmeni olarak okullarda pek olmadık. Öğretmenlik verimimiz düştü. Milli eğitim bakanlığının gözden çıkardığı öğretmen olduk. Bizim zamanımızda bizim gibi dersi seçmeli olan kimse yoktu, bir tek biz vardık. Bu da bizim öğretmen olarak algımızı düşürüyor. İnsan kendini değersiz hissediyor maalesef. Bölümü seçtiğim için pişman oldum. Puanları çok yüksekti. Ve şansımı değerlendiremedim diye hissetim. Bizden çok daha düşük puanlıların çok daha kıymet görüldüğünü gördüm. Ben sonuçta kişisel gelişimine önem veren biriyim. Donanımsal olarak o öğretmenlerden çok daha iyi bir yerde olduğumu düşünüyorum. Ama bakıyorum bir şekilde mesleki olarak kıymet göremedim ve bu beni çok üzdü.(9-E)"

BT öğretmenlerinin açıklamalarından da görüldüğü gibi, MEB yaptığı düzenlemelerle BT öğretmenlerini hem mesleki kimlik boyutunda hem de duygusal olarak oldukça olumsuz etkilemektedir. Görüşmelerde BT öğretmenleri, MEB'in kendileri ile ilgili almış oldukları kararları kendilerine yükledikleri görev ve sorumluluklar boyutunda da oldukça eleştirmişlerdir (N=8). Yapmak zorunda kaldıkları görevlerin fazlalığı ile birlikte okullarda kendilerine yöneticiler ve diğer öğretmenler tarafından nasıl bakıldığını dile getiren BT öğretmenlerinin özellikle değer ve benlik algısı boyutlarında olumsuz etkilendiği görülmektedir. İki BT öğretmeni konu ile ilgili şöyle söylemiştir:

> "Ben akşam 5'e kadar köle gibi çalıştırmaya çalışıyorum. Toplamda 30 saat ek ders verecekler. Klimanın filtresini yıkayan arkadaşlarım vardı, formatörsün diye. Köle gibi kullanıyorlar. Formatörlere asla değer vermiyorlar. Bu durumu açıklamaya çalıştığın zaman, yapacaksın, yapmak zorundasın, çocuklar bilgisayar biliyorlar, siz ne öğretiyorsunuz dedi o müdürüm bana. Ama inanın bu benim işim değil. Bizim dışımızda hiç kimse sınıfını temizlemiyor, ya da ona farklı bir görev verilmiyor, ders dışında, dersini anlatıp çıkıyor. Bunun karşılığında size bir teşekkür bile edilmiyor. Zorundaymış gibi gösteriliyorsunuz. Bu da yıpratıyor insanı inanın rahatsız ediyor. Mutsuz ediyor. Suçlu milli eğitim. Lanet olsun ne diyeyim (14-E)"
> "Ben kimim neyim diye sormaya başlıyorsunuz. Ben öğretmen miyim, tamirci miyim, hizmetli miyim neyim. Artık yeri geliyor öğrenciler de size öğretmen olup olmadığını soranlar oluyor ya da hocam sizin öğretmenlik de kıyakmış bütün gün bilgisayar sınıfındansınız diyenler oluyor... (28-K)"

MEB tarafından yaşanılan zorlukların ve olumsuzlukların nedenini sorgulayan bazı BT öğretmenleri, tüm bu yaşanılanların temelini MEB'in özellikle kendi alanları ile ilgili düzenli ve sistemli bir politikasının olmamasına bağlamıştır (N=10). Onlara göre, alınan kararlardaki tutarsızlık, kullanılan ifadelerin özensizliği ve farklı yorumlamalara

açık olması MEB'in ne kadar sistemsiz çalıştığını göstermektedir. İki BT öğretmeni MEB'in politika sorununu şöyle dile getirmiştir:

> "Tamamen günü kurtarmak için bir şeyler yaptı. BT öğretmenlerinin tepkileri artında hadi dersleri o zaman 2 saat yapalım diye sanki bize bağışta bulunuyormuş gibi bir durum söz konusu oldu. Yaptıkları iş bu. Formatörlük de günü kurtarma işiydi. Devletin okullarında bu işi yapacak kimse bulunmadığı için onların bizi kullanmasıydı. Aradığı elemandan bizim sayemizde kurtuldular. Milli eğitimin politikalarında zaten hiçbiri birbirini tutmuyor, tutarsızlık söz konusu. … Milli eğitimin BT öğretmenlerinin kendisini öğretmen gibi hissetmesini sağlayacak herhangi bir politikası yok (17-E)"
>
> "Genel olarak eğitim sistemi son 5-6 yıl içinde çok büyük skandallar, rezaletler yaşadı. Eğitim yapboz durumuna geldi. Kendi çıkarları düşünüldü. Eğitim siyasi bir obje gibi görülür oldu. Her yapılan çalışma aslında farklı bir amacın ürünü oldu. Ama hiçbir amaç bu kişilerin eğitimli yetişmesi ile ilgili değil kendi amaçları doğrultusunda yapıldığı için her bir değişiklik yeni bir skandalı doğurdu. Benim bölümünde de uçurum sayılabilecek değişiklikler yapıldı. Kendimi çok kötü hissettim. (6-E)"

Alanlarına yaşanılanlar karşısında kendilerini artık öğretmen gibi görmediklerini belirten BT öğretmenleri çözüm olarak, başka meslekleri yapmak için adımlar attıklarını (N=4) ya da başka meslek yapma adına arayış içinde olduklarını söylemişlerdir (N=7). Bu durum, BT öğretmenlerinin mesleki bağlılık anlamında yaşadığı sorunları daha net biçimde ortaya koymaktadır. İki BT öğretmeni yaşanılanlarla birlikte mesleki bağlılıklarının kalmadığını şöyle dile getirmiştir:

> "Mesleki kimlik belirsizlik var, önünü görememe, ben ne yapacağım bölüm mü değiştirsem, başka bir kuruma mı geçsem mi diye düşündüğüm de oldu. Ki milli eğitimde çalıştığım dönemde benim dersim zorunluydu, ben sıkıntı yaşamadım ama ben buna rağmen yaşadığım sorunlar oluyor tabi. İngilizce ya da matematiğe geçiş hakkınız var deseler, doğrudan ben bu bölümlere geçerim. Buna benim branşım demiyorum, mutsuzum ben. …Bunu keyifli hale getirmek, kendimi daha nasıl tatmin edebilirim arayışındayım ama bana deseler bölüm değiştirebilirsiniz, hemen geçerim. …Gelecekte bir şeylerin düzeleceği konusunda umudum da yok. Düşünemiyorum ki 10-15 yıl sonrasını göremiyorum. Bu durum beni ürkütüyor. (28-K)"
>
> "… kötü zamanlarım oldu çok yoruldum, pişman oldum. Keşke öğretmen olmasaydım dedim. Bilgisayar değil öğretmenlik zor geldi bana. Saygı sevgi göremediğiniz yerde her şey daha da zor oluyor canı çok acıyor insanın şuan ücretsiz izindeyim daha iyiyim ama döndüğümde daha umutsuz olabilirim. (8-K)"

MEB'in BT öğretmenleri üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik yapılan görüşmelerde, derslerin zorunlu dersler arasında yer alması ile birlikte, BT öğretmenlerini duygusal anlamda ve mesleki kimlik anlamında olumlu etkilediği ortaya çıkmıştır. Dersle ilgili yapılan düzenlemenin, özellikle değer, benlik algısı ve geleceğe bakış boyutlarında olumlu etkilendiğini belirten bu öğretmenler duygusal anlamda da mutluluklarını ve gelecek umutlarını dile getirmişlerdir (N=26). Konu ile ilgili iki BT öğretmeni şöyle söylemiştir:

"…kendimi biraz daha öğretmen gibi hissetmeye başladım. Bir sınav yaptım çocuklardan dönüt aldım. Nasıl öğrettiğimi gördüm, bir adım daha ilerledik. (15-K)"
"Biz bu sene çok güzel dönütler alıyoruz. İnşallah bütün okullarda dersimizin önemi kavranmıştır. İyi bir sene geçirdik. Umudumuz arttı ve artık dersin daha önceki sınıflara da gelmesini istiyor birçok arkadaşımız birçok velimiz, bilinçlendiklerini, eskiden daha yanlış şeyler yaptıklarını ama artık bunu yapmadıklarını söylüyorlar. Bunları duymak bizi o kadar çok mutlu ediyor ki (29-E)"

MEB'in BT öğretmenleri üzerindeki olumsuz etkilerini dile getiren BT öğretmenlerinin yanı sıra, süreçte diğer öğretmenler kadar duygu ve kimlik anlamında olumsuz etkilenmediklerini belirten BT öğretmenleri de bulunmaktadır (N=3). Bu BT öğretmenlerinin; öğretim işini seven, kendine ve mesleğine değer veren, kendini gerekli, önemli ve en fazla gereksinim duyulan öğretmen olarak tanımlayan, haklarını ve sorumluluklarını bilen, MEB'in yaptıklarından çok fazla olumsuz etkilenmeyen, geleceğe diğer öğretmenler kadar karamsar bakmayan, yaşadıklarının geçici olduğuna inanan ve daha güzel günler yaşanacağı noktasında ümidini kaybetmeyen öğretmenler olduğu dikkati çekmektedir. Bu biçimde düşünen iki BT öğretmeni konu ile ilgili şunları dile getirmiştir:

"MEB sadece sonradan yapılan açıklamalarla durumu düzeltmeye çalıştı. Ben kişilik olarak bunlardan çok etkileniyordum. Ama şunu fark ettim. Ben devletin bir memuruyum benim haklarım var ve ben hakkım var, karşımızdakinin de sınırları var. Haklarımızı ve sınırlarımızı öğrendikten sonra hiçbir konuda umutsuzluğa kapılmadım. Ben de kimseye hesap verme gereği de duymadım. Ben görevimi yapıyorum benim görevim öğretmenlik, bunun dışında da başka bir şey yapmıyorum diyebiliyorum. (8-K)"
"…Ben umudumu çok kaybetmedim. Çünkü ben gerçekten önemli bir alan olduğumuzu biliyorum ve bir gün bunun anlaşılacağına inanıyorum. Tüm dünya bilişimin önemini biliyor, bizimkiler de görecek. …Değeri vermezle değer algısını biz oluştururuz, duruşunuz çok önemli. Sürekli ağlayan bir zümreyiz. Bir silkelenin artık, siz tamirci falan değilsiniz, öğretmensiniz, hem de en değerlilerinden. Bıraksınlar sürekli ağlamayı. Biraz güçlü ve sağlam olup alana sahip çıktıklarında onlardan mutlusu, güçlüsü olmayacak (17-E)"

Bir BT öğretmeni ise MEB'in yaşattıkları karşısında BT öğretmenlerinin duygusal olarak ikiye ayrıldığını belirtmiştir. Buna göre, süreç içinde pekçok öğretmen tükenmişlik yaşarken, bir kısım öğretmen ise silkelenerek kendine gelmektedir. Bir BT öğretmeni konu ile ilgili şunları dile getirmiştir:

"İsyan, çoğunun hissettiği şey isyan. Şok, inanamama. Tükenmişlik. Sonrada 2 şey oluyor. Ya tamamen bırakma ya da her şeyi iptal edip kendi başının çaresine bakma. En baştan bakarsak; ilk atandığınızda hayal kırıklığı yaşıyorsunuz, BT sınıfları rezalet durumda, ders oyun dersi, sıfır destek, çok ciddi hayal kırıklığı. En bunun için mi okudum, ne yaptım. Sonra öğretim programı yok, bilgisayar yok, kitap zaten yok öğretmen öğrenci tepkileri rezalet, hayal kırıklığı. Sonra isyan başlıyor. Bizim alan o kadar önemli ki yapabileceğimiz o kadar çok şey var ki beni böyle göremezsiniz. Öyle büyük bir acizlik ve isyan var ki. Oraya buraya gidiyorsunuz, cevap alamıyorsunuz, sınıf istiyorsunuz olmuyor, dersinizi yapmak istiyorsunuz, bilgisayar tamir ettiriyorlar, işte acizlik ve isyan başlıyor. Ama umut var hala, değişecek değişecek, anlayacaklar. Sonra dersin kalktığını öğreniyorsunuz yıkım. Aman

> Allahlım çaresizlik başlıyor. O sırada 2 şey oluyor. Ya tamamen pes diyorsunuz, tükenmişlik, mesleki isteksizlik, soğuma ya da kardeşim tamam, hiç kimseden hiçbir şey yok ve ben bu işin gereğini biliyorum, çocukları bunlardan iyi tanıyorum. Baştaki aymaz olabilir, yanlış biliyor olabilir, alandan uzak olabilir, artık onları da ciddiye almıyorum diyerek sıfır beklenti ile adımlar atıyorsunuz. İşte o zaman her şey sizin için olumluya dönmeye başlıyor. Çünkü siz kendinizi ve alanınızı biliyorsunuz. (3-K)"

Yapılan görüşmelerde, MEB'in yaptığı düzenlemelerden BT öğretmenlerinin olumsuz etkilendiği, ancak bu etkinin BT öğretmenlerinin mesleği tercih etme nedenlerinden başlayarak, süreç içinde özellikle alanlarına verilen önem ve değer algısına göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Yaşadıkları sorunlara karşın, mesleklerinden doyum alan, mutlu olan ve gelecekten ümitli olan BT öğretmenlerinin haklarını ve sorumluluklarını bilen, alanlarının önemini ve değerinin farkında olan öğretmenler olduğu görülmektedir.

3.1.3.10.BT Öğretmenlerinin Mesleklerine Yönelik Olarak Gelecekten Beklentileri

Tartışma formundaki çözümlemelerden sonra BT öğretmenlerinin yaşanan sorunların çözümü bağlamında özellikle MEB'den beklentilerinin derinlemesine ortaya konulmasına gereksinim duyulmuştur. BT öğretmenlerinin gelecekten beklentileri Çizelge 50'de yer almaktadır.

Çizelge 50 incelendiğinde, BT öğretmenlerinin gelecekten beklentilerinin MEB'den beklentiler, öğretmen eğitim sürecinden beklentiler ve meslektaşlardan beklentiler biçiminde üç boyut altında toplandığı görülmektedir. BT öğretmenlerin MEB'den beklentileri ise; kararlar ve uygulamalar, teknik altyapı, BT dersi ve projeler boyutları altında toplanmıştır.

BT öğretmenlerinin MEB'in karar ve uygulamaları ile ilgili beklentileri incelendiğinde, BT öğretmenlerinin yaklaşık yarısının (N=14) MEB'in kararlarındaki belirsizliklerin ve sorunların çözüme ulaştırılmasını istediği görülmektedir. Özellikle BT dersi ve BT öğretmenlerinin nerede nasıl görevlendirileceği ile ilgili belirsizliklerin ve sürekli değişen kararların bir düzene girmesi gereği vurgulanmaktadır. Görev tanımlarının net olmadığına inanan BT öğretmenleri (N=10), artık bu tanımın sınırları çizilmiş, herkes tarafından aynı biçimde anlaşılan görevleri içermesi beklentisinde olduğu görülmektedir. MEB'in kendilerine ve alanlarına bakışının farklı olduğuna inanan BT öğretmenleri (N=8), MEB'in artık kendilerine karşı sürdürmüş olduğu olumsuz politikaya son vererek, diğer öğretmenlerle aynı düzeni, değeri ve saygıyı

görmek istediklerini vurgulamaktadırlar. Bu öğretmenlere göre, eğer bilişim eğitiminin önemi fark edilmezse, süreçte sıkıntılar yaşanmaya devam edecektir.

Çizelge 50
BT Öğretmenlerinin Mesleklerine Yönelik Olarak Beklentileri

			f	**%**
MEB	Kararlar ve Uygulamalar	Belirsizliklerin/sorunların çözümü	14	46.67
		Hakların/görev tanımlarının belirlenmesi	10	33.33
		BT alanına bakışın değişmesi	8	26.67
		HİE ve seminerlerin niteliğinin arttırılması	7	23.33
		MEB kararlarında süreklilik sağlanması	5	16.67
		Velilerin bilinçlendirilmesi	2	6.67
		İşbirlikli çözümler üretilmesi	2	6.67
	Ders	Dersin zorunlu olması	7	23.33
		Öğretim programının yenilenmesi	6	20.00
		Dersin değeri artması	6	20.00
		Norm sorununun çözülmesi	5	16.67
		Dersin kitabının olması	4	13.33
		Ders saatinin artması	3	10.00
		Teknoloji odaklı yeni derslerin olması	2	6.67
		Sınıfların bölünmesi	1	3.33
		Materyal paylaşımının sağlanması	1	3.33
		Lise sınavlarında soru çıkması	1	3.33
	Teknik altyapı	BT sınıflarının yenilenmesi	10	33.33
		Okullardaki altyapı sorununun çözülmesi	6	20.00
		Teknik eleman desteği sağlanması	3	10.00
	Projeler	Doğru yatırımlar yapılması	10	33.33
		Daha iyi planlama yapılması	8	26.67
Meslektaşlar		Özlük haklarını bilmesi	5	16.67
		Alınan kararları takip etmeleri	4	13.33
		Birlikteliğin sağlanması	4	13.33
		Özsaygı-özgüvenlerinin artması	2	6.67
		Değişime ve gelişime açık olunması	1	3.33
Öğretmen Eğitimi		Eğitimin niteliği arttırılması	10	33.33
		Mezunların sorunlarından haberdar olmaları	3	10.00
		Mezunlarla iletişim/işbirliğinin sağlanması	1	3.33

Bazı BT öğretmenleri MEB'in karar ve uygulamalarına yönelik beklentilerini şöyle dile getirmişlerdir:

> "Ben özellikle artık bir şeylerin değişmesini istemiyorum, 4+4+4 dür, zorunludur, seçmelidir, artık bu şeyler değişmesin eğitimin niteliği değişsin. Ben bunu bekliyorum (26-K)"
> "Seneye için değil ama ilerine ne olacak bunun açıklamasının olması lazım. İlerde kalkacak mı endişesinin gitmesi lazım. Sınavda çıkmıyoruz ama resim müzik ilerde kalkmayacak ama ben kendi branşımda bunun endişesini taşıyorum. İlerde teknoloji tasarımla birleşecek mi. Tamamen kalkacak mı? Hala bu soruların cevaplarını veremiyorsan ilk önce çözülmesi gereken bence bu. Artık bir kararlılık olsun. (9-E)"
> "Burada bir iş var ve bu iş için en uygunu sensin. BT öğretmenleri yapmam etmem diyor, onlar haklı, bir ara ders ücreti karşılığı olmadan hafta sonu akşam sınıfları aç dendi. O kadar değersiz, o kadar çirkince istendi ki. Öyle emir vaki yapıldı ki. Ayrıca asli görevlerinizi aksatıyor. Öğretmenler çok haklı. Müdür işin görülmesini istiyor, bakanlık işin görülmesi için

alternatif üretmekten aciz, BT öğretmenleri tepki gösteriyor. Ne yapsın kör topal ilerliyor. Önce MEB'in bir silkelenmesi ve artık kendine gelmesi gerekiyor. (8-K)"
"Rehber öğretmenler için örneğin boş derse giremez. Bunun kati bir şekilde sınırları çizilmiştir. Ama maalesef bu durum bizde böyle değil. Bunların bir yasayla, bir genelge ile korunma altına alınması gerekiyor. Ama herkes tarafından aynı anlaşılan. (6-E)"
"Çocuklar için çocuklar biliyorum algısı çok yanlış. Diğer ülkelerde çocuklar programlar biliyorlar, kodlar yazıyorlar, biz daha bunların kıyısından geçmiyoruz. Çocukların gerçekten bilişim eğitimine ihtiyacı var. Bilgisayar biliyorum demek internete oyunun adını yazıp oyun oynamak değil. Benim çocuklarım bilgisayar biliyorum diyorlar, ana sayfada başka bir şey geldiğinde öğretmenim bu bilgisayarda internet yok diyorlardı. Bunu ayrımına varamıyorlar ve çok biliyoruz sanıyorlar. Bu algının değişmesi lazım. Bilişim eğitiminin artık bir standarda oturtulması lazım. Biz hep tüketiyoruz, artık üretime geçmemiz gerekiyor. (3-K)"

Hizmetiçi eğitimlerin niteliği, BT öğretmenleri tarafından dile getirilen ve düzenlenmesi gereken bir diğer konudur (N=7). Bir taraftan BT öğretmenleri çalışma yaşamında kendilerini hizmetiçi eğitimlerle desteklemek isteseler de, verilen eğitimlerin içerik, nitelik ve çeşitlilik anlamında yetersiz olduğunu belirtmiş ve MEB'den kendi alanları ile ilgili konularda daha nitelikli ve çeşitli eğitimler almak istediklerini vurgulamışlardır. Bir BT öğretmeni hizmetiçi eğitimlerle ilgili beklentilerini şöyle dile getirmiştir:

"Seminerler düzenlenmeli, gönüllü olarak onları teşvik edecek seminerler verilmeli, nitelikli olmalı ama. Fatihteki gibi zorla ve zorlama değil. Öğretmenlere de ciddi bilgisayar eğitimi verilmeli. Ve bu eğitimleri alanında uzman bizim gibi kişiler vermeli. Bu konuda daha planlı ve sistemli işler yapılmalı. Kısacık sürede dünyayı öğretmek istiyorlar, tabiki verim alamazlar, öğretmenler de katılmak istemez. (4-K)"

Öte yandan, MEB kararlarında sürekliliğin sağlanması (N=5) ve velilerin BT dersi bağlamında bilinçlendirilmesi (N=2) de MEB'in kararları ve uygulamaları boyutundaki diğer beklentiler arasında yer almaktadır. İki BT öğretmeni de yaşanılan sorunlara çözüm konusunda MEB'le işbirlikli çalışmalar yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu öğretmene göre, sorunların çözümü için süreçte etkili olan tüm birimlerin, özellikle MEB ve öğretmen yetiştirme kurumlarının bir araya gelerek sorunları ve çözüm önerilerini tartışması, birlikte yol alması gerekmektedir. İki BT öğretmeni konuya ilişkin önerisini şöyle dile getirmiştir:

"Sorunların çözümü için yukardakiler bu çözümü üretmekten aciz, müdürü, öğretmeni al, yöneticisini al, mevzuatçı koy bir tane, akademisyeni koy, sonra tartışsın dursunlar. Bunların hepsi bir arada mantıklı bir uzlaşmaya gidecekler bence. Ben bunu yaparım ama şunu isterim, ben bunu yapmam görevim değil. Sen bunu yapacaksın… Herkes ne düşünüyorsa döksün ortaya. Sen sorunlardan bihabersin, sen mevzuattan bihabersin, sen işleyişten bihabersin, sen isteklerden bihabersin. Sen sesini duyuramıyorsun… Herkes kendi çalıp oynuyor. Gelsinler bir araya, başka çare yok. (3-K)"
"BT öğretmeni kimliği dışında öğretmen kimliğine sahipsiniz. Siz de öğretim teknoloğu kimliği diye bir şey de var. Siz üniversitede öğretim teknoloğu kimliği kazanacakmış gibi yetiştiriliyorsunuz, milli eğitime giriyorsunuz öyle bir mesleki kimlik tanımı yok ki. O ne

diyorlar. Madem üniversitelerde bir kavram var MEB de de olmalı. Bu da MEB ve üniversitelerin birlikte yeninden bizim programımızı düzenlemesi ile çözülebilir bence. Artık bunun bir an önce yapılması gerekiyor (8-K)"

Yapılan görüşmelerde BT öğretmenlerinin dersle ilgili beklentileri incelendiğinde, dersin sürekli zorunlu dersler arasında yer alması (N=7), öğretim programının yeniden düzenlenmesi (N=6), derse verilen değerin artması (N=6) ve norm sorunun çözülmesi (N=5) sıklıkla dile getirilmiştir. Bir BT öğretmeni dersle ilgili beklentilerini şöyle dile getirmiştir:

"Düzgün bir müfredat olsun. Dersin durumu değişmeyecek 2 saat 1 saat oldu olmayacak standart bir ders saati, standart bir görev tanımlaması olsun bunları istiyorum. Ve tabiki ekipmanların sağlanması. Bunları istiyorum. (28-K)"

Bazı BT öğretmenlerinin dersle ilgili beklentileri arasında ders kitabının olması yer almaktadır (N=4). Bu öğretmenler dersin kitabı olmadığı için dersin öğretim sürecinde okullar arasında yaşanan farklılıklara vurgu yaparak, ders kitabı ile birlikte bu sorunun çözülebileceğini belirtmişlerdir. Ancak, bazı BT öğretmenleri ise ders ile ilgili beklentilerini belirtirken, kitabın olmamasından memnun olduklarını, böylece kendilerini sınırlandırılmamış ve özgür hissettiklerini belirtmişleridir. Ders kitabı olmasını istemeyen bu öğretmenler, oluşturulacak çevrimiçi materyal paylaşımı ortamının kendileri için daha verimli olabileceğini dile getirmişlerdir. Ders kitabının olması ile ilgili farklı görüşlere sahip BT öğretmenleri konu ile ilgili şöyle söylemişlerdir:

"Ders kitabı yok, bir öğretim planı var. Ama bu çerçeve planında benim anlattığımla bir anladığımla bir başka arkadaşın anladığı arasında dağlar kadar fark var. Biz aynı şeyi anlatmıyoruz. Çocuklar aynı şeyi öğrenmiyorlar. Çünkü biz aynı şeyi anlamıyoruz öğretmenlerle. Bu yüzden net bir plan ve kitap olmalı. Daha önceki kitaplar en azından işimizi görüyorlardı etkinli yapıyorlardı. Tabiki bazı şeyler tartışılır. İçerik zamanlama anlamında sorunlar vardı ama daha sistemli bir şeyler yapılmalı. (6-E)"

"Herkesin aynı kalitede eğitim verebilmemiz için MEB'in örnekler etkinliklerle desteklemesi gerekiyor. Sadece bir liste var elimizde içini biz doldurduk. Bir de bunun içine ne koyduğunuza ne baktığınıza bağlı. Biz 3 kişiyiz okuduğumuzda farklı görüyoruz. Güvenli bilgisayar kullanımı deyince ben kablolar elektrik çarpmamasını anlıyorum, öbürü diyor ki virüs bulaşmaması, öbürü diyor ki çok hacerlar, öbürü diyor ki bilişim suçlar, öbürü diyor ki doğru oturuş ergonomi. Çok farklı şeyler var. Bunun için kitap değil de dijital bir ortam paylaşılabilir. Materyallerle desteklenebilir. Aslında birkaç tanem bb.net pek çok kişi kaynaklarını paylaşıyor. Biz yaptıklarımızı web sitemizde paylaştık. Soru bankaları hazırlanabilir. (12-E)"

"En iyi kitabın ömrü 2 yıldır milli eğitimde. Yok, güncel değil, yok şöyle. Bu yüzden olmaması avantajdır. Sen sadece materyal paylaş. Sadece bu. Nitelikte kalıyor yine iş. BT öğretmeni nitelikli olsa bunların hiçbirinin muhabbeti bile yapılmaz. Aslında veliler

> yüzünden biraz da kitap isteniyor ya da öğretmen bilemiyor. Ne işleyeceğini bilemiyor. Okuyor, kafasında bir şey oluşmuyor. (3-K)"

Bazı BT öğretmenleri bilişim dersi yanında alanla ilgili yeni derslere duyulan gereksinimi de belirtmişlerdir (N=2). Bu noktada MEB'in yapması gereken öğrencileri bilişim alanındaki başka derslerle bir araya getirmektir. Bir BT öğretmeni konu ile ilgili olarak şöyle söylemiştir:

> "Ek yazılım dersleri gelebilir. İsteyenler seçer, yazılıma meraklı olanlar küçük okuldan başlar. Bu bizim alanı canlandırır. Hatta donanım da olabilir. O zaman önemli bir alan haline de gelir. Çocuk bu alanda bir şeyler yapmak istiyorsa buna küçük yaştan başlamış olur. Yurtdışında duyuyoruz 6-7. sınıfta birçok yazılım uzmanı olmuş çocuklar var. Türkiye de de neden olmasın. Çok da güzel olur ve önü açılır. (29-E)"

BT öğretmenlerinin beklentilerini dile getirdiği bir diğer boyut, teknik altyapı ile ilgili olmuştur. Özellikle, son dönemlerde Fatih projesine yapılan yatırımlarla dağıtılan tabletlerin ve akıllı tahtaların BT dersi için etkili olmayacağını vurgulayan öğretmenler; derslerini etkili biçimde işleyebilmek adına yatırımlarını bir kısmının BT sınıflarının yenilenmesi (N=10) ve okullardaki teknik altyapının iyileştirmesi (N=6) noktasında kullanılmasını istemektedirler. Bir BT öğretmeni BT sınıfları ile ilgili beklentisini şöyle dile getirmiştir:

> "Bilgisayarlar yeterli hala getirilmeli. Çok eski bilgisayarları kullanıyoruz, çağı yakalayamıyoruz. Bilgisayar buna ne kadar izin veriyorsa o kadar kullanabiliyoruz. Ekipmanlarımız yetersiz, kaynaklarımız yetersiz, çoğu şey çok eski mesela. Fatihle tablet almak yerine sınıfların yenilenmesi etkili ders işleyebilmek için çok iyi olur (10-K)"

Bazı BT öğretmenleri de, BT öğretmenlerinin okullarda yaşanılan teknik sorunlarla uğraşmak zorunda kalmasının ve kendini tamirci gibi algılamasının önüne geçilebilmesi için teknik destek ekiplerinin kurulmasını istemektedir (N=3). Bir BT öğretmeni bu gereksinimi şöyle dile getirmiştir:

> "...demek ki burada işlerin ilerlemesi, yapılabilmesi için nasıl temizlik işlerinden ilgilenen biri varsa bilgisayar işleri için bakım işleri için bir personelin varlığı çok aşikâr. Bunun farkında olmaları gerekiyor. O zaman BT öğretmeni de ben teknik eleman mıyım diye düşünmez, kendi işini yapar. (22-K)"

BT öğretmenlerinin MEB'den bir diğer beklentisi ise projelere yapılan yatırımlar boyutunda olmuştur. Özellikle Fatih projesini eleştiren öğretmenler yatırımların gereksinimlere göre yapılması gerektiğini (N=10) ve sürecin daha iyi planlanması gerektiğini (N=8) vurgulamışlardır. Bir BT öğretmeni projeler ile ilgili olarak şöyle söylemiştir:

> "MEB'den bir diğer beklentim artık doğru projeler yapması. Paraları boşuna harcamasınlar. Önce bir araştırsınlar, gerçekten buna gerek var mı, öğrenciye öğretmene destek olur mu, başka çözüm yolu var mı diye. Eğer gerçekten gerekli ise o zaman başlasınlar. Yazık oldu o kadar paraya tablet alındı ama kullanılmıyor bile.(10-K)

BT öğretmenlerinin meslek hayatlarında yaşadıkları sorunların çözümü için meslektaşlarından ve öğretmen eğitiminden beklentilerini dile getirmişlerdir. Meslektaşlarının gerek öğretmen eğitimi sürecinde, gerekse meslek hayatları boyunca, özlük haklarını iyi bir biçimde öğrenmeleri (N=5), kendileri ile ilgili alınan kararları takip etmeleri (N=4), birlikteliğin sağlanması (N=4), özgüven ve özsaygı anlamında güçlü olmaları (N=2) ve değişime ve gelişime açık olmaları (N=1) istenmiştir. Bir BT öğretmeni meslektaşlarından beklentilerini şöyle dile getirmiştir:

> "Müdürle ilgili çok sıkıntı yaşadım ve kimse benim yanımda olmadı. Geldiğimizde kafamızı bile kaldıramayacak kadar yoğun bir ortama giriyoruz. Genciz, hakkımı bilmiyorum, yasaları bilmiyorum, kendimi nasıl savunacağımı bilmiyorum. Bunları artık bilmemiz lazım… (22-K)"

BT öğretmenlerinden bir kısmı da üniversitede aldıkları eğitimin niteliğini sorgulayarak üniversitelerden beklentilerini yansıtmışlardır. Bu öğretmenlere göre, üniversitelerde ilk olarak öğretim programı ve ders içerikleri ile ilgili bir düzenlemeye gereksinim duyulmaktadır (N=8). Çünkü bu öğretmenlere göre, üniversitelerde kendilerini gerçek hayata hazırlayan ders içerikleri ve öğretmenlik uygulaması oldukça azdır. Ayrıca, aldıkları eğitim ve kazandıkları yeterlikler de meslek yaşamlarında kendilerine yüklenen görev ve sorumluluklarla örtüşmemektedir. Bu noktada, özellikle alanlarına ve öğretmenlik mesleğine yönelik becerileri daha fazla kazandıracak derslerin arttırılması, var olan derslerin içeriklerinin genişletilmesini ve meslek becerisine ilişkin derslerin 4. sınıfa kaydırılmasını istemektedirler (N=5). Bu amaçla, öğretim programına iletişim, haklar ve sorumluluklar gibi meslek yaşantılarında kendilerine kolaylık sağlayacak derslerin eklenmesini ve okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersinin süresinin ve niteliğinin arttırılmasını çözüm seçeneği olarak sunmuşlardır. BT öğretmenleri, öğretmenlerin gelişimi için topluma hizmet uygulamaları dersinde yapılabilecekler ile ilgili önerilerde de bulunmuşlardır. Bazı BT öğretmenleri üniversitedeki eğitim sürecinden beklentilerini şöyle dile getirmiştir:

> "Böte öğretim programı tamamen değişmeli. 4. sınıfta alan dersi yerine öğretmenlik becerileri konsa. Hiç bir şey yapılmıyorsa derslerin dönemlerini değiştirseler. (17-E)"
> "Biz yönetmeliğin ne olduğunu bilmeden çıkıyoruz mesela bu bizim can damarımız. Bu yüzden üniversitelerde haklar ve sorumluluklar diye bir ders kurulmalı. Bir de iletişim dersi koyulmalı.(4-K)"

> "Yeni atananlar şöyle düşünür, bilgisayarlar mükemmel olsun, okul idaresi iyi olsun ders kitabı gelsin ben mükemmel olacağım der. Yok, öyle bir şey. Bu durum lisansta öğretmenleri hazırlayamamaktan kaynaklanıyor. Hangi böte öğretim programını biliyor. Atanacak çocuk ne anlatacağını biliyor mu, hangi öğretmen hangi okullara atanacağını hangi derslere girebileceğini biliyor. Biz stajyerlere süreç öğretiyoruz, deepfreez öğretiyoruz, yedek almayı öğretiyoruz. Bunlar bizim alanımızla ilgi geçtim öğretmenliği, bizim alanımızla ilgili netsupport kullanmayan bir öğretmeni ben öğretmen olarak görmüyorum. Bunu lisansta kazandırabiliyor musunuz? İşte bunlar üzerinde durulmalı artık (3-K)"
> "Staj uygulama, bu dersin uygulaması daha da artmalıdır. Biz uygulamalı bir dersiz. Okula git bir dönem gözlem, bir dönem birkaç ders anlatla olmaz bu iş. Daha fazla uygulama yapmaları sağlanmalı. Topluma hizmet uygulaması mesela. Gelsin çocuk okul aile birliğinde çalışsın. Gelsin bir öğretmene yardım etsin, kaynaştırma öğrencisine bilgisayar dersi versin. Öhem uygulamasını arttırsın hem de topluma hizmet versin. Okula yazılım hazırlasın. (8-K)"

Üniversite eğitimi tamamlandıktan sonra üniversitelerin yaşanılan sorunlardan haberdar olması (N=3) ve mezunlarla iletişimin koparılmaması (N=1) da üniversitelerden beklentiler arasında yer almaktadır. Buna koşut olarak bir öğretmen, öğretmen eğitimi sürecinde yaşanan sorunları üniversitelere gelen öğrencilerin niteliksizliğine bağlamış ve bu noktada öğrenci seçme sisteminin de yeniden düzenlenmesini gerekli görmüştür. İki öğretmen konu ile ilgili beklentilerini şöyle dile getirmiştir:

> "Üniversiteden çıktıktan sonra benim ne durumda olduğumu bilmiyor bence. Bazı hocalar seçmeli ders olup olmadığımızı bize soruyor. O kadar ilgileniyorlar bizimle. Bence üniversiteler de biz çalışmaya başladığımızda yaşadığımız sorunlardan daha fazla haberdar olmalı. Bir bölüm başkanı hala nedir durum kaç saat dersiniz oldu diyorsa ben kiminle nasıl bir işbirliği yapacağım. (24-E)
> "Öğrenciler nitelikli yetiştirilmeli. Tabi bunun için de nitelikli öğrenci gelmeli. Bunun için de ÖSS ye LGS ye bakılmalı, belki bunlarda değişiklik yapılabilir. (8-K)"

BT öğretmenlerinin gelecekten beklentileri incelendiğinde, tüm önerilerin temelinde mesleklerini daha saygın, daha değerli ve sorunsuz bir biçimde gerçekleştirmelerine yönelik beklentilerin yattığı görülmektedir. Bu durum, BT öğretmenlerinin özellikle MEB tarafından yapılan düzenlemeler nedeni ile yaşadıkları sorunlardan bir an önce kurtularak, olumlu bir mesleği kimliğe ve duygusal duruma sahip olmak istediklerini göstermektedir.

BÖLÜM 4

4.1.Sonuçlar, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonuçları verilmiş, daha sonra araştırma kapsamında elde edilen sonuçlara dayalı olarak tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

4.1.1. Sonuçlar

- Ülkemizde, BT öğretmenlerini doğrudan ya da dolaylı biçimde etkileyen eğitimsel değişimlerin, bu öğretmenlerin yaşadığı duygular ve geliştirdikleri mesleki kimlikler üzerinde olumsuz etkileri olduğu belirlenmiştir.
- MEB tarafından gerçekleştirilen değişimlerin / reformların BT öğretmenlerini olumsuz olarak etkilemesinin altında; sorunu yaşayan paydaşlarla süreç içinde yeterince etkileşim ve işbirliği kurulamaması, karar alıcıların yaşanılan sorunların temel nedenlerinden haberdar olmamaları, yaşanılan sorunların nedenlerinin ayrıntılı biçimde çözümlenmemesi, değişim uygulayıcıları olan BT öğretmenlerinin süreçten haberdar olamamaları, alınan kararlarda yoruma açık ifadelere yer verilmesi, değişimin uygulanması sürecinde farklı uygulamalar yapılması, uygulama sürecinde yaşanan sorunların ve değişimin etkisinin ayrıntılı bir biçimde değerlendirilmemesi, değişimi uygulayacak öğretmenler arasında yaşanan iletişim eksikliği gibi nedenler yatmaktadır.
- MEB tarafından alınan kararlarla BT öğretmenlerine görev tanımlarına bakılmaksızın zorla görevler verilmekte, öğretim dışı sorumluluklar yüklenmekte, verilen görevleri yerine getirmeleri için baskılar yapılmakta, yaşadıkları ve hissettikleri olumsuzluklar görmezden gelinmektedir.
- Değişim sürecinde gereksinimleri göz önünde bulundurulmayan, karar alma süreçlerine katılmayan, yeterince bilgilendirilmeyen, süreci yeterince benimseyemeyen, kendisinden beklenenleri, görev ve sorumluluklarını

- anlamlandıramayan BT öğretmenleri hem duygusal, hem de mesleki kimlik anlamında olumsuz etkilenmektedirler.
- Yapılan çalışmada, BT öğretmenlerini hem duygusal, hem de mesleki kimlik anlamında en fazla etkileyen kararların; Fatih projesi, ders saati, dersin değerlendirmesi, formatörlük ve BTR görevlendirmesi, atama ve yer değiştirmeler, BT sınıfları ve norm sorunları konularında olduğu belirlenmiştir. Formatör öğretmen görevlendirmesi neredeyse her yıl tartışılan konular arasında bulunurken; Fatih projesi ise son yıllarda gerçekleştirilen bir proje olmasına karşın, yıllar içinde en fazla tartışılan konular arasında yerini almıştır. Bu durum formatörlük / BTR görevlendirmesinin ve Fatih projesinin BT öğretmenleri üzerindeki etkisini göstermektedir.
- BT öğretmenlerinin çevrimiçi tartışma forumunda daha çok derslerinde etkili öğretim yöntemleri ve öğrencilerin nasıl daha iyi öğrenebilecekleri ile ilgili tartışmalar yapması beklenirken, daha çok yaşanılan sorunlara odaklandıkları için öğretimsel süreç tartışmalarının ikinci planda kaldığı görülmektedir. İlk yıllarda dersin öğretim süreci ile ilgili yapılan tartışmaların yıllar içince azalması, BT öğretmenlerinin yaşanılan sorunlarla uğraşmak zorunda kaldıkları için öğretmenlik mesleğinden uzaklaşmaya başladığını da göstermektedir. Buna koşut olarak, yapılan görüşmelerde de BT öğretmenlerinin dersin öğretim sürecinde sınırlı yöntemler kullandıkları, sınıf yönetimi, zaman yönetimi ve iletişim gibi konularda sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir.
- Yaşanılan değişim ortamında BT öğretmenleri en fazla öfke, üzüntü, bıkkınlık, çaresizlik ve isyan duygularını yaşamışlardır. Yıllar içinde duygularda yaşanan değişim incelendiğinde, özellikle son yıllarda yaşanılan hayal kırıklığı, ümitsizlik ve tükenme duygularının daha da arttığı dikkati çekmektedir. Olumlu duygular ise, yıllar içince çok fazla yansıtılmamıştır. Mutluluk duygusunun yalnızca BT dersinin zorunlu dersler arasına alınması kararının alındığı dönemde yaşandığı görülmektedir.
- BT öğretmenlerinin mesleki kimlik yapıları incelendiğinde, mesleğe karar verme sürecinden itibaren farklı mesleki kimlik yapılarının oluştuğu belirlenmiştir. Ancak, alınan kararların ve uygulamaların mesleki kimlik üzerinde oldukça önemli etkileri söz konusudur.

- Meslek yaşantılarının başında benlik algısı ve görev algısı bakımından belirsizliklere sahip olan öğretmenlerin, yıllar içinde alanlarında yaşanan değişimlerle birlikte, özellikle gelecekten ümidi kalmayan, kendini değersiz gören, görev algısı öğretim işi ile ilgili olmayan, kendini öğretmen gibi hissedemeyen, mesleği bırakmak isteyen öğretmenlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Özellikle son yıllarda mesleği bırakmak için artan arayışlar kararların olumsuz etkisini net biçimde ortaya koymaktadır.
- Öte yandan, gerek tartışma ortamında, gerekse yapılan görüşmelerde az sayıda da olsa mesleklerini isteyerek seçen, severek gerçekleştiren, değerli ve önemli bir branş olduklarına inanan, kendilerini öğretmen gibi hisseden, öz-saygısı yüksek, gelecekten ümitli BT öğretmenlerinin de olduğu görülmektedir. Ancak, bu öğretmenlerin de hem mesleki kimlik bağlamında, hem de duygusal olarak değişimlerden / alınan kararlardan olumsuz etkilendikleri belirlenmiştir.
- BT öğretmenlerine göre mesleklerinde yaşadıkları sorunların çözümü için gerek karar alıcıların, gerek öğretmen eğitimcilerinin, gerekse okul yöneticilerinin bireysel ve ortaklaşa gerçekleştirebilecekleri çözüm yolları bulunmaktadır. Bu noktada, karar alıcılara, meslektaşlara, öğretmen eğitimcilerine çeşitli öneriler getirilmiştir. Tüm bu önerilerin temelinde; BT öğretmenlerinin kendilerini öğretmen gibi hissedecekleri biçimde mesleklerini sürdürebilme isteği yer almaktadır. Başka bir deyişle, BT öğretmenleri özellikle MEB tarafından yapılan düzenlemeler nedeni ile yaşadıkları sorunlardan bir an önce kurtulmak istemekte, mesleki kimlikleri ve duygularındaki olumsuzlukların ortadan kalkmasını, sağlam bir mesleği kimliğe ve olumlu duygusal duruma sahip öğretmenler olmayı istemektedirler.

4.1.2. Tartışma

Bu çalışmayla elde edilen bulgular, eğitim alanındaki değişimlerin BT öğretmenlerini duygu ve mesleki kimlik anlamında oldukça olumsuz etkilediğini göstermiştir.

Değişimlerin BT Öğretmenlerinin Duyguları Üzerindeki Etkisi: Alanyazındaki çalışmalar öğretmenlerin eğitimsel değişimleri uygulama sürecinde ağır iş yükü, baskılar ve belirsizlikler altında oldukça zorlandığını ve bunun sonucunda oluşan stres

ile birlikte olumsuz duygular yaşadıklarını ortaya koymuştur (örn; Timoštšuk ve Ugaste, 2012). Yapılan bu çalışmada da BT öğretmenlerinin MEB'in sürekli belirsiz ve ani kararlar alması, alınan kararların okul yöneticileri tarafından doğru anlaşılmaması, sürekli yeni açıklamalara gereksinim duyulması, kararların uygulanması sürecinde yüzyüze kaldıkları baskılar ve değişik illerde / kurumlarda yaşanılan uygulama farklılıkları nedeniyle olumsuz duygular hissettikleri görülmüştür. MEB tarafından yayınlanan kararlar arasındaki tutarsızlıklar, farklı yorumlanmaya açık ifadeler, uygulama sürecinde yaşanan aksaklıklar BT öğretmenlerinde en fazla öfke, isyan, bıkkınlık ve üzüntüye neden olmuştur.

Alanyazında eğitimdeki değişimlere ilişkin kararların yapısı ve bu kararların uygulanması sürecinde yaşanan olumsuz duyguları yansıtan pek çok çalışmada da benzer sonuçlara erişilmiştir (Davis, 2003; Hargreaves, 1998, 2005; Schmidt ve Datnow, 2005). Yapılan tüm çalışmalarda ortak olan nokta, hem alınan kararların sorunlu olması, hem de öğretmenlerin değişim sürecine katılmaması ve değişimin uygulanması noktasında söz haklarının olmaması nedeni ile duygusal anlamda olumsuz etkilendikleridir. Başka bir deyişle, öğretmenlere değişim / reform sürecine katılımları konusunda küçük de olsa bir olanak verilirse, onlar için anlamlı değişim çıktılarına ulaşılması ve duygu ve mesleki kimlik anlamında gelişimler sağlamaları olanaklı olacaktır (Vähäsantanen, 2015). Sahip olunan yeterliliğin ve mesleki kimliğin sorgulanmaya başlandığı noktada öğretmenler güçsüzlük ve umutsuzluk hissederlerse, kendilerini yeterli görmezlerse, öğrencilerin yaşamlarına anlam kazandırma güçleri ile ilgili inançları azalırsa, iş yükü altında ezilirlerse ya da öğretimsel süreçleri yönetemezlerse işte o zaman değişimler / reformlar ne kadar güçlü ve iyi olursa olsun, öğretmenlerin süreçten başarı elde etmesi olanaklı görünmemektedir. Olsen ve Sexton (2009), başarılı değişim / reform uygulamaları için eğitim yöneticilerinin öğretmenlerden gelen iletişimlere ve yenilikçi görüşlere açık olmaları gerektiğini ve yöneticiler tarafından öğretmenleri desteklemek adına güvenli ve işbirlikli ortamların oluşturulmasının gereğini belirtmişlerdir. Değişimin kurumlarda uygulanması sürecinde, yöneticilerin de içinde bulunduğu güçlü bir işbirlikli kültüre gereksinim vardır, ancak böylesi bir kültürde öğretmenler sağlanan güven ve değer hissi ile değişim sürecinde risk almaya, yeni uygulamaları denemeye başlarlar ve değişmeye daha hazır duruma gelirler (Hargreaves, 1998). Ülkemizdeki uygulamalarda BT öğretmenlerinin büyük çoğunluğu yönetimle iletişim ve onlardan destek görme noktasında sıkıntı yaşadıkları için hem duygusal, hem de mesleki kimlik anlamında olumsuz

etkilenmektedirler. Gerek tartışma ortamında, gerekse öğretmenlerle yapılan görüşmelerde okullarda liderlik rolünü üstlenmesi gereken okul yöneticilerinin, beklenenin aksine BT öğretmenlerine yeterince rehberlik edemediği ve beklenen desteği sağlayamadıkları gözlemlenmiştir. Okul yönetiminden bekledikleri desteği göremeyen BT öğretmenleri, bu kez meslektaşları ile kurulan iletişim ve işbirliği konusunda ümitlenmekte, ancak meslektaşlar tarafından alanlarına değer verilmemesi, kendilerine öğretmen olarak bakılmaması, onların öğretim dışı istek ve beklentileri karşısında yine üzüntü, çaresizlik ve hayal kırıklığı yaşamaktadırlar. Alanyazında da benzer biçimde meslektaşlarla kurulan olumsuz ilişkilerin ve yapılan işin meslektaşlar tarafından benimsenmemesinin olumsuz etkilerinden söz edilmektedir. Zembylas'a (2005) göre öğretmenler meslektaşlarla kurulan iletişimdeki sorunlar ve onlar tarafından yaptıkları işin benimsenmemesi nedeni ile öfke ve hayal kırıklığı yaşamaktadırlar. Benzer biçimde, Cowie (2011) de öğretmenlerin çalışma ortamında yaşadığı stresin kaynağının meslektaşları olduğunu belirlemiş, meslektaşlarla kurulan olumsuz ilişkiler sonucunda öğretmenlerin öfke, üzüntü ve hayal kırıklığı yaşadıklarını dile getirmiştir.

Öte yandan, değişim sürecinin yaşandığı okul bağlamında, öğrencilerle kurulan duygusal bağlantı de öğretmenlerin kendi gelişimlerini fark etmelerinin ve mesleklerini keyifle sürdürmelerinin itici gücünü oluşturmaktadır. Zembylas'a (2005) göre öğretmenler öğrencilerinin gelişimleri ile birlikte içsel memnuniyet yaşamakta, yaptıkları işten keyif almakta ve mutluluk duymaktadırlar. Darby (2011) ve Day ve Gu (2009) da benzer biçimde öğrencilerle birlikte çalışmanın ve onların başarısının öğretmenleri mutlu ettiğini ve mesleki bağlılıklarını arttırdığını vurgulamışlardır. Öğretim sürecinde öğrenciler, öğretmenleri bu kadar olumlu etkilerken, yapılan çalışmada BT öğretmenlerinin öğrencilerden kaynaklı olumlu duyguları diğer alan öğretmenleri kadar yoğun yaşayamadıkları saptanmıştır. Çevrimiçi tartışmalarda öğrenci konulu tartışmaların azlığı bunu doğrulamaktadır. Gerek dersin yıllar boyunca seçmeli olması, gerekse ders saatlerinin yetersizliği nedeni ile öğrencilerle çok fazla iletişim / bağ kuramayan BT öğretmenleri, yıllarca dersin öğretimi sürecinde hissedebilecekleri olumlu duyguları yaşayabilmenin savaşını vermişlerdir. Diğer alan öğretmenlerine duydukları kıskançlıkları da bu noktada ortaya çıkmaktadır. Verilen bu uğraş, derslerin zorunlu olması ile birlikte bir nebze de olsa BT öğretmenlerinde olumlu duyguların ve mesleki kimliğin gelişimine olanak sağlamıştır.

Çevrimiçi tartışmalar incelendiğinde, BT öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun ilk yıllarında yaşanan sorunlara daha çözümcül yaklaştığı, büyük anlamlar ya da yargılar

oluşturmadan geleceğe ümitle baktığı; ancak süreç içinde yaşananlarla birlikte bu bakışın değiştiği görülmektedir. Yoğun uğraş verdikleri dönemlerde öfke ve isyan duyguları ile haklarını aramaya çalışan BT öğretmenleri, yıllar içinde çözülemeyen sorunlar karşısında iyice içine kapanmaya başlamış, etkin biçimde haklarını aramak yerine; bıkkınlık, çaresizlik, ümitsizlik ve hayal kırıklığı yaşamışlardır. Duygulardaki bu dönüşüm Russel'ın (1980) Dairesel Duyuş Modeline göre hoşnut olunmayan durumlar karşısında uyarılmışlık halindeki duygulardan uyku halindeki duygulara geçilmeye başlandığını göstermektedir. Hâlbuki bu istenen bir durum değildir, çünkü uyku hali öğretmenlerin artık mesleki anlamda ümitlerinin tükendiğine, çözüm bulma noktasında inançlarının kalmadığına, tükenmişlik ile birlikte büyük bağlılık sorunları yaşadıklarına işarettir. Chang (2009) da çalışmasında yaşanılan bu durumu doğrulamış, öğretmenlerin olumsuzluklar karşısında artık yapacakları herhangi bir şeyin kalmadığına inandıkları anda, öfke duygusunun hayal kırıklığına dönüştüğünü belirlemiştir. Bu noktada, karar alıcıların belirli düzenlemeler yapması zorunluluk gibi görünmektedir. Aksi durumda, BT öğretmenlerinin sistemden iyice kopması, ümitlerini kaybetmeleri, verimsiz, isteksiz ve tükenmiş olmaları kaçınılmazdır.

Değişimlerin BT Öğretmenlerinin Mesleki Kimlik Üzerindeki Etkisi: Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde, değişimin ve reformların kabul edilmesi, benimsenmesi, devam ettirilmesi ya da ettirilmemesinde duygular kadar var olan mesleki kimliğin de değişimden ne kadar etkilediği ile ilişkili görülmektedir. Day (2002) çalışmasında reformların öğretmenleri (1) güdülenme ve bağlılık, (2) inançlar, ideolojiler, kişisel ve profesyonel değerler, (3) yeterlik ve iş memnuniyeti boyutlarında etkilediğini belirtmiştir. Bu boyutlar, öğretmenlerin mesleki kimliklerinin temel unsurlarını oluşturmaktadır.

Öğretmenler, değişim sürecinde yeni kural ve uygulamalarla birlikte, yeni değer ve bakış açıları geliştirirler, yeterlikleri ile ilgili yeni bilgiler elde ederler ve süreçte mesleki kimliklerini biçimlendirirler (Lamote ve Engels, 2010). Avraamidou'ya (2014) göre değişim ortamında öğretmenlerin elde ettikleri artan iş ve yaşam memnuniyeti, görevlerin zamanında yerine getirilmesi, olumlu ilişkilerden keyif alınması, eğitimsel değerlerinin ve sınıftaki hedeflerinin fark ediliyor olması öğretmenlerin iyi olma hissi ile bağlantılıdır ve olumlu mesleki kimlik geliştirmelerini desteklemektedir. Fakat değişim sürecinde artan yönetimsel ve politik etki, artan baskı ile birlikte öğretmenlerin

özgürlüğünü, benliğini ve sorumluluklarını etkilediğinde onların mesleki kimliklerini sınırlamaktadır (Day ve diğerleri, 2007; Sachs, 2003).

Yapılan çalışmada da BT öğretmenlerinin özellikle iş yüklerinin çok fazla olması, kendilerine öğretmenlik mesleğinden uzak görev ve sorumlulukların verilmesi ve verilen sorumluluklar ile birlikte üstlendikleri rollerin; mesleki kimliklerini görev algısı, güdülenme, benlik algısı, değer, bağlılık ve geleceğe bakış boyutlarında olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Öte yandan, teknik anlamda yetersiz ve kalabalık sınıflarda ders işlemek zorunda kalmaları, dersleriyle ilgili alınan kararların sürekli değişmesi, MEB tarafından gerçekleştirilen projelerle artan sorumluluklar da mesleki kimliklerinde yaşanan olumsuz etkiyi arttırmaktadır. Konu ile ilgili olarak Timoštšuk ve Ugaste'nin (2012) çalışmasında iş yükünün ve görevlerin karmaşıklığının öğretmenlerin görev algılarını olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Benzer biçimde, iş yükü ve yeni roller nedeni ile öğretmenlerin kendini öğretmen grubuna ait hissetmediğini (Wu ve diğerleri, 2012), içsel değerlerinde ve öz-saygılarında yaralanmalar olduğunu (Fuller ve diğerleri, 2013) ve iş yükünün öğretmenlerin benlik algısını olumsuz etkilediğini (Anspal ve diğerleri, 2012) gösteren araştırmalar söz konusudur. Fakat yapılan çalışmada özellikle değişimle gelen görev karmaşası ve mesleklerine ait olmayan görevlerin BT öğretmenlerden beklenmesi noktasında farklı mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerin süreci farklı biçimde yorumlayarak, tepki gösterdikleri dikkati çekmektedir. Bu noktada, okullardaki deneyimin, kurum kültürünün ve yaşanılanların duruma özgülüğünün öğretmenlerin uygulamaları, mesleki kimlikleri ve duyguları üzerindeki etkisi görülmektedir (Nias, 1989; Kelcthermans, 1993; Flores, 2002). Findlay'a (2006) göre değişim sürecinde yaşanan deneyimlerin önyargı ve şüpheye neden olması durumunda öğretmenler güven, güdülenme, destek ve bağlılık boyutlarında olumsuz etkilenmektedir. Bu nedenle, farklı kurumlarda farklı sorunlar yaşayan BT öğretmenlerinin, değişim sürecinde olumlu deneyimler yaşayabilmeleri için olanaklarının iyileştirilmesine, okul yönetimi ve meslektaşlar tarafından desteklenmeye gereksinim duydukları görülmektedir.

Öte yandan, öğretmenlerin sahip oldukları bilgi ve beceriler, deneyimler ve yeterlik algısı da değişim sürecininin uygulanışını etkilemektedir. Eğer öğretmenler öğretim yeterliliği konusunda kendilerinden kuşku duyarlarsa, profesyonel anlamda öğrenme ve gelişimleri olumsuz etkileneceğinden, değişimin uygulamasının zorlaşacağı bir gerçektir (Darby, 2008; Maclean ve White, 2007). Flores ve Day'e (2006) göre öğretmenlerin mesleki anlamda kendilerini yetersiz hissetmeleri, onların olumsuz

duygularını arttırırken, pedagojik değerlerini ve uyumlarını kaybetmelerine yol açmaktadır. BT öğretmenleri de özellikle son yıllarda süregelen görevlerinin yanı sıra Fatih projesi ile birlikte kurulum ve kabul komisyonlarında görev almaya, öğretmen eğitimleri vermeye ve okullarda akıllı tahta ve tabletlerle ilgili olarak çıkan sorunlara çözüm bulmayla görevlendirilmişlerdir. Yaşanılan süreçte özellikle teknik konularda yeterliklerine güven duymayan BT öğretmenleri, kendilerini yetersiz ve başarısız görmeye başlamışlardır. Burada sorgulanması gereken temel nokta, verilen görevlerin BT öğretmenlerinin görev tanımlarına ve yeterliklerine uygunluğudur. Eğer öğretmen eğitimi sürecinde aday öğretmenlere mesleklerinde kendilerinden beklenilen görevler bağlamında yeterli eğitim verilmiyorsa, öğretmenler görev algılarından, özlük haklarından ve kurumlarda onlardan beklenenlerden haberdar olmadan yetişiyorsa ya da tersine, nitelikli yetiştiği halde MEB BT öğretmenlerinden görev tanımları dışında pekçok farklı görevi yerine getirmelerini istiyorsa, BT öğretmenlerinin uygulama sürecinde sorun yaşamaları kaçınılmaz görünmektedir. Bu durum, hem öğretmen eğitimi sürecinin niteliğinde, hem de kurumlar arasındaki iletişim ve işbirliğinde eksikliklerin olabileceğini düşündürmektedir. Eğer, öğretmen yetiştiren kurumlar, MEB ve okullarda görev yapan öğretmenler birbirlerinden habersiz olurlarsa, yaşanılan sorunların çözüme ulaşması pek olası görünmemektedir.

Gerek tartışma ortamında, gerekse gerçekleştirilen görüşmelerde BT öğretmenlerinin özellikle görev algısı, benlik algısı ve değer boyutlarında yaşadıkları sorunların temelinde formatör öğretmen görevlendirmesi ile devamında gelen BTR görevlendirmesinin yer aldığı belirlenmiştir. Yıllarca en fazla tartışılan konular arasında yer alan formatörlük ve BTR uygulamalarının BT öğretmenlerinin mesleki kimliklerine ve duygularına verdiği zarar ortadadır. Alanyazında da formatör öğretmen görevlendirmesinin BT öğretmenlerini olumsuz etkilediğini ortaya koyan araştırmalar yaşanılan olumsuzluğu doğrulamaktadır **(**Eren ve Uluuysal, 2012; Karal ve Timuçin, 2010; Şerefoğlu-Henkoğlu ve Yıldırım, 2012; Topu ve Göktaş, 2012). Çalışmalarda, formatörlük ve BTR görevlendirmelerinin BT öğretmenleri için sorun olduğu belirlense de, MEB uygulamadan hala vazgeçmemekte, görevlendirmeleri kaldırsa da bu kez bu görevi Fatih Rehber Öğretmenliği adı altında yeniden BT öğretmenlerine sunmaktadır. MEB tarafından yapılan görevlendirme bu biçimi ile sürdüğü sürece, gelecekte de BT öğretmenlerinin bu görevlendirmelerden olumsuz biçimde etkilenmeye devam edeceği, hatta uygulamanın onların mesleki bağlılıklarını yok edebileceği düşünülmektedir. Eğitimsel değişimlerde politika geliştiricilerin amacı, eğitimin niteliğini arttırmak ve

öğretmenlerin bağlılığını geliştirmek olsa da, değişim istenmeyen biçimde uygulandığında, memnun etmeyen sonuçlar doğurduğu ve bağlılığı zedelediği bilinmektedir (Hargreaves, 2004; van veen ve Sleegers, 2006). Bu noktada, MEB karar alıcılarının baskı ve zorlama olmadan, okulda yürütülmesi gereken öğretim dışı görevlerin yerine getirilmesi noktasında BT öğretmenleri için çözüm getirmesi gerekmektedir.

Yapılan çalışmada, yaşanan değişimler ve düzenlemeler ile birlikte BT öğretmenlerinin derslerden iyice uzaklaştıkları, norm sorunları yaşamaları nedeniyle sürekli kurum değiştirdikleri ve diğer öğretmenlerin sahip olduğu haklara sahip olamadıkları görülmüştür. Yaşanan sorunlar BT öğretmenlerinde yıllar içinde mesleki bağlılık sorunlarını arttırmakta, kendini mesleğe ait hissetmemelerine, kendilerini değersiz ve önemsiz görmelerine yol açmaktadır. Troman'a (2008) göre öğretmenlerin değişim sürecinde mesleki bağlılıklarındaki azalmalara onların benliklerindeki kırılganlık ve yaşanan kimlik krizleri neden olmaktadır. Değişim sürecinde oluşan güvensizlikle birlikte endişeleri artan öğretmenlerin mesleklerine bağlanma noktasında büyük sorunlar yaşaması, bu sorunların da mesleği bırakmaya kadar gidebilmesi olasıdır (Anspal ve diğerleri, 2012). Bu nedenle, BT öğretmenlerinin kurumlarında yaşadıkları sorunlar devam ettiği sürece sistemden kopmadan çalışmaları pek olanaklı görünmemektedir.

BT öğretmenleri ile yapılan görüşmeler, öğretmenlerin mesleği tercih etme nedenlerinin, alanlarına ve kendilerine verdikleri önem ve değerin, farklı koşullarda ortaya çıkan duyguları ve mesleki kimlikleri üzerinde farklı etkileri olduğu belirlenmiştir. Görüşmeler sonucu; olumlu kimlik yapısına sahip olan ve MEB tarafından alınan kararları beğenmese de umudunu kaybetmeden mücadele ettiğini belirten öğretmenlerin, mesleklerini isteyerek seçen, alanının değerine ve önemine inanan, sorunlara karşın mesleğinden doyum alan, mutlu olan, gelecekten ümitli olan, sorunları büyütmeyen BT öğretmenleri olduğu görülmüştür. Tam tersi biçimde, öğretmenlik mesleğini yapmaktan keyif almadığını, işini sevmediğini ve mutsuz olduğunu belirten BT öğretmenlerinin ise meslek seçimi aşamasında BT öğretmenliği programına isteyerek gelmedikleri belirlenmiştir. Bu bulgular, sağlam bir mesleki kimlik geliştirmek ve olumlu bir duygusal ortam yaratmak için yalnızca öğretim sürecine değil, aynı zamanda meslek seçimine de odaklanılması gerektiğini göstermektedir. Bu noktada, ülkemizde meslek seçimi sürecinin yeninden planlanmasına gereksinim olduğu düşünülmektedir.

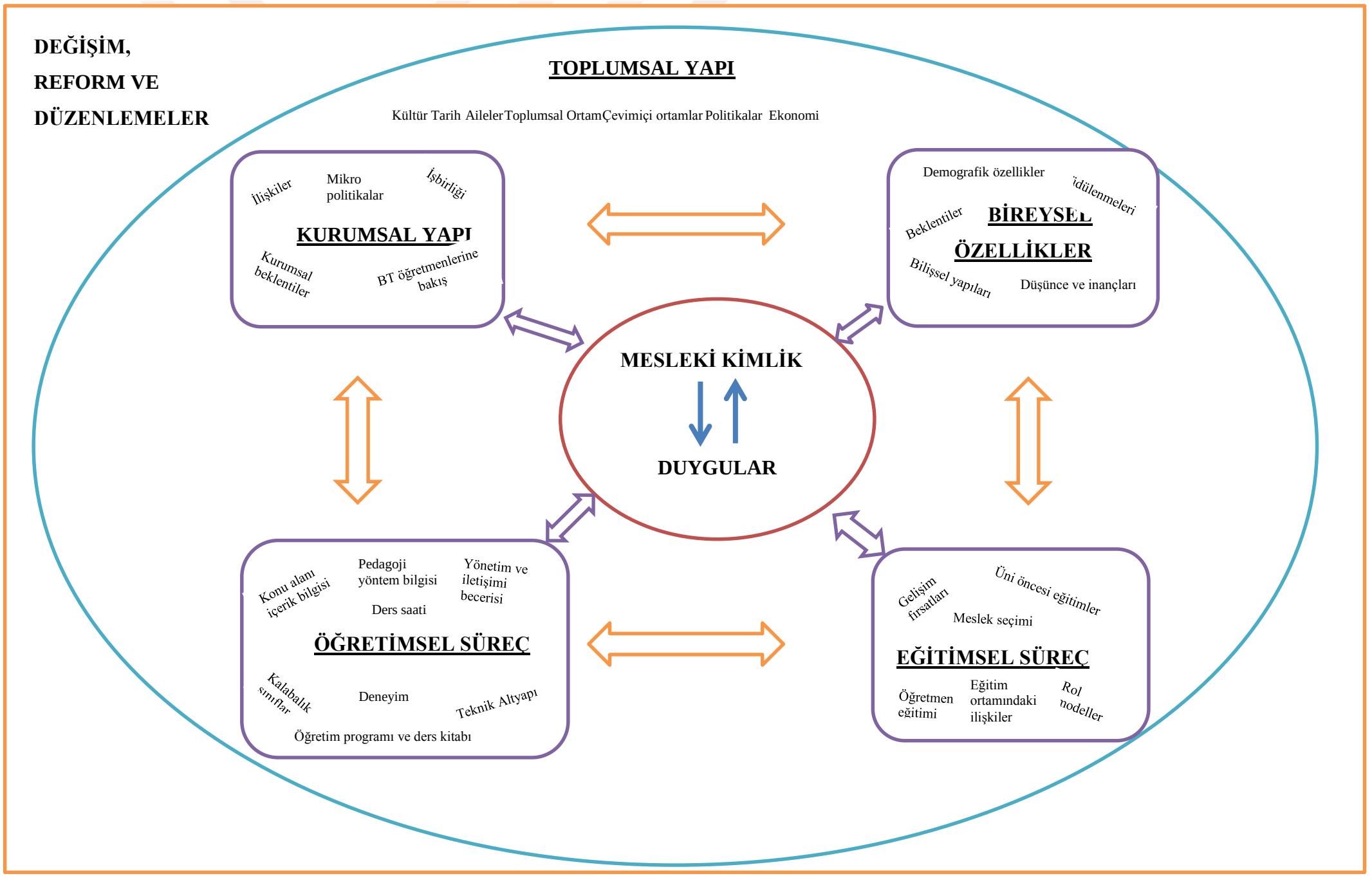
Alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde, öğretmenlerin değişim sürecinde sahip oldukları mesleki kimliklere göre çok farklı gruplara ayrıldıkları görülmektedir. Yapılan çalışmada da BT öğretmenlerinin değişim sürecinde farklı kimlik göstergelerine sahip bir biçimde gruplaştıkları ve bu farklı kimlik yapılarına göre sürece farklı tepkiler verdikleri söylenebilir. Araştırma kapsamındaki BT öğretmenleri incelendiğinde, sayıları az da olsa bazı öğretmenlerin mesleki kimliğin hemen hemen tüm boyutlarında olumlu özelliklere sahip olduğu, kendilerine ve alanlarına değer verdikleri, yeterliklerine güvendikleri, kendini öğretmen olarak gördükleri, görev ve sorumluklarının bilincinde oldukları, mesleklerine ve alanlarına bağlı oldukları, yaşanılan sorunlar karşısında ümitlerini yitirmedikleri görülmektedir. Belirtilen özelliklere sahip öğretmenlerin "mutlu ve umutlu" mesleki kimliğe sahip öğretmenler olduğu düşünülebilir. Ancak, gerek forumdaki tartışmalarda, gerekse görüşmelerde BT öğretmenlerinin büyük bir kısmının görev algısı, benlik algısı ve öz-saygı boyutlarında oldukça olumsuz görüşlere sahip olduğu ortadadır. Bu öğretmenler de mesleki kimliğin değer, güdülenme, bağlılık ve geleceğe bakış noktalarında farklı gruplara ayrılmaktadır. Bazı öğretmenler yaşanan sorunlara karşın kendi yeterliğinin farkında olup, mesleklerini sürdürmek isteyip ve gelecekten ümidini kesmemektedir. Değişimi mesleki kimliklerine tehdit gibi algılasalar da bu öğretmenler mücadeleyi bırakmamaktadır. Değişim sürecinden olumsuz etkilenseler de gelecekten ümitlerini kaybetmeyen bu BT öğretmenlerini "mutsuz ama müdaceleci" kimlik yapısına sahip öğretmenler olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır. Bazı BT öğretmenleri ise, yaşanılan olumsuzluklarla birlikte mesleki bağlılıklarını ve ümitlerini kaybetmiş, gelecekten beklentilerini tamamen yitirmiş ve tükenmişlerdir. İşte bu öğretmenler de "mutsuz ve ümitsiz" kimlik yapısına sahip öğretmenler olarak tanımlanabilirler. Yapılan çalışmada gerek tartışma formunda, gerekse görüşmelerde BT öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun "mutsuz ama mücadeleci" ile "mutsuz ve ümitsiz" kimlik yapısına sahip olduğu, çok azının "mutlu ve umutlu" kimlik yapısına sahip olduğu saptanmıştır. Çizelge 51'de BT öğretmenlerinin sahip oldukları mesleki kimlik göstergelerine göre dağılımları görülmektedir.

Çizelge 51

BT Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Özelliklerine Göre Dağılımları

Mesleki Kimlik Bileşenleri	Mutlu ve umutlu kimlik	Mutsuz ama mücadeleci kimlik	Mutsuz ve ümitsiz kimlik
Değer	√	√	x
Görev algısı	√	x	x
Benlik algısı	√	x	x
Özsaygı	√	x	x
Yeterlik	√	x	x
Bilgi ve beceri	√	x	x
Bağlılık	√	√	x
Güdülenme	√	√	x
Geleceğe bakış	√	√	x

Yapılan çalışmada BT öğretmenlerinin sahip oldukları mesleki kimlik göstergeleri ile birlikte onların duygularını ve mesleki kimlik göstergelerini etkileyen değişkenler de belirlenmiştir. Değişim sürecinde öğretmenlerin anlam oluşturmaları, değişimi kabul etmeleri ve uygulamaları noktasında onların mesleki kimliklerini ve duygularını etkileyen değişkenlere dikkat edilmesi gerekmektedir. Konu ile ilgili olarak öğretmenlerin mesleki kimliklerinin çok boyutlu ve karmaşık bir süreç olduğu ve bu sürece etki eden çok fazla değişkenin olduğu, değişkenler arasındaki ilişkiler ve etkileşimler sonucunda kimliğin yapılandığı alanyazında vurgulanmaktadır. Alanyazında farklı boyutlara odaklanarak mesleki kimliği ve duyguları etkileyen değişkenler ele alınmış olup, yapılan çalışmada BT öğretmenlerinin mesleki kimliklerini ve duygularını etkileyen değişkenler Şekil 24'de görüldüğü biçimde gruplandırılmıştır. Şekil 24 incelendiğinde, öğretmenlerin mesleki kimliklerinin ve duygularının değişim süreci, toplumsal yapı, bireysel özellikler, eğitimsel süreç, öğretimsel süreç ve kurumsal yapı ile çevrili olduğu görülmektedir. Değişim ve alınan kararlar tüm boyutlar üzerinde etkiye sahip olup; en temelde öğretmenlerin duygularını ve mesleki kimliklerini etkilemektedir. Şekil 24 incelendiğinde, her boyutun da aslında birbiri ile etkileşiminin söz konusu olduğu görülmektedir. Örneğin öğretmen eğitimi öğretmenlerin okullardaki öğretim sürecinde gereksinim duyacağı yeterlikleri kazandırarak öğretimsel süreci etkilerken, kurum ortamındaki ilişkilerinin ve görevlerinin biçimlenmesine de temel oluşturmaktadır. Öte yandan, öğretmenlerin sahip olduğu kişisel özellikler, onların kurumlarındaki iletişimlerinde ve ilişkilerinde etkili olurken, kurumsal beklentiler ve mikro politikalar ise öğretmenlerin öğretim sürecini etkilemektedir. Kurulan ilişkiler arasında unutulmaması gereken nokta, her birinin mesleki kimlik ve duyguların düzenlenmesindeki etkisidir.

Şekil 24. BT Öğretmenlerin Mesleki Kimliklerini ve Duygularını Etkileyen Değişkenler

Bolivar ve Domingo'ya (2006) göre öğretmenlerin değişime karşı tutumlarını ve davranışlarını değiştirmek için yeni profesyonel becerilerin elde edilmesine gereksinim duyulmaktadır. İşte bu noktada, öğretmen eğitiminin önemi devreye girmektedir. Öğretmenlerin mesleki yaşantılarının daha en başında olumsuz etkilenmemeleri için; politik yapıyı, kendileri ile ilgili alınan kararları ve gerçekleştirilen düzenlemeleri akılcı biçimde anlamlandırmalarına, okul gerçekleri ve öğretim deneyimleri hakkında bilgi ve yorumlamalara gereksinimleri bulunmaktadır. Öğretmenler için eğitim ve uygulama arasındaki bu bağı kurmalarına yardımcı olacak olan aldıkları öğretmen eğitimidir. Öğretmen eğitiminin öğretmen adaylarına kuramsal ve formal bilgiyi kazandırmanın yanı sıra çalışma dünyasına hazırlama gibi bir işlevi de olup; bunun mesleki kimlik gelişimine katkı sağladığı belirtilmektedir (Bloomfield, 2010). Sutherland ve diğerlerine (2010) göre öğretmen eğitimi; öğrencilere yalnızca bilgi, pedagojik uygulama ve beceri kazandırmamakta, bunun ötesinde profesyonel anlamda kendilerinin kim oldukları ve mesleki kimliklerini nasıl yapılandırdıklarına yönelik fırsatlar sunmaktadır. Bu süreçte elde edilen otantik deneyimler ile öğretici rolü keşfedilmekte, öğrencilerle ve öğreticilerle kurulan ilişki anlamlandırılır ve öğretmen adaylarının yüksek oranda kendilerinin farkına varmaları ve uygulamalardan anlamlar çıkarmaları sağlanır (Trede ve diğerleri, 2012).

Pinho ve Andrade'ye (2015) göre öğretmen eğitiminin öğretmenlerin mesleki kimliklerini anlamlandırmaları ve iş bağlamında karşılaşacakları engellerle başa çıkabilmeleri noktasında fırsatlar sunabiliyor olması gerekmektedir. Ancak, alanyazında öğretmen eğitimi sürecinde mesleki sorunların yeteri kadar gündeme gelmediği ve öğretmenlerin kuram ve uygulama arasında bağ kurma sürecinde sorunlar yaşadığından söz edilmektedir (Kelchtermans ve Ballet, 2002; Korthagen, Loughran ve Russell, 2006).

Her geçen gün öğretmen eğitimindeki geleneksel yaklaşımlar daha çok eleştirilmekte, aday öğretmenlerin gereksinimlerini karşılayamama ve uygulamada gözlenen sorunlar nedeniyle kuramsal bilgiyi uygulamaya yansıtma konusunda yetersiz kalındığını belirtilmektedir (Korthagen ve diğerleri,2006). Alanyazında pek çok çalışmada da öğretmen eğitiminin öğrencilere kazandırılması gerekenler noktasındaki eksikliği dile getirilmektedir (Beauchamp ve Thomas, 2010; Flores ve Day, 2006; Kredl ve Kingsley, 2014; Timoštšuk ve Ugaste, 2012). Flores ve Day (2006) çalışmalarında üniversitede alınan eğitimin öğrencilere öğretmen olmayı anlamlandırmaları noktasında istenen katkıyı sağlamadığını belirtirken; Beauchamp ve Thomas (2010) da öğretmen

eğitimi programlarının öğretmenlerin hedefledikleri kimliğe erişim boyutunda yeterince destekleyici olmadığını vurgulamışlardır. Pekçok ülkede nitelikli öğretmenlerin sahip olması gereken özelliklerle ilgili mesleki yeterlikler belirlenmiş olsa da, bu yeterliklerin kazandırılması için öğretmenlerin nasıl yetiştirilmesi gerektiği konusunda açık bir yaklaşım ya da uygulamanın olmadığı da bilinmektedir (Schepens ve diğerleri, 2009).

Yapılan bu çalışmanın sonuçları, BT öğretmenlerinin öğretmen eğitimi sürecinde desteklenmesi gerekliliğini göstermektedir. Bu destek; öğretmenlerin gelişimini sağlayacak biçimde eğitim programlarının yeniden düzenlenmesi, eğitim sürecinin öğreticilerin anlatılarının değil, öğrencilerin deneyimlerinin üzerine kurulması, akranları ile tartıştıkları işbirlikli uygulama ortamlarının oluşturulması (Darby, 2011; Korthagen ve diğerleri, 2006; Saka ve diğerleri, 2013) gibi farklı biçimlerde gerçekleşebilir. Özetle, BT öğretmenlerinin mesleğe başlamadan önce okullardaki sorunlardan, uygulama süreçlerinden ve beklentilerden haberdar biçimde yetişmesi gerekmektedir.

Son olarak, gelecekten ve MEB'den sorunlarının çözümü noktasında beklentilerini dile getiren BT öğretmenlerine göre, süreç içinde yer alan tüm paydaşlara önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Değişim sürecinde gereksinimlerin belirlenmesi, işbirliğinin sağlanması, kararların yapılandırılması, alınması, uygulanması ve etkisinin değerlendirilmesi MEB'in temel sorumlulukları arasında yer almaktadır. Bunun dışında, öğretmen yetiştirme kurumlarının, okul yöneticilerinin ve meslektaşların bilgilenmesine ve desteğine gereksinimler vurgulanmıştır. BT öğretmenlerinin gelecekten beklentileri incelendiğinde, tüm önerilerin temelinde mesleklerini daha saygın, daha değerli ve sorunsuz bir biçimde gerçekleştirebilme arzusunun yer aldığı, bu öğretmenlerin kendilerini artık öğretmen gibi hissetmek istedikleri görülmektedir. Eğer gerekli önlemler alınmazsa ve destek sağlanmazsa, BT öğretmenlerinin olumsuz mesleki kimlik ve duyguları, başarılı ve verimli bir biçimde mesleklerini devam ettirmelerinin önünde engel olarak durmaya devam edecektir. Kuşkusuz, böylesi olumsuz bir mesleki kimlik yapısı ve duygu durumu eğitimdeki değişim çalışmalarının önünde de önemli bir engel oluşturacaktır.

4.1.3. Öneriler

Aşağıda, araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

4.1.3.1.Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Ülkemizde BT öğretmenlerinin duyguları ve mesleki kimliklerini belirlemeye yönelik çalışmaların bulunmaması, konunun ayrıntılı biçimde incelenmesini gerekli kılmaktadır. Bu amaçla, BT öğretmenlerinin duygularını ve mesleki kimliklerini etkileyen değişkenleri ve bu değişkenlerle duyguların ve mesleki kimliğin ilişkisini ortaya çıkarmaya yönelik araştırmalar yürütülebilir. Örneğin, öğretmenlik mesleğine karar verme sürecinin, öğretmen eğitiminin, meslekte elde edilen deneyimin ve kurum kültürünün mesleki kimlik ve duygular üzerindeki etkisi araştırılabilir.
- Öğretmen eğitim süreci; mesleki kimliğin oluşturulmasında, etkili öğretim becerilerinin kazanılmasında, duyguların farkına varılmasında ve geliştirilen mesleki kimlik ile mesleğin yürütülmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle, öğretmen eğitimi sürecinin geliştirilen mesleki kimliği ve duyguları nasıl etkilediği incelenebilir, öğretmen eğitim programları, kazandırdıkları yeterlikler ve mesleki kimlik gelişimine katkısı bağlamında değerlendirilebilir.
- Öğretmen eğitimi programlarında yer alan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin öğretmenlerin mesleki kimlik gelişimleri üzerindeki önemi düşünüldüğünde; bu derslerin mesleki kimlik ve duygu gelişimi üzerindeki etkisi incelenebilir.
- Alanyazın incelendiğinde, öğretmenlerin mesleki kimlikleri ile ilgili yapılan çalışmalarda çoğunlukla nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı görülmekte olup, bu konuda deneysel çalışmaların ve diğer araştırma yöntemlerinin eksikliği dikkati çekmektedir. Bu nedenle, nicel, deneysel ya da karma yöntemlerin kullanıldığı, psikolojik testler, ölçekler, anketler gibi farklı veri toplama araçlarının kullanıldığı çalışmalar yapılarak alana katkı sağlanabilir.

4.1.3.2.Karar Alıcılara Yönelik Öneriler

- Yapılan araştırmada, BT öğretmenlerinin mesleki kimliklerinin ve duygularının, yaşanan değişimlerle birlikte, özellikle görev tanımlarının belirsizliği ve kendilerinden beklenen görev ve sorumlulukların fazla olması nedeni ile olumsuz etkilendiği belirlenmiştir. Bu nedenle, karar alıcılar tarafından BT öğretmenlerinin görev tanımları ile ilgili net ve anlaşılır düzenlemeler yapılabilir ve onlara öğretmenlik mesleğinden uzaklaşmayacak biçimde görevler verilebilir.

- Yapılan araştırmada, BT öğretmenlerinin değişim sürecinde duygu ve kimlik anlamında sorun yaşamalarının altında; onların karar alma süreçlerinden habersiz olmaları ve karar alıcılarla iletişim halinde bulunamamalarının yattığı belirlenmiştir. Bu noktada, değişim sürecinin daha etkili gerçekleşmesi için BT öğretmenlerinin karar alıcılarla bir araya gelerek işbirliği içinde olmaları yararlı olabilir. Bunun için, hizmetiçi eğitimler, seminerler, çalıştaylar, bilimsel toplantılar gibi etkinlikler düzenlenerek işbirliği içinde çalışma olanakları oluşturulabilir.
- Yapılan araştırmada BT öğretmenlerinin alınan kararlarda kullanılan dil ile ilgili ifadelerin farklı anlaşılması ya da anlaşılmaması nedeni ile sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Bu noktada, resmi yazılar, farklı yorumlamalara olanak vermeyecek biçimde daha net ve anlaşılır ifadeler kullanılarak hazırlanabilir.
- BT öğretmenlerinin geliştirmiş oldukları mesleki kimliklerini ve duygularını yapılandırmak için öğretmen eğitimi sürecine yönelik de bir takım düzenlemeler yapılabilir. Örneğin, öğretmen eğitimi programlarına kişisel ve mesleki gelişimle ilgili seçmeli dersler eklenerek öğretmen adaylarına, kendilerini ve mesleklerini daha iyi tanımaları, okul bağlamını ve öğretim sürecini anlamlandırabilmeleri için olanaklar sunulabilir.
- Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ayrılan süre ve yapılan uygulamalar ile ilgili düzenlemeler yapılabilir. Örneğin, öğretmenlik uygulamasına ayrılan süre arttırılarak, BT öğretmen adaylarına farklı kurum kültürlerini deneyimlemeleri ve gerçek öğretim durumları ile karşı karşıya kalarak kendilerini geliştirmeleri sağlanabilir.
- BT öğretmen adaylarına mesleki gelişim bağlamında destek sağlamak adına, öğretmen eğitimi sürecinde öğretmenlerle bir araya gelebilecekleri küçük grup toplantıları ya da bireysel görüşme olanakları sağlanabilir, öğretim üyelerinin, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bir arada olduğu çevrimiçi ortamlar ile destek sağlanabilir. Bu ortamlarda öğretmen adayları yaşanılan sorunları görebilir, çözüm önerileri geliştirebilir, destek alabilir, birliktelik ve aitlik hissi geliştirebilir, duygularını yansıtabilir ve değişim sürecini anlamlandırabilirler.
- Öğretmen eğitim sürecinde öğretim üyeleri öğretmen adayları ile yaşanılan sorunları paylaşırken çözüm önerilerini de paylaşabilir, alanlarının değerini ve önemini öğretmen adaylarına daha iyi örneklerle yansıtabilir, öğretmen adaylarına daha iyi rol model olabilirler. Bu noktada, öğretim üyelerinin iyi rol model olabilmeleri için

kendilerini, öğretim süreçlerini ve uygulamalarını yeninden değerlendirmesi gerekli görülmektedir.

- Buna ek olarak; BT öğretmenleri, yaşadıkları sorunlar karşısında çözümcül bir biçimde hareket ederek, mesleklerini verimli bir biçimde sürdürebilmeleri için harekete geçmelidir. Bu amaçla belli kuruluşlar ve dernekler altında daha örgütsel bir biçimde hareket edilebilir. Bu oluşumlarla birlikte iyi örnekleri ve çözümleri gören öğretmenler, sadece sorunlarını dile getirip üzülmek yerine, alanlarının değerini fark ederek kaybettikleri birlik ve bereberlik içinde çalışabilir, sorunlara çözüm bulabilirler.

KAYNAKÇA

Akbaba-Altun, S. (2003). Eğitim yönetimi ve değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 7-18.

Akerson, V. L., Pongsanon, K., Weiland, I. S., and Nargund-Joshi, V. (2014). Developing a professional identity as an elementary teacher of nature of science: A self-study of becoming an elementary teacher. *International Journal of Science Education*, 36(12), 2055-2082.

Akgün, Ö. E. (2008). Bilgisayar öz-yeterlik algısı. D. Deryakulu (Ed.). *Bilişim teknolojileri eğitiminde sosyo-psikolojik değişkenler* (s. 1-32). Ankara: Maya Akademi.

Akkerman, S. F., and Meijer, P. C. (2011). A dialogical approach to conceptualizing teacher identity. *Teaching and Teacher Education*, 27(2), 308-319.

Akmal, T., and Miller, D. (2003). Overcoming resistance to change: A case study of revision and renewal in a US secondary education teacher preparation program. *Teaching and Teacher Education*, 19(4), 409-420.

Akşit, N. (2007). Educational reform in Turkey. *International Journal of Educational Development,* 27(2) , 129-137.

Aktaş, İ., Gökoğlu, S., Turgut, Y. E., ve Karal, H. (2014). Öğretmenlerin Fatih projesine yönelik görüşleri: Farkındalık, öngörü ve beklentiler. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 8(1), 257-286.

Altın, H. M., ve Kalelioğlu, F. (2015). Fatih projesi ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 2(1), 91-108.

Altun, E. ve Ateş, A. (2008). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının sorunları ve geleceğe yönelik kaygıları. *İlköğretim Online*, 7(3), 680-692.

Altun, S. A., Yücel, Ü. A., ve Ergün, E. (2015). Öğretmenlerin tablet bilgisayarlara yönelik görüşleri. *Başkent Unıversıty Journal of Education*, 2(2), 176-187.

Anspal, T., Eisenschmidt, E., and Löfström, E. (2012). Finding myself as a teacher: Exploring the shaping of teacher identities through student teachers' narratives. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 18(2), 197-216.

Avraamidoua, L. (2014). Studying science teacher identity: Current insights and future research directions. *Studies in Science Education*, 50(2), 145-179.

Balcı, F. A., ve Yanpar-Yelken, T. Y. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin "değer" kavramına yükledikleri anlamlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 81-90.

Ball, D. L., and Forzani, F. M. (2009). The work of teaching and the challenge for teacher education. *Journal of Teacher Education*, 60(5), 497-511.

Başaran, İ. E. (1982). *Örgütsel davranışın yönetimi*. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını.

Başaran, İ. E. (1992). *Yönetimde insan ilişkileri*. Ankara: Gül Yayınevi.

Başaran, İ. E. (1996). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.

Beauchamp, C., and Thomas, L. (2009). Understanding teacher identity: An overview of issues in the literature and implications for teacher education. *Cambridge Journal of Education*, 39(2), 175-189.

Beauchamp, C., and Thomas, L. (2010). Reflecting on a ideal: Student teachers envision a future identity. *Reflective Practice*, 11(5), 631-645.

Beijaard, D., Meijer, P. C., and Verloop, N. (2004). Reconsidering research on teachers' professional identity. *Teaching and Teacher Education*, 20(2), 107-128.

Beijaard, D., Verloop, N., and Vermunt, J. D. (2000). Teachers' perceptions of professional identity: An exploratory study from a personal knowledge perspective. *Teaching and Teacher Education*, 16(7), 749-764.

Beycioğlu, K., ve Aslan, M. (2010). Okul gelişiminde temel dinamik olarak değişim ve yenileşme: Okul yöneticileri ve öğretmen rolleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 153-173.

Bjuland, R., Cestari, M. L., and Borgersen, H. E. (2012). Professional mathematics teacher identity: Analysis of reflective narratives from discourses and activities. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 15(5), 405-424.

Bloomfield, D. (2010). Emotions and 'getting by': A pre-service teacher navigating professional experience. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 38(3), 221-234.

Bolívar, A., and Domingo, J. (2006). The professional identity of secondary school teachers in Spain crisis and reconstruction. *Theory and Research in Education*, 4(3), 339-355.

Burke, W. W., Lake, D. G., and Paine, J. W. (Ed.). (2008). *Organization change: A comprehensive reader*. San Francisco: Jossey-Bass.

Burnes, B. (2004). Kurt Lewin and the planned approach to change: A re-appraisal. *Journal of Management Studies*, 41(6), 977-1002.

Burns, E., and Bell, S. (2011). Narrative construction of professional teacher identity of teachers with dyslexia. *Teaching and Teacher Education*, 27(5), 952-960.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık

Canrinus, E. T., Helms-Lorenz, M., Beijaard, D., Buitink, J., and Hofman, A. (2011). Profiling teachers' sense of professional identity. *Educational Studies*, 37(5), 593-608.

Cardelle-Elawar, M., Irwin, L., and Sanz de Acedo Lizarraga, M. L. (2007). A cross cultural analysis of motivational factors that influence teacher identity. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 5(3), 565-592.

Chang-Kredl, S., and Kingsley, S. (2014). Identity expectations in early childhood teacher education: Pre-service teachers' memories of prior experiences and reasons for entry into the profession. *Teaching and Teacher Education*, 43, 27-36.

Cheung, H. Y. (2008). Measuring the professional identity of Hong Kong in-service teachers. *Journal of In-Service Education*, 34(3), 375-390.

Chi, H. J. (2009). *Development and examination of a model of science teacher identity (STI)* (Unpublished doctoral dissertation). The Ohio State University, Columbus, Ohio.

Cochran-Smith, M. (2004). The problem of teacher education. *Journal of Teacher Education*, 55(4), 295-300.

Cohen, J. L. (2008). 'That's not treating you as a professional': Teachers constructing complex professional identities through talk. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 14(2), 79-93.

Cohen, L., Manion, L., and Morrison, K. (2013). *Research methods in education*. London: Routledge Falmer.

Cowie, N. (2011). Emotions that experienced English as a foreign language (EFL) teachers feel about their students, their colleagues and their work. *Teaching and Teacher Education*, 27(1), 235-242.

Cross, D. I., and Hong, J. Y. (2009). Beliefs and professional identity: Critical constructs in examining the impact of reform on the emotional experiences of teachers. P. A. Schutz and M. Zembylas (Ed.). *Advances in teacher emotion research: The impact on teachers' lives* (pp. 273-296). New York: Springer.

Cross, D. I., and Hong, J. Y. (2012). An ecological examination of teachers' emotions in the school context. *Teaching and Teacher Education*, 28(7), 957-967.

Dağhan, G., Kibar, P. N., Akkoyunlu, B., and Baskan, G. A. (2015). Approaches and views of teachers and administrators related to the usage of interactive whiteboards and tablet PCs. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 6(3), 399-417.

Danielowich, R. M. (2012). Looking through different lenses: How preservice science teachers use practice-oriented reflections to negotiate more reform-minded identities. *Journal of Science Teacher Education*, 23(4), 323-346.

Darby, A. (2008). Teachers' emotions in the reconstruction of professional self-understanding. *Teaching and Teacher Education*, 24(5), 1160-1172.

Davis, K. S. (2003). "Change is hard" :What science teachers are telling us about reform and teacher learning of innovative practices. *Science Education*, 87(1), 3-30.

Day, C. (2002). School reform and transitions in teacher professionalism and identity. *International Journal of Educational Research*, 37(2), 677-692.

Day, C., and Gu, Q. (2009). Teacher emotions: Well being and effectiveness. P. A. Schutz and M. Zembylas (Ed.). *Advances in teacher emotion research: The impact on teachers' lives* (pp. 15-32). New York: Springer.

Day, C., and Leitch, R. (2001). Teachers' and teacher educators' lives: The role of emotion. *Teaching and Teacher Education*, 17(4), 403-415.

Day, C., Elliot, B., and Kington, A. (2005). Reform, standards and teacher identity: Challenges of sustaining commitment. *Teaching and Teacher Education*, 21(5), 563-577.

Day, C., Kington, A., Stobart, G. and Sammons, P. (2006). The personal and professional selves of teachers: Stable and unstable identities. *British Educational Research Journal*, 32(4), 601-616.

De Wever, B., Schellens, T., Valcke, M., and Van Keer, H. (2006). Content analysis schemes to analyze transcripts of online asynchronous discussion groups: A review. *Computers & Education*, 46(1), 6-28.

Delahunty, J. (2012). 'Who am I?': Exploring identity in online discussion forums. *International Journal of Educational Research*, 53(1), 407-420.

Deryakulu, D. (2005). Bilgisayar öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim Araştırmaları*, 19, 35-53.

Deryakulu, D. (2006). Burnout in Turkish computer teachers: Problems and predictors. *International Journal of Educational Reform*, 15(3), 370-385.

Deryakulu, D., and Olkun, S. (2007). Analysis of computer teachers' online discussion forum messages about their occupational problems. *Educational Technology & Society*, 10(4), 131-142.

Dinham, S., and Scott, C. (1998). A three domain model of teacher and school executive career satisfaction. *Journal of Educational Administration*, 36(4), 362-378.

Ekici, S., ve Yılmaz, B. (2013). FATİH Projesi üzerine bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği,* 27(2), 317-339.

Ekman, P., and Friesen, W. V. (1986). A new pan-cultural facial expression of emotion. *Motivation and Emotion*, 10(2), 159-168.

Eren, E. ve Uluuysal, B. (2012). Bilişim teknolojileri (BT) öğretmenlerinin mesleki sorunları ve çözüm önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 152-171.

Farrell, T. S. C. (2011). Exploring the professional role identities of experienced ELS teachers through reflective practice. *System*, 39(1), 54-62.

Findlay, K. (2006). Context and learning factors in the development of teacher identity: A case study of newly qualified teachers during their induction year. *Journal of In-Service Education*, 32(4), 511-532.

Flores, M. A., and Day, C. (2006). Contexts which shape and reshape new teachers' identities: A multi-perspective study. *Teaching and Teacher Education*, 22(2), 219-232.

Fraenkel, J. R. and Wallen, N. E. (1996). *How to design research in education*. New York: McGraw-Hill, Inc.

Frijda, N. H., Kuipers, P., and Ter Schure, E. (1989). Relations among emotion, appraisal, and emotional action readiness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(2), 212.

Fullan, M. G. (1991). *The new meaning of educational change*. London: Cassell.

Fullan, M. G. (1993a). *Change forces: Probing the depths of educational reform*. New York: Falmer.

Fullan, M. G. (1993b). Why teachers must become change agents. *Educational Leadership*, 50(6), 1-12.

Fullan, M. G., and Miles, M. B. (1992). Getting reform right: What works and what doesn't. *Phi Delta Kappan*, 73, 745-752.

Fuller, C., Goodwyn, A., and Francis-Brophy, E. (2013). Advanced skills teachers: Professional identity and status. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 19(4), 463-474.

Gee, J. P. (2000). Identity as an analytic lens for research in education. *Review of Research in Education*, 25, 99-125.

Geijsel, F. and Meijers, F. (2005). Identity learning: The core process of educational change. *Educational Studies*, 31(4), 419-430.

Gins I. S., and Watters J. J. (2000). Developing motivation to teach elementary science: Effect of collaborative and authentic learning practices in preservice education. *Journal of Science Teacher Education*, 11(4), 301-321.

Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş* (A. Ersoy, P. Yalçınoğlu, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.(1992)

Goodson, I. F., and Cole, A. L. (1994). Exploring the teacher's professional knowledge: Constructing identity and community. *Teacher Education Quarterly*, 85-105.

Gorton, R., Alston, J., and Snowden, P. (2006). *School leadership and administration: Important concepts, case studies and simulations*. New York: The McGraw-Hill.

Gregg, R. T. (1957). The administrative process. R. F. Campbell and R. T. Gregg (Ed.), *Administrative behavior in education*. (pp. 269-317). New York: Harper & Brothers.

Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 8(3), 381-391.

Handal, B., and Herrington, A. (2003). Mathematics teachers' beliefs and curriculum reform. *Mathematics Education Research Journal*, 15(1), 59-69.

Hargreaves, A. (1998a). The emotional politics of teaching and teacher development: With implicatinos for educational leadership. *International Journal of Leadership in Education*, 1(4), 315-336.

Hargreaves, A. (1998b). The emotional practice of teaching. *Teaching and Teacher Education*, 14(8), 835-854.

Hargreaves, A. (2000). Mixed emotions: Teachers' perceptions of their interactions with students. *Teaching and Teacher Education*, 16 (8), 811-826.

Hargreaves, A. (2001). Emotional geographies of teaching. *The Teachers College Record*, 103(6), 1056-1080.

Hargreaves, A. (2005). Educational change takes ages: Life, career and generational factors in teachers' emotional responses to educational change. *Teaching and Teacher Education*, 21(8), 967-983.

Harris, A. (2003). Teacher leadership as distributed leadership: Heresy, fantasy or possibility?. *School Leadership & Management*, 23(3), 313-324.

Harwell, S. H. (2000). Impediments to change: An application of force-field analysis to leader master teacher training in an elementary level science systemic reform initiative. *Journal of Elementary Science Education*, 12(2), 7-19.

Heatherton, T. F., and Wyland, C. L. (2003) Assessing self-esteem. S. J. Lopez and C. R. Snyder (Ed.) *Positive psychological assessment: A handbook of models and measures* (pp. 219-233). Washington, DC: APA.

Hebert, E., and Worthy, T. (2001). Does the first year of teaching have to be a bad one? A case study of success. *Teaching and Teacher Education*, 17(8), 897-911.

Hodgen, J., and Askew, M. (2007). Emotion, identity and teacher learning: Becoming a primary mathematics teacher. *Oxford Review of Education*, 33(4), 469-487.

Hong, J. Y. (2010). Pre-service and beginning teachers' professional identity and its relation to dropping out of the profession. *Teaching and Teacher Education*, 26(8), 1530-1543.

Hsieh, B. Y. (2010). *Exploring the complexity of teacher professional identity* (Unpublished doctoral dissertation). University of California, Berkeley, CA.

Hung, H., and Yeh, H. (2013). Forming a change environment to encourage professional development through a teacher study group. *Teaching and Teacher Education*, 36, 153- 165.

Izadinia, M. (2013). A review of research on student teachers' professional identity. *British Educational Research Journal*, 39(4), 694-713.

İncik, E. Y., and Akay, C. (2015). Mersin university prospective teachers' opinions relating to the Fatih project. *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(2), 142-154.

Jebril, M. Y. (2008). *The evolution and measurement of professional identity* (Unpublished doctoral dissertation). Texas Woman's University, Texas.

Kagan, D. M. (1992). Professional growth among preservice and beginning teachers. *Review of Educational Research*, 62(2), 129-169.

Kao, Y. S. R., and Lin, S. P. (2015). Constructing a structural model of teachers' professional identity. *Asian Journal of Management Sciences and Education*, 4(1), 69-81.

Karal, H ve Timuçin, E. (2010). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümleri mezunların sorunları ve çözüm önerileri. Panel raporu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(2), 277-299.

Karataş, S. (2010). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri (BÖTE) öğretmen adaylarının mesleklerine ilişkin zihin haritalarının analizi (Gazi Üniversitesi Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 159-173.

Karmos, A. H., and Jacko, C. M. (1977). The role of significant others during the student teaching experience. *Journal of Teacher Education*, 28(5), 51-55.

Kelchtermans, G. (1993). Getting the story, understanding the lives: From career stories to seachers' professional development. *Teaching and Teacher Education*, 9(5-6), 443-456.

Kelchtermans, G. (2005). Teachers' emotions in educational reforms: Self-understanding, vulnerable commitment and micropolitical literacy. Teaching and *Teacher Education*, 21(8), 995-1006.

Kelchtermans, G., and Ballet, K. (2002). The micropolitics of teacher induction. A narrative-biographical study on teacher socialisation. *Teaching and Teacher Education*, 18(1), 105-120.

Kelchtermans, G., Ballet, K., and Piot, L. (2009). Surviving diversity in times of performativity: Understanding teachers' emotional experience of change. P. Schutz and M. Zembylas (Ed.), *Advances in teacher emotion research: The impact on teachers' lives* (pp. 215-232). New York: Springer.

Korthagen, F. A. (2004). In search of the essence of a good teacher: Towards a more holistic approach in teacher education. *Teaching and Teacher education*,20(1), 77-97.

Korthagen, F., Loughran, J., and Russell, T. (2006). Developing fundamental principles for teacher education programs and practices. *Teaching and Teacher Education*, 22(8), 1020-1041.

Kurt, A. A., Kuzu, A., Dursun, Ö. Ö., Güllüpınar, F. ve Gültekin, M.(2013). Fatih projesinin pilot uygulama sürecinin değerlendirilmesi: Öğretmen görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 1(2), 1-23.

Lamote, C. and Engels, N. (2010) The development of student teachers' professional identity. *European Journal of Teacher Education*, 33(1), 3-18.

Lasky, S. (2005). A sociocultural approach to understanding teacher identity, agency and professional vulnerability in a context of secondary school reform. *Teaching and Teacher Education*, 21(8), 899-916.

Lawrence, D. (2006). *Enhancing self-esteem in the classroom*. London: Paul Chapman Publishing.

Lazarus, R. S. (1991a). Progress on a cognitive-motivational-relational theory of emotion. *American Psychologist*, 46(8), 819.

Lazarus, R. S. (1991b). *Emotion and adaptation*. New York: Oxford University Press.

Lee, J. C. K., and Yin, H. B. (2011). Teachers' emotions and professional identity in curriculum reform: A Chinese perspective. *Journal of Educational Change*, 21(1), 25-46.

Lim, H. W. (2011). Concept maps of Korean EFL student teachers' autobiographical reflections on their professional identity formation. *Teaching and Teacher Education*, 27 (6), 969-981.

Linnenbrink, E. A. (2006). Emotion research in education: Theoretical and methodological perspectives on the integration of affect, motivation, and cognition. *Educational Psychology Review*, 18(4), 307-314.

Luehmann, A. L., and Tinelli, L. (2008). Teacher professional identity development with social networking technologies: Learning reform through blogging. *Educational Media International*, 45(4), 323-333.

Lunenburg, F. C., and Ornstein, A. O. (2012). *Educational administration: Concepts and Practices*. Belmont, CA: Cengage/Wadsworth.

Luttenberg, J., Imants, J., and van Veen, K. (2013). Reform as ongoing positioning process: The positioning of a teacher in the context of reform. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 19(3), 293-310.

Maclean, R. and White, S. (2007). Video reflection and the formation of teacher identity in a team of pre-service and experienced teachers. *Reflective Practice: International and Multidisciplinary Perspectives*, 8(1), 47-60.

März, V., and Kelchtermans, G. (2013). Sense-making and structure in teachers' reception of educational reform: A case study on statistics in the mathematics curriculum. *Teaching and Teacher Education*, 29(1), 13-24.

McDougall, J. (2010). A crisis of professional identity: How primary teachers are coming to terms with changing views of literacy. *Teaching and Teacher Education*, 26(3), 679-687.

MEB (2002). *Okullarda Bilgi Teknolojileri Uygulamalarına Yönelik Çalışmalar*. http://okulweb.meb.gov.tr/18/01/965671/belgeler/bde/bakanlik_okullarda_bilgi_teknolojileri.mht adresinden 15.10.2015 tarihinde erişilmiştir.

MEB (2011). *Eğitimde Fatih projesi*. http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/icerikincele.php?id=6 adresinden 05.12.2012 tarihinde erişilmiştir.

MEB (2012a). *Avrupa birliği ve projeler koordinasyon daire başkanlığı*. http://abdigm.meb.gov.tr/www/avrupa-birligi-ve-projeler-koordinasyon-daire-baskanligi/icerik/116 adresinden 13.02.2015 tarihinde erişilmiştir.

MEB (2012b). *Norm kadro işlemlerinin güncellenmesi*. http://hayrat.meb.gov.tr/www/norm-kadro-guncelleme-islemleri/icerik/31 adresinden 15.02.2015 tarihinde erişilmiştir.

MEB (2013). *2013 yılı öğretmenlerin il içi isteğe bağlı yer değiştirme duyurusu*. http://700.meb.k12.tr/tema/gorme_engelli_detay.php?KATEGORINO=1238541 adresinden 10.05.2015 tarihinde erişilmiştir.

MEB (2014). *Medya okuryazarlığı dersi*. http://www.meb.gov.tr/medya-okur-yazarligi-tanitimi-kursu-uzaktan-hizmetici-egitim/duyuru/7015 adresinden 16.05.2015 tarihinde erişilmiştir.

MEB (2015a). *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı basın açıklaması*. http://www.meb.gov.tr/basin-aciklamasi/haber/8098/tr adresinden 12.02.2016 tarihinde erişilmiştir.

MEB (2015b). E-*içerik geliştirme eğitimi*. http://www.meb.gov.tr/ogretmenlere-e-icerik-gelistirme-daveti/haber/9042/tr adresinden 12.12.2015 tarihinde erişilmiştir.

MEB (2015c). *Bilişim teknolojileri rehber öğretmenliği kursu*. http://bolu.meb.gov.tr/www/bilisim-teknolojileri-rehber-ogretmenligi-kursu/icerik_gorme_engelli/889 adresinden 10.01.2016 tarihinde erişilmiştir.

Meyer, J. P., Allen, N. J., and Smith, C. A. (1993). Commitment to organizations and occupations: Extension and test of a three-component conceptualization. *Journal of Applied Psychology*, 78(4), 538.

Mitchell, A. (1997). Teacher identity: A key to increased collaboration. *Action in Teacher Education*, 19(3), 1-14.

Neuendorf, K. A. (2001). *A flowchart for typical process of content analysis research*. The Content Analysis Guidebook. http://academic.csuohio.edu/kneuendorf/content/resources/flowc.htm adresinden 20.11.2014 tarihinde erişilmiştir.

Nias, J. (1996). Thinking about feeling: The emotions in teaching. *Cambridge Journal of Education*, 26(3), 293-306.

Nielsen, D. C., Barry, A., and Staab, P. (2008). Teachers' reflections of professional change during a literacy-reform initiative. *Teaching and Teacher Education*, 24(5), 1288-1303.

Nimalathasan, B. (2010). Job satisfaction of academic professionals: A comparative study between the public and the private universities in Bangladesh. *Manager Journal*, 12(1), 130-134.

Olsen, B., and Sexton, D. (2009). Threat rigidity, school reform, and how teachers view their work inside current education policy contexts. *American Educational Research Journal*, 46(1), 9-44.

Olson, J. (2002). Systemic change/teacher tradition: Legends of reform continue. *Journal of Curriculum Studies*, 34(2), 129-137.

Özdemir, S. (2000). *Eğitimde örgütsel yenileşme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Özyılmaz, Ö. (2013). *Türk milli eğitim sisteminin sorunları ve çözüm arayışları*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Pamuk, S., Çakır, R., Ergun, M., Yılmaz, H.B., ve Ayas, C. (2013). Öğretmen ve öğrenci bakış açısıyla tablet pc ve etkileşimli tahta kullanımı: FATİH projesi değerlendirmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*,13(3), 1799-1822.

Park, I. (2005). Teacher commitment and its effects on student achievement in American high schools. *Educational Research and Evaluation*, 11(5), 461-485.

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Pinho, A. S., Andrade, A. I. (2015). Redefining professional identity: the voice of a language teacher in a context of collaborative learning. *European Journal of Teacher Education*, 38(1), 21-40.

Plummer, D. (2007). *Helping children to build self-esteem: A photocopiable activities book*. London: Jessica Kingsley Publishers.

Randolph, J. J. (2009). A guide to writing the dissertation literature review. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 14(13), 1-13.

Reio, T. G. (2005). Emotions as a lens to explore teacher identity and change: A commentary. *Teaching and Teacher Education*, 21(8), 985-993.

Rots, I., Kelchtermans, G., and Aelterman, A. (2012). Learning (not) to become a teacher: A qualitative analysis of the job entrance issue. *Teaching and Teacher Education*, 28(1), 1-10.

Ruohotie-Lyhty, M. (2013). Struggling for a professional identity: Two newly qualified language teachers' identity narratives during the first years at work. *Teaching and Teacher Education*, 30, 120-129.

Russell, J. A. (1980). A circumplex model of affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39, 1161-1178.

Søreide, G. E. (2006). Narrative construction of teacher identity: Positioning and negotiation. Teachers and Teaching: *Theory and Practice*, 12(5), 527-547.

Saka, Y., Southerland, S. A., Kittleson, J., and Hutner, T. (2013). Understanding the induction of a science teacher: The interaction of identity and context. *Research in Science Education*, 43, 1221-1244.

Schepens, A., Aelterman, A. and Vlerick, P. (2009). Student teachers' professional identity formation: Between being born as a teacher and becoming on. *Educational Studies*, 35(4), 361-378.

Scherer, K. R. (2001). Appraisal considered as a process of multilevel sequential checking. K. R. Scherer, A. Schorr, and T. Johnstone (Ed.). *Appraisal processes in emotion: Theory, methods, research* (pp. 92-120). New York and Oxford: Oxford University Press.

Scherer, K. R. (2005). What are emotions? And how can they be measured?. *Social Science Information*, 44(4), 695-729.

Schmidt, M., and Datnow, A. (2005). Teachers' sense-making about comprehensive school reform: The influence of emotions. *Teaching and Teacher Education*, 21(8), 949-965.

Schutz, P. A. and Zembylas, M. (2009). *Advances in teacher emotion research*. New York: Springer.

Schutz, P. A., Hong, J. Y., Cross, D. I., and Osbon, J. N. (2006) Reflections on investigating emotion in educational activity settings. *Educational Psychology Review*, 18, 343-360.

Schwann, C., and Spady, W. (1998). Why change doesn't happen and how to make sure ıt does. *Educational Leadership*, 55(7), 45-47.

Seels, B .B., and Richey, R. C. (1994). *Instructional technology: The definition and domains of the field*. Washington, DC: Association for Educational Communications and Technology.

Shapiro, S. (2010). Revisiting the teachers' lounge: Reflections on emotional experience and teacher identity. *Teaching and Teacher Education*, 26(3), 616-621.

Sikes, P. J. (1992). Imposed change and the experienced teacher. M. Fullan and A. Hargreaves (Ed.), *Teacher development and educational change* (pp. 36-55). London: Falmer Press.

Skaalvik, E. M., and Skaalvik, S. (2011). Teacher job satisfaction and motivation to leave the teaching profession: Relations with school context, feeling of belonging, and emotional exhaustion. *Teaching and Teacher Education*, 27(6), 1029-1038.

Skelton, A. (2012). Teacher identities in a research-led institution: In the ascendancy or on the retreat. *British Educational Research Journal*, 38(1), 23-39.

Smit, B., Fritz, E., and Mabalane, V. (2010). A conversation of teachers: In search of professional identity. *The Australian Educational Researcher*, 37(2), 93–106.

Smith, C. A., and Lazarus, R. S. (1993). Appraisal components, core relational themes, and the emotions. *Cognition & Emotion*, 7(3-4), 233-269.

Smith, T. M., and Ingersoll, R. M. (2004). What are the effects of induction and mentoring on beginning teacher turnover?. *American Educational Research Journal*, 41(3), 681-714.

Song, G., and Wei, S. (2007). A study on pertinent influencing factors on teachers' professional identity. *Frontiers of Education in China*, 2(4), 634-650.

Spillane, J. P. (1999). External reform initiatives and teachers' efforts to reconstruct their practice: The mediating role of teachers' zones of enactment. *Journal of Curriculum Studies*, 31(2), 143-175.

Stevens, R. J. (2004). Why do Educational Innovations Come and Go? What do We Know? What can We Do? *Teaching and Teacher Education*, 20(4), 389-396.

Sutherland, L., Howard, S. and Markauskaite, L. (2010). Professional identity creation: Examining the development of beginning pre-service teachers' understanding of their work as teachers. *Teaching and Teacher Education*, 26(3), 455-465.

Sutherland, L., Howard, S., and Markauskaite, L. (2010). Professional identity creation: Examining the development of beginning preservice teachers' understanding of their work as teachers. *Teaching and Teacher Education*, 26(3), 455-465.

Sutton, R. E., and Wheatley, K. F. (2003). Teachers' emotions and teaching: A review of the literature and directions for future research. *Educational Psychology Review*, 15(4), 327-358.

Şahin, İ. (2007). Türkiye eğitim sisteminde değişim. *Eğitim, Bilim, Toplum*, 5(20), 30-54.

Şanlı, Ö., Altun, M., and Tan, Ç. (2015). Öğretmenlerin akıllı tahta ve öğrencilere dağıtılan tablet bilgisayarlar ile ilgili yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Electronic Turkish Studies*, 10(3), 833-850.

Şerefoğlu-Henkoğlu, H. ve Yıldırım, S. (2012). Türkiye'deki ilköğretim okullarında bilgisayar eğitimi: Kuram ve uygulamadaki farklılıklar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 45(1), 23-61.

Taxer, J. L., and Frenzel, A. C. (2015). Facets of teachers' emotional lives: A quantitative investigation of teachers' genuine, faked, and hidden emotions. *Teaching and Teacher Education*, 49, 78-88.

Taymaz, H.(1992). *Hizmet içi eğitim kavramlar ilkeler yöntemler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

TDK (2015). *Büyük türkçe sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_BTs&view=BTs adresinden 15.09.2015 tarihinde erişilmiştir.

Thomas, L. and Beauchamp, C. (2011). Understanding new teachers' professional identities through metaphor. *Teaching and Teacher Education*, 27(4), 762-769.

Thomas, L., and Beauchamp, C. (2007). Learning to live well as teachers in a changing world: Insights into developing a professional identity in teacher education. *The Journal of Educational Thought (JET)/Revue de la Pensée Educative*, 41(3),229-243.

Timoštšuk, I., and Ugaste, A. (2010). Student teachers' professional identity. *Teaching and Teacher Education*, 26(8), 1563-1570.

Topu, F. B., ve Göktaş, Y. (2012). Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin üstlendikleri roller ve onlardan beklentiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 461-478.

Trede, F., Macklin, R. and Bridgesa, D. (2012). Professional identity development: A review of the higher educational literature. *Studies in Higher Education*, 37(3), 365-384.

Trigwell, K. (2012). Relations between teachers' emotions in teaching and their approaches to teaching in higher education. *Instructional Science*, 40(3), 607-621.

Troman, G. (2008). Primary teacher identity, commitment and career in performative school cultures. *British Educational Research Journal*, 34(5), 619-633.

Tschannen-Moran, M., and Hoy, A. W. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17(7), 783-805.

Tsui, K. T., and Cheng, Y. C. (1999). School organizational health and teacher commitment: A contingency study with multi-level analysis. *Educational Research and Evaluation*, 5(3), 249-268.

Tsui, K. T., and Cheng, Y. C. (1999). School organizational health and teacher commitment: A contingency study with multi-level analysis. *Educational Research and Evaluation*, 5(3), 249-268.

Vähäsantanen, K. (2015). Professional agency in the stream of change: Understanding educational change and teachers' professional identities. *Teaching and Teacher Education*, 47, 1-12.

Van den Berg, R. (2002). Teachers' meanings regarding educational practice. *Review of Educational Research*, 72(4), 577-625.

van Veen, K., and Lasky, S. (2005). Emotions as a lens to explore teacher identity and change: Different theoretical approaches. *Teaching and Teacher Education,* 21(8), 895-898.

Van Veen, K., and Sleegers, P. (2006). How does it feel? Teachers' emotions in a context of change. *Journal of Curriculum Studies*, 38(1), 85-111.

van Veen, K., and Sleegers, P. (2009). Teachers' emotions in a context of reforms: To a deeper understanding of teachers and reforms. P. A. Schutz and M. Zembylas (Ed.), *Advances in teacher emotion research: The impact on teachers' lives* (pp. 233-251). New York: Springer.

van Veen, K., Sleegers, P., and van de Ven, P. (2005). One teacher's identity, emotions, and commitment to change: A case study into the cognitive–affective processes of a secondary school teacher in the context of reforms. *Teaching and Teacher Education*, 21(8), 917-934.

Volkmann, M. J. and Anderson, M. A, (1998). Creating professional identity: Dilemmas and metaphors of a first year chemistry teacher. *Science Education*, 82(3), 293-310.

Watson, C. (2006). Narratives of practice and the construction of identity in teaching. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 12(5), 509-526.

Weiner, J. M., and Torres, A. C. (2016). Different location or different map? Investigating charter school teachers' professional identities. *Teaching and Teacher Education*, 53, 75-86.

Wigfield, A., and Eccles, J. S. (2000). Expectancy–value theory of achievement motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 68-81.

Wu, H-P., Palmer, D. K., and Field, S.L. (2012). Understanding teachers' professional identity and beliefs in the Chinese heritage language school in the USA. *Language, Culture and Curriculum*, 24(1), 47-60.

Yeşiltepe, G. M., ve Erdoğan, M. (2013). İlköğretim bilişim teknolojileri öğretmenlerinin mesleğe yönelik sorunları, bu sorunların nedenleri ve çözüm önerileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(3), 495-530.

Yıldırım, A., ve Şimşek H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, K., ve Altınkurt, Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına İlişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*,8(1), 942-973.

Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods*. London: SAGE Publications.

YÖK (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007*). http://www.yok.gov.tr/content/view/16/lang,tr_TR/ 15.10.2015 tarihinde erişilmiştir.

Zembylas, M. (2003a). Caring for teacher emotion: Reflections on teacher self development. *Studies in Philosophy and Education*, 22(2), 103-125.

Zembylas, M. (2003b). Emotions and teacher identity: A poststructural perspective. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 9(3), 213-238.

Zembylas, M. (2004). The emotional characteristics of teaching: An ethnographic study of one teacher. *Teaching and Teacher Education*, 20(2), 185-201.

Zembylas, M. (2005a). Beyond teacher cognition and teacher beliefs: The value of the ethnography of emotions in teaching. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 18(4), 465-487.

Zembylas, M. (2005b). Discursive practices, genealogies and emotional rules: A post-structuralist view on emotion and identity in teaching. *Teaching and Teacher Education*, 21(8), 935-948.

Zembylas, M. (2006) Challenges and possibilities in a postmodern culture of emotions in education, *Interchange*, 37(3), 251-275.

Zembylas, M. (2010). Teacher emotions in the context of educational reforms. A. Hargreaves, M. Fullan, A. Lieberman, D. Hopkins (Ed.). *In second international handbook of educational change* (pp. 221-236). Netherlands: Springer.

Zembylas, M., and Barker, H. B. (2007). Teachers' spaces for coping with change in the context of a reform effort. *Journal of Educational Change*, 8(3), 235-256.

Zembylas, M., and Schutz, P. A. (2009). Research on teachers' emotions in education: Findings, practical implications and future agenda. P. A. Schutz and M. Zembylas (Ed.). *Advances in teacher emotion research: The impact on teachers' lives* (pp. 367-377). New York: Springer.

Zembylas, M., Charalambous, C., Charalambous, P., and Kendeou, P. (2011). Promoting peaceful coexistence in conflict-ridden Cyprus: Teachers' difficulties and emotions towards a new policy initiative. *Teaching and Teacher Education*, 27(2), 332-341.

EKLER

Ek-1: Alanyazındaki Araştırmalarda Belirtilen Mesleki Kimlik Göstergeleri ve Duygular

Alan Yazında Belirlenen Mesleki Kimlik Göstergeleri
Düşünce ve inanç
Geleceğe bakış
Görev algısı
Değer
Bağlılık
Benlik algısı
İş güdülenmesi
Özsaygı
İş memnuniyeti
Bilgi ve beceri
Özyeterlik

Alan Yazında Dile Getirilen Duygular	
Öfke	Gurur
Üzüntü	Utanma
Endişe	Güven
Korku	Kıskançlık
Nefret	Yalnızlık
Tükenme	Özlem
Umutsuzluk	Sevgi
Çaresizlik	Bıkkınlık/Bitkin
Suçluluk	Hoşnutluk
Huzur	Acıma
Şaşkın	Tedirgin
Sakin	Dingin

EK-2: Görüşme Soruları

1. Demografik sorular
    - Cinsiyet
    - Okul türü
    - Yaşı
    - Toplam öğrenci sayısı
    - Hangi derslere girdiği
    - Labdaki öğrenci sayısı
    - Şimdiye kadar girdiği dersler
    - Kaç yıldır aynı okulda çalıştığı
2. Bilişim teknolojileri öğretmenliği bölümünü tercih etme nedenleriniz nedenlerdir?
3. Kendinizi Bilişim teknolojileri öğretmeni olarak nasıl tanımlıyorsunuz?-(kendini nasıl tanımladığı-sizler okulda kimsiz, ne tür görev ve sorumluluklarınız var gibi ek sorular)
4. Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin diğer öğretmenlerden farklı olarak sahip olması gereken özellikler var mıdır, varsa bunlar nelerdir?
5. Okulunuzda, okul yöneticileri, diğer öğretmenler, BT öğretmenleri ve velilerle kurduğunuz iletişimi nasıl değerlendiriyorsunuz?
6. Sizce iyi bir BT öğretmeni olmalarının önündeki engeller ve zorluklar nelerdir?
7. MEB tarafından alanınızla ilgili alınan kararların duygularınız ve sahip olduğunuz mesleki kimliğiniz üzerindeki etkileri nelerdir?
8. Mesleğinize yönelik olarak, istek ve beklentileriniz nelerdir?

Açıklama: Öncelikle görüşme yapmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederim. Yapacağımız görüşme bilimsel bir araştırma için gerçekleştirilecek olup, kişisel bilgileriniz kesinlikle kullanılmayacaktır. Görüşmelerimiz ses kaydına alınacaktır. Görüşme sonunda çıkarılmasını istediğiniz kısımlar olursa belirtmeniz yeterli olacaktır. Çalışmanın etkili ve verimli olabilmesi için soruları içtenlikle yanıtlamanız oldukça önemlidir. Tekrardan teşekkür ederim. Eklemek istediğiniz herhangi bir şey yok ise sorulara geçebiliriz.

EK-3: BT Öğretmenlerinin Duygularını ve Mesleki Kimliklerini Belirlemeye Yönelik Uzman Görüş Formu

Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Duygularını Belirlemeye Yönelik Uzman Görüş Formu

Değerli Hocam,

Bu araştırmada Bilişim Teknolojileri (BT) öğretmenlerinin duygularını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaçla çeşitli tartışma formları incelenmekte; bu forumlardaki mesajlar içerik çözümlemesi yoluyla çözümlenerek, BT öğretmenlerinin duyguları belirlenmeye çalışılmaktadır.

Sizden beklentimiz; örnek mesajların duygularla ilgili temalara uygunluğuna ilişkin uzman görüşü belirtmenizdir. Mesajın ilgili temaya uygun olmadığını düşündüğünüz durumlarda önerilerinizi belirtmeniz çalışmanın güvenilirliği açısından oldukça önemlidir.

Katkılarınız için teşekkür ederiz, saygılarımla.

Temalar

Öfke	Üzüntü	Endişe	Korku	Nefret	Tükenme	Umutsuzluk	Şaşkınlık	Hayal kırıklığı	Pişmanlık
Gurur	Utanma	Güven	Kıskançlık	Yalnızlık	Özlem	Sevgi	Mutluluk	Merak	Umut
Çaresizlik	Bıkkınlık	Suçluluk	Hoşnutluk	Huzur	Acıma	Diğer			

Öfke-Sinir

Engelleme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Allah aşkına MEB bizi ne zannediyor.	☐	☐	
Birliktelik denen bir şey yok, ne biçim bölümüz biz..	☐	☐	
İdarenin her dediğini yapan öğretmenler deli ediyor beni.	☐	☐	
Kitaplar bile hala gelmedi sinir oluyorum artık yaa.	☐	☐	

Üzüntü

Olması istenilmeyen olaylardan doğan ruh tedirginliği, kötü bir olay yaşandığında ortaya çıkan duygu, mutluluğun zıttı.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Bize diğer öğretmenlerden farklı davranıldığı için çok üzülüyorum.	☐	☐	
Formatörlük yüzünden ailemi ihmal eder oldum, ne yapacağımı	☐	☐	

bilemiyorum.			
Allah sonumuzu hayır etsin.	☐	☐	
Neden bizden başka branşlarla uğraşmıyorlar ki.	☐	☐	
Maalesef uygulamalar keyfiliğe bırakıyor, bize sadece uygulamak düşüyor.	☐	☐	

Endişe

Gelecek ile ilgili belirsiz ya da hoş olmayan bir durum beklentisi.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Ne olacak bizim halimiz?	☐	☐	
Yazları da okulda kalmamız için direteceklerse o zaman biz ne yapacağız, herşey daha kötüye gitmeye başladı.	☐	☐	
Gelecekte yaşanacaklar konusunda endişelerim var.	☐	☐	
Labda kaldığım süre uzadığından beri sağlığımla ilgili endişelerim oluşmaya başladı.	☐	☐	

Korku

Bir belirsizlik, tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Bir gecede görev tanımımızın değişmesinden korkuyorum.	☐	☐	
Bir gün siz artık öğretmen değilsiniz derlerse, işte bundan çok korkuyorum.	☐	☐	
Bu sene dersimin seçilmemesinden çok korkuyorum.	☐	☐	

Nefret

Bir kimsenin kötülüğünü, mutsuzluğunu istemeye yönelik duygu	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Lanet olsun formatörlükten.	☐	☐	
Nefret ediyorum okuldan…	☐	☐	
Nefret ediyorum böyle zümreden.	☐	☐	

Tükenme

Gücünü yitirmiş olma, çaba göstermeme durumu	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Bitsin artık bu işkence yoruldum bıktım.	☐	☐	
Psikolojik travmalar yaşıyoruz resmen	☐	☐	
İstifa edeceğim başka çarem kalmadı …..tükendim artık.	☐	☐	
Çekip gitmek istiyorum……bitsin artık bu iş.	☐	☐	

Umutsuzluk

Bir olay karşısında duyulan beklentilerin olumsuz yönde olması veya beklentilerin olumsuz yönde gittiğini düşünmesi.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Bizim birlikte hareket etmemiz konusunda hiç umudum yok.	☐	☐	
Sizin davaların olumlu sonuç vereceği konusunda umudunuz var mı?	☐	☐	
Her şey daha da kötüye gidiyor.	☐	☐	

Şaşkınlık

Ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, içinden çıkamamak	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Bu kadar karışık bir madde mi bu gerçekten, inanın şaşırıyorum.	☐	☐	
Hala formatörlük isteyen öğretmenler nasıl olabiliyor inanı bilmiyorum.	☐	☐	
Sahip olduklarıyla yetinemeyen öğretmenlerde şaşıyorum doğrusu.	☐	☐	

Hayal kırıklığı

Beklentilerin boşa çıkması halinde ortaya çıkan bir duygudur.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
En güzel yıllarım kâbus gibi geçti.	☐	☐	
Ben sonumuzun böyle olacağını hiç düşünmemiştim.	☐	☐	
Bizim için iyi bir şey yapılacaktı sözde… nerdee…	☐	☐	

Pişmanlık

Bir insanın geçmişteki davranışlarından hoşnut olmama duygusudur.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Öyle pişmanım ki bu işin peşine daha önce düşmediğime	☐	☐	
İnternet kafecilik yapacağımı bilseydim 4 yıl okumazdım.	☐	☐	
Başka bir bölüm okumadığım için öyle pişmanım ki…	☐	☐	

Güven

Korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Norm kadroların ayarlanmasında müdürlerin büyük etkisinin olduğunu düşünüyorum. Kimseye güvenim kalmadı.	☐	☐	
Artık milli eğitime olan güvenim kalmadı, yapılan hiçbir şey bizim lehimize olmuyor.	☐	☐	
Bundan sonra yapılacakların bizim için iyi olacağını gerçekten düşünebiliyor musunuz?. Yazık valla.	☐	☐	

Kıskançlık

Bir kimse bir üstünlük gösterdiğinde veya sevilen birisinin, başkası ile ilgilendiği kanısına varıldığında takınılan olumsuz tutum.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Bizi kıskanıyorlar, bunun başka bir açıklaması yok.	☐	☐	
Matematik öğretmeni olmak için neler vermezdim. Ne diye BT öğretmenliğini seçtim hiç anlamıyorum.	☐	☐	
Rehber öğretmeni kadar rahat ve mutlu başka bir öğretmen var mı?	☐	☐	
Keşke bilgisayar okuyacağıma rehber öğretmen olsaydım. Daha az çalışıyor, bizle aynı parayı alıyor. Üstelik değer de görüyor.	☐	☐	

Yalnızlık

Bir insanın boşluk duygusuyla karışık kendini dünyadan kopmuş hissetme duygusudur.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Öğretmenler odasına girdiğimde kimse benimle konuşmuyor, bir başıma oturuyorum.	☐	☐	
Okulda yalnız olduğunu düşünen kaç kişi var.	☐	☐	
Kendimi o kadar yalnız hissediyorum ki.	☐	☐	

Özlem

Bir kimse veya bir şeye duyulan aşırı görme, kavuşma arzusu, hasret.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
İlk atandığım zamanları özlüyorum…	☐	☐	
Eski okulumu özleyeceğim hiç aklıma gelmezdi.	☐	☐	
Gelen gideni aratırmış, meğer benim eski müdürüm pek iyiymiş, çok özlüyorum eski günlerimi.	☐	☐	

Mutluluk

İstek ve eğilimlerin tam bir uyumu ve doygunluğu	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Derse girdiğim için o kadar çok mutluyum ki.	☐	☐	
Lise de çalışmak bir ayrı güzel, dünya varmış valla.	☐	☐	
Yeni düzenlemeler biraz olsun yüzümüzü güldürmeye başladı.	☐	☐	
Her şeye rağmen mesleğimi çok seviyorum.	☐	☐	

Merak

Bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan istek	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Bu işin sonu nasıl bitecek çok merak ediyorum.	☐	☐	
Yeni yönetmeliği merakla bekliyorum. Gerçekten sonuç bizim için olumlu olur mu dersiniz?	☐	☐	
Bu işin sonu nasıl bitecek çok merak ediyorum.	☐	☐	

Ümit-Umut

Kimsenin kişisel yaşamındaki olay ve durumlarla ilgili olumlu sonuçlar çıkabileceği olasılığına ilişkin duygusal inancı	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Bir şeylerin değişmesi konusunda hiç ümidim kalmadı.	☐	☐	
İnşallah rahat yüzü göreceğim.	☐	☐	
Eski günlerin geri gelmesi çok zor.	☐	☐	
Umarım davalar olumlu sonuçlanır da artık rahat ederiz.	☐	☐	

Çaresiz

Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken çıkar yolun, çözüm yolunun olmaması	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Bu işi yapmak istemiyorum, ama ne yapacağımı da bilmiyorum.	☐	☐	
Bu işi de bırakamıyorum.	☐	☐	
İstemesek de görevlendirme yine de geliyor. Görevi yapmaktan başka elimizden ne gelir ☹	☐	☐	
Ben formatör olmasam da başka biri olacak ve derslerimi alacak o zaman da. Ne yapayım ben siz söyleyin.	☐	☐	
İlçe formatörüne bile derdimi anlatamıyorum.	☐	☐	

Bıkkınlık

	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Bıktım artık farklı uygulamalardan, yanlış anlaşılmalardan.	☐	☐	
Yeter ya bıktım artık sizin iç karartıcı mesajlarınızı okumaktan, birileri de iyi bir şeyler yazsın artık	☐	☐	
Her gün okuldan çıkarken müdüre haber vermekten bıktım.	☐	☐	

Suçluluk

Bireyin yapmaması gerektiğine inandığı bir şeyi yapmasının ardından kendisini kınayan, suçlayan, eleştiren bir iç ses.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
	☐	☐	
	☐	☐	

Hoşnutluk

Bir insanın bulunduğu fiziksel ve ruhsal durumdan hoşnut olma duygusudur. Bütün özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşılmaktan duyulan kıvanç durumu	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**

Huzur

Rahat ve dingin olma durumudur.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**

Acıma

Acıma, bir insanın, güç durumda olan veya herhangi bir yönü bakımından belirgin bir eksikliği olan canlılara veya varlıklara karşı beslediği bir duygudur.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**

Utanma

Bir yetersizlik ya da davranıştaki uygunsuzluğun bilincine varınca duyulan duygu.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**

Sevgi

İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**

Tedirgin

	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**

Dingin/Sakin

	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**

BT Öğretmenlerinin Mesleki Kimlik Yapılarını Belirlemeye Yönelik Uzman Görüş Formu

Değerli Hocam,

Bu araştırmada Bilişim Teknolojileri (BT) öğretmenlerinin mesleki kimlik yapılarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaçla çeşitli tartışma formları incelenmekte; bu forumlardaki mesajlar içerik çözümlemesi yoluyla çözümlenerek, BT öğretmenlerinin kimlik yapıları belirlenmeye çalışılmaktadır.

Sizden beklentimiz; örnek mesajların mesleki kimlikle ilgili temalara uygunluğuna ilişkin uzman görüşü belirtmenizdir. Mesajın ilgili temaya uygun olmadığını düşündüğünüz durumlarda önerilerinizi belirtmeniz çalışmanın güvenilirliği açısından oldukça önemlidir.

Katkılarınız için teşekkür ederiz, saygılarımla. Arş. Gör. Deniz ATAL

Temalar

Değer	Düşünce ve İnançlar	Görev algısı	İş Memnuniyeti	Geleceğe bakış/ beklentisi	Özyeterlik
Benlik algısı	Özsaygı	İş Güdülenmesi	Bilgi-Beceri	Bağlılık	

Değer

Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
İdare bize değer vermiyor ki. Dilekçemi bile ciddiye almadılar.	☐	☐	
Bu yaşananlar yüzünden diğer öğretmenler bizi kadrolu öğretmen değilmişiz gibi düşünüyor, öyle davranıyor.	☐	☐	
Kimse bize değer vermiyor, ders yok, not yok, değer vermiyorlar ki bize.	☐	☐	
Biz de dersimiz de değerli.	☐	☐	

Düşünce ve İnanç

Doğru olarak kabul edilen ve insanların davranışlarına yön veren fikirler	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Bu bölüm her şeyi hak ediyor, bunu bilir bunu söylerim.	☐	☐	
Bunların yaşanmasında BT öğretmenlerinin tavrı başrol oynuyor.	☐	☐	
Diğer öğretmenlerin sahip olduğu özlük haklarına sahip olmamız gerektiğine inanıyorum.	☐	☐	
Bu zamana kadar ideolojilere göre hükümete göre sistem değişimi yapıldı.	☐	☐	
Bu projenin boşa masraf olduğunu düşünüyorum.	☐	☐	
Sesimizi çıkarmazsak bu bizim asli görevimiz olarak kalacak.	☐	☐	

İş Memnuniyeti

Çalışanların daha çok somut olarak kurum içerisinde onlara sağlanan olanaklardan ve hizmetlerden memnun olma durumu.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Müdürüm de iyi niyetli, çalışma saatlerimden de memnunum.	☐	☐	
Ek derslerim de iyi daha ne olsun.	☐	☐	
Şimdiye kadar hiçbir sorun yaşamadım, her şey yolunda.	☐	☐	
Mesleğimi seviyorum.	☐	☐	
Burada adil uygulamalar yapılıyor ☺	☐	☐	

İş Güdülenmesi

Bireyi belirli bir yöne ve amaca doğru devamlı şekilde harekete geçirmek için yapılan çabaların toplamı. Davranışı amaca doğru harekete geçiren bir iç durum.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Aldığım ek dersler beni bu işi yapmaya iten en kuvvetli güçlerden biri.	☐	☐	
Müdürüm beni destekliyor, bu yüzden okulda kalmaktan gocunmuyorum.	☐	☐	
Teşekkür bile etmiyorlar.	☐	☐	
Öğrencilerin yüzündeki o ifade her şeye değer.	☐	☐	

Geleceğe Bakış/Beklenti

Önceki deneyimlerden yola çıkarak gelecekte ne olabileceği ile ilgili çıkarımlarda bulunmak, gerçekleşmesi beklenen şey	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Bir düzenleme yapılsa da bu düzenlemede görevlendirme değil de norm verseler	☐	☐	
Bir beklentim kalmadı daha kötü ne olabilir ki.	☐	☐	
Açılacak davaların olumlu sonuçlanmasını istiyorum.	☐	☐	
Geleceğin güzel olacağına dair artık hiçbir beklentim kalmadı.	☐	☐	
Sorunların çözülmesini istiyoruz. Görev tanımının yapılması, çalışma saatlerinin düzenlenmesi, tatillerimizin artık bir düzene girmesini istiyoruz.	☐	☐	

Özyeterlik

Herhangi bir görevi, davranışı ve durumu gerçekleştirebileceğine yönelik bireyin kendisi ile ilgili yargısı	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Başka bir iş yapabileceğimi düşünmüyorum.	☐	☐	
Bu projeyi gerçekleştirmek için BT öğretmenlerde gerekli olan bilgi ve becerileri bulunmakta. Neden başka birine görev versinler ki.	☐	☐	
Verilen görev ve sorumlulukların hepsini yapabileceğime inanmıyorum.	☐	☐	

Görev Algısı

Kendi görevlerine ilişkin bakış açıları	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Rehberlik adı altında sorun giderme işini verecekler bize.	☐	☐	
Müdür zorla labın sorumluluğunu bana veriyor.	☐	☐	
İnternet hızının yavaş olmasından bile bizi sorumlu tutuyorlar, böyle bir şey olabilir mi?	☐	☐	
15 saat çalışmak zorundaymışız.	☐	☐	

Benlik Algısı (Self-image) ve Roller

Benlik imgesi-algısı; kişinin kendisi hakkında hissettiklerinin ve düşündüklerinin toplamı; kendisinin ne, kim olduğuna ilişkin izlenimidir.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Ben kimim, neyim Allah aşkıma?	☐	☐	
Öğretmen olduğumuzu unuttuk. Kendimi öğretmen dışında her işi yapan amele gibi hissediyorum.	☐	☐	
Ben teknisyen değil öğretmenim.	☐	☐	
Mezun olduğumuzda nasıl davranmam gerektiğini bilmiyorum. Öğretmen gibi mi davranayım, hiç bir şey bilmeyen yeni mezun öğrenci gibi mi?	☐	☐	
Ben memur gibi çalışmak istemiyorum, bu bölümü memur olmak için okumadım.	☐	☐	
Resmen okulda bekçilik yapmamı istiyorlar.	☐	☐	

Özsaygı (Self-esteem)

Benlik saygısı (özsaygı), kişinin kendisi ile ilgili olarak duygu ve düşünceleridir. İnsanın kendini ve sınırlarını olduğu gibi kabul etmesi ve bundan hoşnut olmasıyla ilgilidir.	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Ya kafa kafaya geleceğiz, ya da boyun eğeceğiz. Bizi biz olmaktan çıkardılar. Kim boyun eğmek ister ki.	☐	☐	
Zorla bir şeyler yaptırmaya çalışıyorlar, kendime olan saygımı yitirdim.	☐	☐	
Ben böyle bir insan olmayı istemiyorum.	☐	☐	
Kendime saygım kalmadı resmen.	☐	☐	
Ben nasıl bu işi yapabiliyorum hala inanamıyorum. Bunun için dört sene emek verdik. Yazıklar olsun.	☐	☐	

Bilgi ve Becerileri

Bir deneyim veya eğitim sırasında bir kişinin ihtiyaç duyduğu uzmanlık ve yetenekler	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Donanım bilgisine sahip değilim ki.	☐	☐	
İyiki meslek çıkışlıyım, yoksa bu sorunların hiçbirine çözüm bulamazdım.	☐	☐	
İyi bir öğretmenin alan bilgisi dışında iyi bir iletişim becerisine sahip olması gerekmekte.	☐	☐	
Fatih projesi ile birlikte donanım konusunda çok iyi olmadığımı fark ettim.	☐	☐	

Mesleki Bağlılık

Bireyin sahip olduğu ya da seçtiği mesleğin değerlerine inanması ve kabul etmesi, bunları gerçekleştirmek için çaba göstermesi, mesleki alanda kendini geliştirmeye istek duyması ve bu mesleği sürdürme konusunda kararlı olması	İfadenin Uygunluğu		
	Evet	**Hayır**	**Öneri**
Artık daha fazla bu işi yapmak istemiyorum.	☐	☐	
Lanet olsun Bt öğretmeni olduğum güne… Bir an önce bu meslekten kurtulmak istiyorum.	☐	☐	
Çok mutsuzum, çok pişmanım ona meslek varken bu ameleliği isteyerek yapmayı tercih ettiğim için.	☐	☐	
Kendimi bu mesleğe ait hissetmiyorum	☐	☐	

EK-4/ EK-218

MEB Tarafından 1993-2015 Yılları Arasında Yayınlanan Yayınlanan Resmi Yazılar Dizini

EK-4

15.03.1993 tarihli MEB'in 2378 sayılı kararı: "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumlarında Bilgisayar Laboratuvarlarının Seçilmesi, Düzenlenmesi ve İşletilmesi ile Bilgisayar ve Bilgisayar Koordinatör Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi, Seçilmesi ve Görevleri" hakkında yönerge

EK-5

29.04.1994 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 578 sayılı kararı: "İlköğretim okulları haftalık ders çizelgesi"

EK-6

21.06.1996 tarihli MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 218 sayılı kararı: "Resmi, Özel Okulöncesi, İlköğretim, Ortaöğretim ve Yaygın Eğitim Kurumlarına Atanacak Öğretmenlerinin Atama Onaylarına Esas Olan Alanlarla, Mezun Oldukları Yükseköğretim Programlarının ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslerin Listesi"

EK-7

10.09.1997 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 143 sayılı kararı: "İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi"

EK-8

12.08.1998 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 173 sayılı kararı: "Öğretmenliğe Atanacakların Atamalarına Esas Olan Branşlarıyla Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Dersler"

EK-9

26.08.1998 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 180 sayılı kararı: "İlköğretim Okulları Haftalık Ders Çizelgesi ve İlköğretim Okulu Seçmeli Dersleri"

EK-10

02.12.1998 tarihli Bakanlar Kurulunun 98/12120 nolu kararı: "Milli Eğitime Bağlı Öğretmen ve Yöneticilerin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Esaslar"

EK-11

16.07.1999 tarihli Bakanlar Kurulunun 99/13184 nolu kararı: "MEB'e Bağlı Okul ve Kurumları Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmelik"

EK-12

10.08.1999 tarihli 23782 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan kılavuz: "Norm kadro uygulama kılavuzu"

EK-13

03.11.1999 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün 1999/90 sayılı genelgesi: "Norm Kadro Uygulama Süreci"

EK-14

31.01.2000 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün 10706 sayılı genelgesi: "Norm kadro uygulanması"

EK-15

15.02.2000 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün 16890 sayılı genelgesi: "Norm kadro ve yer değiştirmeler"

EK-16

18.02.2000 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün 18942 sayılı genelgesi: "Norm kadro uygulanması"

EK-17

10.03.2000 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün 2000/28 sayılı genelgesi: "Norm kadro uygulaması"

EK- 18

01.06.2000 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu 340 sayılı kararı: "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumları Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar İle Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Programları Ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslar"

EK-19

6420.10.2000 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 8846 sayılı genelgesi: "Okulların Web Siteleri"

EK-20

6502.11.2000 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 10055 sayılı yazısı: "Okulların web siteleri"

EK-21

04.09.2001 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 339 sayılı yazısı "İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesinde Yer Alan Bazı Derslerin Haftalık Ders Saatlerinin Değiştirilmesi"

EK-22

30.01.2002 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 1066 sayılı genelgesi: “Bilgi Teknolojisi Sınıfları”

EK-23

31.03.2003 tarihli MEB Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğünün 2003/20 sayılı genelgesi: “Standart Türk Klavyesi”

EK-24

23.07.2003 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 7421 sayılı genelgesi: “Bilişim Teknolojileri Kullanımı”

EK-25

27.08.2003 tarihli 25212 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelik: “Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği”

EK-26

01.11.2003 tarihli MEB tarafından 2554 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan yönerge: “Bilgi İletişim Teknolojileri Araçları ve Ortamlarının Eğitim Etkinliklerinde Kullanım Yönergesi”

EK-27

12.07.2004 tarihin MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 119 sayılı kararı: “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Öğretim Kurumlarına Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar ile Mezun Oldukları Yükseköğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslar”

EK-28

24.06.2005 tarihli 25855 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: “Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”

EK-29

14.07.2005 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 192 sayılı kararı: “İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi”

EK-30

27.09.2005 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 13822 sayılı kararı: “Okulların WEB Siteleri”

EK-31

27.09.2005 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 329 sayılı kararla yayınlanan program: “Ortaöğretim Kurumları Bilgi ve İletişim Teknolojisi Dersin Öğretim Programı”

EK-32

21.02.2006 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 1662 sayılı yazısı:"T.C. Millî Eğitim Bakanlığı İnternet WEB Sitesi Genel Kuralları"

EK-33

04.03.2006 tarihli 26098 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği"

EK-34

04.03.2006 tarihli 26098 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik"

EK-35

12.05.2006 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu 133 nolu kararı: "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Öğretim Kurumlarına Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar ile Mezun Oldukları Yükseköğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslar"

EK-36

28.08.2006 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 347 sayılı kararı: "İlköğretim Seçmeli Bilgisayar (1–8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı"

EK-37

11.09.2006 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 354 sayılı kararı: "İlköğretim Seçmeli Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı"

EK-38

02.10.2006 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 16739 sayılı genelgesi: "Bilgisayarlı Eğitime Destek 2006/83"

EK-39

10.11.2006 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 18675 sayılı genelgesi: "WEB Hizmetleri 2006/91"

EK-40

16.12.2006 tarihli 26378 sayılı resmi gazetede yayınlanan karar: "MEB Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine ilişkin karar"

EK-41

08.01.2007 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 211 sayılı kararı: "Bilişim Teknolojileri Sınıflarının Halka Açılması"

EK-42

20.03.2007 tarihli MEB Hizmet İçi Eğitim Daire Başkanlığının 1056 sayılı yazısı: "Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri"

EK-43

27.03.2007 tarihli 26475 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "MEB Öğretmenlerin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik"

EK-44

04.06.2007 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 111 sayılı kararı: "İlköğretim Okulları Haftalık Ders Çizelgesi"

EK-45

04.07.2007 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 12089 sayılı kararı: "Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmen Görevlendirmesi"

EK-46

20.08.2007 tarihli 26619 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelik: "Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"

EK-47

16.07.2008 tarihli Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğünün 8468 sayılı genelgesi: "Lisanslı yazılım kullanılması"

EK-48

09.09.2008 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün 77812 sayılı kararı: "Atamaların durdurulması"

EK-49

11.09.2008 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün "Atamaların durdurulması" konulu açıklama yazısı

EK-50

23.10.2008 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün 97603 sayılı kararı: "Formatör öğretmenler"

EK-51

24.11.2008 tarihli 14575 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı :"Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar"

EK-52

18.12.2008 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22168 sayılı yazısı: "Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmen Görevlendirmesi"

K-53

24.12.2008 tarihli 27090 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik"

EK-54

16.03.2009 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 4707 sayılı kararı: "BT formatör öğretmenler"

EK-55

22.06.2009 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Eğitici ve formatör olarak görevlendirilen BT öğretmenlerinin sorunlarına ilişkin 3416 sayılı soru önergesine verilen yanıt

EK-56

02.07.2009 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 12271 sayılı yazısı: "Formatör öğretmen görevlendirilmesi"

EK-57

07.07.2009 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulunun 80 sayılı kararı: "Milli eğitim bakanlığına bağlı öğretim kurumlarına öğretmen olarak atanacakların atamalarına esas olan alanlar ile mezun oldukları yükseköğretim programları ve aylık karşılığı okutacakları derslere ilişkin esaslar"

EK-58

03.07.2009 tarihli 27305 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelik: "Milli Eğitim bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği"

EK-59

13.11.2009 tarihli 27405 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "Bazı yükseköğretim kurumları bünyesinde bulunan teknik eğitim fakülteleri, mesleki eğitim fakülteleri, mesleki ve teknik eğitim fakülteleri, ticaret ve turizm eğitim fakülteleri ile Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesinin kapatılması ve aynı yükseköğretim kurumlarına bağlı olarak yeni fakülteler kurulması"

EK-60

02.12.2009 tarihli Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 48942 sayılı yazısı: "BT sınıflarındaki bilgisayarlar ve çevre birimleri"

EK-61

07.01.2010 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün 840 sayılı kararı: "Zorunlu çalışma yükümlülüğü"

EK-62

06.04.2010 tarihli Ulaştırma Bakanlığı Haberleşme Genel Müdürlüğünün "2250 adet bilgi teknolojileri sınıfı kurulması" konulu ihalesinin iptal yazısı

EK-63

06.05.2010 tarihli 27573 sayılı Resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği"

EK-64

20.07.2010 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu 75 sayılı karar: "İlköğretim okulu haftalık ders çizelgesi"

EK-65

25.07.2010 tarihli ve 27652 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "Milli eğitim bakanlığı yönetici ve öğretmenlerinin ders ve ek ders saatlerine ilişkin yönetmelikte değişiklik yapılmasına dair yönetmelik"

EK-66

30.07.2010 tarih ve 27657 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"

EK-67

19.08.2010 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün 53578 sayılı genelgesi: "Ders dışı eğitim çalışmalarına dair esaslar"

EK-68

04.11.2010 tarihli MEB İl Milli Eğitim Müdürlüklerine yollanan e-posta: "Bilişim teknolojileri sınıfları"

EK-69

Bursa ili 14.12.2010 tarihli 56495 sayılı yazı: "Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmen Görevlendirmesi konulu yazısı"

EK-70

30.12.2010 tarihli MEB Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığının 6722 sayılı yazısı: "Hizmetiçi eğitim"

EK-71

22.02.2011 tarihli 27854 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumların Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"

EK-72

23.02.2011 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün BT öğretmenleri için yaptığı basın açıklaması

EK-73

01.03.2011 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün 13895 sayılı yazısı: "Norm kadro fazlası öğretmenlerin ataması"

EK-74

10.03.2011 tarihli MEB İlköğretim Genel Müdürlüğünün 3341 sayılı yazısı: "DynEd İngilizce Dil Eğitimi Sistemi"

EK-75

05.04.2011 tarihli MEB Personel Genel Müdürlüğünün 203018 sayılı kararı: "Norm kadroların uygulanması"

EK-76

08.04.2011 tarihli 27889 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelik: "Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"

EK-77

13.07.2011 tarihli bir milletvekili Milli Eğitim Bakanlığına BT öğretmenlerinin normlarının nasıl hesaplanacağına yönelik "MEB BT öğretmenlerinin norm kadrolarının belirlenmesine ilişkin" konulu 7/341 esas numaralı soru önergesine verilen yanıt"

EK-78

05.08.2011 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 17422 sayılı yazısı: "Eğitimde Fatih Projesi"

EK-79

26.08.2011 tarihli MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün yazısı: "BT Sınıfları"

EK-80

16.09.2011 tarihli Mersin Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 29972 sayılı yazısı: "Okul Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmen Görevlendirmesi"

EK-81

22.09.2011 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 10643 sayılı yazısı:“DynEd İngilizce Dil Eğitim Sistemi”

EK-82

03.11.2011 tarihli Ankara Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğünün 87496 sayılı yazısı: “DynEd İngilizce Dil Eğitim Sistemi”

EK-83

06.11.2011 tarihli MEB'in “Eğitimde fatih projesi pilot okul öğretmen eğitimleri” konulu bir e-postası

EK-84

21.11.2011 tarihli MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 77941 sayılı yazısı: “Norm kadro fazlası Öğretmenler”

EK-85

29.11.2011 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 27477 sayılı yazısı: “Eğitici Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmen Görevlendirmesi”

EK-86

13.12.2011 tarihli MEB, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliği İşbirliği ile “Okullar Hayat Olsun Projesi” uygulama protokolü

EK-87

29.12.2011 tarihli MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 5300 sayılı yazısı: “Okullar Hayat Olsun Projesi”

EK-88

30.12.2011 tarihli MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün 7457 sayılı yazısı: “Fatih projesi eğitimde teknoloji kullanım kursu”

EK-89

18.05.2012 tarihli MEB Strateji Geliştirme Başkanlığının Fatih Projesi ile ilgili soru önergesine verdiği yanıt

EK-90

19.03.2012 tarihli MEB Bilgi İşlem Grup Başkanlığının 418 sayılı yazısı: “Kursiyer NET (FATİH Bilişim Platformu)”

EK-91

06.04.2012 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2124 sayılı yazısı: "Temel eğitim, ortaöğretim kurumlarına ait fiziki ve teknolojik altyapı bilgisi"

EK-92

11.4.2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan kanun: "İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"

EK-93

09.05.2012 tarihli MEB 2012/401 sayılı genelge: "12 yıllık eğitime yönelik uygulamalar"

EK-94 09.05.2012 tarihli MEB Özel Kalem Müdürlüğünün 2012/20 sayılı genelgesi: "12 yıllık zorunlu eğitime yönelik uygulamalar"

EK-95

14.05.2012 tarihli MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Müdürlüğünün 15086 sayılı yazısı: "Fatih projesi eğitimleri"

EK-96

05.06.2012 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 8960 sayılı yazısı: "Okulların planlanması"

EK-97

18.06.2012 tarihli MEB Yenlik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 9806 sayılı yazısı: "Muayene kabul modülü"

EK-98

25.06.2012 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 69 sayılı kararı: "İlköğretim kurumları (ilkokul ve ortaokul) haftalık ders çizelgesi"

EK-99

03.07.2012 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 10124 sayılı yazısı: "Okul dönüşümleri"

EK-100

05.07.2012 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu'nun 9 nolu kararı: "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar İle Mezun Oldukları Yükseköğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslar"

EK-101

10.07.2012 tarihli MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 98 sayılı kararı: "İmam Hatip Ortaokulu Haftalık Ders Çizelgesi"

EK-103

21.07.2012 tarihli 28360 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"

EK-104

21.07.2012 tarihli 28360 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelik: "Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"

EK-105

31.08.2012 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 2668 sayılı yazısı: "Seçmeli dersler"

EK-106

05.09.2012 tarihli MEB Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 150 sayılı kararı: "Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokul Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi (5,6, 7 ve 8. sınıflar) Öğretim Programı"

EK-107

28.09.2012 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 16791 sayılı kararı: "Bilişim Teknolojileri Rehberliği Görevi"

EK-108

Trabzon İl Milli Eğitim Müdürlüğü "Bilişim Teknolojileri Rehber Öğretmenliği Görevi"

EK-109

09.10.2012 tarihli 28436 sayılı resmi gazetede yayınlanan karar: "Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar"

EK-110

11.10.2012 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü 157925 sayılı karar: "Eğitim bilişim ağı (EBA)"

EK-111

19.11.2012 tarihli MEB Bilgi İşlem Grup Başkanlığının 170305 sayılı kararı:"Okul web sitesi yönetim paneli

EK-112

27.11.2012 tarihli 28480 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik"

EK-113

12.12.2012 tarihli MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün 216910 sayılı kararı: "Bilişim teknolojileri rehber öğretmenliği kursu"

EK-114

12.12.2012 tarihli MEB Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğünün 216911 sayılı kararı: "Hizmetiçi Eğitim Programı-Bilişim Teknolojileri Rehber Öğretmenliği Kursu"

EK-115

27.12.2012 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 248065 sayılı yazısı: "Bilişim Teknolojileri Rehberliği Görevleri Tereddüt Edilen Hususlar"

EK-116

18.01.2013 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 42818 sayılı yazısı: "Bilgi toplama modülü"

EK-117

23.01.2013 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından illere gönderilen e-posta

EK-118

28.03.2013 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 18 sayılı kararı: "Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi"

EK-119

MEB, 2013 yılı Faaliyet Raporu

EK-120

04.04.2013 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 470426 sayılı yazısı:"Okul dönüşümleri"

EK-121

07.05.2013 tarihli MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünün 868405 sayılı yazısı: "Okul web siteleri"

EK-122

08.05.2013 tarihli MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün 886814 sayılı yazısı: "Okullar hayat olsun projesi web sitesi"

EK-123

15.05.2013 tarihli MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 980028 sayılı yazısı: "Yer değiştirmeler konulu"

EK-124

28.05.2013 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 22 sayılı kararı:ile İlköğretim kurumları (ilkokul ve ortaokul) haftalık ders çizelgesinin ortaokul kısmında değişiklik yapılması

EK-125

05.06.2013 tarihli MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün 1248487 sayılı yazısı: "Seçmeli dersler"

EK-127

11.06.2013 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 1325231 sayılı yazısı: "Seçmeli dersler"

EK-128

27.06.2013 tarihli MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün 1547315 sayılı yazısı: "Okullar hayat olsun projesi web sayfası bilgileri"

EK-129

25.07.2013 tarihli 28713 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelik: "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"

EK-130

"Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar İle Mezun Oldukları Yükseköğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslar"

EK-131

28.08.2013 tarihli MEB Özel Kalem Müdürlüğünün 2237816 sayılı yazısı: "Öğrenci okul kılık kıyafetleri"

EK-132

11.09.2013 tarihli MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 2417279 sayılı yazısı: "Karşılıklı yer değiştirme ve atama iptali"

EK-133

13.09.2013 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 2476532 sayılı yazısı: "DynEd İngilizce Dil Eğitim Sistemi"

EK-134

16.09.2013 tarihli MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün 2494212 sayılı yazısı: "Fatih Projesi Bilişim Teknolojilerinin ve İnternetin Bilinçli Ve Güvenli Kullanımı Semineri"

EK-135

19.09.2013 tarihli MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün 2561316 sayılı kararı: "Okullar hayat olsun projesi proje okulları listesi"

EK-136

04.10.2013 tarihli MEB Bilgi İşlem Grup Başkanlığının 2846431 sayılı kararı: "Web sitesi tamamlama oranları"

EK-137

07.11.2013 tarihli 28814 sayılı resmi gazetede yayınlanan karar: "Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar"

EK-138

18.12.2013 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 3899116 sayılı yazısı: "Bilişim teknolojileri sınıfları"

EK-139

09.01.2014 tarihli MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 119783 sayılı yazısı: "2014-2015 Eğitim-Öğretim Yılında Okutulacak İlköğretim ve Ortaöğretim Ders Kitapları"

EK-140

16.01.2014 tarihli MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün 233807 sayılı yazısı: "Okullar Hayat Olsun Projesi"

EK-141

30.01.2014 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 433392 sayılı yazısı: "Kabul işlemleri"

EK-142

30.01.2014 tarihli MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 445176 sayılı yazısı: "2014-2015 eğitim-öğretim yılı ders kitabı gereksinimlerinin kitap seçim modülüne girilmesi"

EK-143

04.02.2014 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 506176 sayılı yazısı: "ET keşif yönergesi"

EK-144

04.02.2014 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 506178 sayılı yazısı: "Tablet dağıtımı"

EK-145

20.02.2014 tarihli MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 9 nolu kararı: "Öğretmenlik alanları, atama ve ders okutma esasları"

EK-146

14.03.2014 tarihli 28941 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan kanun: "Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"

EK-147

25.03.2014 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 1254474 sayılı kararı: "Tablet Bilgisayar Dağıtımı"

EK-148

21.04.2014 MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 1603497 sayılı kararı: "Tablet Bilgisayarların Dağıtımı"

EK-149

29.04.2014 tarihli MEB'in "Fatih Projesi Envanter Bilgilerinin Güncellenmesi" konulu bir e-postası

EK-150

08.05.2014 tarihli MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 1839095 sayılı kararı:"İl içi yer değiştirmeler"

EK-151

29.05.2014 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 2156853 sayılı kararı: "Seçmeli derslerin seçimi"

EK-152

17.06.2014 tarihli MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 2479897 sayılı kararı: " Kılavuz"

EK-153

18.06.2014 tarihli MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 2507031 sayılı yazısı: "Norm kadro veri girişi bilgilendirmesi"

EK-154

18.06.2014 tarihli yayınlanan "Milli eğitim bakanlığına bağlı eğitim kurumları yöneticileri ve öğretmenlerinin norm kadrolarına ilişkin yönetmelik"

EK-155

19.06.2014 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2546881 sayılı yazısı: “Fatih projesi eğitmen görevlendirmesi

EK-156

01.07.2014 tarihli MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 2744041 sayılı yazısı: “İller Arası Yer Değiştirme İptali”

EK-157

10.07.2014 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2906763 sayılı yazısı: “Tablet Bilgisayarlarla İlgili Hususlar”

EK-158

26.07.2014 tarihli 29072 sayılı resmi gazete yayınlanan yönetmelik: “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği”

EK-159

24.07.2014 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel nün 3129420 sayılı yazısı: “Tablet Bilgisayar Hakkında Hususlar”

EK-160

13.08.2014 tarihli Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 3363690 sayılı yazısı: “DynEd İngilizce Dil Eğitimi Sistemi DVD'leri”

EK-161

14.08.2014 tarihli MEB 74 sayılı kararı: “Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma

Esasları ile İlgili Değişiklik Yapılması”

EK-162

22.08.2014 tarihli MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünün 3508003 sayılı yazısı: “DynEd İngilizce Dil Eğitimi Sistemi ile İlgili iş ve işlemler”

EK-163

26.08.2014 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 3541513 sayılı yazısı: “Medya Okuryazarlığı Dersi Uzaktan Eğitim Yoluyla tanıtım kursu”

EK-164

2014 yılının Eylül ayında Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan "Eğitimde Fatih Projesi Yerel Alan Ağı Teknik Şartnamesi

EK-165

2014-2015 yılı Bilişim Teknolojileri Rehberliği Görevlendirmesi

EK-166

23.09.2014 tarih 2689 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan yönerge: "Millî Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi"

EK-167

24.09.2014 tarihli MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 4176207 sayılı yazısı: "Norm kadro veri girişi bilgilendirmesi"

EK-168

24.09.2014 tarihli MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün 4160071 sayılı yazısı: "Milli Eğitim Bakanlığı Örgün ve yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi"

EK-169

27.09.2014 tarihli MEB'in yayınladığı 29132 sayılı yönetmelik "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik"

EK-170

19.09.2014 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 4068238 sayılı yazısı: "Seçmeli derslerin puanla değerlendirilmesi"

EK-171

01.10.2014 yılında MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 4338881 sayılı yazısı: "İhtiyaç Fazlası Öğretmenler"

EK-172

08.10.2014 tarihli YÖK'ün 59228 sayılı yazısı: "Teknik Öğretmen"

EK-173

31.10.2014 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 4941148 sayılı yazısı: "EBA şifresi"

EK-174

03.11.2014 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 4961776 sayılı yazısı: "Tablet bilgisayar"

EK-175

25.11.2014 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 5677218 sayılı yazısı: "EBA (Eğitim Bilişim Ağı) Portalı ve e-İçeriklerin Kullanımı"

EK-176

31.12.2014 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 7118361 sayılı yazısı: "EBA e- Ders tanıtım Broşürü"

EK-177

09.01.2015 tarihli MEB Ortaöğretim Genel müdürlüğünün 239091 sayılı yazısı: "DynEd İngilizce Dil Eğitim Sistemi"

EK-178

12.01.2015 tarihli MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 305476 sayılı yazısı: "2015-2016 Eğitim Öğretim Yılında Okutulacak İlköğretim ve Ortaöğretim Ders Kitapları"

EK-179

16.01.2015 tarihli Devlet Personel Başkanlığının 31292642045.02302 sayılı Görüş Talebi

EK-180

27.01.2015 tarihli MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün 928552 sayılı kararı: "Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Tereddütte Düşülen Hususlar"

EK-181

28.01.2015 tarihli 29250 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"

EK-182

2015 yılının Şubat iller BTR görevi (2014-2015 II. Dönem) görevlendirme yazısı

EK-183

2015 yılının Şubat ayında 2689 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan yönerge: "Millî Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi"

EK-184

06.02.2015 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 1320756 sayılı "yazısı: Seçmeli Dersler"

EK-185

03.02.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 1174906 sayılı yazısı: "A3/A4 Çok Fonksiyonlu Yazıcılar Hk. Yazı"

EK-186

10.02.2015 tarihli YÖK Eğitim Öğretim Dairesi Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 75850160-303.01.01/7310 sayılı yazısı: "Mesleki Eğitim Fakülteleri ile Teknik Eğitim Fakülteleri"

EK-187

03.03.2015 tarihli Eğitimde Fatih Projesi 2. Faz yerel Alan Ağı Kurulumu 5. Kısım Sözleşmesi

EK-188

13.03.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2831524 sayılı yazısı: "TBS dağıtımı"

EK-189

25.03.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 3264628 sayılı yazısı: "2. Faz Yerel Alan Ağı Kurulumu"

EK-190

31.03.2015 tarihli Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Eğitim Öğretim Dairesi Başkanlığının 75850160-303.01.01/17167 sayılı yazısı: "Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü"

EK-191

17.04.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 4130623 sayılı yazısı: "I. Faz Altyapı Kesin Kabul Komisyonları kurulması"

EK-192

17.04.2015 tarihli ve 29329 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan yönetmelik: "Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer değiştirme Yönetmeliği"

EK-193

17.04.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 4130623 sayılı yazısı: "I. Faz Altyapı Kesin Kabul Komisyonları kurulması"

EK-194

21.04.2015 tarihli MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün 4248950 sayılı yazısı: "Aday Öğretmenlerin performans değerlendirmeleri"

EK-195

08.05.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 4811469 sayılı yazısı: "ET Faz-2 II. Kısım Okul Liste Güncellemesi"

EK-196

12.05.2015 tarihli MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün 4953035 sayılı yazısı: "Aday öğretmenlerin adaylık sürecine ilişkin tereddüt hakkında"

EK-197

01.06.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 5603482 sayılı yazısı: "ET Faz-2 II. Kısım Keşifleri"

EK-198

05.10.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 9846165 sayılı yazısı: "2. EBA Kadraj Fotoğraf Yarışması"

EK-199

17.06.2015 tarihli MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 6237440 sayılı yazısı: "Dershane ve etüt eğitim merkezlerinde görev yapan personelin öğretmenliğe ön başvuru duyurusu"

EK-200

24.06.2015 tarihli MEB Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 6529324 sayılı yazısı: "FATİH Projesi Tablet Bilgisayar Yönergesi"

EK-201

24.06.2015 tarihli MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 6534786 sayılı yazısı: "İller arası yer değiştirme iptali

EK-202

25.06.2015 tarihli 29397 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik: "Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"

EK-203

26.06.2015 tarihli MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 6648252 sayılı yazısı: z-Kütüphane"

EK-204

03.07.2015 tarihli MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 6929561 sayılı yazısı: "Norm kadro güncellenmesi"

EK-205

04.07.2015 tarihli ve 29406 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan yönetmelik: "Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"

EK-206

07.07.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 7032252 sayılı yazısı:"3. Faz Altyapı Yapılacak Okullar"

EK-207

13.07.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 7197894 sayılı yazısı: "Kabul Evrakları"

EK-208

08.09.2015 tarihli MEB Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 8919337 sayılı yazısı: "Destekleme ve Yetiştirme Kursları e-kılavuzu"

EK-209

29.09.2015 tarihli MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 9578742 sayılı yazısı: "DynEd İngilizce Dil Eğitim Sistemi"

EK-210

01.10.2015 tarihli MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 9704870 sayılı yazısı: "Norm kadro veri giriş bilgilendirmesi"

EK-211

08.10.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 10075740 sayılı yazısı: "Geçici Kabul Kontrol Listesi düzeltmeler"

EK-212

16.10.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim teknolojileri Genel Müdürlüğünün 10503022 sayılı yazısı: "Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Şifre Alma İşlemleri"

EK-213

19.10.2015 tarihli Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Eğitim Öğretim Dairesi Başkanlığının 75850160-303.01.01/56945 sayılı "Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü Teknik Öğretmen İptal" konulu yazısı

EK-214

27.10.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim teknolojileri Genel Müdürlüğünün 10942116 sayılı yazısı: "Etkileşimli Tahta Muayene ve kabul konulu"

EK-215

31.10.2015 tarihli Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün 11046980 sayılı yazısı: "Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi Değişikliği"

EK-216

05.11.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 11294124 sayılı yazısı: "Tablet bilgisayar"

EK-217

23.11.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 12032217 sayılı yazısı: "I. Faz Altyapı Kesin Kabul Formu"

EK-218

30.12.2015 tarihli MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 13507730 sayılı yazısı: “Fatih projesi BT Rehberliği görevi”

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Deniz ATAL KÖYSÜREN

Doğum Tarihi : 08.06.1987

İletişim Bilgileri :

E-Posta Adresi : deniz.atal@gmail.com

Öğrenim Durumu :

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	BÖTE	Hacettepe Üniversitesi	2008
Yüksek Lisans	BÖTE/BÖTE	Hacettepe Üniversitesi	2010
Doktora	BÖTE/Eğitim Tek.	Ankara Üniversitesi	2016

İş Deneyimi :

Unvan	Görev Yeri	Yıl
Öğretmen	Polatlı Sakarya İlköğretim Okulu	2008-2010
Arş. Gör.	Ankara Üniversitesi	2010-2016